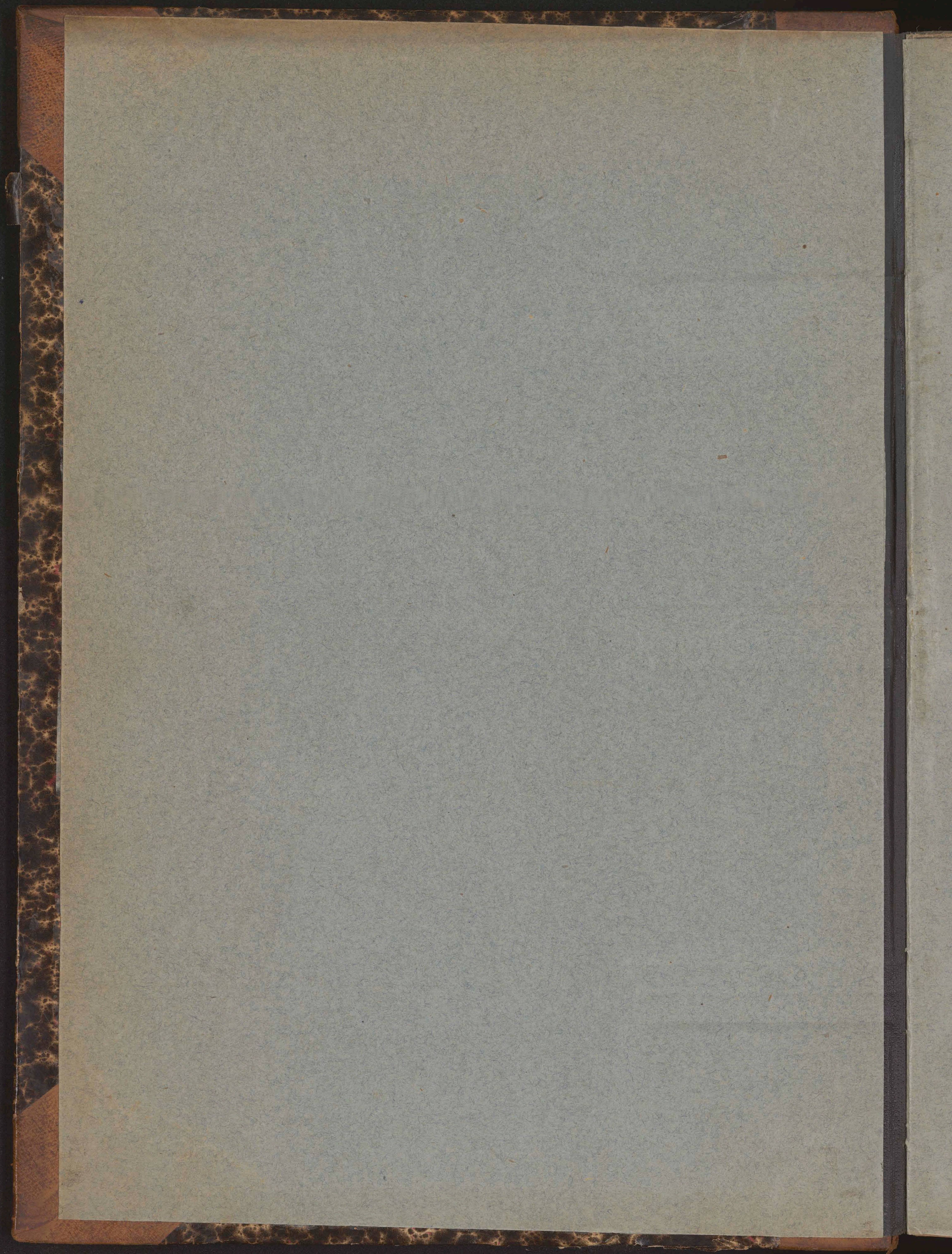
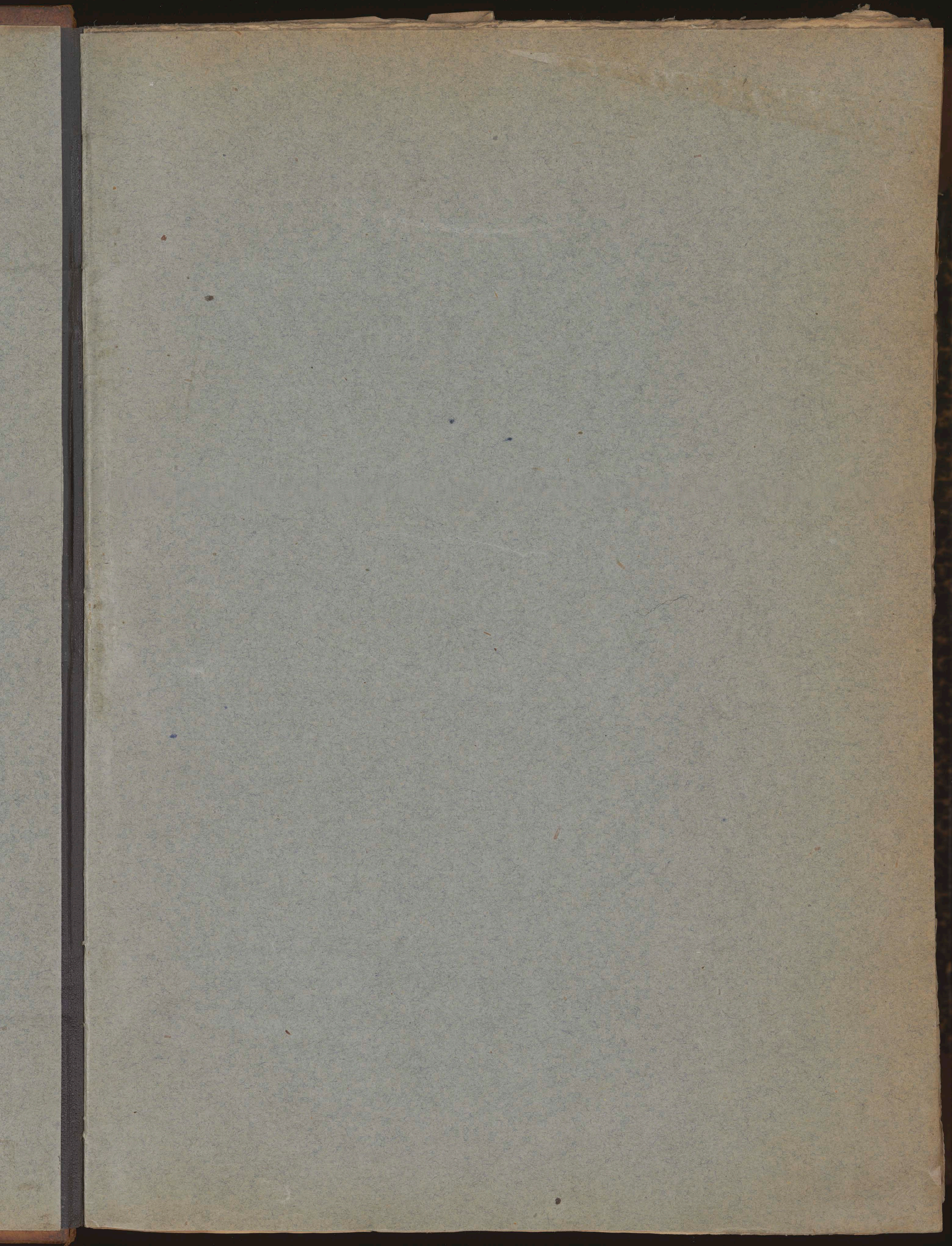






Wyjątki z Historyi Szląska wypracowanej [illegible] Walentego [illegible]

Ogulny pogląd na Historyą Szląska.

Szląsk, ta jedna z najpiękniejszych pereł korony Królów pruskich, od czasu jak światło Ewangelii rozjaśniło historyą wschodniej Europy, był niedodzielną częścią Polski — lud jego językiem, obyczajami, sposobem życia rolniczego był polskim, słowem kraj był polską, lud był polakami — Z tąd wynika, iż historya jego od 10° wieku do nieszczęsnego podziału przez Krzywoustego, z historyą polski tak ściśle jest złana, iż od niej bez uszczerbku jasności odłączoną być niemoże. Podział dopiero wspomniany, jak wiele innych tak i to nieszczęście zrodził, że Szląsk zaczął tworzyć osobną dzielnicę pod synami Władysława II. Ci zbrojnem pośrednictwem dzielnego Fryderyka Barbarossy, odzyskawszy ojcowskie dziedzictwo, aby się przy niem utrzymać tulili się pod skrzydła czarnego orła Germanii, tem usilniej, że w swoich pretensyach do korony polskiej, przez młodsze linie odepchnięci, łudzili się nadzieją, że za pomocą obcą odzyskają kiedyś swoje prawa. Te bliższe stosunki z Niemcami, były powodem do częstych związków małżeńskich Piastów szląskich z familiami niemieckiemi, za temi płynęło sprowadzanie na Dwory ich Niemców, osadzanie pustych pól kolonistami niemieckiemi, i urządzania miast prawem niemieckim. Tak tedy, najprzód Dwory Książąt, ~~a~~ zaczem i kraj zaczął się germanizować — ~~przez~~ a Szląsk ~~zaczął się~~ coraz bardziej odszczepiać od Matki swej Polski. Związki te Piastów Szląskich z Niemcami, jak z jednej strony ustaliły ich byt, tak z drugiej całkiem zniszczyły ich świetne nadzieje. Polacy uważali ich jako wyrodnych synów i odnawiane ich pretensye do tronu z pogardą odrzucali. Z tąd ciągle tlała iskierka niechęci między linią Piastów szląskich a polskich, która się nakoniec płomieniem zgubnej nienawiści za Władysława

Łokietka zapaliła. Umiał z tego korzystać chytry
Jan Luxemburski, i dawno przygotowany cios dla
Polski spełnił, gdy Szląsk pod władzę Czeską przy-
ciągnął. Następnie z Czechami dostał się domowi
Habsburskiemu. Zapis uczyniony przez Henryka XI
Xięcia Głogowa, żonie Barbarze a córce Alberta Achil-
lesa Margrafi Brandeburskiego, jakokolwiek za nie-
prawny przez Sejmy Rzeszy Niemieckiej uznany
Fryderyk Wielki przez dwie krwawe wojny szczęśliwie u-
kończone uprawnił, i piękny Szląsk w zboże i ko-
palnie bogaty a wtedy już kwitnący przemysłem
handlem i nauką, do Państwa swego wcielił. Z te-
go pozględu na dzieje Szląska wypadają następu-
jące główne w jego historyi Okresy:

1. Dzieje niepewne do przyjęcia Religii Chrześciańskiej w 10tym wieku.
2. Szląsk jako część nieoddzielna Polski od Mieczysła-wa do śmierci Krzywoustego.
3. Szląsk jako Dzielnica polska pod Piastami do przej-ścia pod berło Czeskie w XIV wieku.
4. Szląsk pod Czechami.
5. Szląsk pod Prusami.

Trzy pierwsze okresy, są ściśle złączone z historyą
polską i bez niej zrozumiane być niemogą, ale na-
wzajem wyłożone dobrze wiele jej punktów wy-
jaśniają. Dwa następne, są za obrębem dziejów
polskich i mają swoję ważność w Historyi Czeskiej
i Pruskiej, tudzież Niemieckiej i Węgierskiej, ale
i te dla nas, obojętnemi być nie mogą. Brat, któ-
ry opuścił zagrodę ojcowską i przeniósł się w obce
strony, godny jest naszego wspomnienia, godny, że-
byśmy go czasem, chociaż listem w oddaleniu po-
cieszyli. Dzieje Piastów zapełniają wiek dziecinny
i młodociany naszej Ojczyzny, rozpamiętywanie dzie-
ciństwa i młodości nawet, gdy się chylimy do gro-
bu, napełnia serce nasze często posępnem nawet
bolesnem uczuciem, ale tak miłem dla każdego, że
mu się oprzeć niepodobna, że go nie unikamy,
lecz owszem chętnie szukamy i w nim, chociaż smę-
tną, ale słodką pociechę znajdujemy.

2

Dzieje Piastów Szląskich, drobniejszych przez podziały przechodzą od świetności Królewskiej w nicość prywatnych obywateli. Ktoby więc w dziejach Szląska, szukał Alexandrów Macedońskich, Czarów, Karolów wielkich, ten w swojej nadziei będzie zawiedziony. Jednakże ze względu, że prawda jest najwyższym szczytem mądrości ludzkiej, i dzieje Szląska dla przyjaciela mądrości mają także swoję niepospolitą wartość. Dla nas polaków mają one prócz tego daleko większą ważność. Poznać siebie samego, jest główną i fundamentalną nauką życia. W dziejach Szląska, znajdujemy też same cnoty, też same błędy co i w Polsce. Gościnność i uprzejmość dla cudzoziemców, bez oglądania się na własne korzyści. Łatwość w zawieraniu przyjaźni często posunięta do nieostrożności. Śmiałe i szczere wyrażenie myśli – łatwość w przebaczeniu urazy wszędzie się jasno i dobitnie w dziejach Szląska malują. Taż sama chęć odróżniania się a ztąd ubieganie się za obczyzną. Toż samo niewyrachowanie w prowadzeniu gospodarstwa domowego i publicznego, a ztąd nieład i nieporządek a nawet poniżenie i upadek równie xiążęcych jak prywatnych domów. ~~Toż samo nakoniec. . . .~~
~~Ale wyliczanie błędów naszych zostawmy naszym nieprzyjaciołom..~~ Pracy i trudów lud Polski nigdy się nie uzdrygał; nie brakowało mu łatwości w pojmowaniu sztuki; ale brak wytrwałości, ~~naturalny wstręt od udawania i zwodzenia~~ przy wrodzonej szczerości i otwartości, robił go zawsze niezdolnym do handlu. Różniej znajdujemy w dziejach Szląska, dzikości i chytrości jakiej nie mamy przykładów w Historyi polskiej i tę zmianę słusznie możemy przypisać wpływowi obczyzny. Szląsk sam przez się nie wystąpił dotąd na widownią świata, lecz tylko społem z polską ja-

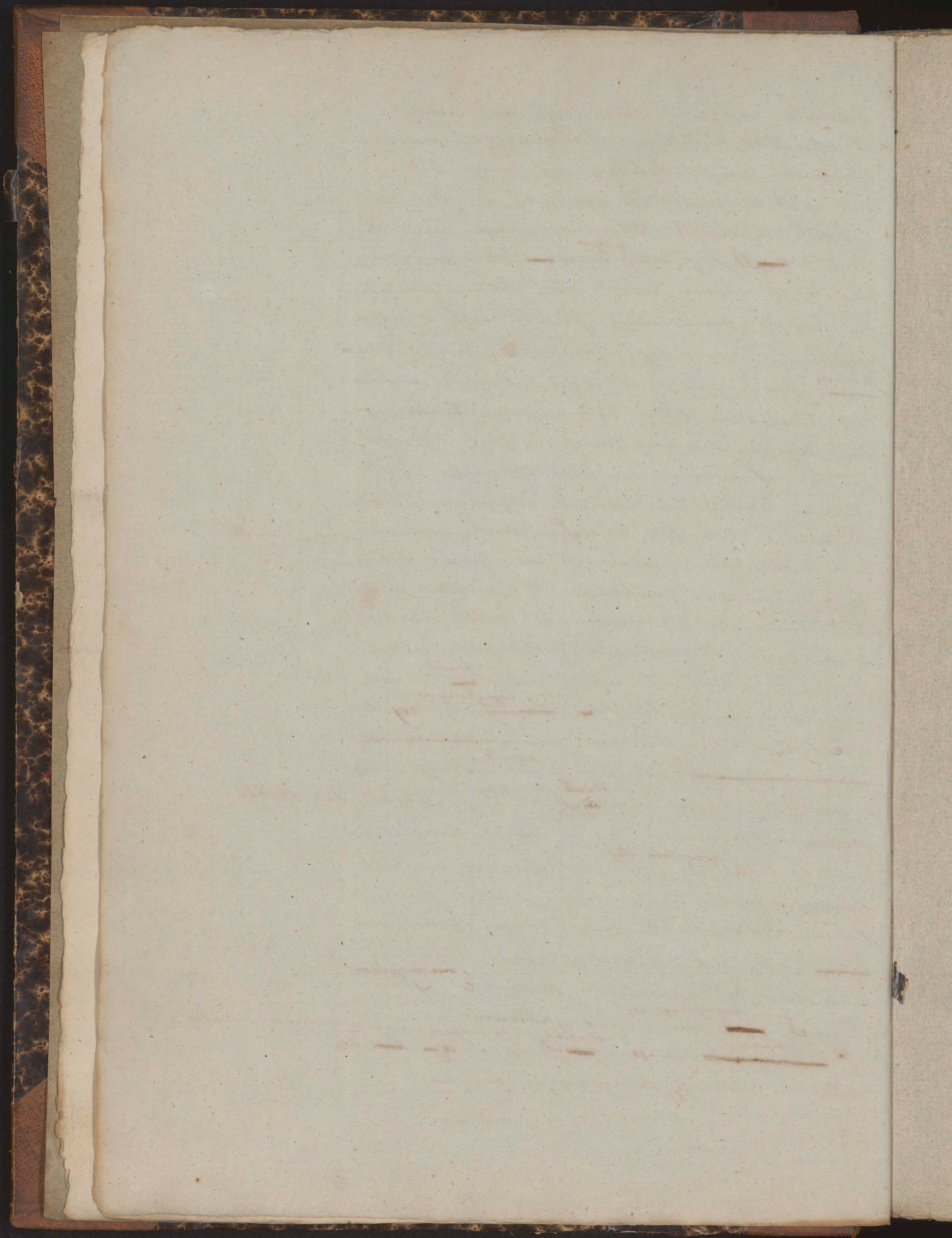
jakie jego w przyszłości przeznaczenie, nie należy do Historyi. To tu tylko dodać mogę, że rozkrzewione w nim liczne pokolenie Germańskie, uległo niewidzialnemu wpływowi Słowiańskiemu i w wielu zarysach charakter Niemców Szląskich przypomina charakter Niemców nadreńskich i różni się sposobem myślenia, czucia i postępowania od innych. Wyjątek dołączony niżej z Historyi Xiążąt Żegańskich obejmujący najważniejsze zdarzenia za panowania Węgrów w Szląsku, jest wyjimkiem z mej Historyi Szląska w Manuskrypcie leżący. Dzieli ona się na ~~7~~ trzy części. 1a obejmuje Xiążąt Górnego Szląska, 2a niższego, 3a Ogólna Historya Szląska. Wiadomości moje czerpałem ze źródeł i naukowych dzieł w tym przedmiocie drukowanych jakich dostać mogłem. Wydane dawniej wyjątki i teraźniejszy, dostatecznie wyjaśniają mój sposób widzenia i każdego znawcę przekonać potrafią ile mnie wydatków i trudów ta praca kosztowała. Manuskryptów miałem w ręku trzy, dwa niemieckie a jeden polski, ale z nich korzystać wiele nie mogłem dla krótkości czasu.

z których ile tylko krótkość czasu pozwalała, starałem się korzystać;

z tych Polski, dołączony do Kroniki Łuki, był ważny szczególniej zbiorem licznych paszkwilów na Jerzyka (tak nazywano Jerzego Podziebrata). Praca ~~ta~~ moja bliska ~~od lat 10~~ (od lat 10 ukończenia) dla smutnych moich okoliczności przerwana, leży w tece gnuśnie i czeka na zmianę mego losu... może napróżno – może już na wieczne zniszczenie przeznaczona, moim atoli zdaniem godna lepszego losu!!! Groby podnoszą ciągle powierzchnię ziemi – nowe pokolenia, chodząc po nich widzą dalej, nie myśląc ~~komu~~ wcale są winne rozszerzenie swego widnokręgu – i moja praca, tyle trudów tyle wysilenia zebrana mogłaby przynajmniej tę korzyść potomnym przynieść!! lecz w zamiarach ludzkich

Do tej mojej pracy, której niemało trudów i wysileń poświęciłem, podaję ~~[illegible]~~ mały wyjątek, niepewny czy [illegible] dla mnie zbieg okoliczności pozwoli mi kiedyś zająć się ogłoszeniem całości

ludzkich najlepsze chęci często los niweczy —
W roku 1844. Redakcya Biblioteki Warszawskiéj
ofiarowała mi szlachetnie swoję pomoc listem
z dnia 18go Maja. Ale los przeciwny zrządził, że
ten list dopiero w szóstym roku rąk moich do-
szedł. Był pisany, gdym leżał złożony ciężką
chorobą bez nadziei życia, nawet lekarze już jak
się później dowiedziałem powątpiewali o mojem
ocaleniu. Dziś, że żyję i pracować mogę winien
jestem po Bogu troskliwości i biegłości w sztuce
JWgo Brodowicza byłego Kommissarza Rządowego
przy Uniwersytecie Jagiellońskim, Prof. Kliniki
i t.d. itd. i Szanownemu jego Uczniowi i Na-
śladowcy cnot Wielmożnemu Szymonowi Wróblew-
skiemu Dr Medycyny, za co Im czułą wdzięcz-
ność zachowam do grobu i tę jak zawsze tak i
dziś oświadczam publicznie i tę przekazać mo-
im dzieciom w puściznie mam sobie za świę-
ty obowiązek. Ów zatem list, był oddany méj
troskanéj żonie albo wtedy gdym bawił u wód
w Szczawnicy, albo też gdy pogrążony w ciężkiéj cho-
robie, był bez przytomności. odłożyła go przeto do dalszego czasu,
a następnie zapomniany nie oddała leżał tedy w jéj biórku bez skutku
dopiero w 19. miesięcy po jéj zgonie, porządkując
d. 29. Gr. 1849. pozostałe Jéj papiery znalazłem go i z wiel-
kim podziwieniem moiem i żalem przeczy-
tałem. Jakokolwiek przez zbieg okoliczności
z dobrych i szlachetnych chęci Redakcyi
Biblioteki Warszawskiéj korzystać nie mogłem, skła-
dam Jéj najuprzejmiejsze winne podziękowanie i zawsze
Jéj ofiarę dla niéj saméj (bo mającą na celu rozszerzenie światła) zaszczytną dla
sobie za chlubną poczytywać będę —



Historya Ogólna Szląska.

Ogulna

Przy końcu pierwszego wieku po
N. wspomina Tacyt za wielkie
mi Górami (Karpatami i Olbrzy
miemi Riesengebürge) ktery
ludy: Marsingni i Burii (ktorych
chcą mieć niektory Krytycy za
Germanow) Gothini (ktorych z
Gallow) Osi (ktorych za Pannonow)
dwa ostatnie ludy ~~były~~ płaci-
ły daninę Kwadom i Sarma
tom — Gotoni mieszkali wgó-
rach ~~zarostych lasami (Olbrz~~
gory) i wyrabiali żelazo
swoim ciemięzycielom. Daley
za temi górami (uważając od
Rzymu) rozciągała się równi-
(Dolny Szląsk)
na którą zamieszkiwali Li
gii na rozmaite pokolenia
podzieleni. Naharwali ~~posia~~
~~dali~~ mieli na górze (czy Zobten?)
świątenią wielce stawioną w ktorey
bóstwa podwoyne Alcis (które
Rzymianin za Kastora i Pol-
luxa mniema) czczono. Że
w poźnieyszych czasach na górę
Zobota Słowianie ze szczegol
nieyszem nabożeństwem obchodzi
li święta jest rzeczą wiado-
mą, ale czy Naharwalów
świątenia tamże była tylko
domysłem. — Tych Ligiow
mają Tacyt i Zozimus za
Germanow, ale poźnieysi opie-
rają się na imionach i zwyczajach

zwyczajach chcą ich mieć za Sło-
wian (Mer. I p. 2).

Gdy w następnych wiekach Sławia-
nie wschodnią Europę zajęli i
w Szląsku znajdujemy już od
połowy szóstego wieku pobo-
bicia Sławiańskie

Obyczaje ich (p. 3.)

Gdy Sławianie cisnięci od Fran-
ków rząd gminnowładny na
~~monarchiczny zamieniali~~ za-
po upadku w morawii Wiel. IX
częli - ~~wtedy~~ Szląsk górny
Czechom i ~~Morawianom~~
a Niższy Polakom ulegał.
lecz wkrótce ostatni wzięli
i razem z nimi światło Ewangelii przyjął ~~Niniej~~
przewagę ~~jednakże długo~~
W następnych walkach ~~potem~~ był ~~przyczyną~~ i placem
walk i najazdów między ~~dwo-~~
~~ma~~ ~~narodami~~ Polakami ~~w~~ z Czecha-
mi i Niemcami. Powodem do tego były
pretensye Czechów do części Szlą-
ska zachodnio południowey a dru-
giemi walka o Kołd. i Luzacye
Lecz że te sprawy do polskiej
historyi należą tu tylko za
ich wspomnieniu przesta-
niemy.

Za Mieczysława I.

Dla ugruntowania wiary biskupstwo
w ~~Smogorzowie~~ Smogorzewie czyli Ryczynie
miało być ~~st~~ ustanowione później
do Wrocławia przeniesione.
Długo atoli nawet po przy-
jęciu religii Chrystusowey byli
przywiązani do ~~zwyczajów~~
~~nych~~ pogańskich obrzędów
szczególniej do uroczystości: na-
zwane Sobota odbywanych.
Pierwszego biskupa Wrocław-
skiego nazywa Dytmar
(Johannem Vratislavien-
sem) Jana z Wrocławia czyli
Wrocławskiego - tu Wrocła-
wski mógł oznaczyć tyle co
Szląski Szląsk bowiem Dit[illegible]

zowie Pagum Silensem a Marcini Gallus Ducatum Vratislaviensem. – Stolicę do Wrocławia dopiero 1052 biskupi przeniesli. p. 10. A. l.

za Bolesława I

za Mieczysława II

Wczasie bezkrólewia po Mieczysławie II i Kazimierza

W r. 1038 Brzetysław I Czeski idąc do Gniezna dla odebrania zwłokow S. Wojciecha Adalbertus. zniszczył Szlązk między spalonemi miastami wspominają i Wrocław który mimo oporu zdobyty i barbarzyńskim zwyczajem zniszczony zupełnie. Opanowawszy ~~Czesi~~ Szlązk trzymał go w którym był zniewolony od ~~Cesarza~~ Henryka III zwrócił go. do r. 1052. Wrocław odbudował na nowo ~~[illegible]~~ kosztem Szlązaków zkąd też niektórzy mają go za założyciela tey stolicy Szlązka i Brocław od Brzetysława wyprowadzają. Za odstąpiony Szlązka obowiązał się Kazimierz płacić Czechom daninę 30 grzywien złota i 500 srebra.

Po odzyskaniu Szlązka wystawił Kazimierz 1052 Zamek we Wrocławiu

i Biskupią Katedrę z Byczyny do
Wrocławia przeniosł. przez to albo roz-
brał Wrocław na stolicę Szląs-
ka albo jeżeli już nią był
utwierdził go przy tey go-
dności. Odtąd był Wrocław
stolicą Kasztellana Starosty i Woiewody
Capitaneus Comes palatinus.
Założeniem klasztoru Benedyktynów w Lubiu-
żu do ktorego z Kluni (Clugny) jego
z Francyi zakonników sprowa-
dził wiele się przyczynił do
oświecenia narodu Polskie-
go.

Bolesław II

Panowanie tego krola nie
obeymuje nic coby szczegol-
niey Szląska dotyczyło. Ciągłe
jego woyny wstrzymały szczę-
śliwie przez był-
ca jego rozpoczęte. Woyna
z Czeskim Krolem.

Gdy Bolesław II został wyklę-
ty przez Grzegorza VII za mor-
derstwo S. Stanisława bis-
kup Wrocławski Piotr I
tey klątwy dopełnił.

za Władysława Hermana

W r 1093 Czesi [za niewypłacenie dani] zniszczyli Szląsk tak okropnie iż od ~~Głow~~ Grecu do Głogowa zupełnie miesz-kańcy

Wśród kłótni Swiecicha [połakomca Skarbu] z panami Magnus [starosta Wrocławia] przyszedł uci-śnionym i poparł potężnie jego sprawę Gdy później Zbigniew został podstępem Swiecicha pokonany już nie mie-nie lubo się z wdaniem Du-chowieństwa i panów zbyłem

Dzieląc państwo Szląsk dał Bolesławowi Krzywoustemu

Bolesław III

Za panowania tego króla mimo męstwa i licznych jego zwy-cięstw Szląsk był na wielkie zniszczenia wystawiony. wśród wojen Czeskich i Niemieckich

Czesi r. [podmówieni] przez Zbigniewa zniszczyli go

Wśród wojny z Henrykiem V r 1109. wsławił się Bytom Beuten a szczególniej Głogów mężnym oporem — Zmordowa-ny bezustanną szarpaniną napa-dami ustawicznemi Polaków przytem [osłabiony] głodem i jego towa-rzyszem chorobami zosta

Klęski

po
zostawiwszy obóz trupami zasłany do Niemiec z trudnością powrócił. ~~Miejsce tej bitwy~~ ludu Polskiego ku Niemcom ~~przez~~ nienawiści Psiego pola ~~nazwał~~. otrzymało nazwisko.

W następnym roku 1110 Bolesław w Bambergu będąc pogodził się z Henrykiem i daninę obiecał zapłacić. co jeżeli tak istotnie było, oczywisty wniosek że klęska Cesarza nie była tak wielka jak ją Długosz wystawia albo przynajmniej najpewniej Bolesława potęga w porównaniu z Cesarską nie równa. Przy tey ugodzie było także umówione małżeństwo królewicza Władysława II 6 letniego z wnuczką Cesarską Agnieszką 3 letnią która później do oderwania się Xiążąt Szląskich od Xiążąt Koronnych swą dumą nayważniey przyczyniła. ~~P~~ Od ugody Bamberskiey zaczął Szląsk używać miłego pokoju i gdzie dany ustawicznemi woynami zadane. — Nie mało przez tego na cywilizacyą Szląska wpływał Piotr hrabia na Skrzynie. Mąż ten rodem ze Słowiańszczyzny pogranicznej Duńczykom przybył do Polski z wielkiemi skarbami, zapewne roz

rozboje morskie nabytemi. ~~Mając~~ podług myśli
~~jakiemu~~ postany od jakiego księ=
cia Słowiańskiego (Wenden) na
Ruś po oblubienicę sam ją
ze ~~skarbami~~ zaslubił i ze
skarbami w posagu w Polsce
osiadł. Pierwszy wstęp do
łaski Królewskiey zrobił sobie
darowawszy Bolesławowi
rękę Sgo Stefana którą matka
Maryi (tak było imie tey
Ruskiey księżniczki) rodowi
ta greczynka w posagu dała
za to otrzymał od Króla
miasto Kęstem z Kosten
blut z okolicą poźniey
sprawował rozmaite urzędy
był sędzią Kalisza i Krusz
wicy a nakoniec Szłopka
Wśród szczęścia ręczony wy
rzutami sumienia udał
się w pielgrzymce do Rzymu
tu dla zmycia winy otrzy
mał nakaz wystawienia i wyposażenia
Kościołów tych on 77 wysta=
wił będąc od Krzywoustego
hoynie nowemi podarunka=
mi zasilony ~~na~~ do których
i hrabstwo Skrzynno liczą
Z tych kościołów większa
część była na Szłopku jako
to na gorze Bolesławo w Górce iżyli Sobota (Zobtenberg)
~~na~~ którey już dawniey zamkiem obwarował do tego Kościoła sprowadził kanoni
~~wybudował~~ ~~Kilba~~ we Wrocławiu { ków Regularnych Sgo Augustyna
r 1108 - 1110 z Arras we francyi

Mając wzgląd na stan owych wieków stawianie kościołów niemniey wtedy wpływało na cywilizacyą jak dziś zakładanie Liceów i Akademij — Zwykle przy kościołach bywały szkółki prócz tego ogrodnictwo rolnictwo i rzemiosła przez xięży z oświeconych krajów przybyłych wznoszone bywały. Ten że Piotr miał towarzyszyć Krzywoustemu w pielgrzymce do grobu S. Idziego we Francyi.

Władysław

Zaledwo się wieść rozeszła o śmierci Bolesława III kiedy Sobiesław Czeski napadł (r. 1139) na Szląsk i starał się w nim usadowić ale nagła jego śmierć i rozruchy ztąd powstałe uwolniły Polskę od dalszych nieszczęść.

Gdy Władysław ulegając namowom żony Agnieszki braciom wyznaczone testamentem oycowskim dzielnice wydzierał i Piotr hr. na Skrzynnie do partyi [illegible] prześladowanych należał jako przyjaciel xięży zawsze atoli na dworze xiążęcia zostawał. Dopiero gdy razem nie wcześniej na polowaniu z Wła

z Władysławem będzie rzucił na Anerską podeyrzenie o niewierność małżeńską ściągnął na siebie ~~jey~~ zemstę — poimany przez jey ~~pan~~ fawoityta Dobierza, a podług ~~[illegible]~~ powieści historyków miał język za potwarz urznięty a oczy wyklute — Wkrótce atoli wydobył się z niewolnika pod ług tychże powieści cudownem sposobem i wzrok i mowę odzyskał Gdy teraz stanął na czele przeciwnych Książąt, a łatwo się domyśli można że sama takowa wieść o cudzie za przewództwem księży tłumy do niego ściągnęła. — i nie mało się przyłożył do wypędzenia przez słabość i uległość żonie niesprawiedliwego Władysława II — Piotr pod następ ~~[illegible]~~ jego Bol IV powrócił do godności. umarł 1153 i został przy żonie swojey Maryi Kościele S Wincentego od siebie na Elbing wystawionym pochowany — familia jego gdy synowie Władysława II Szląsk otrzymali unikając prześladowania do polski się przeniosła gdzie Duninów nosi nazwisko — (Że i z książętami Szląskiemi wiele polaków towarzyszących ~~[illegible]~~ im zagranicą wróciło do polski wydać z Dyplomata z Sommersberga I 896)

Duchowieństwo ujmując się za swoim dobrodziejem wyrobiło klątwę z papieża to wszystko niemało ...

Bolesław IV

Wygnany Władysław II udał się o pomoc do Konrada III cesarza a ten już to pokrewieństwem już to

jezto obietnicami większéy daniny
powodowany wdał się za nim
a gdy poselstwa nic nie pomagały
nawet 1150 r uczynił wyprawę
przeciw Polakom. ale wtedy xią-
żęta Polscy (wyjechania na seym do Merseburga) obietnicami) przesta-
nia na sądzie Cesarza ~~zniweczyli~~
oddalili od siebie tę woynę ~~Ale~~
Niedopełnili atoli tey obietnicy
widząc Cesarza zatrudnionym
innemi ~~zat~~ woynami. Wtedy
~~Cesarz dał~~ Władysławowi II ~~sobie~~
~~na utrzymanie~~ mieszkający około Bambergu
na włościach danych sobie przez
Cesarza na utrzymanie, że
brał małą armią z Niemców
i napadł na Szlązk i opa-
nował w nim zamki Grodziec
i Niemcza (Nimptsch) z tych
najeżdżał swoich dawnych
poddanych aż ku Wrocławio-
wi. Lecz wkrótce ~~z tych~~ ztąd wy-
pędzony do Niemiec wrócił.
Wkrótce stracił 1152 swojego obroń-
cę Konrada III a w następnym
roku (1153) żonę Agnieszkę któ-
rey dumą na nieszczęście na-
rażony został. Pochowana w klasz-
torze Pforta w Saxonii dzi-
siejszej Schulphorte — Włady-
sław II umiał sobie Fryderyka
Barbarossę ująć a zaślubieniem
jego krewney wdrugie mądrzejszy
i obietnicą wiernie płaconej dani-
ny której jego bracia dawać
niechcieli swą sprawę zrobił
interesem państwa — Ro 1158.

wyprawił się Fryderyk I na Pola
kow — Głogow i (Beuten)
sami polacy zniszczyli ~~Kr~~
Niebyli zdoli oprzeć się
Niemcom. Xiążęta nasi mu-
siał się nasz Bolesław IV upo
korzyć i przystać na twarde
warunki ugody Krzyzowskiey kto-
rey nie dotrzymał. Władysław
umarł 1159 w Altenburgu w sta
stonie na wygnaniu zostawił
trzech synow
Bolesława zwanego wysokim
Mieczysława
Konrada.

Bolesław wysoki towarzyszył
cesarzowi 1161 na wyprawie
Medyolanskiey gdzie się ~~wy~~
wielce wstawił zabiciem Lombarda
nadzwyczayney wielkości — Cno-
we ukaranie tego upornego mia
sta zrobiło i Bolesława IV po
wolnieyszym na żądanie Ce-
sarza r 1163 staneła ugoda mo
cą ktorey Bolesław IV bra
tankom za pretensye byca do Korony
Szląszka ustąpił, zatrzy
mując sobie nie ktore zam
ki dla utrzymania zwierzchni
czey władzy. Z tych dopiero po
śmierci Bolesława IV?? xiążęta szląscy
załogi wypędzili 1170 i zrzekli się
praw do spadku po Henryku
Sandomierskim — ⌊

Około tych czasow wyraz Szląsk
zaczął się upowszechniać do całey
dzielnicy synow Władysława II
ktory

⌊ Młodzi xiążęta szląscy jak
z początku rządzili niewiadomo
poźniey-si zaraz tę dzielnicę [pewne] dzie
lą na części między braci co
jest przeciw ~~świa~~ wpełnemu
świadectwu Historykow daw
nieyszych bo Konrad z po-
czątku stanowi duchowne-
mu był oddany (+) i tylko
Bolesław wysoki i Mie
czysław szląskiem za
dzili (++ czy li [dwaj] xiążęta z po
czątku ~~sp~~ zaraz podział mię
dzy sobą uczynili t.: 1163

czy dopiero poźniej nie pewno
nie które podania zdaią się mo-
wić za wspolnościią a niektore
za podziałem. Wkrotce atoli za
czynaią historyey wspominać
o Mieczysławie Księciu Raciborz
i Opawy a Bolesławie Kędzierzawym(?)
czyli Wrocławia. W sporach z Bo
lesławem Kędzierzawym r. 116
tylko Bolesław wysoki i Mieczysław Raciborski
wspomniani

przedtem tylko do okolicy Wroc
ława rozciągany. Z tego pominąć
nie można że Boguchwał. jez
Opol od Szlązka odrozniał.
Procz Wrocławia który zapr
wadzeniem stolicy Biskupiey
1052 i władzy cywilney do pier
wszeństwa wyniesiony został
były iuż wtedy znane Krosn
Głogów Niemcza Gło
Kłodzko (Glatz) Zamek
Gredicz (Grätzberg) Bardo na
Nyssie Kamenz zamek i o
ton nad Odrą. Cały kray był
pełny lasow, same miasta
poważnieyszey części wzięły swe
nictwo odane

Cywilizacya owczesna
Szlązka pochodziła z Francyi
większa część nowo założonych klo
torów była mnichami fran
cuzkiemi osadzona i młodzież
Polska i Szlązka zwykle kształ(c)iła się
wała się do kwitnącego wtedy
Uniwersytetu paryzkiego. Pod
wszy rodak dopiero 1051. był
wybrany biskupem
przedtem szukano zdolnych na
tę godność zagranicą. Bis
kup Wàlter który długi c
bawił we Francyi pokazał
swoy smak przez wybudowan
teraznieyszey Katedry na miey
sce dawney drewnianey. Wpro
wadził do kościoła spiewy i o
zdobki francuzkie, a nawet Li
lije do herbu Biskupiego
3zt. – Ponieważ katedra była pod im
niem S Jana Krzciciela stąd i całego
kraju był patronem Wrocławia her
a niektórzy xiążęta z Lasbie jego się wyznawa

Historya Szlązka

Jak szkodliwe skutki, podział Kraju mię
dzy familią panującą za sobą pociąga, dzieje
następnych czasów po Krzywoustym dostate
nie wyjaśnić mogą. Naystarszy Wła-
dysław chcąc wydrzeć braciom Dziel
nice sprowadził obce posiłki, skropił krwią
obywatelską brzegi Pilicy i Warty. Wy
gnany ciągle podniecał przeciw braciom
do Niemiec
i Oyczyznie nieprzyjaciół. Pokrewieństwo
a zapewne i korzystne obietnice skłoniły
naprzód Konrada III (a potem Fryderyka I barbarossę) Cesarzów do woy
ny z Polską na poparcie ~~po~~ interesów
wygnanca. – Drugiey Dzielne ramię zmu
siła Bolesława kędzierzawego do ugo
dy Krzyszkowskiey r 1157 ~~p~~ ~~[illegible]~~
ktorey warunki były 1. Bolesław przysiągł
że nie wypędził brata Władysława z pogardy
Państwa niemieckiego 2 Obiecał zapła-
cić Cesarzowi 2000 ~~a~~ Xiążętom 1000 ~~grzy-~~
~~wien~~ adworskim 200 grzywien srebra
Cesarzowey zaś 20 grzywien złota w nagro
dę kosztów woiennych i niezapłaconey
daniny 3 przyrzekł także towarzyszyć
Cesarzowi na wyprawę Włoską z 300 Kon
nych. 4. Nakoniec przybyć na przy
szły do Magdeburga dla wytło
maczenia się z ~~[illegible]~~ ostrzeżeń jakie przeciw nie
mu wygnany brat uczynił i złożć
się na sąd jaki wtey sprawie Pola
cy i Czesi wydadzą – (Radevic L I c 5.
et Gunther L)
Niemiecy pisarze
tylko o tych czterech warunkach zgody
wiedzą, ale nasz (Długosz p 495 a
za nim Miechowita etc) dodają jeszcze
dwa 5. Oddanie Władysławowi krajow

krajów dziedzicznych a podług Kromer[a]
tylko Szlązka 6. Nakoniec miał się B[o]
lesław Państwu Niemieckiemu obowiązać.
Punkta te w pewnym względzie można
uważać za objęte w powyższych czterech
Uciążliwych ~~tych~~ warunków nasz B[o]
lesław ^ nie dopełnił zupełnie podług świadec
twa Niemieckich (1) ~~jak~~ jak i Pol
skich (2) historyków – ~~Długosz jednego w~~
~~prawie którego wyjmuje~~ Rozgniewany
o to Fryderyk daninę którą Bolesław
z Polski miał do Niemiec płacić Wła
dysławowi ~~królowi~~ Czeskiemu którego
za wierne usługi r 1158 ~~na~~ zjeździe w Regensburgu
królem ogłosił, ustąpił (–) Nie
długo potem Władysław wygnaniec
r 1159 ~~roku~~ życia 55° w Altenbur
gu ~~ży~~ umarł ( ). Pozostawił
z żony 1. Agneszki

z 2.

Tych ^ widząc Cesarza gdzie indziej mocno zatrudnionego szczególniej we Włoszech.)

Zatrudniony [Fryd barbarossa] ważnemi sprawami Państwa ~~Fryderyk nie~~ szczególniey woyną ~~z Me~~ ~~dyolanem~~ [włoską] nie mogł się mieszać w inte resa Polskie. Naystarszy z pozostałych ~~xiążąt~~ synów Władysława ~~towarzyszył~~ Bolesław Wysoki towarzyszył Cesarzo wi na [tey] wyprawie ~~Włoskiey~~ [i wierną wysługą zjednał sobie przychylność tego Woyownika (1)] przy o bywaniu Medyolanu [r 1161.] podług kroynik polskich miał ~~się wsławić~~ zabić ~~m~~ jakiegoś Olbrzyma Włoskiego (2) lecz niemieccy spółcześni historyey nic o tem nie wspominają, i owszem ~~podobny~~ [ten] czyn rycerski przypisują Al= brechtowi grafowi z Tyrolu (3) Upro ~~szony~~ [Kory] ~~intercessa~~ [Cesarz] Włochów troskliwie się zajął interesem xiążąt polskich Jego listy i poselstwa, a szczególniey Medyolanu gruzy posypane solą skłoniły naszego Bolesława IV. do litości nad tułającemi się bratan kami. Wskutku umow, (których nam żaden z Dziejopisarzy nie dochował) ~~[illegible]~~ odstąpiony im został Szląsk ~~r 1163.~~ [to jest Wrocław ~~Legn~~ ~~Głogów~~ i Opole ~~i~~ który wtedy do Małej Polski ~~należał~~ r 1163 ~~ale zawarował prawo~~ do Krakowa i Korony się zrzekli.] Podług polskich historyków Bolesław ~~IV~~ ustąpił Szląska jedynie przez litość (4)

1.) Durand et Martene p 862 Nar An 1159.

2.) Dług. Chron Joh et Annon 1390.

3.

4) Kadłubek [Ed Lip p 143; a Ed Gd p 53;] wyraźnie mówi że transactio ukończyła te spory — później pod r 1168 odwołuje się do niey Bolesław Kędzierzawy — lo Klose T I p 307 powiedział bez zasady.

z litości, ile ~~same~~ dworne zwycięstwa nad Włochami na ~~tę~~ Bolesława umysł wpływały trudno jest dziś odgadnąć. To jednak pewna że ~~Szlązk~~ Bolesław dla utrzymania zwierzchnictwa nad Szlązkiem zatrzymał dobre w nim zamki, z których jego załogi dopiero po klęsce pruskiéj r. 1167 Szlązcy książęta wypędzili. – f

f Najżywszej strony Władysławowicze nauczeni doświadczeniem jak Cesarz mimo swej potęgi i możności wiele miał do czynienia z niespokojnymi książętami Włoch i Niemiec i jak często mimo najszczerszej chęci usunięty okolicznościami swe zamiary i plany zmieniać musiał do zgody skłonniejszymi być. Że jednak z jednej strony litość i bojaźń a z drugiej nędza i niepewność na przyspieszenie ugody wpływała nie jest rzeczą wątpliwą

Co do granic owoczesnych Szlązka te podług Menela p. 24 były.

f Zatrzymanie ~~atoli~~ tych zamków dawało wprawdzie książętom Polski przewszeństwo nad książętami Szlązkiemi atoli wcale z tąd wnosić nie można żeby książęta ci byli hołdownikami jego. bo pochodząc z tejże samej królewskiej familii uważali się za równych a w Monarsze Krakowa tylko starszego brata uznawali. Nigdzie też w pierwszych tych czasach nie znajdujemy aby książęta Piastowie książętom Piastom hołd składali. Dopiero później Szlązcy poddani a jeszcze później Mazowieccy Jagiellonom

Maciej Korwin Krol Węgierski od r 1471–90 =

Śmierć Jerzego nie przywróciła pożąda
nego spokoju. Gdy Maciej z katolikami
trawił próżno czas na sejmie w Igławie
tymczasem Husyci zgromadziwszy się w Kut-
nej gorze (Kuttenberg) przystąpili do wybo
ru nowego Krola – a lubo Maciej wybrany
krolem przez Katolików przez papieża utwier
dzony ogłosił ich zgromadzenie za nieprawne
jednak wysłał do nich poselstwo ale
ci nie widząc dla siebie dosyć bezpieczeń
stwa między Husytami przeciw swemu
Panu mocno oburzonemi nagle wyjecha
li. Poczem ci z pomiędzy 6ciu Kandydatów
Władysława Jagiellończyka 15 lat
mającego który po matce z Krolami Cze
skiemi był połączony Krolem Czes
kim okrzyknęli d 27 maja 1471. – Ka
zimierz z synem Władysławem podpisali
w Krakowie podane przez Husytów wa
runki a podany projekt od Macieja aby
spor ow poddać pod sąd Papieski
odrzucili owszem wyprawili do Wrocławia
w poselstwie Benedykt z Łopienne Stany zapraszając na
koronacyą do Władysława do Pragi. Biskup
i Kapituła byli chętni stronie polskiej
ale mieszczanie którzy dawniej tyle
krotnie za życia Jerzego ofiarowali władzę Kazimierzo
wi albo jego synowi oparli się temu
(p 203) atoli gdy Krol polski zagroził
wojną a nawet zburzeniem Wrocła-
wiowi wysłali Szczęta poselstwo do pol
ski dla ułagodzenia go lecz po
rozmaitych sporach stanęła zgoda iż
Szlązacy będą zachowają neutralność
do nawrócenia Stawda i żadnych posił
ków

żadnych posełków Macejowi nie dadzą a prze-
ciw Polsce nic działać nie była.
Tej ugody za przedstawieniem
szczególniej Wrocławian wielu książąt Szląskich
nie chciało potwierdzić owszem wyprawili
2000 zbrojnych do Zdenka Szternberga
stojącego pod Sylowem z Czechami stronę
Korwina popierającemi. mimo tego Wła-
dysław naczele 9000 żołnierzy przez Opawę
Nisę (Nyssę) i Kłodzko (Glaz) do Czech
wkroczył i d. 22 Sierp. 1471. koronacyą
odbył. tak więc Czechy znowu dwoch królów
miały. + wkrótce książęta Szląscy potwier-
dzili pokój a samo Wrocław zo-
stawiło się na placu który na po-
wyższą wyprawę 8000 dukatów wydał.
Wszelkiego Maciej miał co doczynienia z po-
tężną partyą w Węgrzech która nawet dru-
giego syna Kazimierza króla polskiego
[illegible] — Zgromadzone książęta Szląskie we Wro-
cławiu już były bliskie opuszczić stronę Ma-
cieja lecz ich od tego odwiedli książę-
ta Fryderyk Legnicki i Jan Żegański, obie-
cując prędką pomoc od Macieja. — Ma-
ciej chcąc korzystać z wojennych talentów Jana
zalecił Wrocławianom aby mu ustąpili
Namysłowa i dał mu 10,000 # na zaciągnię-
cie wojska którymby mógł polskie wo-
jować. Wrocławianie obawiając się Jana
niespokojnego charakteru nie oddali mu
Namysłowa a pieniędzmi ten
swój opór załatwili — Tymczasem obietnice
Macieja nie polepszyły stanu Wro-
cławia, z polską zaś najwięcej korzy-
ści ciągnęli całkiem ich handel upadł
rzemieślnicy całkiem byli bez zarobku
do tego w r. 1472 powstała wielka drogość
zboża wszyscy mieszczanie zgodnie żądali
z Polakami [illegible] pokoju. — Miasto nakazano
[illegible] w rzeczy z Polską do którego
Maciej przystąpić zezwolił — było starań do[...]
czone poro[...]

przez ~~[illegible]~~ najezdzców i rozbójników.—
Jan przybiegli rozgniewany na Wrocławian
za nie oddanie mu Namysłowa i na bra
ta swego Baltazara ich szczerego przyja
ciela który od 1467 był dzie Żagańskim za
pieniądze wzięte ~~[illegible]~~ od Macieja na
wojny przeciw Polsce zebrał do 3000 ludzi
~~[illegible]~~ i przykoniec Kwietnia 1472 z nimi podstą
pił pod Żagań i obległ.— 7 Maja rzuciwszy
na miasto palne kule i tak potężny po
żar wzniecili iż obywatele dla uratowania
życia zaczęli bramą Żorawską uciekać ale
tu od wojska ~~[illegible]~~ Janowego z rozma
itego hultajów i łotrów złożonego otoczeni
nie jedni z mostu w Bober zepchnięci
inni od ~~miecza~~ rozhukanego żołdactwa
śmierć lub rany ponieśli. Poczem zwy
cięzcy wpadli do miasta i równie nie ludzko
i z resztą mieszkańców postąpili so
bie.—
Baltazar bronił się jeszcze kilka dni
w Zamku ale d. 16 Maja poddał się mu
siał.— Jan przeciw warunkom podda
nia uwięził go i zamknął w wieży
w Przyborzu gdzie ten po dwóch miesiącach
nędznie umarł.

Szlązk pod udzielnemi Xiążętami w związku z polską od 1163. do 1335.

Ustąpione kraje synom Władysława II obeymowały dzisieyszy Szlązk austryacki i Pruski i odłączone poźniey od niego przez Brandebur powiaty Krosnenski i Libuski i liczone do Polski powiaty Kosiany wschow Kargow Koganice Międzyrzec Babimost (Bomst) Bendzin i Trzechtiegel? czyli wszystko co po lewey stronie rzeki Obry leży. Nadto niższey Luzacyi obwod Zriebuski (reszta bowiem miała udzielnych Margrabiow a nad wyższą panowali Czesi.

Jak się trzey bracia podzielili wszczegolney się powie obszerniey tu dosyć powiedzieć że część południową otrzymał Mieczysław, środkową Bolesław wysoki, a połnocną Konrad — Pokłosie polaków w prusiech gdy ich wyłączono od spuścizny Ku po zabitym Henryku synu wygnali zaledwie z ziem Polskie (z Krakowskiego) Bol. IV w 1169 a tak całkiem niezależność sobie ustalili — Osłabiony Bol IV nie mogł się ośładzy bronią upomnieć Konrad dolnego jak poźniey zwano Szlązka umarł 1178, jego dziedzicię zajął Bol wysoki — Mieczysław (Gornego Szlązka jak po) obrażony o to połączył się z jego pierworodnym Jarosławem obrażonym #)

Ku 1169 kow. —

Przyczyny do niechęci ku Polakom a sprzyjania Niemcom są oczywiste i naturalne. Urodzeni z Niemki wychowani w Niemczech otrzymali dziedzictwo za pomocą Niemiec Cesarzów, nadto przeciw testamentowi Bolesława Krzywoustego od tronu odsunięci i mało przy sposobności ponowione były powodem że nie mogli bydź bardzo przywiązanemi do Polaków zresztą w nieszczęściu szukali obrony u Niemcow dla siebie upatrywali ‖ Do zaprowadzenia osadników niemieckich nie samo wypieranie do tego narodu mogło bydź pobudką lecz i chęć podniesienia swego kraju do zamożności — Otrzymawszy Władysławowicze Szlązk znaleźli go prostym nie podobna było z niezbędney wow czas Polski osadni

na Ojca że jego młodszym braciom przyznanym lepsze dzielnice wyznaczała ojca

(czego nawet chcąc się pozbyć do sta-
nu Duchownego wypychał.) podniósł
wojnę – ale ten Kazimierz II chcąc
przy swojej ~~dzielnicy~~ Śląskiej dziedzictwo
ustalić ~~nowemi ustępstwy~~ ustępstwy
1182 Mieczysławowi Oświęcim
i Bytomia ~~zagodził~~ ułagodził go
Jarosławowi zaś Opole dał Opol-
a gdy ten wkrótce został się
dziem a następnie Biskupem
Wrocławskim 1198 dał mu by-
wać jeszcze Nyssę – Umiera-
jąc 1201 przed ojcem Nyssę zapisał Bisku-
pom Opole zaś zwrócił ojcu
Bolesław aby ~~zagodzić~~ raz
skończyć niechęci brata Mie-
czysława ciągle narzekającego
na nierówność po-
działu oddał mu Opole.
I — wtedy nastąpił
prawdziwy podział dzielnicy
Władysławowiczów na połu-
dniową i północną i zwy-
czaj się ~~...~~ ustalił
nazywania pierwszej Gór-
nym a drugiej Dolnym Szląz-
kiem

osadników sprowadzać Niemiecy zaś
mieszkańcy, którzy od czasu Saskich
Cesarzów wiele postąpili w kul-
turze nie podobne było przy-
jęcie pod prawo polskie (jus
polonicum) uciążliwe dla włoś-
cian. Nadawano im tedy osobne
ite przywileje z gruntu pro-
szą opłatą lub pańszczyzną.
Miasta zakładano lub zaludniano
przez Niemców otrzymywały pra-
wa jakie w Niemczech Henryk I.
swoim Burgom a Otto I. swoje-
mu Magdeburgowi nadał. Pra-
wa te znane w Polsce pod
imionami praw Saskich o-
ti Saxonu, Magdeburskich
Niemieckich. Ponieważ te pra-
nie były jednolitym dziełem
lecz złożonem z pojedyńczych usta-
cesarskich ~~prawo~~ i podań i zwy-
czajów przeto przy nadawaniu
tych praw trzymali się wią-
zania rady magistratów Ma-
gdeburskiego Halskiego i stamtąd
zwykle kopije tych praw
sprowadzali. Znaczniejsze pun-
kta tych praw były uwolnie-
nie od ciężarów prawa polskiego
i sądów Kasztelańskich wolno
było wybierać Radę miejską
zaprowadzić Cechy w miej-
sce Kasztelanów następili do-
żywotni Wójci do których by-
ło obowiązkiem wymierzać spra-
wiedliwość, ci na utrzymanie
mieli wydzielano grunta lub

stałe dochody dopiero zwolna zakupieniem tych dziedzicznych wszystko przy szły miasta do własnego sądownictwa.[F] Prawo nie mieckie naprzód nowo założony [Novum forum] w miejscu Sroda Neumarkt otrzymał ztąd Srodzkie długo prawo neumarskie albo niemieckie zajedno brano gdyż inne ztąd przepisy brały.

Dla czego w Gornym Szlązku nie wiele się kolonisci niemiec cy rozszerzyli nie z jedney pochodziło przyczyny. Slązk leżała więcey do Polaków przywiązani mniey nie mieli za zorzą brali sam kray gorzysty trudnieyszy do uprawy z dwoch z 3 stron Słowianami otoczony i bardziey na pożogi woyny wystawiony.

Szlachta polska nie liczna posiadała dobra prawem allodyalnym niemieckiey nowo przybyłey nie udzielano tey korzysci lecz tylko prawem feudalnem.

Dwor xiążąt był złożony z licznego orszaku panow swieckich i duchownych mnostwo baronow których na prezentach i dyplomatach jako swiadkow znaydujemy można za dwor xiążęcy uważać. Prócz tego miewali Kanclerzy - protonotaryusza

F Byli i na włościach woytowie do wymierzania sprawiedliwości lecz ci podobno tylko rządowi nie dziedziczni lecz zarazem szlachta idąc za przykładem miast z zakupnem przywilejów przywłaszczyli sobie tę godność umiała."

Protonotaryusza. Kapelana dworsk[illegible] Czesnik[illegible] Podczaszy Stolnik Podsk[illegible] li Lowczy, Nadlesniczy Skarbni[illegible] Chorąży Podkomorzy Wielki i Mały (Ober u. Unter Kämmerer) ~~un~~ wszy[illegible] przepych dworu cesarskiego bez wątpienia nasladowano. Urzędnikom takim zwykle nie pensye lecz grunta i dobra wyznaczali — Takowe rozdawanie ~~[illegible]~~ gruntow odlogiem leżących początkowo z pewnego względu do potęgi xiążąt przyczyniały, gdyż tacy dziedzice troskliwie je zaludniali i uprawiali; a Ale poźniey kiedy xiążęta nie dosyć gospodarni na rozwody pyszne i zbytkowe wyposażenie tychże ~~[illegible]~~ znaczne porcy dłości wydali,, [F] takowem rozdaniem własci swoy upadek przyspieszyli —

[F],,ustawicznie swoje dziedzictwo między potomkow dzieląc,,

Teka H. S. 17

Ogolny rzut na hist.
Szlązka

a. Gornego Szlązka ~~p~~ do podziału

~~a~~
b Cieszyna
c Raciborz
d oswięcima
e Opawy
f Bytomia
~~g~~ Opola
h Falkenberga i Strelitz

1 Niższego do podziału
2 Wrocławsbury
3 Brzega
4 Swidnicy
5 Munsterberga (Zambickie)
6 Głogowskie
7 Olesnickie
8 Saganskie

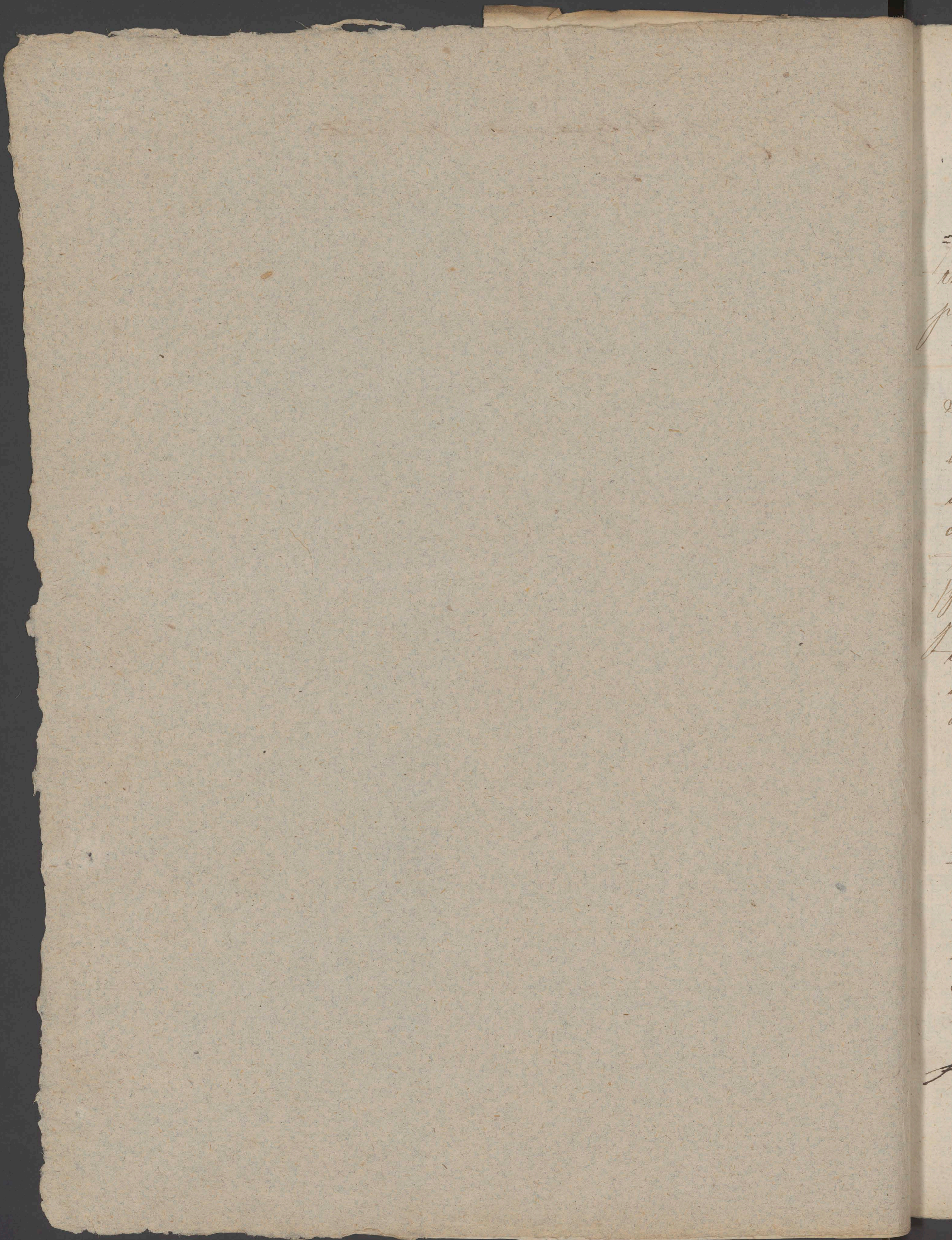
~~Z Historyi Polskiej~~
Hist. ~~O~~ Piastowie
~~Jagellonowie~~
Litwy
Mazowsza

1. 2. 3.

1 2. 3 4 5.

1 2 3 4

a Gornego Szlązka do podziału
b X. Cieszyńskiego



Szląsk górny.

Mieczysław I. Ojciec

= Założyciel ~~linii~~ Xiążąt górnego Szląska z linii Piastow otrzymał przy podziale z braćmi r. 1163[5] Tom. te kraie, z których się później utworzyły X^twa Cieszyńskie, Raciborskie, Opolskie, Opawskie, Falkenbergskie i Baronostwa czyli Hrabstwa: Pszczeńskie, Bytomskie i Wodzisławskie (Loslau) Men pag. 24 słowem te wszystkie które potem imię górnego Szląska otrzymały. | Tu mi Czytelnika ostrzedz wypada, iż zdaniem krytyków, kraina, którą dziś powszechnie Górnym Szląskiem zowiemy, wtedy jeszcze tego imienia nie nosiła — Szląskiem bowiem (Pagus Silensis) właściwie nazywana okolica przy rzece Szlęzy (Lohe). Dla tego też ani Mieczysław ani jego potomkowie nie używali tytułu X^żąt Szląskich, gdyż ich dzielnica była za granicą powiatu (Gau) Szląskiego czyli Wrocławskiego, lecz zwykle nazywali się od stołecznych albo od znaczniejszych miast Xiążętami Opolskiemi, Raciborskiemi, Cieszyńskiemi i t. d. Później dopiero kraie z obu stron górney Odry dla dwóch szczególniey przyczyn Szląskiem zaczęto nazywać. 1mo że należały do Dyecezyi Wrocławskiey inaczey Szląskiey. 2do że miały Xiążąt z familii Xiążąt Szląskich. Zawsze atoli pamiętać należy że ~~potomkowie~~ ani Mieczysław ani jego pierwsi ~~nawet~~ następcy nie zwykli byli używać tytułu XX. Szląskich.

skich, też szczególniey po rozdzieleniu na czę[ści]
Cieszyńskich i Opolskich dodać naczelne miasto nad kt[ó]
rém panowali, lubo iuż później mieli się i były
miani za XX Szląskich, iak to widać z Historyi
i Dyplomatów, przez które się Kazimierz zrze-
kał praw do tey Prowincyi.

Używał tytułu Xięcia Raciborskiego iak to po
twierdza Diplom z r. 1178 Som. I p. 895 Dipl. [...]
Nº 127. Czy iednak stale przy tym tytule pozo[sta]
wał z pewnością twierdzić nie mogę gdyż w r. 1194
(lib. VI ad An.) nazywa go X. Raciborskim i O-
polskim też Math. de Mich. III. 28. Crom.
VII ad An. Czy od stolicy brał ten tytuł
równie niepewną iest rzeczą. Wencel p. utrzy-
muie, że zwykle mieszkał w Cieszynie zleg... to
wie ?

Po śmierci Konrada Xięcia Głogowskiego, ty[...]
swe Xięstwo zapisał Bolesławowi Wysokiem[u]
maiąc się za skrzywdzonego wziął się do broni)
przeciągnąwszy na swoię stronę Jarosława jego sy-
na, obrażonego na Oyca, iż ten z podmowy macochy
dziedzictwo iemu należące, na młodszego syna Ko[n]
rada przenieść zamyślał, obległ Wrocław a po-
dług Filisch Tom I pag 727 nawet wypędz[ił]
Bolesława z Wrocławia.

Kazimierz Sprawiedliwy Król Polski po-
dził ich dawszy Oświęcim, którego Zator był częś[cią]
~~r. r.~~ 1179 Som. Dług. 1180 Crom. Mieczysławowi a
Jarosławowi wyjednał Nyssę. Przy tey okol[i]

cznosci

...nosci Kazimierz Monarcha trzymał do Chrztu syna Mieczysławowi także imieniem Kazimierza.

Odtąd Oświęcim z tytułem Xięstwa zostawał pod Xiążętami Szląskiemi do 1454 r. przez 274 lat. podług Dług. i Bytom był wtedy dany Mieczysławowi, ale Kromer o tem wątpi.

Filisch ap. Som 727.
Dług. Lib. VI ad an 1179.
Crom. Lib. VI ad an 1180.
Biel.

Dodtąd tey hoyności było Kazimierzowi powodem podług Sommersb. I p. 263 et 673 chęć przysłużenia się Mieczysławowi i Bolesławowi Wysokiemu przez których ojca Władysława był wychowany Somm. I pag 301 na to ma dowody. Podług Naruszewicza Tom III X I R 3 Ed. Most p. 32 sq. zadał Kazimierz ten nowy cios już niewczesną miłością Ojca poniżonemu Państwu w zagrzaniu gdowem. Nie ubliżając tych Autorów powadze nie mogę ani jednego ani drugiego przyjąć podania i śmiem twierdzić, że chęć ułagodzenia XX. Szląskich odzywających się wszystkie ze swojemi prawami do korony, szczególniej Kazimierz miał na celu. Ten powód zastanowiwszy się nad sprawami Kazimierza sprawiedliwego w każdej czynności, mimo pochwał Kadłubkowych wyrachowanego polityka zdaje mi się naystosowniejszy. To zdanie moje,

~~w pewnym~~ nowsi Autorowie:

Mencel p.

Stenzel p.

~~którzy ten~~ naznaczający ten rok za epokę przeszczenia się pra(wa) do korony Polskiey ~~przez~~ XX Szlązkich na rzecz Kazimierza ~~naznaczaiąc~~ w pewnym względzie potwierdzają.

W roku 1192. Był na wyprawie Pruskiey pomagaiąc Kazimierzowi sprawiedliwemu Dług. VI. ad. p. 564 sq.

Po śmierci Kazimierza sprawiedliwego 1194, gdy się Polacy względem wyboru Monarchy naradzali, jeden z Panów, albo Mieczysława ~~już wtedy~~ Xcia Raciborskiego i Opolskiego albo Mieczysława starego Poznańskiego jako doyrzałego wieku i doświadczoney rostropności na monarchę podawał Dług. VI. ad An. — p. ~~[illegible]~~ Gdy mimo tey rady Leszek wtedy jeszcze małoletni został na tron wyniesiony ~~Ale gdy się 1195~~ Mieczysław stary Poznański jako naystarszy z Piastów tey godności 1195 zagarnąć dobijał się ~~[illegible] Jarosława bratanka [illegible] Szlązkiem.~~

W tedy i sam Mieczysław Raciborski z zastępami Szlązakami mając przy boku Jarosława bratanka pospieszył mu na pomoc

Już Małopolanie starego nad rzeką Mozgawą nie daleko Jędrzeiowa przyszedłszy, i zbieraniem łupów na pobojowisku zatrudnieni byli; gdy Mieczysław ~~Raciborski~~ z Szlązakami nadszedł. Ten znaczne oddziały Małopolan i Pomorzan z uciecziki na plac bitwy zwróciwszy, bój odnowił i zmordowanych walką Małopolan na głowę poraził. Do tego zwycięstwa naywięcey mu pomogło, iż zaraz z początku bitwy dowódzca Jaworek z wielu znacznieyszymi

przez

przez Szłapaków pomiane zostały. Mimo tej pomyślności, ponieważ Stary utraciwszy w bitwie syna Bolesława, sam mocno ranny w lektyce niesiony do Poznania uszedł, a wielko Polanie i Pomorzanie, którzy się z nim byli połączyli, na tej wieści także się do swych domów udali w ledy i ... nie czując się na siłach zabrawszy łupy z jeńcami i sławą zwycięzcy do Szlązka powrócił.

Dług VI ad An. 1195 p.
Math de Mie III. 28
Crom VII ad An. pag.
Naruss T IX X II v. C. Ed. Most p. 78 sq.

Zgodę (p. Tilisch ap. Som. I pag. 727) wkrót ce zawarto, lecz jej warunki nie wiadome.

Umarł 1211 wzrostu wysokiego i silny, dobrze robił pałaszem i kopią, w czém się przez młodość w Niemczech z zapałem ćwiczył. Zostawił jedynego syna Kazimierza, który po nim wziął z żoną Ludomiłą (Ludomilla) której ród niewiadomy, ta założyła klasztor dla Panien Norbertanek w Rybniku praemonstratensis ordinis, który później przez jej syna Kazimierza do Czarnowąsa przeniesiony został.

Dług VI ad An 1211 p.
Miechov III. 28

Kazimierz I

Urodził się r. 1179 i był przez Kazimierza Sprawiedliwego jak powiedzieliśmy wyżej do chrztu trzymany. Dług VI ad An 1179
Crom. VI ad An. 1180.

Py

O czynach iego milczą Autorowie. Umarł 1236
6 Maja pochowany w klasztorze Norbertanek
Ordinis praemonstratensis, który z Rybnika
do Czarnowąża pod rzeką Małpadą przeniosł,
wraz z córką zakonnicą w tymże klasztorze, którey
imię niewiadome (podług domysłu Sommersb. Wen
cesława) Dług VI ad An. 1236
Miechov: III c 37.
Crom: VIII ad An. 1236. Ed Col p 139
Umieraiąc zostawił opiekę nad synami swojemi
Mieczysławem i Władysławem [w Dyplomacie z r.
1258 wydanym przez syna Władysława wspomnia
ny, iż był iego oycem Som I p. 879 vg Dyp No 104]
Xięciu Wrocławskiemu Henrykowi II zwanemu po
bożnym. [Względem iego żony iest niepewność
podług Dług VI ad An 1236.
Miechov III c 37.
Crom VIII ad An 1236. była Wen
cesława ialiáś, ale Sommersberg a za nim
Gebh. i Naruszew. dają mu za żonę Violę X.
Bulgarską, na mocy ułamku z Dyplomu Som
mer I p. 675 No 4 w którym Mieczysław X.
Opolski darował Szpitalowi S. Ducha we
Wrocławiu, wieś zwaną Croschina zwykle Wi
gansdorf i to twierdzenie zdaie się popierać
sam Długosz, który (VII ad An. 1251) mówi
że Viola Xiężna Opolska z rodu Bulgarka
um. 1251. i ztąd wnosi Sommersb. że Dłu
gosz w mieyscu powyższém, albo iego prze
pisywacze imię córki (Wencesława) razem z oy
cem pochowaney matce nadali.

Jeden

Jeden też zarzut przeciw Sommersb. i jego zwolennikom uczynić można że data tego Dyplomatu jest z. 1339, blisko sto lat późniejsza a więc jeżeli nie ma błędu w druku całe twierdzenie Sommersb. upada i wtedy Dyplom ten raczej Mieczysławowi synowi Kazimierza II przypisaćby należało. Z resztą jest rzeczą wiadomą, iż Książęcie wyznania greckiego przechodząc na obrządek łaciński imiona zmieniały, mogło tedy i Bolgarskie Wiele to samo spotkać i podania historyków pomieszać.

Mieczysław II.

Używał tytułu Księcia Opolskiego (jako to Dług. Lib. VII ad An 1241 toż Dubravius XVI Czwierdza. Krom VIII sub An. 1246 et IX ad An. 1252 nazywa go Opolskim i Raciborskim a Miechov. tylko Raciborskim.) W Dyplomacie wątpliwym z którego ułamek u Som. T p. 675 N° 4 (z r. 1339. ...) o którym wyżej także Ks. Opolskim nazywany.

R. 1241. pierwszy oddział Tatarów, który Odrę przebywszy rabunki roznosić zaczął przyspieszył wyciąg, ale za zbliżeniem się całej ich nawały, widząc, że się oprzeć niepodobna, schronił się do Legnicy do Henryka pobożnego, W bitwie Legnickiej dowodził trzecim oddziałem i widząc klęskę swoich pierwszy z placu ustąpił i schronił się do zamku Legnickiego (czy go bronił?)

Długo VII ad An.

Miechov III c 39 nawet Dubravius lib. XVI.

W...

W r. 1243. Wśród kłótni o tron między Konradem Mazowieckim i Bolesławem wstydliwym ~~pudykiem~~ pomagał Mazowieckiemu mając jego córkę Judytę za żonę, lecz oba pod Suchodołem porażeni przez Bolesława zostali.

Dług VII sub An.

Gdy 1246 Konrad przeciw Krakowowi zamek Lelów wystawił dał go zięciowi Opolskiemu pod dozór.

Umarł Mieczysław bezpotomnie 1246.

Dług VII ad An.

Zostawił wdowę Judytę córkę Konrada Mazowieckiego później Henrykowi III Wrocławskiemu poślubioną. Dziedzictwo po nim objął brat jego Władysław prócz ziemi Rudzkiej i X. Opawskiego jak zaraz powiemy. II Tu jednak nie mogę pominąć podania lubo błahego i niezasługującego na wiarę ~~Con~~ Dopełniacza ~~Conrad~~ Cosmy Praskiego ~~p. 67~~ (Conten. Cosmae Pragen p. 67 Diplomatische Beiträge zur Untersuchung der Schlesischen Rechte u. Geschichte VI Th. p. 166) który mówi iż po śmierci Mieczysława znaczniejsi Panowie ~~mieszkańcy~~ jego Księstwa wybrali sobie Panem ~~Księciem~~ Władysława Henryka syna Wacława I króla Czeskiego Margrafa Morawskiego i dopiero po jego śmierci 1247 wrócili pod Władysława Piasta.

Pretensye Czeskie do Opawy.

II przenieść należy niżej pod E p. c

Pessina in Marte Morav. [p.] 339 utrzymuje iż Mieczysław II przedał Królowi Czeskiemu (Wacławowi I.) r. 1238 księstwo Opawskie

Władysław I

Czy po śmierci Ojca posiadał jako Dzielnicę oddzielną niewiadomo, to tylko pewna że po śmierci bezpotomnego brata znowu cały górny Szląsk posiadł wyjąwszy

α {Używał tytułu X. Opolskiego, jak widać z Dyplomatów z lat 1258, 1267, 1280 (Sommer I p. 879 Dipl 104 et p. 913 ay Dipl 148 et p. 914 Dipl 149} β

Wieluń i Opawę z tych pierwszy odebrali Wielkopolanie a drugą Czesi zajechali. Wtedy jego Księstwo obejmowało: Opol, Cieszyn, Raciborz, Bytom, Oświęcim. α {} β

W r. 1251 z wdową po bracie Mieczysławie Judytą cór Konrada Mazowieckiego później Henrykowi III Wrocławskiemu) uczynił zgodę za posag 500 grzywien srebra lutowanej na Raciborzu, ustąpił jej powiatu Rudzkiego czyli jak później Wieluńskiego, który był wydarty Władysławowi Odoniczowi Wielkopol. ojcu teraz panującego Przemysława Pozn. i Kaliski: ale tę ugodę zniweczył Przemysław Poznański, który pomieniony powiat jako dziedzictwo ojcowskie zajął, wtedy Władysław bratowej posag gotowizną wypłacił, a z Poznańskim Książęciem uczynił zgodę i wziął jego siostrę Eufemią w małżeństwo. wesele odbyło się zapewne koło 1251 Mich. III c 53.

Dług. VII ad An 1257. Ed Lip p 717 sq

Opawę zabrał mu Kr. Przemysław Czeski (i oddał jo synowi naturalnemu Mikołajowi. i Od tąd ta kraina wydarta Piastom podziedziona następnie na X^twa Opawskie Raciborskie i Monsterberskie podlegała też Mikołaja potomkom i za część Morawy lub Czech uważana była. Jakim to uczynił Kr Czeski) jakim prawem trudno dziś rozstrzygnąć. Podług Pisarzów Czeskich

uiz

E Dopełniacz Kosmy praskiego.

h Pessina in Marte moravico p 339

już 1238 Mieczysław przedał ~~swoje~~ opawskie Księstwo ... lowi Czeskiemu (h) podług Polskich jednozgodnie, ... townictwem prawem możnieyszego. Jednakże na pierwsze w Opawie r. 1273 kr. Cz. Przemysław tłomacząc się Bolesław wstydliwy^[emu] z tego czynu utrzymywał, że mu Opawa testamentem była przez ostatniego tłie... czysława księcia zapisana.

Dług VII ad An. 1252 et 1273.
Miechov. III c 54 ad An. 1253.
Crom. IX. ad An. 1252.

Może więc za całej małej długi pretensye Czeskie urosły.

Kusił się Władysław o odzyskanie tego Księstwa ... 1249, ale nowe straty poniósł, gdyż Morawianie pod dowództwem Biskupa Brzeno zdobyli ... cibórz, który Władysław ~~za~~ 23000 grzywien wykupić musiał. Długi VII ad An. 1249.
Miechov. III c 51.

W r. 1254 ~~kusił się~~ usiłował powtórnie Władysław, aby odzyskać straty przy pomocy Bolesława Wstydliwego monarchy Polskiego, ale twierdze Czeskie ... tej dzielny odpór stawiły, zakończyła się tedy wyprawa na zniszczeniu wsi i otwartych miejsc.

Długi VII ad An.

Później musiała nastąpić zgoda z Czechami, gdy r. 1260 już Władysław z ~~Henrykiem~~ Wrocławskim pomagał Przemysławowi Ottokarowi przeciw Bolesławowi Węgierskiemu Długi VII ad An, którego Bolesław wstydliwy całą teścia w tej wojnie wspierał i mścił się na Czechach (całe Nar.) za odebranie Opawy cf. Nar. T V p. 141. Et Most.

Gebhardy

Gebhardy domyśla się nawet, że już wtedy był
Senniorem Księciem, ale nie daje dowodów, śmiało
więc ten domysł odrzucić możemy. ‖ Nim do wy-
stąpienia dalszych czynów Władysława przystą-
pimy przestrzedz nam Czytelnika wypada, że

Fitisch ap. Tom I p.
Tablice geneal. Msko Tom. I, 746.
Pohl ap. Tom I p. 727 sq. A Pol — Buschenz. I p 75.
Fischer

śmierć Władysława w r. 1272 podali, nazna-
czając mu za następcę syna także Władysła-
wa — tym sposobem wszystkie lat 16 nastę-
pnych czyny naszego Władysława utworzone,
mu przez [illegible] Władysławowi synowi przy-
pisali. Ale całą tę powieść jako przeciwną świa-
dectwu ~~Dziej.~~ Polo: i powadze Dyplomatu
z r. 1280 (Tom II p. 914) ~~(gdzie Władysław uży-
wa tytułu Vladislaus dux Opoliensis senior
NB. senior kazał się domyślić synów)~~ Sommersb.
odrzucił, Jednakże mówiąc szczerze wyznać trzeba,
że i twierdzenie uczonego Sommersb. nie opie-
ra się na wolnych od zarzutu i wątpliwości
dowodach. Samo panowanie Władysława zachodząc
od 1236 do 1288 pięćdziesiąt dwa letnie lubo
nie przechodzi granic życia ludzkiego zawsze za
długie uważane być może. Sam nawet ten
Dyplom na którym Som. całe swoje zdanie
oparł do nowej wątpliwości daje powód, gdyż
w tytule Władysław użył przymiotnika starszy
D.G. Vladislaus Dux Opoliensis Senior na
cóżby używał w tytule przydomka starszy,
gdyby nie było drugiego X. Opolskiego

Władys

Władysława — robi więc 1280 mówi przeciw Fileskiemu, Pohl i t. d. wyżej przytoczonym Autorom, ale Epitet senior i Sommersberga zdanie względem syna Władysława osłabia.

W r. 1273 wmieszał się do kłótni, które Krakowianie i Sandomierzanie z Bolesławem mieli, z podmowy Biskupa Pawła z Przemankowa, ofiarowaną koronę przyjął, lecz przez to tylko zniszczenia na swój kraj ~~sprowadził~~ ściągnął, gdyż Bolesław szczęśliwie o tych intrygach uwiadomiony, zebrawszy na prędce dworskiego żołnierza, jadącym buntownikom do Opola pod wsią Boguczin ~~na~~ (Bogehim) zaszedł drogę, na głowę poraził i konfiskatą dóbr ukarał.

Później zebrawszy liczniejsze wojsko przy pomocy imiennika Bolesława pobożnego Kalis. i Leszka Czarnego Sieradzkiego napadł na Księstwo Opolskie i wszystko nielitościwie ogniem i mieczem niszczył, a nawet Przedmieścia Opola, Koźla i Raciborza spalił — nie mógł atoli Władysława do bitwy wyciągnąć, który kryjąc się po zamkach tylko mniejsze oddziały ~~wszystkie~~ wysyłkowo gromił. Średnie było K. Opolskie zniszczone, wszędzie kupy gruzów i popiołów — Gotujących się Książąt do dalszych zapasów Bolesław pobożny Książę Kaliski pogodził r. 1274. jeńców nawzajem oddano i szkody nagrodzono (ale jak?)

Dług VII s. A. 1273 et 12[illegible]

Gdy

Gdy Henryk probus Xiążę Wrocławski 1277 był poimany od Bolesława Łysego Głogowskie, go, dał Wrocławianom posiłki, dla otrzymania broniąc iego wolności, lecz, że te usiłowa, nia były próżne niżey pokażemy

Dług VII ad An. ut Crom IX ad An
Mich III c 55.

Jednakże później nie pamiętny Probus na te dobre chęci, maiąc kłótnie o dziesię, ciny z Biskupem Tomaszem, gdy Władysław prześladowanemu Kapłanowi dał w swoiém Księstwie przytułek i mimo pogróżek woyny wydać go nie chciał. Zawzięty Henryk roz, począł z nim woynę i Racibórz, gdzie się Biskup schronił r. 1287 obległ, lecz tu na, gle z niejako cudownie zgoda nastąpiła (iak to niżey wyłożymy) Dług VII ad An.

Racibórz starał się wznieść, dowodem tego u, dzielonej temu Miastu przywileje. W r. 1267. po, zwolił im na wieczne czasy wolny wyrąb drzewa z obu stron Odry, a w przypadku pogorzeli, we wszystkich lasach Xiążęcych, tudzież pastwisk z obu stron Odry, za opłatą corocznie jedney grzywny złota lub 4ch srebra.

Tom I p. 913 Dypl No 145.

W r. 1280 nagradzaiąc wierność i męstwo tychże Raciborzan w odpieraniu nieprzyiaciół (czy Bolesł wstydliwego?) uwolnił ich od opłaty owey grzywny złota

Tom I p. 914 Dypl 149.

Przypozdo

Przyozdobił także to miasto wystawieniem w nim klasztoru Dominikanów, Cystersów w Władysławii 1258 wyposażył.

Tom I p. 879 ex Dipl Nº 104.

Umarł przed 1289 pg Ann. 1288, gdyż już w r. 1289 Kazimierz iego syn hołd Czechom składaiąc wspomina o nim jako zmarłym.

Tom I p. 881 ex Dipl Seles 107.

O żonie Eufemii siostrze Przemysława Księcia Poznańskiego wyżey powiedzieliśmy. Tey Filitsch przypisuie wystawienie Klasztoru Dominikanów w Cieszynie, później wstawionego grobami Xiążąt Cieszyńskich.

Filitsch Tom I p. 728.

Kiedy ta dzielna ~~umarła~~ niewiadomo, to tylko pewno, że w r. 1258 (w Dypl. Tom I p. 879 Nº 104) iest wspomniana żona Władysława Zuzanna. Czy więc ta Zuzanna była następczynią Eufemii Poznańskiey czyli nie, ale dwóch imion samaż Eufemia i Zuzanna, ~~ale dwóch imion~~ używaiąca nie można z pewnością powiedzieć. W tymże Dypl wspomniani trzey synowie Mieszko, Kazimierz i Bolesław — || O czwartym Przemysławie X. Opol. na Raciborzu świadczy Dług VII ad An 1295.

Piątego Jakoba, który miał być Woiewodą Sandomirskim i bezpotomnie umarł, ~~o którym~~ ~~świadczy~~ wspominaią

Pohl Tom I p. 680
Filisch Tom I p 728
i Joh Msta Tom I p. 746

odwrót

ale ~~tego~~ odrzucił Sommersb. — równie iak Władysława syna p. Filischa ~~owego~~ wspomnianego. Stübner daje mu córkę Esterę poślubioną Henrykowi VII Cesarzowi.

Synowie podzielili się dziedzictwem oyczystem, które wtedy iescze nie nosiło podobno powszechnie imienia Górnego Szląska, i z stolicy Opolskie~~go~~m było nazywane utworzyli Księstwa: Cieszyńskie, Bytomskie, i Opolskie 2 ~~i~~ mnieysze Raciborskie 1.

W dyplomatach tego Władysł. szczególniey cztery Kasztelanije są wspominane, to iest: Mikułow czy Wikułow, Cieszyn, Racibórz i Oświęcim Dipl No 104 ap. Tom I p. 879.

Coby zaś miały znaczyć Kasztelanije Sewon i Nettem wspomniane w Dipl No 149 ap. Tom I p. 914 nie iest mi wiadomo.

Urzędnicy wspominani w Diplomatach są: Kasztelani — Subcamerarius. Cancellarius. —

Podskarbi (Subthesaurarius) — Podczaszy (Subpincerna) — Podstoli (Subdapifer) — Sędzia (Judex) — prócz tego hrabiowie (Comites) — Baronowie

{ Tom I p. 879 z Dip 104
— p. 913 z Dip 148
— p. 914 z Dipl 149.

X. Cieszyńskie

Mieczysław III. za życia Oyca 1258 d. 21. Listopa-da w dyplomacie wzpomniany) Sommer I p. 879. Dipl. No. 104. Z początku otrzymał Racibórz ale później ustąpił go bratu swemu Przemysława-wowi a wziął Cieszyn. Kiedy ta zamiana zaszła nie mamy świadectwa ale że w Raciborzu już w r. 1290 panował Przemysław dowodzi Dyplom ~~dany 1290.~~ Somer I p. 914 sq. Dipl. No. 150 dany w Raciborzu 1290 w Wigilią S. Marcina (10 czy 11 Listop.:) Przemysław nagradzaiąc męztwo Raciborzan w odpieraniu nieprzyiaciół za panowa-nia Oyca już zmarłego, daley za czasów brata Mie-czysława oraz i swoich (etiam tempore fratris nostri Charissimi Illustrissimi Ducis Musco-nis simul et nostro) ~~czy razem ich dzielnice swoje~~ czy razem rządzili? – Darował im las po prawey stronie drogi wiodącey do Rybnika ~~...~~ drzewa jednak na których się cho-wały pszczoły ~~...~~ były wyjęte i nietykane posiadaniu te-raźnieyszych Panów dopóki pszczoły nie wyginą zostawione.

Na. Pan Gebhardy z tego dyplomatu wnosi że Mieczysław zamieniał się z Przemysławem na dzielnice dla tego że w Raciborzu był niespokoj-ny od nieprzyiaciół (podług tego domysłu ~~...~~ Polaków:) Zaiste! szczególnieyszy by to był spo-sób chronienia się od nieszczęścia! Jak wniosłwiże zapomniał Pan Gebhardy że Cieszyn bliżey gra-nicy Polskiey niż Racibórz – co większa Raci-bórz Odrą od Polskiey strony zastoniony.

Wraz z braćmi Bolesławem Opol: i Kazimierzem Byt. tudzież Konradem Sagańskim jest objęty w pokoju, któ-ry Henryk V Wrocławski z Głogowskim Henrykiem III r. 1294 zawarł. – Sommer I p. 889 sq. Dipl. N. 121 (godne objaśnienia po Niemiecku napisa-ne) – Ugoda wzajemney pomocy na lat 5. ?) NB. – ~~Kazimierza II w r. 1295 nazywa Xiążęciem Bytomia Dług. VIII ad An.~~

R. 1295 był w Raciborzu na pogrzebie Przemysława z bratem Kazimierzem (II) Xięż. Bytomia dla sporów powstałych (o co?) o mało pogrzebu nie odłożono. – Dług VIII ad An 1295 w tym mieyscu utrzymuie Dłu-gosz że Przemysław bezpotomnie umarł. (Som. 681 pod N. 9) || Rok śmierci i żona nie wiadome. –

Zostawił córkę Violę sławną z piękności ta 1305 była Czeskiemu królowi Wacławowi V poślubiona (3.)

a po iego śmierci r. 1307 Piotrowi v Rosenberg przez Króla Jana wyposażona, umarła 1317 – iey syn z drugiego małżeństwa Henryk zginął r. 1346 d. 26 Sierpnia we Francyi pod Crespy ? walcząc o bok ślepego Jana Króla ~~ślepego~~ – Tilisch ap Somm I. p. 728. –

Względem Violi Oyca jako też iey Imienia są podania Historyków zawikłane: –

Długosz Lib IX ad an 1305 nazywaią Fiola córka Mieczysława Cieszyńskiego. –

Henelius in Tab. Ducum Tessinensium także ią córką Mieczysława mieni. –

Spółczesny Franciscus Canon Pragensis in Hist Bohem. MSt PII Lib. I. c 18 nazywaią Phiola filia ducis de Tessin, ale którego ? – nie wyraził

Dubravius lib XIX mówi że Viola była córką Xiążęcia Cieszyńskiego ale którego ? – także opuścił.

Chronicon Claustro Neoburgense (które się kończy na 1348 r.) T I. Scrip Rer Austr RDP Pezii mówi o żonie Wacława X filia cujusdam de Polonia dicti de Thessin nie wyraził ani iey, ani iey Oyca imienia – NB w tych dopiero przytoczonych wyrazach dicti de Thessin zdaje się być błąd dicti za ducis de Thessin. –

Jogelinus in Notitia Abbat. Ord. Cisterciensis T. V p. m 12 następuiący wyjątek o iey śmierci przytoczył mówiąc o dobrodzieiach Klasztoru Hohenfurt (Coenobium Altevadense) Hohenfurt w dyecezyi praskiey pod r. 1317. „w r. 1317 d. 21 Paźd. „umarła Viola Xiężna Cieszyńska małżonka JW „Pana Piotra Rozenberg, ten robiąc fundusz za iey „duszę darował temu Klasztorowi dobra Eybin„ „stein z wsiami których wartość" (in valore octingentarum librarum) lecz te dobra później na spłacenie długów zrobionych przez Bartłomieja Opata były przedane, „~~płat~~ i do spłacenia tych długów jeszcze wspomniony „P: Piotr nie mało Klasztorowi pomógł. –

Z tego cośmy przytoczyli można ież za pewną rzecz przyjąć, że iey Imie było Viola względem Oyca zdanie Długosza i Henliusza przeważa i za nim poszli Sommersberg i Naruszewicz. –

Ale Tilisch ap Som. I p. Zepke ap Som I p 500 sq

Tabule Geneālog.

Pohl

Czynią Violę córką Kazimierza II X. Cieszyń w błąd może wprowadzeni zostali temże Kazimierz obiął p Mieczys

dziedzictwo a z nim zapewne i opiekę nad iego córką i z tego tytułu przy ugodzie ślubney działał w imie„niu Oyca. —

Neplacho Abbas Opatovicensis in Chronico Bohemiæ (za Karola IV pisaney) T II Script Rer Aust A D P Pezii pod r. 1307 mówi że Wacław Król zabity zostawił wdowę po sobie Elżbietę córkę X. Cieszyńskiego. —

Uczony Pelcel w Krótkiey historyi Czeskiey po Niemiecku T. I. p 147 Ed. I. idzie za nim ale w swey krytyczney historyi Czeskiey po Czesku inaczey tę rzecz wystawił w Tomie III p 242 mó„wi że Wacław III wziął w małżeństwo córkę Mie„szka Xiążęcia Cieszyńskiego celuiącą nad inne pię„knością ~~iey~~ imieniem ~~tylko~~ Viola, po tém iey imie zmieniono i nazwana była Elżbieta i to twierdze„nie popiera świadectwem Chronicon Aulæ Regiæ (Ed Freheri) p 169 którey autorem iakiś Pe„trus Abbas ap Nim Pelcel p. 627 Ed I sub An. 1333. — ale niemaiąc na teraz tego dzieła pod ręką nie mogę nic o iego podaniu powiedzieć. —

Wiedzieć nam należy że Oyciec Wacława V ~~(III pg Pelcela)~~ ~~a V podług Nar~~. Wacław IV dobry ~~II (a II pg Pelcela)~~ miał w drugie małżeństwo Elżbietę czyli Ryxę córkę Przemysława X Poznańskiego odnowiciela tytułu królewskiego w Polszcze. — Miał i ~~siostrę~~ córkę także Imieniem Elżbietę zaślubioną potem Janowi Luxemburskiemu, łatwo tedy ów Kronikarz Ne„placho Abbas wdowę po Wacławie IV imieniem El„żbietę mógł pomieszać ~~[illegible]~~ z wdową po Wacławie V lub nakoniec z Siostrą. Niedosyć jeszcze na tych sprze„cznościach:

(miał tedy Wacław V i macochę i siostrę imieniem Elżbiety)

Anonimus Leobiensis in Chron lib III (Tom I Scrip. Rerum. Austr A D P. Pezii) mówi że Wa„cław III zostawił po sobie młodą wdowę córkę Króla Ruskiego (Ruthenorum) która później za Rozen„berga poszła, imienia iey nie wyraził. —

Thomas Ebendorferus de Haselbach Chron. Au„striae lib V (Tom II Scrip. Rer. Aust. A D P Pezii) także nazwał żonę Wacława V ~~III~~ córką Króla Rus„kiego. Błąd ich łatwy do wytłumaczenia. Wacła„wa IV zwanego dobrym ~~II pg Pelza IV pg Nar.~~ matka była Kunegunda Ruska krewna na„szey niegodziwey Ryxy onego słusznego przedmio„tu satyry. Ta Kunegunda po śmierci Przemy„

Przemysława (III pg Nar.) Ottokara poszła w drugie Małżeństwo za Zawiszę Rozenberga cf Nar. X p. 34 Takto tedy mniey baczni autorowie albo źle uwiadomieni dyszą o ~~[illegible]~~ małżeństwie Kunegundy Ruskiey wdowy po Wacławie Ottokarze, zaślubiłney Zawiszy de Rosenberg mogłoby się pomieszać z Wdową po Wacławie III ~~(a pg Nar.)~~ i zaślubić się Piotrowi de Rosenberg. —

Kazimierz II. zapewne około r. 1288 otrzymał Bytom, późniey Cieszyn i część Opola. W Dyplom: z r. 1286 nazywa się Kazimierzem X. Bytomskim Tom III p. 125 Dip No 138 w Dypl. z 1289 poddania się wtedy nazywa się X. Opol Pan Bytomia Tom I p. 881 cq Dip No 107. — Dług VII ad An 1289 nazywa go X. Opolskim i Bytomskim. Ale w r. 1295 znowu używa tylko X. Bytomskiego tytułu Tom I p 969 Dipl No 78 Tak go i Dług VII pod r. 1295 nazywał. —

W r. 1289 poddał się w lenność Królowi Czeskiemu Wacławowi. Akt ten wykonany d. 10 Styczn przez podanie chorągwi. Byli obecni temu obrzędkowi synowie iego Bolesław i Władysław — nadto Baronowie Szlachta i Mieszczanie — (Baronum, Domicellorum, Nobilium, Terrigenarum aliorum Civium, Incolarum, Habitatorum. —

Sommersb. I p. 881 cq Dipl. No 107 A Dług VII ad An 1289 — ~~Pan Gebhardy utrzymuie że uczynił Kazimierz dla zasłonienia się od najazdów Polskich — lecz nie czytać dowodów potwierdzających ta zdania~~ W tym Dyplomacie oświadcza Kazimierz X. Opol. Pan Bytomia że to czyni śladuiąc oyca Władyst. X. Opol który za usługi Ottokarowi wiele dobrodzieystw otrzymał. Nadto za radą i zezwoleniem panów i synów Bolesława i Władysława, aby tym pewnieyszą mógł pomoc swym dzieciom i poddanym zapewnić przeciw swoim i swoich poddanych gnębicielom." Kto byli ci gnębiciele? Gebhardy rozumie że Polacy — i twórca tego Aktu jako Czech (Ambrozy Kanonik Ołomuniecki) tak pewnie rozumiał — Przeciwnie naj-

NB 1. Słowa nulla (sic) promotiones et honores beneficia — suis temporibus sit sortitus niebyłoby
multa

dziwne — zgadzą tedy że należy nulla za multa poprawić

NB.

NB. 2. O synu Bolesławie żadney prócz tego dyplomatu niema wzmianki domysły tylko że był X. Oświecim: i Oycem Jana. Musiał umrzeć przed r. 1334 gdyż go już niema wspomnionego w Akcie zrzeczenia się Szląska p. Kazimierza. [nasz Długosz mówi wyraźnie w VII ad An 1289) że to uczynił Kazimierz X. Opol. i Bytomia uwiedziony podarkami Czeskiemi zapomniawszy na godność swego rodu królewskiego. —

Pierwszy to był Xiążę który się poddał w lenność obcemu lecz nie poźni inni za jego przykładem — ~~Niepłacący byli podatki [illegible] polskiemi~~ i tylko niektórym osobom [i to z trudnością] pozwalał używania praw niemieckich. — ‖ Kazimierz II miał umrzeć r. 1306. Sommer. I p. 682 № 11. pb Henelii Scholiastes tak podał. —

Zrezsztą nie można mu zarzucić jakieyś się nienawiści albo lekce ważenia rzeczy polskich. Trzymał się stale zwyczajów i praw polskich i Łyltus it

Żona iego niepewna (cf Som I p. 682 № 12) Tilisch daje mu córkę Ottona Brandebur, a Henelius pisze ią nawet Beatryxą nazywa, iż w drugie małżeństwo Bolesł: Świdnickiemu poślubił ~~poślubił~~, ale fałszu tey powieści Som dowiódł w Tab IV n. 2. Gebhardy mniema że miał 2 żony ~~[illegible]~~ i że jedna z nich była ~~Gebhardy domyśla się że Kazimierz II miał za żonę~~ siostrę Włady: Łokietka, a to z tąd że nasz Łokietek nadaje Władysł Kozlańsko Bytomskiemu wieś Psary nazwał go swoim synkiem (filiolum) Som I p. 970 Dypl № 77. — Drugą tegoż Łokietka siostrę zaślubia P. Gebhardy Przemysł. I Inowrocławskiemu, ale dowodami nie poparł swego twierdzenia. Nasz krytyczny Naruszewicz o tém nic nie wspomniał. — Równie względem potomstwa Kazimierzowego jest niepewność i potrzebuje wyjaśnienia

Że Bolesław i Władysław byli iego synami nie ma żadney wątpliwości gdyż ich już w dyplomacie poddania się Czechom z 1289 wspomina Som I p. 881. Dipl. Sil. № 107. Toż i względem Kazimierza III gdyż sam w akcie hołdu Czechom z r. 1327 swoim Oycem Kazimierza II ~~wspomina~~ nazywa. Som. I p. 805 sq Dip № 28 et p. 804 Dip № 27 ostatni także Dyplom wyraźnie mówi że Jan X. Oświecim, ski kan Krakowski był iego bratankiem ale po którym bracie nie pewno, tylko domysł że po Bolesławie. —

Teraz Względem czterech Xiążąt. to jest: Władysława X.

X. Kozielsko-Bytomskiego, Ziemowita X. Gliwic
kiego, Mieczysława Krzyżaka, i Jerzego niektóre
wątpliwości zachodzą i rzecz rozwinięcia godna.
Że Mieczysław Krzyżak był rodzonym bratem Włady
sława X. Kozielsko-Bytomskiego znosi wszelką wąt
pliwość Dyploma z r 1322 w którym Władysław X.
Byt. Koziel. nazywa bratem rodzonym Mieczysława –
(presentibus Germano carissimo nostro Domino Du
ce Mezkone Cruciferoe) Tom. I p 970 Dip Bohem
Siles No 78. – Tenże Władysław Koziel. Byt. miał
jeszcze braci Ziemowita X. Gliwickiego i Jerzego
wyraźnie ich nazywał ~~ich~~ braćmi, gdy im na przypadek bezpotomney
śmierci dziedzictwo aktem poddania się Czechom w
lenność zawarował. – Tom. III p 115 Dip No 120.
O Jerzym tu wspomnianym w wydanych dotąd pi
smach żaden autor niewspomniał. Gdy się Kazimie
Wo zrzekał r. 1335 i 1339 r. praw do Szląska nie
jest wspomniany między Xiążętami Szląskiemi albo
więc nie żył albo też jako nie maiący żadney dzielni
cy ominiony, pierwszy jednak domysł pewnieyszy. –
Z tego cośmy dotąd przytoczyli wypada że Władysł. X.
Kozielsko-Bytomski, Mieczysław Krzyżak. Zie
mowit Gliwicki i Jerzy bez dziedzicznego tytułu
byli bracia lubo z pewnością jacy to jest czy rodze
ni czy przyrodni zapewnić nie możemy. –
Kazimierz III Cieszyński nazywa Władysława
Bytomsko-Kozielskiego bratem Tom I p. 805
Dip. No 29 z r. 1337 gdy się o Siewierz ugadza W tym
że Dyplomie Xiążęta Opolskiey linii Bolesł II Fal
kenberskiego, Bolko III Opolskiego, i Albert Strzele
ckiego, świadkowie ~~i~~ nazwani są ~~przez~~ Kazimierza III
i Władysł. Bytom.-Kozlańskiego braćmi Stryieczne
mi (patrz) – ~~(W tymże Dyplomie ... wymieniony~~
~~Władysł, syn Kazimierza)~~ z tego więc wypada że
tenże Władysław Kozlańsko-Bytomski ze swemi bra
mi i Cieszyńskich Xiążąt był bratem. Stryjecznym
być nie mógł gdyż potomstwo Mieczysława III Bo
lesława I. Opolskich Xiążąt założyciela i Przemy
sława I. Raciborsk. synów Władysława dobrze iest wiado
me, a ów Jakób przez Tilisza wspomniany bezpoto
mnie umarł. – Tu nakoniec przydać wypada że
Władysł. X. Cieszyński i Władysław X. Kozlań. By
tomski niebyli, jak się powierzchownie rzeczy biorący

Cieszyn

podobało przypuszczać jedną osobę. „Za tego nie zbi„
tym dowodem dyplomata z lat 1335 i 1339 przez
które się nasz Kazimierz zrzekł Szląska, w obu
bowiem są oba Władysławowie Cieszyński i Bytom„
sko=Koźlański wymienieni, – jeden ten zarzut mo„
że być zrobiony, jeżeli byli braćmi i jednego Oy„
ca synami czemuż nie są przymiotnikami star„
szy i młodszy odróżnieni – ale ten jako też że frater
czasem w ogule krewnego jak kuzyn fr. (cousin)
znaczy ciąg dalszy niniejszej historyi tłachym oka„
~~I to tu wspomnieć nie zawadzi że~~
że. – Leszek X. Raciborski bratuneck Kazimie„
rza II syn Przemysława, biorąc od naszego Wady„
sława Koźlańsko Bytomskiego w zastaw Ziemię
Koźlańską nazywa go bratem Sommer. I p 884 Di-
plom Siles. № 112 byli podług tego cośmy przytoczyli
stryiecznymi braćmi a podług Geb. domysłu i cio„
tecznymi. –
Zresztą że z podziału dzielnicy Kazimierza II mię„
dzy synów powstały Xięstwa Cieszyńskie zmniey„
szone Oświęcimskie Gliwickie i Koźielsko By„
tomskie w ciągu dalszym jasnie się przekonamy,
lubo tego nie tajemy że Historya X. Cieszyńskie„
go po śmierci Kazimierza IIgo. dla braku świa„
dectw i dla sprzecznych podań w niektórych pun„
ktach wątpliwa i zawikłana. –

Władysław III jest wspomniany 1289 w Dy„
plomacie gdy się Oyciec Czechom poddaie ~~[illegible]~~
kiedzie w Aktach z r. 1335, 1339 przez które się Król
Polski Kazimierz zrzekł praw do Szląska. – nazy„
wa się X. Cieszyńskim de Sommersberg T I p 774.
Dip № 1. et p. 775 Dipl № 2. ~~Wobu były dyple„~~
~~matach są Władysław X. Cieszyński i Władysław~~
~~Bytomski i Koźielski wspomnieni a więc nie jedna~~
~~osoba.~~ Żył ciągle na dworze Karola IV Cesarza W
Roku 1351 jest Władysław X. Cieszyński wspomnia„
ny gdy Karol Kr. Czeski kupował powiat Fran„
kenstein od Bisk. Wrocławsk. świadkiem of. Som I
p. 852 Lg Dipl. № 77. – W r. 1362 był świadkiem
gdy Ces. Karol IV Bisk. Praskiemu Andrzejo„
wi potwierdzał w Pradze nadanie z r. 1221 Kró„
la

Przez [Imię] synów zostawił
Kazim II i córkę Marya
która była pierwszą żoną
Karola Roberta Króla Wę-
gierskiego. Podług Dług
IX ad an 1306 poślub. r
1306 um 1317. a podług
Turocz Chron Hung
Cap XCI. um 1315.
Thomas Ebendorferus
ab Haselbach Chron
Aust lib III p 768
T I Scrip Rer Aust
R P D pezii –
Michas Madius Cap
XIII de D. Carolo Rege
Ungariæ
Mich Retius de Reg Un
gar Lib II – Bonfinius
Decad II lib IX

W Cieszynie dwóch synów
Kazimierza II panowa
ło.

Króla Ottokara jako świadczy Cl. Dr. Lünigius im deutschen Reichs-Archiv Spec Cont I Append I p 29.–

W r. 1354 w dzień Wielkieynocy podpisał w tym dniu Konstytucyą feudalną Czechom nadaną p. Karola IV Cesar Lüngius l c p 3..

Um. 1355 w Pizie w Kwietniu jako spółczesny świadek Albert Argentinensis podał (Tom 684)

Toż samo twierdzi i Scholiastes Heneliic lesiographia senov Cap VIII p 270– Sam Henelius w Tabul geneal. i Pohlius przenoszą śmierć jego na r. 1356.––

Kazimierz III. Poddał się Janowi Czeskiemu d. 18 Lutego 1327 r. w lenność z krainami, zamkami i miastami: Cieszyn, Freystad, (Freyendtadt) (Belicz) Bielsk, Skoczów, (Zchotschów) Jemnicz (Jempniz) i Ostrów zamek. Za to poniżenie otrzymał od Czech prawo do dziedzictwa po bratanku Janie Xiążęciu Oświęcimskim.– (Kazimierz Krakowski) Tom I p. 804 Dip. A 27.– Tilisch mówi (Tom I p. 728 podr. 13) że już wtedy Król Jan dla ujęcia sobie Kazimierza III dał mu w lenności Zol. Głogowa które Król był kupił od X. Scinawskiego Jana A Sommer Dissert I Tom I p 264.– (a)

(a) Wtedy także dla zerwania zupełnie związków z Polską zmienił herb i odtąd używają X. Cieszyńscy orła żółtego z koroną w niebieskim polu Heim p 68 Tilisch

W Dyplomacie poddania się w hołd czyli złożenia hołdu Czechom Sommer I p. 805 sq Dipl. 28 są wymienione miasta i zamki Cieszyn, Freyensta.. i Bielicz (Bielsk) Zchoffchove (?) Jemnicz (?) Astravia zamek (Ostrów) Podpisany ten Akt w Opawie 1327 XII Kal Martii.

W dyplomacie Jana Króla Czeskiego i Polskiego (?) przez który Kazimierza przy posiadłości lenney xięstwa Cieszyńskiego potwierdza w r. 1327 XII Kal Martii podpisany Bönlung: ap Som I p 804 Dipl. № 27 są wymienione Cieszyn miasto i zamek Freystadt i Belicz miasta (civitas) Scotschów i Semnic miasteczka (oppida) i Ostravia zamek (castrum).–

W tym także dyplomacie przyznał ~~mu~~ Kr. Jan Kaz III prawo na„
stępstwa po Janie Oświecimskim. Oczywista że
w obu tych dyplomatach jedne są miasta wspomnia„
ne tylko że w obu popełnione są błędy. i tak:

w Dyp. 28. Zechoffschwe } zapewne za Skotschów
27. Scorschaw } Skoczów Skotschau w
Cieszyn. Cyr. cf Crasius.

Ale co znaczą:

28. Jemniz } jest dziś wioska w Cyr. Opawskim Jam„
27. Jemnie } nitz. Jest także w Morawii Cyr. Zna
imskim miasto Jamnitz v Jemniż
cf. Crasius.

Jako hołdownik Czeski wyprawił syna Przemy„
sława I r. 1343 na pomoc Janowi Czes. przw
Karim W. Filisch p. 729. —

R. 1347. Podpisał jako świadek Dyplom przez
który Karol IV Ces i Kr. Czes prawo koronowania
Kr. Czeskiego od Arcyb. Moguns. na Arcybisk. Pra„
skiego przeniósł Som I 685. —

Lünigius lc
Schmünckius Suplem Att public ad Melch Goldasti
ab Haemansfeld Coment de Reg Bohemia No 33.

Od drugiego brata Władysława Xcia Bytomskie„
go i Kozielskiego wziął zastawnym sposobem za„
mek Siewierz, z tey sumy darował mu część d.
8 Maja 1337 r. — Somm T. I p. 805 Dipl No 29

[Lecz] o darowiznie nie ma wspominki. —

W latach 1355, 6 i 7 jako opiekun małoletnich dzie„
wicząt Kozielskich wiodł spory z Konradem I Ole„
śnickim o dziedzictwo tego xięstwa w r. 1355 miał
przyznane prawo dziedzictwa z Konr. przez Karola IV
Som. I p. 837 Dip. N. 56. i podpisał ugodę wzglę„
dem tego d. 24 Lutego 1358 r. Poczem wkrótce
umarł. — [Śmierć iego Scholiasta Henelii kładzie
na rok 1358 Cap VIII p 270 Som 685. —

Zostawił dwóch synów Przemysława i Ziemowita
córek 3 ~~Kazimierza III~~ z tych Anna poślubiona Wa„
cławowi X. Lignickiemu cf Som I p 433 No 5. Di„
plomat Grissoviense T. VI Ludewig Dip. 44 A 46.
Chronicon principum polonor.
Dług.
Filisch Tab. Geneal. lecz iey imienia niewiedział.
Małgorzata była żoną Henryka VII X. Brzeskiego
Thebesius lc P. I. Cap XLIV § 1. Dyplom jey zachował.
Agnieszka Konradowi II X. Olesnickiemu ~~Som~~

Tom. I. 1003 Dipl. Bohemo Silesia No 124.

Żona niewiadoma. –

Obu Synowie z początku rządzili społem i używali tytułu Xiążąt Cieszyńskich. Ziemowit został Joannetą (z Kawalerem z Zakonu Rodyjskim Maltańskim) i był mistrzem prowincyi Czech, Moraw i Polski. – jednak i wtedy, zdaje się że czasem w rządzie miał udział, gdyż w aktach Urzędowych wspomniany jako to w r. 1383 mocą którego Głogowianie d. 25 Lutego równie jemu (Ziemowitowi) jak i bratu (Przemysławowi) jego synom hołd z rozkazu Wacława Kr. składali. – de Sommersberg T. I p. 1074 Dipl. No 193. –

[Schickfus mówi (x) że po śmierci Ziemowita r. 1383 Przemysław Pół Głogowa objął ale to pod przez Ziemowita uczyniony z którego nie zbija dyplom z r. 1390 wszakże reszta wydrukowany w Sommer I p. 691 No 34.
Przeto dopiero po r. 1390 Przemysław sam panował w Cieszynie. –]

Przemysław I. Słaby na ciele ale duszy mocny – jeden z naydzielniejszych Xiążąt Górnego Szląska. W ostatnich trzydziestu latach tak był podagrą dręczony iż go ciągle w lektyce noszono, z tąd od Polaków Noszakiem nazywany. Długosz XI od An 1410. – Mimo tego urządził i powiększył swoje Dzielnicę wpływał do wszystkich interesów Szląskich – często do spraw ważnych przez Kr. Czeskich używany. – Na dworze Karola IV. właśnie ciągle siedział, jest tego dowodem iż zwykle przy ważnieyszych czynnościach tego Cesarza był świadkiem, tu godnieysze wspomnienia:

R. 1355 d. 27 Sierpnia w Pradze podpisał jako świadek pokoy, który Karol IV z Janem Kr. Francuskim zawarł.

Ludewig T. IV p. 451 sq.

R. 1360 gdy Karol IV w Noremberdze za zezwoleniem Elektorów niektóre miejsca należące do Czech za inne należące do Cesar. Niemieckiego zamieniał jest między świadkami.

Dn Lüngius Deutschen Reichs-Archiv Part. Spec. Cont I. Appendice I p. 51. –

Toż

Toż w latach 1357. Leopoldi Breneri Histo-
ria Cartusiae Maurbacensis Tom II Scrip.
Rer. Austr. Hier. Pezii p. 336. Tom I p.
Dipl. Bohemo Silesiae № 60. –
1358. Tom I p. Dipl. Bohemo Silesia № 56.
Tom. I p. Dipl. Sile. № 11.
1359 Ludevig T. VI et in Diplomatario
Grossov № VII. –
R. 1363 był na weselu Kar. IV z wnuczką Kazi-
mierza Tilisch p. 729 ap. Tom I.
w R. 1364 Comment. Steyrerii pro Histor. Al-
berti Ducis Austriae Cognomento Sapien-
tis p. 381
1373 Ludevig Tom I CCLXX.

Na dworze Karola IV Ces. sprawował urząd
sędziego nadwornego s. Hofrichter jak to wi-
dać z dekretu bannicyi wydanego r. 1376 na starsze-
go Hertwiga przezwiskiem Kuchler. Ludevig
T. IV p. 302 sq. F/2 ‖ W r. 1381 był wysłany
do Ryszarda II Kr. Angel od Wacława Kr. Czes.
dla zawarcia przymierza i ugody ślubnej mię-
dzy Anną siostrą Wacława z Ryszardem II.
Lüngius in des deutschen Reichs-Archiv Par-
tis Spec Cont I p. 561 sq. ‖ Za tyle przystęp
miał także i wielkie wzięcie u dworu Równie Ka-
rol. IV jak Wacław sprzyjali mu, oczywistem te-
go dowodem sprawa o Bytom i Koźle jako też
dana mu lenność pół Głogowa ~~i przyznanie~~.
R. 1359 kupił miasto Siewierz z powiatem od
Bolesława Swidnickiego co Karol IV pod
dniem 16 Czerwca potwierdził. – Tilisch ap. Tom I p. 729
Przez zaślubienie r. 1360 Elżbiety Xiężny
Bytomsko-Kozlańskiey Tom. III p. 333 № 30
et III p. 88 Dipl. № 78. i spłacenie rozmaitych
pretendentów otrzymał naprzód r. 1356 3/5 a
1360 1/2 tego dziedzictwa. Cesarz Karol IV powra-
cając z Królową po zaślubieniu wnuczki Kazi-
mierza r. 1363 wstąpił do Cieszyna i potwierdził
Przemysława I. przy posiadaniu Bytomia.

C. W r. 1376 był mianowany (przez Wacława) rządzca Sgo Państwa Rzymskiego ! Ludevig t. c. p. 302 Wenkerus in appar. Archiv. p. 206 (ex Stein p. 71) 113 zapewne tylko sędzią.

Tilisz ap. Tom I p. 730. Co w tem miejscu mówi Tilisz względem przydania lat do pełnoletności Elżbiecie i Bolkanie siostrom Bolesława X. Bytom Koźlań. to Sommer. III p. rozdzielnie dowodzi że o córkach rozumieć należy.

Dla utwierdzenia się przy tych posiadłościach prawnie wziął r. 1366 d. 21. Kwietnia od Cesarz Karola IV całe swoje dziedzictwo w lenności to jest Cieszyn pół Bytomia powiaty starostwa (Wrusbildnus) (Tost) Toszek (Bisentrezim) Pyskowice (Klibicz) Gliwice, Siewierz Zobs i Siwil i odtąd zaczął używać tytułu Xiążęcia Cieszyńskiego i Bytomskiego. Tom II p. II pi Dipl. № 2. W tym dyplomie sporządzonym w Pradze 1366 r. wyznaje Przemysław że przed kilku latami wziął w hołd od Karola we Wrocławiu swoje dziedzictwo. To wyznanie okazuje widocznie że tylko dla utwierdzenia się w posiadłościach nabytych z Xięstwa Koźlańskiego Bytomskiego to czynił. Co znaczy Zobs i Siwil nie jest mi wiadomo. — Około tych czasów w Bytomiu kopalnie srebra i miedzi znikły a to jak Tilisch ap. Tom. I p. 730 mówi z kary Boskiey za dumę i zabicie Xiędza (predicantem).

Atoli nie osięgnął Przemysław przez te formalności prawne zamierzonego celu. Nie ustały one . . . .

~~Xiąż~~ Konrad II Oleśnicki odezwał się znowu z pretensyami do Bytomia, Toszka (Tost) Pyskowic (Peisenkrez) i Gliwic również do Koźla i Koziegłów, ostatnie (Koziegłowy) Przemysław I ze Starostwa to Ekonomią Siewierską a Konrad za Bytomską (który ~~on~~ sobie miał przyznany) własność wrarał i żądał nadto posagu dla Matki Eufemii żony Konr: I Oleś: siostry Bolesł. Bytomskiego Koziegłowskiego) i żony Agnieszki córki Kazimierza III Cieszyn. a siostry Przemysława ef. Tom I p. 1003 Dipl: Bohemo Silesia № 124 i przypis. —

Ale te spory Xiążęta i Stany szlązkie załatwiły naprzód polubowną ugodą r. 1369 d. 13 Stycz a nakoniec 1373 d. 1. Stycz ~~wyrokiem~~.

W r. 1383 d. 25 Stycz otrzymał potwierdzenie pewne

(nie)pewna, gdyż go już od 400 lat jego familia posiadała p(?)
Tilisch p. 731.) Pół Głogowa od Wacława jak to świad-
czy akt hołdu przez mieszkańców, który ~~[illegible]~~ zaprzysię-
gli wierność nietylko Przemysławowi I i jego synom
Przemysł II i Bolesł I ale i bratu Ziemowitowi. Som I
p. 1074 Dyp. Bohemo Siles. № 193 ~~[illegible]~~
ale ~~et~~ Tilisch p. 730 sq mówi że r 1383. Krol Wacław dał zamek Głogowski pod dozor Bolesławowi synowi Przemysława jako stryiu uzbrojnemu i waleczniemu ażeby zdrady Władysława Jagełły, aby ~~[illegible]~~ zabespieczyć granice od ściany węgierskiey przeciw zamachom brata swego Zygmunta, mogła tedy i polityka bydź powodem do tego dobrodzieystwa
R. 1384. Aktem d. 27 Wrześ. w Luze-burgii wyznaje
nasz Przemysław że wziął od Kr. Wacława w lenność
Pół Głogowa Stenaw i Górę (Ghur) Sommer. T II p II
p. 76 Dypl. № 3. – ~~Tilisch ap. Som. I p. 730 sq mówi~~
~~że r. 1383 Król Czeski Wacław dał zamek Głogowski~~
~~Bolesławowi synowi Przemysł. a to z rady Władysła-~~
~~wa Jagełły dla bezpieczeństwa przy bratu Zygmunta-~~
~~wi. Co także mogła być stateczne polityki [illegible]~~
1404 d. 23 Czerwca wyrobił sobie u Króla nowy pa-
tent lenności na dwa ostatnie w którym i o prawach
do Głogowa wspomniano. Tilisch ap. Som. I p. 731.
Drugie to nadawanie lenności Tilisch przypisuie Przemy-
sławowi II synowi ~~I~~. Tilisch ap Som. I p. 731. Co Somer
p. 691 sub № 27. za błędne uznał, idzie za podaniem
Dług. ad an. 1401. który śmierć tego ~~[illegible]~~ Przemysława
II wyraźnie położył pod r. 1401. – a ukaranie zbrodniarzy pod r. 1410.
Nie ubliżaiąc zasługom uczonego Sommers. nie mogę
tym bardziey że On sam w swoim dobrze [illegible] Sztrz [illegible] na dubie
tego zdania przyiąć. – Lenniey złożywszy hołd przy
objęciu dziedzictwa nie powtarzali go chyba gdy oder-
wawszy się do posłuszeństwa wracali – albo nakoniec przy
zmianie Pana lennego – tu żadney z tych przyczyn
niewidzę. Przemysław I ciągle wierny w Czechach cią-
gle ten sam Wacław panuje albo raczey nosi tytuł
Królewski. byłoby więc powtórne składanie w r 1404
hołdu przez Przemysł. I Aktem czczym czego ta-
kiemu xiążęciu jakim był Przemysław z pospie-
chem nie należy przypisywać. – Zresztą Tilisz
jako sekretarz Xiążąt Cieszyńskich miał pod rę-
ką Dyplom jak to wyraża p. 731 et 748. Sama
śmierć Przemysława II nie iest pewna. Długosz
kładzie ią pod r. 1401. Schickfus pod r. 1421.
Tilisz opuścił ią zupełnie. Nowsi Gebh: Men-
cel. Hensel. zwykle na rok 1408 przenoszą, lecz
na jakich fundamentach nie piszą. Przeciw Długo-
szowi.

Długoszowi mówi także i Dyplom. (Som. I. p. 1006 Diplom. Bohemo Siles. № 127.) z r. 1402 w którym stary Przemysław przystępuje z synami wyraźnie do pokoju powszechnego. O więcey synach nad 2 niema śladu a w r. 1407 Jenże podług Tilischa p. 732 nap. Przemysław II z bratem Bolesławem ~~zawarł~~ zawarł pokoy z Janem Raciborskim.

Jemu Król dał mu prawo 1383 d. 13 Grud. dziedzictwa eventualnego do Falkenberg Neustadt Grotkau i Soneschawitz po Xiążętach Opolskich Tilisch ap. Sommer I p. 730 ad An. – pisze Grotkau, Sohneschowitz.

R. 1396. wziął od Spytka Mielsztyńskiego w zastaw Lübnitz, Olesnitz i Gorzen w X. Opolskim Tilisch ap. Som. I p. 731.

które Władysł. Jagełło po woynie z Opol. Władysławem był temu wojewodzie dał w dzierżawę. Ale te wkrótce musiały być przez Mielsztyńskiego wykupione gdyż je za zezwoleniem Króla Pol. dał w posag Bernardowi X. Opol. na ze córką Jadwigą –

Dług. X an. 1396 p. 151.
Crom. XV p. 255. nazywa te miasta Lublinecia Olesno(um) et Gorzovium (czy nie Gorzów przy Prażce.) – V. Heinrich p. 72 przekręcił je na Lublin, Oels i Görz !

R. 1398. uczynił wraz z synami Przemysł. i Bolesław z Kurzynami ugodę z Xiążętami Oświecimskiemi której treść niewiadoma. (Tilisch l. c. a więc kilku było xiążąt Oświecimskich.

Z Miastem Cieszyn któremu już 1364 dał wiele przywilejów uczynił r. 1380 zamianę za Długi i kilka wiosek należących do miasta dał im Woytostwo czyli prawo własnego sądownictwa. Tilisch ap. Som. I p. 730 ad An. –

R. 1365 przedał chłopów Niemieckich i Polskich należących do jego Kamery w Cieszyńskim i Jgowskim ze wszelką swą własnością za 400 grzywien jakiemuś szlachcicowi. – ——

– Botschko v. Berodswede – ....

Tilisch ad an. Som. I p. 730 nazywa go Bascon v. Barotswede – i tłomaczy że ta łaniość pochodziła stąd że mnóstwo dóbr xiążęcych było zmarnowanych a wiele także rozmajte przywileje i wolności już dawniey otrzymało. – może także przedał ta miała pewne i warunku jakich wiecznych opłat dołączone. – || R. 1402 w wigilią św. S. Magdaleny przystąpił w Wrocławiu wraz z synami do przymierza Xiążąt Szlązkich w celu zachowania powszechnego pokoju Som. I p. 1006 sq. Dipl. Sil. № 127. Osłabiony trudami i wiekiem w r. 1400 ~~itd.~~ oddał rządy synom Przemy-

Dy

sławowi II i Bolesławowi I. Pierwszy otrzymał Oświecim, Strzelin (si Dług) Jo—szek (Jost) Zator, Kenty (Kethi)? i Żywiec i ten był założycielem X^a Oświecimsko-Zatorskiego. Drugi otrzymał Cieszyn, Głogow Wielki Gorg. (Goram Dług) Siewierz i Puł Bytomia (: Beuthen :) Ato'li oba Xiążęta rządzili wspólnie do r. 1407 i mieli spór z Janem X. Tropawskim o zamek Oderberg i nowe cła na Schwarzwasser (Strómień :) i Wisle tudzież skład soli w Stopawie który Sąd Xiążąt starał się zagodzić. Tilisch p. 732. wtedy Bolesław miał zaślubić mimo woli ojca siostrę Jana II Opawskiego Raciborskiego. Dług XI ad An. 1426.

W r. 1407. urzędowne odłączenie Oświecimsko-Zatorskiego Xięstwa nastąpiło.—

W następnym roku 1408 stary Przemysław I płakać się musiał na zgon syna Przem. II który był zamordowany przez nasadzonych zabójców od Jana X. Raciborskiego — tych ukarał surowo jak to (niżej) ( ) wyłożymy

Sam umarł 1410 d. 23 Maja ....

.. powróciwszy z Prus gdzie dla skłonienia Krzyżaków do zgody z Polską jeździł, pochowany w Cieszynie u Dominikanów. Dług XI ad An. 1410.—

Katarzyna Córka Bolesława III X^a Lignicko Brzeskiego była jego małżonką. Dług XI ad An. 1410. Prócz synów Przemysł II i Bolesł: o których już wyżej tylekroć mowa była, zostawił i córkę Annę która była zaślubiona w r. 1390 r. Henrykowi IX X. Szląs. na Lüben + ? Jey Oyciec dał w posagu 2000 grzywien Praskich za co miała w dożywociu zapisane miasta Kluczborg, Byczynę i Kunstad, przez Ludwika dziadka Henr: IX jak to świadczy dyplomat u Thebesius l. c. P. I Cap XLI § 5. —

Bolesław I Męzny, waleczny Tilisch p. 731.

Młodszy syn Przem. I. [że młodszy dowodem tego Dyplomat przytoczony przez Barth. Pabrocki (byl sie) in Originibus Familiar Bohemia Illustrium – przez który roku 1394. darował dom swóy w Pradze pod zamkiem Pr. Mixoni. Kolowrat.] W r. 1414 uczynił zgodę z Kazimierzem bratankiem (synem Przemysł II zabitego) X. Oswięcimsko Zatorskim moc której ten ostatni zrzekł się wszelkich praw do Xięstwa Cieszyńskiego a on do Bol. Oswięcimskiego Gliwice były na połowę podzielone. Tilisch l.c. p. 732.

W tymże roku 1414 Bol. I w służbie Władysława Kr. Polskiego walczył w Prusach Crom XVIII ad An. p. 282 Ed. Col. Tilisch p. 732.–

W r. 1422 zaślubił w drugie małżeństwo Ofkę córkę Olgerda X. Litewsk. siostrę Władysł. Jagiełły. Dalszych jego związków z Jagiełłą dowodem że w r. 1424 był na koronacyi Królowey Zofii trzeciej żony Wład. Dług. XI ad An. Cr. XIX ad An. p. 292. Mieh. IV cap. 46.

W r. 1420 już zapędy Hussytów dały się jego Xięstwu uczuć. X. Cieszyński walczył na stronie Zygmunta Cesarza i z tego powodu srodze zaś zadłużył. Tilisch 732. Heinr. p. 89. et 85.

(1421.)

Spory które miał Bolesł. Ciesz. z Henrykami starszym i młodszym książętami drugiey połowy Głogowa. Tilisch 732 o co? zagodzone zostały.

W r. 1430 Zygmunt Cesarz nagradzając usługi jego przyrzekł wziąść na swóy dwór syna jego Władysława i dawać mu pensyę 2000 Zł. Węgierskich Tilisch 733. ale się nie doczekał Bolesław I skutku tey ugody gdyż um. 1433 pochowany w Cieszynie u Domini Kanow. [Względem czasu śmierci Bolesław I nie ma zgody między historykami – Dług (XI pod rokiem 1426) podał iż 1426 roku. Tilisch p. 733 kładzie jego śmierć pod 1433. W pierwsze małżeństwo miał Małgorzatę Cor. Jana X. Raciboż Opawskiego. Względem niey Dług. przeciwne podał wiadomości pod r. 1319 zaślubiona...

(a) W r. 1416 potwierdził dawne przywileje Cieszynowi mieszczanom ustąpił prawa dziedzictwa do czwartego pokolenia (jak to rozumieć?) pozwolił nabywać dobra szlacheckie narodowe i lenne – Miasto zaś przy posiadaniu wsi Ellgoth zwykle wsią mieyską zwaney (Bürgerdorf) i Krasney i stawow na Schwarzwasser (czyli reka czy miasto Strumień Schwarzwasser.)

O tem świadczy Dyplom zmay dujący się w Archiwum Cieszyńskim który miał podręką Heinrich p. 84. Tilisch op. tom I p. 732 błędnie za nim też go położył pod r. 1421. Chybaby Tilisch miał wręku jakie drugie potwierdzenie

(b) Opiekę zostawił nad dziećmi żonie Zofii albo jak wtedy powszechnie nazywano Ofce.)

19 Kazimierzowi Oświecimskiemu ~~Mazowiec~~
~~1333 zaślubił Annę X. Głogow Wrocł~~ za Dru„
gie ~~Ziemowitowi Mazowieckiemu~~ ale później
zapomniawszy się ad An 1326 zaślubił ią Bole„
sławowi Cieszyńskiemu – Tom. I p. 765 № 31.
że Małgorzata Raciborska Bolesław. I Cieszyń„
skiemu była poślubiona i Tilisch p
potwierdza który pod r. 1407 mówi że w tym
roku spory między Przemysł. II i Bolesł:
Cieszyńskiemi Xiążętami i Janem Racibor„
skim ugodzone zostały względem posagu ie„
go siostrze, lubo iey imienia ani męża
nie wymienił. – W drugie małżeństwo jak
powiedzieliśmy wyżey miał Ofkę Litew„
ką – Dług XI ad An 1426 zaślubił w drugie mał„
żeństwo Ofkę czyli Eufemią córkę Ziemowita
Mazowieckiego Bolesławowi Cieszyńskiemu, ale
później mówiąc o śmierci Ziemowita zaślubił
~~ią~~ też samę Ofkę synowi iego Wacławowi i
to pewnieysze potwierdzaią to, że synowi nie oy„
cu X. Mazowiecka była zaślubiona prócz sa„
mego Długosza pisze Crom. XIX ad An. – Fische„
rus in Tab. Geneal. –

Pohluis.

i Sommer tak utrzymuie T. p. 696 sq № 60.
a zatem Gebh. –

Zostawił synów Czterech, Wacława, Władysła„
wa, Bolesława i Przemysława którzy podług
Dług i Krom. mieli bydź z drugiego małżeństwa
Ale że Bolesł. I zaślubił Ofkę Litwinkę w r.
1422 a w r. 1426 już syn iego Wacław Ofkę
X. Mazowiecka żonę zaślubił jak Tilisch p. 732 sq
7 (i Tablice Geneal. przy nim umieszczone ~~[illegible]~~) na fundamencie
Dyplomatów świadczy ~~[illegible]~~ słusznie tedy Sommers
i inni podanie Dług. i Kromera odrzucili. –
lubo z któréy żony który prócz 1go niewiadomo.
Zostawił prócz synów 3 Córki Weronika Tab.
Mstae Fischeri et Henelii: – poślubiona hr.

Hr. Cylley +1454 Magdalena Tab. Msto Fischer et Henelii. Janowi X. Raciborß. Alexandro Dług. XI ad An. 1426. Władysławowi de Gora Palaty-nowi Węgier. —

Ta Xiężna rządziła zapewne przy pomocy pasierba Wacł. do r. 1442 w którym ~~...~~ stryszta i podział uczynili d. 29 Listop. Na mocy tey u-gody naystarszy Wacław (Wencesław) otrzymał Cieszyn, Bytom, Tarnowice (Tarnowitz) i Colin (Cölin ots.). 2gi Władysław II (Ladislaw) Półgłogowa i Górę a 3ci, i 4ty Przemy-sław III i Bolesław II otrzymali niektóre dobra w Cieszyńskim (jako to Skoczow i Freystad) miasto Strzelitz z o-kręgiem i pewną sumę pieniędzy którą wraz z dożywociem dla Matki i Długami Oycow-skiemi Wacław ~~miał~~ był obowiązany ze swoiey części spłacić. Nadto miał nad młodszymi ~~...~~ Poddane ! opieką.

Tilisch p. 733. — Heinrich p. 86

Wacław I.

Wr. 1426. zaślubił Offkę Cor-kę Ziemowita X. Mazowieckiego — Pohl. ad An. 1426.

Fischer in Tab. Gen.
Tilisch 733.
Crom XIX ad An.

(Długosz jak wyżey sam z sobą niezgodny Cf. I.

~~Mazowieckiego~~ i Z niey miał synow 1o Wacława II który umarł 1462. 2o Przemysława (IV) który został ~~...~~ ~~Xiężstwo Mazowieckie po śmierci brata ...~~ ~~go dobijali. Tilisch 733 ad An. 1426. Prze-~~ ~~mysł. IV do stanu duchownego ...~~ ~~a nim niżey~~. — W drugie małżeństwo wziął r. 1439. daleko starszą od siebie Elżbietę wdowę po Ludwiku X. Brzeskim siostrę Elektora Brandeburskiego. —

Która miała w dożywociu zapisane X. Lignickie i Goldbergskie wybrany przez nią opiekunem wszystkie włości w tych Xstwach pozastawiał a poddanych podatkami zniszczył a wtedy dopie-ro ją samą opuścił r. 1443 +1449. stąd się po-tka

ciągdzem jak niżey (   ) Oba li-stryszta na mocy praw po Mat-ce po śmierci stryja dobijali się o Xięstwo Mazowieckie

Tilisch p 733 ad An 1426

pokazuie że pochwały cnót i pobożności jakie mu Długosz /: XIII An 1472 :/ daje nie bardzo mu się należą – /: cf. Tom. I p. 447 No 26 et p. 697 No 61 :/ (a)

W r. 1435 w Wrocławiu przystąpił z braćmi swojemi do 4ro letniego przymierza w celu zabezpieczenia powszechnego pokoju. Tom. I p. 1019 Dipl: Bohemo Siles. No 140. –

Jako opiekun swoich braci młodszych /: Przemysława III i Bolesława II :/ przedał za ich i Matki ich pozwoleniem Siewierz który oni na kilka tygodnie wprzódy jako dziedzictwo odebrali za 6000 grzywien, d. 31. Grud. 1443 r. Zbigniewowi Oleśnickiemu bisk. Krakowskiemu. – i Bytom miał wtedy temuż Zbigniewowi zastawić. za ile? kiedy go wykupił? uwagi za dopiero d. 17 Lutego 1445 co młodszym braciom był winien na mocy ugody podziałowey. Filisch p. 733 nie naymłodszych lecz Przemysława i Władysława wymienia. – wyżey jednak pod r. 1442 nie wspomniał wcale żeby się co Władysławowi należało zapewnie tedy imie Władysława za Bolesława podsunięto P. Gebh aby nie być narażonym na tłomaczenie tey wątpliwości napisał ogólnie że młodszym braciom zapłacił. –

(b) Przeciw tey przedaży i oderwaniu Siewierza od Szląska Mikołay Xże Raciborski. Na niego wyprawił Biskup z oddziałem ochotników /: Piotra Szafrańca Podkomorzego Krakowskiego – Z Raciborskim połączyli się r. 1444 prawie wszyscy Xiążęta Szląskie. przeciw Zbigniewowi za którym się Małopolanie ujęli, powstała tedy woyna, która niesłychane zniszczenia Małey Polski i Górnego Szląska za sobą pociągnęła. – natworzyło się mnóstwo łotrzyckich band które niepomagały żadney stronie szczerze lecz tylko rabunku patrzały. Polacy jednak przemagali to wszystko było powodem iż się strony.

(a) Owszem Hein p. 90 sq. malujące jego charakter mówi że był nie litościwy okrutny i kłótliwy. ustawicznie lubiący napastować sąsiadów. przez co ściągał i na swoje Xięstwo najazdy. Okolice Sorawy (Sohrau) Rybnika i Pszczyny zostały w pustynię zamienione, wsie spalone mieszkańcy rozbiegli albo w niewolą uprowadzeni. zamki w zwaliskach. – o ile ten obraz prawdziwy?!

(b) Że przy tey przedaży Wacław nie postępował jak przystało na brata i opiekuna łatwo się można z toku całey tey sprawy domyślić. Heinrich p. 86 wyraźnie mówi jeż skrzywdził małoletnich. – Ujął się za nimi Bolesław Xiąże Opolski Hein p. 86 sq. Zanim powstał przeciw tey Xd

Hein p. 87

strony skłoniły do zgody. Mocą tego Xiążęta Li-
nii Cieszyńskiey; Wacław, Bolesław i Przemysław
Linii Oświecimsko Cieszyńskiey Przemysław i
Jan – i Opawsko Raciborskiey Helena Kory-
butowna z synami Mikołajem i Wacławem –
d. 11 Lut. 1447. w Krakowie ugodzili się z Kazi-
mierzem IV Kr. Pol. odstąpiwszy swoich pretensyi
pokoy zawarli. Obie strony
przyrzekły sobie wzaiemną przyiaźń i pomoc a
dla wytępienia łotrów, których się mnóstwo wśród tey
woyny namnożyło, między delegowani Polscy i Ślą-
scy dwa razy na rok w Sławinie i Oświe-
cimie dla załatwienia wzaiemnych skarg i ukara-
nia winnych zjeżdżać. Sommer I p.

1011. Dypl. № 131.

W dalszych latach gdy Przemysław III Bolesław II
bracia zprzyiaźnieni z Polskim Krol. starali się aby
Xiążęta Śląscy poddali się polsce, Wacław temu
mocno przeszkadzał, czemu?
W r. 1452 d. 6 Lut. odstąpił Bol: II bratu za dług
i kilka wioszek pod Bytomią miasta i powiat By-
tomski cały. Tilisch ap. Tom I. p. 734 po jego
śmierci (Bolesł II) r. 1460 był nasz. Wacław
opiekunem syna Kazimierza IV i córek – Jako
opiekun przedał z rady bratowey i rycerstwa albo-
czey zastawił Przemysławowi III bratu pół Cie-
szyna który był własnością sierot braterskich
za 2000 Zł węgier. r. 1461 d. 30 kwietnia (Tilisch
ap. Tom I p. 735). Um. 1474 Dlub kładzie rok
jego śmierci 1463, że zgryzoty że Przemysław
III brata nie mógł od Macieja Kr. Węgier. na stro-
nę Kazimierza IV Pol. i Władysława k. Czeskie-
go przeciągnąć i odwieść aby 3500 Zł podaru-
nku nie brał. pochowany u Dominikanow w Cie-
szynie Dług. XIII r. 1474. Zostawił syna Przemy-
sława IV. i Wacława II. + 1462
Przemysław IV ten był kanonikiem a po-
tem scholastykiem w Głogowie. Curaeus P: II.

~~Curæus p. II.~~
Tilisch.
Pohl.

W r. 1471 Gdy Węgrzy wezwali na tron Kazimie„
rza syna Kazimierza IV Jagell. Kr. Pol. (przyszłego)
Przemysław Kanonik Głogowski syn Władysła„
wa ~~I~~ z 400 jezdnych polakom pomagał.
Tilisch ap. Som. I p. 735 ad A.
Jemu miała zamiar stryjenka Małgorzata z
Cylley zapisać swą część na pół Głogowa lo„
kowaną i w tym celu wzięła go rządzcą lu„
bo ciągle na zamku Głogowskim mieszkała
lecz umarł. 1477. Sommer. I p. 697 № 65.

Curæus p. II
Tilisch ap. Som. I p. 736 ad An.
Pohlius.
Tilisch męża Małgorzaty z Cylley X. Głogow„
skiey nazywa bratem Przemysława III źle
wyżey pod r. 1445 p. 733 nie zbija. — i nazywa go iak należało stryjem.
Kto dziedzictwo objął.?

Władysław II Młodko.

Otrzymał podziałem z r. 1442 Pół W. Głogowa
i Góry (Guhr) Tilisch p. 733 ad An. ‖ R. 1445 d. 17 go
Lutego zakwitował z bratem Przemysławem
starszego Wacława z odebrania należącego sobie
działu. Tilisch 733 ad An. ‖ R. 1444 dał szlachcie
ziemi Górskiey przywiley iż za granicą Xięstwa
na jego żołdzie pełnie będzie służbę woyskową
a w przypadku poimania w niewolą jego Ko„
sztem ma być wykupiona. W tym nadaniu używa
tytułu Xiążęcia Cieszyna Pana na W. Głogowie i
Górze.[f] ‖ Gdy Konrad albus X. Oleśnicki zagrab„
iły i związki z Polską został uwięziony około 1446.
nap. Władysław z Biskupem Wrocławskim Pio„
trem wstawiał się za nim i wyjednał mu uwol„
nienie więzienia jednak musiał rządy synowi

[f] Sommersb. I p. 698. — Andreas Gryphius Glogau
sche Landes privilegia
№ 66.

oddać i resztę życia we Wrocławiu prywatnie przepędzać. – Tilish p. 734. –
Lubo w ugodzie z Polską r. 1447 jego imie pominięte zostało jednakże zaraz w tymże r. 1447 znaydował się Władysław z Bolesławem X. Cieszyńscy i W. Głogowa na koronacyi Kazimierza IV Jagellończyka. Tilisch p. 704 ad. An. Dług. Crom.
Gdy Wrocławianie znamienitego rycerza Leonarda v. Assenheim jakby rozbóynika śmiercią ukarali 1446 wziął się do broni i przez trzy lata najazdami ich trapił. ~~Tilish p. Tom I p. 73~~ i dopiero r. 1449 za pośrednictwem xiążąt pogodził się z nimi. – Tilisch ap. Tom I p. 733.ᶠ
Na dworze Fryderyka III Cesarza często przebywał i rozmaite w Niemczech i Włoszech interessa sprawował. W r. 1452 był postem Fryderyka III Cesarza po żonę Eleonorę w pizie. – Nicolaus Lanckman. Hist. desponsationis et Coronat. Friderici III. Tom II Scrip. Rer. Austr. Pezii p. 594 ale tu imienia jego nie wymienił. –
Wtedy bawiąc w Pizie znalazł że w kościele zniszczony czasem nagrobek przodka swego Władysława I syna Kazimierza II przed 100 laty zmarłego, kazał go odnowić.(+) Tom I p. 699. Tym czynem pobożnym zapobiegł wszelkiey wątpliwości która by mogła była powstać z podania Gerardus de Roo. Annales Austriae Ed. Oenipont. lib. V p. 193 et 203 sub Anno 1442 et 1452 w obu tych razach daje mu imie Rudolfa. Najmniejszej wzmianki o żadnym X. Cieszyń. Rudolfie nie uczynili historycy, przeto podanie tego autora za błędne uważać słuszne mamy powody chyba by miał dwa imiona, na co także nie mamy świadectw.
Ten napis przy końcu te ma dodane słowa:
Imper. Friderici III. Leonoram Portus Gallie Regis Filiam Conjugem Excipiente Vladislao Duce Sterie

ᶠ Thebesius Lignitzsche Jahrbucher. II B p. 300.

+) Sradesus in monumentis Italiae p. (ex Steinp. 69)

A Dmno Tessinensi Comitante Invento Hoc suo Antiquitatis Tumulo Innovata sunt Hae Insignia: Anno Dmni MCCCCLII. IIII Id. Febr.

Pierwiey chwycił się strony Jerzego Podziebrac„kiego i oblegał r. 1459 Wrocław lecz do odwro„tu zmuszony, z rany odniesioney w tey bitwie w cztery lata umarł 1463. –

Filisch p. 734 ad An 1459. et Pohl Cureus P II ad An 1459
Dług XIII et Dubravius XXX

dodaią że się koń z nim w ucieczce obalił i że nieszczęśliwie to było powodem chłoby i śmierci

Zostawił po sobie żonę Małgorzatę córkę Her„mana Grafa Cilley wnuczkę Kazimierza Wo który za wniesiony wielki posag przy akcie weselnym r. 1445 w Lutym zapisał całe swo„je dziedzictwo iey siostry były Anna za Wła„dysł Jagiełłą a Barbara za Zygmuntem Ce„sarzem Filisz ap Tom I p 733. – Ta wysta„wiła w Głogo: Wiel r. 1463 Klasz Bernardy„nów za miastem na Gorze (Franciszkanow Ob„servantow) sū Tom I III Indexu z obowiązkiem modlenia się za męża. id p. 735 ad an. – Ta lubo w Głogowie ciągle siedziała jednak Prze„mysława IV. (cf) zgodę uczyniła a po ie„go śmierci 1477 wezwała Kazimierza IV. (cf) gdyż Jan Żagański który na iey Pan drugiey części Głogowa dzielnicę czyhał ciągle iey poddanych fumgłowat.
Ale porywczość i niewczesna surowość Kazimie„rza IV, który stronników Jana do więzienia wtrącił, a potem i zbytnie za własnym zyskiem gonienie iey ostatnie dni życia zatruły Kazimierz IV pogodził się z Janem gdy ten pozwolił aby mu na 5 lat Głogowianie przysięgę wierności złożyli. Umiał tey pory Kazimierz IV użyć na swą korzyść – w r. 1479 zlał swe prawa do W. Głogowa na Króla Macieja a za to Koźle otrzymał. Wte„dy Jan widząc że iego zabiegi pnięwczone, (F) 1480 Małgorzatę z Głogowa przyszli z Gorza„nie i Stangli w iey obronie – za co wiele przywi„lejów między innemi i wolne w swoim obwodzie sądownictwo otrzymali. –

(F) Przy dobywaniu zamku Głogowskiego użył szczegolnieyszego rodzaju bombardowania Kazał za pomocą maszin zgniłe ścierwo zdechłych zwierząt i inne plugastwa do zamku rzucać i tym zaraźliwym fetorem do poddania się zmusił Heinr p 98. Sama xiężna uciekła z Głogowa itd
Wziął się do broni i obległ Małgorzatę r 1480

Pozostała rzą̨d mała woyna Głogowska. Gorzanmi dowodził Kazimierz. – Um. 1480 d. 22 Lipc. w Gorze (Gur) ze zmartwienia, na wygnaniu – pochowana w Głogowie w Katedralnym kościele gdzie sobie iuż przed 11 laty grób wystawiła ~~Zi~~

Tilesch ap Sommer I 736 sq.
Pohlius ad An. 1480. –

Przemysław III

Podziałem z r. 1402 otrzymał niektóre dobra w Ceszyńskim, pewną summę pieniędzy, tudzież z bratem Bolesławem cały spadek po matce, | względem Siewierz tegoż rzecz potrzebuie wyiaśnienia –

Tilesch Sommer. I p 733.

(Po zawarciu pokoju z ~~Królem~~ Polską ~~Kazim. I~~ w r. 1447. wraz z bratem Bolesławem żył w dobrey zażyłości z Kazimierzem IV Królem. W r. 14.. trzymał iego córkę Jadwigę do Chrztu –

Tilesch. l.c. p. 735.

Ale Długosz XIII pod r. 1465 mówiąc o Chrzcie tey królewny mówi w ogule że był przytomny z innemi Xiążętami temu obrzędowi religiynemu.

(W r. 1461 d. 30 Kwiet. wziął w zastaw za 2000 Złł. Węgierskich pół Cieszyna należącego do dzieci Bolesława brata iak wyżey. W tymże roku podzielił się z Bolesławem spadkiem macierzyńskim iak wyżey – On i iego kuzeni Oświecimski Jan na Gliwicach i Wacław X. Raciborski mieli spór r. 1471 z Wacławem X. Raciborsko-Rybnickim o miasto Oleśnicę – (Oelsnitz) – Maciey Węgierski ten spór załatwił w sposób despoty, poimawszy dwóch Xiążąt Gliwickiego i Rybnickiego miasto sobie zabrał. – Przemysław zaś ledwo uniknął zasadzki iego. –

Tilesch ap. Som. I p 735 ad An.

za pomocą posiłków od kr. pol: nadesłanych. –
Mimo tey krzywdy pogodził się z Maciejem
i w r. 1473 z rozkazu iego wraz z innemi X. Szlą-
skiemi to jest: Wiktorynem Münsterbergskim
Janem Raciborskim, Mikołajem Opolskim Bi-
skupem Wrocławskim, tudzież miastami Wrocław
i Świdnicą wojował Wacława X. Rybnickiego
który jakby szalony swemi najazdami zniszczenia po całym Szlą-
sku roznosił. Temi wspólnemi siłami dobyli mia-
sto Rybnik jednakże do uczęstu niespokoynego
Xcia nieuspokoili. –

Dług. XIII ad An.

W następnym roku 1474 gdy się Maciey przeciw
~~ku~~ Polsce gotował, dał X. Przemysławowi Złt. 3500.
zapewne Węgierskich na zebranie woyska. Złe-
go zlecenia podobno nasz Przemysław nienayle-
piey się uiścił pieniądze zamiast na woysko
częścią zmarnował częścią też na wystawienie Kla-
sztoru r. 1476. Franciszkanow na Bobku (gdzie dziś ogród towarzystwa Strze-
leckiego.)
w Cieszynie obrócił. Nasz Długosz pod r. 1477.
ks XIII mówi wyraźnie że Król Maciey ~~wyraźnie~~ darował na-
był te 3500 Złt przed woyną z Polską. a potem
ich zwrotu żądał, toż potwierdza pod r. 1474
mówiąc o śmierci Wacława. Jakokolwiek będź,
Król Maciey całą niepomyślności wyprawy Pol-
ski zwalił na Przemysława i żądał aby pojma-
nych zakarę swym kosztem ~~w tey wyprawie~~ wykupił, albo żeby się zrzekł
na rzecz iego swych praw do Bytomia. Prze-
mysław odrzucił te niesprawiedliwe żądania (Fx) ~~lecz pod~~
~~stępnie~~ Rasz następ:[illegible] pojmany dopóty nie był wypuszczony na
wolność, dopóki woli Królewskiey zadość nieuczynił.
Zrzekł się tedy r. 1476 d. 29 Czerwca na rzecz Ma-
cieja swych praw do Pół Głogowa i Bytomia.
Wkrótce ze zgryzoty umarł 1477 d. 11 Marca po-
chowany u Dominikanów w Cieszynie dziedzicem
po sobie mianował Kazimierza IV synowca swo-
jem i opiekunem swey jedynaczki córki Jadwigi.

(Fx) Maciey nie umiejący odstą-
powac przyjawionej ~~woli~~ od raz przedsięwzię-
tego ~~woli~~ zamiaru, a swoy
borze środkow ~~nawet~~ nie
wiele zważający na moral-
ność i religią porzucił na pozor ten
interes. – ~~ągdy tam~~ nawet
dla uspienia ostrożno-
ści dał z niedowodny niejakie życzliwości Rycia, w r. 1475 Fasz
następ. Karta.

Jadwigi prodzoney z Anny Córki Bolesł: X^a Mazo wieckiego na Warszawie — Opiekun dał iey r. 1483. 8000 Złł Węgierskich i poślubił ią Stefanowi Zapolskiemu Wojewodzie siedmiogrodzkiemu (Z iey troyga dzieci Jerzy zginął pod Mohaczem z Kr. Ludwikiem, Jan walczył o tron Węgierski z Ferdynandem, Barbara zaś będąc pierwszą żoną Zygmunta I Kr. Pol. zostawiła miłe wspomnienie swych cnót w Narodzie Polskim.

Filisch ap Tom I p 736 ad An 1477 et p 737 ad An 1483.
Pohlius pod 1477 r.
Miechow. IV c 72.
Dług XIII ad 1477. —

R. 1475 d. 11 Marca pogodził ~~się~~ Przemysława z Janem Oświecim. i Gliwickim X. przez delegowanych ~~Króla Maciej~~ mocą ~~którey~~ tey ugody żonie Przemysł: A mie wspomniany Jan 1500 Złotych zapłacił. —

Filisch p. 735 ad An.

(W tymże roku (Id. l.c.) stanęła ugoda 13 Maja międzi Przemysł. i Kazimierzem X. Cieszyńskiemi z jedney strony i Przemysławem Oświecimskim i Toszkowskim z drugiey o granice i dla położenia nadal tamy sporom wyznaczyły strony 2000 Węgierskich kary na niedotrzymującego tey umowy.

Gdy tym sposobem Przemysław ze strony Króla zupełnie się sądził bezpiecznym z niespodzianka został poimany i dopoty ztąd

Bolesław II.

Na moey ugody r. 1442 dnia 29 Listo[pa]da miał otrzymać z bratem Przemysławem III Siewier„szczyznę z dobrami w Cieszyńskim, ale gdy Sie„wierz r. 1443 był sprzedany musiała zayść no„wa ugoda z Wacławem o której niewiemy, albo„też dwaj naymłodsi bracia Przemysław i Bole„sław byli przez naystarszego Wacława skrzyw„dzeni; gdyż Bolesław wiódł z nim spóry które do pie„ro r. 1452 d. 6 Lutego zakończyła ugoda mocą której Bolesławowi Wacław ustąpił pół Byto„mia. Silesich. ap Somt p. 734.

R. 1447. podzielili Bolesław II. i Przemysław III spadek po matce Zofii (czy iuż nieżyta?) Prze„mysław otrzymał Skoczów z przyległościami a zaś Bolesław miasto Freystadt ~~nowe i~~ stare i nowe także z przyległościami.—

Silisch. ap Som. I p 734.

Z Kazimierzem IV kr. Pol. był w przyjaźni od czasu ukończenia woyny o Siewierszczyznę, iuż r. 1446 zawarł pokóy z Polską.

Cromer. XXII p 335.

Sommer. I p. Diplomat. Boehemo Silesiacum Nr 131.—

R. 1448. zaślubił z rady Kr. Polskiego córkę Iwana X. Ruskiego na Bielsku zrodzoną z sio„stry Królowey Zofii (siostry rzeczonej Anny) i otrzymał od Kr. Pol. w po„darunku 2000 Zł. Węgierskich:

Długosz. XIII pod r. 1448. i sub r. 1452.—

~~Uwaga~~. Pohlius i Silisch nazywa ją Anną córką Ziemowita Mazowieckiego ale Sommerberg dał słusznie pierwszeństwo świadectwu współczesne„go Długosza.

~~Som I p. 698 Nr 66 i 67.~~—

Pohlius.
Silisch ap Som I p. 735.

e) Zwykle przemieszkiwał we Freystadt Henr. p. 90.

Te związki z Polską posunął Bolesław II do wy-
szego stopnia, starał się bowiem wszelkiemi sposo-
bami aby X[a] Szlązey pod berło Polskie wróciło.
Um. 1460 d. 8 Października i pochowany u
Dominikanów w Cieszynie
Silesch ap. Som. 1. p. 735
Pohlius.
Henelius.
ale Długosz pod r. 1452 kładzie iego śmierć wzg-
lędem dzieci zgodni tylko względem roku śmierci i
rodu żony Anny różni.

Kaz. Opiekunem swych dzieci wyznaczył Władysława
brata – ten opiekun dla spłacenia długów zastawił
r. 1461 d. 30 Kwiet. Pol Cieszyna (z woli wdowy
Bol. II) bratu Przemysławowi III
Silisch p. 735. Prócz syna Kazimierza
IV zostawił trzy córki z których nayst[a]rsza
Anna zapewne ieszcze za życia Oyca była zaśl[u]-
biona Baltazarowi Żagańskiemu.
Silisch ap. Sommersb. I p. 735.
Zofia Wiktorynowi Munsterbergskiemu
Silisz rok poślubienia Zofii na 1425 [2]
oczywisty błąd zapewne druku. może za 1452
a Barbara iey los iest niewiadomy

Kazimierz IV.

Jeszcze nie panował, kiedy z innemi X.
Górnego Szląska, podpisał w Ołomuńcu ugodę r. 1469
albo raczey wyrok Kr. Macieja, mocą którego Szląsk
górny, miał być na wieczne czasy z Węgrami połą-
czony, a gdyby go kiedy Kr. Czescy chcieli odzyskać,
obowiązani byli Węgrom 400,000 Czer. Zł. zapłacić.
(1.) Sommers. I p. 1054 Dypl. Bohemo Silesi-
cum № 176.

Kazimierz IV.

Jeszcze nie panował, kiedy z innymi Xiążętami Górnego Szlązka, podpisał w Ołomuńcu r: 1469 ugodę albo raczej rozkaz Kr: Macieja, mocą której Szląsk górny, miał być na wieczne czasy z Węgrami połączony; a gdyby go kiedy Kr: Czescy chcieli odzyskać, obowiązani byli Węgrom 400,000 Czer: zł zapłacić. – (1.) Objąwszy rządy 1474 r. które sprawował do 1528 r. przez lat 54. (2) najprzód ożenił się z siostrą Zofią, żoną Viktorina X. (Samboćkiego / Münsterbergskiego) w Opawie tr: 3. która odebrawszy posag, zrzekła się za zezwoleniem męża, wszelkich praw do Xięstwa Cieszyńskiego, na osobę brata. (3) Ze stryjem Przemysławem III, przy podziale Cieszyna na połowę i starostwa Fridecek, miał mocne spory; ale te załatwione zostały ugodami 1474 r. d. 22 Grudnia, tudzież r 1475. d. 13 Maja, (4) W następnych latach, żył w takiej zgodzie i przyjaźni z owym stryjem, iż ten umierając zapisał mu swoje dziedzictwo i zlał na niego opiekę nad swoją jedynaczką córką Jadwigą. (5)

Roku 1477 w śród lata, wezwała Kazimierza IV Stryjenka Małgorzata z Cyllej, wdowa po Xięciu Władysławie II, dziedziczka Połowy Głogowa na radzcę, a nawet go swoim dziedzicem uczyniła, chcąc sobie przez to zjednać szczerego i silnego obrońcę, przeciwnie spokojnemu Janowi Sagańskiemu, panu drugiej połowy Głogowa. F] Nasz Kazimierz IV przekonał się że z tego daru Stryjenki mu trudno będzie skorzystać; szlachta Głogowska bowiem i mieszczanie nie sprzyjali mu, Xiąże Sagański, Pan drugiej połowy Xięstwa, z rady Opica poety, człowieka chytrego, intrygował aby wszystko zagarnąć, przewidział prócz tego, że na przypadek śmierci Małgorzaty, tym więcej odezwie się pretendentów do tego dziedzictwa, iż nie było tajno że Król Maciej, chcąc zająć Głogowskie Xięstwo, na wyposażenia syna naturalnego Korwina, i w tym celu wszelkie prawa, nawet nieprawne, zbierał i wyszukał.

F] Przybywszy do Głogowa żądał od mieszczan i Szlachty przysięgi na wierność, co gdy mu odmówili, dając za powód że nie wiedzą komu Król po śmierci Małgorzaty jej dziedzictwo przyzna, przyszło do mocnych sporów w czasie których Kaz IV zamek swojemi ludźmi osadziwszy 10cia przedniejszych swojaków uwięził – wkrótce też

tego przybył Jan Sa ganski i tym pośrednictwem skłonił Stany Głogowskie ke Kazimierzowi IV na lat pięć d 29 Wrześ. wierności ke przysięgły. — To oko liczności zmarłych nasz Kaz IV etc

~~Jan~~ mając to wszystko ~~nasz Kazimierz IV~~ na uwadze ~~r. 1479 ... Październiku~~, przedał (d. 10 Paźd. 1479) ~~wszelkie~~ swoje prawa do Głogowa i Tarnowitz Królowi, za co otrzymał: 2000 złł Węgierskich, nadto Xięstwo Koridskie; jednak zachował sobie do śmierci tytuł Xiążęcia Głogowa, którego później i potomkowie jego używali, jak tego liczne Dyplomata, pieniądze i napisy kamienne dowodzą (6)

Roku 1480 prowadził wojnę z Janem Sagańskim broniąc owej prześladowanej Stryjenki Małgorzaty z Cyllej i dowodził w tej wyprawie swojemi Guzzanami. —

(7) ||W tymże roku, z Biskupem Wrocławskim Janem i Xiążęciem Raciborskim, także Janem, był delegowany na Sędziego w sprawie dziedzictwa o Xięstwo Hlubczyckie, które Jan Bielik de Kornitz zajął, i nie nie chciał dać Janowi de Haimburg, mężowi Anny, siostry ostatniego Xięcia Hlubczyckiego Jana, świeżo zmarłego. Wspomniony hrabia Jan de Haimburg miał sobie przyrzeczone ugodą ślubną w posagu za Xiężniczką 1000 Czer. złł. i kosztowności wszystkie po jej matce, i tego właśnie dopominał się z procentem. Jak rozsądzono nie znajduję śladu (8)

Gdy powstała wojna między bracmi Władysławem kr Czeskim i Janem Albrychtem poz nież kr polskim nasz Kaz IV etc

Po śmierci Macieja 1490 r. ~~...~~ nasz Kazimierz przeszedł IV ~~na~~ stronę Władysława Króla Czeskiego zwanego Królem Dobrze lub Dobrzeżalo, od którego natychmiast najwyższym Rządcą Szlaska, czyli jak niektórzy zowią Starostą mianowany został.

(9) Na tym urzędzie, wiele się przyłożył do uznania Władysława Królem w Szlasku. Zaraz r. 1491 około Wielkiej nocy zniósł i uwięził Jana Karkowskiego zwanego Polakiem ze strony Alberta Rządzcą Szlaska okrzyczanego przez pisarzy Szlachet. od ~~...~~ ~~ze~~ łupiestwa uciemiężanie Głogowa (10). W tymże roku już w jesieni Jerzego Steiniusza (po niemiecku Stein zwanego) faworyta Macieja Króla zamki rozbójnicze zdobył i zniszczył (11). Za te przysługi r. 1491 d. 30 Lutego, darował mu Władysław Król Czeski wszystkie przypadłości do Korony za ~~jego~~ swego życia zdarzyć się w Szlasku mogące. (12 Kazim. IV) Dar ten i następny król Ludwik r. 1521 potwierdził —

(13.) W r. 1493 d. 13 Lipca przyrzekł Królowi

3

Królowi 200,000 złł. Węgierskich za co w zastaw obrzymał expectatywę na Xięstwa Oleśnickie i Wolawskie po śmierci Konrada białego (14.) zdaje się atoli że ten zapis wkrótce był zniesiony. Później dostał Pszczynę zapewne za żoną Joanną siostrą Xięcia Münsterbergskiego Victoryna swego szwagra.

W r. 1497. będąc na zjeździe Xiążąt w Nyssie, został raniony przez gwałtownego Mikołaja Xięcia Opolskiego. Nieszczęsny Mikołaj, bez względu na spólność rodu królewskiego, bez względu na prawa Xiążęce, został oddany od obrażonego Kazimierza IV jako Najwyższego rządzcy Szlązka pod Sąd niewłaściwy mieszczan i na mocy ich dekretu ścięty. (15.) Oburzył ten gwałt Xiążąt Szląskich, i gdy Jan Opolski, brat zabitego począł się gotować do pomsty, znalazł powszechne społeczucie między krewnemi Xiążętami. Byłoby przyszło do strasznej domowej wojny przeciw Kazimierzowi IV, ale Władysław Król swoją łagodnością i powagą pogodził nienawistnych sobie Xiążąt w Ołomuńcu 30 Lipca r. 1497. (16) Czy w tej sprawie przeciw Mikołajowi nasz Kazimierz IV, działał powodowany tylko zemstą czyli też i chęcią przygotowania sobie dziedzictwa, zapewnić nie umiemy.

W r. 1497 jako Naczelnik Szlązka, potwierdził w imieniu króla ugodę, którą, Orszula Xiężna Münsterbergska, swe posagowe dobra z należytościami ustąpiła Janowi Xięciu Żagańskiemu i Głogowskiemu zastrzegłszy sobie dochody do śmierci. (17)

Roku 1498 w Styczniu z jego rady i natchnienia, Xiążęta Szlązcy złożyli na piśmie Władysławowi Królowi, oświadczenie uszanowania i wierności i obowiązali się skoro do Wrocławia przybędzie, hołd mu złożyć uroczyście. (18) Te wierne przysługi odwdzięczył Król Władysław naszemu Kazimierzowi IV, nowemi dobrodziejstwami. Zaraz w tymże r. 1498 d. 23 Lutego dał mu przywilej pozwalający zapisać Cieszyńską i Pszczyńską ziemię córkom lub komu bądź z krewnych do 4 stopnia. (19.) co i Ludwik Król później r. 1525 d. 19 Wrzes. w Budzie potwierdził (20) Przy tej okoliczności zobowiązał go Król Władysław, aby nadał bić pieniądze podług stopy przyjętej w Szlązku.

Z tego widać, że nasz Kazimierz IV który z urzędu swego miał przestrzegać porządku i sprawiedliwości w Szlasku, sam się od niej, gdy szło o jego korzyść uwalniał. Spory które miał z Janem Zatorskim ukończone zostały ——— w r. 1498 na zjeździe xiążąt we Wrocławiu, rzecz ta nie dosyć nam jest wiadoma; wiemy tylko w ogóle że Jan domagał się pewnej summy pieniędzy od Kazimierza, a Kazimierz IV Bielska. (21.)

Lubo w czasie swego urzędowania (w r. 1491 i 1497 jak powiedzieliśmy wyżej) wiele zamków w których się zwykli łotrzy zbierzyli, zburzył; jednak oskarżali go Wrocławianie r. 1500 że sprzyja Rozbójnikom ze Szlachty i żądali aby był złożony z naczelnictwa. (22.) Czy to oskarżenie miało jaki wpływ na Kazimierza IV nie jest wiadomo, to tylko pewna, że tej godności ustąpił r. 1502 Zygmuntowi późniéj Królowi Polskiemu, i dopiero po wstąpieniu Jego na tron i wyjeździe Fryderyka Lignickiego do Ziemi Śtéj który ten urząd po Zygmuncie piastował, dekretem Władysława króla, wydanym w Oradze r. 1509 d. 23 Marca do tego urzędu powrócił. Co większa Władysław nagradzając stałą wierność Kazimierza IV kazał sobie r. 1514 d. 29 Marca w Budzie dożywotnim go mianował Rządzcą czyli Starostą Szląska. Ale, gdy Lignicki ze swojéj pielgrzymki powrócił, chociaż przy grobie Chrystusa, powinienby się był nauczyć pokory i darowania uraz; rozumiejąc, że Wrocławianie byli powodem jego złożenia z urzędu, zaczął ich ziemię najeżdżać. Aby położyć koniec tym zniszczeniom Kazimierz IV zrzekł się szlachetnie naczelnictwa nad Szlaskiem dolnym r. 1516 d. 19 Kwietnia i tym sposobem pokój przywrócił — (23.)
Odtąd dwóch było rządzców w Szlasku przez lat 9 to jest do 1525 r. w którym Ludwik Król zwany dziecķiem, oddał i dolny Szlask pod władzę Kazimierza IV mianując Go znowu ogólnym rządzcą całego Szlaska, z pensyą 1200 Zł. Węgierskich, i odtąd już tę godność do śmierci piastował. (24.) || Drugi ro-

wnie

równie ważny i korzystny urząd otrzymał Kazimierz IV
z daru Władysława Króla r. 1515 d. 6 Stycz. to jest rząd Xięstwa Opaw-
skiego (25.) i to z obietnicą że ten po nim przejdzie na
syna jego Władysława; z obowiązkiem jednak aby na przypadek śmierci Ojca w przecią-
gu miesiąca zgłosił się o potwierdzenie
do Króla Węgierskiego. – Król Ludwik r. 1523 na wsta-
wienie się Zygmunta I polskiego dał Kazimierzowi IV
rządy tego Xięstwa w dożywocie, zastrzegając tylko, aby
je uważał za hrabstwo Węgierskie co i w r. 1524 potwier-
dził z tymże warunkiem. – (26) Mimo tego po
śmierci Ludwika było mu to Xięstwo odebrane i dopie-
ro r. 1528 d. 16 Maja miał powrócone przez Ferdynanda I
(27) || Oto są ułamki różnorodne, tu i owdzie rozrzuco-
ne tyczące się żywota Kazimierza IV Xięcia Cieszyńskie-
go. Te jakkolwiek szczupłe pokazują jasno: że w swoim
czasie Kazimierz IV należał do pierwszych Xiążąt
Szląskich i miał udział w ważnych sprawach politycznych. Dni ostatnie życia bardzo miał smutne; oba
bowiem synowie uprzedzili go do grobu. Fryderyk star-
szy, młodzieniec pełen nadziei, zgasł w kwiecie młodości.
Henelius (28.) jego zdolności, piękne obyczaje i
przykładanie się do nauk wielce wychwala. Uczył się naj-
przód w Wiedniu, gdzie otrzymał stopień doktora a na-
stępnie godność rektora (29) piastował. Poświęciwszy
się stanowi duchownemu, był obrany kanonikiem, a wkrótce
dziekanem Kapituły Wrocławskiej. Wtedy udał się do
Bononii, dla zebrania obszerniejszego plonu nauk. –
Jan IV biskup Wrocławski, przybrał go za Koadjutora
i czynił zabiegi, aby po nim został obrany biskupem.
Kapituła mocno się temu oparła, odłożono tedy rzecz
nadal. Tymczasem przedwczesna śmierć, która Frydery-
ka już w powrocie do Ojczyzny zaskoczyła r. 1507
w Sienie, gdzie i pochowany – wszystkie o nim powzięte
najpiękniejsze nadzieje zniweczyła. – (30.)
Młodszy Wacław przeznaczony następcą na Xięstwo
umarł 1524 r. we Wrześniu – Żona jego (poślubiona
d. 3 Lipca 1518 r.) Anna Xiężna Brandebursko Anspach-
ska Córka Fryderyka starszego (31.) powiła w 4tym
tygodniu po śmierci męża syna Wacława Adama
pogrobowca. Dziadek Kazimierz IV, widząc się
bliskim zgonu, dla zapewnienia dalszej opieki

swemu małoletniemu wnukowi, zaręczył go w czwartym roku życia, w dzień narodzenia Maryi Panny r. 1528. z Maryą córką hrabiego Jana Bernsteina swego przyjaciela, na posag 10,000 złł wyznaczono. Wkrótce umierając r. 1528 d. 13 Grudnia oddał opiekę nad nim temuż hrabiemu Janowi de Bernstein. (32.)

Wacław Adam pogrobowiec

Młodość spędził pod czułą opieką dopiero wspomnianego Jana de Bernstein swego teścia. Edukacyą odebrał staranną lecz przez Nauczycieli napojonych nauką Lutra, [którzy go także młodo uwiedli w zasadach swego] [naukę tę] przyjął [publicznie]. W r. 1544 a życia 16 stósownie do umowy dziadka zaślubił córkę opiekuna swego Maryą

R. 1545 odebrał za nią w posagu 12000 Złł Węgierskich, za co dał teściowi w zakład d. 9 Maja 1545 hrabstwo Friedeckie, nawet Go na przypadek bez potomnej śmierci dziedzicem uznał (1.) dla tego też pomieniony Jan Hrabia Bernstein mienił się czasem dziedzicem i następcą ewentualnym Księstwa Cieszyńskiego. (2) Objąwszy rządy wkrótce sobie zjednał powszechną miłość u poddanych przez dobroć serca i czystość obyczajów. Umiał i lubił Medycynę i z największą przyjemnością biednych leczył. Szczególniej tej chrześciańskiej cnoty dał dowód [z poświęceniem życia własnego] w czasie morowego powietrza r. 1570. (3) Wyższością talentów rozwiniętych i udoskonalonych obszerną nauką celując nad innych Książąt zniewalał ich ku sobie przez skromność i uprzejmość; każdemu bowiem pierwszeństwa ustępując, [miał] [w sobie] zwykle [przyjaciół] przyznawane. Dla biegłości w prawie i polityce wielce był poważany na dworze Ferdynanda I i Maxymiliana II Cesarzów i Królów Czeskich i [Węgierskich] [i często] bywał [używany przez nich] do poselstwa [mianowicie] do Polski gdzie [wspólności wiary i języka zdobyte osobistemi przymiotami] sobie wielką miłość i szacunek pozyskał (E. 4) Przy ważniejszych uroczystościach i obchodach bywał [zwykle] na dworze Cesarskim przytomny, i także w r. 1563 był w Presburgu, gdy się Maxymilian II Król Rzymski i Czeski na króla

VI) Te celujące talenta umysłu i wyborne przymioty serca, które powszechną wszystkich zjednały szacunek Wacławowi Adamowi, znane były powszechnie poddanym. Chlubili się swoim młodym Xięciem i marzyli o złotym wieku gdy objął rządy. Ale był to wiek XVI który wszędzie rozdwoiwszy umysły w religii rozdwoił i serca. Wśród szału stron przeciwnych niepodobno było panującemu uniknąć wyrzutów lub nagany. Tolerancya, córka prawdziwego oświecenia, jeszcze była w kołysce. Monarcha prawowierny, jeżeli nie prześladował różnowierców, był miany i ogłaszany za utajonego heretyka i kacerza, jeżeli się wyraźnie chwycił reformy, wtedy mimo najszczerszych chęci i największej przezorności, często nie był w stanie powściągnąć swoich nowych współwyznawców od gwałtów i obelg przeciw stronie przeciwnej. — Na to zdaje mi się uwagę zwrócić wypada, wprzód nim do opisu dalszych czynności Wacława Adama przystąpimy (Za regencyi etc.

E) Jest to właśnie skała o którą się najpiękniejsze usiłowania naszego Wacława Adama rozbiły; jednak jego dobroci serca, jego umiarkowaniu i rozsądkowi przypisać należy, że dalsza fermentacya religijna odbywała się w Xięstwie Cieszyńskiem łagodnie — (Ferdynand I etc

Węgierskiego koronował, — W r. 1565 d. 6
Siérpnia był na pogrzebie Ferdynanda I Cesarza
w Wiédniu i wraz z innymi 20 znamienitymi Xiążętami
zaniósł zwłoki tego monarchy do Kościoła S^{go} Szczepana
na wieczny spoczynek — (5. W Za regencyi Hrabiego
Bernsteina mocno się nauka Lutra rozszerzyła w Xięstwie
Cieszyńskim. Skoro Wacław Adam w téj nauce wychowany rządy
objął — rozzuchwaleni akatolicy stali się prześladowcami Ka-
tolików. W r. 1545 zapewne za poprzednim zezwoleniem Xię-
ciem (lubo na to wyraźnych świadectw nie znajduję) wypędzili Dominikanów, a kościół, którego przez
wzgląd na groby Xiążąt nie, zrabowali wraz z kla-
sztorem dla siebie zajęli. Daleko gorszy los spotkał Francisz-
kanów mających klasztór na tak dziś zwanym Bosaku, założony r. 1475 przez
Przemysława. Akatolicy za przewodztwem Burmistrza swego
z gruntu go zburzyli. Plac na którym stał kościół
i klasztór wraz z ogrodem, i reszta aparatów i kosztownosci
kościélnych, uratowanych od grabieży gminu, daro-
wał Xiążę Szpitalowi — jak to dotąd znajdujący się
w Archiwum miejskim dokument z r. 1545 świadczy.
Nie przestali na tém poniżeniu katolików Protes-
tanci, z rady owego Burmistrza, człowieka złośliwego do rozpocz-
cia przydały [illegible] szyderstwo — Z materyałów zburzonego
Klasztoru, wystawili wielką i wspaniałą szubienicę, Ale
tu godne uwagi osobliwsze losu igrzysko; Syn jego na nię
pierwszy został powieszony. (Ta okoliczność
dała powód Xiędzu Scherschnick proboszczowi i prefekto-
wi Gimnazyum cieszyńskiego, autorowi historyi tegoż
Gimnazyum do następującego Epigrammatu:

Hortus, ubi Assisi claustrum stetit ordinis olim
Jussi Evangeliis cedere sede sacris,
Furcam ex ruderibus Consul fabricatus: at ejus
Natus in hac primus triste pependit onus.—

Stała aż do czasów Cesarza Józefa II)

Cesarz Józef II, który zobaczywszy w przejeździe gmach
wspaniały, gdy się dowiedział że to szubienica, obu-
rzył się i poczytał za hańbę dla swe-
go Państwa, aby w niém, narzędzie hańby i kary
poniżającej ludzkość, miało zadziwiać świetnością,
kiedy po wielu miejscach domy przytułku dla

dla Kalectwa i sierot były jeszcze brudne i nędzne — i natychmiast
rozkazał je zburzyć. z materyałów pozostałych polecił użyć
na Teatr i Salę redutową, których dotąd nie było. Tak więc tych samych cegieł
i głazów, pobożność Xięcia Przemysława użyła na wzniesienie
chwały Stwórcy — zajadły fanatyzm za narzędzie Ka-
tuszy — a wspaniały Monarcha na pomnożenie przyjemno-
ści swoich poddanych. W miejscu owego Klaszto-
ru jest dziś ogród towarzystwa Strzeleckiego (6). Ta-
kim sposobem reformacya nagle wzięła przewagę w
samym Cieszynie, gdzie dwór Xięcia tajnie, a znaczna
ilość fabrykantów otwarcie tej Nauce sprzyjała. Ale
massa ludu po wsiach i miasteczkach i większa część
Szlachty pozostała wierną ojców wierze Katolickiej. Uderzeni nie-
spodzianym ciosem, poglądali na ukochanego ze wszech
miar Xięcia i Pana; najprzód z podziwieniem, potem z lito-
ścią na jego błędne wychowanie, następnie z nieufnością
i wstrętem. A gdy się zupełnie o jego odstępstwie przeko-
nali, najlepsze jego rady i najzbawienniejsze polece-
nia, małe podejrzenia, z obojętnością, a nawet często
z pogardą odrzucali jak to zobaczemy niżej. — Ferdynand I
i przez tyle zmian [illegible] powodowany, ludzkością i łagodnością swego charakteru,
zajęty zresztą wojną Turecką, nie wdawał się w te sprawy,
lubo jej nie pochwalał. —
Czy na zmianę religii w naszym Kraju, miały wpływ i
widoki polityczne, trudno odpowiedzieć; nie znajduję
je bowiem nigdzie, jakie dobra przez skassowanie Klaszto-
rów i bogatych kościołów powróciły na skarb Xiążęcy. To
jednak pewna, że odtąd zwolna zaczął tracić miłość i
szacunek u poddanych Katolików a nawet przy dworze Cesarskim. To rozdwojenie
między poddanymi i panującym, pomogło nie mało
Biskupowi Ołomunieckiemu do wznowienia praw swej
Kapituły dawno zapomnianych na mocy jakiegoś zapi-
su do powiatu Kaczer (Katscher, Kietrz) — Hlubczyce(?)
wojsko 1554 r. wpadł do Xięstwa Cieszyńskiego i
przy pomocy częścią wyraźnej, częścią tajemnej Kato-
lików, wspomniony powiat mocą oręża zajął i osadził.
Wytoczona sprawa przed Sąd Cesarski jak była u-
kończona nie czytałem — to jednak pewna, że
odtąd ów Powiat nie tylko podlegał Biskupowi

Ottomanieckim, ale nawet od Szlaska do Morawii oder-
wany otrzymał nazwisko Mo-
rawii Szlazkiej. Dopiero Fryderyk Król Pruski za-
jawszy tę krainę, zmusił Biskupa do uznania znowu władzy
Szlazka (7) W r. 1563 d. 28 Grudnia syn jego Fry-
deryk Kazimierz wielce od Sasiadów, szczególniej Po-
laków szacowany i od wszystkich dla charakteru łago-
dnego i dobrotliwego kochany, zaślubił Katarzynę
Księżniczkę Lignicką i Brzeską. Wesele odbyło się w Li-
gnicy (r. 1563 d. 28 Grudnia) w przytomności Maxy-
miliana II Króla Rzymskiego, Węgierskiego i Czeskie-
go. (8) W krótce ustąpił mu Ojciec hrabstwo Frei-
stadt (gdzie zwykle młody Xiąże przemieszkiwał) tu-
dzież Bielska, Skoczowa i Schwarzwasser (Strumienia?) z wszelkie-
mi przywilejami Xiążęcemi, nawet wolnością bicia pienię-
dzy, czego dowodem dotąd pozostałe (9). Ale nadzieja
ustalenia i pomnożenia familii w tym synie niedłu-
go przez zawistną śmierć zniweczona została. Najprzód
Księżna Synowa umarła 1566 we Wrześniu zosta-
wiwszy córkę Katarzynę słabą, (urodzona 1564 r.) która w siódmym
roku życia r. 1571 także umarła, a wkrótce po niej i sam Fryde-
ryk Kazimierz jadąc do Pragi na wezwanie Cesarza Maxy-
miliana II) rozstał się z światem w Smysluce (r. 1571 d. 4 Maja.) pochowany
w Bardubiciach gdzie się i urodził, w tym samym co grobie matki. (10)
Jego dziedzictwo znowu do Ojca powróciło który od pod-
danych r. 1572 d. 30 Czerwca na nowo przysięgę wierności
odebrał przy czem szlachcie nowe przywileje nadał (11)
Połączywszy znowu całe xięstwo, zajął się jego
urządzeniem wewnętrznem i poprawieniem sądowni-
ctwa. Dotąd nie było jednostajnej ustawy w Księstwie Cieszyńskiem, dawne zwy-
czaje, zastępowały miejsce prawa, a gdy te nie wystar-
czały, uciekano się do Magdeburskiego lub Czeskiego. Aby
tej niejednostajności i ztąd rodzącym się sporom za-
pobiedz, polecił ten Xiąże z znamienitym z nauki
prawa i rozumu Mężom, a swoim Radzcom:
: Rudzkiemu z Rudzic, Kanclerzowi Xięstwa,
Maćkowi z Gieławnik, Czichowi z Cichowic, Mi-
chałowi Radeckiemu z Radek i Karwińskiemu

z Karwic, aby zniósłszy się z Panami Szlachtą i Radą miasta Cieszyna, jednostajną ustawę dla wszystkich wygotowali. Po długich naradach mozolną swą pracę, a Xiążę ogłosił ją w Polskim Ostrowie r. 1573 d. 24 Czerwca. W niej nietylko religią Luterską uznał za panującą ale nawet innej zakazał nauczać. ( ) Ztąd na to nowe prawo znoszące wolność religii, w czem było wprost przeciwne pokojowi Passawskiemu i przywilejom kr. Czeskiego, mocno się obruszyli Katolicy. Że prócz tego znoszące dawne nadużycia i biorące pod opiekę Chłopków nadużyło i ograniczało w wielu punktach dawne przywileje Szlachty, przeto ta bez względu na religią połączyła się z sobą w obronie zagrożonych swobód i społem z Duchowieństwem Katolickim, także pod miasta krzyki i narzekania na owe Ustawy, iż Xiążę z wielkim swoim żalem był zmuszony ją tyż razem najmniéj odroczyć a nakoniec zupełnie zaniechać. Ponawiał w następnych latach panowania swego Wacław Adam tę materyą [illegible] ale bezskutecznie. Zawsze ten sam opór i zaciętość. Sprawy do tego stopnia doszły iż nawet Kommissarze Cesarscy dla załatwienia ich zjechali. Tak wszelkie najszczersze chęci tego Xiążęcia spotkały się z oporem. Dopiero w 11 lat po jego śmierci, za regencyi wdowy Xiężnej Katarzyny Sydonii Abraham Boch pośród Elektora Saskiego szczęśliwie te zatargi załatwił, w ten sposób: że do Ustaw w Polskim Ostrowie ogłoszonych dodano objaśnienie w 9 Artykułach i tą dopiero tak zmienioną ustawę w r. 1590 d. 30 Lipca Xiężna za zgodą Stanów i Rady Cesarzyna przyjęła. Ustawy te wraz z Prawem Ziemskiem Landrecht Jus provinciale przez Rudolfa I r. 1591 potwierdzone a w następnym roku do druku podane zostały. (12) Nie widział więc Wacław Adam błogich owoców swego dzieła gdyż umarł 1579 d. 4 Listopada na Apoplexyą ~~(14)~~ pochowany w Cieszynie w Kościele Dominikanów (13) Był to Xiążę dobrotliwy i szczerze zajęty szczęściem swoich poddanych — mowy jego do magistratu Cieszyńskiego, które się dotąd w Archiwum miejskim znajdują, nie Xiążęcia lecz ojca dobrotliwego w nim malują. Żałować trzeba, że większą część poddanych przez zmianę religii od siebie odraził — ~~(16)~~ On pierwszy z Xiążąt Cieszyńskich zaprowadził powszechnie po miastach i wsiach szkoły i powystawiał Kościoły gdzie ich nie było. ~~(17)~~ Aby zapobiedz zdarzającemu się często przy sprzedaży i kupnie oszukaństwu nakazał używanie jednostajnych miar i wag, tudzież aby na wszystkie zwyczajne towary była taxa; nadto zastanowienia dłużników ograniczył procenta przez lichwę i [illegible]

(14).

Za jego panowania wiele cały Szlązk a szczególniej Xięstwo Cieszyńskie wytrzymało z powodu wojny Tureckiej, który opanowawszy właśnie całe Węgry i Szlązkowi zagrażał. Aby się przed ich napadem zastonić: Jabłunka, Bielsk, Cieszyn i Oderberg częścią poprawione częścią całkiem na nowo uzbrojone i na cały rok w żywność opatrzone zostały. Prócz licznych zasiłków w ludziach i pieniądzach jakie ustawicznie Szlązacy w ciągu tej wojny dawać musieli; był zaprowadzony r. 1541 w całym Szlązku pewien rodzaj pospolitego ruszenia: każdy wieśniak był obowiązany mieć zywność w jakim mieście na rok, któregoby się mógł bronić w czasie potrzeby. Po górach i wzniesłych miejscach wystawiono wysokie słupy obciągnięte słomą i smołą, które dla dania znaku w czasie trwogi zapalano. Prócz tego biciem w dzwony i wystrzałami o napadzie nieprzyjaciela miano okolicznych mieszkańców ostrzegać. Przechody przez góry zawalać i przekopywać. Samo położenie Xięstwa Cieszyńskiego było powodem iż te środki ostrożności szczególniej w nim najstaranniej musiały być zaprowadzone dowodem tego list Ferdynanda I Cesarza pisany do Wacława Adama r. 1551 (15.) Niektórzy błędnie mniemają, że zwyczaj dzwonienia na pacierze rano, w południe i w wieczór, wtedy dopiero w Szlązku zaprowadzony został. (20)

Wacław Adam po śmierci pierwszej żony (z której pozostał syna Fryderyka Kazimierza wspomnianego wyżej, i dwie córki Annę i Zofię zmarłe w dzieciństwie) (16) wszedł w drugie związki r. 1567 d. 25 Listopada z Katarzyną Sidonią dziedziczką Saskolauenburską. Ta mu wniosła w posagu 10,000 Tal. Reńskich, za to miała w dożywocie zapisane Cieszyn w dziedzictwo Jabłonków. (17)

Z tego małżeństwa miał pięcioro dzieci.

I. Chrystyan August urodził się r. 1570 d. 30 Kwietnia umarł 1571 d. 9 Lutego.

II. Sidonia Marya urodzona 1572 d. 10 Maja w r. 1587 d. 20 Stycznia poślubiona Xięciu Fryderykowi na Lignicy i Brzegu. umarła w następującym roku d. 3. Października.

III Anna Sibilla urodzona r. 1573 około Sgo Jana
umarła ?

IV Adam Wacław urodził się 1574 d. 13 Grudnia
panował. po Ojcu

V Jan Albert umarł w dzieciństwie. — (18)

Zostawił małoletniego syna z drugiego małżeństwa Ada-
ma Wacława ~~urodzonego r. 1574 d. 13 Grudnia~~ pod opie-
ką Katarzyny Sidonii. Ta w dożywocie zajęła Cieszyn
i twierdzę nadgraniczną Węgrom Jabłunkę i oboje po-
siadała do swojej śmierci (r. 1594) lubo r. 1586 d. 16
Lutego za radą i zezwoleniem Augusta Elektora Saskiego,
jako swego opiekuna i krewnego, poszła za Grafa Eme-
ryka Forgatsch, Barona na Gemess Grafa Trenczyń-
skiego i tegoż komitetu Obergespana bliskiego kre-
wnego Stefana Batorego Króla Polskiego — (19.) W roku 1590 już
jako Hrabini zmieniła ~~ły~~ niektóre punkta
w Ostrowskich Ustawach Myta, przez co długi spór o ich
exekucyą ukończyła, jakto obszerniej wy-
łożyliśmy wyżej.

Adam Wacław.

Urodził się 1574 d. 13 Grud. (1.) Wiek dziecinny spędził pod czułem okiem matki i dobranymi przez nią nauczycielami, którzy przede wszystkiem w młodocianym jego sercu cnoty chrześcijańskie zaszczepić i rozkrzewić mieli staranie.

Gdy matka w drugie śluby wstąpiła był odesłany r. 1587 na dwór Elektora Saskiego dla dokończenia edukacyi. (2) gdzie okazał chęć szczególniejszą do rzeczy wojskowych. Roku 1595 d. 17 wrześ. zaślubił Elżbietę córkę Gotarda Kettlera pierwszego X^ciaͨ Kurlandyi. Ta przy powiciu syna Fryderyka Wilhelma r. 1601 dnia 19 Listopada, życie zakończyła. (3) ‖ W roku 1601 i 1602 dowodził posiłkiem Szlązkim 3000 Konnicy w Siedmiogrodzie przeciw Andrzejowi Batoremu i wiele dopomógł Jerzemu Basta do pokonania Mojżesza dowódzcy Zeklów (Zechler, Siculi). – (4.)

W roku 1611 towarzyszył Maciejowi królowi Czeskiemu i Węgierskiemu przy wjeździe uroczystym do Wrocławia. (5.) ‖

Będąc wychowanym na dworze Saskim w nauce Luterskiej, sprzyjał z początku szczerze protestantom: Roku 1598 dał im przywiléj mocą którego urzędy Kościelne i Szkolne tylko wyznania Augsburgskiego ludźmi miały być osadzone. Następnie starał się z innymi Xiążętami u Cesarza o przywiléj wolnego wyznawania religii (Majestätsbrief). Ale później zmienił swe wyobrażenia religijne. Podług jednych, dla przypodobania się jakiéjś Szewcowéj z Ołomuńca którą polubił; (6) a podług drugich, co pewniejsza znamowy jakiegoś przebranego Jezuity który zbliżywszy się do jego osoby i pozyskawszy zaufanie zwolna całkiem jego przekonanie religijne przeistoczył. (7.) Odtąd zaczął stygnąć w swojéj życzliwość ku protestantom. W r. 1610 oddał Katolikom kościół farny a nadto jeszcze nie dawno przez Matkę Katarzynę Sydonię wystawiony (r. 1594 na mogile 3000 ludzi wśród morowego powietrza r. 1585 zmarłych) pod tytułem Sᵗᵉʲ Trójcy. A gdy mu Magistrat czynił przedstawienia i odwoływał się do dawnych a nawet do udzielonego przez niego samego r. 1598 przywileju kazał go sobie przynieść r. 1611 i porąbawszy w drobne kawałki i oderwawszy pieczęć odesłał Magistratowi przez pazia swego. Mimo tego był na pozór protestantem do r. 1613 w którym powrócił na łono kościoła katolickiego uroczyście. (8) Odtąd zaczął prześladować swoich dawnych spółwyznawców. Nauczycieli luterskich powypędzał a katolickich poosadzał. Dane dawniéj przywileje (r. 1598) zkassował, więzieniem i karami pieniężnemi do religii Katolickiéj zmuszał.

nawet zagranicą zakazał swoim poddanym do kościołów luterskich uczęszczać. (9.). Luteranie udali się w tym miejscu do Cesarza, ale ten nietylko nie ujął się za nimi, lecz owszem nagradzając gorliwość Adama Wacława w rozszerzeniu Religii Rzymsko Katolickiej uczynił go r. 1617 d. 6 Lut. naczelnym rządzcą Szlązka, (10.) lecz zaszczytnym tym urzędem nie długo się cieszył gdyż w tymże samym r. 1617 umarł d. 13 Lipca. (11.)

Zostawił syna jednego Fryderyka Wilhelma następcę. Dwaj inni: Adam Gotard ur. 1596 d. 25 Grud. um 1597 d. 25 Maja. Chrystyan Adam urd. 1600 um 1601 d. 11 Maja. Dwie córki Anna Sidonia ur. 1598 poślubiona 1616 d. 2 listopada Jakubowi Hannibalowi hrabiemu na Hohenembs Gallera i Vaduz i panu na Schellenberg, Elżbieta Lukrecya poślubiona X. Lichtensteinowi (12.)

Fryderyk Wilhelm

Do roku 12 życia był w nauce Lutra przez Exnera wychowany, ale przed śmiercią ojca został Katolikiem a jego trzej opiekunowie: Biskup Wrocławski, Arcyksiążę Karol, Lichtenstejn X. X. Opawski i naczelnik Szlązka Oppersdorf wysłali go na ukończenie nauk do Konwiktu Jezuickiego w Monachium. — O jego osobistych czynach historya milczy, ale za to wojna trzydziestoletnia religijno polityczna rozpoczęta liczne zdarzenia tyczące się mieszkańców X. Cieszyńskiego nastręcza. F Sam Fryderyk Wilhelm ostatni z piastów Cieszyńskich później był tych czynności świadkiem bezczynnym um 1625 d. 9 Listop. bezpotomnie. (13)

Fale te stosowniej się będą miały miejsce w hist. Szlązka niż w hist. Piastów Szląskich.

Elżbieta Lukrecya

Pozostała jego siostra Elżbieta Lukrecya poślubiona Gundekarowi Xięciu Lichtensteinowi, otrzymała w dożywocie Xięstwo Cieszyńskie. Rządziła nim od 1625 do śmierci (zaszłej) w r. 1653 d. 19 maja, wśród ciągłych zamieszek i zniszczeń 30o letniej wojny: Ścieśniwszy mocno przywileje Protestantów, (zakazała im bowiem w r. 1629 nabywać domów i gruntów słowem przypuszczać do obywatelstwa) dała powód że się często z nieprzyjaciołmi łączyli. Używała tytułu na talarach Elisabeth Lucretia in Silesia Teschinia et magna Glogovia Ducissa, Princeps de Lichtenstein. — Po jej śmierci Xięstwo Cieszyńskie przyłączone zostało do Korony (1). Jej jedynie Syn Ferdynand Józef Xiążę Lichtenstein ur. 1622 Grud umarł 1666 bezpotomnie — (2) —

Przypisy

Kazimierz IV

1. Sommersb. I p. 1054 Dipl. Bohemo Silesiacum № 176
2. Filisch. ap. Somersb I 735.
3. Som. I p. 1039 Dipl. Boh. Siles. № 165
4. Filisch p. 735. ad An 1474 Warunki zgody pominął chociaż oryginalne Akta miał przed oczyma
5. Filisch. ib. p 736.
6. Som p 264. Filisch ap Som. I p 736 Pohlius ap Som p 701.
7. Filisch ap Som I 736.
8. Som I Dip. Boh. Sil № 206 p 1082
9. Nicol. Henelii ap. Som. II p 368 And Gryphius Glogauischen Fürstentumbs Landprivilegia № II p 4. et 5.
10. Filisch p 737. Crom ed. Col. p 433. Ten Jan Karnkowski, (opiekun ~~[illegible]~~ obronca sławnego Stanisława Karnkowskiego, najprzód Biskupa Władysławskiego a potem Arcyb. Gnieźnieńskiego i prymasa Państwa) służąc w wojsku Ces. Zygmunta I, otrzymał ~~od~~ Niemiec ~~[illegible]~~ ~~polaka~~ od narodu swego nazwę Polaka pod którą i w Szlązku powszechnie znany i wspominany. Za Jana Alberta był najprzód starostą Głogowa potem ~~Landskim~~ Międzyrzyca. Następnie zasiadał w Senacie jako Kasztelan Landzki i Gnieźnieński – Kromer zarzuca Szlązakom że tego męża ze wszech miar szanownego, ale przywykłego do karności wojskowej obwiniają nie słusznie o nieludzkość i okrucieństwo względem Głogowian.
11. Stenmusza tego zwykle po niemiecku Stein zwanego, który porzuciwszy suknię zakonną, dla zdolności i nauki pozyskał względy Kr. Macieja i był na jego dworze, najprzód Sekretarzem potem Ministrem a nakoniec Rządzcą Szlązka, malują nam

malują nam historyą owo czesną w bardzo czarnych kolorach i większą część nie sprawiedliwości i gwałtów jakich Szlachta doznał pod rządem Macieja jemu przypisują — Heinrich p 99.

12 Tilisch ap Som I p 737.
13 Tilisch ~~[illegible]~~ ap Som I 739.
14 Tilisch Som I p 737.
15 Tilisch Som I p 737 sq
16 Heinrich p 102.
17. Som I p 1036 Dipl Bohem Sil. № 161.
18. Som p 1063 Dip Boh Sil. № 180.
19. Tilisch ap Som p 738
20 Tilisch ap Som p 740; Schick fas III B p 582
21. Tilisch ap Som p 738
22 Klose III B. 2 Th. p 669 et 673.
23. Tilisch ap Som. p 739.
24. Tilisch ap Som p 740. ad An 1525; Henel. annal Sil ap Som II p 392 ad An.
25. Som I p 1065 Dip Sil Boh. № 183.
26 Som I p 1068. Dip Sil Boh № 187, et № 188 Tilisch I 739.
27 Tilisch ap Som I p 740. ad An.
28. Henel Siles. togata msp l. I ap Som.
29 Hein p 106.
30 Henel ann Sil. Som II p 384 Henel Sil. togata msp. lib I ap Som I 702; Tilisch 738.
Pohlus von Bischingi ~~[illegible]~~ II p. 18
31. Podług Fabbr Hubn. Frederici senioris Margrabiów na Anspachu
32 Pohlus w exc. Som I ~~[illegible]~~ p 702 ad an 1518; Tilisch ap Som 739 ad an 1524.

82. F

do ~~Adama~~ Wactawa Adama

ad 6. ~~Herma ...~~

Ks. Schersichnik autor hist. Gymnazyum Cieszyńskiego następujący Epigrammat napisał:

Hortus ubi Assissi claustrum stetit ordinis olim,
Jussi Evangelicis cedere sede sacris.
Funam erudensbus Consul fabricatus; at ejus
Natus in hac primus triste peperdit onus./

Wacław Adam pogrobowiec

1. Tilisch ap Som I p 740 ad An 1540 et 1545.
Pohlus ap Som I p 704.
2. Heinrich p 108.
3. ~~Hen p 114~~ Exneri Balth. de Hirschberg
Valerius Maximus Christ L I c. 22 p 31.
Hen p 114.
4. Tilisch ap Som I p 740
5 Pohlus ap Som I p 703
6. Hein p 96 ap ~~Schickfuss Hert Grimle~~ ~~[illegible]~~ – ~~Som~~ F
7. Gebh. T IV p 388 ~~Menz II p~~

8. Tilisch ap Som 740 et Pohl p 704; ~~Teb~~ Theb II p —
9 Dewerdeck p 525.
10. Pohl ap Som ~~ad an~~ p 704. ad An.; Tilisch ib. p 740.
11. Dn a Weingarten. Leb IV p 309.; Schickfus III B p 516.
12 pod następującym tytułem: Prawa i Zřyzeni Zemske Knyžestwj Těšynskeho Letha pana MDLXXXXII in 4° Na końcu jest niemieckie tłomaczenie (Erläuterung) — Pan Sommersb I p 703 będąc źle zawiadomiony o tej całej rzeczy ~~nie mając bowiem originału pod ręką~~ gdzie tylko Dn a Weingarten in Fasciculo Diversorum jurium cytuje, podanie że prawa Wacława Adama w 1590 były przyjęte za błąd druku poczytał dla tego że już wtedy ten Książe nie żył, i wniósł że ~~w~~ przy drukowaniu 1590 zostało 6 przewrócone i na ~~tym~~ fundamencie tego przypuszczenia rok 1560 błędnie za Epokę przyjęcia praw Wacława Adama podał. — ct
Hein p 115–118.

13 ~~Pohl ap Som I p 703~~ Tilisch ap Som I p 741 et Zepke ib p. 582. — Pohlus ap Som I p 703 położył błędnie rok jego śmierci pod r 1571 właśnie kiedy syn jego Fryderyk Kazimierz
zycie.

życie zakończył. Prócz świadectwa spod
czesnego Filischa, mamy i poniżej
Wacława Adama z a 1574. zob. Dorrer
deck p 514.

14 Hein p 114 sq
15. Hein p 111 sq – Lud – p 2030
16 Filisch ap Som I 740. et Pohl 704.
17. Filisch ap Som I p 740; Zepke ap Som I p 582
Pohl ap Som I p 704. – Ta Sydonia była
cór Franciszka Ks. zu Sachsen Engern
und Westphalen
18. Filisch ap Som I p 741. Zepke ap Som I
p 582.
19. Filisch ap Som I p 741; Zepke ap Som I p 582
Pohlius ap Som. 704.

Adam Wacław

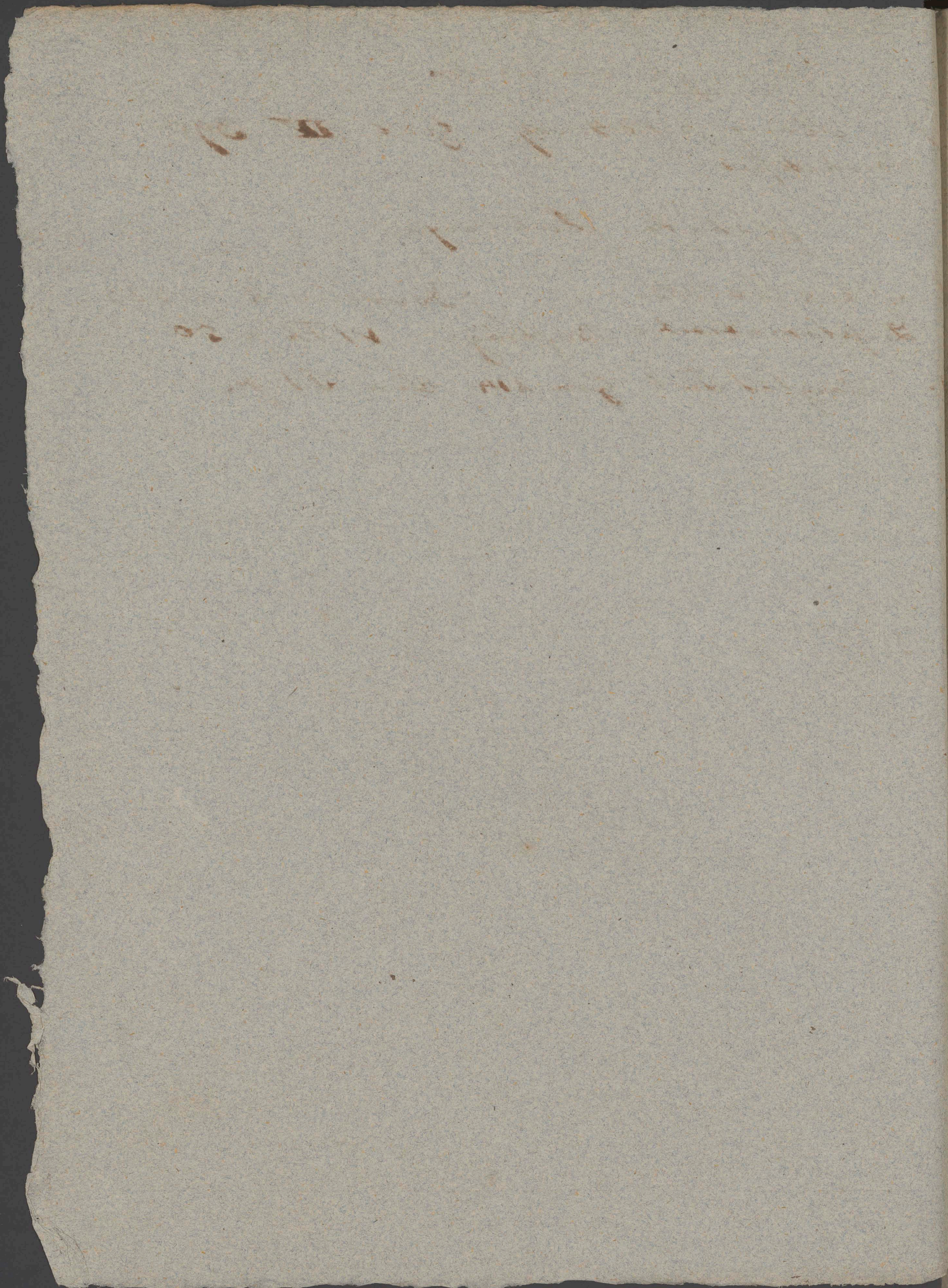
1. Filisch ap Som I 742; Zepke ib p 582; Pohl
ib p 705.
2 Filisch ap Som I 741
3 Pohl Annal Vrat. ap Som p 705.
4. Pohl Ann Vrat ap Som I p 705.
Henelii Ann Sil ap Som II p 467 et 468
ad ann. 1601 et 1602; Lud p 2034;
Hein p 120.
5. Pohl. ap Som I p 705; Henelii An. Sil.
ap. Som. II p 484
6 Fuchs. Materialien zur evang Rel. des Fürst
Teschen p 17; – Lud p 2036. F
7 Scherschnik Gym Gesch; Hein p 123.
~~8. Hein p 121 – 123~~
8. Schickfus. I Th p 259. – Hein p 121 sq.
9 Ludewik relig. Mspt. T X p 305
10 Pohl ap Som. I p 705.
11. Pohl. ap Som I p 705; Dorrerdeck p 531
12 – Filisch ap. Som. l.c.

Fryderyk Wilhelm

a) Hein p 124 sq. Geb IV 390
a Schickfus.

Elzbieta Lukrecya

1. Schickfus III B. ; Dorverdeck p 533
Diplomatische Beyträge VI Th p 50
2. Voigtel Tab Gen 214 Som T1 p.



C. N. Raciborskie

X. Raciborskie do połączenia z Opawą

Od Górnego Szląska oderwane było pier„
wszy raz r. 1288 gdy się 4 Synów Wła„
dysława podzielili. – Naprzód dostał je
Mieczysław III naystarszy ale je wkrótce
zamienił za Cieszyn. z Przemysł 1.

Przemysław I. + 1295 d. 7 Maja – Przemysław I.

Za mężny opór px nieprzyiaciołom dał Mie„
szczanom Raciborza 1290 r. d. 10 Liet. las (4)
przyległy miastu. Zostawił Leszka – Ofkę
która została mniszką w Raciborzu i Annę
zaślubioną Mikołajowi X. Opawskiemu.

[Otrzymał po Mieczysławie przyczyne]

Leszek I. + 1340. Leszek I.

poddał się Czechom 1337. Nato niema dowo„
dów – lecz jest wymieniony w akcie zrzeczenia
się Szląska p. Kazim. W. z r. 1335. 1339.
Przyłączył Koźle do swego państwa pożyczy„
wszy 4000 grzyw. Władysł. Bytomskiemu (3)
w r 1334 ugodzili się iż gdyby Leszek w 14 lat umarł
bezpotomny Koźle wróci do dawnego pana i tylko
do pożyczki dochody oddzielone będą. jednak i po śmierci Leszka Koźle przy Raciborzu zosta„

Xiążęta Raciborscy

to. Po Leszku zmar. 1340 Mikołaj Opawski ~~p~~ mąż siostry Anny już 1341 w Raciborzu panował (a)

z Linii Opawskiego Mikołaja

[R 1366 d 30 Styczn. zbożył hołd (#) Pelzel Lebensgeschichte des K. und B. K. Wenceslaus
1 Th. Urk p 10]

Na mocy wyroku X. Szląskich (S. 103.) z
1367. d. 28 Lutego otrzymał Jan I syn Mi„ Jan I.
kołaja Opawskiego dziedzictwo swojej ma„
tki X. Raciborskie VI (f.) Miał opiekę nad
małoletniemi braćmi Wacławem II i Prze„
mysławem I ale czyli iż zbyt długo prze„
dłużał czyli też inne jakieś krzywdy wy„
rządził ujęli się za nimi Mikołay III i
zmusił Jana I r. 1371. d. 9 Marca iż
którą przyidą do wieku dojrzałego wy„
płaci im ~~p~~ dwieście kop gr. prag. i nad„
to połowę wartości Opawy, a gdyby tych
pieniędzy niemiał da im w zastaw Kar„
nów (Jägersdorf) i Freudenthal. –
Przy tej okoliczności uczynili zdaje się Jan I
i Mikołay III ugodę na przeżycie gdy z po [do rządów Raciborz z 1372 wpły„ wał Mik. III (+) (g) a]
śmierci Mikołaja III bezpotomnej, 1394 X. Oleśnicki nic nie dostał z jego zdaje [dziedzictwa tylko jakiś]
~~i~~ pozostali ~~ze sobą~~ bracia Przemysław I i Jan I
podzielili się na połowę Opawę. – (h)

(a) jakto widać z nadania Raciborzanom prawa Magdeburskiego ~~do sa~~
które oba Xiążęta potwierdzili.)

398

+) był bowiem od r. 1355 ochmistrz Karola IV Cesarza bardzo czynny – a nadworne Wacława 1397 Marszałkiem dworu (Oberhofmeister) i Komendantem zamków Glac i Karlstein –

Ciągłe natężenie umysłu (+) sprowadziło mu w starości obłąkanie. dla tego r. 1404 oddał zy swoim synom Janowi II i Mikołajowi IV. Sam umarł dopiero r. 1419 d. 12 sierpnia w Raciborzu. – Vonm jego synom Mik. IV i Jan II

Mikołay IV. otrzymał Kornów wraz z bratem Janem II uczynili z Przemysłem stryjem od. 17 sierpnia 1404 r. pobraterstwo (i) dziedziczne umarł 1422 bezpotomny. iego dziedzinę otrzymał brat.

Jan II.

++) Z którym był pojednany miał za żonę Helenę księż. Litewską Cor. ta dostała 3000 Grzywien posagu za co jey Brzyny na i Berum 1407 r. zastawione były (l) Będąc wdową trzymała Brzynę i należała do traktatu zgodnie z Synami z Królem Pol. (m) – Brzyna należała do Xiążąt Opolskich jako zastaw Królewski musiał ją tedy Jan albo jego Oyciec nabydź

Równie czynny jak oyciec pogodził swego Króla Wacława r. 1404. z Polakami. ++ – 1407 miał woynę z X. Cieszyńskim o skład soli która dnak wkrótce ugodą zakończona. – R. 1414 posiłkował Króla Polsk. pro Krzyżakom. – R. 1416. w założył w Raciborzu katedrę dla Kanoników. – R. 1422 d. 15 Marca odebrał od Zygmunta lenność Kornowa (k) po bratu. – Um: między r. 1424. i 1426. – Zostawił 2 Synów Mikołaja V. i Wacława IV. Ci rządzili spólnie Raciborzem i połową Opawy – przynaymniey do r. 1447. – R. 1433 rozpoczął z niemi woynę Bolesł. X. Opolski zpustoszył wiele mieszkańcy X. Raciborskiego ucinali bez nakoniec szczęśliwie dla Xiążąt ukończona była, albowiem pokonawszy Bolesława pod Rybnikiem Bytom mu zabrali – W r. 1443 należeli do woyny która X. Szlązkie z Biskupem Krakowskim o Siewierz prowadzili którą 1447 pokóy zakończył. Mikołay umarł 1452 d. 13 Października a Wacław IV r. 1457. d. 31. Października. Oba zostawili wdowy z potomstwem Mikołay Barbarę Rozemberg córkę Meisera ...kowskiego a Wacław Małgorzatę córkę X. Mazowieckiego. Obie jako opiekunki swych dzieci rządziły wspólnie w Raciborzu i prowadziły z Królem Polsk. Kazimierzem woynę, którą w 1457 zakończyła (y) Xa. Małgorzata żyła do 1464. d. 5 Listop.

Między potomstwem Mikołaja V i Wacława IV nastąpił podział dziedzictwa kiedy?

Potomstwo Mikołaja VI. i Wacława I.

spólnie

Potomstwo Mikołaja VI. Jan V i Wacław V.

Wacława potomstwo (Jan IV młodszy) ~~synowie~~ otrzymało: Raciborz, a Mikołaja Dergze Opawy i od Raciborskiego oderwane (Jan V zwany starszym Wacław V i Barbara) Rybnik i Pszczynę. —

~~Wacław~~ Jan V. zwany starszym używał w r. 1465 tytułu X. Rybnickiego równie jak Wacław V jego brat w r. 1471. zdaje się przeto że ten zamek do obu należał, albo też uczynili z sobą podział w ciągu tych lat o którym niewiemy, zwykle atoli Jan używał tytułu X. Karnowskiego, a Wacław posiadał Rybnik i Pszczynę. — ~~Gdyby~~ W r. 1471 powstała między Wacławem Rybnickim i Janem Gliwickim czyli Oświecimskim kłotnia o małe miasteczko Oelsnitz. Z Oświecimskim połączył się X. Cieszyński, stąd zaczęto najazdy i zniszczenia wzaiemne, Król Maciey dla położenia tamy poimał sprawców tych zamieszek a miasto ~~sam~~ o które był spór dla siebie zabrał. Rozgniewani o tę niesprawiedliwość X. Jan V i Wacław VI opuścili stronę Macieja a przeszli na stronę Władysł. Jagiellończyka Króla Czeskiego i chcieli mieczem i ogniem i innych X. Szlązkich do uznania Władysława zmusić. Maciey ~~na~~ ukaranie ich zlecił Wiktorynowi X^{ciu} Münsterbergskiemu który z nimi miał kłotnię o Koźle (3) ten zdobył Rybnik i wziął w oblężenie Żarki. Król Polski Kazimierz na wsparcie X^t Raciborskich wysłał Jana Dobrińskiego kanclerza ten ugodził się z X. Münsterbergskim sam wziął Żarki pod straż a Rybnik był oddany Szlachcicowi Raciborsk. Kropacz Którzy mieli strzedz aby X^{ta} nadal. nieczynili najazdów, ale gdy mimo tego nieustawali w swym gniewie wyprawił się Wiktoryn z nowem woyskiem a lubo był przez X. Jana przy Rybniku pobity jednak nowemi posiłkami wsparty obległ Wacława V w Pszczynie w tem nieszczęściu udał się Wacław do miłosierdzia Macieja Króla ten mu przebaczył i od oblężenia uwolnił ale gdy ten znowu zaczął zamieszki ~~nakazał~~ posłał Maciey przeciw niemu Szlązaka Bielik z woyskiem który go z X^a wypędził. Wtedy Wacław V udał się powtórnie do Miłosierdzia Macieja lecz wtedy kazał go poimać i oddać pod Straż Wiktorynowi Münsterbergskiemu ~~oddał~~ Umarł w Glacu r. 1479 d. 1. Czerwca. Azambkiego przyłączył Król do Korony, ~~równie~~ niesprawiedliwie skończył

(Byelik Geb 413)

skończył i Jan V musiał oddać Maciejowi szczególnie z X. Opawskiego to jest Kornów Lobenstein Freudenthal i Ol bernau, a jemu na utrzymanie zostawił tylko Rybnik i Lessel albo Lasslaw. Um: Jan 1483 r. (l) a wtedy Maciey wszystko do korony przyłączył, lubo dawniej obiecał że Kornów siostrze iego Barbarze odda. —

Władysław Król Czeski dał expectatywę na Kornów Janowi Schellenberg, który poślubiwszy Barbarę odziedziczył to Xięstwo (m) (n)

Początek dzystwa Karniowskiego.

Potomstwo Wacława IV.

Jan IV albo młodszy był 1465 w stronie Polskiey — 1469 złożył hołd Maciejowi — 1471. przeszedł na stronę Władysława iego nieprzyjaciela ale 1473 powrócił na stronę Macieja dopomagał do zdobycia Rybnika i przeżył tego Króla (a) nieslajest niektórych dochodów xiążęcych miastu Raciborzowi. (b) Zostawił umieraiąc r. 3ch synów Mikołaja VIII Jana VI i Walentego — (zwanego

Mikołay VIII który od współczesnych st. Raciborskim był nazywany ugodził się r. 1505 z innemi Xiążętami Szląskiemi względem stopy Menniczney. Um: w Krakowie 1506 r. d. Listopada — Kray iego otrzymał brat Jan VI a gdy ten w następującym roku (1507 d.) umarł całe dzictwo obiął Walenty xiążę ... tropny ale rozpustny (c) Ten mianował dziedzicem Jerzego Margr. Brand. (d) ale Władysł. Krol nie potwierdził tego aktu i zapisał to Xięstwo Janowi Opol.(+) Gdy tedy Walenty um 1521. d 13 List. ... wik Kr dał je Opolskiemu.

+ a na przypadek ich bezpotomney śmierci Zdenkowi Lebe Panu na Rozental i Planta i Burggrafowi praskiemu (e)

X. Kornowskie (Jägerndorfskie)

Do r. 1429 było złączone z X. Raciborskiem ~~po śmierci Jana II~~ otrzymał je jego syn

1. Mikołaj V ?

~~2. Jego starszy syn Jan został Królem młodszy Wacław~~ ~~otrzymany~~ przeto dzierżawa spadło na ~~jego córkę~~ Barbarę która naprzód była poślubiona Janowi X. Cieszeńskiemu na Gliwicach a po jego śmierci F (1473) Jerzemu Szellenberg który do 1511 panował i bezpotomnie umarł potem do Czech przyłączone Staw Król dał (o) lenność zupełnem prawem dziedzictwa to jest przedawania całkowitego lub częściowego tego dzierżawa E

A. Ludwik Król Czeski ~~potwierdził~~ ~~[illegible]~~ ~~r. 1523~~ swojemu opiekunowi Jerzemu Margrafowi Brandeburskiemu z domu Anspachskiego ~~to kupno~~ i Węgier nietylko to kupno ~~swojemu~~ r. 1523 potwierdził swojemu ale nadto ugodę jego z Książęty Opolskim Raciborskim — na przeżycie familii r. 1524 (+)

+) a pożyczywszy samemu kr. 8000 zł wziął w zastaw Bytom i Oderberg (r) — Po śmierci Ludwika Ferdynand te ugody uznał za nieprawne (cf. Opol. (s)) ~~[illegible]~~

ten przyjął sam 1530 wyznanie Augsburgskie i do jego rozszerzenia pomagał ∀ r. 1543 zostawił w niemowlęcym wieku

∀ wypędził Augustyanów z Leobschütz r. 1541 (t). Na miejsce praw Morawskich Justynian i Niemieckie zaprowadził.

B. Jerzego Fryderyka pod opieką Alberta Alcybiadesa we Frankonii ale gdy ten był na banicyą skazany, z opieki od Zamku ~~[illegible]~~ którą Ferd. I. ~~[illegible]~~ na siebie przyjął (u)

C. r. 1556 otrzymał je młody xiążę i panował do 1603. aże bez potomny otrzymał je

D. Jan Fryderyk Elekt. Brandeb. ~~[illegible]~~ ten dał je najmłodszemu synowi r. 1607

E Wtedy składało się to dzierżawo z następujących państw. Jägersdorf Leobschütz Losslau (Wodzisław) ~~(+)~~ Freudenthal (Bruntal Bruntakisch Bruntal po polsku Gebh. 405. i Fruntalisch = Freudentalisch za jedno Gebh. 400.) z zamku Schwilin i miasta Beneschau (które dziś do Opawy) Wr. 1521 Leslau (Wodzisław) P. Szellingowie przedali Weliekom (dziś w posiadaniu włas. Grafów Detrich) a r. 1523 i 1524 całe dzierżawo Jerzemu Margrafowi Brand. i jego bratu (g)

F podług Geb. 400 córka ~~Barbary~~ — była poślubiona synowi ~~Burgrafa~~ ~~[illegible]~~ Jerzemu v. Schellenberg synowi Jana Schellenberg (oberste Cämmerer) Temu wtedy

6 Janowi Jerzemu 1607 miał wielkie znaczenie ale że się chwycił strony Fryder V król Czeska strony odebrał mu Ferd II 1623 xięstwo a on roku 1624 umarł.

7 Cesarz Ferdynand dał je familii Lichtensteinów i przy niey zostawało.

Pokojem 1742 część Xięstwa (to jest Leobschütz) Kornowskiego i Opawskiego ~~do~~ prusom się dostała.

(Meisner p. 78 sq)

Do X. Raciborskiego

Przemysław I. Geb. 273. 19.

y) de Sommersb. T I p 915. W tym dyplomacie nazywa się Premislaus D G Dux Opoliensis et Dominus in Rathibor.

z) de Somm. S. T I p 884.

a) de Sommersb T I p 754.

X Racibor z linii Mikołaja Opawskiego

Art. §1. (#) wtedcie wypisz
f.) de Sommersb T I. p 842 g) de Sommersb T I. p 759 (w u Gebh. p 411 pod v.)
h.) de Sommersb T I p 844.

§2
~~Jan~~ Mikołay IV
i) de Sommersb T I. p 845.
Jan II
k) Actenmässige Gegeninformation über so genante Rechtsgegründete Eigenthum des Churhauses Brandeburg auf die Herzogthümer Jägerndorf Lignitz Brieg, Wohlau 1741. Beyl. 2.
l) de Sommersb T I p 951. } Gebh 411. pod x.
m) de Sommersb T I p 1011. }

Potomstwo Mikołaja VI i Wacława IV wspólnie

y) de Sommersb T II p 89.
§3 Potomstwo Mikołaja VI
z) de Sommersb T I p 764. 201.

§4
1) de Sommersb T I p 763. Między latami 1474-1490 były bite w Karnowie grosze z napisem Mathias primus D. G. Rex Bohemiae — i Grossus Carnoviensis Dewerdeke p 728. (Geb 399)

m) Actemmässige Gegeninformation Beylage B — de Sommersb T I p 1042 (Geb 399)

n) Dipl ap. de Sommersb T I p 1062. (Geb 399)

ſt 4 Potomstwo Wacława IV

a) Dobner Mon T IV p 465

b) Diplomatische Beytrage II Th. p 84.

c) Spiess Aufklärungen in der Geschichte und Diplomatik p 65 list margrafa Jerzego Jegerndorfskiego –

d) Köntsch Brand lederh p 128

e) Von Breslau III B II Th p 943.

d. N Odwzuimskim

Do X. Oświecimskiego

Do 1. Domysł ten przytoczone świadectwa w Sommer III p 335 potwierdzićby mogły – Przynaymniey podobne do prawdy ~~sie~~ bydź się zdaje że dwoch Janow Xiążąt Oświecimskich było lubo ten drugi mogł bydź i synem Przemysława Cieszynskiego Tom I p 683

Ale słowa Pelzela Tom I p 731. daią wiele do myślenia który pod r 1398 d 23 wrzes. mówi że Przemysław Cieszynski wraz z synami Przemysł II i Bolesławym uczynił z Którymi Xiążętami (niet [illegible]) Oświecimskiemi) ugodę jakto ~~ten~~ akt (Vortrag) pod wymienioną datą obszerniey wykłada – Było więc więcey Xiążąt Oświecimskich Zadać Pelzelowi falsz miałbym za zbytnią zmiałość. Który ten akt miał w ręku – Zresztą nie sam Pelzel o więcey Xiążętach Oświecimskich wspomina. Volum in Adversar Hist Siles MSt ~~jako to sam~~ pod r 1359 wspomina Konrada Xięcia na Cieszynie i Oświecimie (mow Cieszynski na Oświecimie bydź powinno) co Tom I p 683 jako błędnie przytacza a tego Konrada ma za Xięcia Oleśnickiego.

X. Oświęcimskie do połączenia z Cieszynem

§ Obszerność

Należały do tego xięstwa zamki Oświęcim Zator (Zanth) Żywiec [Zipsa] Wadowice (w bryg. Geb. na Wadowice) i Spitkowice (Spinowitz). Powstało z podziału X. Cieszyńskiego uczyniony przez synów Kazimierza II. Który je otrzymał niewiadomo — W r. 1327 posiadał je Jan I (zapewne syn Bolesława) [E] kanonik katedralny w Krakowie, który w tymże roku d. 24 Lut. (VI Kal. S. Mattii) poddał się Janowi Czeskiemu w Lenność (h) Czech następstwo pomimo przyznał stryjowi Kazimierzowi III Cieszyńskiemu (g.) Ten Jan jest wspominany w dyplomatach z lat 1335 i 1339 gdy się Kazim. W. królowie Szląska zrzekali (γ.) — tudzież jako sędzia w dokumentach sprawy o posiadanie xięstwa Kozielskiego z lat 1355 (k) i 1370 (λ.) Jest wspominany Jan II Oświęcimski przed r. 1384. Salomea hrabianka von Reuss opuściła swego męża xięcia Oświęcimskiego (Auschwitz) i udała się do Saxonii — W r. 1399 Jan X. Oświęcimski z Przemysławem Cieszyńskim był dzierżycielem do Bisk. Kamień (i) i żył jeszcze w r. 1462 (k) — Ztąd można wnieść że Jan I. porzucił stan duchowny ożenił się i zostawił xięstwo Janowi II po którego śmierci dostało się xięstwo Oświęcimskie Przemysławowi I Cieszyńskiemu. (Gebh. 2 by 49.) (Dod. 1.)

[E] Lant sic Som. za Cant. w druku [Zipsa] sic Som I p 807 za Żywiec (Saypusch Saygan) Spinowicz sic Som za Spytkowice.

Jan I. Kanonik Krakow. } E jak się domyśla Sommersb. I p 682 a za nim i Gebh. idzie

(h) w tym dyplomacie poddania się są wyżej wymienione zamki i miasta wyliczone. (Sommer I p 807 Dyp. Nº 33.)

(γ) Sommer I p 774. Dyp. Nº 1.

z r. 1335 w Trenczynie przez ten dyplom Jan Czeski z synem Karolem marg. Morawii zrzeka się praw do Korony polskiey wyjąwszy xiążąt Szląskich i Mazowieckich (godne uwagi słowa (excepserunt tamen et excipiunt X. Szl. i Mazow. uznawali bowiem że Szląsk i Mazowsze były częścią polski) między xiążętami jest i nasz Jan Oświęcimski — podobnie jest ten że Jan wspominany w dypl. z r. 1339 w Krakowie (Somm. I p 775 Dyp. Nº 2) przez który się Kaz. W. pod przysięgą na Ewangelią zrzeka praw do xiążąt Szląskich i Mazowsze imieniem swoim i swoich następców —

Jan II ? } godne uwagi w tym Dypl. tytuły jakich użył Król iż również że już Wrocław i Głogów (zapewne W.) jakby odziedziczne państwa wymienione

(i) de Sommersberg S. Rer. Siles. T I p 804 Dypl Nº 27 nazwany Dux Oswecimensis fratruelis (Casemeri Tesch.)

(h) de Sommersb. T I p 807 Dypl Nº 33.

(j) Dogiel Codex dipl. Polonid T I 640.

(k) de Sommersb. T III p 335. ... tu się cytaty

(λ) Som III p 120 Dypl. Nº 137 z r. 1370 jakże... ale z r. 1355 ?

NB. W r 1398 X[ta] Cieszyńskey Przemysław Stary z synami Przemysławem i Bolesławem uczynili ugodę z Xiążętami Oświecimskiemi jak to ugoda obszerniey wyraża Tolesz Appen. [illegible] Było więc xiąząt Cieszyńskich kilku szkoda że oryginału tey zgody nie mamy, jednak to wspomnienie przez Sekretarza XX Cieszyńskich nie może być uważane za bezzasadne.

O Xięstwie Oświecimskim i Zatorskim ~~odzieleniu~~ ich odłączeniu od Cieszyna.

{Przemysław II zamordowany od łotrow} Podziałem który Przemysław I. uczynił ~~między synami~~ 1400 między synami. Przemysław II otrzymał zamek Oświecim Okręg.. Strzelim (Strelen) Toszeck (Tost) Zator, Kotki (Kant) i ~~Kam~~ Żywiec —

Pierwszy xiąże Przemysław II ~~Pierwszy~~ Był zamordowany 1410 niedaleko Gliwic przez siedmiu jezdnych (o.) ktorych Jan Raciborski miał nad zbrodnią naczelnictwo stać — pochowany w Cieszynie u Dominikanow Ojciec Przemysław I dowiedziawszy się gdzie się ukrywali owi łotrzy, kupił ich od barona Morawskiego na Lampach za wielką summe pieniędzy od owego właściciela zamku i nayśrowiey zamęczyć kazał —

o) Dlugossus L X ad An 1401. — Schikfus kładzie śmierć jego pod r 1421. gdy już jego ojciec nieżył.)

„imiona 3ch pp. Dł. Marcin Chrzan Cech Piotr Wątróbka Jan Trzeczon innych czterech nie wymienia

Przemysł II zostawił z Jadwigi Strzelkey syna Kazimierza (p)

{Kazimierz przedaje St.} Ten zrzekł się r 1414 praw do dzielnicy ~~Do~~ Stryia Bolesława Cieszyńskiego — Przedał Strzehlen r 1427 X Ludwikowi Lignickiemu
Um 1433 d 7 Kwiet.

{~~Synowie~~ ~~[illegible]~~ 3 Xięstwa two-rzą} Trzey jego synowie zmnieyszoną jego dzielnicę podzielili i utworzyli trzy udzielne xięstwa
Wacław otrzymał Zator
Przemysław Toszek (Tost
Jan Oświecim.
li xiążęta przystąpili r 1435 do związku xiążąt Szląskich według utrzymania pokoju wewnętrznego

Ru 1443 potrzegli się z innemi Xią
żętami wcelu przeszkodzenia oder
waniu Siewierza od Szląska ale
ten interes bardzo im źle poszedł
gdyż zbici musieli Podkomorzemu
Krakowskiemu Szafrańcowi zapłacić
2000 zł. (jakich?) – a w r 1447
wraz z innemi Xiążętami zawar
li pokoy z Kazimierzem IV (q)
W sześć lat (r. 1452) gdy Polskę
powietrze dręczyło, dway Xiążęta
Przemysław i Jan zebrawszy 900
ludzi napadli na ziemię Krakowską
i wielką zdobycz uprowadzili (r)
Krol gotował się ukarać ich udziela
mi państwa ale Szafraniec wziął
tę sprawę na siebie jako prywatny
najazd – Zebrawszy ~~[illegible]~~ ochotni
ków opanował dwa zamki Maleuz
i Będzin i z tych gnębił pod
danych Xiążąt Oświecimskich
i Toszek – Xiążęta wetując
krzywdy zabierali mieszczanom
Krakowskim towary. Mimo szczę
śliwych często zdobyczy wtakie
ubóstwo wpadli ~~[illegible]~~
~~te najazdy~~ iż ~~ich~~ niemieli czem
żołdu zaciężnym płacić, ci od
grażali ~~[illegible]~~ opuścić ich a może
nie przyjaciołom wydać – Kazi
mierz IV zamyślał ~~[illegible]~~ ukoń
czyć ~~[illegible]~~ tę szarpaninę poddanych
dwoich z stanami Polski W takim
stanie rzeczy Xiążęta zgodzili
się z Szafrańcem wypuścili jeń
ców i ~~[illegible]~~ zapłacili mu 2800
złotych. – Mimo tego Krol Polski
kazał r 1453 oblegać Jana w Oświe
cimiu aby go za złamanie pokoju
i popełnione

Woyna ze Złi gniewem Bisk godzą się z Kazim. Kr.

Przemysław i Jan napadają Polskę przez Szafrańca uskromieni

Oświecim oblężony Jan przeprasza Krola Kazimierza IV.

rozboje. – W tak smutnym położe-
niu wymknął się Jan z Oświęcim
i przybył osobiście do Krakow[a]
żebrząc u Króla przebaczenia –
otrzymał je [i Dużego?] ale z warunkiem
zapłacenia kosztów wojennych
i nagrodzenia krzywd poddany[m]
jego wyrządzonych (5) Ale nie
mając tey summy z ktorej wypłaci[ł]
musiał zamek Królowi w zakład
zostawić, Kazimierz ofiarował
mu za poddanie się wlenmość [?]
darować ją lecz napróżno

Oświęcim do Polski przedany 1457 r.

W następnym r 1454 zerwał Kró-
wu Jan uczynioną ugodę. Zażądał
od napadnięcia zamku Oświę-
cimskiego ~~[illegible]~~ chcąc z nie-
go załogę polską wyparować
ale tak mężnie i roztropnie
był przez Jana Kuropatwę pa-
Komorzego Lubelskiego broniony
iż ze stratą odstąpić musiał
Nie zraziło to bynaymniey pu-
cha upartego Xięcia postano-
wił utrudzić najazdami po-
laków. Wzniósł na nowo ~~zniszczony~~ [illegible]nowany
przez oyca swego zamek Vo-
leck (?) ~~[illegible]~~ dla popełnianych z niego
rabunków i nayomocniey uzbroił
i z tąd nanowo zaczął rabunki
polskę trapić. Wtedy Wojewod[a]
Krakowski ______ całey M[ało]-
teypolski uczynił mu niemu[...]
i Wolek oblęgł wyprawę. Jan opuszczony od
Króla Czeskiego znowu się ud[ał]
w pokorę i za zezwoleniem braci ja-
now przedał dwoje xięstwo r 1457

1457 d 21. Lutego w Gliwicach Krolowi Pol za 50.000 kop groszy praskich (t) (za b) Xięstwo to obeymowało wtedy miasto Oświęcim, Kanth 37 wsi z zamkami i 8 xiążęcych włości (sechzig stücke kammergüther)

Podobne jest doprawdy iż w tym samym czasie Wacław X. Zator ski poddał się w hołd Krolowi Pol skiemu mając sobie wszystkie przywileje jakich pod opieką Czeską używał potwierdzone (c) (u) Zostawił z wieśniaczki (ny slubney) siedmiu synow z kto rych ostatni Jan zamordowany 1513 r miał nosić tytuł xiążęcia Glibitz (see Gebh 395 № u). Mimo tego Za tor dostał się wyżey wspomnia nemu Janowi bratu

Wacław X. Zator przechodzi w hołd Polski

Dway pozostali xiążęta przemy sław Tost (Toszkowski) i Jan teraz Zatorski służyli Krolowi Jerzemu i uczynili dla niego r 1459 r wyprawę na Wrocław ale nieszczęśliwą — w r 1469 przeszli na stronę Macieja z innemi xiążętami Szląs kiemi (v)

Jerzy uczynił protestacyą przy oderwaniu Oświęcima od Czech. Xiążęta usprawiedliwiali swoy po stępek obojętnością Krola Wa cława ktory im w potrzebie nie dał wsparcia — Nakoniec stanęła między Kazimierzem i Jerzem podziebr 1462 d 20 Maja w ———

zgoda (w) Jerzy ustąpił Kazi mierzowi i Polsce Xięstw i Zam kow

(a) rachuiąc po 48 groszy podług rachunku polskiego na jedne grzywnę ꝯf Som mersbergi Dessert I T I p 264. ale Krol czeski na to oderwanie lennosci nie zezwolił Som l c et Som I p 808 Dyp № 34

(b) Summa ma była wy płacona w Krakowie przez Jana z Czyżowa (kasztel. krak.) (Oczisrow) Jerzego z Branic (kap. krakow.) (Branycz) (Radomiensis) Jana z Tarnowa, An drzeja z Tenczyna Jana z Rytwian (star. sandomirski) Ja na z Melsztyna i Grota z Ostrowa Som I p 810 Dyp № 35

(c) W dyplomacie tego poddania brakuje ro ku Som I p 811 dy Dypl № 36

Że ~~tej~~ ~~poddań~~ Xięstwo Zatorskie i jego xiążęta już przez wiele lat było lennikiem Dypl № 37 ap Som I p 811 wspomnia ne.

?

Xięstwa Oświecimskie Zatorskie i Siewierskie od Czech oderwane

Oświecima Wolek Siewier Zator Bernwald i Żywiec na wieczne czasy

Jan rozpoczął spor 1460 r (f 117) o xięstwo Opolskie z Mikołajem I wywodząc swoje prawa po babce matczeney (de Sommersb T I p 719) lecz tu nie wiezysbał.

r 1475 rozpoczął woynę domową z Anną Mazowiecką wdową po przemysławie Cieszynskim o 1500 zł węgier ale sądem dużył był za zapłacenie tey sumy skazany (x) —

Śmierć przemysława Jan przedaje Zator i Toszek Albertowi Kr. Pol 1494

W r 1484 Umarł Przemysław Toszkowski niezostawiwszy dziedzica, gdy Jedna corka Małgorzata zakonnicą we Wrocławiu była umarła 1531 Toszek i Toszeke dostał się Janowi — Nie mając potomstwa z Barbary cor Mikołaja Tropawskiej przedał swoje xięstwo Zatorskie i Toszkowskie Janowi Albertowi Krolowi Pol. (x) za 80000 zł węgier czystego złota r 1494 d 29 Lip wymowiwszy sobie posiadanie jego do śmierci swojej i żony nadto pensyą roczną 200 Grzywien i Soli Bochenkow. Umarł w następnych czterach latach!

Pozostała ponim żona otrzymała r 1498 Kornow (Jagerndorf) a od Krola Pol. przez i wyprawę wdowią w 1506 ustąpiła

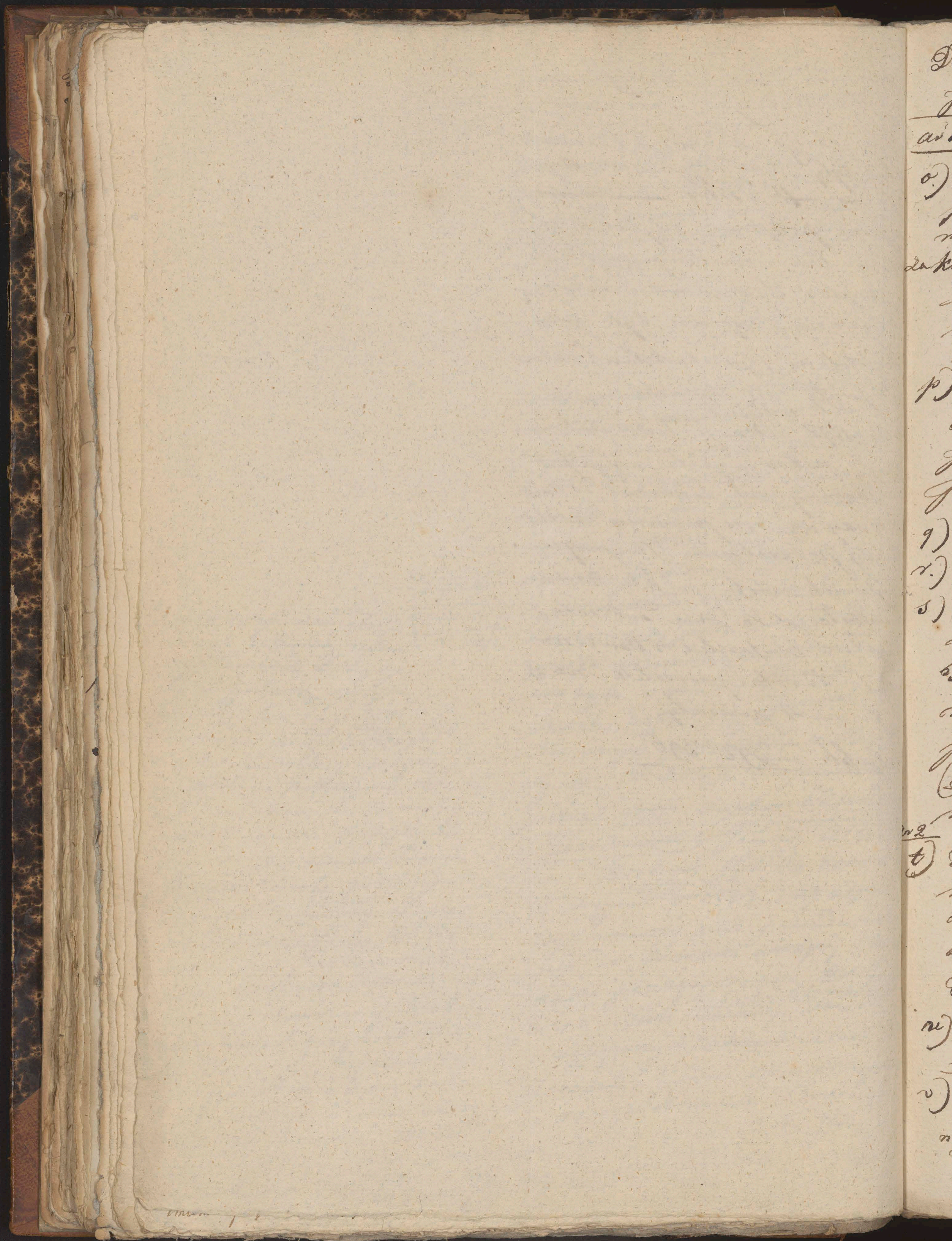
(x) i to dozywocie miało być co rok czterma ratami wypłacane — Że by zaś dopełnić przysięgę Jan i jego żona Barbara związali każdy nowy zamku Zatorskiego przysięgę nawieczność Krolowi polskiemu składać, mianowicie że najpierw w przypadku śmierci drugiej strony do tego zamku nie przypuszczą tylko Krola polskiego — W przypadku zaburzeń woysk polskie na żądanie Kr Pol lub Kapit Krakow miał być zawsze Zatorski zamek otworzony Krol nadto przyrzekł obronę xięciu przy wszelkim nieprzyjacielom a xiąże nawzajem wierności i pomoc jak przystoi na lennika — Akt ten zawarty r 1494 d 29 Lipca wobec wielu Panow Polskich ktorych imiona w podpisie Som I p 811 Dyp № 37.

Koronowa siostrzeńców Jerzemu z Schellenberg.

Oba okręgi Zatorski i Oświecimski były przez Zygmunta Augusta ~~za~~ ~~[illegible]~~ r 1564 ~~[illegible]~~ w jedno połączone z tytułem Xięstwa Oświecimskiego. (zwykle atoli Xięstwo Oświecimskie i Zatorskie nazywane) – rządzone było przez Kasztelana (Grosskastellan) w Zatorze odbywały się seymiki

W r 1772 d 11 Wrześ Marya Tereza Cesarz. zabrała je i potem wydała manifest że na mocy ich lenności do Czech ktorey się nieprawnie zrzekł Jerzy Podiebradzki Rze[illegible] czyła ich atoli do Szlązka lecz uważała je za dwa oddzielne Xięstwa Zatorskie i Oświecimskie tamto podzielił na 3 a to na 4 powiaty.

Z Gebh od 392–396.



Do Xięstwa Oswięcimskiego i Zatorskiego po ich odłączeniu od Cieszyna

ad 1. str 2 Przemysław II

o.) Dlugossus L X ad an 1401 mowi że ich na miedzianym koniu rozpalonym wozić po Cieszynie kazał i obcęgami rozpalonemi trzemiłatom szarpać ten koń miedziany jako też i suma (p 169) do kupienia zbrodniarzy (mille sexingentis millibus latorum grossorum sexagenis.) czyniąc wyliczona też całą powieść podejrzaną – Schikfus kładzie jego śmierć na r 1421.

p) Ponieważ w r 1402 jakiś Jan X Oswięcimski należał do związku xiążąt (de Sommersb Scr r Siles T I p 693) przeto przez tegoż Sommersberga mniemany jest za syna Przemysł II oczem Geb... wątpi.

q) de Sommersb T I p 1011.

r.) Dlugos L XIII ad An 1452 – de Sommersb T I p 693.

s) W tymże dniu zawarł Cesarz zgodę na dwa lata z Przemysławem X Toszkowskim de Sommersb T II P II p 89. Tenże pogodził kr Kazimierza z Xięciem Janem r 1459 względem żołdu który Krol był Janowi winien za wyprawę do Pruss który mu 1460 r był wypłacony (H) czy ten spor o żołd zaległy nie był powodem do napadow Jana?

Nr 2

t) de Sommersb S rer Sil. T I p 868. – Dypl N 34 Suma mu była wypłacona r 1457 13 marca Dypl N 35 Ibid p 810. – ta wynosiła 200,000 dukatow podług dzieła: Sur les Duchés d'Oswiecim et de Zator pour servir de suite aux Recherches sur Halicz p 7.

u) w Dyplomacie Wenceslai Ducis Oswyacziminensis et Zatoriensis. nie ma roku de Sommersb T I p 811.

v) de Sommersb S. R. Siles. T I p 1054. W... Dowbow III D. II T I p 88. Oba ci xiążęta używali tytułu Xiążąt Oswięcimskich nadto Przemysław Pan Toszka a Jan Pan Gliwic. – Ostatni wznowił 1468 urzędowy akt zaległego sobie żołdu u Kr Pol de Sommersb T II P II p 89.

w) Dogiel Cod Dipl R. Polonia T I p 14 de Sommersb T II P II p 86.

x) de Sommersb T I p 735.

y) Zdaje się że ten Przemysław zostawił córkę Małgorzatę która xienią we Wrocławiu umarła 1531. de Sommersb T I p 693.

z) ~~ap de~~ Dypl ap de Sommersb T I p 811. – Dogiel Cod Dipl Polon. T I p 84.

O Xięstwie Oświęcimskim

W historyi Xięstwa Oświęcimskiego ~~trzy~~ cztery odrębne możemy ~~rozróżniamy się obręb Epoki~~ ~~...~~ okresy które się ~~...~~ zaczynają ~~się~~ i od tylko Epoki wskazujących ~~...~~ zmiany Pana — itd.

1. Okres 1szy zaczyna się od tego Xięstwa ~~Epoka~~ utworzenia z podziału X. Cieszyńskiego połowy ~~nagle~~ pod synowca Kazimierza II Cieszyńskiego — a po których wygaśnięciu do stał się powstawowi I Cieszyńskie - zapewne w wieku XIV

2gi Okres powtórnego oderwania od X. Cieszyńskiego z początkiem w. XV aż do pod synami Przemysława

3. Złączone z Polską od + do +

4. ~~Pod ... Królami Cesarzami z familii Hab~~ Austr

Pod Monarchami z familii Habsburskiej jako ~~Kr. Czech.~~ częścią Kr. Czeskiego.



С Д Оранскіе

X. Opawskie

Czy Mieczysław II już r 1238 Opawę Krolowi Czeskiemu przedał (+) jest rzeczą wątpliwą ale że to xięstwo po r 1246 Przemysław III Ottokar zajął i swojemu synowi Mikołajowi oddał między r 1278 i 1281. jako xięstwo do Moraw należące — Poźniey Mikołay oddał to xięstwo a wziął od Kr. Wacława Krakow 1306 w zamianę (a) . ale źle na tem wyszedł gdyż Krakow stracił a Opawę Krol Czeski zastawił 1311. r X. Wrocławskim i dopiero r 1315 wykupił – Mikołay umarł między 1318. ~~Jego synowie~~ Nada niem 1298 mieszczanom Głupczyc (właściwie Chlubczyc) (Leobschütz) prawa nabywania ziemności szlacheckich dwoje imie uczynił pamiętne (b).

Mikołaj I.)

Jego dway synowie Mikołay II i Wacław I. otrzymali napowrót xięstwo Opawskie (c) Mikołay sam od 3 Lipca ~~Złożył~~ r 1318 ~~objął~~ złożył hołd – Wacław otrzymał część ktorą r 1366 Janowi synowi brata zapisał (d) Mikołay II chciał prawa i zwyczaje morawskie w xięstwie wytępić ~~[illegible]~~ nadto zakazał swoim poddanom appellacyi do Trybunału Czeskiego szlachta oskarżyła go przed Krolem Janem. Ktory tem Krakowy ~~mu [illegible]~~ chciał mu xięstwo odebrać ledwo Karol Krolewic wtedy Margraf Morawski ryca ułagodził jednak za Karę musiał dać trzy zamki i 1339 ~~[illegible]~~ umarł

Mikołaj II.)
Wacław I.)

F mocą tego wyroku otrzymał Jan
z Raciborskie Mikołajowi III miał
wypłacić posag jego matki który
on na przypadł dwey bezpotomny
śmierci Konradowi Oleśnickiemu
r 1371 zapisał (g) Tenże Mikołay III
otrzymał 1/4 Opawy zobowiązkiem
spłacenia 1/4 długow była dwaynay
młodsi 1/2 Opawy albo ~~płatu~~ pienię-
dze zaraz odebrać. (Ktoż ostatnią
1/4 wziął zapewne Jan Raciborski)
do lat męzkich mieli zostawać pod
opieką Jana – (w ich opiekę czy był
spor (cf Radł §) w r 1371. między
Janem i Mikołajem?) to pewna
że stanęła ugoda w r 1371 d 9 marca
mocą którey Jan obowiązał się oddać
~~rzy młodszym~~ Wacławowi II i Prze-
mysławowi I wartości za 1/2 Opawy i 200 kop
groszy praz albo też Jagerndorf i 1/2
Freudenthal – Mikołay III um 1394 a
Wacław II 1381. Wtedy pozostali
bracia Jan I. Racibor i Przemysł
podzielili się Opawą na połowę.
(h)

wspolnie ze synami Wacławem III i Mikołajem V

F Hüb daje mu za żonę Annę, cor Ber-
narda z Falkenbergskiego.

E Hüb z Ernesta i Przemysława robi
jedną osobę Ernesta Przemysława.
ten ze Wilhelm i swojej Erneste
Przemysława nazywa xiążęmi Opaw-
skiemi i Munsterbergskiemi dwie
musieli być z drugiey Katarzyny
Munsterbergskiey. Wacława zas III i
Mikołaja V tylko Xiązętami Opawskie-
mi ci tedy musieli być z inney
matki

wem atitem gryprec ze nadal pra…
morawskich trzymał się będzie (e) …
pozniey r 1348. Opawa do Szlązka po…
łączoną została. – Um 1361 – …
żon Jny 1. Anna z ktorą dostał Xi…
ciborskie 1340. ta mu zostawiła sy…
Jana 2. N. siostra Konrada…
śnickiego z tey powstał Mikołay III …
N. po tey zostali Wacław…
i Przemysław I. – Po jego śmierci pow…
ta kłótnia między potomstwem jur…
z Raciborz jur to o posag drugiey żony …
Konice o długi – Dopiero sąd Xiążąt Szląz…
(f) r 1367 ten spor ułatwił. F

Xiążęta Opawscy z Przemysła Prze-
mysława I

Podziałem xiążąt Raciborsko Opaw…
r 1367 (§ 103) Przemysław I dost…
czwartą część Opawy po r 1381 o…
mał drugą pobrane Wacł II czwartą był więc p…
nem pół Opawy – Zaprowadz…
w r 1382 na miejsce praw M…
rawskich Magdeburskie (f) R…
1404 Uczynił z bratankami …
Raciborskiemi — ugodę …
przeżycie familiyne – Ru 142…
d 30 Wrześ przedał dwoje dochod…
z miast Opawy i Głubczyc (Leob…
schütz) Janowi Maczner m…
czaninowi Opawskiemu (g) Za…
ślubił Katarzynę xiężnę Munsterbergską …
w drugie małżeństwo F – Um 1433 (…
Proiz wyżey wspomnianych …
synow Wacława III i Mikołaja …
zostawił jeszcze Wilhelma P…
mysława II i Ernesta E (…
działi wspólnie r 1433 potwierd…
li przywileje szlachcie – Miko…
łay V um 1441 bezpotomny – P…
mysław um 1478 d 6 lwr kano…
nikiem wrocławskim, był nad…
od małey części Biskupem …
ny też przez papieża odrzu…
ny –

Wilhelm.

Prawa po matce do Munsterbergu umocnił przez zaslubienie Salomei Czastalowicz której familija czy bycie? trzymali wszastwie Munsterberg zreszta pretendentow ugodą usunął ~~itp~~ został r 1443 d 25 Kwiet administratorstwa — to po jego wygaśnieniu jego familie miało spłynąć na jego braci a nakoniec na krewnych księżąt Raciborskich

Ale po jego śmierci ——— Ernest brat jako opiekun jego dzieci przedał je ~~Księciu~~ Bolesławowi Opolskiemu (h) ta jednak ugoda nie przyszła do skutku gdyż Jerzy Podziebradzki spłaciwszy długi części sam je na siebie zabrał. —

Wilhelm pomógł Wrocławianom do zburzenia 1443 zamków rozbójniczych — w następnych latach (1444—1445) wpadł w kłótnię z Wrocławianami i Biskupem która się r 1445 zakończyła. Od r 1447 do 1449 był Królewskim namiestnikiem w Frankenstein

Z córek Katarzyna była za nieszczęśliwym Janem Sagań

Ernest

Łatwe swoje dziedzictwo ~~—~~ części na Munsterbergu i Opawie Jerzemu Podziebradzkiemu. (§70)

Umarł wszakże zostawił jedną córkę zakonnicą w Lubuszu (Leubus)

Wacław III

Objął 1438 d 18 Paźd zaraz Koz

Kazimierza Króla Polskiego, który tenże Królem Czeskim ukoronowany zostać nie (2) wznieść swoim panem. Miał umrzeć r. 1452. Potem miało jego dziedzictwo być przedane X. Opolskiemu. Jednak po nim panował nad częścią Opawy syn jego jedynak Jan III (nad częścią Opawy) i Głubczycami (K) przez powietrze utracił wszystkie dzieci 1467 ~~R.~~ Ku 1469 przeszedł na stronę Macieja i miał żyć do 1480 r. ~~Miał się~~ Nazywał się w urzędowych pismach starszym Xiążę Opawski i Głubczycki.

W Hübner daje mu jeszcze drugiego syna Wacława III ~~[illegible]~~ podług nas II ~~[illegible]~~ który miał żyć do 1469 i panował w Opawie a Jan w Głubczycach.

X Opawskie.

Należało do xiążąt gornego Szlązka
Mieczysława I.
Kazimierz I.
Mieczysław II (po jego śmierci 1246 zabrał je Wacław Krol Czeski i oddał

1. Mikołajowi I. naturalnemu synowi z tytułem xięstwa. ten umarł bezpotomnie 1254 a zatem znow do Czech wrocił.

NB w 1306 Opawę królowie zastawili X Wrocławskim wykupili r 1315.

2. Przemysław III Ottokar dał je swojemu synowi naturalnemu Mikołajowi (II) I ale je znow odebrał oddał Krolom Cesi. ten umarł wszędzy + 1318 r. w r 1298 (6) nadał przywileje Jagerndorf i Leobschütz

3 Mikołay II (III) (syn 2.) ten za 1ą Anną X Raciborską i do xięstwo otrzymał S Jan. 2ą — siostra Konrada Olesnickiego

Wacław otrzymał część, którą Janowi bratu oddał (N 4) w r. 1366 zapisał. Racibor

4. Jan. (syn 3. z 1. Ż.) Gdy bracia (z 2. Ż.) po małości do rosli ustąpił im Opawy. Miko

|| Jan na Raciborzu. Racibor

5. Mikołay i Przemysław.

6 Przemysław zostawił 3. synow. Wacław II ~~Mikołay~~ Wilhelm Ernest Przemysław był kanonikiem we Wrocławiu. Wilhelm opierał się Husytom lecz 1444 połączył się z nimi i zrabował Wrocławskie i Grotkowskie

7. Dwaj Synowie Wacława II podzielili się xięstwem
Wacław III Opawę um bezpotomny || Jan Leobschütz um bezpotomny

Xięstwo Opawskie do Czech wrociło 1469.

8. Jerzy Podziebradzki dał je swojemu synowi Wiktorynowi 1471. ten ~~pan~~ oddał je Macieyowi krolowi Węg za dobra w Slawonii

9. Krol Maciey dał je z Głogowem swojemu synowi Naturalnemu Janowi Korwinowi r 1496. powrocił po smierci ~~Macieja~~ do Czech.

Głogow

10. Władysław Jagiellonczyk dał je z Głogowem swojemu bratu Albertowi za pretensye do Węgier — a gdy ten krolem Polskim został dał je te zystwa Zygmuntowi staremu ktory je 1507 zostawszy krolem złożył.

Głogow

11. r 1523. dane było Kazimirzowi IV X Cieszynskiemu w dożywocie a po jego smierci 1528 wrociły do korony.

z Cieszyna

12. Od Cesarza Macieya otrzymali je Xiążęta Lichtensteinowie i dotąd je posiadaiący.

Hartman IV założyciel tey familii jego synowie przyjęli religią katolicką i ~~ст~~ zostali do godności xiązęcey wyniesieni.

a. Karol. założyciel starszey linii dostał 1614 Opawę wzamian Ferdynand uczynił go rządcą Czech natem urzędzie wsławił się przesladowaniem stronnikow Fryderyka V Betleem Gabor zabrał mu dobra w Morawii zato Cesarz dał mu Jägerndorf (Kornow) zabrany Jezemu

Karn

Jerzemu Margrabiemu Brandebur
ẑkiemu. — Jego syn
Karol Eusebiusz 1639 był ŝzczera
ŝlązka, zdobył tęż godność 1641
i został podwarunkami 1654 do
izby Xiążąt wprowadzony. syn jego
Jan Adam Andrzej umarł bez
potomny i zakonczył linią
starszą

6 Linia Młodsza

Gundacker brat Karola założy
ciela starszey linii miał 24 dzie
ci
Antoni Floryan otrzymał ora- 1712.
jorat ale mimo wszelkich usiło
wanian nie otrzymał miejsca
i glosu w izbie Xiąząt. to po-
zyskał dopiero syn jego
Jozef Jan Adam który nastąpił 1721.
a umarł 1723. syn
Jan Nepomucen Karol Borromeusz
umarł 1732 bez potomny po-
nim stryj
Jozef Wacław Laurenty który
1772 umarł bezpotomny ponim
nastąpił
Jozef Franciszek + 1782.
Ludwik Aloyzy Jozef nastąpił 1782 (1781.)
żył 1797 cf. Meissner.

Do X Opawskiego.

Art. str. 1.

a) cf Gebhardis genealogische Geschichte der erblichen Reichs=Stände in Teutschland III B p 86 sq.

b) de Sommersb Scr rer Silesiac T I p 753

c) de Sommersb T I p 840

d) Pelzel Lebensgeschichte des Röm und Böhm Kö=nigs Wenzeslaus I. Th. Urkunden Buch p 10.

str. 2
e) de Sommersb T I p 841.

f.) de Sommersb T I. p 842

g) w tedże

h.) de Sommersb T I p 844.

Przemysław 1. Gebh 406.

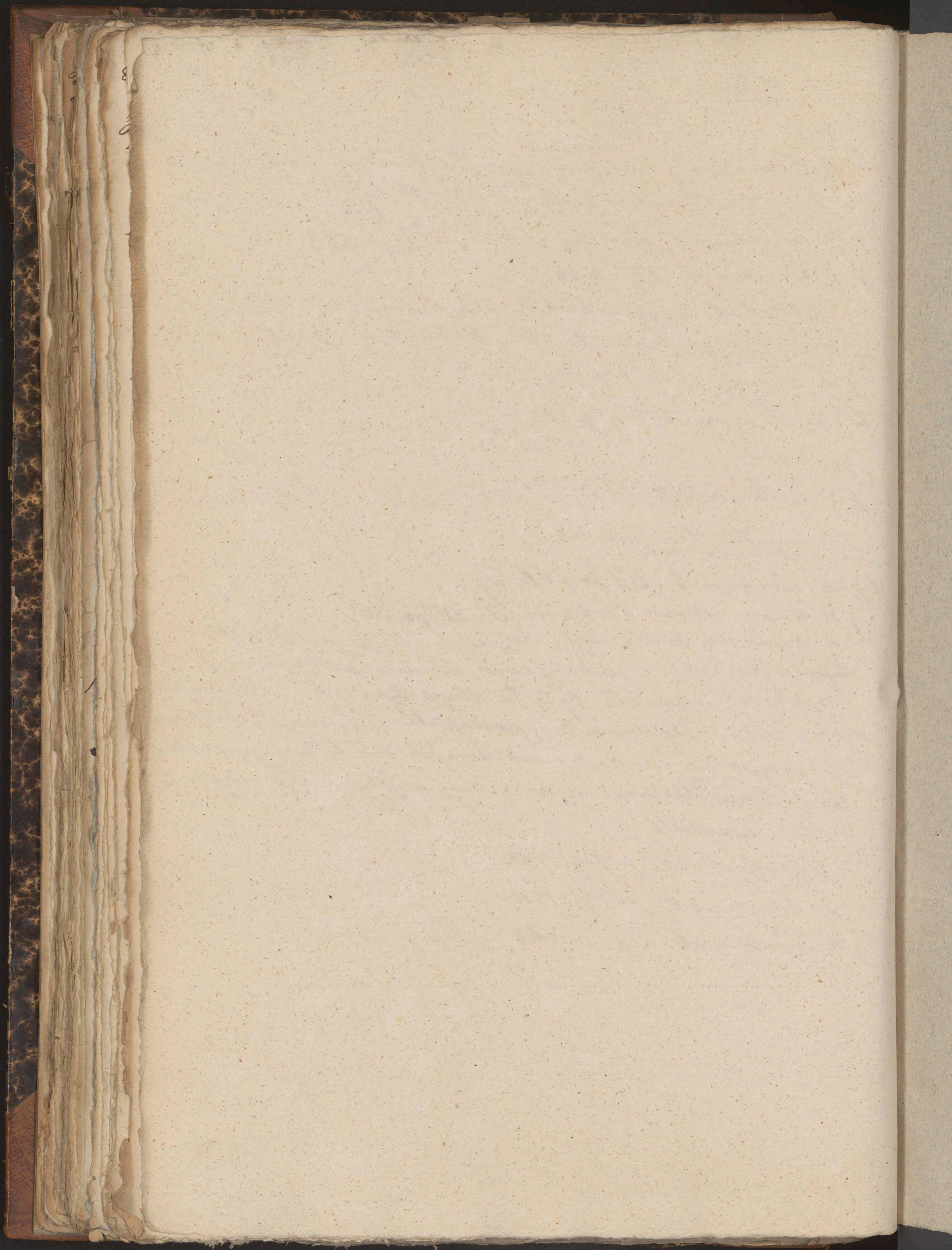
f) de Sommersb T I p 766. sq

g) Dobner Mon Bohem T IV p 315.
w dyplomie nazywają się synowie jego Xiążętami ~~Opa~~ Panami Opawskiemi. Wielu z potomków Prze=mysława używało tytułu Xiąże Opawski i Racibor=ski lubo ostatniego nieposiadali – dla czego? Zapewne dla przypominania praw swoich do ostatniego xięstwa które i z urodzenia i na mocy ugody na przezycie sa mili uczynili

str. 3
h) de Sommersb T I p 719. 771.

str. 4.
i) de Sommersb. T I p 1010

k) de Sommersb T I p 768. niżej w tedże.



f. X. Bytomskie

Xiążęta Bytomscy i Kozielscy do połączenia z Oleśnicą (Gebh 270 do 273)

Że Władysław (III) już 1303 i 1306 był [illegible] xiążęciem Kozla i Bytomia był dowodzą dyplomata Władysław III z lat 1306. (1.) zapewne syn Kazimierza II ~~syn~~ Władysław 1286 r posiadał Kazimierz ~~syn~~ Kozle (m) (Fc) a Kazimierz III cieszyński zowiego swoim bratem + równie jak Leszek Raciborski ++ (Fa) (Fb)

Władysław (Lobietek?) Polski dał mu r 1316 Psary, które już Leszek Czarny był dał jego bycu. Nazywa go Król Wł Łokietek synem (n) gdyż był po matce jego blizkim krewnym (Fa) - był z Łokietkiem i Kazimierzem w przyjaźni i nawet po zrzeczeniu się Szlązka przez Kazimierza r 1335 i 1339 (cf) tu nazywany obowiązał się 1346 nieupuszczać ~~do Polski~~ przez swoje xięstwo do Polski (o) ani Czechów ani X Opawskiego -

Poddał się Janowi Czeskiemu w lenności d 19 Lut 1327. (Xwarowszy sobie zachowania praw Polskich następstwa dla dwoich synów nawet córek (Fi) a w przypadku bezdzietności dla dwoich braci Ziemowita i Jerzego.) (sic) (P) (Fg) Posiadał poddając się w lenności kasztelanije Kozle Bytom (Pysk) Bielkowice (Konz? Tichau) (Peisen Kreschin z Bykeczno) Toszt i Stabatym. (Fl) Tyły gospodarz (Nie długo przed r 1334 zastawił „ Kozle Leszkowi X Raciborskiemu r 1337 ~~Kazimierzowi X Cieszyńskie~~ (P) dał jedney córce jedna[?] ~~następca~~ Władysława Kazimierz używał r 1348 tytułu czy był wykupiony? X Koźlańskiego

(1.) de Sommersb T III p 125.

(+) ~~Tom I~~ do Lobietek[?] Tom I p 805 Dypl № 29 gdy brat
++ Tom I p 884. Dyp Śle № 112 bo się zastaw ziemię Kozielską i Bytomskiego.

(Fa) Gebh 271. № n domysła się że Lobietka siostry były żonami Kazimierza Cieszyńskiego i Przemysława Raciborskiego, lecz nie daje dowodów. Przez Naruszewicza żadnych siostr Lobietka nie wymienia.

(Fb) № 1315. należało do związku Monarchów Północy v Tori fai Hist Norveg IV p 441

(686 № 20) Władysław III w zgodzie i przyjaźni z Lobietkiem

(Fc) lecz czy to ten sam co Kazimierz II Cieszyński nie można być zupełnie ~~pewnym~~ dyplom zacytowanego ~~być~~ pewnym gdyż w nim tylko X Kazimierzowi Bytomiu ~~[illegible]~~ Biskup wrot Tom syn cessyą dziewicie i ~~[illegible]~~ czynie za dobre przy jego duszie do Kościoła syn nowi jesień [illegible]

Poddaje się w hołd Czechom. 1327

~~[illegible]~~ (Fg) Tom T III p 115 Dypl ~~[illegible]~~ № 120. mocą którego Jan Król Czeski potwierdza mu go przy lenności ~~[illegible]~~ przyznaje prawo następstwa nawet Córkom i Braciom. [illegible]

Bytom wowy Peutum)

Zastawia się wież i Kozle

(Fl) Co może znaczyć Stabatym castrum w tym dyp. uczyć tylko xięcia Kozla tytułu. - Tom I p 883 Dyp № 110. W świadectwie Bisk Wrocł Preczeslaus (?) z 1341 nazwany jest tylko X Kozla Tom I p 788 Dyp № XIII Wrzeszowa ~~[illegible]~~ nych dyplomatach nie ma wspomnienia obracach ani oprawie potobim lecz dopiero Sommersb III p 115 Dypl 120

Kazimierz syn X Kaz (22. p 687)

Ten Kazimierz (zapewne albo mniej syn [illegible]) zapisał swej żonie Lukardzie w dożywocie Bytom i Tost. dla tego Lukarda (d p 887 N 22) używała tytułu Xiężney Bytomskiey f). W r 1347 ożenił Władysław III drugiego syna swojego Bolkona z Małgorzatą córką pana Czeskiego Jarosława z Sternberg (v) i wtedy zdaje się że już Kazimierz stary nie żył. Śmierć Władysława III [illegible] nie wiadomo lecz że w r 134[illegible] w krótce umarł pokazuje się z tąd że

Bolesław X

Bolko rządy objął który umarł r 1355 zostawił córkę. Już r 1352 zapisał [illegible] jakiemuś [illegible] dworzaninowi Petrifico in Weschutz [illegible] się ten zapis rozumie —

f) Sommer I p 886 Dypl N 115.

swego dominium Ducatus totaliter

(Pe) na tak długi czas jemu, jego potomstwu dopóki innemi dobrami nie będzie zaspokojony (s)

Spor o Xięstwo Bytomskie między Konradem Oleśnic. i Przemysławem Cieszyn.

Ponieważ już Jerzy i Zemon nie żyli na mocy podania się w hołd, chciał [illegible] do Czech przyłączyć Karol IV Cesarz (t) ale potomkowie płci żeńskiej to jest cztery siostry i przez córki Bolkona zamężne żyły rekurs po temu uczyniły i sąd cesarski uznał za nimi na mocy artykułu umieszczonego w akcie lenności [illegible] nawet córkom przyznano [illegible] — Odezwali się z pretensyami i Xiążęta Oświecim [illegible] Opolski Falkenbergski i Strzelitzki ale sąd Czeski ich prawa uznał za nieważne (u.) Zostali na placu dwaj na[illegible]

(u) Ugodzili się w naprzód r 1356 w Pradze Przemysł Ciesz. i Konrad Oleśnicki [illegible] się o Bytom i Kozlanskiem [illegible] jako prawi dziedzice a siostrom i córkom dadzą wyprawę. Tę ich ugodę Cesarz Karol jako Kr Czeski potwierdził w Pradze. Może względy czyni usługi przy wystawa czyne inne powody. (Som III p 115 Dypl N 121 et 122) W r następnym (1357) ugodzili się w Bytomiu [illegible] (Som III p 117 Dypl N 23) a 2 w Glaw [illegible]

y) Sommer III p 115 Dypl N 120.

(w) ~~Ale najwięcej mieli prawa ci synowie i Oleśnicki~~. ~~Ugodzili się już r 1357~~ w Glaw Przemysł Ciesz i Konrad Oles najwodził (Som I p 805 Dypl N 30) Co i Cesarz Karol r 1358 potwierdził we Wrocławiu (Som I p 806 Dyp N 31), w Pradze (Som III p 117 Dypl N 24.)

+ Sem Karol IV 1355 w pradze Som I p 837 Dyp

Sprawa o dziedzictwo X. Bytomskiego

MB^{VI}

~~Bolkow~~ Eufemia corka Bolea Bytom Koz. pośubiona Bolesławowi Fr. X. Sambickiemu (Münsterberg) ustą- piła ~~drugiego~~ za zezwoleniem męża (wobecny Karola IV Cesarza r 1370 d w Furstenberg ~~ustą~~ potwierdził) swoich praw do Kozla i Bytomia Konradowi II Olesnickiemu wtórnemu bratu.
Tom I p 888 Dip No 119.

MB^{VI}

w r 1373 d 1 Stycznia w Nysie wydał Ludwik X. Brzeski i Bolesław Sambicki (Munsterberg) wyrok (jako sędziowie czy polubowni?) w kłótni między Konradem II Olesnickim i Premysławem I. Cieszyńskim (ktory sobie byli szwagrami) Spor szedł ~~Seła~~ (Konrad II żądał posagu dla żony Agneszki Premysław I utrzymywał że go juz byście Kazim III corce a jego siostrze wypłacił — ~~mieli~~ ~~sum~~ na to więc żądano dowodow

2 Premysł I. utrzymywał że Konrad II nie ma prawa do dziedzictwa Bytom Kozlańskieg, gdyż jego matka Eufemia juz posag odebrała żądano tedy aby Konrad złożył dowody na swoje prawo do tego dziedictwa

3. O Koziegłowy ef hest Cuszyna

4. o co? miał Konrad II udowodnić co na jego syna Konrada III po matce spadło

5. Od ~~sum~~ zwrotu sumy Przemysła-
wowi I. lepszy który Konrad II
od Szydowlie Cieszyńskiey odebrał
uwolniony

Tom I p. 1663 Dipl. Bohemo Siles.
N= 124

naypoźnieyszi pretendenci to
jest Konrad I. X Olesnicki
który miał za żonę Eufemię
siostrę Bolkowa a Beatrycę
poslubioną Bertoldowi Burggra
fowi Magdeburskiemu i
dwie będące zakonnicami
w Trzebnicy spłacił wyższe-
niem po 3000 grzywien
Nadto Konrad II Antoni Szwagrowę Lu-
kardę r 1358 iż go uznała
spadkobiercą dwóch księstw
a drugą Szwagrowę Małgorzatę żonę po
Bolkonie zmusił gwałtem
r 1358 poimaniem jey
Ojca Jarosława z Sternberg
do ustąpienia sobie praw do
dwóch dożywocia (w) Nadto
ciągnęły opolskiey (za-
pewne matka trzech Xiążąt opol
skich i ciotka zapewne Bolka
na) dał 1000 grzywien za
tey prawa

Prawa Konrada I II X Oleśnickiego

Tym sposobem utwierdził sobie dwa prawa Um 1366 zoskwie syn synowi Konradowi II

Sommer III p 123. Dypl № 133 et 1c. № 131.

Som II p 263 et 687 № 25 et 26 688 № 27 szczegoły Sommer I p 886 Dypl № 116 et 117. 118.

Sommer I p 886 Dypl № 115 et 114.

Później r 1370 otrzymał na-wet od Eufemii cor Bolesł-a żony X Munsterberg Bolesł prawa Somm I p 888 Dypl № 119.

Sam ten spor rozstrzygnął w pie 1359 Bolesz jedną część przyznał Konradowi Oleśnickie mu drugą córkom Bolesława nie nadając pisze to zapisu Lukardy Som I p 806 Dypl № 32.

2. Przemysław Cieszyński dla utwierdzenia swych praw do działu za
ślubił sam Elżbietę córkę Bol r 1360
kona Kozielskiego drugą Bolkon
Zdenkowi z Wartenberg-
a trzecią r 1360 Eufemię Wa-
cławowi synowi X Bolesława
Falkenbergskiego. i tych pewną
sumę pieniędzy spłacił
(v.) zobacz i dodaj (v)
Tym sposobem obaj ci xiążęta
starali się dwie prawa do tego
xięstwa utwierdzić i naprzód 29 Lu...
r 1356. Uczynili pięć części równych
i z tych Przemysław wziął trzy–

Prawa Przemy Sława Cieszyń.

Som III p 333 № 30 et III p 88 Dyp № 78.

Sommer I p 263 tudzież p 805. Dypl № 30. tylko trzy córki daje Bolko nowi
... obeymuje to Dyp względem Konrada i Przemysła względem podziału spadku po Bolkonie Bytomskiego.

W T III p 115 Dyp № 121 – 122 – 123 – 124 5. 6. 7. 8. 9 et dyp. należą do tey sprawy

mogą tey ugody mieli się na połowę z Bytomskim podzielić córkom dać po-wagi długi spłacić a wdowie Lukardzie posag zabezpieczy wkrótce powstały spory o granice

na zagodzenie których Karol IV ... sędziom przez ... S[r] Kotulinskiego (Kotulin) Mikołaja ale gdy i ... sporów zagodzić niemogli (Som 866 Dypl № 01) sam

W tu należy Som I p 806 Dypl 31 et 32.

Bytońskie z ziemiami Tost i Peis
kretscham —

W Som I p 837 ~~do Ziemowita~~ jest jako
~~świadek cytowany~~ ~~w~~
~~tak ... Som III p 126 Dyp № 134 ... 1370~~
w r 1346 Kazimierz X Kozla.
Som I p 971. Dypl № 80.

q) Som I p 971. Dyp № 80.
Kazimierz Cieszyński przyrzeka
zwrot kupionego Siewierza bra-
tu Władysławowi X Bytomskie-
mu i Kozielskiemu i jego sy-
nowi pierworodnemu Kazimie-
rzowi za wypłaceniem 700 grzywien
etc.

ξ) niey Sommer I p 1000 Dyp
№ 120.

λ) nareczony umarł po spet-
nieniem slubu i była po
niey żona X Munsterberg
Bolkona. cf Som III p Dyp 147.
wobu tych dyplomatach
w r 1370 Konradowi praw
ustępuje —

W r 1357 d 7 Grud ustąpił pra-
wydanie Konradowi Olesni-
ckiemu prawa do wykupie-
nia Zamku Kozle który był
w mocy Mikołaja — et Opol-
skiego — Raciborskiego (α) —
W r 1359 zerwane zostały p-
rzednie ugody ~~...~~ a Księstwo
na dwie części równe podzie-
lone między obu książąt. (Z)

~~(Dypl № 139 z r 1363 a Dypl № 134 z r ...)~~
(d/l) de Sommersberg T III p 125.
(lm) de Sommersb T III p 125 Dyp № ...
n) de Sommersb T I p 976. (Dypl № 77) ~~Dyp 88~~
(Dobrz) de Sommersb S. R. Siles. T II B...
~~p) de Sommersb T III p 115 et T I p ...~~
q) ~~de Sommersb T I~~ Sommer I p 884 Dypl № 112 ~~p 971~~ Zb T I p ...
805. Dyp № 29. W tym dyplomac...
r) de Sommersb T I p 885 Dypl № ...
wzywa Wlady ... X Kozle i Bytomia
s) de Sommersb T III p 972. Dyp № 183
t) Diplomatische Beyträge zur
Untersuchung der Schlesischen
Rechte und Geschichte VI Th
~~...~~ p 166 — wyżey § 32
u) de Sommersb T III p 116 ... Dyp
a № 121 a 129 ... du ... Leszek ...
(W) Małżeństwo Bolkony nie doszło
do skutku i wypłacona była 300
kop Groszy pag um 1429 zum
w Tworków ... ~~...~~
1900 Kop gr pragy ~~i jako ...~~
~~X Bol Munsterberg~~ r 1370 (α)
de Sommersb T I p 888 (Dypl № 119) nie dał
jemu szwagrowi lecz X Oleśni-
ckiemu ustąpiła swoich praw do Kozla
Bytomia i Gliwic
w) de Sommersb. T III p 123 Dyp
№ 132
α) de Sommersb T III p 117.

W. Z) Som I p 806 Dypl № 32.

(+) lecz Som I p 837 Dyp № 56 wydany p...
Kar IV przyznaje Kazim III ; Konra-
dowi I dziedzictwo.

9 X Opolskie
p/ Falkenborskie i Strelir

X. Opolskie. Falkenberskie i Strzeleckie.

Przy podziale Górnego Szlązka czyli Xięstwa Opolskiego jak wtedy nazywano po śmierci Władysława r. 1288 dostał Xięstwo Opolskie naj[illegible] syn jego. — Bolesław I. Tom I p Diplom Siles 164 jest wspomniany jako dys[illegible]

Bolesław I który panował od (r. 1272?) 1288 do 1313 Woienny ale nieszczęśliwy) — Pomagaiąc Henrykowi IV probusowi Wrocławskiemu był pojmany pod Siewierzem r. 1290 p Łokietka F6) ~~ale 1312 z Krakowa~~ [illegible] ~~przez tegoż Xięcia~~ [illegible] Um. 1313 d 12 Maja (a) Synowie F podzielili Xięztwo na trzy części.

Bolesław II + 1359 —

mieszkał w Opolu już w r. 1319 używał tytułu Xiążęcia Falkenbergskiego F (c) posiadał Falkenberg — Mały Głogów Zeltz? i Strelitz nadto Zamek Pramsin. — R 1327 r. d 18 Lu[tego] w Opawie poddał się w Lenność Czechom F (d) ~~później się kiedy~~ zapewne przyrzekł Czechom i wahał się w posłuszeństwie Lennem dla tego Jan kazał sobie 1342 r. Biskupowi Wrocławskiemu Przesław urzędowy dokument ~~poddania się Bolesła III~~ [illegible] (e) ~~[illegible]~~ Potomny wpadł Bolesław którzy z Biskupem Przecysławem z wśród tegoż odwołał się do Króla Pol. — ale tę apellacyą roku na żądanie Karola IV na którego dworze ciągle od r. 1354 — 1360 bawił odwołał r. 1359 d. 29 Grud i przyrzekł nadal tylko Czeskiego Króla swoim sędzią uznawać (f) — Zdaje się że w krótce umarł zostawił 3 synów Wacława, Henryka i Bernarda. (g)

Wacław zaślubił r. 1360 Ofkę cor Bol. X Kozielskiego — już wtedy nazywał się X Falkenbergu lecz wkrótce umarł (g) czy po wcale? — Dway iego bracia młodsi Henryk i Bernard rządzili społnie ~~[illegible]~~ Falkenb. (h) Hen + 1382 d. 14 Wrześ Bern + 1396 oba bezpotomni. — Kto obiął dziedzictwo

Albert. w Strzelcach w r. 1335 panował zapewne dostał je po r. 1327 gdyż w tym jeszcze je miał Bol II. (i) W r. 1335 czynił prawny pretensye do X. Kozielskiego i Bytomskiego

---

Bolesław I X Oppolski woyuje z Łokietkiem

F. Bolesław II Bolesław III i Albrecht.

Bolesław III X Falkenberg.

(Archi Diacon Gnez Chron. tom II p 95 sq.)

Lennok Czeski niesnaski z Bis Kupem Wroc

(H to jest w Opolu Szurgast Lewin Krapic Woś nic (Woschnicz) Lubin Rosenberg (Olesnko)?)

Wacław Henryk Bernard X na Falkenbergu

Albrecht X Strzelecki

---

na zamku Opolskim, tamże pochowany w Klasztorze Minorum. Dług IX ad An / Żona jego niewiadoma

F6 Dług VII ad An 1290 ale w krótce ~~[illegible]~~ p mieszczan i wprowadzone zostało woysko Szlązkie do Krakowa zmuszało Łokietka do ucieczki wolność ~~[illegible]~~ odzyskał

W r 1312 wezwany od niespokoynych Krakowian pod naczelnictwem alberta woyta ~~[illegible]~~ wszedł do miasta †) ale za nadeyściem Łokietka zwoyskiem zabrawszy z sobą Stronników do Opola uszedł. ‡

Dług IX ad 1312 (ad An 1313 ap Tom II p 272) Crom XI. Henel Annal Siles.

W r 1294. Z Henrykiem V wrocł gdy zwyciężca Głogowskiego wrocł na 3 lat rozeim zawarł. w tey ugodzie nazywa się Henryk V szwagrem Tom I p — Dypl Siles № ~~39~~ 121.

W r 1310 Z synami Bolesławem i albertem przedał Wrocławiowi ~~[illegible]~~ za 100 grzywien Krakowskich denarów (pro centum marcis regalium denariorum) w całym Xięstwie Opolskim cło które pierwej opłacali Tom I p 945. Dypl Bol Siles № 39. więc tylko dwoch miał synow?

†) wszedł do miasta ale gdy mu wierni Łokietkowi w zamku się zamknąwszy dzielny odpor dawali on w domu pomienionego Alberta przy samym murze na ulicy S Mikołayskiey na pręce uszedł —

‡) Wtedy Łokietek sprawcow buntu ukarał surowo, zabiegów majątek na skarb zabrał, Miastu prawo wybierania rad[y] ? odebrał i na Woyewodę Zło[to]w[s]k[iego] Beck Janowi Muskate Bur ode brał. —

+) Otey apierwsze wspominają Diplomatische Beyträge zur Untersuchung der schlesischen Rechte IV Th. S. 150. — Nowsi autorowie (Czepkius) twierdzą że i żonę i córkę miał tego imienia żona um 1361 a córka była zaślubiona Mikołajowi X Munsterbergskiemu.

Czepkius Gynaeceum Siles Tab Geneal L. IX p 610 et 611. { Bolesław III X Opolski gle

~~Dwa tego~~ Jak tego pukać? cf Nar VII p 17 Córka jego ze Władysławem białem Gniew pg Anonima

+) dowód, Som I p 709 et 9 zebrał. W r 1355 odezwał się wraz z braćmi Bol Falkenbergskim i Albertem Strzeleckim z prawami do Króla na jakim fundamencie ? ale wyrokiem samego Karola IV wydanym w Pradze t. r. oddalony Som I p 837 Dypl Siles No 56

~~Jed~~ dadzie jego śmierć w r 1368

W r. 1371 żyła w Strelitz Agnieszka na +) czy wdowa czy córka ? jego dziedzi... Dostali potomni Bol III = II

Bolesław II. III V

Już 1319 używał tytułu xiążęcia Opolskiego (K) Oddał swoię dzielnicę (Miasta Opol Rosenbergi Kasztelanię Kluczbórk) z 132.. d. 5 Kwietnia w hołd Czechom. (l) Bawił do r. 1364 na dworze Karola IV (+) um. 1368 d. 31 Grud. (†) Z Elżbietą Cór. Bernarda X. Swidnickiego. Jego sy...

{~~Jego Synowie~~ Gebhardy p 414 nazywa go xiążęciem Opolskim i Falkenbergskim albo więc musiał go z Bol III albo też Obu Bolesławowie II i III używali tytułu Opolskich i Falkenbergskich."}

Władysław

i Bolesław

Oba xiążęta podzielili się Opolską dzielnicą — Za posag ~~po~~ należny matce swej czynili pretensye do xięstwa Swidnickiego dla zagodzenia pretensyi Król Wacław z 1365 d. obiecał im zapłacić 10,000 kop groszy gdyby Bolesł X Lig ich wprzód umarł a jego dziedzictwo do Czech było przyłączone Tenże wprzód Bol Swid zapisał im Wacława ne od X Lignickiego w zastawie Kreuzbyczynę i Kunzenstadt +a) które oni jak na zawsze chcieli zatrzymać. Stąd po śmierci Bol: Swidnickiego 1368 wpadli w wojnę z Ludwikiem Brzeskim. także z biskupem Wrocławskim musieli przestać (r. 1369) na zapłaceniu summy 2000 Grzywien w które były zastawione. (A. S. 52). — owe m...

zła Dług IX ad An 1369

Januszow Niwerska Krzyżby i dwie beczki (urnas) miodu ze Dołolnu Dług X ad An 1393 p 99.

+a) za Kuncenstadt ma Dług Grodkow. czy nasem nie jest to jedno miasto? bez po Niem i Polsk

+b) któremu na złość pg Dług Wacław Legnicki brat te miasta zafantował.

+c) prócz tego certificium stawy i folwarki darował Klasztorowi. ~~Dług Jp~~ Wtedy także i Klasztor Paulinski pod tytułem S Mikołaja za Murami w Wieluniu zdarował wsią Dersili (Dzierżniki) i dziesięcinami ze wsi Trzebuczow

+d) do Władysława

~~Te~~ Chojnie go wyposażył zdobr Polskich Dołmu bowiem wsie. Stara Częstochowa i Krowodrza z fabryką certificii ? młynem i folwarkiem — dziesięciny z ich w mieście Częstochowa i Ostrzeszów — dziesięcinę zbożową zwsi: Gajowice Dworzyszowice Dupice Kruplin i Stara Brzeźnica — dziesięciny zboże i braseorum ? z młynów jakie są i będą w mieście Częstochowie i Żary. Dziesięciny z dwu wsi Przemiłowice Przewodzie wice Bobrowniki Nadolce Korzenice Biskupice w Obwodzie Olsztyńskim Bobrowniki i Kamień w Obw Wieluńskim. Nadto Uwolnił klasztor z wsiami od wszelkich podatków cytaty

+e) Władysław Jagiełło lubo nie miało pa... trzał na rozdawanie Opolczyka polskich dóbr jednak r 1393 dawne dary potwierdził ~~jeszcze~~ ~~potwierdził bez nawet pomniejsz~~ i dodał klapt wsie; Stara Częstochowę Krowodrze — Grabowę — Szarlejowska i pasieke (sanguem mellis) w wsi Zakrzów zwana Janiska Długie

(a) ?

Władysław

Lubiony od Krola Węgier Ludwika swojego wuja . . . . bawił na jego dworze
Od r 1368 – 1372 Był palatynem Węgierskim – W r 1370 (a) (25 Listop.) otrzymał od niego w Polsce ziemię Wieluń Ostrzeszow Krzepice Bobolice w Krakowskim? i Brzeźnice w Sieradzkim. mimo oporu panow polskich Dług lib X ad An 1370 p 7 et 8.
Wojował z Xiąż Litewsk Ruskiemi zwyciężył lecz się osłabił. Starał się Bisk Laimskiego wygnanego z Rusi i mieszkającego w Lubuszu powrocić a tak miał spory z Bisk Pol przed Papieżem
|| Był sędzią Polski lecz ten urząd r 1378 złożył Dług X ad An p 39.
Wystawił + (dawny) klasztor Częstochowski na Jasnej Gorze dany Paulinom. ten r 1382 d 9 Sierp poświęcony + obraz w nim umieszczony cudowny Nayświętszey Maryi Panny z Rusi sprowadzony (który jak powszechnie mowią + S Łukasz Ewangelista malował + (ε) Dług X an 1382 p 72. Boh. in Annal. Władisl. Mista + (x) Tom I? (ε) (Eyε)
W czasie bezkrolewia w Polsce po Ludw smierci, i on czynił zabiegi o tron a przynaymniey r 1383 przeszkadzał Ziemowitowi Mazowieckiemu lubo miał jego siostrę – Dług X An 1383 Crom XIV p 236 b + || Zamyślał pożniey

Władysław X Opolski wyposażony p Ludwika Kr. w polszcze } (K) był na pogrzebie Kazimierza Kr i Koronacyi Ludwika.

Crom XIII p 223 || Nie stanęła na tey dziwodroblewości Ludwik krzywdzący Polskę Ludwik w następnych latach znaczne mnostwo dobr na Rusi darował iż zwykle Xiążęciem Ruskim był nazywany Dług X ad An 1377. „Dobra te pz Dług X an 1382 obejmowały Ziemię Lwowską Halicką i Podole. – Ale pożniey zmienił Ludwik swoie zamiary i postanowił widzieć Ruś nadzwyczajnym krajem do Węgier przyłączyć i Sam Władysław zapewne widząc o to Polaków oburzonych nie był zbyt pewnym przy tem dziedzictwie chętnie na to przystał i za owe ziemie Ruskie odaane otrzymał w r 1377. Dobrzyńska ziemię z zamkami Bydgoszczą Wlatow i Walcz (ktore zwano do korony jako lenności po śmierci X Kazimierza (brata Elżbiety Żony Karola IV wnuka Kazimierza) Kujawskiego i Dobrzyńskiego przypadły) i Gniewkowska ktorą Ludwik od Władysława Białego za 10000 zł kupił. Dług X An 1377 p 37. + Używał tytułu Xiążęcia?

Klasztor Częstochowski założa

+ Crom XIII p 229 a – wyjął zamki ze pod Krom tc. Walcz Złotow Wiłone Stuchow?

lub żonę poślubić Jadwigę — [Wysłał Zygmunta] pod Inowrocławiem zbił — [Aleg]

Wład Jagełło tron objął pogodził

z nim i dwoję jedynaczkę córkę

Jadwigę zaślubił bratu jego Aleksandrowi [wygnańcowi] Litewskiemu (~~k~~) i szczęś... [jak świadczy treść dyplomu 1386 Tom II p II p.]

miał się przy posiadłościach

w Polsce

W r 1372 d 17 Marca ... z Konradem — Oleśnickim ugodę wza-

jemney pomocy (~~l~~) ~~...~~ [przeciw każdemu]

1375 ~~poddał~~ [wziął] w hołd od Karol IV pan-

ną którą od Jana ... był ...

w zastawie (m) ta 1407 ... w

... Opawskich

F4 1384 ... Dobrodzień (Guttentag) zamienił w miasto (n)

~~Wpadł~~ Posiadane dożywotnie

ziemie polskie chciał zupełnie

od Korony oderwawszy do Opo-

la wcielić i zapisać synom

Bolesł IV brata zmarłego 1382

z tąd z Jagełłą wpadł w kłótnią

~~...~~ wezwałgo do złożenia hoł-

du a gdy ~~...~~ go odmówił

szło do Krakow nieprzyjaźni

F5 1390 Wezwał Wacława Czes jako swo-

lennego Pana ale ten jest to

słuszności jest to przyjaźnią Ja-

giełły powodowany użył się za

Pol i opierającego się Opolczy-

ka Krajem Marcell Znieniecie (o) Prokopowi Margraf Morawii i in-

nym x Szlązkim.† Musiał tedy

uniżyć i zawrzeć z Pol 1391 za-

wieszenie broni.‡

† Dług X an 1390 p 129

‡ Tom II P II p 87 treść tego ugody zawartey w Korczynie

---

czy Damarata Kasztelana Poznańskiego gdy do jego dzielnicy wkroczył ~~który zniszczywszy Mazowsze i Kujawy powrócił do Węgier~~ (~~czy jego ... ...~~)

F1 Dług X an 1383 p 89. W Lubo Tom I p 711 wzmianka że Zygmunta woysko w samym Dług[k] jest sens zawikłany

~~a po ... ...~~

F2 którzy dla którzy [by] przybyli w granice Szlązka którzy mimo zostali na pomoc postani mieli być jego kosztem utrzymywani Tom I p 888 Dypl Siles No 120.

{Związki przyjaźni z Jagełła}

F przez Krol Czeskiego i Brata Bolesława i mieli sobie dostarczać nawzajem ~~...~~ ~~... brata ...~~ ~~ale ...~~ [...] 31 pancernych i tyleż ~~...~~ łuczników

F2 Mieszkańcy Opolscy wśród granicy Xięstwa byli obowiązani służbę woysko-wą swoim kosztem pełnić zagranicą, żołd im płacić był powinien (l)

F4 ~~... ... ... 1416~~

F4 W roku 1381. był wyklęty od Biskupa Płockiego [Dobrosława] za to że od poddanych tego prałata w X Dobrzyńskim do siebie należących daniny pobierał ale nagrodziwszy szkodę otrzymał rozgrzeszenie Anon Archidiac Gnes ap Sommer T II p 124 sq.

{Spory z Jagełła}

F Jagełło bratankowi jego Janowi [które sobie u Bonifacego IX ... posiadawszy króla] ~~wyrzekł~~ ... odmówił Arcybis Gnez[nieńskiego] i samego [wiechrzącego] ... [pozbawił] (f) r 1389

Dług X an 1389 p 124.

F3 Czy Władysław co posiadał jeszcze na Rusi gdy Jadwiga Krolowa te zamki zdobywała z Długosza X an 1390 p 126 nie można być ... przekonanym ale Tom I p 712 wyraźnie mówi że Opolskiego Władysława z tamtąd woyska wyparła

Nie długo atoli trwała zgoda po
koy - bo gdy Szape 1395 wszakże niechciał zdo
być Kotolu [illegible] a zawarł kopiec około ży
Unowie [illegible] dalej poznać
~~dostawić~~ wziął się powtornie
Władysł Jagello do broni - 1396 (Fb)
Olsztyn i Wieluń wkrotce się
poddał ale od Dobrzyna i Bobro-
wników zostali przez woyska
Pruskie odpędzeni - ~~tylko~~
~~[illegible]~~
\# lorce były nadzorce Aleksandra
wojewoda narował powiaty Inowłocł
dzbanow Kruszwicki i Kukolski
ałkonynchom Złotoryi Crom XV p 254
~~[illegible]~~
~~Władysława (Bolesław Bernard~~
~~i Jan Biały Kazimierz w Dymor~~ [illegible]
~~[illegible]~~
~~sprawy [illegible]~~ Wszystko
się nad granicą Szląskiej poddało
tylko zamek Bolesławski opie
rał się przez lat 7 mężnie i dopiero po
śmierci Władysława Opolskiego
żona jego Ofka z Mazowsza
ka oddała go przez zgodę
Pl Krolowi (Fc) ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Dług X an 1396 p 147 sq Crom XV p 253 sq 151 sq
Tom II Par II p 87 ma treść
ugody młodych xiążąt Opolskich
~~[illegible]~~ z Kr Pol z r 1396.
ten sam dyplom zapewne tylko
Tom I p 1669 Dipl Bohem Sile
siacum № 129. wtreści u Crom p 254 sq Zdaje się że
Władysł z Opol wcale się o zgodę
nie układał lecz osłabiony
na nie przystał gdy ją synowcowie
zawarli i wskutek tey zgody nap
Krol Opol opuścił
Umarł 1401. Pochowany w Opolu u
fratres minores w kościele. Dług X
ad An p 172. M. Scholiarte Henelii
Silesiografia Renov Cap VIII p 225 mie
szał go z Władysławem Kozielskim Tom I
p 712 Dodać Fa

Fa Dług X an 1395 p 144 Crom XV p 254

Fb do ziemi Dobrzyńskiey wysłał
Krystyna z Ostrowa Kasztelana
Sandomirskiego ten oblegał Bobro
wniki bronione przez Szczepana
zwanego Szary i cały uwagę
w tę stronę Opolczyka zwro
cił ~~ale~~ Nic w tym miejscu
nie dokazali polacy gdyż Krzy
żacy w przemagaiącey sile przy
szli na odsiecz oblężonym - Ale
wśród tego samego czasu inne
woysko pod dowodztwem samego
Krola Szczęśliwie woiowało ~~po~~ pod
dały się Olsztyn Wieluń Ostrzeszów
Jeden tylko Bolesławiec dłuższy opor
[illegible] wytrzymał z letnie oblężenie - Zamek
Opolski zastawił ziemię Dobrz za 40000 zł
zostawił + R

F zamki opanowane z Opolskiem ama
dzy temi Lublinie [illegible] i Strzelce oddał
w tenutę Spytkowi Mielsztyńskiemu
Wojew Krakowskiemu [illegible] (Fe)

4R) a kupców polskich ja
dących na jarmark do Wrocła
wia złupił i innych pa
nów Polskich których tyl
ko mógł - wtedy Włady
sław Krol który do tego gre
nic Szląskich [illegible]
wszedł z woyskiem do xięstwa
Opolskiego (an 1401) [illegible]
Sam Opol oblężony wtedy
Władysław z Opol gdy zamiast
wsparcia od Kr Wacława
zstajany za dwoje z Polakami
został zasięgł przez posłów
o pokoy traktować Jak daleko
te umowy posunięte nie
podał Dług to tylko że Krol
odebrawszy nagrodę szkod kupców
oblężenie Opola opuścił a zam
ki zdobyte w Opolskim etc (Fd)

Fe Pewniey zas że to przypadło [illegible] Opolskie
go nastąpiło wskutek ugody którą
xiążęta Opol Bolesław Bernard i Jan
Biały Kamien na zdanie się [illegible] Szląskich
zawarli [illegible] Bolesławieckiego [illegible]
a mianowicie zamku

††) Papież Urban VI dla przypodobania się Władysławowi Opolczykowi i z innych względów nie zważając na elekcyą czynioną przez Kapitułę polskie ma nawet za samowolnie r. 1382 biskupem Poznańskim || 1384 Władysławczykiem (†) || a 1389 Arcybiskupem Gnieźnieńskim (††) Na skargi duchowieństwa Polskiego Władysław Jagełło kazał Jana pojmać i na pieniądze a na urzędy Henryka Legnickiego Władysławowskim wychowanie na karę skazał (Elenc) — Odrzucony Arcybiskup uciekł się o pomoc do Papieża bez gdy tam nie wiele go popierano, złożył 1393 Arcybiskupstwo (od Bonif. IX) dostał Biskupstwo Kamińskie (†††) i administracyą Poznańskiego ||

Ale bisk. Kamińskie nie podobało mu się po śmierci Henryka Legnickiego 1398 przeto wypraszał się u Bonifacego IX aby go znowu na długie biskupstwo Władysławowskie wrócił r. 1398. ale za to powtórnie był 1399 r. zwierzchności Władysława Jagełły poimany — Dopiero gdy Mikołaj Kurowski arcybiskup dał się na wdanie się jego brata Król ułagodzić i pozwolił mu objąć napowrót Katedrę r. 1402.

†(...) Dług. X ad An. p. 178.

†Dług. X an 1385 — || Archidiac. Gnezn. ap Tom II p. 152 ad An 1384

††) a na jego miejsce władysławowskim mianowat Henryka Legnickiego)

†††) Dług. X an 1394. ale i tu miał nowy spor z Mikołajem Bokiem (Bock) wybranym p. Kapitułę Ludewig Scr. R. Ger. T. II cap. 34. — Henel Silesiograph. Cap. IV p. 43. Dod. F. α1.

ᵡnard i Bolesław V)

F) Podług Długosza był wraz z Konradem Oleśnickim posłany do Kr. Pol. Wład. Jagieł. przez dwo jego dzia Władysławie dla traktowania o pokoy — ale że i zgodę Wład. X Opol. nie bez powodu Kromer nie za wątpliwas Dług. X An 1396 Crom. . .

Bol. IV zostawił czterech synów Bolesława V Jana I. z przezwiskiem Kropidło (?) i Olith (?) i Henryka i Bernarda. — || Z tych Jan Kropidło został duchownym i swojemi zabiegami o godności duchowne był powodem rozmaitych zamieszek (†) ~~...~~ ~~Trzej drudzy (Gebl 416)~~ wszyscy posiadali rozmaite zamki czeskie (Jarnin, Potenstein i Kostelitz) zastawem ale że musieli potem oddać r 1389 (†g) Wacławowi Kr. Czeskiemu.

Dod. F α

Do zgody z Pol. Kr. 1396 z innymi Tom I p 1000 Dyl. Bohemo-Sile N: 129 Tom II P II p 87 et Crom XV p 254.

A) Bernard zaślubił Jadwigę córkę Spytka Mielsztyńskiego i dostał Olesno Lubieniec i Gorzów zamki trzymane przez niego w Opolskim ręczone od Jagełły Władysł. które uważając jako posag zatrzymał dla siebie i odtąd używał tytułu X Strelitz czyli Strzeleckiego mieszkał w Falkenberg i Niemodlin (†s.) — Dziedzictwo po stryju Władysławie miał spór z Król. Czeskim Wacławem ale też przez obie strony sędzią Jagełło r. 1405 rozsądził (†t.). — Później dwaj inni mieli pochwałki z Wrocławianami ~~do których i Jan bisk. przystąpił~~ ~~należał~~ Mimo krzywd jakie wyrządzili Wrocławianom Jan ~~X Opol Wrocławianom~~ Biskup ich brat Władysław zjechał do Wrocławia r. 1411 i mieszkał w swym domu wtedy za pozwoleniem Wacława

poimali Jana Krop Wrocławianie 1411 d 6 Grud – Za to Bisk Wrocław Wacław wyklął mieszczan Za pośrednictwem Zygmunta Kr Węgier brata Wacławowego przyszło do Zgody f4 Wrocławianie nagradzając krzywdę Janowi uwolnili dom jego dopóki on i jego bracia żyć będą od podatków – ale przeprosić nie chcieli ztąd nanowo nieprzyjaźnie Xtwa rozpoczęli r 1413 zanieśli skargi do Papieża a Bernard najazdy dopiero ostabiony na wyprawie Pruskiej 1414 pomagając Pol ustał cicho f1 f2 f3 Jan Krop był na Koncylium Konstancyjskim od 1415–1418. um 1421 na wiosnę f5 – wystawił Zamek w Opolu + który z innemi dziedzictwami bracia żyjący Bernard i Bol V otrzymali. f6

Bolesław V x opolski przyjał f7 Hussytom zato był znienawidzony Gebh ?? od wielu xiążąt (który powodu wpadł w woynę z xiążętami Wacławem i Mikołajem Rauborskiemi Zbity r 1433 d 13 Maja przy Rybniku z godz. musiał im ustąpić Bytomia (Beuthen) f9 W roku 1435 do związku xiążąt Szląskich przy Hussytom f8 Um 1437 d 6 Maja f10 Zostawił synów ~~Jana II~~ Bolesława VI i Mikołaja. ~~Hübner daje mu~~ i dwie Córki Elżbietę poszł Leopoldowi Landgr Leuchtenberg i Małgorzatę poszł Ludwikowi III Legnickiemu

f1) Klose

f2) W r 1414 Dopomagał Polakom w woynie przeciw Krzyżakom Dług X ar 1414 Cr XVIII. ad An p. Czyli był z bracią, ponieważ jak Gebh ??

f3) W r 1424. był w Krakowie na koronacyi Królowey Zofii Dług XI. an e Mech lib IV cap 46

B) Bernard

Rzadka Kasę mieli w Kościele S Jana ——— świecę 4 funtową ciągle przed Wielkiem Ołtarzem palić. Dług an 1411. p 309 sq. Item An Siles ad An ap Som II p 308. et Som I p 1674 Dyp Boh Sil No 194.

Do Jana Kropidło

f5) w Opolu pochowany u Domini kanów tamże

f6) Dług XI ad An 1421 p.

+) dom takie we Władysławiu jakby twierdza obwarowany ~~f Gebh~~ NB Ten dom po wygaśnięciu xiążąt Opolskich podług jego testamentu Arcy Biskupowi miał się dostać Dług lc

Bolesław V sprzyja Hussytom ztąd woyna z xiąż Rauborskim

f7) zbraciami Należał do ugod z Kr Czeskim r 1389 + i r 1396 z Kr Polskim ‡

+ Som I p 1600 Dypl Boh Siles No 121.
‡ Som I p 1609 Dypl Boh Sile No 129
R 1402 przystąpił do związku Xiążąt na utrzymanie wewnętrznego pokoju Som I p 1606 Dypl Boh Sil No 127

f8) ar 1435 w celu obrony przeciw Hussytom Som I p 1019 Dyp Boh Sil No 140

f9) Dług XI ad An p 644

NB Jak się synowie podzieli li ?

f10) pochowany w Opolu u fratres minores ! + Dod fax
+ Dług lc.

§ W dalszych latach należał do woyny xiążąt szląskich o Ole(śnicę?) wierz (cf §) i pogodziwszy się z Kazimierzem (cf §) ~~Umarł d 1455~~ |
~~bez potomnych ...~~ ~~dwie córki~~ J. Katarzyna miała być pod. Henrykowi VIII wroclaw. X. Głogowskiemu zmarła r. 1395. Pohl Annal Wratisl. Mste a Annę ~~post~~ przemysławowi X. Opawskiemu. Henelius in Adversariis Hist Siles Mste (F λ)

† Do tego napadu na Szląsk miał powod Krol. Polski i krzywdy jakie nad granicą Szląską Polakom przez najazdy wyrządzali i fałszowanie monety przez Xiążąt Szląskich Crom XXI An 1438. p. (+X)

W r 1402 i 1435 przystąpił do związku xiążąt szląskich wcelu utrzymania powszechnego pokoju Som I. p 1006 Dipl. Boh Siles N° 127 et p 1019 Dipl. Boh. Siles N° 140. (F φ u gory)
Umarł w r 1455
Pohl. l c ad An.

Względem potomstwa jego nie ma pewności jedni dają mu dwie inni cztery corki to jest ~~...~~ (F ξ ~~wyżej~~) Katarzynę, Agnieszkę Jadwigę i Annę
Z tych F ξ wyżey potem F λ następnie.

λ) Ale o tem wątpi Som gdyż znalazł dowody że Jadwiga była xienią Anna ~~była~~ zaś zakonnicą we Wrocł. ad Sam Clarum Som I p 717 N° 124 sqq. Może Anna już wdową albo porzucona od naszego męża lub męża ??
~~cf Som I~~
~~Tab. ... N° 34. p.~~
cf Som I. Tab Gen II N° 34 p.
Tab Gen IV N° 32 p.
Tab Gen VII N° 38 p.

B
{Bernard przez Wład. warneńskiego zmuszony do odstąpienia Alberta}

Bernard wziął od Ludwika Lignickiego r 1434 za pewną summę Byczynę i Kreuzbork w zastaw –?
Podczas sporow o tron czeski między Albertem Austryackim i Kazimierzem Jagieł. Bernard ze swojemi bratankami (synami Bol. V.) chwycił się strony Austryaka lecz najazd Polaków p. Władysława warneńskiego uczyniony zmusił ich r 1438 d 6 Paźd. do przyrzeczenia uznania Kazimierza i złożenia mu (sborby wstatu pradze ukoronowany) † tego nowego hołdu (α+) ~~Jana III~~ Partya

{Jan II Dod ap}

Alberta opanowała dzielnicę Jana III a on w krótce w nędzy umarł. # zlegd.? czy Klose

{Mikołaj I. Xiąże Opolsko Brzeskim zwany}

Mikołay I naystarszy syn Bolka ~~...~~ Ludwika żona na Magdalenę ~~Xiężniczkę~~ córkę Brzeskiego dostał za posag wszystkim Brzeg stąd dzielnicę Opolsko Brzeskim tytułowany † się (y) – An, brat Bolko V i Bernard stryj należeli do związku xiążąt szląskich

{Woy o Siewierz najeżdża pol}

nie dozwalających na oddzielenie Siewierza do Polski (cf § 96) W r 1443 Kupców Krakowskich z Wrocławia jadących złupili i zabrali im do 20000 zł. W następnych latach złupili wiele okolic małey polski W r 1445 d 15 ... zawarł Bernard i Bolko VI zawieszenie broni z Bisk. Krak. i Wojewodą (z) a r 1447 przystą

przystąpili do zgody z Krolem Ka zimierzem — Gdy tę zgodę mieli ny xiążęta zerwali Bernard i Bolko VI osobno zgodę w 1448 1449 i 1459 potwierdzali. Gdy jednak Kr. Kazimierz po Tatarow wojsko odciągnął Bolko VI I xiestwo Wielunskie i Siewierskie spustoszył. musi z Żony Kazimierz o Wolności ziemi w 1453 rozejm na dwa lata przyjął —

(Ob. pod Bol VI.)

~~Bernard um 1455 bezpotomny~~

E Od Ernesta X Racibor 1453 kupił części X Opawskiego (cf § 108) ||

Bolesław VI E // Sprzyjał Hussytom prześladował xięży. Kanoników z Głogowa wypędził nie zważał na klątwę biskupią i papieską — Żonę Elżbietę z którą rozpędził dla przypodobania się kochance — Jadwidze córce Adama Gess z Kaliszan — poddanych uciemiężał podatkami i usługami — Był w przyjaźni z Jerzym Podziebr. Z nim ułożył plan r 1459 na zdobycie Wrocławia który się nie udał. Um 1460 nie majac potomstwa / w Głogowie pochowany tamże w Kollegiacie. niepowinowatym testamentem zrobił zabrał im wiele dobr

Bolesław VI. Hussytom sprzyja xięży prześladuje

Ob. Dług XIII ad An 1460 mówiąc o jego śmierci. cf Klose III B 2 Th p 210.

(Ob.) Wr 1452 W czasie sporow między Kazimierzem IV ze Szlachtą z Księciem Oświecimskim nie napadł na z przyczyny Podola (?) Siewierszczyznę i Wielunska ziemię i zniszczył. jednakże z przyczyny które jakie wtedy Polskę trapiły gdyż pr. ce kraje Połu Tatarskich i powszechne na.... zawarty z nim r 1453 rozejm.

Ob. Dług XIII ad An 1452 p 92. 94. 95.

Mikołay I. Starszy. —

Do A. Mikołaj I. spory z XX Głogowskiemi Oświecimskim Królem la a dni (?)

Dla sprawiedliwości wielce od społeczesnych szacowany — Do dziedzictwa po bracie Bol VI odezwało się dwoch pretendentów. Jan X Oświecimski który utrzymywał iż mu się należało X Opolskie po babce skoro 1600 zł zapłaci które wspolni dziedzice zapłacie byli nakazali. Drugim był Jerzy Król Czes który X Opolskie do Czech zwrot przy

MB E Pretensye te gruntowały się (Gebh. 420) na c. domyśle. że babka X Oświecimskiego (~~matka~~) była córką Alberta X Opolskiego w Strzelcach i nie otrzymała od wujów swoich posagu — podobnie i X Głogowski ~~xiężyta~~ Jan (a pozniej i synowie jego Wacław i Jan — Przybuski) Henryk Rumpold i Henryk synowie Henryka po matce Katarzynie Xów Bernard ~~tegoż~~ X Opolskiej wznowili ~~po matce~~ 1418 (Pelzel Lebensgeschichte des K Wenceslaws II Th Urk p 156)

tym ~~podobno~~ Kuzynom X Oświęcimskie za 1000 zł swoich praw ustąpił ~~jednak~~ zrzekł i ponowił prawa ~~domagał się~~ wznawiał niey Jan Przebuski do X Opolskiego.

} przyłączyć. Trudno było oprzeć się dwa[m] takim nieprzyjaciołom wnet tedy Mikołay w ugodę z Królem wstą pił w r 1466. Zdał Opawy i darował mu wspaniały serwis a ten mu dał lenność na się stwa — (Dod F1 MS E na poprzedniey stronie) Pamiętny Mikołay nad wyrządzoną sobie od Jerzego (Fa) krzywdą skoro się sposobności nadarzyła odstąpił jego strony (Fb) a przyłączył się " do Macieja.

Ten związek z Węgier Królem na nowe ciosy jego xięstwo naraził. R. 1474 wnieśli Polacy przez jego xięstwo i zniszczyli je w woynie z Maciejem oddał Mikołay zniszczeniem pogranicznych wiosek w Polsce i prędko przyśpieszył po (Woyna między obu Królami (c))

Um ~~1476~~ (E) (Dod E) Zostawił po sobie wdowę Magdalenę x Brzeską która mając lokowany posag na Opola części rządziła nim, (d) nadto dwoch synów Jana III i Mikołaja II

Mikołay II

(lub dopiero jeszcze za życia Henryka + 1492)

(Mikołaj II gwałtowny poimany 1487 p[rzez] Macieja)

Charakteru gwałtownego — Matce ~~swey~~ dożywocie wydarł i do nędzy przyprowadził z której ją dopiero umierającą sama sobie wy dobyła — Poddanych podatkami dusił, przywileje im odbierał, w zapalonym gniewie okrutnie sobie postępował ze sługami. — W r 1487 był poimany (z bratem Janem II) z rozkazu Macieja na zjeździe xiążąt w Kozlu przez Starostę Szląskiego Jana Belig i dla otrzymania wolności musieli 40000 zło[tych] węgier zapłacić (e). Postano

no

(a) lubo w r 1465 z innemi xiążętami wstawiał się za nim do Papieża ~~jak Oleśnicki~~ aby go nie wyklinał lecz mu wprzód dał sposobności wytłomaczenia się Tom I p 719 № 134 Excer ex Annal Wrat MStis Pohl. była to jednak czynność ~~tylko~~ polityki nie szczerey przyiaźni

{ Odstępuje Jerzego pod Opawy — trzyma się z jego przeciwnikami

" do xiążąt Szl który przeciw niemu powstali r 1467 ar 1469

(b) Tom I p 719 sq. № 134. Excer Pohl An Wrat MStis

(c) ~~podług...~~ — podług podania Polucza r 1476 ale że synowie jego jak zobaczemy niżey jeszcze r 1498 to jest w lat 22 byli małoletniemi podanie to podpada podeyrzeniu zatem Tom domyśla się że powinna być śmierć jego na rok 1486 przeniesiona Tom I p 720

Postrzeżono obu xiążąt że im Maciey
ma zamiar dzielnice odebrać dla
tego przystąpili 1488 r d 9 Stycz
do związku z Janem Xiąż. Sagań
skim do którego i Kr Pol nale
żał. celem tego przymierza było
zmusić Macieja do oddania Ża
gańskiemu wydartego Głogowa
a Opolskim do zwrócenia summy
wyciśniętey gwałtem. — Ale
Maciey kazał natychmiast oblędz
Głogów czem tak przestra
szył xiążąt opolskich iż ci dla
otrzymania pokoju znowu 18000
zapłacić obowiązali się
ale jey podobno nie zapłacili
Jan Sagański wyzuty z xięstwa
(† 77) całe dwoje nieszczęście
przypisał [F] opolskich xiążąt —
Za xięstwo podobno mu Król Maciey obiecał dać
jakieś wynagrodzenie pienięż
ne lecz mu go nie odliczył gotówką
ale mu ją przekazał u xiążąt
Opol — Jan Sagański do ostateczności
przywiedziony oskarżył ich
przed sądem X Szląskich 1498
i żądał wynagrodzenia szkód 1,400,000 Zł.
i przez tego namowy ojcowskich
pretensyi o których wyżey ca
tego xięstwa Opolskiego a
nie mając sił do poparcia
tych praw przelał 1501. swoje
prawa do Opola na xiążąt Mün
sterberskich ale i ci z nich nie
korzystali —

Związek r 1488 przec Maciejowi

[F] nie dotrzymaniu przymierza

Jan Sagański wznawia swe prawa do X Opol

Sięży w Nysie. 1497.

W r 1497. 26 Czerwca był Mikołay II na zjezdzie xiążąt w Nyssie. (Fa) Wśrod sessyi nawelny zgodza Szlązka ze Kazimierz Cieszynski odebrał list, ktorego wszepnął cos Mikołajowi do ucha, przez go on wpadł na domysł ze ten list jest nowym rozkazem na poimanie go jak niegdyś w Kożlu. Natychmiast wpadł w taką wscieklość iz wydobywszy pałasza zranił Xiążęcia Kazimierza Cieszynskiego i Biskupa Wrocławskiego Jana IV Roth poczem uciekł do S. Jakoba Kosciola ale z tąd na rozkaz Bisk. wyciągniety i do więzy zwaney Braterskiey zaprowadzony pod strażnikow miasta Nyssy poddany na smierć skazany. Ofiarował Cieszynskiemu za wolność odstąpić całego swego xięstwa ale ten dar odrzucił a na nim 27 Czer. dekret dopełnił z biskupem. Ne dał. Surowość ta oburzyła nie tylko xiążąt ale i Krola Czes Władysław Jan II brat zabitego zaiął się gotować dla zemszczenia na Cieszynskim ale ten umiał Krola przeprosić [oddał jednak z woli jego (Krola) zabrane zabitemu włości Janowi II]

Ciało zabitego do Opola zawiezione u Franciszkanow pochowany (Fb) Henelii annal. Siles. ap. Tom II p 371 sq et Henneli Chron. Monsterberg ap Tom I 211 sq. Tilesch ap. Tom I p 737.

(Fa) Anonimus in Stat. Epis. Wrat. Tom II p 195 mowi ze gdy go Namiestnik Szlązka Kazimierz Ciesz. i Biskup Jan Rot ze rozmaite zbrodnie łapali wpadł w gniew i pokaleczył ich — o Cieszynie nic nie wspomina mogły i obie okolicznosci zayść.

(Fb) W testamencie ktorego wykonawcą uczynił brata Jana między innemi zalecił aby był uczyniony fundusz za ktory by się przy jego grobie zawsze do skonczenia swiata swieca za jego i jego przodkow grzechy swieca paliła. Wyjątek z tego Testamentu Tom I p 220 sq

Jan III

Jan III gospodarny

Gospodarny i oszczędzie poddanych troskliwy

Poimany z bratem w Krakowie (okupić się musiał) zwięźle pw Maciejowi lecz niepomyślny uczynił z Żagańskim wyżey § spory z tymże o księstwo Opolskie

Wykupuje Bytom i Tarnowice

R. 1498 wykupił Bytom i Tarnowice zastawione Janowi Zirotin (§ 100)

Objąwszy po śmierci brata całe xięstwo dość obszerne lubo berżeny będąc wiedział iż do Czeskiey Korony wpadnie starał się o jego rozszerzenie i urządzenie (g) [E]

[E] Używał rozmaitych tytułów: r 1498 Xiążem Oppolskim i wyższego Głogowa — 1502 jeszcze Panem Krapitz — w r 1525 Dux Silesiae Oppoliensis et Ratiboriensis, Superioris Glogoviae et Rebnicensis Dominus (Głogów wyższy czyli mnieyszy inaczey Głogowkiem zwany)

1509 wziął w zastaw [F] od Karola xięcia a po zwroceniu sumy oddał je 1520 napowrot.

[F] xięstwo Münsterbergskie ~~zastaw~~

Obeymuje X Raciborskie

1521. Otrzymał na mocy testamentu Walentego X Raciborskiego za pozwoleniem Króla ~~jego~~ jego dziedzictwo, r 1522 Raciborskim stanom przywileje potwierdził (h) W krotce wyznaczył swoim dziedzicem Jerzego Margrafa Brandeburskiego co Kr Ludwik potwierdził r 1524 d 23 pazd (i) a w 1525 dał moc xięciu nawet przedania swojego xięstwa (k) Ferdynand nie chciał tego uznać za ważne ale wziąwszy w potrzebie od Margrafa

Mianuje dziedzicem Jerzego Marg Brand. ktory pozyczką Ferdynand utwierdza swe prawa

Margrafa 183.333 dukatow. zapisał
mu tę summę na tych xięstwach i po
twierdził następstwo 3 lutego 1528.

Wolność Luteranom – Prawa i Urządzenia

Pozwolił Jan III wolnego wyznawania
luteranizmu – Urzędownictwo
zaprowadził (1498) na miejsce
łacińskiego czeskie (?) czyli kto
ry potem (1532) i w kancelaryach
zaprowadzony został. (l)

Resztę panowania poświęcił urzą
dzeniu dwóch xięstw aby zapewnić
~~nie~~ skarbie swych poddanych
~~z~~ na przyszłości. Starał się
oznaczyć dobrze obowiązki ich
ku ~~xięciu~~ panu i na wzajem
1525 d 24 lutego nadał przy
wileje Duchownym; Szlachcie
a 1531 d 8 września całemu
krajowi (m) które Margraf
jako następca potwierdził.
Podzielił xięstwo Opolskie na
powiaty: Opol Głogow Strelitz
Tost Gleiwitz Rosenberg Lu-
blinetz Zülitz Neustadt
i Falkenberg – Raciborskie
zaś: na Raciborskie Rybnickie
i Sohrau – Zastrzegł że nie
wolno xięciu wyciągać innego
podatku prócz ~~dawnego~~ zwyczajnego 20 gr
z huby (?) – Odwoływanie się do
Magdeburga zniosł – Corocznie
miały się stany zgromadzać dla
opatrzenia pokoju wewnętrznego
i miały ~~prawa nowych ustaw~~
prawo na tych zjazdach ustawy
dawne poprawiać. ~~Pozwolił~~
~~Mieszczanom~~ było wolno kupować dobra (szlacheckie) ale
wtedy nie mogli używać przyw

przywilejow używać szlachcie naddanych ale się musieli poddać takim jakie większość głosow gminy przyjęła. — Szlachcic gdy się dopuścił zbrodni w mieście mógł być aresztowany przez mieszczan lecz sądzony tylko przez naczelnika Kraju i czterech starszych ze Szlachty i dwoch deputowanych z miasta w ktorym zbrodnię popełnił. — Nayważszy sąd apellacyjny miał bydź wyznaczany przez Naczelnika Xięstw i 12 z Panow i Szlachty raz na rok w Opolu i Raciborzu. — Wszyscy poddani obu xięstw mieli składać hołd w Opolu i niebyli obowiązani do służenia woyskie za granicą. —

Po tylu dowodach troskliwości o szczęście poddanych umarł Jan II r 1532 d 25 Maja (n) (zapewne marca)

Po nim Jerzy Margraf Brandeburski już 9 Kwiet zajął Xięstwo Opolskie i Raciborskie (o) tego pospiechu było powodem że Zdynko Lew pan na Rożmitahl u Planta i Oberburgraf z Prag. miał sobie darowane te xięstwa przez Władysława Krola na przypadek ich spadłości do Korony i już r 1521 starał się o pomoc u Wrocławian (p) — Ferdynand uczynił r 1531 d 17 Czer nową ugodę z Brandeburczykiem

Jerzy Marg obeymuje Opol i Racibor Ferdynand los te pretensye spłacie usiłuje.

mocy ktorey miasto Oppol na
tychmiast a całe xięstwa obe
po wypłaceniu 130,000 Czerwo
nych złotych miały mu być
wrocone (q) Ale gdy Cesarz nie
miał pieniędzy ~~[illegible]~~
zatem ta ugoda nieprzyszła
do skutku. Margr. a nawet miasto
Oppol zatrzymał. – Klasztor
Dominikanski oddał Lutrom
(r) E Um 1543 ponim jego
syn Jerzy Fryderyk ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ trzymał te xięstwa
~~ale potem~~ aż do r. ___ w ktorym
mu Cesarz sumy zastawney spłac
cić obiecał wkrotce V

E Krapice ~~[illegible]~~ przeszły na religią luter skąd

V ~~co jednak tym [illegible]~~ co jednak gdy nie przyszło do skutku przeniesiono jego pretensye 1553 (v) na Sagan Sora (? sii) i Friedland obiecuje to po 1557 spłacić (cf § 82)

o mimo uskarżan mieszkanców że się to dzieje przeciw prawu

(z Munsterbergskim) W r 1551. były te xięstwa dane
Jzabelli ___ krolowey węgier
skiey za jej i jey syna ~~pretensy~~
Jana Zygmunta pretensye, po
długim oporze do wyjazdu z węgier
gier zmuszona 1553. odebrała przy
sięgę wierności a sama koło wpro
wadza złożyła (s) – Lubo sama opuściła 155
religią Katolicką przyjęła ją
okolicznościami zmuszona że żad
nych zmian w religii nie będzie
zaprowadzała (t) jednak za
raz w następnym roku dała
~~ny~~ Ewangelikom wolność reli
gijną a szczególniey ~~[illegible]~~ pkar
com Krapitz i Głogowka ta
czynność ściągnęła iey nie
chęć duchownych i szlachty. Je
samey niepodobało się to nowe
mieszkanie

{Odebrane Brandenburg. dane Jzabeli Kr Węgier}

zwłaszcza że dochody tak były zmar
nowane że jey nawet na utrzymanie
nie wystarczały. Dla poparcia jey
nędzy brat ~~jey~~ Zygmunt August
Kr Polski dał jey starostwa
Wieluńskie Krzepickie i Sapor (? sic)
do tych nowych posiadłości
udała się r 1556 (u) wkrótce
zerwała układy z Austryakami
i za pomocą Turków zajęła
w posiadanie Siedmiogród. —
Wtedy stany raciborsko-opolskie
aby nadal z nimi nie frymar
czono złożyły owę sumę w ja
kiey je Margraf trzymał i która
~~[illegible]~~ mu jeszcze nie była
zapłacona (w) jednak cesarz potrze
bujęc pieniędzy xięstwo Żagań
skie zastawił Biskupowi
Wrocławskiemu Promnitz
pod pozorem spłacenia Mar
grafa —

Stany czynią składkę na ~~w~~spłacenie Margrafa

W r 1558 potwierdził im Ce-
sarz nadane przez ostatniego
xięcia (r 1531) przywileje a
ich naczelnik Jan Oppersdorf
pan na Aich (?) przyszedł na się ~~[illegible]~~ podług prawa zasadowego
~~[illegible]~~ rozwinięcie obowiązków
wszystkich mieszkańców (x.) tego
~~(y)~~ prawo ~~[illegible]~~ w r ~~1559~~ 1561 za zgodą wszyst
kich stanów na seymie za prawo ~~[illegible]~~ uznano a r 1562 Cesarz Ferdynand — potwierdził i zaraz w życie wprowadzono.
(y) w tym prawie ~~starał~~ się ukryć niedo
lę chłopków ale szlachta mało
na to uważała. — (Treść tych
praw Gebh 427 sq.)

Cesarz potwierdza przywileje. Oppersdorf

Tenże Oppersdorf przyłożył się
wiele do rozszerzenia religii
Katolickiey, skargi przeciw niemu
r 1611 do Cesarza żadnego nie
miały skutku (c) Diplom Bey-
träge III B p 46 – Schlesische
Kirchengeschichte p 191.) Gebh.
p 429.

Xięstwa dane Batoremu Zygmuntowi

W r 1597 znowu dał cesarz te xię-
stwa Zygmuntowi Batoremu
dodając w pensyi 50,000 duka-
tow (gdyż dochody znacznie tych
xięstw były uszczuplone ~~[illegible]~~
sprzedaniem dobr (a)) W r
1598 ~~[illegible]~~ opuścił Batory Sied-
miogród przybył w Opolu ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ do tych xięstw lecz
je zaraz w sierpniu opuścił.

za xięstwo Siedmiogrodz.

i Po r 1615 ~~[illegible]~~ (b) dane były Ka-
rolowi Arcy Xiężęciu austryackiemu
biskupowi Wrocławskiemu
i Brixen i mistrzowi Teu-
tschen Ordens. +1624.

W r 1622 chciał je znowu dać
Betlehemowi Gaborowi za
pretensye do Węgier i Siedmio-
groda (d) ale i Karol arcyksiąże
nie chciał ich ustąpić i Be-
tlehem znowu zerwał dawną
ugodę przeto do tego nie przy-
szło.

Ferdynand poźniey Cesarz (III)

Po śmierci Karola (+1624) dane
były Cesarewiczowi Ferdynandowi (III poźniey Cesarzowi)
ten dochody znacznie powiększył
zabraniem 1629 maiątkow poddanym
protestanckim (e) pod pozorem

się z nieprzyjaciółmi jego trzyli –
Po kilku latach ustąpił tych
księstw Bisk. Wrocł. Karolowi
Ferdynandowi bratu Włady
sława IV Kr Pol. (f) z którym społem
już w 1628 Kollegium Jezuickie
w Oppolu wystawił. ten Bis
najwięcej się przyczynił do
zaprowadzenia powszechnie
religii Katolickiej

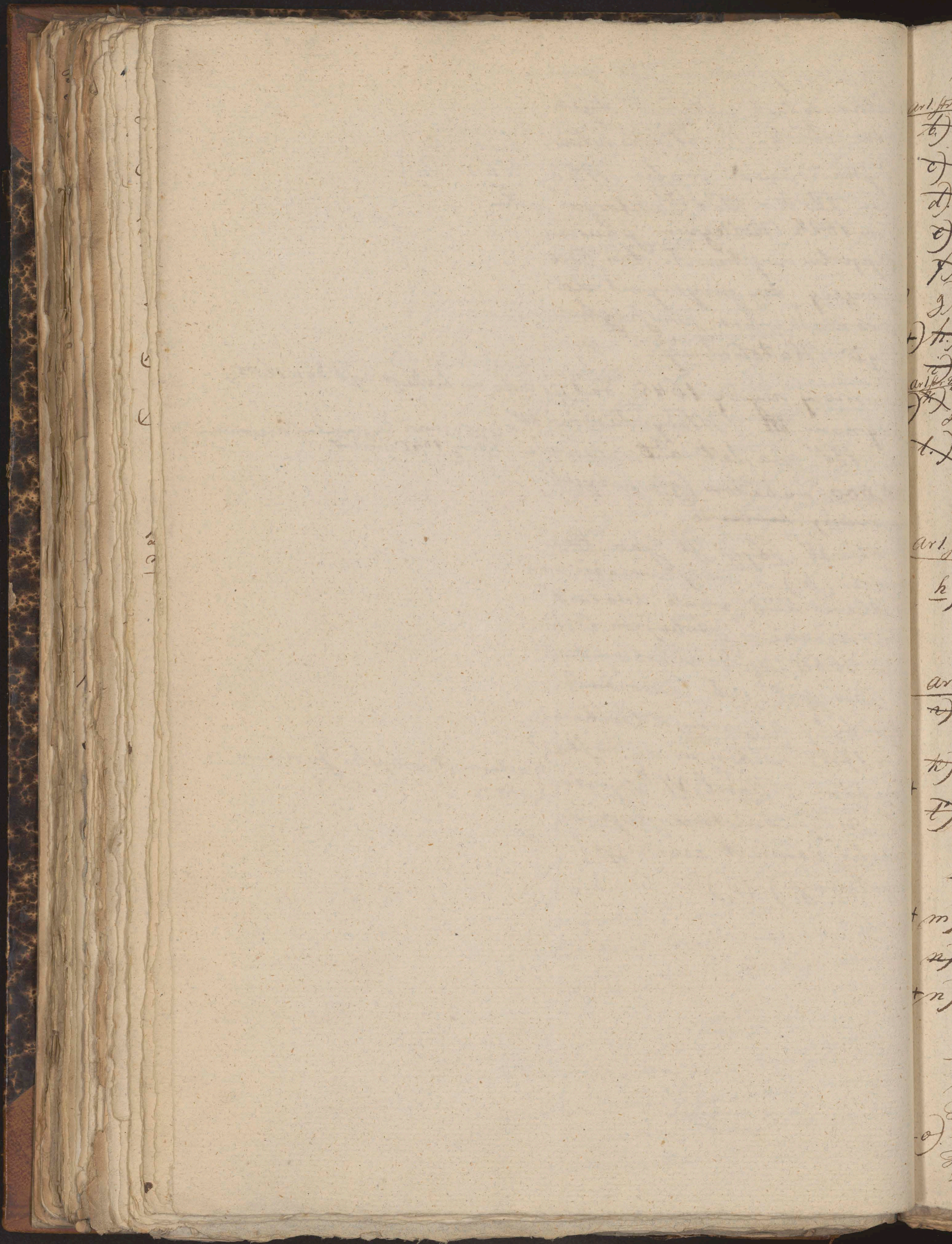
(Dane Wazom Karolowi Bis Wrocł – Włady sł IV Kr – Kazimierz –)

Na mocy ugody 1645. dał je (lubo on biskup żył do r 1655.)
Ferdynand III Władysławowi IV
Kr Pol F na lat 50, w sumie
200,000 dukatów (g.) przyjęli
~~[illegible]~~

F i jego synowi Zygmuntowi Kazimierzowi który 1647 umarł.

Po Wład IV objął je Jan Kazi
mierz (h) – który w czasie woj-
ny Szwedzkich w nich znalazł
schronienie – po boju Oliw
skim 1664 za dane sobie posił
ki odstąpił ich Cesarzowi
Odtąd były złączone z Czechami
do r 1742 w którym się dostały
Prusom – Karol VI. E zaprowa
dził w sądownictwie język nie
miecki zamiast czeskiego (czyli
niepolskiego) (i)

E ustanowił w Opolu Judicium regium



dowany 4 xnaczy należy wciągnąć do textu

X Opolskie

Ark 1 fol 1

~~b) de Sommersb.~~ Scr rer Siles. T I p 945. 706.

~~c) de Sommersb~~ T I p 707

~~d) de Sommersb~~ S Rer Siles T I p 883

~~e) de Sommersb~~ T I p 783. źle zapewne 788

~~f) Ibid~~ T I p 884.

g) cf. von Dwozlern II Th I B p 77.

+) ~~h.)~~ de Sommersb T I. p 709.

~~i) de Sommersb~~ T I p 710.

Ark 1 fol 2
~~k)~~ de Sommersb T I p 707. Gebh ostrzega że Sommersberg T I 709 mie(sza) go z Bolest Kozielskim.

~~l.) de Sommersb~~ T I p 883. Dobner (Mon historica Bohemiae T III p 283.

z Gebh p 274 – 275.

Ark 1 fol 2 Władysław i Bolesław IV

h) z podań które u de Sommersb Scr R Siles T I p 712 mo(że)zna wnosić że i trzeci był syn Henryk który Kollegiatę w Głogówku założył 1379.

Ark 2

~~i) de Sommersb T I p 711.~~ + Herb wzięty przez Gebhardego III Th p 363.

~~k) de Sommersb T II P II p 87~~ +

~~l) de Sommersberg T I p 889~~ (+) Diplomatische Beyträge zur Untersuchung der schlesischen Rechte und Geschichte II Th p 70 – czy tak?

+ m) Diplom Beytr IV Th p 751.

~~n) Diplom Beytr III Th~~

+ n) tamże III B. p 23. – Wtedy używał tytułu Oppolien(sis) Wreluniensis Kujawiensis et Dobriniensis ~~Poni~~ – w 1395 był na jego pieczęci napis: Dux Oppo(l)iensis Welunensis Wladislaensis (sic Gebh 416) et Dobriniensis.

+ o) Schikfus IV Buch p 127. czy da w nim te powody? Bo Henelius Ann Siles ap Som II p 302 daje za powód ~~na~~ tego roku ze ~~Królewskiego~~ niepodtrzymanie tego życia ku Wacławowi Król z Czech

p) Długos ad An 1385. – de Sommers. T I. p 716. – Hankius de Silesiis indigenis eruditis ab An 1165. ad An. 1550 p 14

\+ q) de Sommers. T I p 1000. Dipl Bohemo-Siles № 121.

~~r.)~~ de Sommersb T II P II p 87 – Dogiel. Cod. Dip. R. Pol. T I p 540. tu ~~jest~~ ma tytuł Episcopus Culmensis. NB of Dług X p 173 Bawię u Krzyżaków ~~...~~ wpływem otrzymał ~~je~~ tę Bisk. ale zmuszona Kamienie ~~...~~

\+ s) Długosz nazywa go Ducem Niemodliensem – w dyplomatach zwykle używał tytułu X Falkenbergsburg. (de Sommersb T I p 714) – I jego brat używał tytułu – Dux Oppoliensis et Falkenbergensis et Dominus in Strzelecz et Rosenbergk (Dipl^tr. 1387 Diplomat Beyträgen II Th p 7)

\+ t.) de Sommers. T II P II p 88.

\+ u) Von Dreyflau II B. 1. Th p 313.

ark 3

~~v~~ w tekście

~~w.) de~~ Sommersb T I p 714.

\+ x). Dogiel Cod. dipl. R. Polonia T I p 10. – De Sommersb T II P II p 88.

y) Diplom Beyträge VI B p 46.

z) de Sommersb T II P II p 88.

ark 3 / 43

~~a) de Sommersb~~ T I p 719. – Von Breslau III B. 2 Th p 216.

\+ b) Długossus ad An. 1460. – de Sommersb. T I. p 719 podanie Schikfus-a (II B p 137) że Bolesław umarł 1463 dyplomata znoszą

c) de Sommersb T I p 719. nie w tekście

d) de Sommersb T I p 1063.

e) Dipl Beytrage II Th p 30. podług mniej[?] podan ta kasa wynosiła 80.000 dukatów Geb 421.)

Ar 4

f.) Von Breslau III B II Th. p 450. ay.

g) w tekście.

h) de Sommersb T I p 216.
i) Kentsch brandeburgische Cedernhein p 128. (czyli ter Rentsch)
k) Diplomatische Beytr III Th p 3.
l) Diplom Beytr II B p 95.
m) Dipl Beytr III B p 19.
n) de Sommersb T I p 209.

Ar 5

o.) Dipl Beyträge III ~~B~~ Th p 4.
p.) Von Breslau III B. II Th p 943. – Ten Leszdenko um 1583 zostawił atoli potomków.
q.) Rentsch brandeburg Cedrenhein p 131. – Ta suma w r 1553 do 183,333 czerw zł. i 9166½ złotych zaległych czynszów podniesione Gebh 425
r). w texcie
s.) Dipl Beytr IV B p 170.
t) ibid IV B p 120 – III B 130.
u) Dipl Beytr II B p 70.
v) Schickfus I Buch p 227
w) Rentsch(?) p 131. – Zapłata sumy jest połoziona pod r 1551. w Diplom Beytr III B p 3 lecz bez dowodów
x) P. Oppersdorf używał do tego Krajowego Archivum które 1739 z ratuszem Opolskim zgorzało. – ~~tylko~~ Prawo było w czeskim (? tak Gebh) napisane – ~~[illegible]~~ i drukiem wyszło 1563 – po niemiecku jest ~~w nen freymettler~~ w Schickfus neuvermehrter Schlesischen Chronica III B p 450 – 502. – powtorne tłomaczenie niemieckie pod dozorem wybraney komissyi r 1730 wierne niebyło drukowane zob Dypl Beytrag II B p 91.
y) Dypl Beytr III B p 16.
z) opuszczone

ar 5 A 4

a) Tost i Peiss Kretscham przedał Cesarz 1591 Jerzemu v Reder – a r 1582 Janowi v Reder Krapice cf Dipl Beytr III B p 77

b) Cesarz przedał 1615. Gross-Strelitz Jerzemu v Reder zkąd to wie Gebh.?

c) w tedcie

d) Dipl Beytr IV B p 175. – de Ludewig Reliq Mss T X p 360

e) de Ludewig T X. 309 – Dipl Beyträge III B p 48. – Schlesische Kirchengeschichte p 199.

ar 6

f) Że ten Biskup posiadał xięstwa Opolskie i Raciborskie jest dowodem pieniądz z r 1635 nа którem używa tytułu Dux Oppol et Ratibo v Dewerdeks Silesia numismatica p 512.

g) Rentsch a. O. p 131. – Dogiel Cod Dipl Polon T I p 567. Krol Władysław ustąpił przez tego Cesarzowi za te xięstwa swoje dziedzictwo Mildenau – Bił w Opolu pieniądze ze swojem wyobrażeniem opolskim orlem i napisem Vlad IV D. G. R. Pol. et S. Mos. ar. Du. Opo. et Ra. vid Dewerdeck a. O. p 847. T 41. N. 16.

h) 1644. Diplomatische Beyträge II B. p 96.

i.) Dipl. Beyträge II B. p 95. Karol VI darował Kozel z tytułem xiążęcem Aleksandrowi Menzykowi r 1727 od 30 Czerwca – ale po upadku tego kochanka losu w 1728 odebrał je – vid: Das merkwürdige Leben des berühmten F. Menschikow Leipzig 1774. p 398.

Bolesław II X. Falkenbergski

E) jaktego dowodem Dyplom przez który Henryk X. Jaworski miasto ~~Jan~~ Gorlice (Gorlic) Janowi Kr. Czeskiemu przedaje – jest w nim jako swiadek ~~z...~~ Bolesław X. Falkenbergski i Bolesław X. Opolski Balbinus P. V. Epist Public ad Lusatiam pertinet Epist VII (in Som I p 707).

Ed) W dyplomacie oddania dzięk. chom Som I p 883 Dypl Siles No 108 użyt tytułu Xiąże Opolski Von Falkenberga (Valckenberg) V. Sommersberg ten dyplom p 709 T. 1. przypisał rownie jak następny pod N 109 Bolesławowi X. Opolskiemu ale sama treść obu i przytoczone po rządkości błąd jego widocznie okazują i że nie przez jedną osobę zrobione. P. Gebh. już go poprawił. –

Do ~~znaczniejszych~~ ważniejszych czynności szlązka wpływał ~~...~~ albo jako swiadek albo sędzia dla tego dowody Som I p 707)

r 1329 Był ~~sędzią~~ z woli Krola Jana sędzią w sprawie Henrykiem Głogow. i Konrad I. Olesnic Som I Dypl Sel p No 51.

r 1331. Był swiadkiem gdy ze X. Lignicko Brzescy Janowi w hołd podawali. Som I Dyp Sel p N 80.

r 1337 Był swiadkiem gdy Kazimierz Cieszynski (który go bratem ~~...~~ stryjecznym nazywał) Władysła

Władysławowi X Bytomsko Kozlanskiemu prawo wykupienia ziemi Siewierskiey udzielał. Tom I p Dypl Siles No 29

Wobu Dyplomatach z 1335 i 1339 przez które się Kaźmierz W. zrzekał praw do Szląza jest wspomniany wraz z bratem X Opolskim. vid Dypl Sil No 4 i 5 Tom I p

W 1342 wraz z innemi xiążętami a mianowicie z Bolesł Opolskim, przed Biskupem Wrocławskim Przecisławem podpisał urzędowy akt, przez który xiążęta Szląscy wyznali że się w kolo Janowi Czeskiemu z własney woli poddali i swoje dzielnice z jego łaski posiadają Tom I p 788 etc. Dyp Siles No [illegible]

(f4) Dowody bytności na dworze Karola zebrał Tom I p 708

~~Odwołanie~~ Uznanie nieważnem wezwania Polskiego K ~~odwołanie~~ w którem wspomin Ka o kłotni ~~w~~ z Bisk jest Tom I p 884 Dyp Siles No III.

III Kłotnia z biskupem oco? czy niechęci ku Kr Czeskiemu i odwołania się do Kr Pol nie były powodem odrzucenie się Odziedzictwa Bytomskiego?

(f9) Som daje mu tylko dwoch synów Henryka i Bernarda gdyż Maciej naznaczony Eufemii przed ślubem umarł jest o nim wzmianka Tom III p Dyp 147
et 709

i corkę Małgorzatę zaślubioną Ulrykowi Landgrafowi na Leuchtenberg Tischems et Henel in Tab Gen [illegible] ~~ap~~ (in Tom 709)

Albert

i) gdyż w Dyplomie podania się Czechom
jako jego posiadłości wspomniane
Tom I p 833 Dip Siles № 108.
Ale gdy się Kazimierz W zrzekał Szląska
w r 1335 i 1339 ~~jest~~ w obu razach wspo-
mniany jako xiążę Strzelecki.
cf Tom I p 774 Dipl Sil № 1. p 775
Dipl Sil № 2.
wspomniany świadkiem przy ugodzie zawartej w r 1337
się Kazimierzem Cieszyń i Władysł Koziel
skim Bytomskim Tom I p Dipl Siles
№ 29.
Um r 1361 bez dzietny jak Henelius
in aversariis Hist Siles Mstio podał cf Tom I p 710 № 114.
Hüb kładzie jego śmierć w r 1365.

Bolesław II i III

k) będąc świadkiem gdy Henryk X Jawor
ski miasto Görlitz Janowi Kr Czes prze-
dawał
cf Balbinus L V Epist Public ad
Lusatiam pertinet Epist VII
wspomniany w dyplomatach gdy się Ka-
zimierz W Szląska zrzekał
Tom I p Dip Sil № 1. 2.

~~ad l~~
l.) Tom I p 883 Dipl Siles № 109 po-
wyższy Dyplom pod N-em 108 nie je-
mu lecz bratu Bolkl X Falkenberg
skiemu przypisać należy wszem
Tom p 709 poprawić: cf Dobner Monum historica Bo
hemiae T III p 283.
W r 1342 powtarzał przed Biskupem Wro-
cławskim z innemi Xiążętami hołd Czechom
Tom I p Dipl Siles № 13.

α) Dlugosz IX pod r 1368 nazywa tego Bolesława Henrykiem ale wymienione potomstwo i zona zkąd inąd dobrze znane jego błąd widocznym okazują cf Som I p 710 Nº 112
Ale nasz Uczony Naruszewicz daje mu za żonę Eufemią cór Karola Roberta a siostrę Ludwika Kr Węgier z tego miał zięstwa Władysław. X Opol znany w historyi Pol.

Władysław Opolski

Gdy atoli wyposażając zonią dostał Kujawy Władysł Opol lubo się Książęciem Kujawskim tytułował wątpi Kromer bo może na fundamencie że powiat Gniewkowski posiadał tak się nazywał Crom p 253

Fa) Miał za żonę córkę Ziemowita której było imie Agata Dlug X an 1381. Gmich IV c 35 Crom XV p 253 E a za nim Zepke Tab XX opolsk Sommer T I p 530 się

Ale w dyplomacie z r 1402 przez który przystąpiła do pokoju powszechnego z Krzyżakami Elżbietą jako wdowa wymieniona Ofka X Opolska Dypl Bohem Siles Nº 127 Som I p 1006

Fale że i Bolesław X Opol brat miał żonę Eufemią może ten dyplom do tamtej się stosuje.

Dlugosz mówiąc o śmierci Władysława X an 1401 p 172 mówi że bezpotomnie umarł co rozumieć należy że żadnego potomstwa po sobie nie zostawił bo go wszystkie uprzedziły do grobu. Sam bowiem podał pod r 1392 X mówiąc o śmierci Alexandra Wigunta brata Wład Jagiełły że ten miał za żonę cor Wład X Opol której było imie Jadwiga jako świadczy Dyplom zacytowany w Treszi Som T II V II p 87 zatem Zepke Tab XX opsom p 580 po

Prócz tego miał dwóch synów Wacława i Przemysława ale ci w dzieciństwie pomarli Henel Siles renov Cap VIII p 22 Dziedzictwo Bratankowie zabrali

(f 2) nie wspierać Stryja a mianowicie zamkowi Bolesławskiemu ~~tyłu~~ oblężonemu żadney pomocy nie dawać. Spytka Mielsztyńskiego z powodu trzymanych z dawn Jagiełły zamków w Opolskim nie naprzątować Czego gdyby nie dotrzymali Książęta pośredniczący teyugody (Wacław Bisk. Wrocł. Ludwik Brzeski Konrad Oleśnicki i Przemysław Opawski) mieli dawać posiłki Królowi Pol. po dwadzie sia kilku ludzi (viginti .. sic) na zmuszenie ich do ~~—~~ zachowania wiary a radcy miast Opola Strzelec Krapic a przytem i Głogowa w takim razie obiecali wpuścić w swoje mury Króla Polskiego — /

(f) Tytuły

Bolesław III z IV X Opolski

Jaki obranie jego Władysławie lenne świadectwa dostały w historykach tak o Bolesławie zbyt szczupłe i ledwo jego imię od zapomnienia mogłe ocalić.

w 1372 gdy Władysław uczynił ugodę z Ble śnickim ~~wymowił~~ Henrykiem II przyjęcie? ~~dołąc??~~ przeciw wszystkim przez brata Bolesława ~~pomocy~~ X Opol.

Tom I p 888 Dipl Siles No 120.

Wr 1370 był świadkiem aktu przez który Karol IV Łużyce do Czech przyłączył Balbinus P V Epist publ ad Lusatam pertinet p 267.

Umarł 1382 d 21. października pochowany w Opolu u fratres minores

Dług X ad An 1382

~~Został po~~ Miał żonę Eufemią córkę Henryka VI Wrocławskiego

cf Tom I p 712 sq No 117 et p — asser ad T I No 59.

~~Siles~~ Scholiaste ad Silesiograf renovat Cap VIII § 47 p 171.

Zostawił czterech synów Bolesława X Opolskiego Bernarda Falkenberg Jana Bisk Kropidło i Henryka

Tom I p 1000 Dipl Bohem Siles No 121.

Z tych Henryk najmłodszy używał tytułu X Falkenbergskiego jak to świadczy ustęp z dyplomatu jego umieszczony przez Scholiastę ad Silesiograph renov Cap VIII § 47 p 171. lit. 6. wydanego w 1379 gdy fundował Kollegiatę w Głogowie a to dla uczczenia dusz dziadów i babki: Xiążąt Wrocław (Henr VI i Z) i rodziców Bolesława i Eufemii i braci Bolesława i Wacława (czy Bernarda?) cf Tom I 712 sq.

W Fen brat Wacław i opuszczenie Jana Kropidło dają powód do wątpliwości słusznej

Wspomniany jak wyżey powadziano zbraćmi Tom I
Dyp Bol Sile № 121. Zresztą o jego oznach
zupełne milczenie – W 1394 umarł powracając
powracając z Bononii gdzie na Nauki jezdził
Dług X An 1394. p.

Synowie Bol IV

(a) musieli przystać na posiadanie niekto
rych zamków w Opolskim p Spytka Miel
sztynskiego te podług Dług były.
ale podług Krom i Feliscz

albo więc Długosz pobłądził albo też poź
niey nowa ugoda względem tego zaszła i
zamiana o ktorey niewiemy. – W 1396
Zastawił Spytek Mielsztynski te zamki
X Ciesczyn przem i
Jak Krom i Filisz ile. ale poźniey mu
dział je wykupić gdyż je potem dał spo
segu za swą corka Jadwigą zaslubioną
Bernardowi

Jan Kropidło

(a1) Ale Długosz X an 1389 (a szczególniey an 1401. p 173 mowi że bawiąc
u Krzyżaków wczasie swego wygnania nietylko
wsparcie lecz nawet za ich wpływem i Bis
kupstwo Chełmskie otrzymał podanie to po
twierdza i Dyplom znaydujący się z Dogiel
Cod Dip Reg Pol T I. p 540 w ktorym używ
Jan tytułu Biskupa Chełmskiego
(b2) (Dług X an 1398 p 155) To podanie Gebharda względem uwięzienia zaś to potwierdzają dwa
w 1399 ~~Jelen w Cieszynie drugi w Opolu~~
Dyplomata ~~ktorych treść~~ Tom II P II p 87

(b3) Kromer w indeksie mowi zewyjad tajemnicą wła
dyslawa Krola jakaś? ale p 282 błędna – Długosz
natrząc o jego związkach z Krzyżakami wśrod wygnania

Potomstwo Bolesł 5

(aα) Żona jego była Małgorzata córka Xcia Chrob[illegible] ~~podług~~ (a pg. Fischera Henel in Tab Gen MStis Goretea comitis [i to ma zapewnieysze]) Tom I p 720 No 136) która jeszcze w tym samym roku poszła za mężem do grobu i w tymże kościele w kaplicy pochowana ~~Dług XII ad An p.~~

~~(ab)~~ Zostawił synów Bolesława Mikołaja Henryk zaś juz 1436 w czasie wielkiey nocy umarł Dług XII ad An p. O czwartym synie Janie ~~[illegible]~~ o którym Dług niewiedział dowiadeny dyplom z r 1435 Tom I Dypl Boh Sel No 140 p. 1019 córek miał także trzy. Anna Xieni w Trzebnicy Sinapii Olsnographia V II p 631. Małgorzata poslubiona r 1418 Ludwikowi III Xciu Szlązka Pani na Lüben cf T V No 30. i Elżbieta poslubiona Leopoldowi Landgrafowi na Leuchtenberg Cepke ~~Tab~~ Gynaeceum Siles Tab Gen

Jan II

(aβ) W r 1435 z Oycem Bolesławem X Opolskim przystąpił do związku na pobory powszechny
Tom I p 1019 Dypl Boh Siles No 140

W r 1438 był zmuszony (p Wład warneń) wraz z innemi Xiążętami do uznania warunkowego królem ~~Wład~~ Czes ~~ława~~ Kazimierza Jagiellończyka
Crom XXI.

Z tego powodu partya zła

Bolesław VI

A) Syn Wacław jeszcze przed Oycem umarł Dług XIII ad An 1460. dodaj (46)

Mikołaj I

§ 1.) Synowie i ... Dla poparcia swoich uroszczeń napadł na Księstwo Opolskie z Żebrakami czyli Braćmi szajkami Hussytów) i Hangwery obozem we wsi Leśnik (Lesnitz) i wielkie zniszczenia zrządził Książe Kozielski Konrad czarny trzymał z niemi potajemnie. Ale Podrzebracki ułagodzony niedawno odstąpieniem sobie Ziemi Opawy wysłał oddział konnicy i nakazał Książętom i miastom Szląskim aby się śpiesznie połączyli na odparcie tej hordy – co gdy się stało Żebracy odeszli do domów a Pan Oświecimski do zgody był zmuszony mając 200 wiosek zniszczonych.

Dług XIII ad 1460.

Som I p 719. Nr 134 Excerp. e Vohl Annal Wrat MSłio

MS. E

---

§ 2.) Między pięciu synów Ludwika Bolesława Bernarda Mikołaja II i Jana (III.) ale z tych dwaj tylko ostatni panowali a trzej wcześnie zapewne musieli pomrzeć.

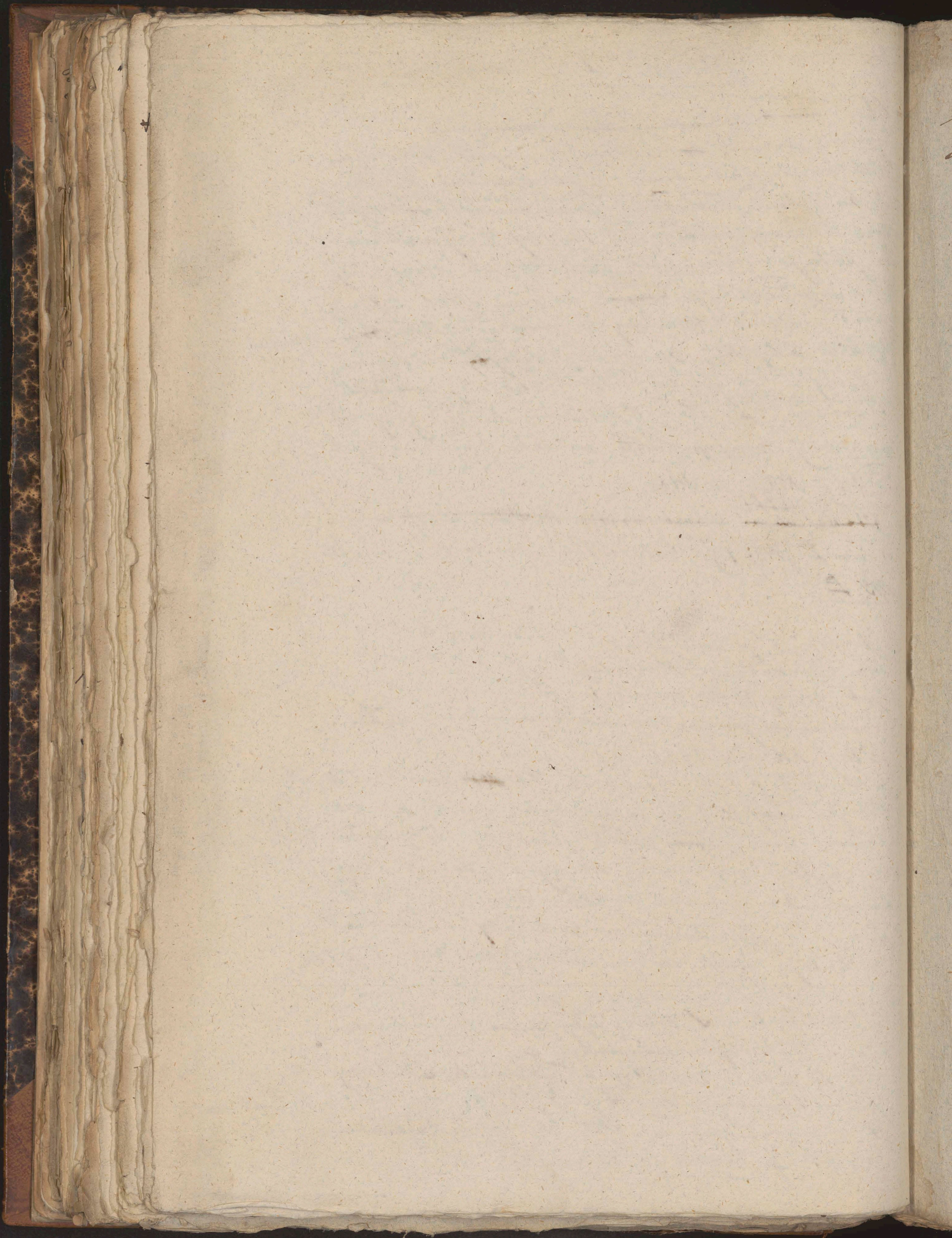
Dług XII an 1436 błędne cytate

Sommer I p 720 Excerp et Voh ann Wrat MS.

Długosz (k.) daje mu tylko córek ale ich imion nie podał pamięci – Z tych jedna była małżonką któregoś z książąt Raciborskich a inne zakonnicami w Raciborzu i Wrocławiu u S Klary jak to do testament Mikołaja potwierdza – wyjątek Som I p 721.

MS Hubner daje mu syna imieniem Henryka?

W klasztorze u S Klary były Elżbieta księżna a Katarzyna zakonnicą † jak to potwierdza Napis w Kościele S Klary przedrukowany u Som I p 722. tudzież Vohl in Annal Wrat MS. et Mortyrologium ad Sam Claram z którego wyjątki † Som I p 722



1. Niższego Szlązka aż do podziału

2. X Wrocławskie

Bolesław Wysoki.

Najstarszy syn Władysława, Bolesław (1.) od wzrostu zwany wysokim a od siły czasem mocnym procerus, altus, alte, slarke, (2.) iest pierwszym średniego a potém i dolnego Szlązka Xięciem. Młodość przepędził w Niemczech wraz z bracią na wygnaniu. Po śmierci ojca za wygnania towarzyszące na woynie Włoskiéj Frydérykowi Barbarossie, miał sakić przy dobywaniu Medyolanu r. 1161. iakiegoś olbrzyma; (3.) Niemieccy atoli spółcześni pisarze nic o tém nie wiedzą czy z miłości prawdy czy z miłości ku narodowi polskiemu... trudno odgadnąć (4.)
Gdy przez wpływ Barbarossy Bolesław IV Kędzierzawy ustąpił synom Władysława wygnańca Szlązka r. 1163. nasz Bolesław uczyniwszy podział z braćmi otrzymał Szlązk średni czyli późnieyssze Xięstwa Wrocławskie, Nissy, Brzegu, Oleśnickie, Sambickie (Muensterberskie) Świdnickie, Jaworskie, Lignickie i baronostwa (Herrschaft), Milicz (Militsch), Sycow (Wartenberg) i Trachenberg (5.) Całe dziedzictwo iego trzymało do 400 □ (6.) Nayczęściej przemieszkiwał we Wrocławiu i Lignicy (7.) Z początku ci nowi Xiążęta Szlązscy były w pewnéj uległości Monarchy Polskiego, który miał rozłożone po zamkach ich Dzielnic swe załogi i na obrady xiążęce zasiadali. Ale gdy po śmierci Henryka Sandomirskiego i Lubelskiego nic z tego dziedzictwa nie otrzymali, widząc Bolesława IV osłabionego klęską Pruską, wzięli się do broni i załogi polskie za pomocą Niemców zaciężnych z zamków wypędzili. Po małych utarczkach beskorzystnych Bolesław IV za radą duchownych i świeckich panów r. 1169 zgodę zawarł. Od tąd Władysławowicze posiadaią Szlązk całkowicie i niezależnie od Monarchy Polskiego (8.) lubo przyiazne związki z Polską nadal iakie to pobaczemy z dalszego ciągu téj historyi utrzymywali.

Po bezpotomnej śmierci Konrada, brata X. Głogowskiego r. 1178. Bolesław

Cała ta rzecz znaczey Bandtkie wystawia Breslau 1862 6 Jf p. 496. sqq

wypełni

wysoki opanował Xięstwo Głogowskie, które poźniej otrzy-
mało nazwisko Szlązka Dolnego. Mieczysław X. Racibor
(albo iak poźniey górnego Szlązka) nie mogąc dobrym spo-
sobem Antonii brata do sprawiedliwszego postępowania
wziął się do broni. Jarosław pierworodny Bolesława Wysokie-
syn obrażony na ojca, iż ten z podmowy Macochy chciał go
pozbawić następstwa, a przenieść ie na młodszego z tey
macochy zrodzonego Henryka – połączył się ze stryiem podług
świadectwa niektórych Kronikarzy. Szczęście opuściło Boles-
ła Wysokiego, wypędzony z Wrocławia i znaczney części Xięstw
byłby może uległ losowi ojca, gdyby nie dobroć Kazimierza
II sprawiedliwego, który oddał pierwszy Mieczysławowi, Racibor (trzymaią-
cemu do chrztu syna Kazimierza) powiatów Oświecimskiego (i
Zatorskiem) i Bytomskiego (podobno z Siewierskiem) za wspólne
pretensye Xiążąt Szlązkich do korony, koniec tej wojnie
domowej położył. Wtedy Mieczysław Raciborzki zrzekł się
pretensyi do puścizny po Konradzie, a Jarosław przeprosiw-
ojca na wyposażenie otrzymał Xięstwo Opolskie, którego
częścią było i Xięstwo Niskie (Nisy v Nyssy podobno Nissa
v Nissy) Za tę przysługę obiecali Xiążęta Szląscy Kazimie-
rzowi sprawiedliwemu pomoc mianowicie przeciw Mieczysła-
wowi Wielkopolskiemu. (9.) Odtąd znowu częściey
Xiążęta Szląscy do spraw polskich wpływaią.

F R 1182 jezdił do Cesa-rze Fryd I of Bar IV

W r. 1180 nasz Bolesław znajdował się na Seymie pamię-
dawszym Łęczyckim. (10.) F W r. 1192 wraz z bratem
Mieczysławem osobiście pomagał Kazimierzowi sprawiedli-
wemu przeciw Prusakom. (11.) W r. 1195 po śmierci
Kazimierza dawał wsparcie Mieczysławowi Poznańskiemu
przeciw Leszkowi białemu. Jarosław dowodzący posiłkami
Szlązkiemi Małopolan zwyciężył nad R. Mozgawą i Gawor-

wziął

wziął w niewolę. (12)

Co do wewnętrznego urządzenia kraju liczne mamy dowody 18.
tego stryia troskliwości. Znalazłszy kray pełny lasów i bagien, starał
się o iego zaludnienie. Z polski równie pustey w owych cza-
sach, nie można się było spodziewać osadników. Będąc przez
matkę wychowanie i żonę drugą połączony z Niemcami przyj-
mował chętnie przybyszów tego narodu do swego Xięstwa. Ci mno-
stwo wsi i miast założyli i dali pierwszy początek do zniem-
czenia dolnego Szląska. Nowe te osady zwykle były zakła-
dane prawem niemieckiem podług którego mieszkańcy wsi
uwalniani od uciążliwości zwyczaynych i prawem uświęconych
w Polszcze i tylko do pewney stałej pomierney opłaty lub
czynszu a czasem do umiarkowaney roboty czyli pańskiego
były obowiązane. (13+)

Osiadaiącym w miastach dozwalał rządzić się prawem iakie
Henryk I Cesarz swoim Burgum albo Otton I Magdebur-
gowi nadał, a które z czasem dołączeniem poiedyńczych
ustaw Cesarskich, zwyczaiów przyiętych, tudzież wyroków
wydanych przez ławników Magdeburskich i Halskich u-
kształcone i udoskonalone zostało. W Szląsku to prawo
nazywało się prawem niemieckiem, magdeburskiem, saskiem
(w Polszcze Saxonem) lub Neumarkskiem ... ponieważ Neu-
markt najprzód tem prawem udarowany innym iego kopie
wydawał. Prawo to zapewniało osobę i własność prócz
pewney stałej opłaty Xiążętom, uwalniało od wszelkich innych uciążliwości a mianowicie od przy-
krych już w ten czas
kasztelańskich sądów ~~uwalniało~~. Wolny wybór radzców (consules)
ławników (scabini) i zaprowadzanie Cechów były iego isto-
tną zasadą. W miejsce Kasztelana nastąpił Woyt
dziedziczny do wymierzania sprawiedliwości zwykle gruntami
i pewnemi opłatami, iako też częścią kary wyposaża-

ny. Jego

Jego dowolność ograniczali wolnemi głosy wybierani ławnicy.
Gdy atoli mimo tej ostrożności, taki dziedziczny sędzia
stał się uciążliwy, zwolna miasta dziedziczne Woytostwa
§ powykupowały. — (13*) § Wrocław za jego panowania znacznie się
podniósł. Biskup Walter swoim i Kapituły kosztem wymuro-
wał w ciągu lat 22, kościół katedralny na Tumie w miejsce
drewnianego przez Kazimierza odnowiciela r. 1052 wystawionego.
Pasterz ten będąc na Edukacyi we Francyi zamiłował zwy-
czaje tego narodu. Kościół ~~wystawił~~ wzniósł na wzór katedry w
Roan. Muzykę, ceremonie, ubiór kościelny używane w da-
nie zaprowadził; nawet, na herbie biskupim lilie przyjął.
(14.) Idąc za jego przykładem mieszczanie wystawili ko-
ściół S. Magdaleny a Książę S^go Mikołaja r. 1175. (15.)

Lignicę w której często przemieszkiwał zamkiem i innemi
gmachami murowanemi przyozdobił. [nad wierszem: i prawa niemieckiego udzielił] (16) Bolesławiec
(Bunzlau) (17.) i Neumarkt (18†) założył, i jeszcze [nad wierszem: ostatecznie]
jed r. 1178 statutami Saskiemi z Hali obdarował.

† Także wystawienie Löwenberga Greifenstein i Lauban (Lubania) jemu przypisuje Barthi Probl. r. 1802: v. 1 & 7 p. 507.

§ Na żądanie Biskupa Waltera [nad wierszem: swego Kanclerza] oddanych tylko wygodom
życia Benedyktynów z klasztoru Lubuskiego wypędził
r. 1175. na ich miejsce zaprowadził Cystersów. (19.

Tenże los spotkał Benedyktynów klasztoru S^go Wincentego
we Wrocławiu. (20) Do zaprowadzenia powszechniej celibatu
§ dopomagał. (21.) Ostatnie dni życia miał rozmaitemi
nieszczęściami zatrute. R. 1200 d. 5 Maja Wrocław zaczy-
naiący się wznosić okropnie pożarem zniszczony przy
tém zdarzeniu wszystkie dawniejsze pomniki history[czne]
zaginęły. (22) W tymże roku straszny głód utrapił [nad wierszem: mieszkańców Pol.] zboża ćwierć
(Scheffel) kosztowała 1¼ dukata. (23) W następ-
nym roku 1201 synowie: Jarosław d 20 Stycznia (24)
Oycowskie jego serce najdotkliwiej zranili

Jan

Jan d. 10 Lutego, Konrad d. 3 Czerwca i Bolesław d. 18 Czerwca nagle pomarli. (25.) ~~Leon~~ Temi klęski mocno zmartwiony sam życie zakończył w Leśnicy (Lissa) pod Wrocławiem r. 1201 d. 6 Grudnia życia 79. Podług ostatniej woli po-chowany w Lubuskim klasztorze, gdzie dotąd przy wiel-kim ołtarzu grób jego mosiężny z wyobrażoną postacią widzieć można. (26) Przed śmiercią zobowiązał syna Henryka Brodatego, aby wieś w której umrze klasztorowi Lubuskiemu zapisał. Stosownie zatem do tego zalecenia ~~wieś~~ Leśnica (Lissa) przy Wrocławiu powinna się była dostać klasztorowi, ale Henryk Brodaty porozumiawszy się z zakonnikami dał ~~[illegible]~~ wzamian wieś Schoenfeld. (27.)

Z pierwszej żony Wencesławy (księżnej) Ruskiej (+ koło r 1167) miał synów Jarosława, Bolesława i córkę Otylię (Algę) (28) Z drugiej Adelaidy córki Grafa Berengara Sulzbach (a sio-stry żony Cesarza Konrada II) miał synów: Henryka (brodatego urodzonego r 1168). Adelaidę, Konrada i Jana. (29) Z tak licznego po-tomstwa dwoje tylko Ojca przeżyło, to jest: Henryk brodaty po ojcu panujący i Adelaida zaślubiona Dypoldowi Margrabi Morawskiemu. (30) § Najstarszy syn Jarosław, który jak widzieliśmy wyżej miał podnieść swiętokradzki oręż przeciw Ojcu otrzymał na swoje wyposażenie Księstwo ~~Nissy, wyjąwszy tylko~~ Księstwo Opolskie, do którego i Krze z okręgiem ~~[illegible]~~ (z Koźlem) należało. Że był Xiążęciem Opola r 1178 dowodzi Dyplom ap. Som I 896 N° 128. (31.) co jak się ma rozumieć wątpliwości podpada. Później r. 1196 niewiedzieć z jakiej przyczyny został Księżem a r. 1198 przez wpływ Ojca był wybrany Biskupem Wrocławskim od Kapituły. (32) Umierając za zezwoleniem Ojca r. 1201 zapisał Księstwo Nissy Biskupstwu

ztąd

ztąd wnoszą niektórzy nowsi, że ~~musiał~~ był do stan
duchownego zmuszony. (33.). Jeżeli podanie Długosza w
dem pozwolenia ojca błędne oczywista, że zapis ten
z pobożności albo nienawiści ku przyrodnym braciom poch
ale która [pobudka] była działająca, trudno dziś wyśledzić.

Henryk brodaty

Jedyny pozostały przy życiu z synów Bolesława wysokie
Henryk brodaty objęł rządy. Nazwisko to otrzymał od brody
którą zapuścił na pamiątkę ślubu czystości uczynionego (120
z żoną znaną w kościele Chrześciańskim pod imieniem S^{tej}
Jadwigi (1) Idąc w ślady Ojca starał się o wzniesienie
kraju przez handel, rękodzieła i rolnictwo, przyjmował
stwo, stawiał szkoły, budował kościoły, duchowieństwo wy
szał wszędzie i lepsze zaprowadził porządki. (2) W tych społo
i pobożnych uczynkach pomagała mu gorliwie żona Sta J
ga, córka Bertolda X. Meranii w Bawaryi. (3) Z kości
przez niego wystawionych klasztor Trzebnicki godzien szczegól
szej uwagi. Podług Długossa następujące zdarzenie było
wodem Henrykowi do wystawienia go. (4.) Będąc razu
wnego Henryk na polowaniu oddalił się od towarzyszów
i błąkając wpadł z koniem w trzęsawiska w niebezpiecz
stwie utraty życia uczynił ślub, że w tych okolicach wy
wi kościół. Dopełniając tego rozpoczął budowę klasztoru
w okolicach Trzebnicy pod tytułem N. Maryi i S^{go} Bar
tłomieja Apostoła, ale cała ta powieść Dłu: podpada w
pliwości, ~~przynajmniej~~ gdyż żadnej o niej wzmianki w Dyp
mie fundacyi (5.) nieuczynił. Klasztor ten przynajm
w części musiał być w r. 1203 wykończony, gdyż do niego

już

iuż w tym roku w oktawę Zmartwychwstania Pańskiego
Zakonnice ~~podług~~ reguły (S. Benedykta) Cysterki wprowa-
dzone zostały. (6.) Powszechne zatem podanie, iż był
założony 1203 a ukończony i poświęcony dopiero r. 1219.
(7.) nie może być dosłownie tłomaczone i rozumiane,
gdyż się sprzeciwia powadze Dyplomatów. Na fundacyą
tę Sta Jadwiga znaczną część swego posagu wyłożyła (8.)
a Henryk hojnie aż do zbytku wyposażył. (8.a) Nazwisko
Trzebnicy miało powstać podług Długosza z następującej oko-
liczności, gdy Henryk I wprowadzał Zakonnice do tej no-
wej fundacyi oddaiąc Dyplom erekcyi pierwszej ich prze-
oryszy Pettrussi zapytał się czyby im czego nie brakowało,
ta ~~uniesiona wdzięcznością~~ zadziwiona hojnością w uniesieniu miała odpowiedzieć Trzebatnic
zkąd ten nowy klasztor z osadą Trzebnicą nazwano. (9)
~~Dług.~~ VI p. 594. Ale że iuż przed założeniem klasztoru
Trzebnica była dowodzą Dyplomata (10.) dotąd zachowane ~~nawet sam Dyplom~~
~~fundacyi Tom I p. Diplom Silesiacar N. XXXIX w~~
~~kilku miejscach wyraźnie o Trzebnicy iako iuż dawno~~
~~znanej mówi cf. Klose Br.~~ Zawsze atoli powieść ta
lubo zmyślona dowodzi, że iuż za czasów Długosza dzi-
wono się nad hojnem wyposażeniem tego klasztoru.

§ Namowiony od żony lubo w kwiecie lat męzkich, aby się
tem łatwiej mógł oddać rozmyślaniom duchownym
i nabożeństwu rządy złożył r. 1212 a Xięstwem synów
Henryka II i Konrada zwanego Kędzierzawym (Crispus) trzeci syn podzielił, gdyż Bolesław ~~III~~ nieco
w przód tegoż roku umarł. (11.) Konrad młodszy (lubiony
od ojca) zaślubiony z księżniczką Saską otrzymał ok-
wód Lubuski i część Łużycy należącą do Szląska, (12)
a podług innych Sagan i Krosno (13) Henryk II ko-

chanek

chanek matki (dzielnicy) Wrocławskie z innemi powiatami Ojczy[zny]
sta nierówność (działu) stała się powodem braterskiej kłótni. Ro[-]
dzice chcieli (nienawistnych braci) ~~ich~~ pogodzić, lecz gdy ich prośby i przedstawie[-]
nia nic nie skutkowały. Henryk I odjechał do Głogowa
a S[ta] Jadwiga do Niemczy (zostawujące burzliwych młodzieńców losowi) — Konrad zebrawszy wojsko
z Polaków (którym szczególniej sprzyjał) i Łużaków (Libu[-]
szyszyków) wkroczył do dzielnicy Henryka II, który na odpór
kupy Niemców zgromadził. O milę od Legnicy r. 1214 pod
wsią Studnicą (Ruffa eclesia Steudnitz v. Rothkirch)
zaszła krwawa bitwa, szczęście przechyliło się na stronę
Henryka II. Konrad po ~~tej~~ klęsce uciekł do ojca mieszka[-]
jącego w Głogowie, gdzie wkrótce będąc na polowaniu
w lesie około Turnawy spadł z konia tak nieszczęśliwie,
iż na miejscu z tego upadku skonał. Zwłoki jego zaprowadzone
do Trzebnicy przez siostrę Agnieszkę (14), która go czule ko[-]
chała łzami oblane pogrzebane zostały. Śmierć jego gwał[-]
towną świątobliwa matka, której serca nie uczuł sobie
pozyskać podług podań w jej żywocie miała przepowie[-]
dzieć. Ojca był ulubionym dziecięciem. (15)

Po tych smutnych zdarzeniach Henryk ojciec (często) niedowie[-]
rzając burzliwemu (charakterowi) synowi (często dla zastosowania go do przygód na które by go przez [F] atoli) znowu rządy objął ~~x~~ pozostały u[-]
(całkiem się do woli Ojca stosować zdał też)
dzielny następca Henryk II, ~~który~~ (dla uszanowania i miłości
ku Rodzicom pobożnego otrzymał nazwisko, ~~całkiem się do~~
~~ojca stosować~~ (dla tego), Miewał atoli i (syn) w rządzie (wielki) udział. 16 Z początku
wewnętrznem urządzeniem kraju i fundacyami kościołów
szczególniej zdaje się być zajęty. J tak (Henryk Brodaty) (+) w r. 1217. założył
klasztor kanoników regular S. Augustyna w Naumburgu
nad Bobrem. (17) [F] W r. 1219 Wrocław pogorzał. (19)

(+) ~~Biskupa~~ (Kanonika) Wrocł. Wincentego (między r. 1207–1216) [?] W tymże
wspierał przy fundowaniu Kollegiaty Kanoni[-]
ków regular (augustinerstift.) w Kamieńcu (17)

[F] przez żywość młodzieńczą mógł być wystawiony znowu. §.

[†] Klasztor Cystersów w Henrychowie tubo przez Mikołaja Kanonika Wrocławskiego a jego Kanclerza roku 1222 zaczęty wykończył i hojnie wyposażył r. 1228 przeto też w napisie nad wielkiemi drzwiami tego Klasztoru umieszczonym zapomniano o Kanoniku a całe dzieło Xięciu przypisano (18)

No 3.

Nieszczęście to przypisano Żydom, i zato

W tymże roku mieli być pierwszy raz ~~Żydzi~~ z Wrocławia wypędzeni, co jednak inni na r. 1226 przenoszą. (20) pomagał Konradowi przeciw Prusakom i namówił go wraz z żoną do nieszczęsnego sprowadzenia Krzyżaków, którzy się potem tyle do upadku naszej ojczyzny przyczynili. (21.)

~~W następnych latach najwięcej go interessa polskie trudniły, syn przeto więcej do rządów w Szląsku wpływał~~. W r. 1225 wezwany na tron Polski od partyi przeciwnej Leszkowi podsunął się z wojskiem aż do rzeki Dłubni pod Krakowem. Stanęły naprzeciw zastępy Leszka gotowe do bitwy, ale przecie Iwon Biskup Krakowski i niektórzy znaczniejsi Panowie nadspodziewanie obu przeciwnych Wiązęt skłonili do zgody. Po tem szczęśliwem dla Polskich ludów zdarzeniu Henryk I udał się do Krakowa i tydzień u Leszka w gościnie przepędził. W tym krótkim czasie tak silnie u przymościę ię zostal zniewolony, iż odtąd z nieprzyjaciela najszczerszym stał się przyjacielem, i tego nie tylko jemu lecz i synowi Bolesławowi wstydliwemu dał liczne dowody. (22) W r. 1227 zaproszony od Leszka białego przybył na zjazd Gonzawski dla ułożenia interessów Wielkopol. i Pomorskich zwołany. W czasie napadu Swiętopełkowego znajdował się z Leszkiem w łaźni, uderzyli nań ciż sami przez buntownika nasłani i niechybnie byliby go zamordowali, gdyby nie przywiązanie szczególniejsze Szlachcica Niemieckiego Wissenburg, który poświęcając życie swe za Pana rzucił się na zamordowanego we krwi i swojem ciałem zasłonił go od razów śmiertelnych. Po oddaleniu się mor-

dercow

W następnych latach najwięcej go interessa polskie trudniły syn przeto więcej do wszystkich rządów wpływał – W r. 1222 pomagał etc.

Odereców Henryk ciężko ranny w lektyce do Wrocławia odniesiony, i wkrótce szczęśliwie wyleczony został. (23)

§. Zaproszony od Królowej Wdowy i znacznej części Panów Krakowskich do sprawowania opieki nad Bolesławem wstydliwym, udał się r. 1228 na początku wiosny do Polski. Konrad Mazowiecki stryj małoletniego Xięcia do tejże godności od niektórych Krakowian wezwany, wojnę z nim rozpoczął. Ale Litwa razy zbitej szczególniej pod Wroczyssem gdzie iego syn Przemysław mężnie walcząc poległ. do Mazowsza wrócił. Henryk maiąc woynę za skończoną woysko swoie rozpuścił, część z synem do Szlązka odesłał, a sam iakby wśród pokoiu bezpiecznie w Krakowskim przemieszkiwał. Z tego umiał korzystać Konrad. Porozumiawszy się ze stronnikami w Krakowskim, napadł niespodzianie Henryka I słuchaiącego Mszy w Spytkowicach i poymanego w niewolę do Płocka uwiozł. Henryk pobożny dla uwolnienia Oyca zaczął się z zapałem do woyny gotować, ale S. Jadwiga wstrzymała iego zapęd. Udała się sama do Konrada i wyjednała pokoy pod następuiącemi warunkami: Henryk I za otrzymaną wolność zrzekł się pod przysięgą opieki nad Bolesławem Wstydliwym i jeńców wszystkich miał wypuścić. Na utwierdzenie tem lepsze tej zgody umowiono podwójne małżeństwo między dwoma synami Konrada i dwoma wnuczkami Brodatego a córkami Henryka II. (24)

§ Henryk I który młodość ~~dla rodu ludzkiego~~ na pobożnych i dobroczynnych dla rodu Ludzkiego dziełach przepędził, po oddaleniu się S. Jadwigi w mury Klasztorne, zdaie się ~~tracić~~ coraz bardziej tracić dawną łagodność charakteru a iedynie dumą Panowania oddychać. Odtąd woyna i polowanie na dzikiego zwierza stały się Jego ulubioną zabawą: żadnej stosowny

do

do tego pory niedopuścił. R. 1233 wezwany od Panów Wielko-
polskich przeciw Władysławowi Spluwaczowi, który do zbrodni
Świętopełkowej w Gonzawie miał udział, uderzył na niego,
z Księstwa wypędził i całe jego dziedzictwo opanował, prócz
niektórych zamków, w których się ten nieszczęsny Xiążę za
pomocą Pomorską nadal utrzymywał. (25.)

§ Wkrótce i Małopolska nastręczyła mu pole do zatrudnień. Ciężka
opieka Konrada wkrótce się Krakowianom uprzykrzyła; aby ją
więc zrzucić postanowili Bolesława w 15tym r. życia doletnim
ogłosić. Dowiedział się o tych zamiarach Konrad zaprosił tedy
uprzejmie do siebie Bolesława z matką Grzymisławą pod
pozorem ważnych interesów Państwa. Skoro przybyli pojmał
i w zamku Sieciechowskim uwięził. Tu poruszony ich stanem
nieszczęśliwym Opat Benedyktynów Sieciechowskich (imię
niem Gallus.) widząc Konrada zatrudnionego wojną Pruską,
ułatwił im ucieczkę 1234 r. do Henryka brodatego. Ten jak
widzieliśmy wyżej obowiązał się był Konradowi nieprzyjmować
opieki nad Bolesławem, ale duma zwyczajnie nie wiele ma
względów na prawa religii i moralności. Przyrzekł Henryk
pomoc i obronę Bolesławowi za co w nagrodę niektóre powiaty
Polskie podług Długosza (p. 652) otrzymał. Aby jednak
pozorem to złamanie przysięgi wymówić, ogłoszono i uznano
Bolesława prędzej pełnoletnim i w takiem znaczeniu jako
niezawisły od nikogo tę ugodę zawierał z Henrykiem, w której
nie nadano Henrykowi tytułu opiekuna, lecz sprzymierzeńca
lubo opiekę rzeczywiście przyjął i sprawował. (26) Później Iwo
Biskup Krakowski, który jeszcze w młodości będąc na nau-

kach

kach w Paryżu zaprzyjaźnił się był z Gregorem IX. Papie-
z łatwością wyrobił potwierdzenie tej zgody i zniesienie przysięgi
przez Henryka wykonanej – (27). Wszystkie się Henrykowi w
Krakowskiem poddało prócz niektórych zamków wojskiem Mazowiec-
kiem osadzonych. Rozgniewany ~~st~~ Konrad wziął się zapalczywie do
niej wojna prowadzona tyle w Krakowskiem (w r. 1234.–35.–36) kt
dwa. Henryk miał przewagę, nie stoczył walnej bitwy, lecz tylko
urywkowo szarpał co mu tyle łatwo mając mieszkańców za sobą
Konrad z Makowiec spustoszywszy kraj, którego chciał być opiekunem, w
cię wojsko całkiem zniszczone powrócił do Mazowsza. Skłonili się
~~frac~~ oba Xiążęta do rozejmu r. 1236 w ciągu którego już w lo-
wie dawniej umówione małżeństwo Xiążąt Mazowieckich z Xiężni-
czkami Wrocławskiemi do skutku doszło. i Gertruda Bolesławowi
Konstancya Kazimierzowi poślubione zostały. Wreszcie po rozmaitych
umowach w r. 1237. stanęła zupełna zgoda, mocą której
Konrad złożył opiekę nad Bolesławem z zamków załogi wy-
wadził (28.) Młody Bolesław w następnych latach powodował
się całkiem radą Henryka brodatego, odstąpił mu w nagrodę
stug dochodów w Krakowskiem, Sandomirskiem i Żup Wielickich
albo lepiej urządzone zostały
które wtedy odkryte ~~zostały~~ sam dla bezpieczeństwa mieszka
w dobrze uzbrojonej Skale. (29.) Że Henryk brodaty odtąd w
dział Krakowskiem i Sandomirskiem (a ~~Bolesław tylko cień mona-~~
~~rchy nosił oczywiście~~) atoli czyli wtedy używał tytułu Xięcia Kra-
kowskiego podpada wątpliwości. Historyków podania w tym wzglę-
dzie są wątpliwe i podpadające rozmaitym tłumaczeniom. Bo-
fał nazywa go Xięciem Szląska i Krakowa albo Szląska,
Polski (to jest Wielkiej) i Krakowa; nie wymienia atoli

czyli

-ył On sam tego tytułu używał. (30). Długosz pod r. 1234 mówi,
że Henryk brodaty X. Wrocławski otrzymawszy xięstwa (principa-
tus) Krakowskie, Sandomierskie i Lubelskie testamentem się opie-
kunem Pudykowi okazał. i równie w Wielkiej-Polsce, jak w
Krakowskim i Sandomierskim władzę Xiążęcą sprawował i tytu-
łem używał a to jedynie dla tego, aby młody Bolesław
między Szlachtę dóbr nie rozdał. (31) Ale pod r. 1237 tenże Autor pisze
wyraźnie, że Henryk I brodaty rządy sprawował, ale przez miłość ku Bo-
lesławowi tytułu Xiążęcia Krakowa i Sandomierza nie używał,
lecz się tylko nazywał Wielkiej-Polski i Szląska Xięciem
i Panem. (32) Za tem zdaniem wszyscy późniejsi Polscy
i Szląscy Pisarze poszli. (33) Prawda, że w niektórych
dyplomatach między tytułami znajdujemy i Xięcia Krakowa tytuł.
iako to z r. 1228 i z r. 1230 (34) ale większą daleko
liczbę mamy w których tego tytułu nie używał. (35) Sku-
teczny zatem mamy powód mniemać, że albo tego tytułu
nie ciągle używał, albo też, że ten iedynie przez kancella-
ryuszów Xiążęcych był dodawany; tem bardziej, że iego władza
w Krakowskim i Sandomierskim tylko czasowa i zastępcza była. Jako monarcha
Polski mianował się i xięciem Pomoranii (35)
W r. 1237 jadąc do Łużacyi w interesach państwa zachorował
i umarł w Krośnie d. 19 Marca (36) roku życia. Ciało iego
przez syna do Trzebnicy sprowadzone i wśród obfitych łez ludu
przed wielkim ołtarzem pogrzebane, gdzie dotąd iego monument
widzieć można. (37) Henryk wzniósł do wielkiej potęgi swój
dom. Panował nie tylko nad średnim i dolnym Szląskiem
prawem dziedzictwa ale i nad Wielkopolską mocą oręża, jako Pan;

ale

ale i nad Krakowem i Sandomirskim jako opiekun. Szanow
od innych Xiążąt Piastów równie dla potęgi i wieku, jako
dla wyższości talentów i poczciwości. Naukę przenikania serc
ludzkich i kierowania niemi podług swoich zamiarów, rzadko który
z panujących w wyższym stopniu posiadał. Poddani bali się go
iak Pana a kochali iak Ojca. Kraj przez mądre i łagod
prawa wzniosł do stanu kwitnącego. Urzędy tylko zdolnym pow
rzał; do żony i dzieci tkliwie przywiązany, czasem aż do słab
dla Dworzan i ludu równie uprzejmy jak wyrozumiały, w ogóle łagodny
ale gdzie szło o sławę Domu i szczęście poddanych surowy
nieużyty. (38) Jedno coby mu można zarzucić iest zbyt
przywiązanie do Niemców; bo zbytnia hojność dla duchowny
w młodości a miłość wojny w podeszłym wieku mogą być wymow
pierwsze dobroczynnym wpływem na obyczaie, a drugie s
zkodliwym skutkiem na potęgę Jego Domu. Z trzech synów ied
tylko Henryk II pobożny przy życiu pozostał, o śmierci
dwóch pierwszych to iest Bolesława
i Konrada już wyżej wspomnieliśmy. Córki trzy Gertruda Xienią w Trzebnicy a
Zofia i Agnieszka zakonnicami w Lubuskim klasztorze z
marły. (39)

§ Żona iego ochrzona w kościele chrześciańskim pod imieniem
Św. Jadwigi, lubo rodu niemieckiego, na obszerniejsze w tej
historyi wspomnienie zasługuje. Była ona i zawsze będzie
prawdziwą ozdobą płci swojej a pociechą ludzkości i cnót chrześciańskich wzorem. Zostawszy
iednego z najpotężniejszych Piastów, pokazała się nowych
swoich poddanych prawdziwie matką. Pobożność iej nie

ograni

ograniczała się na modłach, postach, i rozmyślaniach i tym
podobnych ćwiczeniach pobożnych, ale z tąż samą gorliwością
z którą stawiała kościoły i wyposażała duchowieństwo (co
w owych czasach najdzielniejszym było środkiem do ukształ-
cenia moralnie człowieka) wspierała nędznych i kaleków,
wyszukiwała zepsutych, i tych to słodką namową, to macie-
rzyńską naganą na drogę cnoty zwracała. Odwiedzać ~~[illegible]~~ wiej-
skie chaty i tam miłość pracy i dobrych obyczajów za-
szczepiać, opatrywać chorych, pocieszać nieszczęśliwych, godzić
zwaśnionych, wyjednywać przebaczenie winnym u męża lub
syna były jej codziennem zatrudnieniem. Też to czyny
właściwe sercu przejętemu duchem Ewangelii, sprawiły,
iż dziś jeszcze lud Szląski mimo zmiany w sposobie
myślenia i religii, te miejsca, i kamienie, na których za-
sypia spoczywała, i te studnie z których spragniona nie-
raz pomoc bliźnim wodę czerpała ochędożnie utrzymu-
ję i z uszanowaniem przychodniom pokazuje. Ile urato-
wała ofiar [illegible] zapał uniesienia męża i syna,
ile się do szczęścia ludu mądrą a zawsze pełną ludzkości
radą przyczyniła liczne mamy świadectwa historyi. Mno-
stwa dobrych ustaw i zakładów ona była pierwszą doradczynią
albo do wykonania ich najgorliwszą zachęcicielką. Ile zaś
czytywanie jej żywota po kościołach polskich w dni święte
z żywotami Ś. Wojciecha i Stanisława na obyczaje wpły-
wało, bystrzej przenikać umiejącym serca ludzkie i mogącym
lepiej czytać w ciemnościach wieków zeszłych do odgadnienia

zostawiam.

zostawiam. Tu w krótkości jej żywot podług Legendy i podań Historyków wszystkich przebierzemy.

S.ta Jadwiga była córką Bertolda X. Meranii Margrafa Badeńskiego i Grafa na Tyrolu. (1.) Pobożność i cno chrześciańskie były wtedy właściwą ozdobą jej Domu. S.ta Elżbie X. Turyngii i S.ta Kunegunda Królowa Polska były jej siostrzenice. (2) Pierwszą młodość spędziła na Edukacyi w Klasztorze Kitzingen, gdzie jej trzecia siostra Matylda u marła 1245 Xienią. (3.) W dwunastym roku życia z zaręczy w woli Rodziców, wolą Boga oddała swą rękę (r. 1186) Hen rykowi I. (4.) Z nią przybyło mnóstwo familij szlach niemieckiej do Szlązka. (5) Ci przyczynili się do zalu dnienia, do wzniesienia handlu i rękodzieł a może i do ułagodzenia obyczajów, ale razem na przytłumienie narod wości polskiej szkodliwy wpływ mieli. Na jej dworze tylko ludzie cnotliwi i bogobojni mieli wziętość i znaczen Na męża zawsze wywierała wpływ łagodny, pomnożyć jego sercu miłości Boga i bliźniego było jej pierwszym i ostatnim celem. Często na klęczkach ze łzami w oczach b gała go za winnemi lub będącemi w niełasce i nieodstę wała dopóty, dopóki im dawnych względów lub przebaczenia winy nie wyjednała. Ubogim los pozmarnym na woj nie dawała im żywność i odzienie. Uwięzionych za długi wykup wała. (6) Skazanych na śmierć od haniebnej kary wy prasprała (7) a podczas budowy Kościoła Trzebnickiego skło niła męża, aby karę śmierci, chłosty i więzienia zawiesi i zmienił

i zmienił ią na pracę ręczną przy fabryce tej świętyni. (8)
Oto ustawa z której się wiek nawet najoświeceńszy pochlu-
bić może. Szczególniej zniszczeniom kraju i ... Krar
ludu przez wojnę troskliwie zapobiegała. Mamy tego jaśny
dowód, kiedy jej mąż przez Konrada Mazowieckiego schwytany
został. Wstrzymała syna od wojny, sama udała się do
Mazowsza i swemi prośby i namowy zwyciężyła, dzikie charakter
tego Księcia i pokój Polskim ludom iak powiedzieliśmy wyżej
wyjednała. (9) Pisarz jej żywota obszernie rozwinął jej
wstrzemięźliwość i umiarkowanie w stanie małżeńskim. (11.
O, lubo zgodne z duchem owych czasów jako mało maiące
wpływu na nasz wiek pieszczony pomiiamy. Nakoniec
zostawszy matką sześciorga dzieci, to iest trzech synów: Bole-
sława, Konrada i Henryka i trzech córek: Agnieszki, Zo-
fii i Gertrudy skłoniła swoiego męża do sluby czystości i
ten w r. 1208 uroczyście przy błogosławieństwie Biskupa ...
~~...~~ wykonali i blisko 30 lat żyiąc święcie zachowali. Na
pamiątkę tego aktu Henryk I. obcinał włosy na głowie tylko w koło
a brodę całkiem zapuścił, stąd też nazwisko brodatego barbatus otrzy-
mał. (11.) Odtąd Sta Jadwiga unikała troskliwie towarzystwa
z mężem, czasem tylko na publicznych mieyscach, szczególniej
w kościołach tłumaczą go za Duchowieństwem, które czuła bez
granic, lub prosząc za nędznemi lub winnemi w obec znamienitych
Osób z nim rozmawiała. W chorobie nie odwiedzała go tylko w
towarzystwie Księżnej Anny swojej synowej i innych poważnych nie-
wiast. (12.) Nieszczęścia znosiła z prawdziwie chrześciańską sta-
tecznością, co należy przypisać nieprzytłumionej czułości, gdyż wszędzie

gdzie

gdzie szło o zelżenie cierpień bliźniemu nie ustępowała naj-
czulszej matce, ale z ufności bez granic w opatrzności spraw-
dliwego i najlepszego ojca. Nigdy na doniesienie smutnych zda-
rzeń nie słyszano z jej ust narzekań lub [illegible] płaczów
na los. i tym podobnych wynurzeń gwałtownych namiętności,
lecz wszystkie w pokorze i milczeniu złożywszy oczy zalaną łzami
twarz wznosiła ku niebu. Taką ją widziano, kiedy jej doniesiono
zabójstwo siostry Gertrudy Król. Węgier. której pamięć w potomno-
ści zczerniona. Śmierć syna Bolesława, dalej wojnę bra-
terską a w krótce tragiczny zgon Konrada na polowaniu, smu-
tne sceny w jej familii, kiedy król Filip był zamordowany przez
Ottona z Wittelsbachu do czego jej oba bracia Ekbert i Henryk
byli wplątani. (13.) Gdy otrzymała wiadomość o morderczem
napadnięciu męża w Gonsawie, rzekła spokojnie: spodziewam się
że mu Bóg do zdrowia powrócić pozwoli. co spełnione za przepo-
wiedzenie uznane zostało. Po jego śmierci nie wylewała łez,
~~lecz~~ owszem Zakonnice Trzebnickie opłakujące nieumiarkowanie swo-
jego dobrodzieja powściągnąć starała się wystawiając, że Chrze-
ścianina najpierwszym obowiązkiem zrządzenia opatrzności z po-
korą przyjmować. (14.) Również ~~spokojnie~~ zgodną podziwienia mocą duszy przyjęła wiadomość
o śmierci syna Henryka II pobożnego, córkę swoją, księżnę Trzebnicką i ~~owszem~~ synową narze-
kającą, ciesząc rzekła: Ja nie tyle widzę powodów do płaczu i
narzekań, jak do podziękowania niebu za łaskę, że mi dał
syna, który żyjąc zawsze mnie i cnotę kochał i szanował. a nakoniec
krew swoją przelał w obronie Religii i poddanych. (15.) Jej miłość
ku bliźnim była bez granic, wszędzie, gdzie się tylko poka-
zała zmniejszała nędzę i cierpienia — Zawsze otoczona

biednych

104

biednych i sierot, którym żywność i odzienie obmyślać było dla Jey serca, przepełnionego miłością bliźniego wygodniejsze niż sobie. W czasie drogości i głodu otwie= naymilszem zatrudnieniem

rała szpichlerze, z których każdemu, ileby chciał brać do=

zwalała. (16) Szczególniej o rozszerzenie Religii troskliwa podług

podania powszechnego wystawiła kościoły w Zadel przed Fran=

kenstein, N. M. P. w Bolesławie (Bunzlau)

S. Andrzeja przed Herrnstadt na Górze, Goldberg Franciszkanów

Klasztor Franciszkański w Goldberg, i Klasztor

w Walstadt na miejscu, gdzie jej syn Henryk walcząc z

Tatarami zamordowany. (17) Nie potrzebuie wspomnienia,

iż mnóstwo kościołów i klasztorów bogatemi dochodami opatrzyła,

wiele jałmużnami obdarzyła. Szczególniej klasztor Trzebni=

cki posagiem swoim zbogaciła. (18) Wystawiwszy życie S^tej Ja=

dwigi publicznie, niech nam wolno będzie zwrócić uwagę na

prywatne i ukryte, które lubo dziś po zupełnej zmianie oby=

czajów i sposobie myślenia nie wiele może wpływać na czy=

telnika dziewiętnastego wieku, zawsze atoli posłużyć może

do poznania jaśniej ducha trzynastego wieku a porównanie

owoczesnych z teraz wyobrażeń znoszeniem może się stać źródłem

lśniejszych niebezpiecznych pomysłów.

Już w młodości nie używała sukien kosztownych i modnych

a w dalszym wieku tylko starych i takich, które się od ostro=

ści powietrza z trudnością zasłonić mogły. (19.) Zwykle chodziła

boso a trzewiki nosiła pod pachą i tylko ie wtedy wzuwała, kie=

dy się zbliżała do Osób duchownych lub innych dla których miała

szczególniejsze uszanowanie. (20) Tego zwyczaiu nawet w zimie nie

odmieniała i często ślady nóg swoich na śniegu krwią zroszone

zostawiała

zostawiała (21.) Spowiednik jej Günther Opat Lubuski chcąc
ją od tego zwyczaju szkodliwego zdrowiu odwieść, darował
jej parę nowych trzewików. Po roku gdy ją tenże kapłan
strofował o nieposłuszeństwo, rzekła z pokorą: byłam posłuszną
i danych mi przez cię trzewików często używam i na poparcie
swych słów z wielkiem podziwieniem kapłana pokazała mu
trzewiki lubo często używane, jednak zupełnie nowe. (22) Od
noszenia na samem ciele ostrego Cylicium i pasów pokutnych
ani prośby Wnęczej Anny i syna Henryka, ani przedstawienia
osób duchownych nie mogły jej wstrzymać tem często ciało
do ran i kaleczyła. (23) Za życia męża tając się z czę-
stemi postami, jedząc z mężem brała na talerz potrawy, krając
mięso w drobne kawałki i te na talerzu z miejsca na miej-
sce przekładała, nie jedząc prócz chleba i często wstawała
od stołu pysznie zastawionego zupełnie głodną. (24.)
W ostatnich czterdziestu latach życia wcale mięsa nie używała
a od surowych postów żadnemi namowami ani krewnych ani du-
chownych ani nawet brata Ekberta Biskupa Bamberskiego,
którego serdecznie kochała odwieść się nie dała, raz tylko w cią-
tego czasu na rozkaz Nuncyusza Papiezkiego Wilhelma z Moden,
w słabości użyła mięsa, lecz to podług jej wyznania więcej
boleści sprawiło jej duszy, niż choroba ciału. (25) Jej zwyczajne
pokarmy były, w Niedzielę, Wtorek i Czwartek: Ryby i mleczne
potrawy, w Poniedziałek, Sobotę: orzechy, owoce suche, a w Środę
i Piątek: chleb suchy i woda, lecz później, gdy coraz bardziej jej
duch brał przewagę nad ciałem, już tylko na chlebie suchym
i wodzie przeważonej na zimno przestawała, i z trudnością

na rozkaz

na rozkaz Spowiednika i Biskupa ryb i mlecznych pokar-
mów używała. W ciągu Adwentu wielkiego Postu i w Wigilię
ŚŚ. Apostołów ledwo parę kęsów chleba używała. (26) Ten
sposób życia ostry aż spółczesnych w podziwienie wpra-
wiał, którzy pojąć nie mogli, jak można żyć tak mało u-
żywając pokarmów. (27)

W łożu stósownie do godności Xiążęcej usłanem nie sypiała,
lecz na posadzce okrytej skorą. W słabości na słomie zgrzebnem
(Dekke) okrytej. – Bardzo mało sypiała, lecz dnie i nocy
na modłach i rozmyślaniach pobożnych przepędzała. (28)
Wśród modlitwy i rozmyślań tak mocno myśl swą ku Bogu
zwracała, iż całkiem czucie tracić zdawała się, i osób około
siebie nie widziała i co około niej mówiono lub robiono nie-
wiedziała. Wiele świadczyło aż wśród takich modłów widziano ją
w powietrzu wzniesioną a twarz jej jaśniejącą. (29) Za
uderzeniem we dzwony w kościele bez względu na niepogodę
prędko spieszyła do Kościoła z familią i tam dopóty bawiła
dopóki się nabożeństwa nie skończyły. Szczególniej Msze, ile
ich tylko być mogło w kościele, słuchała z uniesieniem klę-
cząc lub leżąc krzyżem. Grzmotów i Błyskawic jako znaków
sądu ostatecznego nadzwyczaj się bała, i w takich okoliczno-
ściach przywoływała kapłana, który trzymając ręce na jej
głowie a ona modląc się klęczała, dopóki burza nie mi-
nęła. (30) Miejsca na których xięża albo zakonnice od-
bywali modły albo nawet stali lub siedzieli z największem
uszanowaniem, gdy nikt nie widział, całowała. Ręcznikami
sporządzonemi przez Zakonnice robiła znak krzyża Ś. na o-

oczach

oczach i piersiach; wodę zaś w której poświęcone Bogu pan[ny] nogi obmyły, uważała za świętą i nią oczy, twarz, głowę obmywała, toż robiła nią swoim małym wnukom w zaufaniu, iż świętość tej wody dla nich skuteczną będzie (31.) Pokarmy dotknięte przez Zakonników miała za pokarm niebieski dla tego z największą troskliwością odkupywała od braciszków kawałki chleba, które w Klasztorze dostali i temi jakby pokarmem niebieskim głód zasilała. W tym celu utrzymywała dwie niewiasty ubogie i te kolejno do klasztoru na Łubuskiego posyłała, aby jej otrzymane tamże kawałki chleba w jałmużnie jakby relikwije przynosiły. Czasem przyjmowała u siebie Zakonników a wtedy ułomki po nich chleba jakby świętości zbierała. (31.) Często obmywała i obcierała nogi ubogim a w Wielki Czwartek tę usługę pełniła toż dowrat[illegible] i nowemi sukniami ich obdarzała — Zawsze otoczona ubogiemi bliższej pokarmy rozdawała a wody nie wprzód użyła, dopóki się najbrzydszy między nimi z kubka nie napił. (32.) Niedosyć na tych tak odrażających nasz pieszczony wiek samowolnych udręczeniach. Często kazała się niemiłosiernie biczować zaufanym niewiastom, aby zaś tego nikt nie wiedział wierne sobie sługi na straży zostawiała. (33.)

Ale porzuciwszy te uwagi, [wystawiwszy jak żyła] zbliżmy się do iej łoża śmiertel-
nego [i zobaczmy jak umarła] ~~i całe życie~~. Na śmierć gotowała się ciągle, dziwiącym
się, dla czego Sakramenta przyimuie, które Kościoł Sty tylko
umierającym przeznaczył, odpowiadała: gdybym czekała na ostat-
nią godzinę, możebym wtedy nie miała dosyć sił do przyjęcia
ich przyzwoicie z pobożnością. (34.) W ostatniej chorobie zbli-
żającym się do siebie z przezorną łagodnością dawała poznać
tajne ich grzechy i zachęcała do poprawy (35) Dla wszystkich
okazywała się zawsze czułą matką, a w zaleceniach o swoim po-
grzebie okazała pokorę. Pytającej się swej córce Gertrudzie Xieni
klasztoru Trzebnickiego, gdzieby chciała być pogrzebiona, odpowie-
działa: na wspólnym Cmentarzu. (36) Świadectwa Zakonnic
o iej rozmowach z świętemi, o widzeniu cudownem około iej łoża
świat iaśniejącej postaci, (37) czeli nie więcej, to przynajmniej to
udowodnią, że Sta Jadwiga całkiem miała umysł zatopiony
w Bogu, a osoby Zakonne z zupełną wiarą i zaufaniem
poglądały na rzeczy tyczące się Religii. W roku
1243 d 15 8bris zasnęła w Bogu, (38) a w dni 7 pogrzebiona. (39.)
Po śmierci twarz iej dla ciągłych postów i umartwień
za życia żółto szada rozjaśniała białością śnieżną, tę (40)
zmianę przytomni iednozgodnie za cud uznali, a dzisiejsi
Fizyognomiści za naturalny skutek śmierci chcą uważać.

Już za życia przypisywano iej cuda, ale ona sama
z największą pokorą i troskliwością zakazywała tego mówić.
(41) Po śmierci mnóstwo chorych i kaleków obległo iej grób
żebrząc w smutku tej pomocy, której im żywa nigdy
nie odmówiła. (42)

Wróćcie.

W krótce rozeszły się liczne wieści o cudach, mnóstwo cho-
rych i kalików zaświadczyło o swojém cudowném uleczeniu.
W dzień jéj śmierci rozchodziła się przy jéj grobie przyjemna
wonia. a nad nim ~~Nad jéj grobem~~ widziano w nocy łunę i postać
Biskupów i Opatów. To wszystko było powodem, że Xią-
żęta Szląscy i Duchowieństwo poczęło się z gorliwością sta-
rać w Stolicy Apostolskiej o jéj kanonizacyą. Urban IV pa-
pież polecił rozstrzygnięcie żywota Stéj Jadwigi Biskupo-
wi Władysławowskiemu Wolimierowi i X. Szymonowi Przeorowi
klasztoru Sgo Albrechta we Wrocławiu a Prowincyałowi
Dominikańskiemu w Polsce. — Ci urzędowy Protokół r 1262
d 25 8bris do Rzymu przesłali. Gdy atoli w tych aktach
wyrazili, że niektóre cuda dla odległości Osób nie mogą
być świadkami poparte, nie uznał ich Dwór Rzymski
za dostateczne, i drugi raz tę rzecz pilniej rostrzygnąć nakazał.
To uskuteczniono 1263 r. 2 Marca. Ale i na tém Rzym nie prze-
stał ~~Dwór Rzymski~~. Jeszcze więc i trzeci raz r. 1264
d 16 Marca w kościele Sgo Bartłomieja w Trzebnicy (rów-
nie i dwa poprzedzające razy w tymże miejscu) a czwarty
tegoż roku we Wrocławiu w kościele Sgo Albrechta i po
innych miejscach tenże Biskup Wolimir i Szymon Pro-
wincyał pilnie świadków wysłuchali. Wszystkie te Akta przez
Magistra Salamona Archidiakona Krakowskiego i Otrem-
berta Diakona Wyszehradzkiego z wielu innemi znamienitemi
Osobami podpisane Urbanowi IV r. 1264 w miesiącu Sierpniu
złożone. Ten kazał świadków badać, lecz wprzód nim

rzecz

rzez ukończono, śmierć go zaszła, odwlekła się więc tym sposobem i dalej kanonizacya. (42) Dopiero iego następca Klemens IV rzez skończył i Xiężnę Jadwigę w poczet Świętych w Witerbo w kościele Reformatów (Fratres minores) r. 1267 policzył. (43.)

Radości iaką ta wieść w Polszcze i Szlęsku sprawiła łatwo sobie wyobrazić możemy. Na podniesienie z grobu zwłok świętych wybrano d. 16 Sierpnia 1268 r. Mnóstwo Duchownych i Świeckich Panów a mianowicie Ottokar Król Czeski, Xiążęta Szląscy Władysław Arcybiskup Salcburgski, Bolesław Łysy, Konrad z 3 synami: Konradem, Henrykiem i Przemysławem prawnukami i siostrą Agnieszką ten obchód obecnością swoią zaszczycili. Nie omieszkali i Xiążęta Polscy z wielą Panami przybyć na tę rzadką uroczystość. Znamienitsi w rozbitych koło klasztoru bogatych namiotach, tłum zaś pobożnego ludu niezliczony na przyległych polach i lasach w szałasach, wozach okrytych iak namiot koczował. (44.)

Opaci Mikołaj Lubuski i Maurycy Kamieniecki wspólnie z Kanoników i Prałatów Wrocławskich celebrowali. Po otworzeniu trumny i zmyciu śmiertelnych szczątków winem podług zwyczaiu kościoła znaleziono zupełnie wolne od zepsucia Mózg i trzy palce prawej ręki a między temi mocno ściętemi małe wyobrażenie Najświętszej Maryi Panny ze słoniowej kości wyrobione.

Tę figurkę zwykła była Sta Jadwiga zawsze za żywota w ręku nosić – Razu pewnego zgubiła ją – a gdy tem zdarzeniem mocno się trapiła, wieprz w swym ryju znalezioną modlącej się przyniósł. Odtąd jej już nigdy z ręki nie puszczała. Z nią zawsze z nią chodziła, z nią umarła i pogrzebioną była. Obdzieliwszy Kościoły Polski i Szląska Świętemi relikwiami resztę w przygotowanym Sarkofagu w Trzebnicy złożono. (45

Każdy z ludu podług możności niósł ofiary do kościoła, każdy cisnął się do ucałowania SS. relikwij. Radosne głosy odbiły się o sklepienia świątyni w pieniu: „Chwała Bogu na wysokości". Nieznane jeszcze w Polsce Organy towarzysząc śpiewom pobożnym i zajmując unosiły Ducha. Świece jarzące uwieńczone kwiatami dzień i noc na ołtarzu gorzały. Szczególniej zajmowały oczy widzów pochodnie, które dowcipnie przez... zawieszone do okręgów kół w rozmaitym kierunku krążąc a swoim biegiem (między któremi też duch się unosił obroty planet) wyobrażały. Pogoda uprzyjemniła całą uroczystość – wszyscy po zakończonem nabożeństwie pełni radości powrócili do domów – Godna rzecz uwagi, że mimo niezliczonego tłumu z rozmaitego mnóstwa ludu zalegającego pola i bliskie lasy za świadectwem historyi nie zdarzyła się w czasie tej uroczystości żadna scena krwawa. (46) Piękny dowód łagodności obyczajów Polskich – ale też niespożyta gorzałka jeszcze nie była znana.

Kaplicę w której kości Stej Jadwigi spoczywają założył 28 Kwietnia 1268 Arcybiskup Salcburski wnuk Świętej

(47)

NS

1 Henryk I darował Kościołowi Wrocławskiemu dziesięcinę z Gór złotych (czy Goldbergskich?) w 1227 (1.) a że już w 1232 miasta Chełmno (Kulm) w Prusiech w nadaniu swoim otrzymało dla siebie też same prawa górnicze jakie w krajach naszego Henryka I. były wynika zatem: że wtedy w Szląsku Górnictwo musiało być udoskonalone. (2)

Tschoppe u. Stenzel Urkundensamlung p. 5. N.2 J.U. Banthii jus Culmense p. 291. Voigt Gesch. preuss II. S. 237. N. Bergmanns Gesch. der Bergbaues in Löwenberg u. Bunzlau in v. Ledeburs Archive für die Geschichtskunde des preussischen Staat 1 B.d S. 330 ff.

2 Lubo Henryk I dał liczne dowody swej przychylności i uszanowania ku duchownym jednak wpadł z Biskupem w spór o dziesięciny. Podług praw kanonicznych utwierdzonych owczesnym zwyczajem Biskupi pobierali w całej swej Dyecezyi dziesięciny czasem je tylko ustępowali z pobożności nowo założonym kościołom lub klasztorom, albo nawet świeckim za pewne wynagrodzenie. Dochody Biskupie tak już były wielkie że nie tylko na wspaniałe ale nawet zbytkowe utrzymanie wystarczały, przeciwnie książęce przy zaprowadzaniu nowych porządków, zakładaniu budowaniu kościołów i zamków, wyposażaniu zasłużonych urzędników co dzień się zmniejszały, a stan świecki który w potrzebie nagłej sam niedostatek składkami zastępować musiał, sarkać na Duchowieństwo gdy to na mocy praw Kościelnych od wszelkich ciężarów wolnem się zrobiło, i ledwo zwielkiemi ko(?)rowodami na małe ofiary kraju skłonić się dało. Te okoliczności były powodem że nasz

nasz Henryk I w okolicach świeżo wykarczowanych i ludem podług prawa niemieckiego osadzonych dziesięcinę znacznie mniejszą niż ta jaka była ustanowił, tj. albo dla siebie zatrzymał albo poddzi wcześniej płacili, nowo wystawionym kościołom lub Klasztorom darował. Temu oparli się Biskupi i Kapituły. Gdy Henryk w 1217 Kanonikom Lateraneńskim (Augustiner) w Naumburgu nad Bobrem darował 120 Łanów lasu z warunkiem aby go wykarczowali i Osadnikami niemieckiemi osadzili, Biskup Laurenty mimo tego że dziesięcinę tę temu Klasztorowi darował żądał jej z pogróżką klątwy i ledwo na wdanie się papieża Honoryusza III w 1219 dał się skłonić do ustąpienia jej Klasztorowi przeciw czemu stała większa część Kapituły protestacyą uczyniła. Worbs Neues Arch. II p. 145 et 148 u Stenzla p. 34

Zresztą Biskup Laurenty jeszcze dla kościołów był powolniejszym niż dla rycerstwa i szlachty, rozgniewany już to zatrzymaniem dziesięciny już to zmniejszeniem jej przez zamianę zwyczajnej na zsypkową umiarkowaną, zaczął książęcych poddanych rozmaitem sposobem pod pozorem dziesięciny trapić, tak dalece że sprowadzeni osadnicy Niemcy niechcieli dalej lasów i krzewin karczować nawet w niektórych miejscach z powodu tego się dziby już zajęte opuścili. Nadto lubo poprzednicy Laurentego Biskupa, otrzymawszy od książąt wynagrodzenie w dobrach uwolnili książęcych poddanych od dziesięciny bez względu na to Laurenty zaczął teraz od nich wyciskać a opierającemu się rycerstwu i Szlachcie klątwą wtedy tak straszną zagroził. Henryk I zaniósł skargę przed Ojca Świętego Honoryusza który znając jego bogobojność, dla załatwienia tego spo-

ru

dla załatwienia tego sporu r 1226 wyznaczył 3ch z Naumburga i 3 z miśni sędzy. ci skło-nili obie strony w roku następnym 1227 do następującej zgody: Lubo od dawna wcisnęło się było nadużycie ~~dzięcy~~ że Smurdzone Łazaki, Stroże, Popsznicy i Płużacy (tak wtedy poddanych niewolników od obowiązków rozmaitych nazywano) żadnéj dziesięciny nie składali jednakże Henryk I dla dalszej zgody zezwolił, nawet Szlachta, któraby grunta ~~do~~ płacenia dziesięciny uległe otrzymała ~~od~~ zacząwszy od ostatniego Soboru Lateranowskiego r 1215 rachując otrzymała, albo nadal otrzyma ~~płacić~~ dawać ją obowiązaną będzie (zapewne dawniéj od niéj wolna (równie jak i dzisiejsze grunta) była) jednakże podług praw Szlacheckich wolno jéj było dawać ją któremu jéj się podoba kościołowi. Co większa przyrzekł dziś dawać dziesięcinę z kopalni złota. Biskup zaś ze swej strony obiecał nie domagać się nadal z Kasztelanij Krośnieńskiej Bytomskiej Sagańskiej Bolesławskiej i Lähn żadnej innej dziesięciny prócz tej którą mu dotąd stale mieszkańcy składali. W Krośnieńskim Niemcy byli obowiązani dawać trzy ćwiertnie (Scheffel) z Łanu. Polacy to co dotąd dawali (zapewne snopkowa) W Bytomskim, poddani dzisiejszy zamiast dziesięciny zbożowej mieli dawać miód, jak dotąd, wszyscy rolni i Żydzi którzy wtedy ziemię uprawili całkowitą dziesięcinę. — W Sagańskim i Bolesławskim przestał Biskup jak dotąd na miodzie a W Lähn-skim jedne okolice ~~poboczne jako~~ ~~na~~ z korkach ———— (Eichhörnchen) inne ~~Wie~~ ~~Lesne także~~ zaś ~~skórki~~ ———— (Marderfellen) ~~za~~ zwyczajną dziesięcinę dawały. — Nabonie

Nakoniec jezdiby najprzyszłości puste i Lasy od Krosna do Bomnikowa ciągnące się zamie szkałe zostały wtedy biskupowi zamiast dziesięciny wytyczonej po wsdunga z Lanu płacić mieszkańcy będą odczego każdy osty Lan jako własność Lokatora wolną będzie. dopoty dopoki On sam lub jego następcy z niej pożytkować będą skoro ja zaś na czenśse między osadnikow rozdzieli wtedy do składamo umówionej dziesięciny ulęgnu. Ten jest początek Biskupiego wiedungu w Sztaplku. Ugodę niniejsza Henryk Biskup i Kapituła podpisała i iza obowiązującą uznali.

Tzschoppe und Stenzel. p 33–36 wszy stko z Mspta! Privilegienbuch des Bisthums Breslau w Archiwum

Wkrotce potej ugodzie w 1230 uczynił Henryk brodaty na wstawienie się papieskiego legata Wilhelma z Modeny i za przyzwoleniem syna Henryka II nową ugodę z biskupem Laurentem względem najwyższego sądu w księstwie Niskim. Księstwo to zapisane biskupstwu Wrocławskiemu przez Jarosława (1201) stało się nowych sporow między xiążętami i biskupami powodem. Biskupi chcieli wtem nowem dziedzictwie panować jak udzielni xiążęta gdy tym czasem sami xiążęta Biskupów w księstwie Niskim uważać chcieli jako innych posiadaczy dobr ziemskich. Dowiśta ze Biskupi to dziedzictwo z takiemi prawami mogli posiadać z jakiemi im dane było Uważać tu jednak należy że do takiego nadania sama wola Jarosława

Jarosława dostateczną bydź nie mogła ponieważ do jego dzielnicy ~~mieli~~ prawo nie zaprzeczone jego bracia i ich potomstwo mogli tedy słusznie w każdem razie oprzeć się tej jego darowiźnie jako krzywdzącej swą familią. Pod jakiemi warunkami Jarosław Biskupstwu Ziemię Nyską zapisał niewiadomo bo Dyplomat tego nadania już w XIII wieku zaginął że się jednak ten zapis nie ~~[illegible]~~ popierał wzmiankowanych preten-syj Biskupów rzecz oczywista że w sporach z xiążętami nigdzie się do niego nie odwołują, lubo niepodobną jest rzeczą aby im treść jego niebyła zna-joma. Zresztą zatracenie samo tak ważnego dokumentu zdaje się nie bydź przypadkowem. — Po wielu sporach ~~[illegible]~~ o prawa najwyższej władzy w ziemi Niskiej na wstawienie się ~~[illegible]~~ Legata Papiezkiego do Pruss Wilhelma Biskupa ~~[illegible]~~ Modeny Henryk brodaty wraz z synem Henrykiem II przystał na ugodę w r 1230 z biskupem Laurentem względem sądownictwa naj-wyższego w Ziemi Niskiej pod następu-jącemi warunkami. — ~~[illegible]~~ Henryk dał biskupowi (bogu i S. Janowi) połowę dochodów z opłat ~~[illegible]~~ sądo-wych w sprawach miecza, nie tykając części należnej sędziemu Advocatus który jeżeli był nazawsze ustanowiony pobierał część trzecią a jeżeli na zawsze tylko część czwartą ~~Taka~~ opłata sądowa w dwóch tylko przypadkach miała bydź między xięcia i Biskupa dzielo-na ~~to jest~~ gdy sprawa była kryminalna ~~[illegible]~~ czyli gardłowa to jest która pociągała za sobą karę śmierci lub utratę członków, i w ta-kim razie bez wyraźnego pozwolenia sędziego żadne ułaskawienie

[margin note:] dla świętej zgody i dla zbawienia du-szy swojej i swych przodków ustąpił

ustanowienie nastąpić nie mogło. W innych
razach całkowite dochody sądowe do Bisku-
pa należały. Wybor Woyta należał zawsze
do Biskupa, ktoremu Xiążę dawał moc są-
downiczą przez oddanie miecza. Sędzie-
go czasowego mógł od urzędu sam Biskup od-
sunąć dożywotniego zaś społnie Xiążę z
Biskupem. W przypadku gdyby Sędzia sam
przewinił i został zaskarżony przez obcego człowieka przed Xiążęciem wtedy
jeżeli się pokazał winnym kryminalnie
to jest godnym kary śmierci lub odcięcia
członków wtedy xiążę sam wydawał wy-
rok ale opłata sądowa dzielili się na-
pół Xiążę i Biskup, w innych spra-
wach sądził prawda sam Xiążę ale
cała opłata do Biskupa należała.
Tym sposobem otrzymał Biskup zna-
czną część władzy xiążęcej w okręgu
Niskim, bo ta szczegolniej na posiada-
niu prawa najwyższego sądu zależała i
Urkunden-Samlung v. Tzschoppe und
Stenzel p. 33–36 et p. 290 Dyplom N.ro XIII.
z Mspt. : Liber niger privilegior. Epis. Wra-
tislav.
Laurenty podnosiły tym sposobem swoje kalen-
umarł r. 1232. Jego następca Tomasz I. zwłaszcza
zapałem w obronie praw biskupich występo-
Poprzednik jego Laurenty wraz z Kapitułą w r. 1216 i 1218 da-
rował był urzędnikom zakonnikom Lubuskiego dziesięci-
ne w dobrach klasztoru należących. No-
wy biskup oświadczył że ten Dy-
plom bez wiedzy jego poprzednika i Ka-
pituły został napisany i opieczętowany
Próżny był opór Opata, mimo
Dyplomatu, ktory dotąd w całości zpo-
czywam

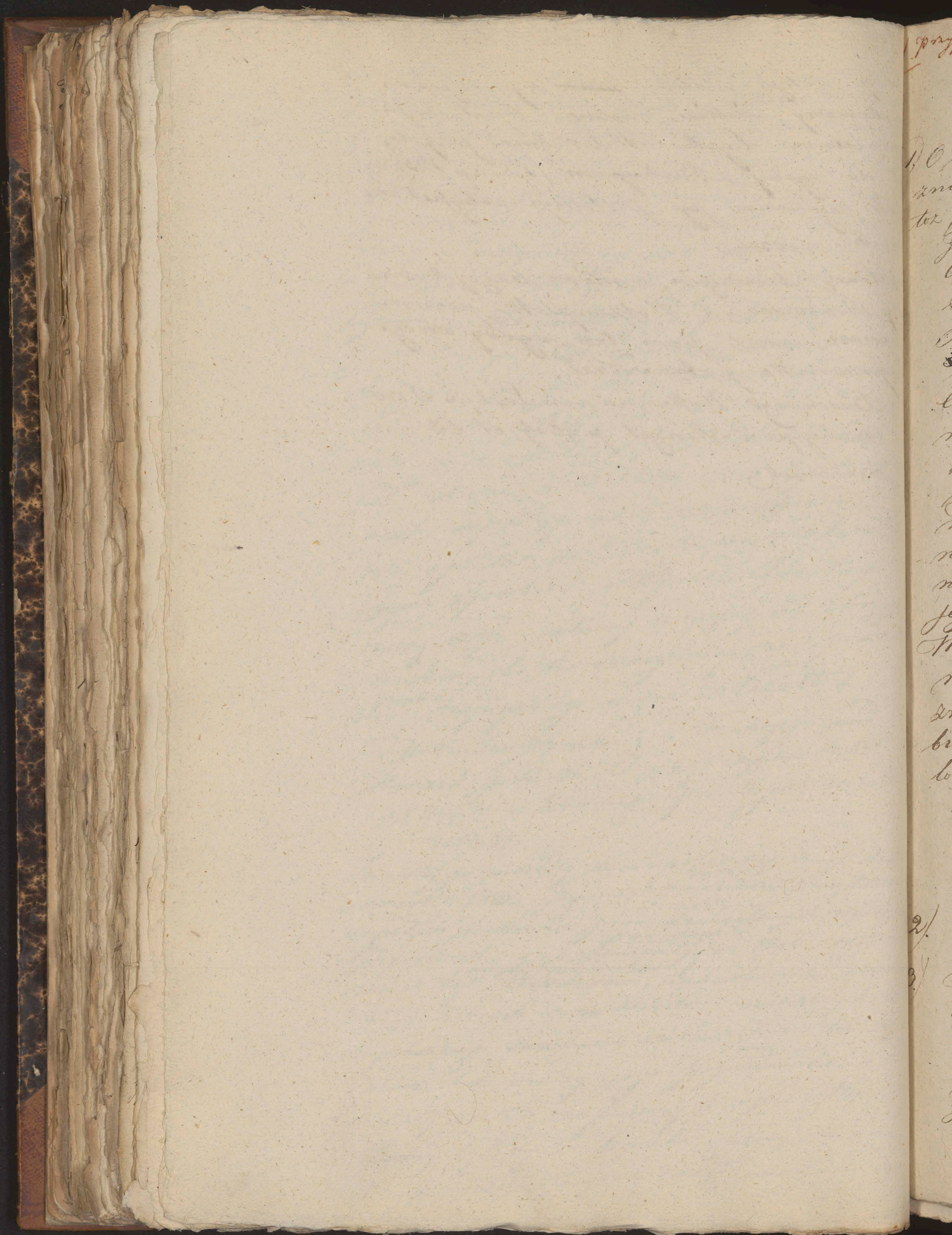
który dotąd wcałości ~~przez~~ z pieczęciami dochowany widzieć można. Opat za pośrednictwem Legata Wilchelma przystąpił do zgody z Biskupem (1 Listop. 1235 r.) i dla zagodzenia jego pretensyi ustąpił mu dwoch wiosek ———————

i połowę dziesięcin z włości leżących między Stradauną i Hotzenplotz, poczem Tomasz reszte punktów ugody swego poprzednika potwierdził.

Büschings Urkunden von Leubus S 150

Tzschoppe u Stenzel p 36 sq. et 63.

Wohlbrück



Przypisy do Bolesława wysokiego

1) O rodzicach swoich mowi Bolesław wyra
źnie w Dyplom Siles CXXVIII. ap. Sommer T.I p. 894
też potwierdzają
Joannes Chron Pol ap Sommer T. p.
Anonymi Chron Princ Pol ap Sommer T. p.
Sommersb T I p 304.
Był tedy Bolesław synem Władysława
i Adelaidy corki Henryka IV Cesarza
Chybabyśmy przypuścili że sam Bolesław
niewiedział czyim był synem albo też
że ten Dyplomat zfalszowany albo
nakoniec że Notariusz nie wiadomy
rodu Pana swego a ten bez uwagi
nie widzące co podpisał. — Rowneż waż
ne podanie o małżeństwie Władysława
jego Ojca z Agneszką corką Leopolda
Margrabi Austryackiego, ktorą miał za żo-
nę Agneszkę cor. Henr IV Ces. a z niey
zrodzoną corkę także Agneszkę zaślu-
bił Boleslaus (Wladislaus) Dux Po-
loniae. może wdrugie małżeństwo.
ap Sommer. I p 303 sq. ale słowa Jana
i Anonyma przez niego cytowane
nie znaydują się w kronikach ich
drukowanych.

2)

3) ~~Kadlubek~~
~~Boguphalus~~
~~ci oba nic o tem rycerskim czynie nie~~
~~wiedzą lubo naybliżsi owych czasow~~

Johannes Chron Pol ap Som I p 8.
Anonym Chron Princ Pol ap Sommer I p 38.
Dlugos

Dlug. L V. p 500 Cromer VI ad, An
Cureus. i wszyscy nastepni ...
scy i Szlązcy historycy. ale Kadlubek i
Boguphal lubo blisiy owych czasow ...
o tem nie wspomnieli

4) Radewic. L I c 37 p 499
Gunter. in Ligurin. L VII p 110 sq napo
minają cos podobnego o Albericie grafie
na Tyrolu ktory skutecznego jakiegoś
olbrzyma kopią z konia zrucił i napo
u zpogardą odjechał. Klose Br° 22 +
T I p 305. ma podanie polskich pisarzy
o Bolesławie wysokim za zmyślone

5) Dlug mowi że Bolesław otrzy
mał Wrocławskie i Krosnenskie. To miej
sce ciemne dla swojej ogolności powsze
chnie Krytycy ~~uznawają~~ mają za błędne
a Krosno z okolicą nie Bolesławowi le
Konradowi przyznają. cały ten podział
tylko z uważnego roztrząsnięcia histor
potomkow Bolesława Wysokiego jako
ter sąsiedzkich krajow Brandeburgii
Luzacyi Saxonii i Polski może być
wyjaśniony gdyż w żadnym źrodło
historyków nie jest jasno wyłożony
Nam służył za przewodnika Menzel
p 24. Klose Br 22 p 313. Następu
jące dzieje każdego o jego prawdzie lepiej
przekonają.

6) Hensel

7) Menzel p 28.

8) Kadlubek III Ep 31. p 743 (mowi że Bol sam) uznał że niema
prawa do zamkow w Szlązku temi słowy Nihil
utilitati Rp hac in re detractum ... quo

qud sunt aliena reddantur. Ale Dlugosz L V p ad An 1169 i Cromer L ad ann utrzymują że Bolesław dobrowolnie ustąpił Zamkow w Szlązku.

9) Kadlubek. Hist Pol L IV Ep III p 772 nie wspomina ~~?~~ o przyłączeniu Jarosława i nie wymienia ktore miasta Kazimierz darował Mieczysławowi lecz tylko wogule mowi że niektore miasta darował.
Boguph Chron Pol ap Sommer T II p 45. mowi że Bithoniensem et Oswanzcensem (Ducatum) darował Kazimierz ale o Jarosławie bunie milczy tego jednak Jarosława nazywa dzieciem Opolskim. tor i dyplom potwierdzają.
Następni jur i o Bunie Jarosława wiedzą Johan Chron pol ap Sommer T I p 5. — Anonymi Chron Prin Pol ap Somer T I p 38. Dlug. Crom Miech.
Klose Br 22 p 318 – 320.

10.) Dlug. VI ad An 1180.

11. Dlug VI ad An 1192. Crom VII. ad An Miech III. 26

12) Dlug VI. ad An 1195. Miech III cap 28 Crom VII ad An

13.) Menzel.
Klose B 37 T II p 15.

14. Dlug Vita Eps Vrat ap Sommer II p 163.
Anon Vita Eps Vrat ap Sommer II p 184.
Buckisch Proligom Sches Kirchenyesch p 15.
Klose Br 22 T I p 314 24

15. Klose Br 22 T II p 315.
16 Jd p 324. et Bohme dypl. Beytr I Bd 1 Th p
17 Jd p.
18. Jd p 324. 18 Bohme I Bd 2 Th p 1.
19. Dlug L p 527.
20. Klose Br 22 T I p
21 Jd Br T II p.
22) Volius Feuer Spiegel p 36
Hexel Breslogr Renov Mtta Cap X An-
nal Sil p 241.
Klose Br 22 p 321.
23) Pol Brest Annalen
Klose Br 22 T I. p 321.
24. Mart Hank de Siles erud cap IV p 4
Klose ib.
25. Dlug L VI. p 585. — Somers T I. p.
Klose Br 22 p 322.
26.) Sommer T I p 896
Dlug VI. ad an
Thebes Lign Jahrb T II p 31. lecz e Autor
dowiod (T II p 10 et 32) ze deś Bolesław
urodził r 1122 a zatem żył lat 79 nie
74 jak inni podali
Klose Br 22 T I. p 322.
27. Dypl Sil No CXXVIII ap. Sommer T I p 896
28) Dlug VI. ad an 1201.
Miechov L III cap 36
Cromer L VI. ad an
Cureus.
Sommer T I. p 306 et 314 No 14.

2. Przyp

29. Dlug Lib VI ad 1201.

30.

Tego Dypolda Margrabię Morawskiego wypędził
z dziedzictwa Wacław (Ottokar I)
jednookim zwany – umarł Margrabia
w Węgrzech. Osierociała Adelaida ucie
kła się do Brata Henryka Wrocławskie
go z 4 synami Borzywojem Bolesła
wem, Przemysławem i Wacławem. Sama
umarła w Trzebnicy wkrotce po niey
syn Przemysław Bolesław został
xiędzem i umarł Kanonikiem Magde
burskim – Dway pozostali przy życiu
Władysław i Borzywoy
służyli woyskowo u wuja Henryka Dlug
L VI ad an 1201 et 1233. Borzywoy był
rządca (W Polsce) i został zabity w zamku
Szrem przez Polaków Johan Chron Pol
ap Som p. Polius roz
ni od Długosza utrzymuie że Dypold
Oyciec w polsce umarł a syn Bolesław
w bitwie Legnickiey przeciw Tatara
rom zginął a xiędzem i kanonikiem
Magdeburskim mieni Dypolda. Pod
ług niego imiona tych wygnańców
były Bolesław Przemysław Borzywoy
Dypold. cf Sommers T I p 306 et 314

31.) Nazywany Księciem Opolskim Johannes Chron pol ap Sommer I p — Diplom Siles № CXXVIII ap Sommer I p 896. Czy więc posiadał Księstwo Opolskie w dożywocie jak Henkius de Silesiis Indigenis erudi tis Cap 4 a za nim Sommersb T I p 307 czyli też tylko dlatego używał tytułu Księcia Opolskiego że jego dzielnica Księstwo Nissy leżało w Gornym Szląsku który wtedy nazywano Księstwem Opolskim jak Średni czyli Wrocławskie Szląskiem trudno rozwiązać. Po większey części atoli mniemają że wtedy Opol do Mieczysława należał.

32.) Dług VI ad

33. Dług VI ad an 1199.

Henryk Brodaty

1) Legen. S. Hedvigis
Anonym. Chron Prin Pol ap Sommer I p 42
Dlug

2. Klose Br 23 T I. p 325.

3) Legen. S. Hed

4 Dlug VI. p 593
Legen S Hedvigis Cap VI p 54 cytowana przez
Klose T I p. 326 sq.
Inscriptio ad tumulum B Hedvigis ap. Sommer
T I. p 313.

5. Sommer T I Diplom Silesia Nro XXXIX. p 815

6) Sommer l.c.

7) Sommer l.c.

8' Legen S Hedv.
8'' zobacz niżej i wypisz
9. Dlug VI. p 594

10) Nawet sam Dyplomat Erekcyi
~~Dr~~ Sommer T I p 815 Nro XXXIX) o Trze
bnicy jako juz dawno ananey mowi cf
Klose Br 23 T I p .

11.

12 Pol. Brest Annalen ad An 1214
Thebes Legnitz Jahrb T II p 36
Anonym Chron Prin Pol ap Som T I 41 sq
Dlug VI p 616.

Kto była żona Konrada? zob. Sommer

Gebhardi IV p 216 nota g domyśla się że jej imie było Zofia która umarła 1244 zakon w Gernrode

13.

14. idem qui sub No 12.

15.

16) Thebes Ligr Jahrb T II p. 37
Klose (Br 23 T I p 335) wątpi czy Henryk kiedy założył ale dostatecznych dowodów nie przytacza

17 Polius Brest Annalen ad An 1217 W3 Ka[illegible] niey sprowadzeni z Arouaisse (Arrasia) w Pikardyi niedaleko Bapaume
błędnie ich z Arras sprowadzi[illegible]
Wohlbrück I p 55 No Klose I
Henelii Silesiogr Renov Cap VIII p 447

17") Henel Munsterb chro ap. Som I p 143

18) Henelii Munsterberg Chronik ap Sommer T I p 142
Anonym Chron Prin Polon ap Sommer T I p 42.
Klose (Br 23 T I p 336 ~~myśmy~~ daie ~~[illegible]~~ mu Kanclerzowi i Kanonikowi imie Henryk

2

19. Henelii Breslogr Renov Cap X
Pol Feuerspiegel p 36.

20) Seyfarts Schlesische Chronik
Polius Bres Annal ad An 1226

21. Boguphal

21.) Boguphal ap Sommer T II p 59
Dlug L VI. p 622
Thebes Legn Jahrb T II p 40
Rousset Supplement au Corps diplo
matique T I p 82.

22) Dlug L VI. p 631. sq
Theb T II p 46

23.) Boguph ap Sommer T II p 57 współ
czesny zaswiadczył że Henryk w kaplicy
był napadnięty a zatem inni poszli
jako to: Dlug VI p 635 Miechov
Cromer
Biel
Curei Annales Siles p 63.
Thebes Lignic Jahrb T II p 41.
Ale Johannes Chron Pol ap Som I p 8
Anonym Chron Prin pol ap Som I p 41.
utrzymują że w łożku spiący był
napadnięty a zatem i poszedł
i Wagner p 165.

24) Johannes Chron pol ap Som T I p 9
Anonymi Chron prin pol ap Sommer T I p 41.
Dlug VI. p 638
Curei Annales Siles p 64
Polius Bresl Annal ad An 1228

25. Boguph ap Sommer II p 56
Dlug VI. p 648
Miechow L III cap 37 p 67.

26 Dlug VI. p 652

27 w Soliniaku

28) Dlug VI p
Curei Siles Annal p 65
Polius Brest Annal. ad An 124

29) Dlug VI p 655 et 660

30. Boguph ap Sommer T II p et 59
Johannes Chron Pol ap Sommer T I p 9
Anony Chron Prin Pol ap Sommer T I p

31) Dlug VI p. 652.

32) Dlug VI p. 658.

33) Miechov Lib III cap 36 p 89 ap Pistor
Cromerus Lib VIII p 206 Ed
Cureus. Annales Silesiae p. 65.
Ratels Chronik aus dem Cureus übersetzt p. 64.
Polius Brest. Annal. ad An 1234
Lucae Schles Chronik p. 36 et 833.
Thebes Lign Jahrb T II p 45.
Wagner T I p 167

34) pr 1228 ap Som T I p 929 Nro XIII
1230 Henelii Munsterb Chronik
ap Som I p 143.

35) 1232 podlug (Klose Br. 23 p 349) w Archivum S. Vincentii.
1234 ap Som I p 831 Nro XLVIII.

35" Boguph ap Som p 59

36) Dlug VI p 661.

37) Jego wyobrazenie na miedzi ryte iest
Thebes Lign Jahrb T II p 46
Opis Grobu Pastor Fuchs Reformat

und 3

38)

39

und Kirchengeschichte des Fürstenthum
Oels Bresl 1779 p 436.
Napis nad grobem Som T I p
Klose Br 23 T I p 356.

38) Klose lc p 357 sq

39) { Johan Chron pol apud Som T I p
Anon Chro Prin pol ap Som T I p
Mich III cap 36
Sommer T I p 921. Dis Boh Sil N° XV.

Przypisy do S Jadwigi żywota

~~Wypisz legendę~~
1. Legenda S Hedwigis Msta Cap 1. p 3. wypisana ~~[illegible]~~
~~a~~ przez Klose Br 24 ~~+~~ T I p 353 No 21.
~~Chronicon Monasterii Mellicensis~~ Sommer T I p 312.

2. Sommer T I p 312 Klose

3) Legenenda S Hedw Msta Cap I p 3. ap Klose
l.c. p 354. sub No 22
Widman Chronicon Curiae p 689

4. Legen S Hedw ap Klose l.c. p 356 sub No 25.
wypisana

5) Curei Annal Sil p 59
Thebes Lign Jahrb T II p 26.

6) Leg S Hedw cap VI p 59 ap Klose l.c. p 357 sq
sub No 27 wypisana.

7 Leg S Hedw ap Klose ~~p [illegible]~~ p 358 No 28.

8 Leg S Hedw Cap VI. p 54 ap Klose p 358
No 29.

9. Leg S Hedw ap Klose p 359 No 30 wypisana

10) Leg S Hedw cap 1. p 62 ap Klose p 360 No 31. wypi
sane

11. Leg S Hedw ~~ap Klose~~ Cap 1. p 7. ap
Klose l.c. p 361 No 32. wypisana

12. Leg S Hedw Cap 1. p 8 ap Klose l.c. p 362 No 33

13.

14 Leg S Hedw Cap III p 21 ap Klose Br 25 p
372 No 37 wypisana

15. Leg S Hedw C III p 22 ap Klose I p 439
Nta 90. Dlug. VI p.

16) Leg S Hedw Cap VI p 62 ap Klose l.c. p 37[?]
Nr 38 wypisana
Deutsche Legenda Bresl. 1504 Fol G. 36.

17 Klose B 25. p T I p 374 sq Nr 39. 40.
41. 42. 43

18) Legen. S Hedw. Cap VI. p 55. sq. ap Klose
l.c. p 376 Nr 44.

19. Leg S Hedw Cap II p 11 sq. ap Klose T I p 378 Nr 46
20) Leg S Hedw C IV p 32 Klose p 379 Nr 48
21) Leg S Hedw C IV p 36 Klose p 379 Nr 47
22) Legen. S Hed Cap II p 31 Klose p 380 Nr 49.
23. Leg S Hedw Cap IV p 35. Klose p 380 sq Nr 50 et 51
24.) Leg S Hed Cap IV p 24 Klose p 382 Nr 52
25. Leg S Hedw Cap IV p 24 Klose p 384 sq Nr 54.
26. Leg S Hedw Cap IV p 26. Klose p 383 Nr 53
27 Leg S Hed Cap IV p 28 Klose p 385 Nr 55
28. Leg S Hedw Cap II p 25 Klose p 385 sq Nr 56
29. Leg S Hedw Cap V p 43 Klose p 386 sq. Nr 57.
30. Leg S Hedw Cap V p 47 Klose p. 387 sq Nr 58
31. Legen S Hed Cap II p 15 et 16 et 18 Klose p 388 sq Nr
59 et 60. et 61.

32. Leg S Hedw Cap II p 18 Klose p 390 sq Nr 61.

33. Leg S Hedw Cap IV p 37 Klose p 391 sq Nr 62
34 Leg S Hed Cap VIII p 86. ap Klose p 395 Nr 63
35. Leg S Hed Cap VIII p 88 ap Klose p 395 Nr 64
36 Leg S Hed Cap VIII p 89 ap Klose p 396 Nr 65
37 Leg S Hedw Cap IX p 91 ap Klose p 396 Nr 66
38 Leg S Hed Cap IX p 92 ap Klose p 397 Nr 67
+ Sommer T I p 313) Dlug. — VII. ad an 1243. Volius Annal. Wrat[...]
Msta + do dzis dnia te umarłe na sucho, które na [...]
[...]szczyzna przez nadzwyczajne [...]

39. Polius in annal Wrat Mstis ap Sommer T I p 313

40. ~~Klose p 33~~ Leg S Hed [illegible] 1×1282 Klose p 397 No 68

41. Leg S Hedw cap VII p 69 ap Klose p 398 No 69.

42. Leg S Hed Mst p 166 ap Klose p 508
Mag Bullar Rom T I p 166.

43. Dlug VII ad An 1267 podał śmierć d 9 8bris a Kanoni-
zacyą S^tej Jadwigi w r. 1266. Za nim poszli

Miechowita lib III cap LVI
Kromer
Biel
{ Tabula ad Tumulum S. Hedw affixa
ap. Sommers T I p. 313.

i wielu innych, lecz to podanie jako przeciwne Aktom
samej Kanonizacyi i żywotowi S. Jadwigi starszemu od Długosza
zmiato odrzucić należy. Co większa tłzedi Długosza potwierdzające
też Napisy w kościele Trzebnickim, lecz i te jako daleko
później bo XVI i XVII wieku wykonane prawdy przy
wszemu pomnikowi tak ważnemu jakiem jest Ka-
nonizacya odjąć nie mogą, tem bardziej, że w tych
napisach nawet i co do nazwisk, które skądinąd
dobrze znane tłzedi popełnił zatelmistak. Rzecz
tę w osobnej rozprawie rozebrał Pastor Ehrhardt:
Abhandlung von verdorbenen Religionszustande in
Schlesien Breslau 1778 in 4°. Neue litterarische
Unterhaltungen 1774 p 151.
Klose 21 Br. p 508–514.

42 Proces Kanonizacyi Klose p
et Anonym. ap. Sommer T I p 43.

44. Dlugosz (VII p 783 oraz nim Miech L III cap LVI p 115 Franc Faber Orig Vratisl ad an 126[illegible] Pol Brest Annal p 96 (Thebes Leg Jahr[illegible] T II p 95) utrzymuja ze Władysław Arcyb Salzburski i Bolesław Łysy Legnicki nie byli na uroczystości podniesienia zwłok ale Legenda dawniejsza od nich ~~ie~~ zaświadcza że byli —

45. ~~46~~ Leg S Hedw p 170. Deutsche Legende von 1504 L. L. 6. Klose p 516.

~~47~~ Dlug VII p 781.

45) Dlug VII. ad An 1267. et qui sub No 44.
Leg S Hedw cap p 170

Tu nie od (zdaje mi się) rzeczy będzie O Związkach ziemi Lubu-
skiej z Polską w krótkości powiedzieć, i to co w roz-
maitych miejscach w historyi Piastów o niej urywka-
kowo rozmiecone, w jeden punkt zebrać i powtórzyć.

Miasto Lubusz czyli Lubuż stolica ziemi i biskupstwa
tegoż imienia, leży przy lewym brzegu Odry
o półtory mili od Frankfortu na północ. Z po-
między wzgórków zalegających te okolice
jeden wyższy nad inne wybiega aż do
koryta rzeki. Na tym od niepamiętnych cza-
sów wznosił się zamek, z którego wierzcho-
wych blanków prawie cała ziemia Lubuska
z obu stron Odry rozciągnięta ~~przeglądać~~
przejrzeć można było. Nazwisko otrzy-
mało zapewne to miasto od Lubużanów
czyli Lubuszanów hordy Sławian, której
siedziby Helmold między Odrą i Spo-
rawą czyli Sprewą (Spree) w sąsiedztwie
Hawlów i Wilików naznacza. W połowie
dziesiątego wieku królowie Niemieccy
zaczęli w tych stronach swoje pano-
wanie rozszerzać, ale stąd zaraz na po-
czątku jedynastego wieku, polityką i męz-
twem Chrobrego cofnięci zostali. Pierwsza
pewna wzmianka o Lubuszu jest pod
rokiem 1109 r. w którym Henryk V woju-
jąc z Bolesławem Krzywoustym, oblęgł za-
mek Lubuski; lecz widząc że się na dłuższe
oblężenie zaniosło, aby sił licznego wojska
na dobywanie jednej twierdzy nie mar-
nować, darował go wraz z miastem arcy-
biskupowi Magdeburskiemu, tej wyprawy

tej wyprawy towarzyszowi. Ten przyjął na rzecz zamku dobył i dla utrzymania się przy tej cudzej własności bronią obwarował. Ota zaś prawa które odtąd Arcybiskupi Magdeburscy do Lubusza czesto wznawiali. Pokojem r 1110 zrzekł się prawdo[podobnie] Henryk V praw do Lubusza jednak ten w rękach biskupa pod zwierzchnością polską pozostał Dlug ed Lip ad An 1110 p 388. — Wkrótce między polską i Niemcami nowa powstała wojna, Bolesław wypędził z Lubusza załogę i aż do śmierci przy nim się utrzymał gdy go synom zostawił, Władysław II bowiem nad nim panował Dlug p 462

atoli gdy niemiecką

Po wypędzeniu Władysława naprzód należał do Monarchii polskiej a potem do Dzielnicy Wielkopolskiej — Po oddaniu Szlązka Władysławowiczom dostał się naprzód Konradowi a po jego bezpotomnej śmierci bratu jego Bolesławowi Wysokiemu.

W tym przeciągu czasu r 1194. napadli Pomorzanie na Lubusz — przyczyny i skutków tego najazdu nie wspominają historycy Anonym Archidiac Gnes Brev Chron Crac ap Som II p 91.

Po śmierci Bolesława Wysokiego (1201) nie wiadomo jakim sposobem przeszedł Lubusz do Wielkopolskiej Dzielnicy i w r 1209 panował nad nim Władysław Laskonogi Xiążę Kaliski, którego państwo nad Odrą koło Kostrzenia (Küstrin) i Lubusza dotykało. Rządy owczesne ~~dłu~~ ~~niepokoił~~ Margrabia pod imieniem Konrada II Margrabi Wschodniego

zob Wohlb Neues Archiv II p 297

Władysława. Ten do znawszy licznych krzywd od Władysława swego szwagra z tey strony Sali leżące które wtedy niemcy Osterlandya (Osterland) zwa- li wzięła się do broni i Lubuszu zdobył a załogę jakby łotrom na sznubie nicz skarał [jego Narusze] (T IV p 171–4. Wohlbruck I p 10–2. Worbs Neus Archiv II p. 227 niżej te cytata)

Jakie to były krzywdy które nasz Władysław wyrządził Margrabi Konradowi II niewspomnie- li Dziejopisowie, jedni domyślają się że niepokoił jego kraje z prawej strony Sali leżące które wtedy Osterlandya (Oster- land) niemcy nazywali, = [i domysł ten popierają okru- cieństwem Kon- radaze które- go się przeciw załodze dopuścił] także między nim zaszły niesnaski i o posag dla Elżbiety Konrada II a córki Mieszka Starego. Mogł i Arcybiskup Magdeburski pobudzać do tej wyprawy jak do- baczemy niżej około tego czasu zaczął wznawiał swe pretensye. te cytaty powyższe ×

Nie długie było panowanie Niemieckie w Lubuszu, wkrótce widzimy go pod władzą Henryka I Brodatego Xiążęcia Wrocławskiego, lubo kiedy i jakim sposobem do posiadania jego przyszedł nieznajdujemy wzmianki. Już w r 1213 dzieląc za rady Jadwigi małżonki, między synów Państwo oddał go z innemi posiadłościami w Łużycy Bolesławowi synowi – Ten niegospodarny xiążę część swej dzielnicy przedał a część za- stawił Albertowi II Margrabi Brandebur- skiemu zdanie askańskiego w krotce umarł niezostawiwszy potomka r 1213. Theb dz Jahrb II p 36 Chol Brest Annal Bl. 847.

Teraz dostał się bratu jego Konradowi, ag
i ten po nieszczęśliwej wojnie z Henrykiem
II ~~młodszym bratem~~, ~~do~~ w której i Lubuzanie
mieli udział, ~~b nie zostawiwszy potomk~~
zeszedł bezpotomnie ~~z tego świata~~ r 1214. Lubuz wr
cił ~~do~~ pod berło Henryka I który na
nowo rządy objął. Dług. ad an. p 615.

Że w następnym czasie Lubuz do Szląs
ka dolnego a nie do Wielkiej polski na
leżał, dowodzą tego jasno pozostałe dotąd
Dyplomata itd: W r 1222 Henryk Bro
daty pozwolił Klasztorowi Lubuskiemu
wprowadzać sól na swój użytek bez
opłaty Busching Leubusischer Urkun
den-Samlung p 82. – W r 1224 ~~za p~~
spolnie z synem Henrykiem II ten
Brodaty darował Klasztorowi Lubuskie
mu i Trzebnickiemu, ~~na założenie~~
400 Łanów pustego gruntu ~~za~~ w oko
licy dzisiejszego miasteczka Münche
berg (dawniej Lubesz ~~D~~ w łacińskiego
Lubes vel Lubens) Busching Lubus Urk
p 89. – Około tegoż czasu nadał Kano
nikom regularnym z Naumburga nad Bo
brem 200 Łanów gruntu niedaleko ~~obok~~ Ziclowa
w Ziemi Lubuskiej jak to świadczą po
tej darowizny potwierdzenia z lat 1226
i 1227 Wohlbrück I p 17. Worbs Neues Archiv II p 132.

późniejsze

Z tego cośmy dotąd powiedzieli ~~wid~~ jest
rzeczą nie-wątpliwą że w r 1225 Lubusz
był pod panowaniem Henryka broda
tego, o czem dla tego czytelnika uprze
dzamy iż w opisie zdarzenia do których

do ktorego zaraz przystąpiemy żaden z kro
nikarzy nie wspomniał Henryka brodatego
pomienniu. — W roku 1225. Ludwik IV święty
Landgraf Turyngii który
jako Opiekun Henryka zwanego świetny (der Erlauchte) z Misnia, zarządzał, otrzenia długo
napadł na Lubusz i zdobył — Przyczyna
do tego było iż kupcy Turyngii i Misnii
w krajach dzieła polskiego powracające z jar
maku Wrocławskiego, złupieni zostali.
Landgraf żądał listowne nagrodzenia krzy-
wdy ale mu nawet odpowiedzi, niedano.
Tem obrażony postanowił poszukać
go orężem; Zebrał liczne wojsko z Tu-
ryngow Hessow Frankow Westfalow tu-
dzież Misnijczyków — To gdy się
zgromadziło pod wsią Staude niedaleko
Grossenhaim w Misnii oświadczył że
ma zamiar na polskę uderzyć a naprzód Lubusz
za wyrządzone sobie krzywdy
zdobyć — Na wieść o Polakach, wszy
stkim nie do smaku przypadła tak dale-
ka wyprawa, wielu ktorzy się dobrowol
nie pomagać Landgrafowi zobowiązali, chę-
tnieby go teraz byli opuścili gdyby wszy
stkiem wymowić byli mieli — Z tak połą
czonym wojskiem, opatrzonem dobrze w żywność
i inne potrzeby wojenne, zaczął ku
granicy nieprzyjacielskiej postępować. Dro-
ge torowało 3000 rycerzy i giermków, za
temi postępowało mnostwo pieszego do
brze uzbrojonego ludu, cały orszak zamy
kała konnica. Gdy się już zbliżyli do zamierzo
nego kresu, wysłał Landgraf naprzód 300
odważniejszych rycerstwa, ci wpadłszy

wpadłszy znienacka do Lubusza, ~~wiec~~ zmie-
na ~~sieci wszystkich~~ wznieceli trwogę
miasto spalili (czy całe?) i obóz na zachod-
niej stronie od zamku rozłożyli –
W trzy dni (26 Lipca) nadciągnął z główną
przestrach na widok tak dzielnego nieprzyjaciela rozszedł się po całej okolicy ~~Xiążę~~
armią sam Landgraf. + ~~teraz~~ Xiążę
polski (Henryk Brodaty) ofiarował na-
grodzić uczynione szkody, pod danym
nie przyjął ~~tenże~~ tego polecenia z gniewem
Landgrafa ale ten odpowiedział że
to trzeba mu było uczynić na skar-
gi listowne teraz ~~teraz~~ zaś gdy z tak dale-
ka przybył z wojskiem i tyle kosztów poniosł.
~~Załamany~~ Z teraz nie odstąpi wprzódy aż wynagrodę
strat i trudów Lubusz opanuje,
albo też ~~siłą~~ od niego dzieła party być ~~odeprzeć go~~
musi. ~~trzeba~~" – W krótce po tém przybył do obozu
Landgrafa Biskup (zapewne Lubuski)
donosząc ~~że~~ zwyczajem średnich wie-
ków iż Xiążę polski stawi się na d 11 [illegible]
do bitwy i zapewne, jak się spodziewał
do odwrotu go zmusi. – Odwiedzenie
to wcale Ludwika IV nie ustraszyło
jeszcze żywiej popierał oblężenie, tak dalece że za-
łoga ~~zamku~~ widząc niepodobieństwo
dalszej obrony, zawarła przez pięciu
swoich naczelników z nieprzyjacie-
lem rozejm, mocą którego zamek
poddać przyrzekła, jeżeli jéj w ciągu
do 8 odsiecz nie przybędzie – Gdy wy-
mowiony czas upłynął a pomoc ~~nie przybyła~~
nie nadeszła

zamek się poddał; Landgraf zaś ucieszony
wyprawiwszy dla rycerstwa na równinach
Lubuskich turnieje d 16 Sierp i osadziwszy
w zamku dostateczną załogą z chwałą
do Ojczyzny powrócił.

Adami Ursini Chron Thuringiæ ap Mencken
Scrip rer Germ. T III p 1283 sq.
Joannis Rothe Chron Thuringiæ ap Mencken l. c. T II p 1708
Schmidts Thuringische Chronik (Mulhausen
1599) p 84.
Anonymi Archidiacon Gnezn ap Sommer T II p 91.
Binhards Thüringische Chronica (Leipz 1613)
p 165.
Wohlbruck I p 17 – 21.

Że Henryk Brodaty zatrudniony w tym czasie
wojną z Leszkiem białym, nie pospieszył
na odsiecz swoim, łatwo sobie wytłomaczyć można, ale żeby pogodziwszy
się z nim obojętnie patrzał na wydarcie sobie Krajów, tego, lepiej charakter tego książęcia poznawszy, nie podobna. Jakoż wiemy dobrze z historyi że Lubusz synowi w dziedzictwie
zostawił lubo niedoczytujemy się nigdzie jakim go sposobem odzyskał.
Jest bardzo podobne do prawdy że do
wypraw obu Landgrafów (Konrada II
i Ludwika IV) na Lubusz Arcybiskup
Magdeburski miał udział, wiadomo
bowiem że na początku XIII wieku Albert
Arcybiskup Magdeburski, przypominawszy sobie

Że Henryk brodaty przed r 1229 miał wojnę z Niemcami na której mu towarzyszyli Bolesław i Sobiesław książęta Czescy i syn Henryk II i wielu baronów jest rzeczą pewną lubo jej żaden z hist nie opisał. gdyż w nadaniu Klasztorowi Lubuskiemu r 1229 wyraźnie

oswiadcze że to obeszd w obec powyższych dowod bon uczynić Klasztorowi będąc w Krosnie na wyprawie przeciw Niemcom ~~Ten sam~~ [illegible] o tejże bytności w Krosnie wspomniał w drugim dyplomacie Nr 123 Urkunden des Kloster Lebus Breslau 1821 Nr 41 et 42. Może też z Brandeburg ... ta wojna była z powodu najazdu na Gorzawe–

przypomniawszy sobie darowiznę Lubusza swojemu kosciołowi przez Henryka IV uczynioną aby jej nadać więcej mocy postarał się u Filipa Krola Niemieckiego, o jej potwierdzenie zapewne około r 1207 przyjmując wspaniale tego Monarchę w Magdeburgu – W r 1226, bawiąc ~~się~~ przy Cesarzu Fryderyku II wspólnie wraz z Lud. IV langr. zdobywanie Lubusza, powtorne potwierdzenie tej donacyi swoiemu kosciołowi uzyskał ~~własnemu~~

Gercke Cod Dipl Br T IV p 436 et Sagittarii hist Magd in Boysens hist Magazin St 2. p 126 et

Z tego cosmy powiedzieli domyślać się można że Arcybiskup z Landgrafem musiał zawrzeć wjakie ugody z względem Lubusza, ktorych szczegoły nas nie doszły tym bardziej że ten Arcybiskup strzegł się o przywileje swojego kościoła aż do zbytku gdy Ludwik IV landgraf uczynił r 1226 r ugodę ze swoim Wychowańcem Henrykiem der Erlauchte na przypadek ktory i Cesarz Fryd w Kremonie potwierdził dając mu w ewentualną lenność Miśnią ~~zaraz~~ zaraz się Arcybiskup Eckard z prawami zwierzchniczej władzy swojego kościoła do Osterlandyi (t j. Lipsk Grimma Borna Groitzsch i do krajow Misnii między Muldą i Salą) odezwał i rownie Opiekuna

jale

jako pupila klątwą obłożył i dopóty jej
nie zdjął dopóki mu Landgraf 800 grzy-
wien niewypłacił — Czas jest ten sam
mógł tedy i wszystkiem Lubusza zająć
jakie traktatu

Binhard Thuringische Chronik p ad An.
Historia II de Landgraviis in Pistorii Script
T I p 1371.

Politz Gesch v Sach I p 73. Voets Neus Arch II p 239.

Domysł ten popiera i to że wspomniany
Arcybiskup Albert w r 1230 darował ka-
tedrze S Maurycego w Hali wieś Cie-
szanow (Cessanovo Tschetschno) położo-
ną nad Odrą i sto łanów gruntu
na założenie osady w ziemi Lubuskiej
zachowując sobie wyższe zwierzchnictwo

Dyplomatu tego Oryginał zażongł tez [illegible] w re-
gestrze Dokumentów wiarygodnym w treści jego zapisa-
na cf Dreyhaupts Beschreib des
Saal Creyses Th I p 748.

Z drugiej strony uważając że około tegoż
samego czasu Henryk brodaty w ziemi
Lubuskiej czynił nadania gdyż w r 1229
Templaryuszom darował około Falkenha-
gen (Monkeberg) 250 łanów ziemi Wohlbrück I p 59 dy
et 114 dy. wyznać ~~musimy~~ że albo Arcy-
biskup czynił darowizny w [illegible]
którego wtedy nieposiadał, albo
też że ~~pod~~ [illegible] w ziemi Lubuskiej Henryk władał
~~Dattego~~ w dobrach przyznanych swojej Katedrze
przez pobożnych Piastów [illegible] pod zwierzch-
niczą władzą Brodatego

Jak Henryk II wznowił ione pretensye przez Willibranda zmniejszył wyżej powiedzieliśmy. Po śmierci jego ziemia Lubuska, miała się najpierw dostać pięknemu jego synowi Mieczysławowi o którym przecież Bogufała żaden z kronikarzów niewspomniał. Ten w krotce umarł i pochowany w kościele S Krzyża na Podzamczu Lubuskiem. Boguph. ap. Som II p 63

Po nim przeszedł Lubusz w ręce Łysego który złem gospodarstwem i swoją niezrozsądną z bratem Henrykiem III zubożony znaczną część swego dziedzictwa przedał lub pofantował a między tem i Lubusz z przyległemi dobrami wspomnianemu wyżej Arcybiskupowi Willebrandowi i Margrabiom Brandeburskim Janowi I. i Ottonowi z domu Askańskiego — Lecz nowi nabywcy w krotce swoje kupno poparli mocą, oręża zamek Lubusz oblegli i zdobyli — Odtąd ziemia Lubuska od Polski oderwana już się więcej z nią nie połączyła

Boguph. ap. Som II p 63

Worbs Neues Arch II p 8. A 14.

Dług ad an 1250 p 716

Kiecthor p 148.

Chron Magdeb ap. Meibom Scrip rer Germ T II p 331.

W połowie trzynastego wieku ziemia Lubuska lubo nie żadna i pełna pustyń prawie całkiem tylko przez słowiańskie zamieszkała

zamieszkana była Zakonnicy dopiero zaczynali sprowadzać osadników Niemieckich i nimi darowane sobie grunta puste i zarosłe lasem zaludniać. Pomnożyła się ich liczba znacznie szybko gdy ta ziemia przeszła pod panowanie Brandeburskie jednakże i dziś jeszcze w okręgach Lubuskim i Sternbergskim, więcej wiosek nosi nazwę Słowiańskiego niż niemieckiego. i tak w pierwszym jest Słowiańskich 54. a niemieckich 51. w drugim Słowiańskich 71. a 27 niemieckich

Za Odrą znane już były wtedy miasta z zamkami Lubusz Szydłow Frankfort i Fürstenwalde + nadto Zielow (Seelow) Müncheberg Z tej strony Odry Zielenzyg (od tegoż także nazwany) Ośno (Drossen) nadto Gorzyca Łagów

cf Wohlbrück I p 103–124.

Henryk II pobożny

Jego zwycięztwa nad bratem Konradem, a w dalszym czasie zupełnéj uległości Ojcu zapewniły mu nazwisko pobożnego.

Trzymał jak mówiliśmy wyżej, matki naleganiem Do rządów, za życia Ojca tylko udział

W r 1216. zaślubił Annę córkę Ottokara Króla Czeskiego, (urodzoną r 1204.)

(1 Thebes Lign Jahrb II p 37.

W r 1234. Pomagając Krzyżakom, za Mistrzostwa Hermana Salza, był na wyprawie Pruskiej wraz z papieżem, społem z Konradem Mazowieckim Władysławym Spluwaczem Wielkopolskim Świętopełkiem i Samborem szczyrtami pomorskiemi. Zniszczono nie litościwie mieczem i ogniem kraj pogan, których chciano do religii nakazującej przedewszystkiem miłości bliźniego, nawrócić.

Dług VI. p 651.

Miech lib III cap 34, p 125. Ed Cracov ap Vetter

położył błędnie Henricus Vratisl S. Hedwigis maritus ac filius podług Klose I p 415.

Po śmierci Ojca r 1238 objął sam rządy. Zwykle przemieszkał w Lignicy gdy zniszczony był pożarem Wrocław dopiero dźwigać się zaczynał. Urządzone wtedy Kopalnie Goldbergskie (Auri) obficie skarb zasilały i dostarczały zasobów do rozmaitych potrzebnych zakładów równie świeckich jako i duchownych.

Na prośby pobożnéj matki, synom pozwolił pograbić Władysławowi Spluwaczowi w Poznaniu, Kaliszu, Dawnie, Wiznie Gnieznie nie oddał dziedzictwa, owszem przy posiadaniu Wielkiej Polski dla ubezpieczenia przy Gnieznieńskim ostatni w którym Władysław Spluwacz do śmierci (r 1239) przetrzymywał się pełnej oblężył i zdobył. Boguph ap Som II p 59.

Dług lib VI. p 662. Ed Lips (Biel Ed Gaż II 129 et 131) Cromer p 204. K. Brest Jahrb an 1239 I 55

Szczery pisarz Cureus Annales Siles p 66

4. Thebes Lign Jahrb T II p 47

Klose I p 416) mówią że jeszcze Henryk I brodaty Gniezno zdobył. co jak błędne z Klosego I p 416 dowodzi.

Niedługo potem (1239) Arcybiskup Magdeburski Willebald (Willebrand) napadł na jego biskupstwo miasto Lubusz obległ rozciągając do niego pretensye ztąd, że cesarz Henryk V wojujący z Polakami też ziemie polskie darował jego kościołowi, ale zbity przez Henryka pobożnego z żalem i hańbą uciekać musiał.

5. Boguphal gdzie ap. Som II p 60
Dług lib p 665.
Phebes Liga Jakob T II p 47. Vol I p 55 ad An 1239.
Chron Magdeb ap Meibom Scrip Germ T II p 336.
Chron Torquati Series Pontif Magdeb ap Menken ser Ger T III p 385.
~~cf Klose I p 417 Nr 76~~

Henryk od partyi najsłodniejsze jego wśród Henryk II syn pełnie jego wśrody Ojca szczególnie Pobożnego dążył zająć urządzeniem krajów. Pierwszą jego uwagę dzierżył na siebie Wrocław zniszczony pożarem (1219). W tym celu założył w nim Klasztor i Kościół S. Jakuba przez S. Wincentego nie daleko bramy na piasku (Sandtor) dla Franciszkanów których ta rada arcybłogosławionej matki sprowadzeł.

zniszczony pożarem był troskliwy.

6. Dług VII p 668.
Miechov L. III cap 39.
Henel Breslogr Renov. cap III
Pol. Bresl. Jahrb. p 55 ~~p 77.~~

Ale Te zatrudnienia spokoyne i pobożne przerwała mu burza, jedna z najstraszniejszych na świecie, która większą części Azyi i Europy przebiegała w gruzach i na długi czas zmieniła w pustynie. O zagonach Tatarskich ... mowę. Pota po zrabowaniu Krakowa (1241) wpadł do Szląska. Mieczysław II Xiążę Raciborski oddziały pierwsze rozbiegłe dla rabunku szczęśliwie pokonał. Dla przeszkodzenia im przeyścia

już pod burzę [?] ... cywilizacya ... tingie

mosty na Odrze pozrzeć. Ale dziś do ktorey, zeliś przebywać, tyle gryzący konia lub ogona uczepiwszy się (za grzywę albo ogon bez trudności) zabawka było, przestraszony Mieczysław przebył Odrę ... uciekł do Henryka Wrocław skiego.

Dług VII p 675. Miechow

Cromer VIII p 208.

Vol Bresl Jahrb p 78.

Thebe: Ligr Jahrb T II p 54.

Barbarzyncy roznosząc wszędzie nie słychane zniszczenie podsunęli się pod Wrocław. Mieszkańcy tej stolicy wszo ściej się dopiero zgruzon jedni w lasach drudzy w trzęsawiskach schro nienia szukali inni na wyspę gdzie dziś Tum stoi, w tedy warownej zamkiem dziszeyżym zeszsię majątkow ruchomy uczebli

Podług Długosza Żołnierze Xiążęcy miasto spalili albo dlatego żeby się Tatarzy nie nie mogli kiedyś zchelpić (co pewniejsza) zniszcze niem (!!) stolicy Xiążęcej albo żeby dobywające zamku wygodnego schronienia ... oblężenia. Że nim poszli do Miechow L III cap 38 p 132

Crom Lib VIII p 208 Ed Bas 155[...]

Iren Faber Orig Wrat ad An p.

Curei Annal Siles p 69

Henel Annal Siles Ge lib II p 249

Autor (Versuche uber die Schlesische Geschichte in einzelnen Abhandlungen p 18.) utrzymu je że podobniejsza że Żołnierze mia sto spalili niż Obywatele

Volim

Volius (Bresl. Jahrb. ...) pierwszy spalenie miasta obywatelom przypisał, a jego zdanie powtórzyli

Thebes Liegn. Jahrb. T II p 55.
Sobignac ... T. ... ad An.

Autor Versuch über die Schlesische Geschichte Bresl 1777 p 31 spalenie miasta mieszczanom przypisał, ale na jakiej powadze swoje twierdzenie opierał — cf Klose I p 420 sq.

Tatarzy ... miasto spalone, ... doznawszy dzielnego odporu po kilku dniach zamek Wrocławski opuścili. ... Bliżsi piszące owych czasów niewspomnieli przyczyn dla których dzicz te oblężenia odstąpili ... ale poźniejsi za przewodnictwem Długosza przypisują to zjawieniu się cudownemu ogniowi ... a to na modły ś Czesława i jego braci zakonnych który się znim w zamku byli schronili ... Krytyczni piszące widząc w tych ogniach ... gwałtowniejszą ... burzę ... wszystkie błyskawice i piorunów ... — co atoli ... w tym ... Danie ... mieć za prawdę ... już dziś niepodobno z pewnością rozstrzygnąć.

O dzielnym odporze obleżonych wątpić nie można, sama rozpacz na widok strasznych okrucieństw Tatarskich była dostateczną obudzić je w sercach ...

Człowiek w ... wszystkie ... zawsze ...

przywód tylko ... Kłosa ... a nawet Wrodowie ... którzy ...

Ewpaskawości ... nie było żadnej nadziei

przez to dzielnie ... mamy przez autorów ... może będzie godna naszej ... uwagi

Tymczasem Henryk II pod Lignicą woj
ska jak mógł zgromadzał dla wstrzymania
tej wszystko niszczącej burzy. Na
odgłos zbliżających się Tatarzy Matkę i żonę wyprawił do
Krosna; sam zaś go
tujące się po chrześciańsku na śmierć
rycerstwem odprawił
spowiedź i przyjął kommunią
Matkę zaś i żonę wyprawił do Krosna.

Dniem przed bitwą
wyjeżdżając z Lignicka do wojska dachówka
która zwieszy Kościoła Panny
Maryi spadła o mało nie zabiła
został, zdarzenie

to jakokolwiek przypadkowe, tak
wielu mocno przera
ziło, iż o biorąc za
wróżbę nieszczęścia
od bitwy odradzali
Mimo tego Henryk II
do wojska wyjechał.

Zastępy Chrześciańskie wynoszące tylko około 40,000 wyszły omal od Lignicy ku Wrocławiowi
na polu które zwano Dobrem podług jednych
dla urodzajności, podług drugich z przyczyny obszerności, rozciąga się bowiem ponad
rzeką Nizą (Nyssa) szeroko na wszystkie strony. szeroko na ...
aby zapobiedz otoczeniu wojsko Henryk ustawił w pięć szyków
na wzgórkach wznoszących zwolna przy nim
Tatarzy naśladując chrześcian, także w pięć
oddziałów stanęli ale te były wielkie iż kaz
dy z osobna przewyższał mnóstwem całego wojska Chrześ
ciańskiego (+) Tebesius w Kronice Lignic
kiej ma następujący plan bitwy który zapewne
z obrazu starożytnego przerysował.

Chrześcianie

Tatarzy

W pierwszym szyku stali Krzyżownicy z Czech i Moraw pod Bolesławem Dypoldem synowcem Henryka wsparci od 600 górników Goldbergskich. W drugim Polacy pod Sulisławem bratem Włodzimierza wojewody Krakowskiego który pod Chmielnikiem mężnie walcząc poległ. W trzecim Szlązka górnego wojska pod Mieczysławem z Krzyżownikami niemieckiemi zapewne w czwartym (!!) Krzyżacy pod Poppo de Hoster mistrzem Krzyżowym naczelnym (!!) na w 5 wybór rycerstwa Polskiego i Szlązkiego pod Henrykiem II

(9 Kwiet 1241.)

Za danym znakiem, wystąpił pierwszy oddział do bitwy, albo najstarszy tak mężnie natarł na Tatarów aż do ucieczki zmusił. Były atoli ta ucieczka była prawdziwa, skutek się wnet okaże; skoro bowiem oddalili się znacznie od swoich, znagła otoczeni zostali od Strumów nieprzyjacielskich i gradem strzał wytępieni. Bolesław ich dowódca, swój zbytni zapał w raz z towarzyszami zapieczętował. Na ten widok Henryk II chcąc ich ratować kazał 2 i 3 oddziałowi, to jest: Polakom i Szlązakom Górnym dla wsparcia upadających braci pospieszyć. Ci lepiej uzbrojeni walcząc mężnie i strzelając zręcznie z kilku (kuszy) mnóstwo Tatarów z koni zwalili, już nawet Barbarzyńcy cofać się zaczęnali, kiedy jeden z Tatarów, skryty, przebiegając szeregi swoich straszliwym głosem na wołać zaczął zabiesze - zabiesze co znaczy, bijcie uciekajcie zabijające - wyraz ten zachęcający Tatarów do męstwa a zbrojnych podobny

Zwodzów

wiele pryszczących

129

podobny ~~Tornassina~~ [do polskiego] biegu z biegające szyki Sło-
wiańskie wprawił w wielkie pomiesza-
nie. Jedni biorąc ten ~~ma~~ krzyk za rozkaz
do odwrotu zaczęli się cofać, bojaźliwsi
zaś mając go za przestrogę aby się ~~ratować~~ [ratować]
kto może uciekać zaczęli. Książę Mie-
czysław Raciborski pierwszy [z placu wśród] ~~dał przykład~~ ~~uciekać zaczął~~
~~do tej hańby~~ a swym przykładem ~~wie~~ ~~pociągnął~~ pociągnął
za sobą [wielu] ~~pociągnął~~. Henryk II
stojący nadodwodzie widząc powszech-
ny ~~nie~~ ~~pogrom~~ [swoich popłoch] szyki zwierzchnimi [illegible] Niestety
gorzej się stało. Niestracił atoli przy-
tomności i męstwa, ale spiesznie po-
łączywszy ostatnie dwa oddziały wszystkie
jeden ~~[illegible]~~ [w jeden] na tłuszcze nieprzyjaciół
[illegible] barbarzyńców [tak dzielnie] iż do ~~ucieczki~~ [odwrotu] zmu-
sił — To widząc naczelny wódz Batu
(Peta). stojący w tyle ~~dla~~ liczne
posiłki sam do bitwy wprowadził.
Rycerstwo chrześcijańskie okryte pan-
cerzami, miało przewagę nad tłuszczą
na pół nagą. Odbiały się strzały tatar-
skie od zbroi żelaznych [i miedzianych] atoli i Bar- [którymi rycerstwo okryte było]
barzyńcy, umieli unikać ~~cięć~~ ciosów
pałasza i włóczni, szybkością i zwin-
nością, a długa walka i zmyślana
ucieczka naszych [ludzi] tak trudzili ~~i męczyli~~ ciężko [a niemogąc zaś samych zbrojnych rycerzy ~~bić~~ jeżeli szczęśliwie [illegible] niepomieszały się w pieszej walce łatwo mogli być pokonani]
~~[illegible]~~ [pod nimi] zabijali ~~padłem~~ konie. Gdy tak los walki był
zawieszony, nowe zjawisko szyki Sło-
wiańskie przeraziło. Na tycie długiej
[przez] ~~na~~ której drzewca w kształcie ~~na~~ krzyża [grzywa] ~~była~~ pozo-
[chodziła] ~~[illegible]~~, spostrzegli głowę ludzką czarną
okropnej postaci, z ust swoich ogniem
i dymem zie-

zwyciężca tak śmiertelnym ze naszych
w oburzenie wprawiała. Dziś (wolni od bojaźni i przesądów, z wsparcia ... doświadczeniem) w tej głowie wiedzy mysiach
ną wojenną ogniową, pierwszymi armat na kształt armat lub moździerzy. — Ale w tedy
wyobrażenia wiekowe o czarach i zmyślenia o związkach Tatarów z piekłem
rzecz tę w imaginacyi rozwrażmonej bojaźnią przeobraziły w potwór piekielny. Jedni przerażeni
pierzchli, drudzy zemdleni walką
i ranami padali.

z czartem

Wśród powszechnego pogromu, najwaleczniejsi i wstrzemięźliwi chcieli Henryka walecznego uporczywie z męztwem
przyjaciołmi ratować. Czterech nam
imiona historya podała. do pst Julisława
brata Włodzimierza, wojewody Krakowskiego, który w wyprawie z Tatary pod Chmielnikiem poległ. Klemensa
Kasztelana Głogowskiego — Konrada
Konradowicza i Jana Iwanowicza
ci ważywszy między siebie dzieło
mieczem mu otwierali drogę
przez szeregi Tatarskie. W tym Książe
ciężko pod Henrykiem ranny upadł a kto z wiernych towarzyszów
w tej dobie Tradzwy ... na ... nieprzyjaciołom ... [illegible]
... [illegible]
... od napastnika ... [illegible]
... przygotowanego ... z dwiema
lubo ranny, z dwoma germkami
... Księżna Luemana ...
Jeżeli przy sobie także dwoch pacholików walka
zaczęta

Jan Iwanowicz na ten czas ... wsiadł do Rości Pana ... napastników ciężkiego ... na ustroniu ... Koni ... przyprowadził ... i szczęśliwie ... Henrykowi ... to ... całkiem swe życie ... dwego Pana

zaciętą z Tatarami walką zajęci, aby tym sposobem się [z wiernymi towarzysze ułatwić ucieczkę — ale próżny był ich poświęcenie ... — próżne poświęcenie] ~~kilku wiernych ujeżdżał~~. Odcięty od dzieła Jan Iwanowicz już się zanim więcej nie służył. Jednakże i reszty widział potomności ~~podał~~ — ~~Xiążę~~ Ledwo się dziurę cokolwiek oddalił, kiedy go powtórnie nieprzyjaciel obskoczył. Od liczniejszych tym ~~kupą~~ ~~otoczony~~ ~~został~~ szczęśliwie przebił się i ~~drugi~~ ten raz, ale ~~gdy~~ wkrótce ~~już zmordowany~~ trzeci raz otoczony już zmordowany walką został. Wtedy gdy podniósł prawą rękę miecz przeciw nacierającemu nań Tatarzynowi, inny z boku przez rozsunięcie spojeń zbroi wbił mu włócznię między łopatki, i z konia omdlałego zwaliwszy zabił. ~~Uszli radości~~ ~~wydała dzika tłuszcza~~ — Obok ~~się~~ niego ~~padli~~ polegli śmiercią chwalebną Sulisław, Klemens i Konrad Koniradowicz ~~już wyżej wspomniani~~, Stefan z Wierzbnej z synem Andrzejem, Klemens Andrzejowic z Pełczyc, Tomasz Piotrkowicz i Piotr Kurza. — ~~Wspomniany wyżej Jan~~ ~~który się tak szlachetnie dla ocalenia dzieła poświęcił~~ ~~ze swojemi towarzyszami~~ ~~Iwanowicz odcięty od xięcia~~, ~~zapewne i opuszczony od Tatarów goniącemi dzieło~~ dwunastu ranami okryty zaledwie z dwoma towarzyszami zdołał się uratować. Uieżdżając z pogromu byli napadnięci w pewnej wsi od ~~40~~ Tatarów, z tych 8 ubili a 9 wzięli w niewolę. — Później ów Jan Iwanowicz poświęcając Boguto...

[Margin notes:]

Tak poległ wspaniale w Ojczyzny, albo raczej całej Europy Henryk II ~~(S.)~~

[Jan Iwanowicz] którego wyżej walczącego z Ludem ... opuściliśmy. Lubodrwina

już się zanim nie służył wyżej, ale i resztę widział i zapewne w potomności podał

Może też i Tatary goniące za dzieciem ~~zostawili~~ ... opuszczali

to życie które Jego cudownem zrządzeniem
z oczywistego niebezpieczeństwa ~~[illegible]~~
uniosł ~~[illegible]~~ został Dominikanem, i zapewne
wiele + szczegół tey bitwy ~~i a [illegible]~~ wni-
nieyszey historyi przytoczonych ~~z [illegible]~~
~~wiadomości~~ jemu jesteśmy winni

Uradowani ~~dziś~~ Tatarzy zwycięztwem
zwłoki ściągnięte z kosztowności obdarte ~~obdarłszy~~, głowę odcięli
~~z tey~~ i tę ~~[illegible]~~ zatknąwszy na włócznię pod zamek
Legnicki ~~podstąpili~~, do ~~do~~ którego się ~~był~~ z wielu niedobitkami
Mieczysław Raciborski ~~[illegible]~~ schronił pod strzałę
~~zamknął [illegible]~~ — Wezwali do poddania zamknię-
tych, przekładając że po ~~[illegible]~~ śmierci ~~zabiciu~~
księcia ~~którego im głowę pokazali~~
(ten widok ~~[illegible]~~ obudził męztwo nie pojarn.) już się za kogo bić nie mają ale ~~[illegible]~~
~~bramy~~ ~~[illegible]~~ śmiało im ~~śmiało~~ odpowiedzieli rano że (po stracie ~~[illegible]~~
~~z~~ jednego księcia jeszcze mają innych
czterech za których gotowi każdy krew przelać
W kędy ~~prawdziwego~~ ~~[illegible]~~ tedy widząc wszelką gotowość do ~~obrony~~ odporu
odstąpili. Głowę ~~[illegible]~~ mieli wrzucili do jezio-
ra — Koniec (K) ~~[illegible]~~ Początek (6) odarłszy ~~poległych~~ poległych z kosztowniejszych że-
czy ~~zabitych~~, a jeżeli się podoba
wierzyć Długoszowi i obciąwszy każde-
mu po jednem uchu ~~i [illegible]~~ (czem 9 worów
napełnili) dla porachowania liczby
zabitych ~~poległych~~ nieprzyjaciół (9) posunęli się
~~Tatarzy~~ pod Góry. Przy Odmucho-
wie dni 15 a przy Bolesciskach 8
~~zabawiwszy~~ odpoczęli. Ztąd rozesłali licz-
ne ~~kupy~~ oddziały na zrabowanie okolic jeszcze
nietkniętych.

nietkniętych.. Zmieniwszy wprzeciągu ~~6~~ sześciu tygod
ni większą części wsi i miast Szlązkich w ku
pę gruzów i popiołów przeszli do Morawii. a potem

Wtenczas
Gdy wreszcie ~~Wieść~~ o klęsce Legnickiej ~~[illegible]~~ (w trzy dni!!)
doszła do Krosna ~~gdzie się~~ S Jadwiga
z synową Anną ~~była schroniła~~. Mimo
niebezpieczeństwa jakie od Tatarów groziło
przybyły (dnia piątego!!) na pobojowisko, dla
~~[illegible]~~ dopełnienia ostatniej chrześci
ańskiej usługi. — Kadłub zeszpecony czcigod
nego księcia miała poznać żona Anna
po sześciu palcach u lewej nogi a podług
innych S Jadwiga po pasie ~~jakimsci~~
który mu była dała. — (R) Szanowne resztki
z przyzwoitą czcią w kościele S Jakó-
ba we Wrocławiu, (przez tego księcia za
łożonym a żoną dokończonym ~~pochowano~~ (Głowę odciętą mieli
na wieczny spoczynek złożono. ~~Tatarzy do jeziora Konitz~~ →)

W tejże świątyni ~~pogrzebani~~ pochowani zostali
~~którzy~~ wierni i waleczni rycerze, którzy
do ~~ostatka~~ końca nieodstąpili swego księcia i obok
niego walcząc polegli, jako to: Sulisław
brat Wojew. Krakowskiego Włodzimierza; Klemens
Wojewoda Głogowski; Konrad Konradowicz
Stefan z Wierzbnej z synem Andrzejem; Klemens
syn Andrzeja z Pełcznicy; Tomasz Piotrkowicz i Piotr Kusza —
(jako też naczelnicy ~~[illegible]~~ wojsko.)
Panował Henryk II. lat 3. i tygodni 3.
Kraj cały, jakby po stracie Ojca rok żałobę
nosił. —
Używał tytułów Księcia
Szlązka — Krakowa i Polski (Wielkiej)
Później ~~wystawiono~~ wzniesiono mu przy wielkim
Ołtarzu na chórze pomnik (!!!) podobało się artyście
wyobrazić pod jego nogami Tatarzyna. Na miejscu
walki ~~walki~~ wystawiła S Jadwiga kościół około tego powstała zarazem ~~miasteczko~~
zwane Wahlstadt.

Grobowiec
Wyobrażenie tego najwybitniej można widzieć w Rocznikach Olbla (Wrocl Jakob I p89)

1)

bardzo krótko rzecz wytoczyli.

Opis tej bitwy wziętem się w powiększej części z Długosza VII p. 677. — jego bowiem powieści jakkolwiek z wielu miar błędnej przebija się duch świadka naocznego. Inni pisarze z niego więcej czerpali, jako to:

Miechow. Lib. III. cap. 39. — p.
Cromer L. VIII. p. 216 — Biel.
Cureus Annales Sil. p. 71.
Pol. Bresl. Jahrb. p. 87.
Henel Annal. Siles. p. 251.
Luca Schles. Denkw. p. 1224.
Sommer T. I. p. 316. Diss. II.
Thebes Lign. Jah. — T. II. p. 61.

albo z niego albo z tych źródeł co on czerpali:
Anonym Chron. p.
Joann. Chron. Pol. ap. Som. I p. 9
Anonym Chro. Princ. Pol. ap. Som. I p. 4
Boguphal ap. Sommer II p. 60 s.

Ale że korzystając z uwag krytycznych wiele doświadczenia wiedzy zarzeczyłem w innem świetle stawił, z tego się usprawiedliwić czytelnikowi mam za obowiązek. —

Wszyscy historycy idąc za Długoszem na to wysłanie matki żony do Krosna zgadzają się, prócz jednego Dubrawskiego, który ją w Lignicy zostawia, za co już od Klozego skrytykowany został. — Mimo tej jednostayney zgody na to podanie, jedną by rzecz na obronę Dubrawskiego przytoczyć by można, która dla mnie jest bardzo ważna. Długosz raz wyprawia Jadwigę z Lignicy do Krosna dniem przed bitwą — Odbywać tę podróż kiedy tłuszcza Tatarska stała o milę, zdaje się być niepodobną. Jenże Długosz już piątego dnia po klęsce obie ciężarne z Krosna na pobojowisko przywiózł. — Że po bitwie Tatarzy już dla wytchnienia, już to dla zebrania łupów ze pare dni pod Lignicą stali, łatwo przypuścić; to mając na względzie, Dubrawskiego podanie zasługuje moiem zdaniem na pilnieyszą uwagę.

wia S. Jadwigę (p. 678) z zakonnicami i synową do Krosna nie oznacza (p. 677) i tam ją trzyma przez cały czas. Gdy Tatarzy rabowali Szląsk Drugi raz (p. 677) dniem albo dwoma po bitwie Lignickiej.

równie jak i to że po zwycięstwie woysko zmiało się na wszystkie strony dla rabunku rozbiegło.

Względem ilości Tatarów w bitwie Lignickiey są podania bardzo rozmaite — Nayblizszy owych czasów Boguphał (Chron. Pol. ap. Som. II p. 60 ap. Sommer II) mówi że dziesiąta część armii po zrabowaniu Sieradza, Łęczycy i Kujaw do Szląska doszła. Toż powtarzają Joannes Chron. Pol. p. i Anonymus Chron. Princ. Pol. ap. Som. I p. 9

Chcibyśmy tedy całą Armią Tatarską do milijona podnieśli, wyniosły tedy dwa oddziały gdy się ieden od Krakowa a drugi z Kujaw przybywaiącey połączyły 200,000. – I to nam uważać należy że u Tatarów podział woyska na dziesiątki był powszechnie zaprowadzony

cf. ~~Gutr. u Gray Allgem. Welt Geschichte~~

~~T. p.~~

Podług Długosza (lib. VII p. 678) woysko Tatarskie było podzielone na cztery armije, z których każda była liczniejsza od całey Chrześciańskiey a zatem przeszło ~~120.000~~ ~~tak~~ 160,000

Miechovita ~~lib.~~ III cap ~~37~~ 38 p. ~~140~~ 181 sq et 134 powtórzył Długosza ~~Długosza~~ – Cromer lib VII p 214. pominął milczeniem ilość. —

Cureus Annal. Siles p. 68. ma 5.000.000 ale Betel ~~ten~~ błąd druku w tłomaczeniu niemieckim p 59 poprawił na 500,000 (Kaząg p 60) mowi że każdy ~~od~~ z 25 szyków Tatarskich był większy od całego Woyska Chrześciańskiego – podobna

Pol. Brest. ~~Annal~~ Jahrb. p. 58 stawia Tatarów w pięciu szykach, z których każdy liczniejszy od całey Armii Chrześciańskiey a zatem przeszło 150,000 —

Hennel Annal. Siles. Ap dom II p. 250 powtórzył Poliwę.

Thebes Lign. Jahrb. p. 58 podnosi liczbę Tatarów do 150.000 —

Lucä Schles. Denkw. S. 1222 naznacza ich 200.000.

Guagnin 100.000 liczy.

Solignac ~~p.~~ ~~mniema~~ że przeszło 100.000

Wagner i Naruszewicz ~~p. 170.~~ nienaznaczaią liczby. ~~Tatar~~ ~~Naruszewicz~~

Autor ~~Versuche~~ über die ~~Schles.~~ Gesch. ~~wnosi~~ wno(si) że 50.000 tylko było. —

Długosz twierdzi że Popo ab Hosterna mistrz Krzyżacki dowodząc woyskiem swojego zakonu w bitwie poległ i w Kościele Wrocławskim obok Henryka pochowany. — Ale że Popo ab Hosterna opuściwszy Prusy 1247. którymi zarządzał został Wielkim Mistrzem 1253 i dopiero umarł około r 1263 iakto z historyi Voigta jako też Dusburga — Recherches sur l'ancienne Constitution de l'ordre Teutonique — Mergentheim 1807 T II p. 319. widzieć można — oczewista że Długosz popełnił pomyłkę. — Lelewel utrzymuie że Mistrz prowincyonalny Herman Balk w tey bitwie zginął ale sam Pr Voigt (II p 368 sq.) — Sam Pr Voigt wcale o bytności Krzyżaków w tey bitwie wątpi — (Tom II p 660 Beilage № III) w następującym ciągu swey historyi obiecał lepiey rzecz tę wyjaśnić ale w T III p 129 sq gdzie to uczynić był powinien nie dopełnił obietnicy — Że ten Popo ab Hosterna który był mistrzem prowincyonalnym a potem wielkim nie mógł poledz w bitwie wątpliwości nie podpada gdy liczne akta — jego życia świadectwo — i Naruszewicz — i Wegner widział ale też błąd Długosza co do — by bynajmniej nie poświadcza jeszcze wniosku żeby rzekomo w tej bitwie nie byli Krzyżacy — Ogłaszano z ambon Krzyżatę przeciw Tatarom wszędzie po Niemczech — Heberlin i Heinrich — mógł tedy jaki Krzyżak z takim oddziałem Krzyżowników niemieckich dowodzić i nawet i zginąć lubo nie Popo ab Hosterna

Raumer w Historyi Hauenstaufów mniema że tylko był ciężko ranny — ale jego domysł nie wiele znalazł przyięcia.

Przytacza list Papieski z r 1239 pisany 15 maja w którym już o Hermanie Balke jako o zmarłym mowa a zatem domysł Lelewela utrzymać nie może —

Atoli Że Długosz widział własnymi oczy-
ma nagrobek Popo ab Hosterna w kościele
Wrocławskim wątpić nie można
gdyż w dalszym ciągu swej Historyi
znalazłszy w kronikarzach pruskich wzmian-
kę o mistrzu Popo ab Hosterna
daje mu poprawia się lub też (mniemany) za pomocą
Dłuż nagrobku p. 708.
p. 740, 742

To mógł na wszędzie dowiedzieć się świer
Długosz widział w kościele
Wrocławskim Jakoby nagrobek Popona ab Hoster
na równie jak i to że tenże Popo
ab Hosterna żył do r. 1263 — Dla p-
godzenia tych potem prawdziwych a wspart
sobie przeciwnych twierdzeń przypuścić
że albo były dwie osoby tego imienia
albo co pewniejsza że Popo ab. Hoster
na złożywszy urząd w mistrza 1263 zmarł, potem
prywatnie we Wrocławiu i tam pocho-
wany został, a przez wzgląd na legendy mógł
waleczny za jakim gdy dać Popo ab Hostern
na grobku stwierdzony że Tatarom który Popo ab Hoster
mistrz krzyżaków Henrykiem 1241 waleczny
ne Który mężnie walczył
przeciw Tatarom — Długosz zaś mógł przez
pospiech rok walki wziąć za rok
śmierci — Stanowię Panu powagę
Voigta który ze wszelkich punktów historyi
napisał tak światło rzucił,
atoli jego zdania jakoby Krzyżacy
wcale w bitwie Legnickiej nie byli podzielać
nie mogę krytycznych w których

historykach Niemieckich: (Heberlin T II p 28

Heinrich Allg Weltgesch nach Güt u Gray T 84 p 434

Menzel. T —— p.)

Że w owym czasie wszędzie po Niemczech, ogłaszano z ambon bullę papieżką, wzywającą wiernych na Krzyżaki przeciw Tatarom, któż ma choć lekkie wyobrażenie dziejów owego wieku wątpić nie może o zgromadzeniu się jakiegoś tedy oddziału Krzyżowników w Niemczech na tę wyprawę — nad którym, komuż bardziej przystało to dowództwo, jeżeli nie zakonnym rycerzom, którzy nosili na swej sukni Krzyż jako godło że walczyć przeciw poganom ślub uczynili? Z tych powodów śmiem przy podaniu Długosza o bytności oddziału Krzyżaków w bitwie Lignickiej obstawać lubo śmiem [illegible] do Hosterzne zdanie za błędne.

134

Jakkolwiek podanie Tomasza Ayeurre Augustyanina który powiada że w Atenach widział Armaty około r 80 ~ 85 po Chr zrobione podpada wątpliwości Senac Nouv cours de Chimie, discours historiques p 75 sq zawsze atoli rzecz nie zawodna że tam wprzody były znane niż w Europie, a zatem i wynalazek prochu jest tam był wprzody znany od tych mieli go poznać Indyanie persowie i Arabi ~~P Mus~~

Pan Nic Parthenius Gianetti utrzymuje że Proch i ~~saletra~~ i broń ogniowa przed 600 r Chr w Indyach była wynalezione w Królestwie Butan z Azem, a ztąd do Pegu a potem do Chin ich znajomość przeszła

Merkwürdikeiten der Reichstadt Nürnberg p 758 – 60.

Hegiasz r 690 po Chr oblegając Mekkę rzucał już kule zmorzdżerzy które były napełnione Naftą przyprawioną i spalił ~~Koba~~ dach na Koba – Geog Elmacini historia Saracenica ed Thom Erpenius. Lib I

X p 351 y.

Broń ogniowa nadzwyczaj działa na umysł człowieka który jej ~~nie zna~~ kto wspomni Korter z garstką awanturników przy pomocy ~~broni ogniowej~~ mógł Montezumę w stolicy własnej otoczonego tłumem od (60000) wiernych poddanych ~~mógł~~ aresztować uwięzić, los ~~że~~ Meksyku rozstrzygnął ~~tego~~ ~~że pewnie~~ ~~nie [illegible]~~ [illegible] że tłumy ~~[illegible]~~ Tatarskie które z chmarą strazną Saraceny historyi porównywa ~~że~~ ~~[illegible]~~ wsparte sztuką garstkę Europejczyków ~~[illegible]~~ naszych + na ~~B~~ błoniach Lignickich pokonał.

Tavernier z swoich voyages T II L III ch 7

~~Marcus~~ Jakiś grek nazwis
kiem Marek w połowie IX (846-865)
żyjący w dziele dawno o ~~sztucznym~~
ogniach πεgι πυρ πυgων
które się dotąd w manuskryp
cie znajduje w bibliotece
Oxfordskiej ~~pe~~ skład pro między innemi urządzeniami sztucznych ogni
chu opisał kazał wziąść
2 funty węgla 1 Siarki
i 6 f Saletry ~~=~~
Plot w Nouveau supplem
~~d~~ au Dictionaire de Bayle
o)
Vossinus w dziełach Cesarze
Leona VI (889-911) pod
tytułem de Tacticis już
widzi wspominkę prochu
i broni ogniowej ale te wtedy
tylko do przestraszenia nieprzy
jaciela nie zaś do ~~zu~~ strze
lania Kul używane były
Curieuse Nachrichten von
Erfindern und Erfindungen
Hamburg 1707 S 148
w XII wieku już ~~w kopalniach ka~~ w Gorach (Rammelsberge)
~~mien~~ przy Goslar używano
prochu do rozsadzania skał.
Z czego korzystając Henryk
~~P~~ Telegrafarenu syn Henryka
Lwa będąc na Księstwie wysa
dził tem sposobem 1200 Za
mek Trothi przy Tyrze
Beckmans Anleitung zur Technol p 447.

z ruin Helio polis Egipskiego
gdzie lud ściągle był oddany ba
daniom fizycznym. Mag ten pom
ógł dwór kaliffa
cesarzów, wkrótce przeszedł w służbę
[illegible] — Konstantyn Pogonat za
pomocą tego ognia pierwszy raz
zwyciężył Arabów około Cyzy-
ku r. — Sposób jego

most wdarzył się ten wypra
cudowny
łaźnie dla ocalenia
zniewieściałych Greków

robienia był tajemnicą do wyrabiania użyć był
strażne przepisy wydawane przez rządy co do jego
rzędu, i najsurowsze kary dusz
nie i klątwy kościelne
były wyrzeczone na tego
któryby pod jakim bądź pre
tekstem ten sekret wy
jawił. — Wiemy tylko w ogóle
że to była massa czarna
do smoły podobna która
z równą mocą w wodzie jak
i powietrzu gorzała — i kto
raz zapalony z trudnością
tylko octem winnym urynę
lub pijarkiem mogła być wygaszone
było — Z natrzeczon
rozmaitych pisarzy pokazu
je się że w skład jej wcho
dziła Nafta, Siarka, i żywi
ca — Użycie tej materyi było rozma
ite. Zapalony (z kotłów znowu nalewano wypełniano się
na nieprzyjaciół lano
kule kamienne lub żelazne
i na nieprzy
jaciół z których miotano strzały pa
ciskano — kulami obwinięte i tą massą
na nieprzyjaciół jusz
nasypane na nieprzyjaciół razem
czało — statki tą materyą nakładowane

wsrod floty nieprzyjacielskiej wprowadzone zapalaliwszy zostawiali ~~sami spiesznie uciekali~~. Najczesciej jednak ~~napoł~~ mieli przygotowane ruszymie dziane lub z innego metalu ktorych twarze straszliwe dwoiszy lub istot ... osadzonych kształtowali i z takowych na słupkach ~~machin za zbliżeniem~~ na nieprzyjaciol pokoli ognie wylewali – widzie albo wiem potrzeba iz ogien ~~takowy~~ ten ~~jak~~ z hukiem pioruna ~~w str~~ w strone gdzie sie podobało obrocic z najwiekszą siłą leciał

Gibon X p 13 dz B

Gdybysmy do tych rur z potwor greckich nemi twarzami, dla zasłonienia reszty maszynerii dodali chorągiew otrzymalibysmy ow potwor czarodziejski przez Dlugosza opisany Moze ktoś zarzuci ze

Wiadomo jest skąd znaj... kes ze proch jest w Hunach był z ktorymi Tatary sąsiadowali od niepamiętnych czasow znany najsurowsi krytycy zgadzają się że nie tu wielu był tam uzywany do ognia zabawy i postrachu nieprzyjaciol nie a na poczatku XIII przy końcu XII wieku jak w wojnie Tatarow z Chinami nim rzucano kamienie stąd (+) ~~Ale po wrocmy za przyczyny wedlug pisow tejże dnia Tatarow~~

1 Wdopełnieniu tego Rolina przez ... z tatar że w ... Tartaryi znany proch dawna kolonii nawiazanej jest niż znany bardzo podobna do prawdy że Tatary mogli znać proch i że ...

Jeżo jeszcze mojego twierdzenia nie ... bo ~~Jak tatarowie ...~~ ze co Grecy za pomocą dwojego ognia wodnego dokazywali tego po dziś i za pomoca prochu ~~czterej mozna~~ lub sacy Kongrewskich dokazałaby można

Tatarzy nie znali, może zwiazkow z Grekami nie greckiego ognia ... ze gornali jesce można ... ale ten z oztukę proch na ... i mozna (+)

(+) Koch p 351. y

(+) Że moje twierdzenie pisarz przy ... blisko Tatarow poswiadcza

Twar owy ~~Ow~~ horzyn z głową ludzką ogień i dym miotającą rozważmy bliżej słowa Dł dzi:

Erat in Tartarorum exercitu inter alia signa vexillum per immane in quo tale signum depictum ~~X~~ videbatur. In summitate vero hostilis vexilli, imago capitis tetri et nigerrimi cum mento barbato habebatur. Signifer itaque illius vexilli ~~—~~ caput quod hastili supereminebat fortius quo poterat quatiens caput, de quo illico vapor, fumus et nebula tam foetidissime exhalavit in totumque Polonorum exercitum se diffudit, ut prae horrendo et intollerabili foetore pugnantes Poloni pene exanimes et extincti et ad pugnandum ~~imbelles~~ et invalidi redderentur

Dlug ad an 1241

Był ich wyż wo ce

~~Było[illegible]~~ mogła tedy być żelazne

zapewne było stare nie wstąp. nie mężnych

Laty tok tej powieści ~~[illegible]~~ lubo skażony ~~[illegible]~~ świadka — ~~[illegible]~~ wyobrażeniami ~~mocę~~ być ~~co następuje~~ błędnemi wieku ~~oczywiście jest po przydatkiem~~ okazuje rzeczo ~~albo pisarza rozumnego cze~~ nego świadka ~~czy wodzika [illegible] albo~~ ~~też [illegible] [illegible] [illegible] spo~~ ~~wiadczaa~~ — Nic łatwiej rzecz jak nazwać bajką i fałszem ~~i głupstwem~~ czego nie zro zumiemy — Nie jeden z dzie jopisów

doznał tego losu — Długo powtarzano podanie Herodota o Sfinxie że przy wschodzie Słońca głos wyda jęczący jako dowód łatwowierności i kłamstwa twórcy tego Ojca historyi aż dopiero przy końcu XVIII wieku uczeni Francuzi obszerniejszej znajomości, czyli wsparci przypatrzywszy się na miejscu szczątkom owych przyg... prawdziwość Herodotowej podania przekonali. Pomijam zatem Autorów którzy z większym naigrawaniem się z podania Dugonowego z wielkim ich zdaniem sławą dowcipu stukali i ośmielam się rzecz tę z innej strony uważać:

Używanie ognia w wojnie nie jest starożytne — wiemy z historyi Rzym i Greków że przeciw Słoniom używano skutecznie pochodni, rzucano na nieprzyjaciół strzały pełne materyi albo na obwinięte pociskami ale te dawne rzeczy opuśćmy i przystąpmy do Czasów Średnich.

Ogień grecki czyli jak go sami posiadacze zwali ogień morski lub wodny (πυρ θαλάσσιον υγρον — Gloss. med. et infim. Graecit. p. 1275 & Du Cange ignis Graecus Gloss. med. et infimae lat. etc.) owo palladium Wschodniego Państwa bliżej poznajmy. Straszny ten wynalazek zwykle przypisują Kalinikowi Architektowi rodem podług niektórych z Heliopolis w Syryi podług innych pochodzącemu

51/

Jeżeli więc okaże się trafić że Tatarzy mogli znać, albo ogień grecki albo proch, albo inną podobną palną materyą tedy ~~nasze~~ moje twierdzenie do prawdy ~~zbliżony~~ nie zostanie ~~wiadomo że Araby~~ ~~państwo Kalifów dotykało się granic Mongolii~~ U Arabów wcześnie znachodziemy ~~wspomnienia~~ o używaniu materyi palnych w wojnie ~~Arabowie już przy końcu VII wieku znać~~ Hegiry już w 690 po Chr oblegając Mekkę miotali z moździerzy napełnionych Naftą przyprawionej kule ogniste ~~za~~ i spalili dach na świątyni Kobe

Geog Elmacini Histra Saracenica Ed Thom Erpenius Lebl.

Zkąd Arabowie tej sztuki wzięli niepewna. (P Tavernik w swoich podróżach (T II L III ch 7) u- trzymuje że się tego od Indyan nauczyli) niewiadomo czy był Arabom przez zdrajcę czyli przypadkiem ~~przez Chrześcijan~~ ~~a~~ wynalazek ognia Greckiego długo tajony został wydany Arabom ~~prze~~ li dodaniem ~~do niego~~ saletry ~~prochu~~ ~~dawnej~~ ~~natych a dostał~~ ~~zostało~~ ~~Kow~~ ~~po~~ moc jego ~~nam~~ natężyli

Używali potem tego strasznego wynalazku prze- ciw samym Chrześcijanom. — Że do zwyczajnie przy Damiecie najwięcej im ogień Grecki po- Ludwiku Świętego ~~wystąpiwszy~~ szkodziwali Rycerstwo Francuzkie które ~~ber~~ boja niepodobna mogli ~~zn~~ rzucało się na pałasze i kopie ~~dla~~ z ogni- wyskoczyło naw widok pocisków puszczonych ~~...~~ z ognia Greckiego — Na oczny świadek tego zdarzenia Historyk Joinville w ten słowa ~~teraz~~ tę opisuje: „ Il faisoit tel bruit à venir qu'il sembloit que ce fust foudre qui cheust du ciel, et me sembloit d'un grant dragon vollant par l'air et gettoit si grant clarté qu'il faisoit aussi cler dedans notre ost (obóz) comme le jour.

Joinville Hist de St Luis Ed de Du Cange pag 39

~~Z~~ Państwo Kalifów dotykało się Mongolii, mogli tedy Tatarzy i z tej strony powziąć jakąś wiadomość tej sztuki

Od tej strony mogliby Tatarowie powziąć ja- kąś wiadomość — ale to ~~może~~ zdawać się będzie zbyt dalekie.

W r. 1185. Konczak Han Połowiecki wojujący z dziećmi Ruskiemi strzelał żywem ogniem (zapewne greckim albo prochem) na przeciwników. Znajdujący się w jego woj-sku Chazar kierował tą sztuczną bronią Karamzin III p. 57. N.o 68. Wiadomo jest

rzeczą że Kozarowie mieli bliskie związki handlowe a nawet i przyjaźni z Grekami mogli zatem od nich ten wynalazek przejąć. Kozarowie ulegli Połowcom a ci następnie Tatarom. Że Tatary w swoich zagonach prowadzili mnóstwo podbitych narodów nie ma wątpliwości — czyż nie mogł i Chazar na wyprawie do polski jako strzelec towarzyszyć umiejący żywem ogniem (lub połowczyk)?

(Wróćmy się teraz do wyrazów Długosza a może teraz będą nam zrozumialsze. Erat in Tartarorum exercitu inter alia signa vexillum, — nie jedna więc zapewne była taka machina — In summi-tate vero hostilis vexilli imago capitis tetri et nigerrimi — mogła tedy być rzeźbiona i odmienna — Signifer caput fortius quatire coepit. Zapewne ten był strzelec który tą maszyną kierował.

Maszyna ta mogła nadzwyczajny po-płoch w wojsku sprawić wszyscy hi-storycy o Tatarach jako o piekielnych narodzie wspominają (Tartari a Tartaro effusi et emissi.)

W. Kulawski

Walenty Kulawski

Mógł się przyczynić i głód, co nieodstępny towarzysz wojny, który tłuszczy Tatarskiej w jednem miejscu długo gościć nie pozwala, dalej ... zabobonów i wieść o gromadzeniu się wojska pod Legnicą. chrześciańskich pod Legnicą mogły się do tego przyłączyć składowe

W tej strasznej chwili utrapienia, święty Świątobliwy Kapłan powszechnie dla swych cnót szanowany i kochany, jakim był S. Czesław, powiedział w duchu Ewangelii rozpaczającym dla pocieszenia ... iż Bóg nigdy nie opuszcza swoich ... łatwo jego ... wszystko za wymodł...

— Jeżeli więc w czasie oblężenia zjawiły się jakie ognie na powietrzu, zorza północna lub inny meteor, nic dziwnego, że w trzynastym wieku kiedy tak mało była znana fizyka, Ojcowie nasi owe zjawiska natury, w pokorze serca nazwali cudem. Jeżeli za napadem Tatarskim powstała burza, to oblężeni łatwo wzięli za cudowną pomoc Nieba, inaczej nie zmoną przez usta Ojca przepowiedzianą, a to samo wyobrażenie pokrzepiło ich zrobiło ich mężnymi — przeciwnie Tatarzy bali tym samem zdarzeniem mogli być do odwrotu zmuszeni. Wiadomo bowiem że ludy te mieszkańców Azyi nadzwyczaj się lękały tego zjawiska natury, i w czasie burzy z przestrachem uciekały do Rzek lub jezior i tam się w wodzie nurzały. Ten zabobonny i starożytny zwyczaj, często w czasie zgiełku i zamieszania wielu o śmierć lub kalectwo przyprawiał. Czyngis Kaan dla zapobieżenia złemu postanowił: aby żaden z jego poddanych nie ważył się w rzece ani kąpać ani prać swej odzieży, dając za powód: iż gdy się rzeka zmaże, z tych waporów grzmot i burza powstaje. Ustawa ta znajduje się umieszczona pod Artykułem XIV jego mądrych praw. w Historyi Mogołów

Fragm. Auszug aus Allg. W. Hist. X. p. 292 tak wspomniane. Allg. Weltgesch. ... Gött. u Graz XXIII. p. 188.

9 Najdawniejsi Historycy (jak powiedziałem

a) Boguphalus ap. Sommer. Scrip. Sil. T. II. p. 60. sq. – Autor Leg. S. Hedv. po Łacinie.

Joan. Chron. Pol. ap. Sommer. ser. Sil. T. I. p. 9.

Anonym: Chr. prin: Pol: ap. Sommer I. p. 42.

wcale nie wiedzą o cudownem zamku Wrocławskiego ocaleniu – dopiero w dwa wieki żyjący Długosz ~~z jakiej legendy Dominikańskiej~~ [na marginesie: z jakiegoś Rękopismu] rzecz tę w następujący sposób wyłożył. (: Lib VII p. 675 sq ad annum 1241:) „Tatarzy „znalazłszy miasto próżne i spalone zamek otoczyli, lecz „dobywanie jego nadal odłożyli. S. Czesław wtedy pierwszy „Przeor Dominikański Klasztoru S. Wojciecha we Wrocła„wiu, który się ze swojemi braćmi do zamku schronił, „~~modłami~~ modłami swemi gorącemi od zamku ich oddalił. – Albo„wiem gdy się modlił, ~~kolumna ognista~~ wzniosła się nad „głową jego kolumna ognista ~~do Nieba~~ i całą okolicę Wrocławską świa„tłem napełniła, ~~i~~ co tak Tatarów przeraziło, że ci od „oblężenia raczej uciekli niż odstąpili." —

Annales Monasterii S. Adalberti. ap. Klose I. p. 458. eg. Nro Nro 96. — Toż samo powtarzają; lecz zamiast kolumny kulę ognistą nad głową S. Czesława wznoszą. Czem Tatarzy przerażeni, ~~miasto~~ zamek nietknięty opuścili (w Oryginale jest prawda [?]: Civitatem intactam reliquerunt. ~~(: Potem ... ale tu ... jego ...~~ ale tu ~~za ara~~ ~~przez pomyłkę położono ... grzech~~ ~~nie było miasto spalone (ll)~~ – co dziwniejsza niektórzy z tych barbarzyńców tym cudem poruszeni, nawrócili się i suknię S. Dominika przyjęli, ~~wszy~~ – z potem z braćmi tego ~~klasztoru~~ zakonu nad nawróceniem swoich niewiernych ziomków pracowali. —

[na marginesie: oczywiście civitas nigdy się na Tatarow nie położe aby miasto opanowawszy nietkniete opuścili.]

Następni mniej więcej to zdanie o ogniu odmieniając powtarzali.

~~Miechowita~~ ~~lib III.~~ cap. 38 p. ~~132.~~ ~~który się ...~~

Miechowita lib III cap 38 p 132 ktory de~~zwy~~ ~~ble~~ Długosz

~~Ale~~ Długosza trzymał w tym mieyscu albo miał inne zrodła, albo też skrocił iego podanie, albowiem podług niego „Tatarzy po kilku dniach oblężenia, od zamku odstąpili (modłami i łzami iak mowią S.° Czesława i iego braci ktorzy do zamku byli wpuszczeni odstraszeni) nie o ogniu nie wspomniał. —

Cureus Annal. Sil. p. 69. — Kolumnę ognistą zmienił w ognie które na prośbę Swiętego będącego w zamku na oboz Tatarski spadły i przestrachem napełniły. —

Henelius Annal. Sil. ~~pg~~ ap Tom II p 249 ~~Anal~~. powtórzył go wiernie —

Polius ~~Annal~~ Bresl. ~~annal~~ Jahr p. 79. Hemerolog Siles. p. 123 pomnożył Długoszowe podanie nowem wyobrażeniem: „Mowią Kroniki że Tatarzy cudownem od oblężenia odstraszeni zostali. — Albowiem na gorące modły S. Czesława, pierwszego Przeora klasztora Dominik. S.° Woyciecha i innych pobożnych Chrześcian, ktorzy się na zamek schronili, iasne swiatło, ognisty ~~...~~ słup albo znak ognisty na niebie się okazał i wszystko wszerz i wzdłuż oświecił!" — Zdaie się więc coś o zorzy północney lub meteorze mowić. —

Johann Heinrich Curad: (Siles. Poliographie T. 1. cap. XV) mowi w ogóle że Tatarzy od zamku Xiążęcego cudownem zjawiskiem odstraszeni zostali. —

Chrysost Schultz (Monumentum gratitudinis Henrico II erectum et consecratum. Bres. 1641. 4. p. 81.) mowi: Że na prozby S.go Kolumna ognista oboz Tatarski straszliwem blaskiem oświeciła. —

Valent Alberti. Proelium Lignicense a D. Henri-
[?]sio cum Tataris victoribus 1241 d. 9. April. [?]
titer commissum. Lips. 1664. 4. P. 46. — mówi
w ogóle że przy tem oblężeniu zjawiły się cuda.
Gottfried Ferd. Buckisch. Prolegom: Siles. [?]
chen-Hist. p. 20. na prośby świętego spadły
ognie z nieba i po obozie Tatarskim przelatywały
Henrel Silesiae indigeni eruditi p 20. sq. ze-
brał innych podania —
Franz Kökeritz — Faber. Orig. Wratisl. M[?]
za świadectwem Kloze T1. p. 452, utrzymuje
że mężny opór Tatarów skłonił do odejścia. —
Thebes Leg. Jahrb. T. II p. 55. Łączy dawne po-
dania o ogniu z Kökeritza o mężnym odporze.
„Odparcie Tatarów od zamku nastąpiło wskut-
„tek mężnego oblężonych odporu oraz dla modłów
„i cudów — Wszystkie kroniki polskie zaświadczają
(") że ognista kolumna z nieba między nieprzy-
jaciół spadła i płomienie między niemi przela-
tywały, czem oni przestraszeni uciekli —
Christ Runge. (de rebus gestis Silesiorum
Sect II) przyjął zwyczajne podanie o płomie-
niach spadłych z nieba. —
c) Rektor Stief w swoim Schlesisch histor. Labyrinthus p 698 mniema
(autor Rektor Stief [?])
że w czasie napadu Tatarskiego, powstała burza
z grzmotami, piorunami i błyskawicami połączona,
i to tłómaczenie jego znalazło wzięcie u wielu hi-
storycznych pisarzów. — jako to ~~u Menel~~

~~Hensel~~ ~~Weiset~~

Solignac (po polsku T. II lib. 7. p. 256 sq.)
wziął te ognie za zorzę północną. —
Za jego zdaniem poszli: Naruszewicz (IV
p. 310. — Jakoteż Gütrie i Gray T. XXIII
p. 248.) Oraz także za zorzę. —

Ponieważ przy oblężeniu zamku Wrocławskiego
tak ważne uczynił przysługi Sty Czesław, mo=
że miłą będzie rzeczą dla niektórych czytel=
ników bliżey poznać tego Stgo Ziomka.
Sty Czesław współczesny Stey Jadwigi i krewny
Sgo Hyacentego ur. r. 1180 v. 1185 z Oyca
Odrowąża z Koniskich we wsi Kamień (Stein)
w Księztwie Opolskim (Hank de Silesiis erudit.
p. 19. Henel Silesogr. Renov. Cap. VII p. 523.
Rokac:
Pięknych Nauk i Filozofii pobierał z S. Hyacentem
w Pradze 1200. Teologii i prawa 1203 w Paryżu tam nakoniec
został uwieńczon Doktorem prawa Kanonicznego. Teologii zaszczycony
R. 1208 powróciwszy do Oyczyzny, przez wpływ
Iwona Biskupa Krakowskiego swoiego krewnego
Kanonię Katedry Krakowskiey otrzymał
W R. 1217 z Iwonem Biskupem i przyiacielem
Hyacentem już jako Kanonik Krak: i Kustosz
Sandomirski udał się do Rzymu i tam zapalony świą=
tobliwością Sgo Dominika a podług Brovego
wzruszony cudem, gdy ten Sty zrzuconego i zabitego
Neapoleona cudownie ożywił został Domini=
kanem. — Po odbytym nowicyacie (r. 1218.) Uda=
li się Czesław i Hiacinty r. 1219. w podroż do Oyczyzny.
Mile przyięty od Ziomków założył Klasztor
Dominik: w Krak: pod Imieniem Sty Tróycy. —
R. 1222. z bratem Hiacentem udał się do Pragi
i tam otrzymawszy od Przemysława II Kościół
Sgo Klemensa wystawił przy nim Klasztor który

urządziwszy — w R. 1223–4–5 po Szlązku, Pomeranii, Prusach i Polsce słowo Boże opowiadał, wszędzie miłość i szacunek dla swego zgromadzenia zjednał — Biskup Wrocławski Laurenty oddał mu kościół S[go] Adalberta (Woyciecha) (Kloze T. 1. p. 449–451. —

— Z oryginalnych dyplom: MSt. rzecz tę wyjaśnia.

Zaledwo z pobożnych ofiar obywateli Wrocławskich XX. Dominikanie klasztor wystawili, gdy go opuścić, a schronić się do zamku na Tumie musieli; Tu zaszło owo przez pobożnych historyków wspomniane cudowne ocalenie Zamku Wrocławskiego na modły S[go] Czesława. — Inne sprawy jako to przejazd cudowny przez rzekę na płaszczu dla odwiedzenia chorych (Kloze 461) Przywrócenie do życia dziecięcia które 8 dni utopione w wodzie było i inne cuda i czyny pobożne tego świętego Ziomka, odsyłamy do Legend Świętych. Umarł 1242. 15 Lip. podług innych 1241 v. 12[illegible] Meluenda in Annal. Ord. Praedicator. ad annum 1242. — (Annales Monast. S[ti] Adalberti) — Brovius de Tutelaris Silesiae Cracoviae 1608 in 4[to] wiele z dawniejszych Manuskryptów które już dla nas zaginęły czerpał. — cf. Kloze Brief 285. 1 — 445–465. —

Wyborną jego pochwałę napisał.

Wrzyk Tatarzyna ~~czy Rusina~~ (: Dlug. p. 678) „ ~~biegające~~ bieżcie czyli biegaj-cie. id est: fugite fugite Polonis ingerens formidinem et pavorem, Tartarica vero lingua Tartaros ad pugnam et perseverantiam hartabatur." ~~najlepiej wyjaśnił~~ czytałem ~~Naruszewicz T. p. i Mailath I. p. 190. za pomocą języka Tatarskiego.~~ — za pomocą języka Tatarskiego czy Mongolskiego ~~zosto czytałem~~ w ten sposób wytłomaczony ~~ale m~~ + ale gdzie ~~dziś~~ nie ~~pap~~ pamiętam —
Gdy jednak ten wyraz rabiesie ~~rabiesie~~ pozwalam zdaje mi się być przekręco-nym z wyrazów polskich ~~rzb. jesz~~ cze rzb. jeszcze czy moje podej-rzenie prawdzi-we niech bierz tadzei rozstrzy-gnie —

~~Owe chorągwie z czarodziejską głową wyziewające ogień i dym smrodliwy wyjaśnił następującym sposobem Bezimienny w Schlesischen Provinzialblättern na r. 1786. p.~~ Jan de Planto Carpini, mnich, który w r. 1246. odbył podróż do Tartaryi i sam ją opisał, mówi o ~~Chinghiz Chan~~-ie Czengis Haane, iż ten swoje wojska prowadził przeciw królowi Indyjskiemu zwanemu Presbiter Johannes (i zbił go za pomocą miedzianych posągów które wewnątrz wydrążone miały ogień. Te ~~machiny~~ posągi były na koniach posadzone, a za każdym człowiek, któ-ry mieszkiem ogień z nich wydymał na nieprzy-jaciela, który go palił i wielkim dymem ~~wydawał~~ dusił." Czas jest ten sam — mogli tedy i w bitwie Lignickiej coś podobnego Tatarzy użyć. ~~cf. Albin Steinwitz z Fochen p. 4 sq. Te tłomaczenia przyjęli Mensel I. p. 38. Mailath I. p. 190 i t.d.~~ —
Pierre Bergeron Recueil de voyages faites prin-cipalment en Asie T. I. p. 93.

Podług Niemieckiej Legendy Henryk zmordowany walką, sparł się na dębie, a wtedy Tatar uciął mu głowę. Deutsche Legende J. 6. Kłosé I. p. 432 N.ro 85 Menzel. —

Podług Dlug. (VII p. 681) Tatarzy po bitwie dla po-rachowania liczby pobitych, każdemu ucho jedno od-cięli i niemi dziewięć worów napełnili. —

Spangenberg utrzymywał że to były wory od wstrzy. (Kłosé I. p. 433 N.ro 86.) Thebes Legn. Jahrb. p. 71. możno go za tak płoche zdanie łaje, sam dla okazania fałszu

jego podania, rachuje uszy w owych workach i wypada mu liczba zabitych nie mniej nie więcej tylko 57600. Co przewyższało liczbę stawionych do boju. — Autor Rozprawy Von Einfalle der Mongeln in Schlesien im dreizehnten Jahrhundert p. 36. także z worków tych chce wnioskować o ilości pobitych równie jak Thebesiusz uczynił. —

h) Podług Legendy Niemieckiej; poznała Święta Jadwiga kadłub zabitego syna po jakimś pasie jedwabnym, który mu przy rozstaniu dała i którym on zabity był przepasany. Deutsche Legende N. 4.

i) Powód najazdu Tatarskiego podług Niemieckiej Legendy S. Jadwigi. Volwe I. p. 422. N. 81. (et p. 434 N. 87.)

Że Tatarzy [najechali i] ~~zrabowali~~ Szląsk [w XIII wieku] ~~z~~ tej samej przyczyny co i inne kraje Azyi i Europy, każdy rozsądny czytelnik jest przekonany; atoli przytaczymy tu w treści podanie wyjęte z Legendy S. Jadwigi po Niemiecku, [dla dwo... jej osobliwości] ~~a której już kilka bajek wiemy, a to dla przestrogi jak ostrożnym być należy, czerpając z tak mętnych źródeł.~~

„Panował w owych czasach na Wschodzie Słońca potężny
„Cesarz Tatarski nad wielu panami i książęty, imieniem
„Batus. Ten miał żonę, którą bardzo kochał. — Ta słyszała
„często Panów na dworze swoim rozmawiających o zwyczajach krajów i ludów Chrześciańskich, z podziwieniem i uniesieniem, tak się zapaliła ciekawością zwiedzenia ich osobiście, iż nieprzestała męża prosić, dopóki jej nie pozwolił na tę podróż. — Wybrała się tedy w towarzystwie znamienitych Panów, wziąwszy z sobą wielkie skarby, w srebrze, złocie, drogich kamieniach i sukniach

jak przystało na tak wielką Panią. Przejeżdżając rozmai-
te kraje, przybyła do ~~miasta~~ Środy (Neumarkt.) Obywatele tego pięknego
i zamożnego miasta łakomstwem zdjęci, dla bogactw
zamordowali ową Cesarzową z całą jej drużyną, prócz
dwóch służących, które z wielkiem niebezpieczeństwem
uszły tej ~~powszechnej~~ rzezi, i po wielu przypadkach
dostały się do Ojczyzny i Cesarzowi o zbrodni Środzianów (Neu-
marktczyków) doniosły. Rozgniewany słusznie tą
niegodziwością, poprzysiągł zemstę Chrześcianom.
Zebrawszy wojska 500.000 rozpoczął swoje zagony."
Deutsche Legende der Heil. Hedwig. Bresl. 1504. p.
Thebes T. II. p. 49. mówi, że dawniej na ratuszu ~~(Rath-keller)~~ w Neumarkt okazywano suknię i płaszcz Cesa-
rzowej Tatarskiej, a za jego czasów w kościele Para-
fialnym jeszcze koszulę.
(conf. Henel. Silesiogr. C. VII. p. 325.)
Z całej tej powieści chyba tę prawdę historyczną wycią-
gniemy, że jakaś tatarskiego Oficera żona od armii odłą-
czona w Środzie (Neumarkt) zamordowaną została. —
~~f. Mengel p. 41~~ Również i następny wyjątek o początku Legnicy i o wycieczce Tatarów w Środzie Czytelnikom przyjemnym będzie
Gdy tym sposobem Szlachetny Xiążę z wielą Rycerzami
poległ, Tatarzy ucięli mu głowę i wbiwszy na włócznię
postąpili pod najbliższy zamek i wezwali w nim
zamkniętych do poddania się, głośno wołając, Oto
głowa waszego Xięcia, dowód naszego zwycięztwa,
jeżeli nie chcecie, aby was toż samo spotkało, poddajcie
zamek — władzy będący w zamku odpowiedzieli „O
niegodziwi i okrutni mordercy naszego kochane-
go pana. Nie kłamcie tego /: Lyget nicht hye :/
naszemi panami wy nie będziecie nigdy. Odtąd
od słowa Lyget nicht ów zamek nazywany został
Legnicą, Lignitz — później wystawione około niego
miasto, toż nazwisko otrzymało — Tatarzy usłysza-
wszy tak ostrą odpowiedź odstąpili. Głowę Xięcia

wrzucili do jeziora Koschwitzo i obrócili swoje włócznie na Neumarkt. Obywatele tego miasta dowiedziawszy się o mającem nastąpić przybyciu barbarzyńców tak sobie poradzili. Mężczyźni wszyscy się w piwnicach z bronią ukryli. Żonom i córkom nakazali mile przyjąć nieprzyjaciół, potrawami korzennemi nakarmić i mocnemi trunkami upoić, a wtedy gdy ich będą widziały odurzonych trunkiem, broń im wszelką pochować i we dzwon na Ratuszu uderzyć dla dania znaku mężom przechowanym. Plan cały jak sobie ułożyli zupełnie się udał, (jakby na teatrze.) Wieczorem ukryci mężczyźni wypadłszy na bezbronnych do tego odurzonych trunkiem i korzennemi potrawy Tatarów w pień wycięli; tak dalece, że krew strumieniem od fary do bramy płynęła." Deutsche Legende der H. Hedwig. N. 2.

Otóż nowe podania które do wiersza Gwiznego mogą być wybornie użyte. O ile mężny czyn Neumarktczyków prawdziwy niewchodzimy; ale co do Lignicy że ta już dawno była znaną, szczegóły tej historyi zważmy.

Nad pozostałymi czterma synami Henryka II Bolesławem Henrykiem III Władysławem i Konradem / sprawowała opiekę żona jego Anna córka Ottokara Króla Czeskiego pani równie mądra jak świątobliwa. Rządy swoje szczególniey pobożnemi fundacyami wsławiła. Stosowniejże wolę męża nawet w grobie zaległy przez niego kościół S. Jakoba dokończyła Dług VI p 668. — jest naydawnieyszym świadkiem gdyż są wspominane napisy w tym kościele między będzie przez: Chrysost. Schalz Monument gratitud. Henrico II erectum p 121. z roku 1641. i przez: Christoph Manlius Lusat rer Coment L III Cap XLI §3. p 229. z roku 1568. są poźnieysze zdaniem Klosego I p 466 sq.

W r 1242 za zezwoleniem syna Bolesława darowała Cystersom przez męża do Szląska sprowadzonym (?) tyle ziemi w lesie Gresso bor z Gryssobor ile tylko potrafią wykarczować (100) Poźniey Bolesław, naprzod wr 1249 z bratem Konradem pozwolił im prawem niemieckim założyć Landeshutt a potem w latach 1256 nowemi ich dobro dziedzictwy obdarzył i tak pierwszy początek klasztorowi Gryssobowskiemu który wr 1292 zupełnie wybonowany został. (101.)

100) Jongelin Notitia Abbatum Ordinis Cistersiens. Lib V p 57. naprzod ten Dyplom ogłosił. Złąd ~~H~~ Ludewig Relig. Mstorum et Diplomat. T VI Dip № LXX p 488. ~~[illegible]~~ Sommer T I p 857 Dypl Siles № LXXXIV. W tym dyplomacie używa słynna Anna tytułu Księżney Szląskiey i Polskiey

W r 1243 była u swego brata Wacława Krola Czes. teraz atoli wnet znowu powróciła i była przy tenczas śmierci S Jadwigi — Leg S Hedw. Cap. VIII p 87 cf Klose I p 472 — Około tego czasu (r 1243.) nastąpił między jey syna mi podział a zatem i koniec jey opieki.) Klose I p. 478.

101.) Treść dyplomatow wszech tę wyjaśniających zob ap. D. Ant. Balth. Waltheri Silesia Diplomat Th I p 73 sq

W r 1257. wraz z synami swojemi Henrykiem III i Władysławem Andrzej Bolesławem i Konradem wystawiła ~~[illegible]~~ Szpital S Elżbiety i hoynie wyposażony wraz z kościołem Sw Macieja oddała Krzyżakom z czerwoną gwiazdą,[F] i pozwoliła im założyć miasta Kluczbork (Kreuzburg) prawem niemieckim wyraźnie atoli zastrzeżono w erekcyi aby ten fundusz niewychodził zagranicę. W czterech latach budowa stanęła gdyż wszyscy mieszkańcy Wrocławia ochoczo temu dziełu pomagali.

[F] jako też Zakonnicom reguły S Augustyna pod tą tą regułą i znakiem żyjącym)

Sommer T I p 317 ma wyjątek z tego Dyplomatu. Orygin. mst. miał Klose I p 469 Nta 102. — Volius Brest Annal ~~[illegible]~~ p 86.

W tymże r 1257. zaproszonym z Pragi Zakonnicom S Klary klasztor zadosyła i w trzy lata ukończywszy oddała. (r 1260).[E] Dyplom Erekcyi Orig mst. miał Klose I p 470. Nta 103. Sommer I p 930. Dipl Boh Sil. — cytuje Bullę pap. Marcina II. potwierdzającą tę funda. Henel cyto Annal Siles p 256 Vol Brest Annal, p 90 Mortilogium S Clara in Machneri Inscriptionib Vratisl. jako też in Sommeri Siles pia L V Sect II Memb II Heneli Breslogr Renov cap III Art I Cap I Vol Brest Annal 92

[E] wraz z synem Władysławem Arcybiskupem Salzburskim

"ktorey dopoki żyła zawsze była nie odstępną towarzyszką

Wstępuiąc w ślady S Jadwigi, dla ubogich była prawdziwą opiekunką poswięcone życie Bogu i ludzkości skonczyła r 1265, d 23 Lip. pochowana w kosciele S Klary — jeszcze w dzisieyszym kosciołku S Klary, ktory z kaplicki ~~dawnego~~ S Jadwigi, ~~ktore~~ należący do dawnego obszernego ~~zmarsze~~ rozrzuconego znayduje się Jey obraz z napisem.

Klose I p 472–474.

Po smierci Henryka pobożnego jeden tylko
Bolesław łysy był pełnoletni, inni trzey Hen
ryk Konrad i Władysław małoletni. Nad
małoletniemi objęła opiekę ich matka
Anna i w ich imieniu wraz z Bole
sławem łysem rządy sprawowała, i ta
ła panowania pobożnemi fundacyjami
jak widzieliśmy wyżey uświetniła

Dla zaludnienia spustoszałego kraju na
jazdem Tatarskim sprowadzono mnóstwo
Kolonistów Niemieckich. — Bolesław
umysłu niedołężnego a przytem charakte
ru złośliwego a nawet okrutnego, nie
roztropnem postępowaniem dał początek
do poniżenia ~~potęgi~~ Księstwa Wrocław
skiego które Henryk brodaty do takiey
potęgi wyniosł — Panował ~~nad~~ prócz
Średniego i Dolnego Szląska nad Wielką
i Małą Polską. Niewczesnem przywią
zaniem do Niemców, przenosząc ich na
urzędy lubo bez zasług na urzędy w kra
ju Polskim obraził serca ~~...~~ Polaków — Zna
tury zająkliwy, z upodobaniem po Niemiec
ku rozmawiał złąd polaków pogardy
a samych Niemców szyderstwa i żartów
stał się celem — To wszystko było powo
dem iż naprzód Małopolanie a za nimi
Wielkopolanie, wsparci od Konrada Mazo
wieckiego pod rząd dawnych panów po
wrócili. Dlug VI ad an 1242. Anonym Chr Prin Pol p 45 ap Sommer I opisał je
go głupstwa.

W r 1247 Bolesław uczynił wyprawę przeciw
Wielk Pol Dlug VI ad An 1247.

Straciwszy Polskie prowincye żądał podziału
Szląska (sec Klose I 478 czemu nie matka?)
Zdaniem S Jadwigi i matki Anny musi

się

mieli się Xięstwem podzieli Bolesław Łysy i
Henryk ~~III~~ a dway młodsi Konrad i Władysław ołtarzowi poświęceni
i pierwszemu biskupstwo Bamberskie a dru
giemu Arcybiskupstwo Salzburgskie przezna
czono. Podział nastąpił 1243. zgodzono się aby Henry
~~cały podzielił~~ podzielił a Łysy wybierał – Uczynił
tedy dwie części w ten sposob.

1. Dzielnica Wrocławska, na ktorey miał
dożywocie Władysław obeymować

2 Dzielnica Lignicka, na ktorey miał
dożywocie Konrad obeymować.

Bolesław tedy wybrał Wrocław zobowią
kiem utrzymywania Władysława naym
szego a Henrykowi zostawił Lignicę
z obowiązkiem utrzymywania Konradam. Po uskuteczneniu w ten
sposob podziału Matka Anna uroczyście
oddała rządy ~~nad~~ Wrocławiem, a potem
w towarzystwie biskupa Tomasza wpro
wadziła do Lignicy Henryka – Ale wkrot
ce, gdy Konrad ~~został~~ bawiący na nau
kach został przez wpływ Kr Czeskiego wybrany następ
na biskupstwo Passawskie z Bamberskie (dom
p344.) – Wtedy Bolesław z natury łakomy i
kłotliwy zaczął żałować swojego wyboru i
żądać zamiany Xięstw z Henrykiem. – Za
radą matki Henryk ~~III~~ dla miłey zgody
przystał na jego żądanie oddał mu Li
gnicę a wziął Wrocław. z obowiązkiem wy
posażenia Władysława naymłodszego. i do
bre natem wyszedł. Konrad wkrotce stan
duchowny porzuciwszy zaczął ~~się domagał~~
od Bolesław

od Bolesława części dziedzictwa – wtedy Bo
lesław znow chciał wrocić do ~~Wrocławia~~
dawnego działu ale się teraz temu opar
ły stany Wrocławskie zasmakowawszy w słod
kim rządzie Henryka. Bolesław popędliwy
chciał mocą swego dokazać rozpoczął tedy
woynę z Henrykiem III tę opisaliśmy §§
Osłabiony Bolesław niepomyślnemi wypra
wami przeciw Wrocławiowi musiał siedzieć
spokoynie. Ale zaciężne ~~żołnierstwo~~ jego woysko za żołd nie
wypłacony trzymające zamki Legnickie wza
kładzie równie xięstwo Legnickie jak
Wrocławskie rabunkiem niszczyło – Henryk
uskromił ich ale inaczej nie był spokoyny
gdyż Konrad wsparty od xiążąt Wielkopolskich
których siostrę wziął za żonę orężem za-
czął się dopominać dzielnicy sobie po Oycu nale-
żącey. Równie tedy xięstwo Legnickie jak
i Wrocławskie najeżdżał. Nakoniec r 1254
samego Henryka III ~~poimał~~ bezpiecznie
po swoim kraju jeżdżącego poimał. Kon
rad obszedł się z nim po bratersku i sko
ro ~~mu~~ Henr przyrzekł że mu ~~ale ze swojego~~
~~xięstwa części ustąpi albo~~ da wsparcie
na zmuszenie Bolesława do podziału, albo
w przeciwnym razie ze swego xięstwa usta
~~pi~~ mu części. puścił go otrzyma
wszy zakładników –

Nakoniec za wdanie się Tomasza bisku-
pa Wrocławskiego stanęła zgoda Głogowska
r 1255 mocą ktorey od Wielkiego xięstwa
Legnickiego xięstwo Głogowskie dla Kon
rada odłączone zostało – Jest to Epoka w kto
rey Sredni i Dolny Szlązk na trzy części po

dzielony

podzielony nadto przez Bolesława zastawione Gorlitz Zittau i Lebusz ~~zupełnie~~ na zawsze odpadły. F1 F2 F3

(F1) Henryk III z natury łagodny i spokoyny, po skończeniu woyny bratniey, resztę życia w pokoju przepędził. (F3)

(B) Dziewosłady Oyca i Dziada ~~Pozbywszy się woyny Henryk III~~ całkiem się oddał urządzeniu wewnętrznemu kraju nawałą Tatarską i nierozsądną braterską woyną zniszczonego. Liczne też dotąd pozostały pamiątki w dyplomatach w tym względzie jego, zatrudnienie głośnych zawsze atoli poród sędem rozum, godnych prawdziwego szacunku.

(C) To tylko szkoda że ~~cała~~ porządkując kray sciencżył go razem.

(D) Raz tylko w r 1260, znaglony ~~Ł~~ Związkami pokrewieństwa dał wsparcie Czechom przeciw Węgrom. Pray Annal Ungar P I L IV p 306. Klose I p 519.

Liczne przybywającym kolonistom Niemieckim ~~niemieckim~~ w miastach i wsiach osiadającym lub nowe zakładającym pozwolił się rządzić prawem niemieckim. — Z miast które za jego panowania otrzymały prawo Niemieckie tu godne wspomnienia:

Brzeg (Alta ripa) r 1250 założony czyli tytułem miasta zaszczycony. (Böhme Diplomatische Beiträge zum schles Rechte und Geschich T I S 17 sq. Klose I p 489

Zirkwitz r 1251. (Henel Annal Siles p 254

Szawin r 1252 Sommer T I p 321.

Trachenberg r 1253 E Sommer T I ~~Dypl CXCII~~ p 321

Olesnica r 1254. Sommer T I. Dypl CXCII p 1073.

(E) Thebes Lign. Jahrb. P I cap XIII. § 10. et.

Szczególniey o wzrost podupadłego Wrocławia troskliwy zostawił swojey szczodrobliwości ku tey stolicy liczne dowody. — R. 1261. darował mu spolnie z Bratem Władysławem część Sandinsel z ogrodami swojemi. Iodoci Chroni p 17 Klose I p 494 miał Mst Dyplomatow. — Tegoż roku spolnie oba xiążęta (Henryk III i Władysław) nadali

nadali Wrocławiowi prawo Magdeburskie ale
zwielu ulepszeniami, jako to kary pieniężne
w Magdeburgu były wielka 60 a mała 8 so-
lidow też zmniey szono we Wrocławiu do po
łowy na 30 i 4. W Magdeburgu Bur-
graf trzy razy w roku w dniach stałe
przepisanych był obowiązany sądy naywyż
sze sprawowac, ale gdy wdniach przepi
sanych przypadło swięto juz ~~niebył~~ win
nym czasie sądow nayważszych nie od
bywano i rozstrzygnięcie spraw podobnych
na czas dalszy odkładano we Wrocławiu
podług rozrządzenia niniejszego koniecz
nie je trzy razy na rok powinien był
odprawiać i z powodu swięt wżaden sposob
nie mogł ich nadal odkładać dla tego
czas na nie zostawiony był do woli
Burgrafa i ~~[illegible]~~ jego radcow. —
Mieszkającym na Sandinsel (in
aggare Beata Maria) i na przedmie
sciu Sgo Maurycego pod sąd mieyski
poddał (zatem do miasta wcielił) Obszer
ne pastwiska zobu stron Odry mia
stu darował. Przybywającym na miesz
kanie cudzoziemcom na rok od podatkow
uwolnił. Klose I p 498 miąd Mst Diplomatow
Lünigens Reichs Archiv Part Special Cont IV
P II N I p 230 — Schles Diplom Nebenst
N I S 60-62. — Nowym przywilejem
r 1263 poddągnął Szlachtę i Wazalow wo
kręgu Wrocławskim osiadłych lub czasowo
bawiących pod sąd mieyski z wolnem
jednak odwołaniem do Xięcia Klose I
p 499 miąt Mst Dypl. — Lünigo Reichs
Archiv Part. Spec Contin IV N II p 231.

[1] W ostatnim roku jeszcze wyrazne przywile je otrzymał Wrocław i tak przedające 2ü jatek mięsnych obywatelom (Konradowi z Glebowskowi Bajerowi Konradowi Szartelzen) i Heinkowi z Bolesławia) przyrzekł że nadal więcey podobnych jatek nie będzie stanowił ani ich gdzie indziey przenosił Klose I p 506 z mst Mst. Sommer I p 322

W tym że roku (1266) pozwolił Henryk na zało żenie prawem niemieckim Nowego miasta Neustadt. (części Wrocławia) Klose I 499 z mst Mst Dypl. – Schlesische diplom Rebenstan den H I S 62. f. Neue literarische Un terhaltungen B II S 73. [1] W tymże r (1266) oba dzięzęta przedające swoje bogate kramy dwom obywatelom Wrocławia (Reinholdowi ze Strigau i Henrykowi z Banz) przyrze kli miastu że więcey bogatych kramów na dal nie będą stanowili Klose I 501 z miał mst Dypl. – ~~Sommer I p 322~~ – Na koniec w tymże roku (1266) spolnie z bra tem Władysławem Arcybiskupem Salzburg skim i legatem papiezkim przedali oby watelom Wrocławskim cła targowe nie tylko w samey stolicy ale i w okręgu dwoch mil a mianowicie na Weydzie (czy tu?) w Swiniarach Bratay (Bratsche = Protsch) Pimpolu (Hundsfeld) i z drugiey strony w Leśnicy (Lissa) Galowo i Muchobore a nadal żadney nowey karczmy bydź nie miało. Klose I p 501. miał Mst. Modestin Pistoris Consil 12 Vol. I Part IV Quaest Jur 147 czy to Mst?

Prócz tego mnostwo wsi było założonych lub też urządzonych prawem niemieckim ~~z tych~~ do ktorego zakonnicy i panowie przybyłey nayważniey dopo magali i tak: wsie należące do Opata i Kapituły

S Wincentego: Gorcz (Gortsch) r 1252 (Klose I p 491 z mst a W r 1258. Stanowice (Stanowitz) Zotwitz i Łossina (Lossina) (Klose I p 493 z mst) a podobnie jak i inne za dziada i oyca pod ług prawa Niemieckiego urządzona –

Nr 1261. Szydnik (Schednigk) dziś Rosenau pozwolił Herbord-owi i Wilhelm-owi urządzić prawem niemieckim Thebes Lign Jahrb T II p 93.

Kościoły.

Umarł r 1266 d 3 Grud (+) nad małoletnim synem Henrykiem IV i corką Judytą zostawił opie ku bratu Władysławowi Arcyb Salzburgskiemu z którym żył ciągle w przyjaźni i zgodzie a jak pochowany w Klasztorze S Klary. (‡) Dawniey i Polscy kronikarze (Johann Chron Pol p 12 ap Sommer I; Anonym Chron Princ Pol p 44 ap Sommer I; Dług VII p 779 Miechov L III cap 2 56 p 116 Crommer IX p 242.) u trzymują że miał żądaney przez Szlachtę ze strony Władysława – ale Kurcusz (Annal Siles p 82) pierwszy słusznie to podanie poddał w podeyrzenie, jusko że naymniey żadnego powodu niebyło do tak szkaradney zbrodni, żadnego choćby naymnieysze go śladu niezostawiła nam historya nienawiści lub kłótni między braćmi owszem przeciwnie wszystko zgodę i miłość potwierdza powtore że wtedy trucizna jego zdaniem niebyła jeszcze znaną w Szląsku (!) Podług niego umarł na gwałtowną gorączkę, ktorą ludzy bez oświecenia zwykle za skutki trucizny uważały. Dziś jego zdanie powszechnie przyjęte a naprzod Henel Annal Siles 257; Thebes Lign

+) Mortilog ad S. Claram kładzie jego śmierć d 29 Novemb zaniedzie Thebes. cf Sommer. I p.

z dyplomatow razem ~~d...~~ ~~...~~ lub osobno przez obu wydawanych ~~...~~ śmiele można wnosić że ~~...~~ spolnie rządzili

‡) Thebes II p 94 ale bez pomnika.

Thebes Lign Jakob T II p 94; Sommersb Lemmat ad Vratisl p 73; w Tab geneal Duc Sil p 7.

Władysław Arcybiskup Salzburski, towarzysz ...mądow Henryka III a też opiekun jego po...tomstwa, (1) jeszcze w wieku burzliwey w młodości wieku będąc na edukacyi w Padwie, dał piękny przykład chrześciańskiey cnoty, kiedy panienkę nadobney ... urody, ale szlachcianki w złym ubóstwie przez własnego Oyca na ... możney rozpusty wystawioną wyposażył Dług VII p 788. Powróciwszy z Akademii, w r 1257 otrzymał probostwo Wyszehradzkie (Wissehrad) w Pradze (C. 2). Był Kanclerzem Czeskim (lubo tego żaden historyk nie podaje) jak tego dowodzą przywileje jego dochowane (Klose I ad p 503. jedne wszystkie do tłoczył.). Dla pilney nauki i cnot za wpływem (jak się łatwo domyślić) Króla Czeskiego był obrany do Kapituły na Biskupstwo Passawskie r 1265 (n° 3.) Ale właśnie w tym samym czasie Arcybiskup Salzburski dla słabości i wieku swoy urząd złożył w ręce papieża. ten niewidział nikogo zdolnieyszego do tey godności nad wyższego Władysława oddał mu ją tedy (n° 4) a na jego zapewne przedstawienie Biskupstwo Passawskie powierzył Piotrowi, który był nauczycielem Władysława (5.) Objąwszy w administracyą Arcybisk ... lubo jeszcze nie był nawet Księdzem (5a) i załatwiwszy ważnieysze interesa do Szlązka powrócił ... i objął opiekę nad Henr IV. Wkrótce r 1267 d 3. Marca umarł Tomasz I ... Biskup Wrocł. a lubo Kapituła wybrała w jego mieysce

Toma

Z cnotą łączył ob... szerną naukę zyskał sobie powszechne uznanie że go sława doszła aż do Italii, ... Klemens IV chciał go osobiście poznać był tedy u niego w r 1265 i tak go Naczelnika Chrześcian sobie ... za naszego polecenie i przy wpływie ...

Tomasza II atoli Klemens IV oddał admini-
stracyą Władysławowi i dochody mu przy-
znał. (6) W r. 1267 udał się do
Salzburga ~~gdzie~~ i tam wczasie Zielonych
świątek (Pfingsten) wziął swojego kanon-
nego Maurycela Piotra tesar Bis Pas-
sawskiego w obecności biskupów Regens-
burgskiego Freidinger i Chiemsee dwie
cenia Kapłańskie i biskupie przyjął.
a wkrótce i palliusz od papieża otrzymał
(7.) Wkrótce nie tylko swoje archidy-
ecezyą od ~~krzywd~~ ~~ponosi~~ które jej ~~prze~~ najazdami
~~wyrządzało uwolnił~~ możnowładcy czynili uwol-
nił f1) ~~ale~~ f2 {nawet Biskupa Akwilej-

f2 {skiego uwięzionemu przez Grafa Alber-
ta na Grötzu na wolność wydobył, a
mego Grafa uwięził, a {z księciem Ulrychem
z Karyntyi ~~do nagrodzenia~~ zmusił do zapłacenia szkód ~~wyrządzonych~~ wyrządzonych

f1 {~~Korzyści kapłani~~ (8)
w dobrach swej ~~swojej~~ dyecezyi.

Że się dzielnie do Kanonizacyi S. Jadwigi przy-
kładał nie podpada wątpliwości

Założył Kaplicę w której zwłoki jego zło-
żone. (9.)

Pokrewieństwo i dobrodziejstwo jakich ze stro-
ny Czech doznawał były powodem owe-
go szczególniejszego przywiązania jakie
zawsze ku temu Narodowi okazywał
i jakim natknął swojego bratanka i
był powodem

pozyski i ten do związku z Czechami przystąpił. (10)

Umarł 1270 d 24 Kwiet. (11.) Podania histor Pol (12) jakoby był struty ma Klose I p 517 za wątpliwe gdyż niemieccy historycy ktorzy onim pisali, ktorzy blizkie mieli związki z Kanonikami Wrocławskiemi nic otem niewiedzą. Niektorzy piszą że umarł w Salzburgu (13.) ale pewnieysza że we Wrocławiu (14) i tylko jego ciało tam było zaprowadzone.

Przypisy do Władysława Arcybiskupa Salzburgskiego

1.)

2) Klose I p 503.

3) Że był Ekonomatorem żaden

3. Clementis literæ in Steron Annal. p 296 ap Canis Lect. antiq. T I

4) Steron Annal. p 293 sq.

5. idem qui № 3; et Reim Duellii Miscell. T II p 304.; Chronic. Leobiens. in Pezii Scrip rer. Aust T I p 828.

5") Chronic Salisburg in Canis Lect, antiq. T VI p 1268.

6.

7.) Chron Salisburg ut sup p 1269.

8.) ibid ut № 7. (?)

9.) Dlug VII p 781.

10.) Gebh p 224.

11.) Steron Annal p 300 ap Canis T I.
Salesbury Chronic ~~ap~~ Canis Lect antiq T III
p 1269

12). Johannes Chron Vol p 12. ap Sommer I
~~Chr~~ Anonym Chron Prim Vol p 44. ap Somm I
Dlug VII p 788.

13.) Hank. Sclesf erudit indig. p 26-34

14. Klose I p 517.

Henryk IV

Przez pięć lat zostawał pod opieką stryja Władysława Arcybiskupa Salcburskiego i Administratora Wrocławskiey diecezyi. – Po smierci jego 1270 r sam rządy objął (a) Podanie niektórych Historyków (b) jakoby po smierci Arcybiskupa, ~~dla małoletności~~ ~~Henryka IV~~ Wrocławscy obywatele opiekę nad małoletnim jeszcze Henrykiem IV. sprawowali z tytułem Kuratorów jest błędne okazał jasno Klose ~~Lib I 32~~ ~~p 518 cq~~ ~~okazał~~ szczególniey przytoczeniem dyplomatow przez ~~stego~~ Xięcia juz w 1270 i 1271 r p 518 cq wydanych. + Klose I L 32 p 521. z MStów. Kleü Brest annal s 98

Związki pokrewieństwa jak ~~[illegible]~~ Lyon takt i jemu były powodem do związków politycznych ~~[illegible]~~ z Czechami Ottokar Kr Czeski zawierając pokoy z Stefanem Węgierskim ~~[illegible]~~ r 1271 rozciągnął warunki te i do Xiążąt Szląskich a mianowicie do naszego Henryka (c) ~~Balb~~ Niektorzy z tąd wno szą że Xiążęta Szlązcy i nasz Henryk pomagali w r 1270 i 1271 Czechom w tey woynie –

Idąc wsłady przodkow starał się o wzniesienie miast. r 1275 założył Jawor.
Sommer T III p 33 Dipl VIII Klose I p 528

~~Wrocław [illegible]~~ Dla uzdatnienia wielkości Wrocławia ktory dwa razy r 1272 ~~i 1271~~ Kerusforer

Szczególniey Wrocław doznał jego opiekuńczey opieki.

(a) Dlug Hist lib VII p 788.

(b) Johann. Chron Bl. p 12. Anon Chron Brne pol p 44 ~~[illegible]~~ nazwali go puer ~~[illegible]~~ a (+) ~~[illegible]~~ Henelius Breslograph Franc 1613 in 4° p 38. Annal. Sil. p 258. ale w MS. Breslogr. zmienia swoje twierdzenie i mowi że obywatele Wrocław razem z Arcyb opiekę sprawowali. – Tenże błąd powtorzyli Schickfus Schles Chron B II 136 i 86 Febes Legn Jahrbücher T II p 96.

(c) Balb Miscell Lib VIII Epistol Vol 1 p 21.
+ Sommer T I. p 323
Pray T I L IV p 329

(+) nazwali go puer a Cureus annal Siles p 84. jakoteż i Pol[illegible] Bresl Annal s 99. dodali ~~[illegible]~~ owoguele że Henr III opiekunowie ~~[illegible]~~ zgromadzili wielkie skarby z tąd Henel

(e) Vohlius Brest Annal p 98
Sewerzpiegel p 38
Franc Faber Orig Wrat ad An 1272.. Henel Breslogr Renov p 26.
(e) Lünigs Reichs archiv P Spec Cont IV N IV p 232
Collect Brachvogel P II N 65. p 409 mutil
które P I p 523 cytuje Miasta
Archiv Civit Wrat in Sigismund Confirmat Lib Magn Binil F 12. ten dyplom jest z r 1272. *

(f) Faber Orig Wrat ad An.
Vohl Bresl Annal p 100
Feuer-Spiegel p 38
Henel Breslogr p 26.

F nadto aby wszelkie zaszłe spory i zwady na gruncie Wrocławskim przez sądy miejskie rozstrzygane były zwłaszcza appellacyi do książęcia)

E W następnych latach nowemi przywilejami dwoje przywiązanie ku miastu okazał. W r 1274 upoważnił Wayta z Ławnikami do nałożenia na wszystkich mieszkańców kolekty na wystawienie murów (nie wyłączając ani szlachty i duchownych)
Które I p 526 cytuje Miasta
Henel Breslogr p 38 błędnie temu Dyplomatowi dat rok 1270.
Faber Orig Wrat

~~Dla~~ podniesienia miasta potwierdził mu wszystkie ~~dawne~~ przywileje (e) nadto ~~1272~~ zyzwał zupełnie szlachcie prawem budować domów drewnianych nadto ~~szczególnem~~ przywilejami ~~obdarzył~~ szczególnem prawem (Meilenrecht (Meilenrecht) obdarzył ~~które to jeszcze mileowe~~ zabraniało w odległości mili na około miasta stawiania jakiejś bądź gdzie karczem lub domów kramów i jatek ~~dla handlujących~~ (e) Przybyłym zaś zkąd inąd na mieszkanie do Wrocławia przez prawo obywatelstwa równe podobie darować. F (e) E W następnych latach te nadania znacznie pomnożył. Ledwie się Wrocław z popiołów wznosić począł gdy znowu czteroletnie prace i zabiegi nowem pożarem d 1276 zniweczone zostały (f.)
W tymże roku ~~wykupił~~ Henryk IV, ~~miasto~~ D miasta Krosno Greiffenstein
i inne zamki ~~D Arcybiskupa~~ ~~Magdeburskiego~~ (Konrada Sternberg) ~~które~~ ~~nabył~~
3 zastawione Konrada Głogow za jego zezwoleniem, wykupił od ~~a Konrada~~ ~~na nim~~ ~~wykupione~~ Arcyb Magd Konrada Sternberg wypłaciwszy ~~Ceglowski~~ 10000 złotych.
Johann Chron Pol p 12 ap Som I
Anonym Chr Prin Pol p 44 ap ibid oba wymieniają Krosno Greiffenstein i Pitschen. Dług VII p 806 za ostatnie ma Przin - Cur Annal Sil p 84. Pol Brest Annal 99 wyliczają Krosno Greiffenberg Geiffenstein Grötzberg i Hein zamiast ~~d~~ grzywny - Thebes Lig Jahrb II p 97 kładzie pod r 1272.

Ten dowod zamożności obudził zazdrości
Bolesława Łysego, ktory dla swoich
złych rządow i niespokoynego ha
rakteru zawsze był w niedostat
ku. Większa liczba historykow
daje za powod jego nienawiści
że mu Henryk IV po śmier
ci Władysława Arcyb. Salzburg
nie niedał. ~~Mocą~~ Jeżeli warunki ugody
przy podziale między Henrykiem
III i Bolesławem Łysem są
prawdziwie ~~podane~~ przez hi
storykow podane tedy pretensye
Bolesława były niesłuszne
Jakokolwiek bądź Bolesław Ły
sy, ktory z Henrykiem III mo
cą nic niemogł dokazać po
stanowił na ~~syna~~ jego podstępem
co wymodz. Nasłał tedy ~~prze~~
na niego przekupionych łotrow
a podług ~~Joann~~ niektorych
historykow (Joannes
Anonimus Dług)
owych baronow i rycerzy ktorzy
jego byli i Władysław Arcyb
struli - li spokoynie bawią-
cego w zamku Jelcz napadli
w nocy z łoża wyciągnąwszy
uwieźli do Bolesława - Ten
nie litościwie związanego osadził
w zamku Lähn -

Skoro się wieść rozeszła o porwa
niu, Wrocławianie którzy ciągle
jego dobroci doznawali gorliwie się
zajęli jego uwolnieniem. Sami
się uzbroili, wyprawili do xią
żąt piastow z prozbą o pomoc
jakoż czyn szkaradny Bolesła
wa wszystkich przejął zgrozą
oburzył. Otrzymali tedy pomoc
od Bolesława Krakowskiego
i Sandomirskiego od Bolesława
Kaliskiego Przemysław Po
znański Konrad Głogowski i
Władysław Opolski — Aby zaś
Margrafa Brandeburg Jana
wstrzymać od dania pomocy
Bolesławowi obiecali mu dać
4000 grzywien i w tey obieca
ney summie zastawili mu
Krosno — Bolesław zebraw
szy woysko z Misniaków Ba
warow i Szwabow napadł na
Xięstwo Wrocławskie i dawnym
zwyczajem wszystko rabunkiem
i pożogą niszczył — Wyszli prze
ciwo niemu Wrocławianie Zasz
ła pamiętna bitwa pod
Stoltz o Vroczen d 18 Kwiet.
Zpoczątku Wrocławianie z pomo
cnikami wzięli górę ~~Szybki~~ sam
Łysy zwątpiwszy z placu uciekł
widząc swoje rozbite woysko do odwrotu z ~~ustępujące~~
rone. Ale syn jego Henryk który
w tey bitwie dowodził szybki
ustępujące zebrał i nanowo

154

na nowo dobitwy przyprowadził
i z tak natarczywością uderzył, iż im już pewne zwycięstwo wydarł. ich już zwyciężających zupełnie porażonych pobonał, a nawet Przemysława Poznańskiego zpoimał. — Po tey klęsce udali się z prośbą o pomoc do Ottokara Króla Czeskiego ustąpili mu zato wnagrodę Glacu — ten wplątany w woynę z Rudolfem cesarzem, nie mógł się sam zaczynać ze tem interesem zatrudnić skłonił atoli obu xiążąt do zgody w Glacu, która bardzo dla Henryka IV była uciążliwa. gdyż za wolność musiał Bolesławowi ustąpić miast i zamków Strigau Neumarkt Strosse (Stroppen Anonym p 44) Greiffenberg Przyn (Pitschen Johan p 12) i Groswindorf.

Pokoy ten Glacki ~~przed 2 VIIbr~~ musiał w augście być zawarty gdyż już pod dniem 2 VIIbr 1277 mamy przez Henryka IV Dyplom wydany. Klose I p 535 Faber Origin Wrat ad h an; Bibl Bres annal N 101.

Wśród udręczeń i przykrey niewoli Henryk udał się ~~z prośbą~~ do Cesarza Rudolfa oddał mu się w lenność ~~za~~ z warunkiem żeby mu dał pomoc jako hołdownikowi. — ~~ten Król~~ Rudolf ofiarę ten przyjął ale dobrodzieystwa mu nie wyświadczył cf Klose I' p 559 gdy co wszystkie poznaniey z tego korzystać będzie się starał.

Po zawarciu pokoju pierwszem[u]
staraniem Henryka Krosno
w czasie jego niewoli zastawion[e]
wykupić, ale go nie ~~wykupić~~ otrzymał za
pieniądze w których było zasta-
wione lecz musiał Margrab[iemu]
~~zapłacić~~ 6000 zapłacić.
Johan Chron Vol p 18 ap Somt.

Co się tyczy Glacu ten zaraz napowrot
otrzymał po upadku Ottokara
~~przeciw~~ w bitwie Rudolfowi 1278. 26 Sierp[nia]
gdyż ten tylko dożywotnio był mu ustąpiony —
— Dług VII. p 816. — Aelurii Glacog-
graph. S 39. 24
Podług Hagec. Chron Bohe
p 339 dopiero 1280 do Szląska
powrócił. —

Historycy Czescy wspominają
że między Henrykiem IV. i
Ottokarem była w ~~dzydzem~~ Glacu ugoda dzied-
zictwa napierwsze (Erbverbindung) r. znalezione
~~fundamencie~~ Glac powrócił?
Klose 534

w tym warunkiem iż jeżeli Ottokar prze-
żyje Henryka całe księstwo wroc otrzyma a
jeżeli Henryk tedy znow Glac odbie-
rze, na tem tedy fundamencie.

Nagradzając wierność i przywi-
ązanie Wrocławian ku sobie zna[cznie]
im nowych wolności udzielił
między temi iż nadał Bur-
mistrz Wrocławski miał
prawo ~~...~~ miary i wagi ~~...~~
~~...~~ i na wszelkie napoje
i żywności cenę naznacza[ć]
(w Wrocławiu r 1277 d 2 Września)
Klose I 534 z Mstr
Fabr Origin wratisl ad h[unc]
Volius Bresl Annal S 101.

Rozjątrzony wiarołomnością Ary-
ja ze szczerego stał się tyrem
i zdradzieckim z łaskawego
mściwym. Dla ~~nagrodzenia~~
~~sobie ponieso~~ odbicia ponie
sionych szkód pokojem Głogowskim
sam się podobney niegodziwości
chwycił — Zaprosił Xiążąt
Szlązkich i Wielkopolskich
do siebie podpozorem ważnych
interesów do siebie. większa
część podpozorem ważnych in
teresów wymówiła się tylko
Henryk otyły Legnicki. Kon-
rad Głogowski i Przemysław
Poznański przybyli d 9 Lutego
1281 do Baricz zamku Pier
wszy z tych xiążąt był ~~[illegible]~~ wiec
sprawcą albo przynaymniey
wykonywaczem zdrady Oyca
ale dway drudzy przeciwnie
wczasie jego niewoli dawali
mu wsparcie nawet Przemy
sław walcząc w jego sprawie
w nieszczęśliwey bitwie pod
Stolz w niewolą się dostał.
~~[illegible]~~ Bez względu na te okoliczności
ności Henryk wszystkich ~~po~~
poimał, i jak zbrodniarzy obciążonych kaydanami
do więzienia w Wrocławiu za
prowadzić kazał. Oburzyła
niecna zdrada wszystkich

Gdy przyjacielskie przedstawienia nie otrzymały pomyślnego skutku Leszek Czarny Książe Krakowski i Sandomierski wymyka się za bratem wsparty od Wielkopolan z Pomorza kow przyłączyli się i Książęta Szląscy a szczególnie bezwzględnie wierny Panu Lignickiemu Do tey wyprawy Księstwa mieszkańcy napadli na Dzielnicę Wrocławską wszystko czego tylko nie mogli w wozach i dobytku zabrać, bez litości mieczem i ogniem zniszczono żadnej wsi żadnego miasteczka nie oszczędzano wszystko aż do przedmieści Wrocławia musiało krwią i ogniem zbrodnię pana obmywać. Stolica jednak murami i męstwem obywateli zbrojna stawiła — Przeto Leszek po srogim spustoszeniu Wrocławskiego księstwa złupiony do Kraju powrócił. Wtedy strzymani w więzieniu Książęta, a przykrzywszy sobie przykrości więzienia nie mając nadziei wybawienia zewnątrz przystąpili do zgody. Przemysław Poznański musiał na ustąpić ziemi Wieluńskiey wtedy Rudzką zwaney do którey sobie Henryk jakieś prawa rościł.

sił. Dway drudzy xiążęta Legnicki i Głogowski łagodnieysze podpi
sali warunki: nie stracili nic
ze swoich krajów tylko się
musieli przysięgą obowiązać
że mu przeciw każdemu nie
przyjacielowi 30 włoczników
na pomoc dawać będą. Dawszy
zakładników dla większey pewno-
ści otrzymali wolność.

Dług VII p 822. sq.
Miechov L III cap 59
Cromer X. p 169.
Curei Annal. Sil. p 83
Pol Brest Annal. S 103
Henel Annal Siles p 261.
Schickfus B 2. K 6. S 36
Thebes Lign Jahrb T II S 107
Sommer Scr rer Sil. T I p 324.
Wagner. Ges ~ Pol 188.

W trzy lata później ~~nowe~~ daley
swoje posiadłości posunął w Wiel
key Polsce. Sędziwoy Kastelan
Kaliski, z powodów nie wia=
domo jakich zdradził swego
pana i zamek i miasto Kalisz
z okolicą poddał Henrykowi IV
r 1284 d 30 Września, którego
rycerstwem szląskim osadził i żyw
nością dobrze opatrzył. Wziąwszy
się Przemysław do broni obległ
zamek ale z klęską poniosłszy
odstąpić

musiał. Wkrótce tego roku jeszcze przyszło do ugody. Henryk IV oddał prawo Przemysławowi Kaliszu ale za to przemysław musiał mu odstąpić z całą przyległą okolicą Ołobaka a co naybardziey było poniżającem musiał mu go swoim kosztem uzbroić Dług VII p 834. Gdy już ta ugoda dopełniona była obudziło się w Wielkopolanach czucie honoru. poznali całą obszerność hańby która na nich spadła iż Szlązakom sami przez się uzbrojony Ołobok oddali. Wzięli się z zapałem do broni, uderzyli na zamek z taką zaciętością iż go zdobyli załogę częścią wycięli częścią w niewolę wzięli poczém cała okolica pod władzę swego pana wróciła Dług VII. p 843.

p

Głośna są kłótnia tego xięcia z Tomaszem II biskupem Wrocławskim która wzięła początek w roku 1284. a podług Tebery [illegible]. Przyczyny jey nie są dobrze wiadoma. Naturalna jest rzecz że xiąże tego żądał czego mu biskup dać niechciał. Pospolite podanie historyków jest iż Henry

Henryk IV. po zdobyciu Kalisza
spodziewając się zaczętey z Wiel
kopolską woyny zaczął się mo
cno uzbrajać a potrzebując pie
niędzy żądał pewney summy
pieniędzy od Biskupa którey
mu ten odmówił wtedy xiąże
rozgniewany osadził jego miasta
Odmuchow i Nissę (Nisse) a-
gdy i to nie zrobiła biskupa
powolnieyszym na jego żądanie
opanował wszystkie zamki mia
sta i wsie ~~a nawet~~ dochody
do swego skarbu wybierać a na
wet dziedziciny biskupie. Tomasz
w tem smutnem położeniu przez
rozmaitych pralatow
i kanoników starał się xiążęcia
ułagodzić ale naprożno, nako-
niec sam się udał z prozbą o
oddanie zabranych ale z fuka
ny zwierzem odeyść musiał.
Wtedy uciśniony biskup udał
się do Arcybiskupa Gnież
nieńskiego Swinki, ten zwo
łał w tem celu Synod do Łęczy
cy na Frykole w r 1285.
Po wytożeniu sprawy Dyecezyi
Wrocławskiey zgodzili się wszy
scy na rzucenie klątwy na
xiążęcia i wszystkich poufałych
z Szlachtą i słowem na wszyst
kich którzyby go tylko czyto radą
czy siłą śmieli popierać. Arcy
biskup

wyklonał ją 16. Stycznia 1285.
W całem xięstwie Wrocławskim
ustały natychmiast wszelkie
nabożeństwa i obrzędki religij
ne, jednè tylko franciszka
nie u S. Jakuba we Wrocławiu
w których się często xiążęta
zwykli byli bawić nie przy
jęli interdyktu Arcybiskupie
go i nabożeństwo odprawia
li. Rozgniewany xiążę wprzód
duchowieństwo z biskupem
wypędził które wszędzie więcey
w Polsce i bratnich xięstwach
Szląskich znalazło gościnne
przyjęcie – Że te kłótnie opar
ły się zapewne o Rzym nic
naturalniey nad tego. co atoli
w tey mierze Stolica zrobiła
nie wiadomo. podanie Długo
sza że się Tomasz udał na
Sobór Lioński [F] owszem xią
że przez swoich wysłanców tak
się wstawił [illegible] iż się
uwolnić
od klątwy a Tomasz
[illegible] jest błęd
ne bo wtedy Soboru w Lio
nie nie było. – Równie po
danie tego autora jakoby Hen
ryk kilku znamienitych pa
now ja mianowicie Jana Niem
cyc z bratem Piotrem jako ter
złośliwych za to zabić kazał iż mu
śmiele za duchowieństwem prośby
i uwagi czynić nie zdaje się być praw

[F] ale tam nic nie dokazał, i zasmu
cony po stracie na próżno pienię
dzy i trudów powrócić musiał)

zasmuconego xięciem, i

bydz prawdziwą. Wygnany biskup
~~Sam~~ przemieszkiwał w Raciborzu
utrzymując się z reszty dochodów
za granicami Księstwa Wrocławskiego
do siebie należących. Ale i tu
zawzięty Henryk nie dał mu
pokoju wysłał do księcia Ra
ciborskiego Kazimierza Władysława (?) z na
leganiem aby jego nieprzyja
cielowi niedawał u siebie przy
tułku ~~bo inaczej~~ w przeciwnym
razie zagrażając woyną. ~~Ho~~
nor i ludzkość nie pozwoliły
Władysławowi zezwolić na
to dzikie żądanie. Na tę odpowiedź ~~Wkrótce~~
Henryk IV ruszył z licznem
wojskiem pod Racibórz r 1287.
Z początku mieszkańcy znosili
cierpliwie oblężenie, ale gdy im
głód zaczął dokuczać mocno
się zaczęli uskarżać na bisku
pa i zbiegłe do siebie ducho
wieństwo. Wtedy Biskup ~~ni~~ rozwa
żając ~~[illegible]~~ z jednej strony ~~[illegible]~~
~~nie to się~~ cierpienia z dru-
giej oburzenie ludu przywo
ławszy do siebie Kanoników
i prałatów, rzekł: Lepiey że
my się w ręce tyrana dosta
niemy niż~~eli~~ żeby ten lud
niewinny który nas tak
długo wspierał miał ginąć
Opuśćmy miasto chociażby
nas to życie miało kosztować
i natychmiast

natychmiast w ubiorach wszyst
w towarzystwie całego duchowień
stwa udał się do obozu Hen
ryka — ~~Dał~~ Tak Długosz ale Bo
[illegible] pr 1390. ap. Sommer
nie wie wiele o głodzie lecz
że Biskup sprzykrzywszy sobie
tułactwo naradziwszy się z du
chowieństwem zasłany z opi
moc Nieba postanowił się
rzucić na los szczęścia wzglę
zagniewanego Xsięcia — Ludzie
stojący ~~już~~ zdaleka zobaczy
wszy zbliżające się duchowień
stwo oznaymili panu, ten
przez czas niejaki przypa
trywał się w zamyśleniu
w tem znagła ~~[illegible]~~ jakby na
dem zmieniony wybiegł z na
miotu naprzeciw Biskupa
~~rzucił się~~ upadł przed nim
mówiąc : Oycze zgrzeszyłem
Tomasz go podniósł, oba za
lani łzami uściskali się ser
decznie i pochwycili udali się
bezświadkom
do blisko stojącego kościoła
S. Mikołaja gdzie się względem
(mocą) którey
zgody zupełney umówili. Hen
ryk nietylko oddał wszystko
duchowieństwu co mu był
zabrał lecz nadto wiele no
wych dobrodzieystw przyczy
nił — Odtąd całkiem się zmie
nił w swoich chęciach dla Kości
ła dla tego też otrzymał na

przwisko dobrego pobożnego
probus pius.

Anonym Chron Prin Polon p 43. ap Somm T
Dlug. VII. p 836.
Vit. Episcop Vrat p 165 ap Som I
Anon Vit Epis Vrat p 188. ap Som I
Miechov L III cap 62 p 125. sq.
Cromer L X p 368.
Cur Annal Sil. p 85
Henel Frankenst Chron p 147.
~~Henel~~ Annal Sil. p 262.
Pol. Brest. Annal. S 1 i 4. sq
Bukisch. Prolegom Schles Kirchengesch.
S 24. sq
Thebes Lign Jahrb T II S 164. sq
Lucae Schles Chronik S 245
cf. Klose T 452 s;

Zmiany swojey względem duchowień stwa dał dowod przez wystawienie Kollegiaty S Krzyża na Tumie, ustanowił przynięy pięciu pralatow i dwunastu kanoników, których hoynie wyposażył darował im bowiem wsie Radłowskz Lutkenow Wyrzow Radlow Belaw Peterwitz Frankenberg Miasteczko Zemplin itd uwolniwszy je od wszelkich danin i usług dla xiążąt nadto przydał im wiele innych dziesięciny. Za to obowiązani byli duchowni ~~modlić się~~ odprawiać uroczyste anniwersarze za jego duszę, Ojca Matkę stryja arcybiskupa Salzbur Władysł dalej za Ottokara II kr Czeskiego i Bolesława

Bolesława Krakowskiego wszy-
stkich swoich krewnych.

Dyplomat tey erekcyi podpi-
sany w Wrocławiu 1288 d 3 Styczn w przytom-
ności Arcybiskupa Gnieźnień-
skiego Jakoba ~~podpisany~~
przez wielu ~~Ks~~ Duchownych

Znayduje się ten Dyplomat drukowa-
ny: Septuaginta graves rationes
ob quas Reg Polon adversari
non decet etc 1619. in 4to in ap-
pend Documentor № IX. ztąd
Schikfus. Schles Chron B III cap I
urywkowo rownie jak Lucae
Schles Chron S 246 ff dy.
Ludwig Reliq Mstor T V p 425
Lünigs Reichsarch P. Special
p 282 ale niecały
Sommersb Scr rer Sil T I Dypl
p 861–864.

Nie dosyć na tych dowodach
swego przywiązania przed śmiercią samą
się ~~na~~ kazał sporządzić
ow sławny dokument mocą
ktorego wszystkie posiadłości
Miasta Wsie ktore on lub
jego przodkowie wydarli napo-
wrot Biskupstwu powrocił
Ie z nawet odwszelkich dani
i służby uwolnił ale nawet
wszystkie przywileje xiążęce
kupowi przyznał jako to: be-
pieczeństwy i Sprawowania sądu
naywyższych bez wszelkiey a-
pellacyi: d 23 Czer 1290.

Dyplom ten znayduje się napr

naprzód drukowany in, Septuaginta
graves rationes ob quas Reg Polon
adversari non decet 1619 in 4°
Append Document № VIII. Atąd
wzięli go.

Stenkfus Schles Chron B III K 1. S 2.
Dewerdek Siles numesmat. S 173.
Sommersb Scr Sil. T I p 781. et T III p 35.
Lunigs Reichsarch P Special Cont I p 270.
Lucae Schles Chr S 2241.

[illegible] Dla nadania temu przywilejowi większey wagi podał go Tomasz II pod zatwierdzenie Papieża Mikołaja IV Arcybis Gnieznin Jakób na synodzie d 14 [illegible] (który to uzyskał 9 wrzes 1290) roku 1290 Henrika Głogow
Henel Annal Siles p 263.

Owiększa chciał nawet Henryk IV całe swoje dzystwo Wrocławskie biskupowi zapisał ale tego Tomasz nieprzyjął czy to z bojażni żeby się przytem nie mogł utrzymać czyli ter z umiarkowania domysłać się można

Chron Prin Pol p 46.
Dlug VII p 851.

Dwa lata przed śmiercią (1288) zaprosił do siebie xiążąt Legnickich Henryka III i Bolkona pasował ich na rycerzy i jako pan wrocł domyślał darował wtedy Bolkonowi Swidnice (który z dzielnica Ojcowskiego otrzymał wraz z bratem Bernardem Carbonogam (Springer.) Lewenberg i Jawor i tam społem temu do śmierci (Bernarda) 1286 panował.) 60 w 1285 jeszcze temu miastu
Dlug 850

Zaraz w trzy dni po odebraniu tego przywileju 26 Czer 1290 gdy po śmierci Henr IV Tomasz II wobec 5 opatow mocą dwojej powagi ogłosił klątwę na kardego który nadaniom zmarłego Hen IV dla Kościoła ewent sprzeciwiał. Dnia następnego (27 Czer) dla nadania etc Henryk III Głogow ski potwierdził go (r 1291
Stenzel 51. 54. Worb
Neu Arch w I S 99

NB Bolesław (brat Hen V) Furstenberski opierał się przyjąć w swoim dzystwie przywileju Hen IV ale klątwą 1296 r Jane Bo zmuszony został. Stenzel 52 etc
NB Hen IV Głogow (syn III Głog targnął się na nanie ale r 1309 d 23 Kwiet w Trzebnicy do przyjęcia ich zmuszony
Stenz 53

miasta Hen IV nadał prawo milowego zysku (Meilenrecht) (+) w roku zaś 1289 jur Bolko w Strzelnicy panował bo nadał Klasztorowi Gryzowskiemu (++) trzy wsie

(+) Worbs Neu Arch III p 7 et 8 — Tebes II p 106

(++) Luzwy rel. VI p 383. et 390.

1131 Bolko jur r 1290 zaraz po smierci Henr IV był Panem Frankenstein i Reichenbachu Worb N arch II 8 Sommers I 148.

1132 Henrykowi III Głogowskiemu nasz Hen IV wrocławski jeszcze za zycia dał Krosno Tschoppe i Stenzel p 51.

Ostatni rok panowania swego postawił Henryk dobijaniem się o tron Polski. Znana była jego gospodarność w domu i przywiązanie do Niemców. Te właśnie były powodem iż gdy po smierci Leszka czarnego (r 1289 d 30 Wrzes) szlachta wybrała Monarchą Bolesława Mazowieckiego Mieszczanie Krakowscy których mnostwo było z rodu Niemieckiego ofiarowali potajemnie tron Henrykowi W. Ten zebrawszy woysko liczne udał się do Małey Polski wpuszczony do Krakowa Bolesław nie mając dostatecznych sił widząc wielu sobie przeciwnych do Mazowsza uszedł. Szlachta zostawiona sama sobie nie widziała innego srodka nad poddanie się Wrocławskiemu. Tak więc w krotce od stanow Krakowskich Sandomirskich i Lubelskich monarcha uznany — powieja w krotkim czasie do Wrocławia dnia go powrocił

Dług VII p 852
Cur Annal Sil p 86.

Władysław Łokietek Xiąże Kujawski i Sieradzki brat zmarłego Leszka czarnego wziął się do broni na poparcie swych praw do tronu. Dali mu wsparcie Kaz

Kazimiesz xiąże Łęczycki, jakotez
Bolesław i Konrad Mazowiecy
prócz tego znaczne posiłki z wiel
kiey Polski i Pomoranii z te
mi połączonemi siłami ~~wc~~-
woszedł do Krakowa Uwiado-
miony Henryk o tych zama
chach sam złożony chorobą
wyprawił na czele armii Hen
ryka Lignickiego i Przemy
sława Sprotawskiego do czego
się i Bolesław Opolski przy
łączył na zasłonienie Kra
kowa. Ci osadziwszy tę stolice
mocną załogą wyszli napo
wrot do Szlązka – Łokietek
napadł ich 1290 d 26 Lut
około Siewierza po krwawey
bitwie Szlązacy zniesieni
Przemysław xiąże Sprotawski
zabity ~~do~~ pochowany w Lubiążu
któremu wczasie marszu do
Polski dwie wioski darował.
Bolesław Opolski ranny do
stał się w niewolą. Równie
i dwie następne bitwy pod
Skałą i Swiątnicą były niepo
myślne dla Szlązaków. Łokiy
tek Krakowianie niesamo
li się opierai, zajął miasto
i zamek i został xiążęciem
Krakowskim uznany. Ale gdy
Henryk mający wielu przy
jaciół w mieście wszedł wtajem
ne z nimi umowy zebrawszy
nowe woysko posłał je po-
tajemnie które wśrod nocy zdra
dziecko do Krakowa wpuszczo

ne

ne zupełnie wzięto przewagę. Wła-
dysław ledwo się ucieczką uratował
wpadłszy do Klasztoru Francisz-
kanskiego i tam w suknie
zakonne ubrany w koszu za
mur na linie spuszczony.
Załoga częścią wycięta częścią
w niewolę zabrana. Paweł
biskup znany z przywiązania
ku Władysławowi przytrzyma-
no innych obywateli prze-
ciwnych Henrykowi domy
zrabowano. Przestraszona ch-
ciała znów Szlązaka uznała
panem. Osadziwszy mocną
załogą Kraków z resztą do Szlą-
ska powrócono

Dług VII. p 854.
Cur annal Sal. p 87.
Vol Brest annal. S 168
Henel Annal Sil. p 264.
Thebes Syn Jahrb T II S 114
Wagner

Wśród tych pomyślności Henryk
IV złożony chorobą le-
we Wrocławiu, niedługo się
żył pozornem wzniesieniem
potęgi swojej. Umarł 129
d 23 Czerw. podług niepewny
podan z żądaney trucizny przez
lekarza
Pochowany w Kollegiacie swoje-
go Krzyża gdzie dotąd jego pomnik
Anonym
Dług.
Bliscy historycy przeciągają jego

jego życie do 22. Lip. a Curens ananal Sil p 87. az do 22 Sierp.

Theber Lign Jakob. § 114 ma jego wyobrażenie i opis nagrobka p 115 ale podług Klose I p 557 błędnie — Napis przy nagrobku jest u Klose I p 558. i ten zaświadcza że umarł ~~in~~ vote Joannis.

Bodmer został ciekawny ~~opis~~ Romansile (in den Proben der alten Schwäbischen Poesie des dreizehnten Jahrhunderts in Vorbericht (§ XXIII.)

cf Kl 555.

Henryk IV był przyjacielem spokojności i porządku dla swoich poddanych Oycem sprawiedliwym charakteru łagodnego zemsta uniosła go do niesprawiedliwości przeciw xiążętom swey familii ale póżniey tych samych umiał sobie przyjaźń pozyskać; Do nieubłagania łatwy jakto zgoda z Tomaszem biskupem okazuje. Lubił poezyą i sam zostawił po sobie wiersze które mu między celnieyszemi Minnesinger miejsce zjednały. Geb 225

wyżej dodać

Lubo wielu Hist a mianowicie Długosz wyraźnie zaświadczył, że Henryk testament zostawił jednakże później się cała ta rzecz napród z wątpliwości podali a naostatek za zmyśloną ogłosili ato dla tego że żadnego w tym względzie Dokumentu nie widzieli ~~czytał w czasie jak płocho postąpili czas jak zwykle okazał~~. Brak dokumentów szczególniej gdy tenże co jeżeli służyć może wiele zależy ~~zależy~~ na ich zatraceniu, za dowód że ich nie było bynajmniej być ~~nie może~~ nie powinien Już to samo nakazać było powinno uszanowanie dla podań dawniejszych pisarzy jednakże nowsi nie mając na to względu ~~powodów mając sobie~~ przezornie i roztropnie działając ich sami mówili ~~w~~ podanie o Testamencie Henryka IV dla tego że ~~go~~ Długosz podał uznali za bajkę a nawet pan Klose

Który ~~dawno wszystkie~~ Archiwa Wrocławskie przetrząsnął

~~zarzut~~ zapewnił że Testamentu nigdy nie było; ~~jak sobie płocho postąpili~~ czas jak zwykle okazał. Tymczasem żyjący w naszym wieku Tzschoppe i Stenzel, nie zmordowani badacze dziejów Szlązkich wynaleźli ~~Dokumen~~ akt w Archiwum na Tumie (Urkunden

Urkundensamlung v. Tschoppe u.
Stenzel p. 4 N° 2 et p. 51 N° 2) w Wypisie Dokumentów Biskup. Wrocławskiego a tem samem tych etc

tych rozumnych
wniosków czczość i płochość
okazało. Nowy to jest dowód
iż człowiek nawet najwyższym
talentem obdarzony wszystkiego
nie zbada. nowy dowód jak często i szkodliwe
w tym samym za-
[Oświecenia] wodzie co oni li które prawiązym
wszelkiemi sposobami nawet nieszlachetnymi
przeszkadzają w pracy, powodowani
pewna zazdrością która ledwo w Kupcu lub rzemieślniku wymówioną być może —
Przed śmiercią zrobił Testa-
ment d. 23 Czer. 1290 mocą którego Henrykowi
III Głogowskiemu zapisał
w Szczytku wszystko to co po Ojcu i Wuju (Chaim)
odziedziczył, Przemysławowi po-
znańskiemu, Kraków i Sando-
mierz który zwiekła trudno
mu zdobyć. ale Henryk IV po obję-
ciu Wrocławskiej dzielnicy miał
oddać jego siostrzeńcowi Fryde-
rykowi Landgrafowi Turyngii
Krosno które mu już dawniej cf Tab. II p. 122.
Henr. IV był odstąpił. Obwód z pos-
łowskie. Namy wo- które nad to 400 grzywien rocznie
życie jego żonie na płacić był obowiązany
koniec wszelkie długi zapła-
cić.

Tschoppe et Stenz p. 4 N° 2 p. 51 N° 2.

Przywileje Żydów

Wiemy także jest rzecz iż Henryk IV wznosząc się nad przesądy wieku swojego nadał wiele przywilejów Żydom, przez to że przybyli li z dwiele prześladowań zasłonieni byli. Od początku XIII wieku znajdujemy ślady w historyi że Żydzi byli w ścisłym oddani lichwie a nawet w niektórych miejscach uprawie roli oddani niektórzy nawet wsie posiadali (Lom. I 816) Uważane ich jako (Kammerknechte der Fürsten) mimo wiele prześladowań i wypędzeń za pieniądze znajdowali u nich protekcyą jednak zawsze ich los był niepewny, i dowolny. Dopiero Henryk wziął ich osoby majątek i religią i zatrudnienia pod opiekę a nawet prawami ich stosunki handlowe i pożyczkowe [illegible] i w sporach sądowych sposób postępowania określił. Podług tego przywileju należeli Żydzi sądownictwu Palatina lub jego zastępcy. Nadto Chrześcianin który wnosi wzywającemu pomocy Żydowi nie pospieszy na ratunek miał płacić 30 szylingów. Stosownie do ustawy Innocentego

Innocentego IV papieża (ap Raynaldi an
nal. eccles 1247 N 83) Chrześcianin który
by oskarżył żyda o zamordowanie dzie
cka chrześciańskiego i nie potrafił tego
dowieść 3 ema świadkami z Chrześcian
3 z żydow miał sam ponieść tę ka
rę którąby był poniosł żyd gdyby
mu zbrodnia była dowiedziona.

Stenzel p 69

Idąc w jego ślady udzielił im przy=
wileje ~~tot~~ prawie ter same Henryk
III Glogowski. Sommers III p 105 i Bol
ko II Swidnicki Sommer III p 91 na=
Bol. r 1295 a Bolko III potwierdził 1328.

Uwaga do Sporow Henryka IV z Tomaszem II

Stenzel z Klozem bardzo się nie zgadzają w opisie tey powieści szczególniey co do lat — jak te podania pogodzić ? ? — Kloze idzie za Dług (cf Tom I 325) całą one nosi tę kładzie pod latami 1284, 5. 6. 7 a zgodę w r 1288. Stenzel zaś idzie za Kroptami pod latami 1274 — 9. — Drugi Sobor Lioński był r 1274 zatem Długosz kładzie go pod r 1284 pobłądził — Atoli nia ja obrony mi zaraby powiedzieć że jeżeli te Spory ch spory te wyżey nie raz wznawiane były, a między Długosz w opisie razem rozmaitych czasow zdarzenia połączył kiedy zagwałtowniey wybuchły. Przy Stenzla

Henryk IV zaraz na początku swego panowania wpadł w spory z Tomaszem II Biskupem o prawa swoje. Wstępem do nich było ustawa Henr IV w r 1273 wydana na korzyść Wrocławia aby w Nissie żadne towary nie były składane Kloze I. V 550. Następnie Henryk IV z Dał od poddanych Biskupa podatkow, których gdy mu ten dać niechciał (cf Dług vita episcop Vrat ap Tom II p 165 et Anonym sec XIV ib p 188) tedy xiąże gwałtem zaczął je wybierać, wyklęty, biskupi wygnał — Franciszkanie u S Jakoba nabożeństwo od prawiali — Biskup udał się na Sobor II Lioński (1274) gdzie i xiąże posłał od swoich posłańcow który od Soboru uwolnienie od klątwy wyrobili — Nadto w tymże roku 1274 Hen IV duchowieństwo do opłaty na wystawienie murow około Wrocławia pociągnął Kloze I. V 526. — Biskup Nakoniec na zjazd się rozmaitych osob r 1276 d 10 Czerwca obie strony

strony zgodziły się zdać się na wyrok świec-
kich i 4 duchownych sędziów. Tych atoli wy-
roku (można go widzieć Stenzel 47 str.) Henryk
nie przyjął — Musiał tedy dalej Tomasz
w wygnaniu ~~dalsze~~ znosić. Szczególnie
w Raciborzu przemieszkiwać — skąd chcąc
go w r 1279 Hen IV wyznał i pogodził się
z wygnanym — Zaraz w r 1280 Musieli
nie Nysy, który wśród kłótni Bisku-
pa z Xiążęciem nie tylko swojemu panu
posłuszeństwa lecz nawet uszanowania nie
okazywali gdyż go skalanym (Incestum)
Biskupem nazywali, poddać się Bisku-
powi musieli i za karę 200 grzywien
srebra zapłacić i ~~[illegible]~~ nadal nic
przeciw Kościołowi pod karą 2000 grzy-
wien złota nie czynić —
Dla położenia końca wszelkim sporóm Legat
pap. Filip Biskup de Fermo, skłonił obie
strony do zgody (1282 d 8 Stycz) mocą któ-
Henryk IV pod klątwą kościelną karą 1000 grzywien srebra
przyrzekł poddać się jego wyrokowi, po-
czem zaraz otrzymał uwolnienie od klą-
twy ~~[illegible]~~ dawniej na się włożonej
Potem Biskup z Kapitułą urzędownie po-
dali swoje obżałowanie przeciw ~~Biskupowi~~ Xięciu
na które on z swej strony odpowiedział. Po-
czem Filip de Fermo d 10 Stycz 1282 wy-
dał wyrok następującej treści: „Biskup
i Kapituła i Kościół Wrocławski z wszelkie-
mi swojemi miastami zamkami wsia-
mi i włościanami mają być na przy-
szłość wolni od wszelkich opłat usług
podwód (stacyi kanowników kwater ~~[illegible]~~ noclegów i daw-
nia żywności w podróży) i zatem nie
mogą być pociągani do odpowiedzial-
ności ani przez Xięcia ani jego następ-
ców. Jednakże dla świętej zgody Biskup

Jednak dla świętej zgody Biskup Kapituła
i Kościół wrocławski ze swojemi pod
danymi dawać Xiężniu i jego następcom wspar
cie (subsidium) w następujących okolicznościach
1. Gdy sam Xiąże 2 gdy jego synowie 3 gdy jego córki
w śluby małżeńskie wchodzić będą. 4. Gdy Xiąże
miasto lub zamek wprost do Xięstwa Wrocław
skiego należący, na odbicie dla obrony
Kraju na czas napadu sąsiadów potrzebny
wykupywać będzie 5. Gdy sam Xiąże 6 gdy
jego synowie na rycerzy pasowani będą
(mit dem Kriegsgürtel umgürtet werden)
7 Gdy Xiąże przez nieprzyjaciela w wojnie
odpornej nie zaś zaczepnej pojmany bę
dzie i tylko za pieniądze wolność otrzy
mać może 8. Gdy tak który nieprzyjaciel
Xięstwo Wrocławskie iż go sami poddani Xię
cia wypędzić nie będą w stanie, w takim ra
zie nie tylko wsparcie pieniężne ale nawet
zbrojnych ludzi Biskup i Kapituła stawić
obowiązani; taką atoli służbę jaką
za stosowną Biskup i Kapituła uzna(!!)
Nakoniec zapewniono Xięciu stacyą (Statio)
dojazd w przejeździe bezpłatne mieszkanie
i potrzebne wygody opatrzenie.† Za krzy
wdy które kościołowi sam Hen IV tudzież jego
Ojciec Hen III i stryj (Władysław wyrządzili
obowiązany Hen IV 5000 Grzywien złota
zapłacić, jeżeli atoli cały ten wyrok przy
mie Henryk od czasu ogłoszenia wciągu
dwoch miesięcy i dopełni wszystkie jego
warunki od tej sumy ma być uwolniony
Gdyby zaś tego nie uczynił tedy Biskup i
Kapituła mają prawo żądać tych 5000 Gz nadto
1000 Srb. które wyrzeka jako karę pod
przepad całej tej sumy połowa dla Kościoła Rzym
a połowa dla sędziego miała przypaść —

Stenzel p 46 — 50

† Po odczytaniu publicznie niniej szego dekretu Xiąże w Kościele farnym Wrocławskim miał w przeczyszczu zmazę wszelką własność kościelną (†) Biskupie i Kapitule która od 40 lat do jego skarbu potąd nie byłby powrócić. A jeżeliby więcej miał się za który wdrożyć w sądzie duchownym szukać sprawiedliwości

Z takiego obrazu tych sporow (przez P. Henzel ...
dowodnie że Długosz tylko wczasie pobłądził —
Atoli nie ujmuję zasługom i zwolnościom
tego Uczonego męża gdy zważę że Hen. IV
r. 1277 sam był poimany przez Łysego a r.
1281 sam tym sposobem innych xiążąt po-
chwycił zaco z ... bratanem xiążęty
wojnę prowadził, dalej gdy uważam, że
Sobór Lioński daley Arcybiskup Gnie-
źnieński Swinka (czy Wymka sic Dług. in V. Hen.) ...
...nicie Legat Filip de Ferma naszego
Henryka od klątwy uwalniają z ... rodzi
się we mnie podejrzenie do opisu P.
Henzel. i mimo wolnie wpadam na wnio-
sek że te spory w kilka zawodów odmien-
nie były — Długosz mogł przy ... pozniejszym Akcie
... wcześniejsze pomieszać jako to dowo-
dy skarga Tomasza II przed ... do ... Sz.
Liońskí wytoczona roku 1284 Hen. ...
10 lat był wcześniej bo r. 1274 a P. Henzel
może nie mając wszystkich pism ... dotę-
czył do Aktu wcześniejszego ... przeciw
szenia — Henryk IV równie jak wypokla-
kowany ... r 1276 nie przyjął
polubownych sędziów ... debet Filippa de Fermo z r. 1276
mogł i ... nanowo rozpocząć z Tomaszem
zwrócić i nanowo rozpocząć z Tomaszem
w latach 1285 — 8 jak Długosz opisał.+
P. Kloze mając mapkę pod sobą trzymał
(lubo w czynnościach dowodził błędów) Długosza? — Pan Hen-
ziel chronologii ...
cal ter mapkę przestrzega — spisywał ...
chronologii Długossa lubo fałsz jej
za prawdziwe uznaje? — ...

: na kilka Aktów później rozrzuconych

+ Dług. VII p 836 y 845.6

Bezpotomna smierć Henryka IV otworzyła
pole do intryg politycznych. Widzieliśmy
wyżej że Henryk IV dręczony ostrem
więzieniem w zamku Lan (Lähn) dla otrzy
mania pomocy poddał się w lenność Ru-
dolfowi Cesarzowi, a gdy ten nic dla nie
go nie uczynił udał się następnie do Kro
la Czeskiego Ottokara z pomyślnieyszym skutkiem. Oczy
wista że Rudolf nie dopełniwszy warunków ugody
żadnego i prawa nie miał do Xięstwa Wro
cławskiego, atoli On sam inaczey rzeczy
tłomaczył. Skoro się # o
śmierci Henryka IV zaraz Wrocławskie jakby
Lenność wracającą do Państwa oddał
Wacławowi Ottokarowi Kr Czeskiemu swemu zięciowi w małżeństwo
d 22 Lip. 1290 poźniey dla nadania więcey
prawności temu przywłaszczeniu potwier
dził ugodę na przeżycie między Oto-
karem II i naszem Henrykiem IV zawartą (zob wyżey §)
Zapewne zadziwiającem jakie im się podo
bały gdyż trzeci xiążę w grobie
nawszystko przystał Akt ten podpisany bez przeczenia
d 25. Wrześ 1290 w Erfurcie a następ
nego dnia (26 Wrześ 1290 w Erfurcie) powtór
nie na mocy tego prawa oddał Xięstwo Wrocławskie
w lenność Wacławowi. To samo chwytanie się rozmaitych praw jest dowodem ich słabości. B Thebes II p 100 dy et p 116 118 Cromer X p 177

Goldast de regno Bohem in Apper Document
N. 21. — Id. Bedenken von der Succession
in Böhmen in Beilag N. 14.
Schlesische Kriegsfama T III S 70.
Balbin
Henel
Lünig
Du Mont corps diplomat.

Sommersb der Akt T. I 892 Diplom. № CXXII. – XXIV.

Beschäftigungen mit Breslau S. 60 sq.

Takie są prawa Czechom do Xięstwa Wrocławskiego

Poźniey Karol IV Cesarz potwierdził ~~(to~~ cały

2 ~~akt~~ ten akt tomnosi ~~dania własność~~ Wrocława Czechom) w 1348 d. 7 Kwiet.

Cały ten interes jeżeli nie jest poźniey

podrobiony był wtedy bezskuteczny, ~~dla~~ bo Rudolf

jeszcze w Erfurcie gdy ten Dyplomat wydał zachorował i zbroto [illegible] następnie ~~historya nam nie wspomina;~~ [illegible]

d. 15 Lip 1291 umarł

~~Stało się że~~ Wacław dobijając się wtedy naś

rownie na wymyślonych prawach obo

Szląskich

rony polska niechciał sobie xiążąt obu

(a nawet aby ~~się~~ tę obcą własność patrzał obojętnie) zbyć się na wydarcie sobie Austryi przed Domy... przez [illegible] Alber

szał (inni mniemają że Otton długi Mar

grabia Brandeburski stał mu na zawadzie

Worbs neu Archiv II, 6

{cf Klose I p. 259 sq. Pelzla podanie

Ed. 4 p. 152 sq.

p. 145. jakoby Wacław zaraz ~~na początku~~

panowania przyłączył do Korony jako dzie

ność Głąz i Wrocław jest błędne.

Ale i domysł Klosego jakoby Otto długi przeszkadzał

1. et Stein Ed. Hacke p.

do opanowania Szląska Wacławowi II bez zasad

gdyż mu ten nawet posiłki dawał. cf Pelzel Ed. 4 p. 154

cf Worbs N. Arch. II p. 6 było tych pretendentów 1. et 2 Henryk i Bolko Lignicy et 3. Henryk Konrad Głogowscy

W samym Szląsku ~~było~~ ~~dwoch byli~~ się oderwało pretendentów ale dwoch tylko czynnie wystąpiło do Xięstwa Wrocławskiego Henryk ~~Konrad~~ III gło

gowski ~~i stryjeczny~~ brat Henryk III Lignicki dla

zbytniey tuszy otyłym zwany. Pierwszy

~~jako nayblizszy krewny~~ znaydujący się

przy śmierci Henryka IV ~~i miał~~ był

od umierającego ~~[illegible]~~ ~~mianowany~~ wyznaczony te

stamentem za następcę. ~~Drugi walczył~~

~~wtedy i wsprawie Henryka IV z Lechem Hein~~

ale znany z charakteru ~~kłótliwego~~ surowego i wojnego ~~niespo~~

~~kojnego i nadewszystko rzewny chciwi do~~

~~woyny i grabieży~~ nie był miły Wro

cławianom, Drugi zaś Henryk III Lignicki znaydo

wał się wtedy w Krakowie gdzie dwieść swoim wyswo

bodzonego chorobę ~~[illegible]~~ stryja na tronie osadz

osadził, ~~powszechnie~~ był On powszechnie szacowany dla męz-
twa i przezorności a dla gospodarności ko-
chany. Skoro się więc ze zwycięzkim woy-
skiem pod murami Wrocławia powraca-
iąc z wyprawy pokazał zaraz się zaniem
odezwały liczne głosy mieszkańców. ~~Ks~~
~~Ks~~ Głogowski przerażony powstałym, zgiełkiem gdy Henryk otyły ~~sto~~ bramą Oławską
wchodził uciekł bramą Swidnicką do ~~Leg~~ Głogowa
~~Legnicy~~. Wtedy lud Wrocławski wol-
nemi (niby) głosy Henryka III Legnickiego Xięciem
swoim potwierdził albo raczey uznał.
który jako Xiąże Wrocławski przybrał
imie Henryka V. Jest to jedyny
przykład wolnego wyboru ~~xięcia~~ w dziejach Szląskich, jeżeli
tylko ~~tak~~ uznanie tego xięcia za pana
tak nazywać się godzi.
Anony Chron Prin Pol p 46. ap Sommer I.
naydawnieyszy spisuiących oycy rzeczy nic
nie o testamencie Henryka IV w którym by
mianował Konrada Głog. następcą mowi ~~tylko~~
~~.~~ ze Henryk tylko się wątpliwie ~~względem~~ względem następcy wyraził.
Dług VII. p 855. wyraźnie mowi o testamen-
cie ze korzyści Głogowczyka a zaprzeczaniem
poszli powiększey części Polaci i Szlązacy ksiedzy. Fran Faber Orig Wratisl. Sommer I p 176
Vol Brest Annal S 108.
Henel. Anal Sil p 264.
Sommersb T I p 278. 331.
Cureus Annal Sil. p 87
Theb Lig Jahrb S 115.

Wywdzięczając się wzajemnością Wrocławianom którym po Bogu był winien berło, potwierdził im dawne przywileje a szczególniej prawo zysku młynowego (Mühlennutzschaft) z niektóremi dodatkami na ich korzyść, aby zaś żaden następca nie ważył się zmieniać tych przywilejów obowiązał ich przysięgą do tego

d 22 Lip 1290 we Wrocławiu

Klose I p 563 dz z Mirta.

Wypiątki z tego dyplomatu są u Fran Fabr Origin Wrat.

Pol Brest Annal. s 110.

Henel Breslogr p 39.

Thebes Legn Jahrb s 119. sic

Sommersb T I p 332.

Wkrótce (9 Sierp 1290) potwierdził przywileje Nowemu Miastu Wrocławiowi. Klose I p 564 z Mirta

Schlesische Regierungs Urkunden I K. s 62 gdzie ten Dyplomat Henrykowi IV przypisany.

Neue literarische Unterhaltungen B. 2. s 73.

Dopełniając woli poprzednika dobra duchowne zabrane kudy bądź pooddawał

Jodoci Chron p 26.

Dla zaszczycenia Wrocławia od niepogody na razem dla mieszkańców dogodności oprowadził około niego Oławę wziąwszy ją z pierwotnego koryta. Dyplom tej rzeczy podpisany d 23 Styczn 1291.

Sommersb T I p 332.

Łatwo sobie wystawić możemy gniew Henryka III
Głogowskiego przeciw Henrykowi otyłemu za
wydarcie sobie Xięstwa Wrocławskiego.
Nie mając dostatecznych sił do otwartey
woyny szkodził mu tylko podstępnie, Przeniewierca najazdy pod
palenia, rabunki, uwożenia ludzi przez
wysłane bandy w Xięstwo Wrocławskie
wykonywał, nakoniec w r. 1291. zaświa
dectwem Tebczyusza zacięta i zgubna woy
na wybuchła. ale w jey ciągu nic ważnego
nie zaszło. siły nieprzyjaznych xiąż
żąt były zarówne dla tego jeden nad dru
gim nie mógł wziąść góry. Z tego u
miał korzystać Bolko Swidnicki brat
rodzony Henryka otyłego. Dopominał on się
połowy Xięstwa Wrocławskiego, a gdy mu
tego brat odmówił zaczął wchodzić w związ
ki z Głogowczykiem. Wtedy Henryk dla
ułagodzenia go i oderwania od strony nie
przyjacielskiey dał mu Jawor i Stry-
gow (Strigau) a Bolko obiecał
pomoc przeciw Głogowczykowi. w krotce na
mocy tey ugody przysięgą utwierdzoney
żądał Henryk V posiłków przeciw Henrykowi III
nieprzyjacielowi wrodzonemu xięstwo. Ale Bol
ko który potajemne miał związki
z Głogowskim pod rozmaitemi pozorami
to choroby do złey pogody to niechęci
woyska niedał jey. Poznał Henryk
nieszczerość brata, nie mając dostatecz
nych sił

się do stawienia czoła nieprzyjacielowi postanowił użyć sobie brata. w tym celu zaprosił go na drugi zjazd. Tu Bolko wyznał otwarcie że za mało dostał księstwa Wrócławskiego i jeżeli chce mieć od niego pomoc względem jeszcze dać winien – Przystał Henryk na jego żądanie i przydał mu jeszcze Reichenbach Frankenstein i Strelc (Strelitz)

A teraz znów Bolko zaprzysiągł przymierze iż go wspierać będzie całemi siłami a nawet i osobiście do woyny pójdzie. – Postępowanie Bolkona jedni

? O przyjdzie kto pudat ? Tebes Anon)

Anonym Chron Princ Pol
Thebes Lign Chron p 121.

historycy ganią drudzy wymawiają ~~Ług tego jak rzecz~~ Pierwsi ustąpione miasta wyżey mają za dobrodziejstwo i łaskę wyświadczoną od brata Henryka, drudzy zaś sądzą że Bolkon mówić miał prawo do księstwa Wrocławskiego jak i Henryk, nie bez małej części Połowy księstwa ~~niemal ustąpione~~ ~~syn Bolesława~~ ~~nie do tego części dobić~~ mogł żądać ~~ale do połowy miał prawo~~ – Po tey ugodzie

między braćmi, Henryk Głogowski ~~widząc taką nową zgodę między braćmi,~~ który i wprzódy doznał dwojznacznego postępowania ze strony Bolkona nie czując się dość na siłach do prowadzenia woyny skorzystania ~~dla siebie~~, zaniechał zupełnie najazdów czychając tylko na sposobność do zemsty.

Anonym. Chron Princ Pol p 46 ap Sommersb
Dlugos. VII. p 861. | Cromerus p Ed Colon p 181.
Thebes. Lign Jahrb. p 120 et 121. sic { Mencken III c 64 p 128 Ed? / Sarnic VI p 296 Ed?
Curaeus Annal Sil. p 87.
Pols Bresl Annal S. 110.

Łatwo sobie wyobrazić możemy że Konrad Głogowski ~~nie~~ mocno był oburzony przeciw Henrykowi otyłemu za wydarcie sobie księstwa Wrocławskiego, do którego jako brat Henryka IV zdawał się mieć większe prawo niż jego bratanek, a jeżeli istotnie testamentem Henryka IV był następcą wyznaczony wtedy podług praw ówczesnych był rzeczywiście skrzywdzony. Nie wchodząc w badania które dla braku historycznych świadectw nie mogą z pewnością rozstrzygnięte przystąpmy do wyłożenia skutków tey nienawiści.

Wiarołomne i podstępne chwytanie się na wzajem było wtedy na ~~Szanbe~~ wielkiey w modzie między Piastami Szląskiemi. Tego środka, ~~użył~~ chwycił się i ~~Konrad~~ Głogowski za narzędzie użył zmamioney miłości synowskiey i pieniędzy. — Był na dworze Henryka V Lutko syn Pakosława z rodu Habdanków, którego ojca Henryk będąc jeszcze Xiążęciem Lignickim za zabóystwo i gwałtowstwo był zmuszony śmiercią ukarać. Rzecz ~~się~~ tak się miała. Pakosław był w wielkich względach u Henryka otyłego (wtedy X Lignickiego). Wszędzie był nie odstępnym jego towarzyszem i do.

i zuchwałym

i doradzca. Wszystkie te zrobiły go dumnym
Zdarzyło się iż popełnił zabójstwo na ...
wieku znamienitey familii. Krewni i przyjaciele zab...
tego zanieśli skargę przed Xięciem ~~Sędziami~~. ~~Ten~~
Zbrodnia nie mogła nie oburzyć Xięcia, lubiącego
~~siadłszy na sądy kazał przywołać obwinio~~
sprawiedliwość ~~nego do tłomaczenia~~ Zabójstwo rozmyślne
w owych czasach prawo karało śmier[cią]
Xiążę życzył sobie z duszy ocalić po-
lubieńca ale razem ~~z drugiey strony był wi~~
~~bez stronną sprawiedliwości swoim podda~~
~~nym, jego zbrodnia nie mogła być jego du~~
~~szy nie oburzyć. Życzył tedy~~ chciał więc je-
go dumę i dzikość powściągnąc ~~a razem~~ i da[ć]
przykład ~~bez stronny~~ swym poddanym bez stronney sprawie-
dliwości. Wszystko więc zależało od roztrop-
go tłomaczenia winowayzy. Ale ten dumny
i wzniosłym zajęty człowiek, przywołany przed
sąd Xięcia, zamiast żałowania winy i
tłomaczenia jey okolicznościami zwaln-
jącemi, dumnie i z pewnem urągowaniem
sprawiedliwości do wszystkiego się przy-
znał. — ~~wtedy~~ Xiążę kazał mu ~~i wtedy~~ iść na
ustęp i lepiey się zastanowić nad swoim
postępkiem. Powtórnie przywołany nie
zmienił ani swojego tonu ani tłomaczenia
~~się~~ Xiążę powodowany przywiązaniem bez
względu na prawa kazał mu jeszcze raz
odejść ~~stąpić~~ i naradzić się ze swoiemi
przyjaciołmi. ale i ten raza ~~wtedy~~ po krótkiej

chwili namysłu

powróciwszy w towarzystwie swoich przyja-
ciół ~~i swoich ...~~ czyli skutkiem
złości i dumy czyli ze zbytniey ufno-
ści w łasce Xięcia przyznał się otwarcie do zbrodni

i wcale jéj ~~nie tł~~ ~~marnej~~ nie tłomaczył ~~w ten sposób jako wyprody~~ Wtedy Xiążę

Wtedy xiąże: Ponieważ po kilkokrotnym
zamyśle i naradzie do zbrodni się przy
znajesz [i nie załujesz jey] zatem słuszna abyś [dla przykładu] za nię podług
prawa karę odebrał. i natychmiast był
~~ścięty~~ i na placu zamkowym [w Lignicy] ścięty. – Lutho
syn ~~nieszczęsnego~~ Pakosława mający wte
dy około lat 20. był świadkiem całey
tey smutney sceny. Roztropność radziła
aby go xiąże oddalił od swego dworu, wie
lu z panów czy z miłości ku xięciu czy nie
nawiści ku dumnemu Pakosławowi tożsamo uczynić nał
eżeli mawiały ~~pozbyć go się~~, Ale Henryk otyły
który był ślepo do ukaranego polubieńca
przywiązany. Przywoławszy jego syna
rzekł mu w obec Baronow. Lutho by=
łeś sam świadkiem postępku Twojego Oyca wi
działeś że on swoim ~~upokora~~ i nie rozsądkiem uporem
i dumą pozbawił mnie środków do wstrzy
mania nad nim surowości prawa. Te-
raz ~~ziedami~~ wybieray jedno z dwoyga
albo ustąp z mojego dworu albo
zapomnij co się stało. zostawiam ci
dwa miesiące do namysłu. – Po upły
nionym tym czasie powróciwszy Lutho
ze swojemi przyjaciołmi do xięcia upadł
mu do nog i przyznał że Oyciec sam
przez swoję zacietość i dumę był powodem
swey śmierci; przyrzekł być wiernym
prosił aby go nadal ze służby nie od
dalał. Xiąże zalany łzami podniosł
go z ziemi i przytuliwszy do serca oświad
czył że odtąd będzie jego Oycem. – Ob
sypał go dobrodziejstwami i zupełnie mu
zaufał nawet go do taynych interesow
używał. – Tego Luthona uważał ~~...~~

Henryk Głog

umiał ~~Konrad~~ użyć za narzędzie do swych
planów. Sprowadziwszy go potajemnie do
Głogowa, obudził w sercu jego chęć zemsty
za śmierć Oyca resztę podarunki i obie-
tnice dokonały. Lutko przystąpił ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ z innemi przekupionemi ~~pamy~~
cerstwem ~~[illegible]~~ do spisku przeciw wła-
snemu panu i dobrodzieiowi. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Gdy więc razu pewnego Henryk IV
~~[illegible]~~ spokoynie używał w swoim zamku
~~[illegible]~~ na Tumie przy Wrocławiu, wżadnie
kąpieli, dali mu znać służący przestraszeni że oł-
szak rycerstwa przeprawia się przez
Odrę na czele których Lutko. Henryk ~~[illegible]~~ usły-
szawszy to imie ~~Henryk~~ wcale. Lecz
Lutko moy ~~[illegible]~~ z nimi będzie spokoy-
~~[illegible]~~ Ledwo co to powiedział kiedy
~~[illegible]~~ Lutko z przekupnemi bandą ~~[illegible]~~ nań się rzucił, służący
chcący ratować pana ~~[illegible]~~ zraniony
~~[illegible]~~ jednego zabito resztę rozproszono; Henryka
zaś tak jak był w kąpieli wsadziwszy
na konia i okrywszy lichem płaszczem
dniem i nocą jadąc do Sandwaldu uwieźli
~~gdzie~~ tam ~~[illegible]~~ Głogowczykowi już na nich czekającemu
cemu oddali. Ten nieludzki xiążę nay-
nikczemniej obszedł się ze swoim jeń-
cem, wsadził go do beczki ciasney
obitey mocno żelaznemi obręczami ~~do [illegible]~~
~~tylko~~ w którey ani stać ani siedzieć ani
się ~~wyciągnąć~~ nie mógł, w tey było tylko dwa otwory
mocno kratami żelaznemi opatrzone przez
wierzchni dawano mu pokarmy ~~[illegible]~~
~~a dolny~~ zaś był dla potrzeb ~~mógł się pozbywać~~ naturalnych przeznaczon
~~[illegible]~~ W tym tak okropnym ~~[illegible]~~ stanie

gorący do

kromym stanie zostawał przez 6 miesięcy Henryk, z natury otyły pozbawiony wolnego ruchu i ściśniony tak był od zgnilizny i stąd robactwa powstałego napadnięty iż mimo stałości i męztwa nakoniec nawpół (?) warunki jakiemu ~~Księciu~~ Głogowski podał przy stać musiał.

Anonym Chron ~~Prin~~ Pol p 47.
Dlug VII p 868.
Mich L III. cap 54. p 128
Cromer X p 574
Franc Fab Orig Wratisl. ad An 1293.
Curei annal Siles. p 265
Schickfus Schles Chron. B II S 38.
Hank Siles indigen erud cap IX. p 61–63.
Thebes Lign Jahrb S 125–7 sq {Narus VI p 296 sq.
Luca Schles Chron S 1276.

Mocą ugody ustąpić musiał Głogowczykowi następujących miast z zamków z obo-gami: Haynau Hajnowa (Bunzlau) Bolesławca Gozwinsdorf Gozwinowe Nuwenburga nowa v. Nam (Naumburg) (Wartemberg) Sycow (Auras) Urazy Trebnicy Milicz Sandewalu (Sandewalde) Olesznicy (Oels) mia-sto i zamek ~~Benolstadt~~ (Bernstadt) Bierutow, Namysłowa miasto i zamek Kuncin a (Kunzinstadt) ~~[illegible]~~, Kruzeburg ka Bytschin czyna Landzberg zamek i miasto Swirschon Świrszyce Reichental Rychtale miasto i zamek, nakoniec zamek Bole-sławski przy Byczynie oderwany od Księstwa Kaliskiego.) Prócz tego przy od-jeździe musiał 30,000 grzywien na mocie

słowem cały kraj od złączenia (Weidy?) z Odrą do granic krainy opolskiej i wielkopolskiej

mości Legnickim stojącym na Rzece Czarnej ~~obłewającej Legnicę~~ ~~pod odpadem~~ wyliczyć. — a względem reszty dać zakładników w tey także ugodzie musiał przyrzec przebaczenie zupełne wszystkim tym którzy do uwięzienia jego należeli i gdyby im się podobało ~~przyjaciół~~ ~~z kraju~~ przywolić po sprzedaniu lub zamienieniu na wolny wyjazd ~~majątku~~ zezwolić. takiemi byli: ~~Lutko~~ Bogusz z Wisenburka i jego braciom Luthowi ~~synowi~~ ~~Poborżanie~~ ~~i jego~~ braciom i przyjaciołom — Panu Jeschen v. Pfriley i Ludwikowi pisarzowi — Rakowiec obie ~~Konradowi~~ Głogowskiemu dawać w posiadłu 100 jezdnych

Krajopuście

Sommersb T I Dipl. CXXI p 889–891.
podpisana d 1294. w dzień Sgo Jana Ewangelisty. podług historyków otrzymał Henryk wolność d 9 Kwiet.

Dziwną jest rzeczą że wczasie niewoli Henryka V ani brat jego Bolkon ani Przecławianie za nim się nie ujęli, gdy wspólnym razem za Henrykiem IV ~~stanęli~~ ~~ego nie wyjaśnia nam powodów tey oziębłości~~ — Henryka postępowanie dosyć że zasługiwało na miłość u podanych ~~ich~~ Historya owo oziębłości nie wyjaśnia nam powodów tey oziębłości — domysły zaś nasze byłyby tylko domysłami — Z tego powodu

P Worbs całą ~~więźni~~ powieść o tem więzieniu w Bereszy Szklanej ~~niektórych~~ ma za zmyśloną Neu. Arch

Wśród niewoli jego nie ustawała dowa Kościoła S Krzyża wyższego i niższego na Tumie. i obu ukończono ~~~~ r 1295. ~~~~ d 14 Wrzes przez biskupa Jana Romkę poświęcone ~~~~ zostały.
Vol Bres annal. d 114. Dla podniesienia tey Bazyliki ~~~~ otrzymali duchowni od pap

papieża Celestyna V. bullę nadającą wier-
ne odpusty uczęszczającym do niego na modły
i spowiedź. Klose II p 579 z Moln.

Co się tyczy Henryka V ten osłabiony nie
ludzkim więzieniem już nie mógł odzys-
kać dawnego zdrowia odtąd ciągle chory
[illegible] nie mając nadziei życia. Już w lutym 1296
w zamku Lignickim darował klasz-
torowi S. Klary w którym dla siebie żony i dzieci
grób wybrał wieś Wilkowice
z obowiązkiem aby się co tydzień
nad ich grobami panny modliły i aby
ciągle nad nimi paliły lampę.

Sommersb T I p 942 Dyp XXXV.

Czując się bliskim śmierci przywołał
do siebie Bolesława brata ze Świdnicy i przy-
pomniawszy mu ile przez jego obojęt-
ność ucierpiał, dodał: ale to wszystko
przebaczam ci z duszy i serca bądź tylko
moich małoletnich dzieci dobrym
opiekunem. Wtedy Bolkon oświad-
czył że się tego chętnie podejmie i wiernie dopełni jeżeli
mu zamku Sobotki ustąpi (Zobten
Zobtena arx) — Henryk V na to żądanie
nieczułego brata wpadł w gniew i woła
zawołał Czyż mało mi krzywd
wyrządziłeś że i moje dzieci
obdzierać pragniesz.
Na te słowa nic nie odpowiedzia-
wszy Bolko odszedł. Wtedy
wierni Panowie i Słudzy otaczający łoże Hen-
ryka
zaczęli przekładać jak było niebezpiecz-
ną rzeczą zostawiać dzieci bez opiekuna
i wystawiać jak było ważną zobowią-
zać dla nich

dla nich Bolkona ~~i jak było mało~~ Da-
się przekonać Henryk podano za Bo-
konem przyprowadzono go [Henryk] dał mu rzęsy na-
dał i rzekł Oddaję Ci ~~moje~~ dzieci
moje na twoję duszę [sumienie] oto Baronowie. Rycerz
Lennicy i Obywatele – ta moja prośba
wszystko zostawiam twojemu sumie-
niu – Bolko przyjął opiekę a w trzy
dni potem Henryk V. umarł 1296
d 22 Lutego w Lignicy. Stosownie do jego

ostatniey woli ciało ~~jego~~ sprowadzone do Wrocławia i w Klasztorze St Kla-ry pogrzebane i tam leży bez pomnika

Anonym. Chron Prin Pol p 47.
Dług VIII lib p 886.
Miechov lib IV cap 3 p 135.
Cromer L X. p 574.
Cureus Annal. Sil. p 88.
Henel. Annal Siles p 266
Pol Bresl Annal S 115.
Mortirol S Clare Sommersb T I p 33
Fran Fab Orig Wratisl.
Thebes Lign Jahrb S 129 zgromadził one
mało podania o jego śmierci gdzie
i jego wyobrażenie.

?

Schikfus Schles Chron B II S 39. dał
tylko podał że umarł w Lignicy co i oskar-
nie jego diplomata potwierdzają cf
Klose II p 580 sq.

W. Tylże za Mist Heinricusa Bresloga
Rozwata Mista napisał Sommersb
I p 21. że Bolkonowi dał Henryk V mi-
sto i nawet gorę ale że to podanie bł-
dne okazał Klose I p 581.

Z Elżbiety

174

Nda do Henryka III Legn a V Wrocł

W 1290 Klasztor dominikanski w Legnicy przez Łysego wystawiony 1277 zgorzał. Theb ~~126~~ II p 126

R 1293 Nadał Legnicy swojej wszelkie przywile je i swobody jakich tylko Wrocław z dobroci swoich Xiążąt kiedy bądź ~~mułyr~~ otrzymał i uzywał. Thebes II p 121. ma cały ten dyplomat podpisany w Legnicy 1293 ~~III~~ XV Calendas Julii

Wkrotce d 23 Junii rozciągnął ten dobrodziejstwo na Goldberg Theb II 122

Z Elzbiety corki Bolesława poboznego zaslubionej r 1282 a + 1303 Theb II p 168 zostawił 8 dzieci to jest synów 3ch Bolesława (VI) ~~[illegible]~~ III Łysego na Brzegu (ur 1286) zwanego wojennym bellicosus (Henryka VI (ur 1290) ostatniego xiecia na Wrocławiu i Władysława (ur 1292) Z pięciu corek Jadwiga (ur 1283) zaslubiona Otonowi VII Marg Brandeburskiemu Thebes II p 168 sq z Pistor rer Pol III p 802.) była potem palcowdowa zakonnica u S Klary Somer I p 337 N 54 + 55 Sp 3 N 2 43

Eufemia (ur 1284) poslubiona 1300 Ottonowi X Karentyi + 1347 Thebes II p 111. Somer I p 338 N 57 Helena Sumi w Trzebnicy ur 1287 Theb II p 116

Anna (ur 1289) Sumi u S Klary we Wrocławiu (Sommer I p 337 N 54. Thebes II p 113

Elzbeta podług jednych Zakonnica u S Klary we Wrocławiu podług innych zona Wratysława IV X Pomorskiego Thebes II p 122.

Somersb I

Po śmierci Henryka V otyłego nad jego
mało letniemi synami ~~objął opiekę~~ Bolesławem III i Henry
kiem VI. ~~Bolesławem~~ III i Władysławem (lata 10. 6.4.)
objął opiekę Bolko Swidnicki. Ten mi
mo łakomstwa którego i teraz dał nowe
dowody okazał się zwielu miar dobrym
opiekunem, troskliwy był o ich dobrą
edukacyą zaprowadził dobry porządek
wszędzie w księstwie. Jego zdaniem brat
Henryk V powinien się był podzielić
księstwem Wrocławskim na tym funda
mencie podzielił dochody księstwa na
dwie części jedną wziął ~~sobie~~ a dru
gą do Skarbu bratanków kazał wno
sić. Mimo tego tak gospodarnie rzą
dy sprawował iż nietylko długi po
bracie pozostałe spłacił ale nadto
wskarbie 60,000 grzywien a podług innych 400,000 zł (to jest dukatów). oszczędził
który wzamku Lignickim składał.
Nadto ziemi Brzeg Niemcz (Strelen
Bolken~~stein~~[+]) i Grotkau murem
opasał. (czy wszystkie wdziel synowców?)

[+] tych niema w Tebes. ?

Anonym Chron Princ Pol. p 48.
Thebes Lign Jahrb 131.

Dla pomszczenia się zawyrządzonej krzywdy tu przez Głogowskiego Konrada wezwał aby ~~mu~~ powrócił wydarte miasta Henrykowi, miasta gdy ten niechciał tego uczynić wziął się do broni, i ~~woyną~~ bronią zmusił go do ustąpienia ~~z~~ Haynawy i Bolesławca (Haynau u Bunzlau).

Anonym Chron Prin Pol p 48.

Późnieysi historycy utrzymują iż (Konrad) Głogowski który w starości stracił zupełnie ochotę do woyny ~~[...]~~ ~~[...]~~ do walki. Bolkone przestraszony ~~bez~~ bez woyny okręgi Bolesławskie i Haynawski oddał. (tym bardziej że ze strony Łokietka zawsze zbyt wszystko było) [nad linią: damami uzbrojonemi przygotowanemi]

Dług VII p 288.

Mechov. Lib IV cap 4 p 236

Cromer L. XI. p 577

Curei Annal Siles p 89

Vol Bresl. Annal S 116.

Henel Annal Siles p 266.

Z tych nowo odzyskanych ~~miast~~ Bolesławiec zatrzymał dla siebie i przyłączył go do xięstwa swego Świdnickiego i założył w nim nowy zamek Klitschdorf (Klitschdorf.) Haynawski okrąg oddał bratankom i wystawił w nim zamek Kocianów Koczenau.

Theb Legn Jahrb S 131.

Około r. 1297 wspominają historycy ~~napad~~ na xięstwo Wrocławskie napad Władysław Łokietek i przez całe lato niszczył. Ale nawet ~~ani~~ ani powodów ani do tego zawyrządzenia ze-

Jako że go niegdyś Henryk V z Krakowa wygnał. Theber sic

z strony Bolkona oporu nie wspomi
nają. Przeto cały tę wyprawę można
mieć za niepewną (cf Klose I p 585-7.
Dlug VIII p 887 Cromer XI p 180 Ed. Miechov IV c 1. p.
Curei annal Sil. p 89.
Pol Bresl annal I 116. Thebes II p 130
Soligniac
Wegner
Naruszewicz
Menzel.

Bolko mimo łakomstwa był gospodarny
lubił porządek i sprawiedliwość ale wszak
że był surowy i lubił posłuszeństwo
Wrocławianie, którzy od swoich xiążąt
zawsze doznawali ~~zich~~ ~~ktoo~~ łagodności
i pobłażania ~~okazali~~ ~~mu~~ nie mogli bydź kontenci
~~kontenci~~ z takiego rządcy. Okazali mu
swoję niechęć a nawet podług niektó
rych zamknęli przed nim bramy
Ale Bolko natychmiast zgroma
dziwszy pod miasto woysko tak
~~ich~~ mieszkańców przeraził iż ci
musieli się upokorzyć jednak na
znak swey przewagi miał kazać
zrobić w murze wyłom cztery pręty
szeroki a on z nim swe woysko
na znak zwycięstwa wprowadził.
Anonym Chron Princ Pol p 48. (cytaty następne p. Ep.
Coś podobnego czytamy w Długoszu

Późnieysi historycy to podanie pofał
szowali i zaraz wyłomu ~~ich~~ wmu
wszo na cztery pręty szerokiego podali

że Wrocławianie [zabrać] musieli mur na czesto-
tolice zebrać tak ~~jest~~. podał

[:4] Dług VIII p 888. pod rokiem 1297 a zaś rzym
Miechow L IV cap 4 p 136 pod r 1297.
Cromer L XI. p 577
Cur annal Sil p 89
Henel Breslograph Renov cap 4.
D Annal Sil. p 267.
Schickfus Schles Chron B2. K7 S40
Cunrad Silesipoliograph B I K III
Sarnit Annal Pol L VI cap CXXIV. p 1117
Thebes Lign Jahrb p 132
Pol. Bresl. Annal S 117
Lucae Schles Chron S 1277.

Że pierwsze podanie jako dawnieysze i
zgodnieysze ze zwyczajami ~~tudzież~~
pewnieysze utrzymuje Klose I p 58,
tym bardziey że żadnego śladu niema
w historyi Wrocławia względem zniże-
nia murów miasta.

Po śmierci Bolkona 1302 r 30 stycz na
publicznem zgromadzeniu Baronowie
Wasele Rycerstwo i Obywatele obrali m
małoletniemi Xiążętami ~~Biskupi~~ Bis-
kupowi Wrocławskiemu Henrykowi z Wr-
bny. Człowiek ten oddany wygodnie
życia [i zbytkom] nie tylko całe dochody xięstwa
na utrzymanie dworu wydał lecz
nawet zgromadzone przez Bolkona
60,000 grzywien złota roztrwonił.
Takie postępowanie ~~musiało~~ rozu-
nie myślących poddanych przeraziło.

przeraził aby wychowany zaczerpnąwszy
jego przykładu w młodości i na dal dworaczni marnotrawstwem niestali się ciężarem
swoich poddanych. — ~~Po dojrzałej radzie~~
Naradziwszy się rozważnie postanowili
naystarszego ~~z~~ xiążąt Boles w 16 roku życia zaślubić z taką xiężniczką, którejby Oyciec swoim znaczeniem
mógł bydź i dla młodych ich panów i
ich poddanych obroną. Taką znaleźli corkę Wacława II Kr Czeskiego Małgorzatę
Po weselu bawił się Bolesław jeszcze do
cztery lata w Pradze do r 1305. i dopiero po śmierci Wacława Szwagra do
Szląska powrócił z żoną
(Anonym Chron Princ Pol p 40 et 49
Thebes II p 135—7 sic.

Bawiąc na dworze Czeskim kraje które
Głogowczyk Oyciec jego wydarł poddał królowi Wacławowi w lenność a ten nawzajem do odebrania ich w possadłości Bolesławowi miał pomódz — nadto obowiązał
się w tey ugodzie skłonić swoich braci
~~wiązuje roku~~ do przystąpienia do niey — 1303 w Grez
w oktawę (Epifaniae) Trzech Króli
Thebes Ligr Jahrb T II p 138 ma Dyp w tym
Sommersb T I Dyp XXXVII. p 943.

Dypl ~~nie~~ mający nie oków radnie bez o Hen III synu Delis Głogowa jest mowa lubo z tego mowy nie ma ana wiedzieć kto Oycu go te kraje zabrał.

Śmierć Wacława które wkrótce zaszłoczyta jakoteż obawa żeby
xiążąt Polskich i Szląskich społnie nie
oburzyć, ~~a nie~~ jakoteż że bracia młodsi
do tey ugody uczynionej przez brata
Bolesława zapewne zdrady nasze niczyjej

wszędnieyszych panow przystąpić niechcie
były zapewne powodami iż wtymwzględ
Krol Czeski żadnego kroku nieuczynił.

Pelcel podaje wswey historyi Czeskiey (p
ët 155.) podaje że Wacław swojemu zię
ciowi Bolesławowi xięciu Wrocławskiemu
Brzeskiemu Lignickiemu i Wielkiego G
gowa dał w lenność Wielkopolskę.
Żaden pchist Pol i Szląskich o tem nie
wspomniał. Sam Bol nigdy tego tytułu
nie używał – owszem niebył xięciem
Wielkiego Głogowa. Stąd całe to podanie
Klose ma za błędne (Klose I p 593 et

Powróciwszy z Czech już rządził gdyż
gdyż już w r 1305 są jego dyplomata
cf Klose I p 595–599. z ktorych ~~W~~ uży
wał tytułu xięcia Szląska i pana Wrocławia.
W r 1308 już i młodszy brat ~~Włady~~ Henry
~~slaw~~ VI znayduje się na dyplomatach
Klose I p 599 e sq. i rownie jak ~~Hen~~
Bolesław tytułował się xięciem Szląskim
i panem Wrocławia. W r 1309 już r
się trzey xiążęta na dyplomatach Klose I p
ale w następnych znowu tylko dway stał
Podział xiążęta uczynili r 1311. dowodzi Klose
p 609 et 613, błędne zatem podanie Dł
że i innych jakoby ~~się~~ to dopiero r 1315 n
ło. Tym bardziey że i Bezimienny wyr
nie że Bolesław w 24 roku woynę rozpoczą
z Głogowczykami o krzywdy bycia Chron Prz
p 56. a Atomasz Num w r 25. ap Kl I 610. a
raz ~~possim~~ tey woynie

podział nastąpił.

Przybywszy Bolesław z Pragi do Wrocławia, rządy objął, czyli mu kto pomógł w imieniu braci nie wiadomo, przynaymniey na dyplomatach z r. 1305–1308 sam się znayduje i używa tytułu Xięcia Szlązkiego i pana Wrocławia.

Klose I p. 595–599. z Mspt. ‖ Ze zawziętności opałana na Henryka z Wirbny Biskup Wrocł. był obwiniony tatwo się domyśleć możemy, iż złego powodu ciężkie go prześladował.

Theb II p. 140 89.

{Schick. III. 2. p. 22 / Cureus p. 83

Godną tu wspomnienia ustawa tego Xięcia mocą którey zakazał przedaży maiątku na wykupienie poimanych obywateli z rąk Łotrów, (maleficos) ale nakazał aby natychmiast był wzięty w sekwestra przez urzędników na korzyść familii poimanego lub jego samego. (Klose I p. 596 z Mspt) Trafiało się bowiem że nieraz rozboynicy dla wydarcia pieniędzy chwytali obywateli i zmuszali ich do nakazania przedaży maiątków, aby więc złych ludzi z tey korzyści pozbawić tą ustawą zamierzono. Zcało li niebyła naylepszy wybrana oczywista.

Równie pamiętna kłótnia między obywatelami starego i nowego miasta (Wrocławia) Altstadt i Neustadt. Obie teraz się nie składają ły jednego ciała. Stary Wrocław rozmaitemi czasy nabył rozmaitych przywilei dla siebie korzystnych. Nowy wrocław, czyli jak zwykle nazywają Nowe miasto jako pozniey założony mniey ich miał. Podniosł się atoli znacznie przemysłem posakładali do swoiey wygody u siebie nie tylko karczmy budy z chlebem i jatki

jatki mięsne ale nawet rozmaite budy i
kramy do sprzedawania własnych wyrobów
to wszystko z ścisłe biorąc sprzeciwiało się
prawu Milowemu (Meilenrecht) którem
dawno Xiążęta Wrocław obdarzyli. lub z dru
giey strony założyciel Nowego miasta Hen
ryk zob § nie miał na celu
tylko rozszerzenie i podniesienie Wro
cławia. Obywatele Starego miasta zanie
śli skargę przed sąd Xiążęcia przeciw
Obywatelom Nowego miasta iż ci ich wol
prawa wdzierają i owszem ich szko
dy i straty przyprawiają a mianowicie że sobie
przywłaszczali brzeg z tamtey strony Oławy
że u siebie pozakładali jatki mięsne chle
bowe, szewskie, tudzież i kramy nad to
że potworzyli u siebie Kramy
Sklepy (institas sklepy ??) bogate kramy). i przy
ciągnęli do siebie garbarzy Kowali
sukienników itd: Xiążę powysłuchaniu
stron obu i przejrzeniu przywilejów
naradziwszy się uważnie przez dni
kilka ze dwojemi Baronami wydał
następujący wyrok — Aby
Aby wszelka własność koło dawnego koryta
Oławy stosownie do pierwiastkowego na
dania należała do Starego miasta — Co do
Budowania jatek mięsnych chlebowych
szewskich jakoteż kramów i sklepów gdzie
by jakie towary sprzedawano zakazał
Tudzież wszelkim rzemieślnikom jako to
Garbarzom Kowalom Krawcom Szewcom
itd. prócz Sukienników. zabronił
tylko dozwolił im mieć piekarze pieka
rzy którzyby na ołowianych chleb prze

chleb przedawali na okienicach i przy Kramem
ale nigdy więcey nadto jednego ślusarza
któryby im narzędzia dubiennicze mógł na
prawiać. Nadto wolno im było używać su-
kna przez się zrobionego dla siebie i swojey
familii ale pod żadnem pozorem nikomu
go przedawać. Ktoby przeciw temu wyroko
wi wykroczył wtedy za pierwszą razą
miał zapłacić dwie grzywny bieżącą
monetą, a kiedyby się więcey podobnej wi
ny dopuszczał ukaranie jego zupełnie zo
stawione było wolności Xiążęcia. Dyplom
tego wyroku wydany. We Wrocławiu 1306
d. 2 Września

Klose I p. 597–599

Godna rzecz uwagi szczego się mieli miesz
kańcy tego nowego miasta utrzymywać
gdzie swoich towarów pozbywać? Bo
tym wyrokiem wszystkie korzyści stare
mu miastu przysądzone.

W r. 1308 Henryk VI ~~do~~ wchodzić za-
czął do rządów ~~jak~~ i używali oba
tytułu Xiążąt Szląska i panów Wro
cławia. Klose I p. 599 zy. [illegible]
Zatem uwaga Thebes Liegn. Jahrb. T. II
p. 141. ~~jest błędna~~ jakoby od r. 1305–1309
sam tylko Bolesław wszelkie przywileje
wydawał i potwierdzał.. upada.–

W następującym roku to jest 1309 pierwszy
raz wszyscy trzey Xiążęta znayduią się na
Dyplomacie mocą którego, dla ~~wspaniału~~
swego i swoich przodków zbawienia i z mi
łosierdzia nad ubogiem (!!) ~~p~~ przedali
Radcom Wrocławskim za 200 grzywien

grzywien cła piersze nad Weidą (weida) wgore i dołe wody rowne w miastkie Leśnicy (Lissa) Galowa i miescie Olavia (Oława?) mocą ~~tey~~ ninieyszego pisma nikt nadać cryto pierso czyłonno czy bryka jadącz był wolny od opłaty wyjąwszy od bryle naktorych towary ko. sztujące wyżey niz 10 marków. a na celników ktoryby przeciw tey ustawie działać śmieli wielką karę ~~xxx~~ ustanowili

Klose I p 601. z Mapt.

Ale w następujących dwoch latach znowu tyle Bolesław i Henryk VI nadyplomatach ~~x~~ znayduje. – Klose I p

Otoż tych ~~xxx~~ okazuje się już wielkie zycie w handlu Wrocławskim dowodem tego ~~iż~~ ~~W tymże~~ ~~danym~~ następnym roku ~~xxx~~ 1310. Wrocławscy zakupili ~~xx~~ cło piersze we wsi Warta (Kunzendorf bei Lemberg) jakotez w Bolesławcu za ~~xxx~~ 150 grzywien od Bernarda Henryka i Bolkona Xiążąt Fürstenbergskich ztymże ząmem wyjątkiem tylko wozów z towarami wyżey niż 10 grzywien wartujących ktore do cła dawno przyjętego zwyczajem obowiązane były celnicy ktorzyby się odważyli przeciw temu działać śmiercią niech będą karani. podpisanie w Reichenbach r 1310 w niedzielę ~~Klose~~ Laetare. Klose I p 601 19.

lec sami ~~Xiążęta~~ Fürsten bessey z tych samych
powodow tojest dla zbawienia się złostości nad
biednemi przedali Woytom Radcom i całemu
Obywatelstwu Wrocławskiemu jako tez i
Swidnicy cło odpieszych (Fusszöll.)
w Swidnicy Reichenbach Frankenstein
Warta gegen Glatz w Strelin Wanson
i Kanth. za 200 grzywien krolewskich
Denarow (200 Mark Königl Denar.) pod
temi samemi warunkami co wyzey i zła
groszeniem tez samą karą celnikom w Swidnicy
r 1310 ~~[illegible]~~ 30 Paźd.
Klose I p 602 z Mopt.

Toz samo uczynił i Xiąże Opolski Bo
lesław z synami Bolesławem II starszym
i Albertem młodszym. ~~p~~ za 100 grzy
wien Krolewskich Denarow odprzedał
Woytom Radcom przyszłym i całemu
Obywatelstwu Wrocławskiemu cło piesze
w Opolu Surgost Lewin Krapicz
Woźnik Lubin i Rosenberg, wogule
na każdem mieyscu gdzie tylko cło było
w Xięstwie Opolskim z temi warunkami
~~Ktore wyzey~~ i karami co wyzey
Klose I p 602.

Z tego wykupowania ceł można wno
sić o życiu publicznem obywateli o
ich związkach handlowych po szla
kach jakotez o ich staranności o swoje
przywileje. Ta to troskliwość o przywile

przywileje była powodem że ~~zawsze~~ często dawali je potwierdź przyczem zapewno i podarunki do browolne składać musieli tak w r. 1316 dwa razy je ~~dali~~ mają potwierdź ze 1mo przez Bolesława i Henryka a 2o przez Bolesława Henryka VI i Władysława wszyscy ~~trzej~~ używali w tych

dypl. tytułów xiążąt Szlązkie Opawy i Panów Wrocławia i Legni 7.

Klose I. p. 602 ag. z Mstow et Schesidske Dipl Nebenst A I 865 et 866.

Co do tytułu xiążąt Opawskich rzecz podpada niejakiey wątpliwości — wiadomo jest że Wacław II król Czeski dał xięstwo Opawskie Bolesławowi w posagu 10,000 grzywien za córką Małgorzatą zapisanych Hayec Chron Boh P I f 380 lecz jaki Brana jego do tytułu xiążąt Opawskich przyb niemamy dowodów. Domyślać ~~się~~ jednak że Bolesław z natury niegospodarny potrzebujże pieniędzy na woynę o której mówiemy wziął zapewne od Jana Krol Czeskiego 2000 grzywien i od ~~brai takze co i pray~~ ~~??~~ i obowiązał mu się całe xięstwo oddać za wypłaceniem 8800 grzywien ale gdy mu było pieniędzy potrzeba wziął od brai młodszych i przypuścił ich do spólności dziedzictwa na xięstwie Opawskim (Klose I 606) Domysł ten opiera się nie co na xiędze historyi Theodozusa (p. 144.) To nie zawodna że w r. 1311. w brewen wszystkim trzey xiążętom (Bol Hen VI i Wład) złożyły stany Opawskie Hlubczyckie i Kornowskie hołd

Kromowskie kolo.

Balbin Miscell. Dec I L VIII. Vol I P III
Epist 46 p 231.

Lünigs Reichsarch P Spec Cont I N 162
p 279.

Du Mont corps diplom T I P I p 363

Sommersb T I Dip L IX p 839.

Ale wtym ze samym roku 1311 cóż sami Xiążęta Bolesław III Henryk VI i Władysław wraz ze swojemi kuzynami Bernardem i Henrykiem X Szląz na Furstenberga, uważając Janowi objęcie tronu Czeskiego zobowiązali Janowi Czes Krolowi oddać Opawę skoro im wypłaci 8000 grzywien w których im to xięstwo zastawił w Olomuncu 1311. d 11. Czerwca (d 11. Jun. a podług Sommers Jul.)

Balbin l c P III Epist 47 p 232.

Sommersb T I Dypl LX. p 840

Thebs Lygn Jahrb. T II S 144.

Henel Annal Sil. p 272.

Vol Brest Annal. S 122.

Podanie Thebes II S 143. że juz w r 1310 znaydował na pieczęciach Henryka VI. tytuł Pan Lygnicy a na Bolkonie Pan Wrocławia a ztąd wniosek że Władysław przeznaczony do stanu duchownego nie miał nic osobney dzielnicy ma Klose za błędne gdyż nie czey znayduje na pozostałych dotąd Dyplomach. cf Klose I p 604.

powrociwszy z Czech

Bolesław III dla pomszczenia się za krzywdę wy-
rządzoną, było mu roku 1311 a 24 życia rozpoczął
woynę z Głogowczykami udało mu się zwy-
cięzyć ztąd wspaniałe bale zaczął wy-
prawiać we Wrocławiu, dla ~~zaskarbienia~~ ujęcia sobie
~~do więk~~ szlachty zaczął im rozdawać
lenne włości, co widząc młodsi bracia
zobawy aby im nie zmarnował dziedzictwa
wymogli na nim podział. Przestając na
skutkiem woyny z Głogowczykami których podziałem łatwo um

gli się łkać z tych knyg chciało —

Anonym Chron Prin Pol p. 50.
w którym Tłomaczeniu Niemieckim któ-
rego używał Thebes ~~..~~ było 25 roku
życia cf Klose I 616. Theb II p 1459 (845)

Podział ten rzeczywiście nastąpił r
1311. (Dowodt tego Klose I p 608 dla
powagi Dyplomatów. ~~.... 1311 1316~~ ...
612 – 616 z lat 1311 – 1316 przytoczone nieporuszal
Długosz VIIII p 958 podał że ten na-
stąpił r 1315. za nim poszli {Muchar II p}
Pol. Brest Annal. p 124.
Henel. Annal Sil. p 278.
Cureus Annal Sil p 94 (134a) nie wymienił
prawdę roku ale z następującej tre-
ści zdaje się przystawać na r 1315
Schickfus Schles Chronik B II p 41. 4047 wraz
za Cureusem
Thebes Liegn Jahrb II p 146.

Dept d p wątpić iż Henryk panował wspólnie już wniet z brata Bol Kone nazywa dzie Brzega

Cały dziedzictwo Oycowskie podzielili nad
trzy części to jest z Wrocławskiego zrobili
dwie części to jest
1 Brzeskie

Brzegu obeymuiące.

Wrocławia obeymuiące

Lignickie zostało w dawnych granicach

Poniewaz część pierwsza była naymnieysza, zatem miał mu dziedzic Wrocławskiego zpłacić 18,000 grzywien a Lignicki 32000 grzywien. – Naystarszy Bolesław wybrał sobie Brzeskie, czyto iż Łatwom ~~aby~~ wzamczane ~~...~~ wydarcia Braciom dziedzic gdzie by mu należyto płacić pieniędzy ścisłe naterminne wypłaci (jak Cureus Annal Sil p 94 i Schikfus Schles Chron B II K 7 S 41.) czyli w zamianie ~~ze~~ rozpoczęcia woyny z Głogowczykami na co pieniędzy potrze bował (jak Thebes Lig Jahrb. S 148.) trudno dziś twierdzić.

M. Miechov L IV cap 14 mówi że z Wro cławskiego miał zapłacić Brzeskiemu 48,000 a tym sposobem Brzeskiemu mieli 40000 grzywien zapłacić grzywien co jest błędne. Klose I p 611.

Wrocław wybrał Henryk VI. a Włady sławowi zostawiono Lignicę.

Henryk VI

Wsparty od swoich poddanych spłacił bratu Bolesławowi owe 18000 grzywien ale Władysław Lignicki za niemożności spłacenia 32000 grzywien od niegodziwego brata zwszystkiego wyzuty zostanie.

Anonym Chron Prin Pol p 50.

Wrocławianom przywileje potwierdził z 1311 dyftag. przed S Marcinem

Schles Dipl Nebenst V 67

Klose I p 612 z Mspt.

NB Ztego dyplomatu a mianowicie że civitatem nostram Wratislaviensem fore caput, a quo tanquam ab origine aliis civitatibus nostris justitia debeat emanare wyprowadzili błędnie niektorzy pisarze że Henryk VI Wrocław obrał za Stolicę

Pol. Brest Annal 122.

Sommersb Lemmata histor ad Wratisl pertin p 77.

W krotkim czasie potwierdził przywileje i Nowemu miastu ktore od jego poprzedników otrzymali. Godne są wtym Dyplomie słowa uwagi: szczegolniey potwierdzamy im jatki mięsne chlebowe szewskie i tym podobnych rzeczy bez względu na ~~[illegible]~~ to ~~że~~ jeżeli ci obywatele wczasie naszey młodości przez Oswieconego Xięcia nayukochanszego brata naszego Pana Bolesława Xięcia Szlązkiego a Pana na Brzegu wswoich przywilejach uszczerbku doznali to wszystko opisaowszy skum... aby

piemy aby wszelkie ich przywileje święcie były zachowane: we Wrocławiu 1311. Dzień Sgo Łukasza.

Klose I p 613 &c. z Mostra
Fr. Taber Brey Wratisl. p

Z tego więc dyplomatu widać że pan Bolesław mimo długiey kilkodniowey narady z baronami, swoim wyrokiem ~~jak w~~ który widzieliśmy wyżey Nowe miasto skrzywdził Słowtore że już w tym roku 1311. był podział kiedy Henryk VI był Wrocławia a Bolesław Brzegu Panem.

W roku 1315 trapił wielki głód nie tylko Niemcy Czechy i Polskę ale i Szląsk ten przeciągnął się aż do trzeciego roku powód do niego był iż na wiosnę śnieg okrył zasiewy i tak długo okryte trzymał pola że zupełnie żadne zboże rosnąć nie mogło. Zmuszeni ludzie nędzą chwycieli się nayobrzydliwszych rzeczy dla zaspokojenia dokuczliwego głodu z tąd naturalnie rozszerzyło się powietrze które większą część ludności wytępiło

Dług. I IX p 958. ad An 1315.
Cur Annal Sil p 94.
Henel Annal Sil p 273
Pol Brest Annal I 123

Kroyniki zachowały rok ten pamiętny nie szczęściem w wierszu
Vt lateat nullum tempus famis ecce CVCVLLVM.

Wrocław wznoszący się ciągle przemysłem i rozszerzający we wnętrznie r 1318 zakupił pole i na niem wystawił kaplicę przeznaczywszy ją na cmentarz dla pielgrzymów i biednych.

Fr Faber Or Wrat.

W tymże r 1318 na początku Lipca nasz Henryk VI był z bratem Bolesławem w Pradze w czasie kiedy Król Jan dawał Mikołajowi II księstwo Opawskie w lenność

Sommer T I Dis. LXI p 841.

Około tych czasów r 1319-21 Wrocław do połowy zgorzał, tego nieszczęścia sprawcami obwiniono Żydów wtedy xiąże zadosyć czyniąc powszechnemu żądaniu wypędził ich.

Pol Brest Annal S 126

Sewer Sprzyt S 39.

Dla zapobieżenia krzywoprzysięstwa, które się zaczęło pomnażać kazał złodziejów miasta i dzieństwa przekonanych o tę zbrodnię wypisać

Somerst T I p 336.

Klose I p 620 sq.

Miłość sprawiedliwości była mu powodem iż w sprawie zawiklany o dziedzictwa udał się do sądów Magdeburskich

Klose I p 622 sq.

Sommerst I p 336.

R 1326 Wrocławianie kupili od familii Schor-
tlzan-ow 3/4 dziedzicznego Wójtostwa za
120. Grzywien Henryk potwierdzając to
kupno dał Radcom ze swojey szczodrobli-
wości prawo wybierania sobie kogoby
chcieli Wójtem i kiedyby chcieli d 28
Czerw 1326.

Klose I p 623 dg z Mspt

Thebes Lyr Jakob T. II p 162.

Wymzer r 1326 urządził cła dawniey
płata niebyła stała i wielkiey dowolno-
ści celników podlegała aby więc zaradził
sporom i kłótniom zapobiedz wydał taxy
celną) Klose I 625 z Msptow

Dawniey wybierani corocznie Radcy (Kon-
sulen) składali przysięgę tegiem ciężar posta-
nowił aby ich nowo wybrani dawnym wy-
konali — Dla położenia końca sporów
i dziedzictwa po Rodzicach ustanowił
aby odtąd majątek rodzicielski zarówno
między synów i córki był dzielony wy-
jąwszy lenności nad którymi sobie i swoim następcom
zostawił prawo — Wrocławian wyjął
z prawa zwanego Czudenreckt do ktore-
go za długi bywali zaporyswani

Klose I p 625 dg.

Osoby wykradł
Panną lub Kobietę
nie miały prawa do jey majątku
sąd miasta był obowiązany wziąść go
pod zarządzanie i zachować go dla Kobiety
wykradzionej
dla niey Krewnych
lub dzieci do wykradcy
śmierci — los zaś tyrzy kobiet kto

które bez wiedzy familii i pozwolenia poszły za mąż ta-
kże traciły prawo do dziedzictwa ale iż
po ich śmierci gdy miały potomstwo
to mogło go odebrać. — Ktoby zaś ze
boystwa popełnił „ und ob derselbe nicht
der sich umme den todslag berichten
kegen den Sachwadin, das er doch nach
der berichtunge", obir dwalata ma
być na wygnaniu.

Klose I p 626-628 z Mspt
Sommer T I p 336

13. den Obersten Tag = Resurectio Dni nostri
Jesu Xti podług Sommer co ma za błędne
Klose i każe rozumieć Fest Epiphaniae
i opiera się na Haltkaus Calendar med.
aevi. z Goeriker Cod Dipl Brandenb
Bohmer dipl Beitrek Th V p 139
Neue liter Unterhalt B I S 95

Dla ukrocenia nadużycia jakiego się pie-
karze uprzywilejowani dopuszczali, ~~to~~
~~często~~ jako też ukarania niedbałstwa z ktoreg
nieraz się trafiało iż mieszczy pieniądze nie mogli
dostać chleba kupić pozwolił Radcom
~~zakupić~~ założyć magazyn i ten pod-
potrzeby otwierać lub zawierać dla wszystkich publicz-
nego. Nadto pozwolił aby co niedziel
wolny był targ na chleb nie tak
jże Donnerstage ~~czwar~~ już dawniey na chleb dozwo-
lonego — Wszystko to mówi nakoniec [illegible]
tego ustanowił aby w jego mieście [illegible]
win żyć ale dobrze żyć można [illegible]

r 1327 Klose I p 628, z Msp | Fr Faber Orig [illegible]
Vol Brest annal p 131. |

ustawa ta czyniy godnem naszego Hen
ryka VI. do Henryka ~~IV~~ francuzkiego któ-
rego ludzkości słusznie uwielbia zato iż
życzył sobie aby w niedzielę każdy wieś
niak ~~już~~ mógł mieć na swoim stole
kurę.

Widzieliśmy wyżej spory między obywate
lami starego i nowego Wrocławia, które wcale
nieodpowiadały celowi ich założyciela ani
dobru wspólnemu obu miast. Widzieliśmy
dalej jak Henryk VI. ~~[illegible]~~ wyrok brata
niesprawiedliwy przeciw mieszkańcom No-
wego miasta odwołał. ~~Czas~~ Związki po-
krewieństwa i przyjaźni tudzież rozsądne
rządy Henryka VI. który dla wszystkich swo-
ich poddanych chciał być równo dobrym
zwolna doprowadziły umysły obu części
Wrocławia iż go sami prosili o połą
czenie obu miast w jedno. Przystał na
to Henryk. Nowe miasto wszystkie
swoje przywileje oddali w ręce Starego
miasta Konsulów ~~[illegible]~~ i zrzekli ich się
uroczyście a nawzajem do wszystkich
jakie miało Staremiasto przypuszczeni
zostali we Wrocławiu w wigilię św. Wawrzyńca (Lorenz)
1327.

Klose I p 629 aj. z Msp.
Fr Faber Orig Wrat p
Pol Bresl Annal S 131.
Thebes Ligr Jahrb T II p 166

W dwa lata później (r 1329 23 Stycz) dziedziczny wójt Starego miasta Lukow von Waldau sprzedał radciom Wrocławskim swoje prawa

Klose I p 621. z Mspt.

W r 1327 d 2 Paźd darował dla swego żony i swoych rodziców zbawienia Sto. najświętsze w ten sposób iż odtąd na wieczne czasy piesko idący ani konno lub bryką jadący ani bydła pędzący nic odtąd mieli niepłacić

Klose I p 630 sq z Mspt.

Lubo wiązgu swego panowania Henryk jedynie dobrem swoich poddanych był zajęty jednakże przy końcu panowania r 1333 zdarzył się bunt który ponieważ wraz z nim sukiennicy najwięcej do(s)kazywali ~~swoje~~ buntem sukienników był nazwany. Powód do niego był następujący. Lubo miasto stałego podatku rocznie tylko 160 grzywien płaciło atoli na opędzenie rozmaitych potrzeb miejskich jako też ~~dla~~ na dla zapłacenia nadzwyczajnych ofiar i podarunków książęcin często wybierano Kollekty cztery ~~razy~~ siedm i dwa razy na rok. Z początku zostawiono do woli ile kto dać chciał później kazano aby każdy swoy majątek szacował ale gdy mimo tego nie można było dojść stałego rozkładu zrobić zaczę

gdyż fałszywie wielu aby mniey zapłacić swoy majątek podawało
zawgło. Rady wzywać do przysięgi przy ta
kowym spisie majątku. Ale łakomstwo
było powodem że wielu dopuszczało się
krzywoprzysięstwa; wtedy xiążę owy karę
na krzywoprzysięzców wyznaczył okrutney
wyższey że każdy swoy majątek musiał
siał zaprzysięgać przeto ten podatek na
zwano Eidgeschoss. Ten podatek uciąż
liwy oburzył wszystkich. Zaniesli skar
gi przed xięcia przeciw radcom (Kon
sulom) Gdy Henryk VI zasiadł na
rządy. i zapytał się naczelników o wyłożenie
krzywdy mocno powstali na ła-
komstwo i zdzierstwo radców zarzucali im że zbie
ranych kolekt nie na potrzeby miasta
lub dla xięcia lecz dla siebie na wy
posażenie córek lub krewnych uży
wają i tym podobne potwarze rzucać
poczęli – wtedy ich xiążę zapytał o do
wody Wtedy nay zuchwalszy uderza
jąc w nóż = sztylet który miał przy boku
mieli z krzykiem oto do-
wody oświadczyli że więcey przysięgi
Konsulom składać nie będą ale owszem a odwołuję
cym się Konsulom do przywilejów: my
sobie potrafilibyśmy sobie
kazać napisać przywileje i zrobić
pieczęć gdybyśmy byli przy rządzie – się
im obiecywali beczkę złota a drugą srebra
jeżeli ich uwolni od Konsulów ale do
tego przydawali i zuchwałe pogróżki na
Xiążęcej swojej

swojey czeladzi wliczbie 300 uzbrojonej na swoję odpowiedzialność robić coby mu na kazali. Widząc Henryk VI. że nie zrozzuchwaloną tłuszcza nie może zrobić dla ~~poławania~~ przykładu nadał kazał zuchwalszych kossztow poimać z tych trzech śmiercią to jest Konrada Glezer. Hartmana Woyta Nowego miasta i Mikołaja Lantwebera – a szesciu na zawsze z miasta wygnał to jest Mikołaja Stoja, Heinemann Papelbaum, Heinemann Blecker, Jan Hartung Hans von Sulz i Witko von Grez z Nowego miasta Jakiś Goblo stary ktore wiele gadał ale temu przez wzgląd ~~(zlitosci)~~ na wiek darowan

Klose I p 633–37 z Mapt

Vol Brest annal. S... 135...

Thebes Liz Jahrb T II S..181...

Henryk VI umarł. r 1335 d 24 Listop. Pochowany w Klasztorze S Klary. gdzie dotąd jego wyobrażenie kamienne wielkości naturalney ~~widzieć można~~ z napisem. ~~Wydal~~ Koszta pogrzebu miasto złożyło w ilości 15 Grzywien – Poddani stracili w nim pana spokoynego dobrotliwego i sprawiedliwego – Jego pamięć dotąd u Wrocławian jest w poszanowaniu.

Anonym Chron Prin Pol p 51. apud Som I

Thebes Lizr Jahrb. T II p 184 ma wyobrażenie jego na grobku ale błędnie podług Klosego I p 638.. – Dalеko lepsze znaydzie się w dziele: Schlesische Kernchronik T II p 188. –

Fr Faber Orig Wrat kładzie jego śmierć w r 1335 a Cureus Annal Sil p 101. roku 1337 ale obydwa błędnie podług Klose I p 638. z Napisów grobowe, ~~[illegible]~~ mają rok 1335.

Henryk VI z natury spokoyny i jedynie dobremu
wzgledzeniu swego xięstwa oddany znalazł w swo-
im bracie Bolkonie naywiększego swych zamia-
rów przeciwnika, Xiąże ten roznitny ciag-
gle niepokoił brata którego widział przy
gospodarności opływającego we wszystko.
Najazdy i odgrażania się ~~gdy mu~~ zmu-
siły Henryka VI. iż dla zabezpieczenia się
i swoiego potomstwa przeciw grabieży
brata, który zniszczywszy i pofantowawszy swoje xię-
stwo Brzeskie chciał teraz wzamian
Wrocławskiego ~~iż~~ do krolu poniżającego
go W r 1324. ~~20 Kw~~ poddał swoje xię-
stwo Cesarzowi Ludwikowi Bawarskiemu
w lenność ten naszego Henryka VI (kto-
rego kochanym kuzynym nazywa (dilectum
affinem) jako też jego córki Elzbietę
Offamie i Małgorzatę jako też wszel-
kie ~~dzieci~~ potomstwo męzkie i żenskie
jakiegoby ~~się~~ xiąże mógł ~~spodziewać~~ mógł
mieć na przyszłość uznał lennikami Państwa
Niemieckiego z Wrocławia Neumarktu i Ura-
zu (Auras) ze swojemi należytościami kto-
re niegdyś Henryk IV dobry probus jui
był Państwu wlenność oddał. Do tego
ze szczególnieyszey łaski dodał iż gdyby u-
marł bezpotomnie wtedy jego żona Anna
gdyby żyła dożywotnie w lenności mia-
ła trzymać Dat Fulda d 20 Kwiet 1324.
Sommersb T I Dipl CXXV p 893 ma
roku 1323 błędnie podług Klose I p 622
Berthold de Tuttlingen Regest diplomat Ludov
Bavar Caes in Oefele Scriptor rer Boic
T I p 748. 6. = Haeberlins Auszug aus der allgem
Welthist B 3 S 172.

Ale to poddanie się Cesarstwu żadnego nie zjednało naszemu Henrykowi pomocy i obrony Bolko ciągiem najeżdżał jego kraje. Wtedy podług podań ~~Dług~~ niektórych kronikarzy miał się Henryk udać do Łokietka ten mu dał pomoc wojskową ale ją wkrótce wyprowadził.

do czego od Króla Jana Czes Luxemburczyka który wtedy już na opanowanie Szlązka dążył był tajnie pobudzany.

Anonym Arch Gnes Chron ~~[illegible]~~ Cracov p 123 sq
Sommersb T II.
Dług. IX. p 981 sq.
Miech IV ~~et~~ cap XV p 151
Cromer XI p 386 sq
Sarnit VI p 1124 sq.
Franz Faber in Origin Wrat idem zeltn meren.
Bzovius Annal Eccles T XIV p 470 idem za Dług.

To jednak poddanie się Łokietkowi mają wielu za błędne — To jednak niezawodna że

~~Gdy~~ Bolesław rozrzutny coraz bardziej wichrzył ~~do czego nawet miał być~~ tajnie namowiony od Króla Czeskiego Jana Luxemburczyka. ~~i konieczność~~ ~~[illegible]~~ Domagał się koniecznie zamiany księstwa a obywatele dwóch radców i kanonika którzy się usilnie temu opierali publicznie na rynku wśród dnia z kościoła[§]

przez nasłanych pojmał i uprowadził. — Wkrótce brata Władysława którego Bolko więzić zwyczajem swoim zostawszy miał(?) [illegible] od Henryka bojąc ~~się [illegible]~~ z swojej przykład który z dwa[?] ~~którzy~~ ~~[illegible]~~ schwytanie. Naradziwszy się za wszystkie(?) [illegible] musiały społ obywatelami chwycił się środka ostatecznego i poddał się Czechom w lennowniczy(?)

Nienawiść ~~[illegible]~~ i zniemczonych Szlązaków ku Polszcze a mianowicie nienawiść

§ Mikołaja von Banz i Jan Mollendorf (byli kanonicy Krakowscy) — Pierwszy ponieważ w tym czasie przez wpływ Króla wszystek otrzymał wolność ale drugi gdy się na pastwikom opierał i obywateli Wrocławskich ażeby Krzyżakom na pomocy zywać gdy zyskali zwrot sobie zamordowanego poznali

punawisi Wrocławian ku Łokietkowi zapewne do skłonienia Xięcia do Czech nie miały się przyczyniły. Miał Król Jan wszędzie w Szląsku a nawet na dworze Henryka VI kupionych przyjaciół których wpływ tajny ale wpływał na tę zmianę polityczną tajemnica zakrywa atoli jednozgodne podania historyków o chytrości jego przebiegłości wątpić niedozwalają o jego tajnych praktykach w Wrocławiu. Skłoniwszy się Henryk VI na stronę Czeską udał się sam osobiście do Pragi r 1327. i tu mu swoje xięstwo oddał w lenność za co na wzajem Jan dał mu xięstwo Glackie dożywocie i rocznie 1000 grzywien srebra. Potem udali się oba do Wrocławia i tu d 4 Kwietnia w dzień S Ambrożego uroczysty hołd wykonany został. we Wrocławiu 1327 d proxima feria post diem Palmarum

Jan Król czeski, który dla dopięcia swoich zamiarów wszelkie środki miał zgodzone, który równie pieniądzmi uprzejmością obietnicą a wdobrze wyrachowanym czasie i gwałtem działał, ciągłe dyzgusty rownie na Polskę i Szląsk ~~Umiał~~ ~~rozgrzewał~~ ~~który~~ ~~stan~~ tak nawiści wzajemnej ~~rozpada~~ ~~nia~~ zubostwa a nawet podłości i zepsucia na których xiążęta Rodu Piasta ~~chyrośc~~ ~~ukłodnie~~ ~~ulegały~~ obszerne jego przebiegom otwierały pole. — Pozorem grzeczności i szczerości, i dobroci tak umiał zręcznie ukrywać zastawiane sidła iż je dopiero każdy wtedy postrzegł gdy już z nich wydobyć się było niepodobna. — Dawno ułożył plan do opanowania Szląska pierwszy krok do tego uczynił r. kiedy kupił Głac od Bolesława (obłąkanego) brata Bernarda X Swidnickiego na Ziembicach na Munsterbergu)

Sommersb I Dipl Siles № CXXVI p 893 sq

Cresius Vita Caroli IV in Freher Scrip Boh p 96.

Petrus Abbas Chron Aulae Regiae Cap XIX p 58 ap Freher.

Anonym Chron Bohem ap Menken Scrip Ger T III p 1762

~~Silvius~~

Aeneas Silvius Hist Bohem p 138 ap Freher

Dubrav Hist Bohemor Lib. XXI. p 175 ap Freher

Balbini Miscell Boh Dec I L III ap VI. § VIII p 56 sq. wiele fałszów podał ówczesny niż odwołuje się na niezbierane listy poddania się xiążąt Szląskich które widział w Archiwum w Karlstein których tylko było wtedy 17. Klose II p 84.

Epitome rer Bohem lib III cap XVIII. p 340 (cf Kl II s

Pelzel. s 187.

Szlązy

Anonym Chron Princ Pol p 51. ap Sommer

Curcus Annal Siles p 95 i on wspomina że radzono naprzod aby się udał do Władysł Łokietka ale potem ~~pl~~ zamiar zmieniono i udano się do Czechy

Schikfus. Schles Chron B I K 28 s 67

Polius Bresl Annal s 128. idzie ze Polskiemi historykami

Henel Annal Siles p 275. o poddaniu się Władysławowi Łokiet powtorzył

Thebes Lign Jahrb T II s 163 sq.

Hanke Siles erud indig p 75

Luca Schles Denkwurd. s 85 sq

~~Pisarze niemieccy~~

Buckisch Prolegom Schles Kirchenh. s 33

Sommersb T I p 281.

Beschaeftigungen mit Bresl s 71.

Versuch uber die Schles Gesch s 50

Allgem Nordische Gesch z Schlözer s 221

Schlözers Vorstellung der Universalhistorie s 194.

Polscy li co wyżey.

Godna jest rzecz uwagi (Kl I p 624) że Władysław Łokietek rozgniewany na Xięcia Wrocławskiego Henryka że ten jego poddanego za rozbój pozad powiesił najechał xięstwo Wrocławskie Henryk dla zabezpieczenia się przeciw temu tembardziey że miał brata ciągle na siebie czyhającego. Zawarł z mistrzem Krzyżackim ~~[illegible]~~ Wernerem, ktory całemi siłami wspierać [illegible] swego przyrzekł nie zawierać ani ugody tylko wspolnie Sommersb T III Dypl LXVIII. p 95 sq.

3 X Legnickie i Brzeg

NB Stenzel p 191. et Dypl 148.

Bolesław III rozrzutny

Z natury męzny i szlachetny, lecz spędziwszy
młodość pod opieką Henryka z Wirbna bi-
skupa Wrocławskiego człowieka lubiącego prze-
zaczerpnął z tego nałogu
pych i zbytku, dalej bawiąc na dworze króla
Czeskiego swojego teścia przywykł do przepy-
chu i wystawności — Rozrzutność stąd stała się
jego naturą która przy szczupłych dochodach jego
księstwa naraziła go na niedostatek i
nędzę ~~złotej~~ aby zapobiedz dopuścił się
licznych błędów i gwałtów przez co nie
tylko siebie zhańbił ale nawet przyło-
żył się do poniżenia innych xiążąt
Szlązkich. — ~~Rys ten~~ Ten obraz charakteru jego ~~ciąg~~
~~jego żywota jaśniej~~ ciąg następny lepiej
nam wyjaśni —

Po śmierci Ojca 1296 liczył lat 10 — Do roku
1302 był pod opieką stryja swego Bolesława
Księcia Swidnickiego a od r 1302 pod wspo-
mnianym wyżej Henrykiem z Würben
biskupem wrocławskim — Wkrótce zwo-
li stanów był uznany za pełnoletniego
i do społności z Opiekunem przypu-
szczony — Zaraz we 1303 zrady Stanów po-
jechał do Pragi i tam zaślubił Małgo-
rzatę córkę Władysława II xiężnę dobro-
tliwą i kochającą swych poddanych. Z te-
ściem swoim zrobił był ugodę na odebra-
nie ~~zagarn~~ wydartych miast i Kasz-
telanij Ojcu przez Głogowczyków, ale ta
nie miała żadnego skutku z powodu
wczesnej śmierci Wacława Po teścia
zgonie (1305) powrócił do Wrocławia —
Po rychłej śmierci szwagra swego Wacława III

lubo później miał równe jak inni pre
dzeni do Korony Czeskiej nie ubiegał się
jednak o nią, lecz połączywszy się z Janem
Luxemburskim który miał za żonę Elżbietę
najmłodszą córkę Wacł II i usilnie mu pomagał do
tej godności – czem sobie Jan umiał zob
wiązać naprzód Bolesława trudno dziś
z pewnością powiedzieć. Dał prawda
Luxemburczyk Księstwo Opawskie w za
staw ze 8000 grzywien Bolesławowi, w nagrodę niejako
jego pretensyi po żonie do korony, ale
nowsi historycy uważają że naprze
czci w r 1310 nietylko Bolesław ale i
jego bracia Henryk (VI) i Władysław
mają tytuł ~~Książąt~~ Szlązka Opawy
i Panów ~~w~~ Wrocławia. słusznie więc
sza że Opawa nie za posag i pretensyi
po żonie ~~Bolesławowi była~~ dana, bo by dana dwaj młodsi bracia nie mieli by... lecz zapewne
zajęła sumę w imieniu wszystkich ksią
żąt Janowi pożyczona od Wrocławian –
Jan już w r 1312 Opawę wykupił –
Brata Henryka (VI) r. 1308 a Władysława
r 1309 przypuścił do spólności rządów
(zob Klose I p 604.) ale kraj był niepo
dzielony. –
W r 1311. rozpoczął Bolesław III dawno
knowaną ~~z~~ z Głogowczykami wojnę
~~dla zemszczenia się~~ za wygnania Ojca
i wydanie większej części dzielnicy Oj
ca. Pierwsza wyprawa pomyślnie mu
się udała, lecz zajmiąłi kończenia rozp
oczętego dzieła, uniesiony pomyśl
ności zaczął, dla rycerstwa wyprawiać tu

turnieje i biesiady, mężnym zaś hojne
nagrody rozdawał jeszcze w pieniądzach jużto w włościach rozdawał, tak dalece że
wkrótce więcej więcej roztrwonił niż
była zyskał w tej wojnie.(+) Tą jego roz
rzutnością przestraszeni bracia (rady
rozsądniejszych obywateli) żądali żądnie
podziału, który nakoniec przy końcu
tegoż roku przyszedł do skutku — Całe
dziedzictwo Ojcowskie podzielono na
trzy części które odtąd nosić będą imio
na Xięstw Wrocławskiego Lignicy
i Brzegu. Ostatnie lubo najmniejsze
wybrał Bolesław III bo mu Henryk VI
z Wrocławskiego 18000 a Władysław z Li
gnicy 32000 grzywien byli obo
wiązani wypłacić, a za pomocą tej
sumy marzył o szczęśliwych zdobyczach
na Głogowczykach — Henryk VI (Wrocła
wski xiążę mądry i spokojny na
łożące bratu 18,000 Grzywien wkrótce spła
cił Władysław zaś Lignicki, który
przy ograniczonym rozumie jeszcze
nie najlepszych miał doradzców nie mo
gąc 32000 grzywien spłacić przypuścił
do spólności w rządach Bolesława i
wkrótce przez niego z całej dzielnicy
wyzuty został (jakto pod tym dziełem
szczegółowo wyłożono) Theb II p 147-9

Bolesław naprzód osiadłszy w Lignicy jako wierzy
ciel zaczął tytułu pana Lignicy używać
wkrótce dla słabości rozumu zaczął przy
wileje rozmaite nadawać nie radząc
się o Władysława — i tak r 1312 nadał

(+) Theb II p. 145-6

siostrom Begwinom (Beguinen) przywileje innym duchownym służące Theb II p 146 N
~~B 1310 przedał miastu wolne 3 Huby na pastwisko ib p 146 No 7~~
Ru 1313 Nadał zupełną wolność pastwiska na 3ch hubach – a w r 1314. potwierdzając miastu dawne przywileje uwolnił je na wieczne czasy od wszelkich danin składek podwód i służebności. Theb II p 126
W r 1316 21 Lipca potwierdzając znowu przywileje nadał miastu Lignicy prawo Murarii palne i poddał pod jego sądownictwo wszystkich xięstwa poddanych wyjmując atoli od te go lenników xiążęcych Theb II p 150
Oczywiście że takie postępowanie Bolesława nie mogło się podobać bratu jego Władysławowi, wziął się do broni ale ~~jakto (zob:) zupełnie wyparty został Theb II p 151 sq~~ zwyciężony zupełnie z xięstwa wyzuty został obiecał mu prawda Bolesław płacić 500 grzywien pensyi, lecz tylko obiecał bo przy ciągłym niegospodarstwie nigdy mu jej regularnie i rzetelnie nie wypłacał. Theb II p 151 sq
W r 1317 d 13 Lip potrzebujący Bolesław pieniędzy przedał Lignicy dochody z jatek mięsnych chlebowych i szewskich jako też i targowe (Stadtgeld u Marktrecht) d 12 Listop Nowem przywilejem przedał im kawał lasku nad rz Czerną (Schwarzwasser) i pozwolił wybudować nowych jatek szewskich 10. i wystawić garbarnią a 25 Listop ustąpił im dochody ze sklepów Kupieckich ~~Theb II p 152 No 6~~ Do części

to ciągłe frymarczenie dochodami jasnym
jest dowodem niedostatku i niegospodar
stwa ze strony xięcia a ze strony miast
~~wczes~~ zakupywanie przywilejów dźwigało
miast do wolności — Dla ubespieczenia
sobie korzyści z nabytych swobod, czyli
z powodu ~~niewiadomych nam~~ zaszłych
zatargów które nam nie są wiadome
w r 1318 postarali się ~~Lignicanie~~
u Bolesł III o nowy dokument (pod
d 20 Marca datowany) mocą które-
go ~~to~~ Bolesław III swoim i swoich
następców imieniem obiecuje w ob
rębie miasta Lignicy ani w należą
cych do niego włościach żadnych kra
mów i jatek ze szkodą Lignican
nie wystawiał ani nowych miaste
czek nie wznosić — Theb II p 152 N° 3

22/4 36

W r 1315 ~~wspomagając~~ Janowi Luxemburskiemu
przeciw Wilhelmowi Landsteini i innym
zbuntowanym Czechom utrzymuje 500
kopijerów swoim kosztem co przy złem
gospodarstwie zupełnie go zubożyło.
Theb II p 153 N° 5.

W r 1319 i 1320 prowadził Bolesław
wojnę przeciw Konradowi I (V) Oleśnickie
mu, która mu się tak szczęśliwie udała
że Konrada opuszczonego od braci ~~prawie~~ ze
wszystkiego prawie wyzuł. Nieszczęśliwy Konrad
w jednej sukni błąkał się jak żebrak od
domu do domu gdzie nie ~~mógł znaleźć~~ lato

gdzie mu litośnego przyjęcia nie odmawiano
Bolesław mimo licznych błędów łatwy
do uniesień szlachetnych zlitował się
nad nieszczęsną krewnego xięcia dolą ~~oddał~~
przestając na sławie samej ze zwycięstwa
oddał mu prawie całą dzielnicę zostawiwszy
sobie tylko ~~kasztelanie~~ zamki (Namysłów
Bierutów Kluczbork Byczynę Kożań (Ku-
censtadt) Wołowę i Lubusz tudzież poź-
niej i dwa ostatnie powrócił mu
Theb II p 155 № 1–5. Tego szlachetnego
~~postępek~~ czynu chwałę wkrótce nie
rozsądną rozrzutnością przyćmił — Po
zwycięstwie zaczął dla rycerstwa wypra-
wiać uczty i turnieje i hojnie zasłu-
żonych nagradzać przez co tak swoje
dochody wyczerpnął iż wkrótce ~~xxx~~
~~domu~~ sam w największym niedostatku
żyć musiał, dla poratowania się udał
się do zwykłego w owym wieku środka
dla xiążąt, do fantowania dochodów
lub włości i przedawania przywilejów
a nawet do gwałtów poniżających god-
ność xiążęcą — W r 1320 d 16 Maja
przedał Lignicanom opłatę od Soli
(duas maldras Salis) za 50 Grzywien Zwa-
nunkium prawda iż jeśli im tej dan-
iny na S Jakób w roku następującym
nie odda ta opłata miała na zawsze
zostać własnością miasta i została + Theb II p 161. № 1

~~Nu~~ W r 1321. ciśniony niedostatkiem żądał od mieszczan Lignickich podatku ~~w~~ majątku ~~mimo~~ lubo ~~że~~ ich dawniej od tego danem przywilejem uwolnił, mieszcza nie nieprzyjęli tego ~~żądania~~ żądania, jednakże tytułem ofiary złożyli mu 1200 grzywien, zaco Xiążę dał im nowy przywiléj (d 27 Marca w Lignicy) przez który ich nietylko uwalnia na wieczne czasy od podatku majątkowego lecz nadto że Mieszczanie tej stoli nieprzyjaciel cy ~~od~~ majątku swego gdzie bądź w jego Xięstwie posiadanego tylko składkę spólną z miastem dawać będą obowiązani. Theb II p 160 sq N° 3.

Ciągły niedostatek był powodem że bogatego żyda z Xięstwa Swidnickiego zła pawszy do poty więził dopóki mu ten 8000 florenow nie złożył — Za swoim poddanym ujął się X Swidnicki a nasz Bolesław ponieważ już zmarnował pieniądze dla zagodzenia sprawy dał Swidnickiemu w zastaw Kremzu — Że Bolesława III lubiące go wojnę do tej zgody przyjaźn Bernarda z Lokietkiem skłoniły łatwo się domyślić możemy

Theb II p 160 N° 2.
Cureus p 95
Schickfus II c 7 p 42 et c 27 p 89

Około tego czasu zastawił Bol III obywatelom
Wrocławskim Goldberg i Hojnow (Haynau)
które jak później zobaczemy Jan czeski
wykupi Theb II p 160 n° 2

Z niegospodarstwa i niespokojnego charakteru
umiał korzystać Jan ~~Czeski~~ Luxemburski
Od dawna zamierzył on przyłączyć i Szląsk
do Korony Czeskiej w tym celu wszystkich
~~[illegible]~~ środków użyć nie wachał się —
jednym pochlebiał drugich stra-
szył — potrzebnym pieniądzy pożyczał
innym ~~pieniądzy~~ ciemności dawał lub obiecywał
słowem niby ~~[illegible]~~ każdemu dobrze życzył
i sprzywiązania obcy interes popierał
swój swój kierował — Naszego Bole-
sława III uwielbianiem jego talentów
i nadzieją korzyści całkiem umysł
opanował — W r 1321. powołał go na
rządzcę Królestwa Czeskiego do Pragi —
przyjął Bolesław ten zaszczytny urząd po-
chopnie: pozmorzył się wydatki dla
~~[illegible]~~ utrzymania ~~go~~ powagi na tej na-
wej godności na które jednak Jan
wyjeżdżając za granicę nie zostawił
funduszu — Chron Aul. rey. ap. Dobner V p 38
W następującym roku Jan powróciwszy
do Czech uwolnił Bolesława od obo-
wiązków i w nagrodę poniesionych kosz-
tów dał mu zamek Lubin w sumie
4525 grzywien i dopiero go w r 1329 wy-
kupił De Ludewig Reliquiae MS IV p 1 ...

Powróciwszy

Powróciwszy z Czech uboższy niż pojechał porównywając swój niedostatek z obfitością Henr. VI. Wrocławskiego a podobno i od chytrego Jana podżegany zaczął już swe żale rozwodzić iż w podziale był skrzywdzony. Z początku przypuszcza bogactwa jego poddanych swobodom jakie im Henryk udzielił zaczął go w tym naśladować —

W r. 1324 d. 1 Listop. nadał Legnicy i innym miastom prawo Magdeburskie a prawo polskie zwane Zaude powszechnej ręki zniósł — Theb II p 162 N. 6. Po zaprowadzeniu tylko nowych sądów musiały powstać oczywiście między nowemi i dawnemi sędziami spory gdy nie było pewnej między oboma granicy dla położenia im końca w r. 1327 d. 2 Lutego nowym dyplomatem prawo polskie zupełnie skasował i tylko o Dziedzictwach Majątkach i Spadkach sędzia polski (Zaudenrichter i Zaudner) miał prawo wyrokować. Theb II p 168 N. 1.

R 1325 d. 13 Lipca dał Legnicy przywilej mocą którego Sołtysi i Chłopi za długi które w tym mieście zrobią w tymże mieście mają bydź sądzeni — A 27 Wrześ. przedał miastu pastwiska zabrane Hojnowska — W r. 1326 d. 3 Czer. potwierdził Legnicy dawne przywileje nadto nowy przydał (de non evocando) iż od sądu Legnickiego nie mogło bydź

bydz apellacyi ~~a nawet wyprawach Mo~~ ~~rczan~~ tylko do xięcia który przez swego nadwornego sędziego ostatecznie na zamku lub wśród murów miasta wobec sędziów miejskich podług praw obo wiązujących miasto ostateczny wyrok wydawał — Sheb II p 162 Dnia następującego (1325) przyrzekł uroczyście Lignicanom iż od tąd należące sobie opłaty sam odbierać w przyzwoitem czasie odbierać będzie i nigdy ich dłużnikom nie przekaże.

Sheb II p 162

Z tych samych powodów co Lignicanom nadawał i innym miastom korzystne przywileje, i tak Goldberg r 1325 d 13 Lipca uwolnił od cła w całym swoim xięstwie

Sheb II p 162 № 6.7.

Lubo za te przywileje znaczne skarby wpływały do skarbu xiążęcego jednakże uważając je wypunie ~~[illegible]~~ podobne postępowanie zmniejszające co dzień prawa i dochody xiążęce przyspieszało upadek jego — Bolesław co dzień większego niedostatku doznające co dzień bardziej zazdrosnem okiem na brata Henryka V wrocł. poglądał — Podmówiony od Jana Czeskiego ze przypodziale został pokrzywdzony, zażądał aby mu brat ustąpił xięstwa Wrocławskiego a wziął Legnickie za dłużone — a gdy ten odrzucił tak

dzikie

dzikie żądanie zaczął potajemnie przez
wysłanych opryszków najeżdżać Wrocł
a potem i wyraźnie wziął się do gwał
tów, (które pod Wrocł opisaliśmy.) czem
Henryka VI ~~nie widząc dla siebie~~
~~ratunku bezpieczeństwa w domu~~ zmu
sił iż ten dla swego swych dzieci
i poddanych bezpieczeństwa poddał się
w lenność Janowi 1327 jakto obszer
nie pod Wrocł wyłożyliśmy

~~Sheb II~~ p 162–167 N° 8–15.

Krok ten zemsty braterskiej, lubo słusznej, wyzuwającej Bol i jego potomstwo z przyległego dziedzictwa (gdyż Hen VI miał tylko corek) znaczno go obu tych dotąd ludz
~~Bolesław III~~ Dotąd ludził się przyjaźnią
Jana sądząc ~~i mniemał~~ że przy Jego pomocy za
Księstwo Wrocławskie otrzyma, gdyż ~~[illegible]~~
~~Henr VI nie miał potomków płci męs~~
~~kiej~~ a tym sposobem z ~~[illegible]~~ nie
dostatku wybrnić ale ~~[illegible]~~ teraz znalazł ~~przez~~
~~[illegible]~~
~~Ale lenności odraza~~ nawet się nadziei
ogołocony ~~[illegible]~~ został zto jeszcze przez
tego Jana ~~[illegible]~~ którym ~~tylko~~ [illegible]
położył ~~[illegible]~~ — (Uniesiony gniewem za
takie chytre postępowanie ~~[illegible]~~ wyrzucał
mu, iż mu r 1311 dopomógł do małżeństwa
i tronu dalej ~~że na jego wsparcie~~
~~utrzymywał 300 Kirysjerów~~ że mu
odstąpił ~~[illegible]~~ Opawy za 8000 grzywien
lubo ona przeszło 10000 należało. nadto ~~dotąd~~ że
na jego wsparciu utrzymywał 3000
Kirysjerów i inne swoje przysługi.
Miał nawet nie oszczędzać obelg między

~~innemi zape~~

zapewiają wielu że nazwał Janaszka
wiarołomcą i krzywoprzysięzcą — gdyż
mu ten dawniej w Ugodzie uczynionej
i przysięgą na hostyi stwier-
dzonej przeciw wszelkim nieprzyjacio-
łom nawet swoim krewnym dawać
pomoc przyobiecał — a teraz sam go
z dziedzictwa ogołacał — Jan tłuma-
cząc się niby z szyderstwem po-
wiedział że prawda że mu przy-
rzekł pomoc przeciw wszelkim
nieprzyjaciołom pomoc i tej mu
nie odmówi w razie potrzeby ale
nie przeciw sobie —

Thib. II p. 166 N° 14
Hagec Chron Boh in Zob 1386 - 3 - 6 dz.
Cromer in Wladisl Ed Col p
Sarn ann P I 6 p 306
Dług.

Tak Jan ciągle zmierzał do władzy nad
Śląskiem nie zważając co o nim mówić będą
z każdej okoliczności korzystał do czego mu
i stan ówczesny tego kraju nastręczał —
Jakoż około tego czasu wygnany z dziedzi-
ctwa przez Bolesława Włodko = Władysław
powrócił z Mazowsza i wznowił swe pre-
tensye do Xięstwa Legnickiego, a gdy mu
Bolesław nic dać nie chciał, zapisał
swe prawa Janowi Czeskiemu. Akt
ten miało wielu szlachty mieszczan Legni-
ckich, iżby to z litości nad nieszczęśliwym
Włodkiem czyło

Wodlewem jużto z niechęci ku marnotrawcy
Bolesławowi podpisał
Theb II p 167 N°1.
Schikf I p 68 c 28.

Tak utorowawszy sobie Pan drogę do pa
nowania nad Lignicą wezwał Bolesława
osłabionego rozrzutnością i znienawidzonego
równie od poddanych jako i od spółbraci
Xiążąt do hołdu ten odrzucił dumnie
to wezwanie z pogróżką że swej wolno
ści orężem bronić będzie — Nie zważał
Pan na słowa bezsilnego — Zastawione
wprzód Wrocławianom przez Bol miasta
Goldberg i Hajnow = Hain namocy praw
Seniora lennego wykupił (Cureus p 97 — Schik
fus p 68) albo co pewniej ~~zajął nie~~
~~wydawszy biednym Wrocławianom~~ ~~wierzycielom~~
~~a~~ zapis ~~od~~ hytrze wyłudziwszy zajął nic nie
dał biednym wierzycielom Theb II p 168
Sarnic Annal Pol VI p 306. — Te mia
sta ofiarował częścią zwrócić Bolesł byle
mu hołd złożył lecz i tą ponętą nie
dał się uwodzić Bolesł. owszem zaczął
się szykować do obrony — potrzebując
na to pieniędzy przedał Lignicanom
etc — W akcie ówczesnym wyraźnie do
dane zostały wyrazy że ta ugoda ma
bydź ważna choćby nawet Bol to
miasto komu innemu przedał lub
ustąpił. Ztąd wyraźnie widać jako

widać jak niepewne było jego panowanie
Wezwał i innych xiążąt do ~~[illegible]~~ wspól-
nej obrony lecz na próżno ledwo kilku
połączyło a mianowicie Jan Ścinawski bo umyślił niepewno się tanim — Zgromadziwszy
wojsko rozpoczął ~~wojnę~~ wyprawę 1327-8
od zniszczenia xięstwa Wrocławskiego
nad którem chciał panować i własnych
poddanych szczególniej Lignicanów o
których miał podejrzenie że są w po-
tajemnym związku z Janem prze-
co ~~do~~ resztę miłości jeśli jeszcze miał
jaką tak potrzebnej panującym utra-
cił — Okazało się to wyraźnie kiedy
Jan powracając z wojny Pruskiej 1329
wstąpił do Wrocławia z dostateczną siłą
do położenia końca ~~wojnie~~ najazdom —
Wtedy wszyscy opuścili Bolesława a na-
wet zaciężna drużyna rozbiegła a na
domiar nieszczęścia własni poddani
z Wrocławskim Magistratem zanie-
śli skargę przed Jana na Bolesława
~~w tej dz~~ za rozmaite krzywdy
i gwałty a mianowicie Lignicanie
żądali aby się zrzekł prawa zastawu
miasta za długi — Ujął się Jan
jako najwyższy Senior za poddanemi
Bolesław rad nie rad

Przypisy do X Lignickiego

11 Rozrzutność Bolesł. III była powodem że młodsi żądali podziału dziedzictwa Ojcowskiego, który zaczęto i ukończono r 1311. w tym sposób. Zrobiono Części czyli Księstwa trzy t.j. Wrocławskie Lignickie i Brzeskie Ostatnie lubo najmniejsze wybrał Bolesław III bo mu zato Henryk z Wrocławskiego 18000 a Wacław z Lignickiego 32000 grzywien miał wypłacić.

Dług. IX p. ad An 1314.

12 Podług Schikf (II c 7 p 41) tylko miał mieć Władysław rocznej pensyi 50 grzywien —

13 Za świadectwem Thebes II p. 46 N. 6.7. ~~[illegible]~~ w latach 1312, 13, 14. nadawał przywileje w Lignicy atoli wraz był spólnikiem albo też jeszcze Władysław był na Edukacyi — itak w 1312. Siostrom Beguinom (??) przyznał swobody innym duchownym służące. — 1313. Nadał miastu wolności pastwiska na 3 Hubach — 1314. Uwolnił mieszczan od danin składek i [illegible] —

Od r 1317 już w Aktach Lignickich żadnej wzmianki nie ma o Władysławie lecz tylko we wszystkich Aktach Bolesława imię znajduje się Thebes II p 152 n 3

Itak w r 1317 13 Lis. przedał Lignicy opłaty z jatek mięsnych chlebowych i szewskich jako też ~~opłaty~~ targowe (Marktrecht oder Städtegeld — Później 12 Listop tegoż roku przedał ~~im~~ Miasta kawał lasu nad Cz Schwartzwasser. i pozwolił wystawić nowych jatek 10 szewskich i Garbarnia (Gerbe Haus) A 25 Listop przedał im dochody ze Sklepów (Kaufkammern)

W r 1318. d 20 Marca obowiązał się Bolesł III wraz
im i dwoch następców imieniu w obrębie
miasta Lignicy ani jego w należących doniego wło-
ściach żadnych kramów ani jatek ze szkodą
Lignicanów nie zakładać ani nowych mia-
steczek z ich uszczerbkiem nie wznosić.

Theb II p 152 n3.

§ 5 Korzyści które mu zwycięstwa
przyniosło rozrzutność nieporządna zniweczyła.
Pokonawszy Konrada ciągle dla rycerstwa
wyprawiał uczty turnieje, chojnie zasłużo-
nych nagradzał, przez co wkrótce tak swój skarb
wyniszczył iż sam w największym niedostat-
ku żyć musiał dla poratowania się uda-
wać się musiał do fantowania docho-
dów lub włości przedawania przywilejów a nawet
do gwałtów i poniżających godność sięga-
ca królów.

r 1320 d 16 Maja przedał Lignicanom
opłatę od Soli (duas maldradas salis) za
56 grzywien z warunkiem iż jeżeli im
tej sumy na S Jakób roku przyszłego
nie odda ta opłata miała na za-
wsze zostać własnością miasta. Theb II p 160 N1

Niedostatek pieniędzy był powodem że bo-
gatego żyda z dzielnicy Swidnickiej zła-
pał i dopoty nie wypuścił dopóki mu
8000 fl. nie zapłacił. Za poddanym swo-
im ujął się Bernard X Swidnicki a
nasz Bolesław ponieważ już zmarnował pieniądze dla
załagodzenia tej sprawy dał Swidniczanom
w zastaw Niemczę. Z przyjaźni i pokrewień-
stwo Bernarda z Łokietkiem Bolesława III

do

Bolesława III do zmiennej zgody skłoniła łatwo się domyślić można.

{Thebes II p 160 № 2
{Cureus p 95 Schick. II c 7 p 42 et c 27 p 89.

Około tego czasu zastawił Bolesław III obywatelom Wrocławskim Gotberg i Hayn (Haynau) (Theb II p 160). które jak później zobaczemy Jan ~~ny~~ kr. Czes. wykupił

W

W r 1821. zniszczony Bolesław długami żądał od ~~swoich~~ mieszczan Legnickich podatku od majątku (mimo danych dawniejszych przyrzeczeń że ich od tego uwalnia) ale mu go mieszczanie odmówili, jednakże ~~dla wsparcia go~~ złożyli mu w ofierze 400 grzyw. za co tegoż ~~przypisał~~ dał miastu nowy przywilej (27 marca w Legnicy) że ich na wieczne czasy od podobnego rodzaju podatku uwalnia, nadto że mieszczanie tejże stolicy ~~ścisłej~~ z majątku swego czy to wśród ~~miasta~~ czy gdzie bądź w księstwie posiadanego tylko składkę z majątkiem dla księcia dawać obowiązani.

Thebes II p 160 et № 3.

Z jego niegospodarstwa i jego wojennego a ~~niespokojnego~~ charakteru umiał korzystać Jan Czeski Luxemburczyk. Od dawna zamierzył on przyłączyć Szląsk do Korony Czeskiej w tym celu celu wszelkich środków użyć nie zaniechał tej — jednym z pierwszych brał drugich starszych potrzebnych pewny

pienędzy pożyczał ~~albo~~ innym lennoś[ci] da-
wał lub obwarzał — Naręczył Bolesławo-
wi III nadzieja korzyści i poddaństwa
mi całkiem sobie pozyskał stało ~~się~~ w 1321.
r.

Przy 6

Powróćmy do Czech włożyć im pojechał
porównywając swoje ze niedostatek z obfi-
tością Henryka VI Wrocł zapewne i mo-
wami hytrego Jana podżegany zawsze
zazdrosnem okiem nań poglądał, Z początku
przypisując bogactwo jego poddanych ko-
nym przywilejom które Hen VI Wroc.
wianom udzielał zawsze go w tym pu-
ce naśladować (die Sheb p. 162) — Wr.
Od 1 Listop nadał Lignicy prawo Mi-
odeburskie a zniosł zupełnie Polskie
zwane Zawda — R 1325 d 14 lip dał
Lignicy przywilej aby Sołtysi i chłopi
ji które w tem mieście zrobią przed sąd
tegoż miasta sądzeni byli — a 27 Wrze
tegoż roku przedał miasta ~~~~
ze bramą Haynawską — R 1326 d 3
Czerwca potwierdził Lignicy dawne przy-
wileje a nadto ~~dał~~ nowy przydał de
non evocando iż ~~przed~~ ~~Mieszczanin~~ od sądu
Lignickiego nie mogło być ~~przed~~ ~~inny~~
sąd ~~zapozywany~~ apellacyi a ~~nawet~~ że wspo-
wać nieprzeciw Apellacya ~~tylko~~ przed sądem ...
ku dziejzym albo wśród murów miasta
~~niej~~ odbyć się była powinna podług
praw miejskich i w obecności sędziego
miejskiego — Dnia następującego (4 Czer) ...

d. 4 Czer) przyrzekł Lignicanom iż odtąd należące sobie opłaty (sam) w przyzwoitym czasie odbierać będzie i nigdy ich dłużnikom nie przekaże. — Theb II p 162 № 6.7. Nakoniec

Z tychże samych powodów co Lignicy nadawał i innym miastom korzystne przywileje np. Goldberg r 1325 d 13 Lip uwolnił od cła w całym swoim xięstwie

wszystko z Thebes II p 162 № 6.7.

Nakoniec w r 1327 prawo polskie (Landen Recht) (prawie zupełnie skassował sędzy Polskiego w Ludner od Landen Richter) władzę ograniczył do spraw względem dobr dziedzicznych i własnych. Theb. II p 168

Gdy tym sposobem nie mogąc swoich interesów poprawić podmówiony od Jana żądał od brata Henr VI aby mu ustąpił dzielnicy xięstwa wrocł. i wziął jego zadłużone, a gdy ten odrzucił tak dzikie żądanie zaraz z początku tajemnie przez wysłanych najprzód wrocławskie xięstwo a potem wszędzie do wyraźnych gwałtów zmusić Henryka VI dla swego swych dzieci i poddanych bezpieczeństwa, poddał się w lenność Janowi 1327 r, z kłóto ob...zernej pod Wrocławiem wyłożyłismy — (cf Thebes II p 162 167 №. 8–15)

Krok ten zemsty braterskiej lubo słuszny, wyzuwający Bolesława i jego potomstwo z pięknego dziedzictwa gdyż Henr V nie miał potomka płci męzkiej obudził mocno naszego Bolesława III który się ~~nie po dobnego ze strony Jana~~ ciągle łudził nadzieją że za pomocą swojego Jana złotym być pokrzepiony przyjaźnią zawsze dwojemu ubóstwu teraz przez niego ~~do ost~~ nawet z nadziei wyłonienia z nędzy wyzuty został równie ...enin, wyrzucał nniewdzięczności, iż mu r 1311 dopomógł do macierzyństwa z tronu, dałej że mu

ᶠ dalej że mu dawał 500 Kirasyerów przeciw buntownikom /

że mu oddstąpił Opawy za 8000 grzywien kiedy mu się 10,000 należało ᶠ nakoniec że zazywał go Krzywoprzysięzcą iż mu dawniej Jan przysiągł na świętą hostyą przeciw wszelkim nieprzyjaciołom dawać pomoc i jego dziedzictwa i praw bronić ch... Na to Jan szczerością odpowiedział że prawda że mu przyrzekł pomoc przeciw wszelkim nieprzyjaciołom ale nie przeciw sobie.

Thebes II p 166 N° 14.
Hagec Chron Boh in Joh f 380-3-6
Cromer in Wladislao Ed Col p
Sarni. Ann Pol I. 6. p 306.

Jak Jan ciągle zmierzał do władzy nad dłuż Szląskiem nietwierdzając o onem tylko ~~Do tego miejsca~~ mowić będzie a gdy

Około tego czasu ~~wstąpił~~ wygnany przez Bolesława Władysław (Włodko Slothen.) powrocił z Mazowsza i wznowił swe pretensye słuszne do księstwa Legnickiego, a gdy mu Bolesław nic dać niechciał zapisał swe prawa Janowi Czeskiemu, ~~do tego~~ akt ten miało wielu mieszczan Legnickich już to z litości nad nieszczęśliwym Włodkiem już to z niechęci ku Bolesławowi marnotrawnemu podpisać

Thebes II p 167 N°1.
Schikf I c 28 p 68.

Tak utorowawszy sobie drogę Jan do panowania nad Szląskiem wezwał Bolesława ~~do tego~~ osłabionego rozrzutnością do hołdu etc

Przy 7. Potrzebujące ‡ na tę wojnę pieniędzy pro... Legniczanom etc, w akcie ~~tym~~ umowy... wyraźnie dodane wyrazy że ta ugoda ma być ważna choćby nawet to miasto komu innemu przedał lub ustąpił. Akt wydał

jak niepewne jego było panowanie — Zebrawszy

przy 8 Z ~~[illegible]~~ powróconych dóbr i pofantowanych miast Bolesław III oddał (1329) synowi Wacławowi, już 23 lat mającemu powiat Haynawski Theb II p 174

Poniżenie ~~[illegible]~~ jakiemu uległ ~~[illegible]~~ Bolesław powinnoby go było nauczyć że bez porządnego gospodarstwa [oszczędności potrzebnej] ~~równie straże~~ jako i przy biednym niezmiernie obejść się nie potrafia lecz marnotrawstwo u niego stało się nałogiem nie podobnym do uleczenia — ~~st~~ Widzieli śmy ~~my~~ że wobec Jana potwierdził przywileje Lignicanom lecz je wkrótce naruszył i nanowo zatwierdził tegoż r (1329) d 9 Listopada — W następnym r 1330 d 23 Listop przedał Lignicanom za 110 grzywien Opłatę od trunków (Schrot amt) tegoż roku zastawił miasta Brzeg i Oławę — (komu?)

Thebes II p 175

Władysław X. Lignicki

Zdolności ograniczonych lecz dobrotliwego serca dał się namówić do stanu Duchownego Bolesławowi lecz gdy iuz miał Dyakońskie święcenie brać porzucił go i do Xięstwa Lignickiego powrócił. Niemogąc zapłacić należącey summy Bolesławowi oddał mu połowę swey dzielnicy w zastaw oba mieli razem rządzić i zyć w Lignicy (1) lecz niedługo była między braćią zgoda Władysław chciał się pozbyć Bolesława Bolesław poimał go r. 1316 i zmusił do zrzeczenia się Lignicy za dożywotną pensyą 500 Grzywien. Władysław żałując tey ugody awanturą gdy mu brat pensyi niepłacił, z bandą zbroynych opanował zamek szlachecki Hornsberg i ztąd napadał dzielnice braci, ale przez chłopów wsi Jenikaw i Würben poimany przez rok w więzieniu siedział tu wpadł w szaleństwo przyszedłszy do zmysłów wypuszczony z więzienia 1319 żył czas niejaki z miłosierdzia szlachty i proboszczów swojego Xięstwa, których kolejno odwiedzał aby się nienaprzykrzył. Nakoniec udał się do Polski i tam zaślubił Elżbietę Mazowiecką córkę Bolesława (2) porzuciwszy dwa lata żonę wrócił przyjechawszy w 4 latach posag, w roku 1323 do Szlązka a gdy mu brat niechciał oddać Lignicy przez zemstę zapisał swoje Xięstwo Królowi Janowi Luxemburg r. 1327!! kumu(?) ten hytry monarcha umiał tego na swą korzyść użyć przyjął zapis i zaprosił Władysława do Pragi lecz dojechawszy tu zapomniał o nim (3) Żył ten nieszczęśliwy Xiąże w Pradze w nędzy jeszcze r. 1338 {Chron Aul Reg ap Dob ner IV p 417}

1.) Dlug IX p ad An 1314 et 1323.
Theb II p 1486
Miechow IV cap 14.
Cromer (Lib II p 357)
Schram ap Som I p

Kromer XI Bel p 194.
Dlug ad an 1323
Theb II p 152-4.

(3) Dlug ad An 1323
Chron Aule Rey ad an 1327

Bolesław III rozrzutny.

Objął rządy r 1302 zwolił stanów pojechał do Czech i tam bawił do r 1305. Zaślubił Małg. cór. Wacł II. w r 1303 ...

Zaczął przymierze z Wacławem III Czeskim teściem swoim na odebranie wydartych krajów Ojcu ale dla ciebie to zadniego niemogł Wrocł. Mając równe prawo po żonie do Korony Czeskiey z Janem Luxem. przestał na X Opawskim danym sobie w zastaw za 8000 grzywien srebra, odtąd r. 1310 tytułu Xiążęta Szląska Opawy i Panowie Wrocławia i Lignicy na mnieyszey pieczęci. Henryk VI panem Lignicy się mianuje r. 1312 Opawę wykupił Jan r. 1311 (1) Zdobył na Głogowskich niektóre zamki wydarte. Podział r. 1311 zaczęty dokonany. Niegodziwy iego postępek z bratem

Hen VI r 1308 a Władysława r 1309 przypuścił do rządów

(1) Theb II p 141/142.

Co go tak uniosło iż zaczął wyprawiać turnieje rycerstwu hojne nagrody dawać przez co więcey stracił niz zyskał. ... braćia ... zapewne z rady ... zaczęli żądać podziału etc

z bratem Władysławem i Henrykiem pod temi Ślązakami
Rozrzutny lubiący zabawy turnieje wyprawiał rycerstwa
miłość podarunkami sobie zjednał. Dla dostania pieniędzy
dobra zastawiał. Namurz X Świdnickiemu – Goldberg i
Haynau Wrocławskim obywatelom – Miastom przy-
wileje nadawał szczególniej Lignicy. Goldberg gdy wolność
od r. 1324 ~~po~~ wszystkim miastom zniemczonym po-
zwolił używać praw Magdeburskich a polskie (zamiast Landu) zniosł.
Nie rozsądna rozrzutność do tego stopnia poniżyła jego charakter iż nawet ~~nawet~~ nie wstydził się po drogach napadać i majęt-
niejszych tak schwytawszy dopóty niewypuszczał dopóki
mu się dobrze nie okupili. Pokrewieństwo przez żonę
a bardziej jeszcze podobieństwo obyczaj połączyło go ściśle
z Janem Luxemburskim królem Czeskim którego to
przyjaźni skutek ostateczny był poniżenie nietylko
innych książąt Szląskich ale nawet samego Bolesława
On to najwięcej dopomógł Czechom do narzucenia
poddaństwa lennego na Szląskich Książąt || w r. 1318
pomagał Królowi Czeskiemu przeciw Wilhelmowi
Landstein i innym buntownikom Czeskim utrzy-
mywujące 500 kirasyerów swoim kosztem co przy
złem gospodarstwie zupełnie go z ubożyło [f] w r. 1319 i
1320 uczynił Bolesław wyprawę przeciw Konradowi I
Oleśnickiemu która mu się tak szczęśliwie udała iż
ze wszystkiego Konrada opuszczonego od braci wyzuł –
Nieszczęśliwy Konrad w jednej sukni tułał się jak żebrak
od domu do domu. Wtedy zdjęty litością Bolesław oddał
mu Xięstwo zostawiwszy sobie tylko zamki Namysłów
Bernstadt (Bierutów) Kreuzberg (Kluczbork) Byczyne Konzenstadt, Wołów
i Lubus?? lecz później i dwa ostatnie darował mu [f]
Wr. 1321 powołał go król Czeski na rządcę Królestwa do Prag. Przyjął tę
godność Bolesław pomnożył się wydatki na tę godność
Jan wyjeżdżając za granicę nie zostawił funduszu (a)
W następnym roku zdaje się że Jan powróciwszy
do kraju uwolnił od obowiązku Bolesława i dał
mu w nagrodę zastawem zamek Lubin za 4525 grzyw.
i dopiero go r. 1329 wykupił. (b) ~~Gdy się rozrzutnością~~
~~i marnotrawstwem zupełnie ostabił w tedy Jan ro-~~
~~biewszy obu tajnych przyjaciół rozerwał od niego~~
~~natarczywie~~

[f] Theb II p 153 N° 5

[f] Theb II p 155 ij N° 1505. / pr 5

a) Chron Aul reg ap Dobner P V p 381.

b) De Ludewig Reliquiae MS T V p 607. / pr 6

~~zalemnywie~~ hołdu Bolesław odrzucił a pogróżką że swey wolności orężem bronić będzie Nizważał na to Jan. Zastawione Wrocławianom z. Bolest Goldberg i Haynau wykupił. Otwarty się teraz wyjął Król III oczy ale pozno ~~Wzywał~~ ~~tenże~~ Bolest Kiąż szłgtuch do obrony ale spróżno bdwo Krótko potrzyło się z nim. pr 7 w 1327–8. Zebrawszy woysko gwałtownością i rabunkami więcey sobie jeszcze nieprzyiaciół zrobił szczególniey Lignicy obywatelom ~~obrazy~~ (dokuczał) o których miał podeyrzenie że z Janem trzymali przez co całkiem ich przełożył stracił. Okazała się ta niechęć widocznie gdy Jan 1329 powracając z woyny Pruskiey wstąpił do Wrocławia wtedy wszyscy opuścili Bolesława a nawet jego właśni poddani społnie z magist. Lignickiem za E ~~on wtedy ujrzał że musiał do układaniu~~ ~~się zaraz złożyć musiał hołd~~ || Kochanemu szwagierkowi 9 Maja który mu za to w dowód przywiązania którym ~~go~~ tak długo ~~uwodził~~ tudzież dał w lenność Goldberg i Haynau ~~które był~~ one dawniej czyli bez ~~zezwo~~ odebrane Wrocławianom wykupione Xięstwo Lignicy ~~złożone~~ pod tey dyplomatu zostane było w tedy z zamków i miast Lignica Haynau Goldberg Chotzenau (Kotzniow Kocie) Brieg, Oława, Grottkau Nimptsch Namysłow Berolstadt Kreizberg, Byczyna Landsberg Kunzenstadt i Trewenze. Wolno było Xięciu swoim poddanym części Szlachcie i Miastom dziedzictwa przedawać lub nadawać bez obcym tylko za pozwoleniem Czeskiego Króla i ci nowi nabywcy byli obowiązani do hołdu którego gdyby nie chcieli złożyć musieli przestać na zwróceniu summy. (+) Xiążę zachował sobie regalia jako to kopanie kruszców bicie monety, zgłaszanie ... miast i wyższe sądownictwo. W sprawach jego z poddanemi wolno nie było ~~...~~ ostatnim do Króla appellować ~~którzy albo sam albo przez~~ ... ~~sam albo przez~~ towarzyszów Xięcia (to jest Xiążąt Śląskich) zostanie rozsądzać ++ ta jednak apellacya tylko Szlachcie i mieszczanom Lignicy służyła. ++ W sprawach między Xięciem z innemi Xiążętami sam król lub przez Komissyą wybraną miał stanowić a wtedy Xiążę był obowiązany osobiście stawić się przed nim ale tylko w granicach Polski i Czech. + Lubo ten hołd odbył się uroczyście był jednak roku 1331 dnia 13 Grudnia powtórzony, a wtedy Bolesław wraz z synami Wacławem i Ludwikiem na poddaństwo przysięgli: Thebes II p 176 sq. Przy 8 /

Dalsze jego panowanie jest pasmem zabiegów o pieniądze i marnowania ich – Zdzierstwami tak się naprzykrzył poddanym iż mieszczanie Lignicy i Goldbercy przywiley sobie

---

+ Thebes II p 171 sq. – Sommersb I p 899. Balbin Epit hist Boh III c 17 p 322 (++) wyżey nadto Thebes II p 173 sq na dyp

---

Cureus p 97 Schikf p 68 albo raczey wziąć mi nie dawszy Theb II p 168 Sarnic Anl Pol VI p 306

Te miasta ofiarować Czeskie dać Bolest byle hołd złożył lecz i teraz na próżno wzywał

E) Zamieśli do pod Jana starzy na Bolesława z powodu nie namaitych krzywd a mianowicie Lignicżanie żądali aby odtąd zrzekł się prawa zastawiania miasta – wtedy Bolestow rad nie rad więc się musiał do układów. pierwszym krokiem do zgody że na wsta wieniu się Króla Jana potwierdził (1329 29 Kwiet) Lignicżanom dawne przywileje i przyrzekł uroczyście że ich zadłużać zastawiać nie będzie

Theb II p 171.

Daleko przykrzey szy był cios dla Bolesława III który mimo nierozrządnej wewnętrzności zawsze wiele miał dumy i przywiązania do niepodległości złożenie hołdu jednak koniecznością czyniony i ten wypełnić musiał. Kochanemu itd

sobie wyrobili u niego iż w każdym czasie wolno im jego
państwo opuścić. Niemogli poddani na ciągłe frymarczenie
Xiążęcia obojętnie poglądać wymogli na nim dopomogłszy
mu składkami do spłacenia długów że nadal już ich
wierzycielom zastawiać niebędzie ale niedługo znowu za-
stawił 1333 Lignicę, Hanau i Goldberg. Posagiem drugiej
żony r. 1334 Katarzyny z Kroacyi (§ 66) wykupił dawniej
zastawioną Oławę i Brzeg i tę jej zapisał w dożywocie
Część tego posagu wyłożył na wystawienie Klasztoru
Minorytów (1335) w Brzegu a resztę na wojnę z Biskupem
Wrocławskim Nankerem, przyszło do zgody
1339 iednak od klątwy niebył uwolniony dopiero przed
śmiercią, żył w niey 17 lat. Nowemi długami z po-
wodu tey wojny obciążony przedał X. Oleśnickiemu
1339 Berolstadt. Król czeski iednak wymówił
sobie prawo wykupienia nieograniczając czasu. Za posag
pierwszey żony dostał od Czeskiego Króla Lüben
r. 1339. –
R. 1342 przedał powiat Grotkawski Biskupowi Przecławowi
Prezislau ale od klątwy uwolniony dopiero przed śmiercią
przeżywszy w niey lat 17. Ciągłe marnotrawstwo at-
kiem mu serca poddanych odraziło. Xiążęta lękać
się poczęli zupełnego ubóstwa. Poddani ich zachęcali
poczęli aby Oyca od rządów odsunęli – powstały
głośne krzyki, dłużnicy się ustawicznie naprzy-
krzali, to wszystko było powodem iż Bolesław III
r. 1342 oddał Synom Ludwikowi i Wacławowi
rządy nad Lignicą mocno zadłużoną. sobie Brzeg zachował.
Sam żył iak gdzie? Umarł w Brzegu 1352. –

Ludwik i Wacław rządzą wspólnie od 1342

Wacław już 1334 zaślubił był Annę córkę Kazimierza
Cieszyńskiego. Objęli rządy 1342 r. Hołd złożyli Ja-
nowi r. 1343 d. 30 Czerwca. W instrumencie hołdow-
niczym połączone nietylko tę części które rzeczywiście
objęli =

byli ale i te które wszcze Oycice posiadał a nawet co było
obym zastawione. Lignica Goldberg Haynau (o Hayn) Koze-
nau, Löben, Brzeg, Oława, Grotkau Nimptsch Namy-
słów, Berolstadt, Kluczborg Byczyna Landsberg Kuncen-
stadt, Falz. Oycice Brzeg posiadał obym (komu?) Grot-
kau, Berolstadt. Objąwszy 1332 zadłużone księstwo wkrót-
ce dobrym rządem długi spłacili Rządzili społnie. Ale gdy
Ludwik r. 1343 zaślubił Agnieszkę córkę Xiążęcia Żagańskieg
obie bratowe zaczęły z sobą kłótnie które zmusiły braci
do podziału uczynili go r. 1345 czy 1344. Wacław wziął
Goldberg a Ludwik Lignicę (§58) ale gdy koło tego czasu r. 1346
przy Niklasdorf który zamienił w miasto Nikolstadt z Neu-
stadt odkryli kopalnie złota (§56) wtedy Wacław rozpoczął
domową woynę i zmusił Ludwika do odstąpienia swey
dzielnicy i przestać na 406 Grzywnach i zamku Buch-
wald, Wymówił sobie atoli Ludwik że iego dzieci dobierą
spadek całego dziedzictwa. Ludwik wykupił później
zastawione przez Wacława r. 1348 Löben. Wacław zaś
marnotrawca 1349 mieszczanom Lignickim kopalnie
Nikolstadzkie zastawił i odtąd używał tytułu Pana Löben.
Roku 1348 przedał Wacław z krzywdą Ludwika Karo-
lowi IV. Namysłów który go obmurował (§60) 1356 Po
śmierci Katarzyny macochy otrzymali Brzeg i Oławę ale
zaraz r. 1357 Wacław przedał wszystkie swe prawa do tego
dziedzictwa Bolkonowi II Swidnickiemu. Na takie mar-
nowanie wspólnego dziedzictwa niemógł już dłużey patrzeć
Ludwik obojętnie Udał się do Cesarza i po wielu odwło-
kach wykołatał że zwołany został sąd xiążąt na rozstrzy-
gnięcie iego zażaleń. Wyrok tych sędziów potwierdził Cesarz
1359 d 23 Lipca. mocą tego wyroku otrzymał Ludwik
Oł Brzegu i Oław Kuntzenstadt Löben prawo wyku-
pienia Kluczborka i Byczyny do tego summę 2000 Grzywien
dochód 500 Grzywien nadto Haynau a Hayn. które był
obowiązany w 6 lat za Grotkau bratu oddać. Odtąd
zaczął używać tytułu X Brzesk: a Wacław Lignickiego. —

Po

Po kilku latach niepoprawnemu w marnotrawstwie Wacławowi lubo miał czterech synów, przyszła ochota całe Xięstwo przedać — ale Cesarz czy z własnego domysłu czyli też na czyjeś przedstawienie zabronił mu takiego skrzywdzenia potomstwa i zmusił do złożenia sobie r. 1362 d. 8 Maja na piśmie przyrzeczenia że i nadal tego nie uczyni. Przed śmiercią przystąpił ze swoim poddanym urzędnikiem sądownictwa (d. 7 Kwietnia 1364) po czém w siedem tygodni umarł d. 2 Czerwca. Zostawił synów Ruprechta Wacława, Bolesława i Henryka. Nad małoletniemi xiążętami objęła opiekę i rząd pozostała wdowa i była nią do śmierci w r. 1372 lecz prawdziwym Regentem Opiekunem był Ludwik. Niepamiętny na krzywdy poniesione od brata wychował sieroty troskliwie długi ciężące na xięstwie dobrém gospodarstwem spłacił. Najstarszy Ruprecht dziewiętnastoletni zaślubił 1371 trzydziestoletnią Jadwigę Córkę Heleny Głogowskiego wdowę po Kazimierzu Kr. Pol. jednak zostawał aż do r. 1374 pod opieką szanownego Stryja — Za radą jego (Stryja) zgodzili się Xiążęta 1372 na rząd wspólny przez lat dziesięć zdając ster interesów na Ruprechta. Dwaj Wacław i Henryk zostali duchowni a potem biskupami mimo tego nie zrzekli się praw do xięstwa. Zupełnie rząd Xięstwa został przy Ruprechcie (z jakiemi warunkami kiedy się ugodzili po upłynionych latach 10) Wacław między 1373 i 1377 Lubuskim w r. 1378 został Administratorem Dyecezyi Wrocławskiej a po wielu przeciwnościach 1382 biskupem (§ 42) ale Lubuskie złożyć musiał — Ofiarowanego Kardynalstwa r. 1385 przez Urbana VI nie przyjął. Henryk był 1379 Dziekanem Wrocławskim a 1389 został Wrocławskim a Władysławowskim w Polsce umarł 1398 d. 12 Grudnia. — Bolesław zabity został na turniejach w Lignicy 1394 d. 17 Lutego. Król Wacław potwierdził 1379 xiążąt Lignickich i Brzeskich ugodę dziedzictwa na przeżycie, ale mu za to 1383 zrzec się musieli swoich dawnych praw do xięstw

Wrocławskiego

Wrocławskiego Neumarkt Namysłowa, Swidnicy i Jawor (Jaur) tylko prawo wykupienia Niemptsch która była w zastawie u Króla było im potwierdzone. Ruprecht przyłożył się wiele do uporządkowania sądownictwa. Z jego rozkazu była zebrana w 1399 księga praw w której ustawy Rzymskie Saskie i Papiezkie na każdy przypadek obok siebie wystawione były w r. 1400 bronił swego kraju przeciw Hussytom umarł 1409 zostawił córkę (nie imię i: bo) Powstały przy życiu Wacław Biskup Wrocławski objął rządy xięstwa. Ligniczanom pozwolił nabywać dóbr ziemskich i nawet lenności ciążących ku przywiązania ku Ludwikowi II wnukowi Lud. I zapisał mu xięstwa swoje co i Król 1411 potwierdził. To oburzyło Henryka brata Ludwikowego który do połowy Lignicy i Goldberga mu prawo sądził – na poparcie swoich żądań najechał X. Lignickie dla tego Biskup oddał 1413 rządy Ludwikowi II a 1417 złożył Biskupstwo umarł 1420. –

Ludwik I i jego potomstwo od 1359

W nowo utworzonym Xięstwie Brzeskim r. 1359 panował Ludwik. Miał krótką woynę 1368 z Władysławem i Bolkonem Xiążętami Opolskiemi, gdy ci niechcieli mu oddać miast Kluczborka, Kunzenstadt i Byczyny które im darował Bolesław Swidnicki lube je tylko miał w zastawie od X. Lignickich. Zwycięstwo pod Kluczborkiem odniesione nad Opolczykami zmusiło ich do przestania na wypłaceniu 4000 grzywien w których były zastawione. Założył nową Kolegiatę Kanoników w Brzegu umarł 1398 w Październiku.

Po nim panował Henryk VII zwany starszy lub Stigmatias do r. 1400 któremu Ojciec jeszcze za życia ustąpił był Lüben. Ten z pierwszey żony Salomei córki Ziemowita X. Mazowieckiego wdowy po X. Pomorskim Kazimierzu na Szczecinie) miał syna Ludwika II r. 1374 z drugiey Małgorzaty córki X. Kazimierza Cieszyńskiego syna Henryka IX którego dziadek Henryk IV ożenił r. 1396 z Anną Xiężną Cieszyńską córką swey matki brata ojciec dał mu 1396 Kreuzburk, Byczynę i Kunzenstadt

na-

Kunzinstadt na utrzymanie aby te po iego śmierci oddał i dopiero się z bratem Ludwikiem II na połowę dzielnicy podzielił. po śmierci Oyca 1400 otrzymał Lüben Hayn Oławę Niemczę Oba nazywali się X Szląscy dziedzic Lignicy Henryk Panem Lüben i Niemczy a Lud. Brzegu.

Ludwik II

Po Oycu otrzymał 1400 Brzeg, Byczynę i Kluczbork z pobożności udał się 1404 do ziemi Swiętey poimany przez kogo? Kosztem poddanych wykupiony § 78 Wacław Biskup Wrocł: z wolą Cesarza zapisał mu X Lignickie 1411 r. a 1413 oddał mu je w rządy. Brat Henryk IX o tę woynę rozpoczął zgodę przywrócił Król Wacław z 1414 i ułagodzono Henryka wypuszczeniem natychmiast Xtwa Goldberga i zapewnieniem Dziedzictwa dla niego i iego potomstwa na przypadek wygaśnięcia domu Ludwika II Tę połowę Goldberga wykupił Lud za 6000 złł r. 1418. Bawił na dworze Zygmunta Cesarza z iego rady zaślubił w pierwsze małżeństwo 1413 Jadwigę maiętną hrabiankę Węgierską podobno Cór Emeryka Zapolskiego a lubo ta wkrótce 1414 umarła bezdzietnie jednak posag iey odebrał porzyczywszy go Zyg dostał w zastaw hrab: Frenczeńskie r. 1427 (?) Ordził z Cesarem Zygmuntem 1414 do Konstancyi. Tu poślubił r. 1418 w drugie małżeństwo Elżbietę córkę Fryderyka Burgrabi Norimberskiego pierwszego Elektora Brandeburskiego ta mu wniosła 60000 guldenów za co iey zapisał w dożywocie Lignicę i Goldberg - Tém posagiem wykupił 1420 miasta Kluczborg Byczynę i Kunzinstadt zastawione Konrad białemu X Kozielskiemu - Zakupił iatki mięsne w Lignicy 1421 tanio, ale potem tak drogo mięso przedawał że Magistrat 1441 odkupić je musiał drogo - Wystawił 1423 Klasztor Kartuzow przy Lignicy - Roku

Roku 1428 kupił Strelz (Strehlen) od Kazimierza Oświęcimskiego w R: 1426 rozpoczęły się najazdy Hussytów Xięstwo
Lignickie i Brzeskie nadzwyczay wiele ucierpiało — W r 1428
prócz wielu wsi zrabowali i zniszczyli d. 21 Marca Brieg
27 Marca Neumarkt — 26 Kwietnia Haynau i Lüben
19 Maja Goldberg — Wszystko bez litości mordowali
dzieci kobiety, starcy xięża, jedni uciekali drudzy
się z nimi łączyli w r. 1429 odebrał im lud Olawę
d 17 Stycznia ale ią im 15 Marca odebrali przekupiwszy dowódzcę 1436 d. 26 Czerwca przedmieścia
Lignicy zniszczyli. Kray wyludniony i do ostatniey
nędzy przywiedziony. Xiążę w niedostatku zastawił w r 1434
Byczynę, Brzeg, Kreuzborg, Bernardowi X. Opolskiemu i Strzelitz. Po śmierci Ludwika II na Brzegu rządziła Elżbieta wdowa ta z miłości oddała swą rękę 1439
pięknemu Wacławowi Xiążęciu Cieszyńskiemu i oddał
mu zarząd swojego maiątku. Ten dla spłacenia własnych długów nietylko co miała z niey wyłudził lecz
sprofantował a nakoniec opuścił. Już za iey życia Albert
Król i Ces zmierzał do tego aby po śmierci xięstwo do
Korony przyłączyć dla tego ieymował sobie obywateli
Lignicanom nadał rozmaite przywileje iako to ścigania
wszędzie swojemi żołnierzami winowayców a nawet
karać. Dyplom Wacława Kr. potwierdzaiący ugodę
za przeżycie familii między X Lig: i Brzes: zkassował
Xiężna ustawicznie od wierzycieli niepokoiona — Starszą
córkę poślubiła Mikołajowi Opolskiemu a młodszą Jadwigę
Janowi X. Lüben. Jan dla zniweczenia zamachów Alberta ciągle żonę z synem Fryderykiem I trzymał w Lignicy
nawet wcześniey przysięgę wierności odebrał. Nie atoli
ta przezorność niepomogła gdyż Moro ta Xiężna umarła
1449. 31. Październikas Lignicanie z woli Fryderyka III
Cesarza iako opiekuna Władysława pogrobowca Jadwigę z trzechletnim synem wyprdzili z zamku i miasta
Jan rozpoczął woynę zbity pod Woldau pierwem
Lignica 1452 hołd Cesarzowi złożyła a 1451 samemu Władysławowi Królowi. —

Xiążęta Lüben czyli potomkowie Henryka I.

Xiążę Henryk (IX) który r 1400 otrzymał Lüben, Haÿn
v Haynau Oławę i Nimptsch umarł 1421 w zimie zostawił
dwóch synów Ludwika III i Ruprechta ci przynaymniey
do r 1428 spólnie rządzili Ruprecht został (Johanniterorden)
Kawalerem S^go^ Jana z Rodyyskim i był juz 1423 r.
mistrzem prowincyi Polskiey i Czeskiey umarł r. 1432.
Oba xiążęta udzielili r 1428 miastu Haynau prawo
bicia pieniędzy (Münzrecht) Nabyli wstanie zapobiedz
zniszczeniom Hussyckim zamiast jednak Hussytów za-
mienienia miasta Haynauy na wieś czyniu czyli który
ie w tym albo zupełnie zniszczyli i pieniędzy nie zabrali
strata zaś pieniędzy podług ducha praw owczesnych była
za utratę praw miejskich uważana. Ludwik III
umarł 1441 Wdowa po nim Małgorzata córka Bolesława
Opolskiego otrzymała Oławę i Niemcze w dożywocie dla
tego iey synowie Jan i Henryk Xiążętami Szląskiemi
Panami Brzegu i Dziedzicami Oławy i Niemczy tytułowali
Henryk dostał od 1446 od X Elżbiety wdowy po Ludwi-
ku III^cim^ Goldberg który po iego bezpotomney r. 1452 w śmierci
brat Jan odziedziczył. Hussyci zabrali r. 1444 mia-
sto Brzeg i dopiero r. 1451 Xiążętom Henrykowi X i Jano-
wi wykupili go. Najazdami Hussytów do nędzy przy-
wiedzeni musieli r. 1446 zastawić Lüben Henrykowi Xiążęciu
Głogowa i Krosna – Jan na mocy ugody z r. 1414 i na
mocy małżeństwa z Jadwigą powinien być po śmierci
Elżbiety Legnicy odziedziczyć ale przemocy uledz musiał
Legnica najprzód z woli Cesarza Fryderyka III opie-
kuna Władysława do tegoż przyłączona była – Jan
umarł 1453 w Listopadzie a Legnica (1453) 18 Grud-
nia Władysławowi juz Królowi hołd złożyli Do oddania
Odziedziczonych Xiążąt najwięcey się przyłożył Ambroży
Betschen wtedy burmistrz Legnicki Fryderyk I. W Krótce
powstały nieukontentowania między magistratem i
Cechami – Iłabość siedmioletniego Fryderyka pobudziła
ta do tego Nieukontentowani mieszczanie podnieśli
znagła 1454 d. 24 Czer: bunt wzięli pod areszt magistr

naczelnika wypędzenia Xiążąt Ambrożego Bitschen dawniey
Burmistrza a teraz pisarza człowieka uczonego śmiercią d. 24
Lipca W r. 1455 d. 27 Maja także w Goldberg powstał bunt
gdzie dwóch radców mieyskich ścięto po czem całe Xięstwo
uznało młodego xięcia swoim panem — Jerzy Król odmó=
wił prawa poprzednika do Ligniey chcąc je przyłączyć
do korony oddać w lenność swoim synom — Dla uniknięcia
burzy zdrady matki młody Xiąże wszedł w służbę r. 1464
tego Króla, ale ten bynaymniey Króla nie wzruszał trwał
Podziebradzki w swoim zamiarze szczęściem dla Fryderyka
że Szląsk dostał się pod Macieja któremu i Fryderyk
hołdował się r. 1469 d. 24 Maja z innemi Xiążętami
Szląskiemi. Maciey uznał Fryderyka prawnym dziedzicem
Ligniey. Towarzyszył temu Królowi na wyprawach
w r. 1471. W tymże roku umarła matka iego po któréy
dostał Brzeg a później po Babce — Oławę — Pobyt iego
na dworze dwóch dzielnych i gospodarnych Królów
Jerzego i Macieja był bardzo korzystny dla naszego Fry=
deryka na pierwszego dworze wyćwiczył się w skarbo=
wości a na dworze Macieja dobrego gustu — Zmienił tedy
dotychczasowy sposób rządu na daleko lepszy dla kraju
zaprowadził gospodarność naprawiał i budował zamki
szczególniey twierdzę Grödesberg r. 1472 — Wykupił zaa=
stawione u X. Opol: Jana miasta Byczynę Kreuzborg
Brzeg — Szanowany od Macieja otrzymał w małżeństwie
dobrze wyposażoną r. 1475 Ludomiłę córkę Podiebrad=
skiego (siostrę żony Macieja) W r. 1487 był naczelnikiem
Szląska przez Szwagra mianowany umarł 1488 d. 9 Maja
Xiężna Wdowa Ludomiła była regentką i opiekunką
trzech synów Jana Fryderyka i Jerzego. Lubo iey mąż
znaczne ulepszenia zaprowadził i wiele długów spła=
cił znacznie jeszcze były Xięstwa obciążone — Au 1495
Szlachta Okręgowa Lignickiego Goldbergskiego Haynauskiego
i Lüben podięła się znaczną część spłacić. Xiąże Jan
umarł 1495 w roku życia 18 tym Fryderyk był uznany 1496
pełnoletnim zostawił jednak matce rządy i opiekę nad nay=
młodszym bratem do r. 1499 a sam udał się na dwór
Króla Władysława — W r. 1499 Fryderyk II. z Jerzym I

objęli

objęli rządy spólnie – w r. 1502 odebrali wspólnie od Władysława Króla potwierdzenie lenności – Matka ich umarła 1503 – Jerzy dla zmniejszenia wydatków a tém sposobem ułatwienia spłacenia długów udał się na dwór Kr. Władysława a r. 1516 na dwór Maxymiliana Cesarza – Nakoniec r. 1505 zgodzili się na podział Fryderyk II otrzymał Lignicę Goldberg, Grodsberg, Haynawę i Lüben, Jerzy Brzeg Oławę Niemczę Strehlen Kreuzburg i Byczynę – Jerzy jedynie wygody i przyjemności życia troskliwy zaślubił r. 1515 Annę Bogusława X Pomorskiego córkę i téj zapisał w dożywocie Lüben które ona po jego bezpotomnéj śmierci r. 1521 d 3 Maja objęła –

Fryderyk II

Fryderyk II był czynny i rostropny Xiążę ale w zadłużonym xięstwie trudno było dobrze rządzić zwłaszcza gdy szlachta i miasta często się przeciwili jego nawet dobrym urządzeniom. Ulepszył górnictwo i wyrobił sobie u Króla Władysława przywilej r. 1505 iż mu wolno o cztery mile w krajach królewskich za granicą Xięstwa kopać wynalezione kruszce bez opłaty do lat 15 w tym roku uczynił ugodę z Xiążętami Szląskiemi względem stopy mennicznéj i zaczął bić srebrne grosze których już dawno jego familia bić przestała gdy dawniéj czyniły to tylko miasta Lignica, Goldberg Lüben Oława i Wolawa. Fryderyk II udał się do ziemi świętéj i tam Rycerzem grobu świętego został. Nowe długi stąd pochodzące po długim oporze i sprzeczkach żądane sobie nowe przywileje spłacili po części szlachta za podatek który na trzy lata płacić przyrzekła oba Xiążęta (Fryderyk II i Jerzy I) uznali się r 1511 wolnemi od podatków prócz niektórych przypadków (jakich?) nadto że swe dobra lenne mogli będąc bez potomstwa komu bądź z krewnych zapisywać a córkom jakie im się podobało na nich posag zapisywać – a gdy bez testamentu umarli dopiero na bliższego krewnego dziedzictwo spadało –

W r. 1509 Gdy Biskup Turzo urząd rządcy Szląska złożył
stany życzyły sobie mieć Fryderyka Legnickiego ale Wrocła=
wianie Kazimierza Cieszyńskiego przemogli – procz tego
niechcieli brać jego pieniędzy wydał tedy woynę Wrocła=
wianom zatrzymał niektóre ich wozy z towarami i pobił
ich pod Neumarkt 19 Maja bardzo źle przyjął tę no-
winę Władysław, jednak przyszło do zgody – r. 1511 dał
Władysł. Fryd: II prawo zostawić swoją dzielnicę co
poźniey 1524 i Ludwik potwierdził co ważne miało skutki
§ 117 r. 1512 Chrysztof czarny właściciel Reserwitz zwany
dworski Bartłomieja X Münsterberg który ze swojego
zamku w Brzeźe wiele trapił swoich sąsiadów od
1506 w tym roku po mężnym oporze przez Gold-
bergianów zdobyty – Fryderyk będąc w kłótni z Wro-
cławiem sprzyjał mu ale teraz kazał go w Legnicy
[illegible] dużącym d. 13 Kwietnia 1513 powiesić.
Podobnie ścigał i innych rycersko zamkowych
rozboynikow społem z Wrocławiem Swidnicą i Ja-
worem a szczegolniey iakiegoś Zygmunta Kau=
funga z Kotzenstanu (Scali w Koniggratzer Kreis)
ale ten mężnie odparł obleguiących i poźniey zdobyci
spokoynie żył. 1515 Zaślubił Elżbietę Władysława siostrę
§ 118. Gebh. p. 307 że ta Elżbieta Księżna Polska
była siostrą Kazimierza X. Cieszyńskiego (?)
czy córka Kazimierza II Króla Polskiego (?)
ta umarła 1517 r. d. 16 Lutego – A on w drugie
małżeństwo wziął 1519 r. d. 13 Lutego Zofię Mar=
grabiankę Brandeburską Anszpachską Corkę Fry=
deryka r. 1517 Był naczelnikiem Szląska na miey=
sce Kazimierza Cieszyńskiego: wybrany. r. 1521 Usta=
nowił bardzo uciążliwy podatek od miary (Scheffelsteuer)
który równie posiadaiący iak kupuiący składali.
r. 1521 po śmierci Jerzy I brata X. na Brzegu
otrzymał

otrzymał iego dzielnice a wdowa Jerzego udała się do Lüben, które iey było zapisane w dożywociu. Dobrem gospodarstwem znacznie swóy skarb pomnożył tak daliy iż w r. 1523 był w stanie kupić Woław okręgi Stein i Rauden i panowanie nad klasztorem Lubuskim i S. Maryi na Piasku przy Wrocławiu od Jana Turzo – W r. 1536 wykupił Kreuzburg Pożyne W r. 1540 pożyczył Ferdynandowi 62473 dukatów i dostał za to w zastaw Głogów r. 1542 podobnież nabył i X. Munsterbergskie i Frankenstein zaliczywszy 40000 dukatów ich panu. Król zapobiegaiąc żeby te zastawy niestały się dziedzictwem mianował Fryderyka II swoim rządcą Głogowa i zaraz 1543 wykupił go a późniey synów iego zmusił do oddania sobie Munsterberg i Frankenstein 1556 r. po wypłaceniu summy zastawowey. Podczas kłótni Swidnickiey 1552 obywatele z Magistratem którzy prócz tego pieniędzy innych xiążąt brać niechcieli wraz z Jerzym Jegerndorfskim niespokoynych z śmiercią ukarał a gdy to nie niepomogło obległ Swidnicę ale z woli Ludwika Króla albo raczey przyjaciół jakich miasto na dworze miało opuścił oblężenie. Kłótnia iednak o pieniądze dalej trwała. r. 1523 Mimo napomnień Papieża przyjął religią Luterską potaiemnie z wielą xiążętami Lettn. Predykantem w kościele zamkowym był Walenty Krautwald nauczycielami szkoły w Goldberg przez Fryder. II założony przywołani z Wittenberga Jerzy Heinrich predykantem, a Walenty Friedland Trotzendorf rektorem § 124. Gdy się codzień stronnicy bardziey Luteranizmu pomnażali na żądanie poddanych zwołał Fryderyk 1523 ogólny Seym stanów na którym publicznie dysputa także uczyniła

naz

na Kryd. wrażenie iż sam publicznie na stronę Lutrów prze-
szedł r. 1524 wezwał Zygmunta Wernera na Predykanta
odtąd zaczęto Kommunii używać pod obu postaciami
lubo ceremonie dawne zachowano dopiero 1525 odrzucono
i niemiecki język zaprowadzono w liturgii. W r. 1534 Zgro-
madził pozostałych xięży Katol. zalecił im przyjęcie Luteranizmu
a którzy tego nieuczynili wypędził. Dzwony kościelne
na armaty zabrano dochody na wyposażenie duchowień-
stwa Lut. i zakłady naukowe obrócił i to swoim potom-
kom w testamencie 1547 zalecił. W r. 1527 założył w Lignicy
Uniwersytet i ten osadził nauczycielami Luterskiemi ale
gdy sami Nauczyciele oddani nauce Kaspra Szwenkfelda
z Osig (Caspar von Schwenkfeld zu Ossig) który Walentym
Krautenwald zaczęli nową reformę w religii odrzucali
chrzest kommunię utrzymywali iakieś wprost od Boga
natchnienie (za wyższe od pisma Ś^{go}) za prawidło życia
zaprowadzali związki szpetne albo przynaymniey podey-
rzane zaczęli prześladować równie Katolików Rzym-
skich jak Lutrów Kalwinow i Anabaptystów, to wszy-
stko było powodem do wielkich zamieszek zwłaszcza że
wielu znaleźli stronników. Na położenia tamy złemu Xiążę
wypędził Schwenkfelda za stronnikami przez co i nowo
założony Uniwersytet Lignicki po 3^{ch} latach upadł.
r. 1544 Szkoła Goldbergska która z przyczyny założonego
Uniwersytetu w Lignicy znacznie podupadła na nowo
przez Fryderyka II urządzona i 24 Stypendyami obda-
rzona i Frotzendorf rektorem wybrany § 133. Po wybra-
niu Ferdynanda na tron przez Czechów 1526 24 8bra
Szlązacy ominięci przy wyborze uskarżając się nań
otrzymawszy że nadal więcey na nich będzie względu
wyprawili poselstwo Jakób Sara? Biskup Jerzy A.
Jegersdorf i Fryderyk II Lignicki § 128. r. 1529
Fryderyk II Lignicki dowodził posiłkami które
Lignica Sagan Jawor i Głogów (§ 130) przeciw
Solimanowi posłał do Węgier. Jeszcze r. 1523 czy 4
otrzymał

otrzymał od Ludwika Króla pozwolenie robienia testamentu podług swej woli i rozrządzania dziedzictwem co później bardzo ważne miało skutki. Na fundamencie tego pozwolenia r. 1537. 15 8br. Fryderyk II Lignicki uczynił z Joachimem II Margrafem i Elektorem Brandeburgskim ugodę na przeżycie familii stany Lignickie d. 19 8br. złożyły domowi Brandeburgskiemu na przypadek wygaśnięcia familii Fryderyka. Łoto §132 Król Ferdynand I uznał ten akt za nieważny 1539–25 febr. Fryderyk II Lignicki uczynił testament synowie Fryderyk III otrzymał Lignicę a Jerzy Brzeg przez (§132) córce Zofii przeznaczył 12000 Zł. Ryńskich, ta w r. 1545 była zaślubiona Jerzemu Elektorowi Brandeburgskiemu co do skutku przyszło 17 febr. w Kolonii nad Spree – a Jerzy syn jego X Brzeski Barbarę Elektora Brandeburg Joachima córkę a siostrę Jerzego Elektora przez co ugoda dziedzictwa na przeżycie familii utwierdzona. Ferdynand I będąc r. 1546 d. 12 kwietnia we Wrocławiu skazował z stanami Czeskiemi d. 4 i 17 Maja tę ugodę Fryderyk II musiał ją uznać nieprawną na piśmie (jednak później potwierdził ją testamentem) Joachim Brandeburgski protestacyą przeciw temu założył w r. 1546 i następnych miał Fryderyk II spór z miastami i innemi Xiążętami o pieniądze które bił nie podług stopy Czeskiej i Szląskiej lecz Polskiej (Talary i grosze polskie) Cesarz r. 1546 zakazał mu tych bić dopókiby sprawy nierozporna r. 1547 Wzywał Ferdynand Fryderyka II Lig: aby przeciw Elektorowi Saskiemu Janowi Fryderykowi II Naczelnikowi protestantów lub Krewnemu (?) szedł do wojny ale stany odradziły mu aby bez zasady Xiążąt tego nieuczynił §134 W tymże roku 1547 zrobił testament którym ugodę z Brandeburczykami na przeżycie familii potwierdził. W krótce zachorowawszy umarł 1547. 17 7br. roku życia był ze wszech względów dzielnym Xiążęciem. posiadał prócz Lignicy Brzegu i Wołowy i inne zastawnym sposobem Głogów i Munsterberg.

Frydery̆k III X. Lignicki. Ułożony ale rozrzutny i rozpustny przypat uczonym i duchownym, ztąd od Szlachty Xiążęciem Popim i Xiężym (Pfaffen[illegible]) zwany – Zaślubił r. 1538 Katarzynę córkę Henryka Xięcia Meklemburskiego i od oyca Haynau na utrzymanie Goldberg Grädesberg i Lüben i dochodów z gor połowę. Nadto miał mu brat zapłacić 14000 Zł Węg, a co rok po 700 grzywien dopoki Xiężna Lüben trzymaiąca nie umrze. Mocą testamentu oycowskiego r. 1539. 26 febr otrzymał Legnicę (§132). Prowadził woysko Szląskie (r 1542) 7bre) w posiłku Ferdynandowi ku Turkom (§133). Po śmierci oyca r 1547 objął rządy Legnicy i Münsterberg, dla spłacenia swoich i oycowskich długów żądał 63000 Złotych od stanów – Uchwalono dać mu 30000 Zł z warunkiem aby w Legnicy z dworem swoim mieszkał, ale tego nie dotrzymał, skoro pieniędzy dostał, zamiast spłacenia długów udał się do woyska cesarskiego i tam pieniądze stracił. Ciągle był w niedostatku, wszelkie dochody marnował na zabawy ptaki polowania maskarady i woiaże – Nakoniec poiechał do Ferdynanda Króla na co mu także poddani pieniędzy dać musieli – O pieniądze w ciągłey z miastem Legnicą kłotni despotycznie rządził nawet śmiercią wielu bez inkwizycyi ukarał. – Król Ferdynand przez Biskupa Baltazara i t.d. zrobił Komissyą 1549 r. 24 Xbris która ugodę z Brandeburczykami na przyyście familii skasowała, i naypierwszy Frydery̆kowi III udzielił r. 1549 lenności aż ten na piśmie uznał tę ugodę nieprawną, a stany uwolnione od pierwszey przysięgi na Króla iako ewentualnego dziedzica przysięgły (§135) – Nadto ustanowił Ferdynand aby przy każdy zmianie Xiążęcia na Króla Czeskiego iako ewentualnego dziedzica przysięgę stany Szląskie składały. Roku 1550 po śmierci wdowy po Jerzym stryiu otrzymał Lüben, w tymże roku wziął od Króla Ferdynanda 34000 dukatów w których trzymał Frankenstein, ale te stronniczy usiłował mu sprzedać całe xięztwo ale temu Jerzy brat przeszkodził. Roku 1551 udał się do Francyi aby tam służyć woyskowo u Franciszka który wtedy z Karolem V woiował – Ferdynand I. z tak iako też długi i złe sprawowanie odebrał mu Xięztwo 22 7br. 1551 r. a następnych dni oddał ie iego małoletniemu synowi Henrykowi XI daiąc nad nim opiekę Jerzemu Brzeskiemu który młodego dobrze wychowywał, i długi spłacał – Żona Fryderyka Katarzyna Meklemburska została w Legnicy i 1552 r. 20 Kwietnia drugiego syna Frydery̆ka IV powiła §136.

Frydery̆k III wypędzony bawiąc w Polszcze i Głogowie zebrał oddział rozbóyników, i ustawicznie groził Legnicy, ztąd Legniczanie ciągle musieli z pilnością strzedz miasta – Ferdynand

pisał do Króla Polskiego aby mu wydał albo przynaymniey zabronił spokoynemu życiu pobytu w Polszcze ale Król Polski nie tylko zbiegłego tułacza nie wydał, ale owszem wstawiał za nim do Ferdynanda prosby, dopiero 1566 r. cokolwiek ta rzecz ułatwiona została za pośrednictwem Opersdorfa Kanclerza Cesarskiego, iednak Fryderyk nie mógł do Legnicy wrócić § 138. Opersdorf Radca Cesarski miał własny interes do ujęcia się za Fryderykiem III kupił on ieszcze r. 1554 od swoiego teścia Ottona z Zedlitz hrabstwo Parchwetz które było lennością Xiążąt Legnickich, a zatem po śmierci Zedlica do Xięstwa powinno być łączone. Xiąże Jerzy II iako opiekun Xiążąt Legnickich to kupno nieprawnem ogłosił. – Wtedy Pan Opersdorf udał się do wygnanego Fryderyka III ten mu na piśmie przyrzekł nie tylko potwierdzić ale nawet na odłączenie Państwa Parchwickiego od Legnicy i przyłączenia go do Czech – To wszystko taka iuż miało dzielną moc na interessa Fryderyka III iż iuż r. 1557 stanęła za pośrednictwem Jana Opersdorfa Kanclerza Państwa ugoda między Fryderykiem III Legnickim i Ferdynandem – Powrócił tedy Fryderyk III d 10 7br do Hainau a 11 do Legnicy ograniczono iednak iego władzę, miasto Legnicę i Zamek oddano pod Rządem Cesarskim, sądownictwo także przez Cesarskich rządców miało być wymierzane, część dochodów na spłacenie długów odłączona, a w koniec 1558 Cesarz za dług 52000 Zł Węgierskich dał w zastaw Jerzemu II Goldberg Lüben i Grätzberg – Ale nieszczęście nie zrobiło Fryderyka III ani lepszym ani rozsądnieyszym znowu podatkami zaczął poddanych drężyć r. 1557 żądał 80000 Zł Węg a w roku 1558 40000 talarów czego po sporach znaczną ilość poddani złożyć musieli. Syna Henryka XI nienawidził tak dalece że tem niepewny życia na dwór Cesarski uciekł i tam w Religii Rzymskokatolickiey wychowany. Opersdorf niechciał dadź dyplomu na oderwanie Parchwetz. Urzędników Cesarskich w Legnicy zalany winem łzył i wypędzał, to wszystko przyspieszyło iego zgubę Na liczne skargi Legniczan i swoich urzędników Ferdynand (ui od 1558 r. Cesarz) kazał go we Wrocławiu aresztować po czem rządy synowi iego Henrykowi XI oddał który r. 1560 8 febr oyca w Legnicy w dobrze opatrzonym więzieniu zamknął (§ 139). Żona więźnia udała się do Prus żył w takim stanie Fryderyk do r. 1570 d. 15 Grudnia, czasem odwiedzał go syn a często się zalewał winem dla ostudzenia nudów więzienia

Henryk XI otrzymał rządy zupełne r. 1559 z woli Ferdynanda w miejsce oyca nierządnego z obowiązkiem spłacenia długów oycowskich i niezaprowadzania nadal żadnych zmian w Religii i rządzenia się we wszystkim Biskupa Wrocławskiego i Jerzego II Brzeg iako opiekunów – Oyca musiał w więzieniu trzymać – Spoczątku rządził dobrze i oszczędnie mieszkał w Hajn zaślubił d. 10 list 156

Zofią córkę Jerzego Margrabi Brandeburskiego z Anszpach. Wkrótce wpadł w kłótnia ze swoiemi poddanemi o pieniądze. Podroże przyimowanie wysokich gości między któremi i Cesarz Maxymilian 1563 r. wypróżniły iego kassę tak dalece iż wydaiąc swą siostrę za X Cieszyńskiego Fryderyka Kazimierza pomocy od poddanych na iey wyposażenie żądać musiał (§ 140) — Tego rządy dały powód przyiaciołom zaniesienia skarg do Króla przeto (1565 r.) naradzał się iuż Cesarz potaiemnie z Stanami Legnicy względem zrzucenia go a przywrócenia Oyca ale te dały ieszcze pierwszeństwo synowi — Ile na tę sprawę intrygi Opersdorfa wpływały? To pewna że r. 1563 stanęła ugoda z Opersdorfem za wdaniem się Cesarskim iąże miasto Parchwice i niektóre włości a Opersdorf zamek i resztę włości zatrzymał — Henryk XI r. 1566 ze znacznym oddziałem wsparty od poddanych u… iał się do Węgier przeciw Turkom gdzie się dobrze popierał (w całym Szląsku modły i zawieszenie zabaw z przyczyny tey woyny) § 141. Roku 1571 starał się uporządkować kopalnie Goldbergskie — tegoż roku na żądanie stanów żądał przybrać brata swego, ale na niego połowę długów nawet swoich włożył — Wkrótce zwyczayna sobie płochością oddalił go od rządów nic mu i Matce na utrzymanie dać niechciał, co tego zmusiło do zaniesienia skargi przed tron Cesarza Maximiliana — W r. 1572 zgromadził stany na Seym żądał od nich 100,000 talarów a gdy mu tego dać nie chciały on kazał zamknąć bramy Legnicy i dopóty ich pod areszt trzymał aż mu 40,000 talarów nie przyrzekły ale skoro wyszli na wolność uczynili protestacyą przeciw temu gwałtowi i skargę do Cesarza zanieśli — Brat i Matka nie maiąc sobie pensyi płaconey toż samo uczynili — W roku tego Henryk XI na woiaż poiechał i o koronę polską po Zygmuncie Auguście r. 1572 (bo iak Gebl w r. 1569 p. 316 błędnie) starać się zaczął otrzymał trzy głosy które spół zawodnikowi Ces. Maxymilianowi dał, ... iednak obrażonego Cesarz nie ułagodził a długi o 24000 ... (iakich?) pomnożył. Nakoniec przeciw woli Cesarza przyiął służbę u Hugonotów francuzkich czego Cesarz Maxymilian II zakazał, przeto gdy został w Kolonii za długi przyareształowany Cesarz Maxymilian II odiął mu xięstwo r. 1576 a oddał ie Fryderykowi IV iego bratu § 142. Henryk XI wykupiwszy się swoim dłużnikom przedaniem kosztowności żony w Bremie i Heidelbergu przebywał — Fryderyk IV żądał u Cesarza odłączenia swoiey części i połowy długów i wyrobił na to komissyą

Dla wyjasnienia tego był przywołany Henryk XI do Lignicy i na ułomanie swoie gwałtem rozmaite owoce swoim poddanym wydzierał. Jednak juz w r. 1580 (za Rudolfa II) do społki rządów był przypuszczony, ale znowu zaczął kłotnie z bratem Fryderykiem IV i stanami Lignickiemi. Cesarz wyznaczał częste komissye ale te nic mogły zgody przywrocić owszem częste obelgi od zdrożnego nieszczęściem ponosiły, do tego zaczął skarb swoj zasilać naiazdami, pierwszemi ofiarami gwałtów stali się dłużnicy trzymaiący w zastawie całe częsci Xięztwa. Znienacka napadłszy poimał Bramdama z Zedlitz trzymaiącego w zastawie zamek Grätzberg. Na ponowione skargi iako burzyciela spokoyności kazał go Rudolf II aresztować Bisk. Wrocł. Bratu Fryd IV i Jerzemu II Brzeskiemu stryiowi skoro z polski powrócił gdzie na usługi króla Stefana siedm armat posłał Opalenskiemu przyiacielowi ato pw Iwanowi carowi z ktorym Cesarz Rudolf był w przyiazni. Ale wtedy Henryk XI tak się mocno oparł iz komisarze musieli przestać na obietnicy ze sam osobiscie przed Cesarzem stanie i wytłomaczy się z zarzutów. Oto Cesarz obrażony gdy przybył do Pragi (Henryk XI) dla wytłomaczenia się kazał go przyaresztować i wyznaczył komissyą na uczynienie podziału między Xiążętami i dobr i długów i obmyslenie srodków na spłacenie wierzycieli, a X: oddał Fryderykowi IV. Henryk XI został z Pragi 158[illegible] 21 Jan. do Wrocławia a potem do zamku Legnickiego sprowadzony § 143. dla wyjasnienia interessów owym komissyom. Gdy z przyczyny trwaiącej teraz zarazy w Czechach Szlązku i Łużacyi Henryk był przewożony w 1585 z Wrocławia do Swidnicy uzył tey porywczości na własne uwolnienie, upoiwszy strożów pewem Wrocławskim zwanem Schöps za pomocą wiernego służącego uciekł do Polski i tam przyięty został przez Marszałka Opalenskiego. Mimo kilkokrotnych wezwań Rudolfa nie stawił się, lecz bawił ciągle w Polsce od r. 1585 do 158[illegible] po smierci Batorego swego opiekona pomagał Zygmuntowi III a szkodził Maxymilianowi, nakoniec Cesarz pogodziwszy się z Zygmuntem III z ktorym brat iego Maxymilian dobiiał się o koronę, lecz przez Zamoyskiego był zbity i poymany, uwolnił stany Legnickie od

poruszenstwa

posłuszeństwa Henryk XI a przeniosł całkiem dziedzictwo na Fryderyka IV. Henryk XI straciwszy żonę r. 1587 umarł 3 Marca w Krakowie gdy zamyślał pojąć drugą żonę r. 1588, w niedzielę, po śmierci ścigał go gniew Rudolfa zakazał Fryderyk IV sprowadzać jego ciała, leżało tedy przez niejaki czas niepogrzebane gdyż duchowieństwo jako heretyka nie chciało przyjąć do kościoła dopiero kuśnierze złożyli 70 talarów i był w kościele XX mendicantes pochowany a później dopiero Fryderyk IV dobrze musiał zapłacić że go w kaplicy zamurowano — Henryk XI w gruncie był dobry ale popędliwy, długi ojca były pierwszą przyczyną jego nieszczęść, że jednak nie miała żona czym pochwalić że był wstrzemięźliwy. § 145

Fryderyk IV Legnicki

Z woli Cesarza Maxymiliana w miejsce brata Henryka XI gdy objął § 142 w r. 1576 w następnych latach był przypuszczony do spólnictwa rządów Henryka XI. ale gdy znowu pojął większość z woli Cesarza Rudolfa II odsunięty i uwięziony (§ 143) r. 1581. po śmierci brata Henryka XI wyrobił sobie u Cesarza lenność r. 1588. W Legnicy powstały kłótnie teologiczne gdy Krenzheim superintendent zaczął przechodzić względem kommunii na zdanie Kalwina. Xiążę zaradziwszy się rozmaitych teologów oddalił go 1593 r. lubo dla cnot i nauki wielce był od Parafianów kochany. Komissya do spłacenia długów wyprosiwszy wierzycielom procenta ugodziwszy się z niektóremi na opuszczenie połowy, trzeciej części, samej summy, nakoniec gdy i sam Cesarz opuścił, zaległych podatków czwartą część; dług ogólny 663,000 talarów przenoszący wartość całego xięstwa na 178,229 talar. zniżyła * na zapłacenie których stany zobowiązały się spłacić w 14 latach i na to nowy podatek postanowiony. — Nayst. starsza z córek Henryka XI. Katarzyna Zofia zaślubiona Palcgrafowi Fryderykowi von Veldenz żądała za siebie i siostry 114000 tal. i 420 (czy tysięcy?) XX Węgier, spadku po Matce, trwały więc i daley spory. Z tego względu iako też o podatki i poddanemi — Przyłączył się do nich i drugi

pretendent: – Henryk z Kurcbauch mający corkę Ferdynanda III za żonę, komissya Cesarska maiąca na celu Xięstwa Oleśnicy Münsterberg i Grafa Glacu ukontentować iak? Fryderyk IV musiał się zrzec na piśmie r. 1596 14 Marca gdy z Elektorami Meklemburg na przeżycie familii – Ustawiwszy sobie takim sposobem interesa umarł nagle 6 kwiet 1596 na gorączkę – Cnotę i roztropność iego wielce chwalono, był ostatnim z Piastów Lignickich § 146 – Miał on trzy żony 1º z domu Marya corka Wacława Adama X: Cieszyńskiego zaślubiona: 1587 r. d 10 List umarła w tymże samym roku d 3 Października. 2º Dorota corka Jana X. Holstensko Sonderburgskiego, zaślubiona 1589 temu przy woli oyca swego posag 12,000 talarów w r. 1590 darowała a 1593 d. 3 Lipca umarła – 3 Anna X Wirtenbergska wdowa po Janie Jerzym X: Brzeskim zaślubiona 1594 d 24 Paźd: synów z żadną nie miał. –

Jerzy II. na Brzegu

Mocą testamentu Oycowskiego r. 1539 25 febr otrzymał Brzeg (§13.) Oławę Streten Niemczę Kluczborg Byczynę Wołowę Steinau Rauden Wintzig Herrnstadt Ritzen (?) połowę dochodów z gór z obowiązkiem zapłacenia bratu 14,000 zł Węgier i dopoki nie przyidzie do posiadania Wołowy co rok 700 Grzywien. R zaślubił Barbarę Elektora Brandeburskiego corkę § 134 – Po śmierci oyca 1547 d. 17 7br obiął swą dzielnicę – Od Cesarza niewprzody otrzymał lenności potwierdzenie aż 1549 uznał ugodę z Brandeburczykami, rządził dobrze ale rokrotnie zamieszany od marnotrawnego brata zaczepiany § 135. Od Cesarza pasowany i do rozmaitych interessów używany – Porzucenie marnotrawnego brata był 1581 opiekunem iego syna Henryka XI. p Króla mianowany i tego obowiązki naysumienniey dopełnił § 136. W r. 1564 szkołę w Brzegu będącą zamienił na Gimnazium § 140; dochodami opatrzył, r. 1566. dowodził wszystkiem Szląskiem i Łużackim przeciw Turkom w Węgrzech kupił za 150,000 talarów dobr lubo na to (§ 141) pieniędzy pożyczył. Wdzięczni poddani część długów po iego zgonie

na siebie przyjęli r. 1591. — On 1586 umarł zostawił żonę Barbarę którey Brzeg w dożywociu zapisał, i dwoch synów § 145 to iest Joachima Fryderyka i Jana Jerzego ktorzy wspolnie rządzili i zwykle w Oławie mieszkali — Na seymie stanow 1591 r. w Oławie otrzymał wsparcie na spłacenie długów oycowskich gdy zaraz roku następnego 1592 umarł Jan Jerzy, po ktorym wdowa Anna Wirtemberska poszła za Fryderyka IV, objął Joachim Fryderyk dziedzictwo iego a po śmierci matki 1595 r. całe Brzegskie. W r. 1596 po śmierci Fryd. IV Legnickiego połączył a to xięstwo ze swoiem Brzeg. skim tylko wdowa Fryderyka IV Anna otrzymała Hainau w dożywociu — Z innemi krewnemi ugodził się za pomocą komissarzy cesarskich d. 15 Sierpnia 1596 wiechał do Legnicy dobrych rządów wkrotce dał dowody dokonczył murow około Brzegu § 147 R. 1599. kupił Silberberg i Reinkenstein od Xiążąt Ursin z Rosenberg nanowo 1601 bił pieniądze — Dawne Goldbergwerk zu Reichenstein nazywało się złoty Osieł der goldene Esel. Kupił także Parchwitz zastawione Fabianowi von Schonaich przed śmiercią zniszczył mu Zamoyski 1602 ścigaiąc Maxymiliana Byczynę Kreuzborg — Umarł 1602 § 147 żonie zapisał Oławę i 15000 tal. w gotowiżnie ktora um. 1605. zostawił dwoch synów pod opieką Karola X. Münsterbergskiego (Gebh.) i Wacława Zedlitz r. 1613 w ten sposob ię [podzielili się] starszy Jan Chrystyan Brzeski a młodszy Jerzy Rudolf Legnicki otrzymał lasy polowania i mennicę wspolnie utrzymywali — Z ich pieniędzy są znaczne kwadratowe talary z r. 1619 i 1620 ale ię sporość pieniędzy zniosli r. 1622. — W r. 1614 podziękowali swoim opiekunom Urnat Fryderyka wybranego p. Czechów wraz z innemi Xiążętami Szlązkiemi 1619 r. ale go opuścił 1621 r. i został w mieysce brata rządcą Szlązka § 157. Dla tego w r. 1626 Sasi i Duńczykowie zniszczyli mu Wintzig a r. 1627 Byczynę te nieszczęścia iako też obrażony na Cesarza że ten 1625 przyłączył Haynau Byczynę i Niemcza zniszczył wyparował Sasów i Szwedów ze Szlązka ale w Legnicy utrzymali się Sasi. Cieszynskiego Xcia do Czech § 159. — wszynił protestacyą nakoniec widząc okrutne obchodzenie się ze Szlązkiem i prześladowania o religią złożył urząd naczelnika Szlązka

r. 1628 § 164. Nie łączy się z Protestantami gdy Gustaw złamać
chciał i zgniatał potęgę Cesarską, lecz neutralność zachowywał
§ 165 aż mocą zmuszony przyjął do Legnicy a jego brat do
Brzegu załogę Szwedzką i do ligi protestanckiey przystąpić
się musieli – Jerzy Rudolf udał się do Wrocławia § 168
r. 1634. przedmieścia spalili Cesarscy § 169. Tegoż r. 1634 stanął
pokój w Pirna między Cesarzem i Saxonią a. 1635 w Pradze
ogłoszoney do którego i X. Legnicki i Brzeski należał i otrzy-
mał wolność religiyną § 170. Szwedzi od 1639 – 42 mocno nę-
cą § 171. Doń nędzy przyprowadzony opuścił Xięstwo i żył w
Wrocławiu § 171. Legnica otrzymała pokoiem Westfalskim
wolność religii § 175. R. 1653 umarł Jerzy Rudolf X. Legnicki
i Woławski (?) d. 14 Stycznia – W religii był bardzo wahaiący
się i kilka razy się zmieniał. Będąc naczelnikiem nic wymówić
się za protestantami uczony biegły szczególniey w historyi Natu-
ralney zebrał piękną bibliotekę i gabineta Zoologiczne Bota-
niczne i Mineralogiczne. Edukacyą pobierał w Frankforcie
nad Odrą. Czasem dla okazania swoich praw do dzielnicy brata
używał tytułu Brzegu i Gadbergu. Żona

Jan Chrystyan rządcą czyli naczelnikiem Szląska 1612
z Macieia Cesarza – Starał się sprawiedliwość skarbowość i nauki
podnieść. Gdy protestantów uciskano Szlązcy obiecali Czeskim
pomoc 2000 piechoty a 1000 jazdy wprzódy iednak wysłali do
Wiednia do Macieia Cesarza Jana Chrystyna dzięciał Brzeskiego
z przedstawieniem ale gdy to nic nie pomogło posłali Xięcia
Jegersdorfskiego Jana Jerzego z woyskiem § 152. Jan Chry-
styan Brzeski uznał Fryderyka palatyna Renu królem
a nawet (gdy się dobrze powodziło w Czechach i Austryi) wy-
dał d. 14 Jun 1619 wyrok znoszący Jezuitów poczem i Bi-
skup Karol od 1608 Arcy dua austr. § 154 do Polski uciekł § 15
R. 1620 Jan Chrystyan (gdy się protestanci Szlązcy po zbiciu

Fryderyka IV za pośrednictwem Jana Jerzego Saskiego z Ferd. II pogodzili) złożył naczelnictwo Szląska a brat jego Jerzy Rudolf objął § 137. – 1625 protestuje przeciw przyłączeniu Lie szyna do Czech § 159. – Przymat. z Saxonią i pokoiem w Pirna r. 1634 a 1635 30 Maja w Pradze ogłoszonem otrzymał wolność religijną § 170. Nowa armia Szwedzka pod dowództwem Stalhantsch od 1639 – 1642 mocno księstwo Brzeskie i Lignickie spustoszył. Jan Chrystyan dla ustawicznych zamieszek opuścił kray udał się 1633 do Press. i sam 1639 25 Xbr. umarł w Osterodzie Ludwik syn jego towarzyszył ciągle Oycu przyniósł iego ciało 1640 do Brzegu. Po iego żony pierwszey śmierci Doroty Sybilli córki Jana Jerzego Elektora Brandeburskiego zaślubił 1626 Annę Jadwigę córkę Fryderyka Hrabi von Sitsch marszałka Biskupa Wrocławskiego (p 144) iednak dzieci z tego małżeństwa August Zygmunt i Joanna Elżbieta wyłączył dziedzictwa tylko im wyposażenie i tytuł grafów Lignickich zostawił, a Cesarzowi dziwiącemu się nad tem postępowaniem odpowiedział że ~~nie~~ iego księstwo nie wystarczy na utrzymanie książąt. Po nim objęli rządy synowie wspólnie rządzili lecz biedni i pod załogą Cesarską § 171.

Jerzy 3^{ci} Ludwik IV Chrystyan

Byli wierni stronie Cesarza że 1200 ludzi wytrzymali byli oblężenie armii Szwedzkiey pod Warregalem w Brzegu r. 1642 i dopiero p Arcydiecezia Austryackiego uwolnieni § 172. Po Pokoiem westfalskim otrzymał Brzeg i wolność religiyną § 175. Bili pieniądze z dobrego srebra z trzema głowami. Po stryiu Jerzym Rudolfie X Lignickim i Wrocławskim +1653 otrzymali te księstwa i podzielili się losem 1654. 3 Juni w ten sposób

Jerzy III Brzeg

Był (Oberlandeshauptman) Rządca Szląski. Gdy Leopold objął rządy r. on w imieniu iego przysięgę iako Rządca Szląski odbierał – Objął Legnicę po bracie § 177 umarł 1664 bez potomnie, w pierwszem małżeństwie miał Zofią Katarzynę X Münsterbergską (1638 + 16) Drugą Elżbietę Maryą X Falz Simern (1660 + 1664) zostawił tylko córkę?

Ludwik w Legnicy

Wystawił kościół dla reformowanych. + 1663 bezpotomnie. Żonie annie Zofii z meklemburskiey (1649 + 1669) zapisał Parchwitz w dożywocie. Legnicę obiął Jerzy (podług Gebh. 336) podzieli się zwięcey dwaj bracia – Teraz dopiero Chrystyan wszystko oddziedziczył.

Chrystyan Woław i Oława

R 1668 powstały kłótnie religiyne w Legnicy między stanami i Xiążęciem, który równie iak iego bracia sprzyiał reformowanym protestantom, do tego swoich poddanych Luterskich zmuszał. Sprawa wytoczyła się przed Cesarza Xiąże musiał ustąpić iednak wielu Ewangielistów reformowanych do Korzysta wprowadził + 1672 zostawił Jerzego Wilhelma 12 lat mającego. Matka Ludwika z Anchalt posłała go do Frankforckiego Uniwersitetu na nauki a sama rządy sprawowała – Atent dy xiążę udał się r. 1672 do Wiednia i z łożywszy lenność powrócił do Xięstwa, sam rządy obiął z wielkim nieukontentowaniem matki która zaraz udała się na wojaż – Lecz wkrótce na ospę umarł 1675 21 IXbr. maiąc lat 15 na nim wygasła familia Piastów która 24 Królów Polsce a wielu Xiążąt a Szląsku 123 Xiążąt wydała i wielce się przyczyniła do cywilizacyi wschodniey Europy – Matka otrzymała na dożywocie Oławę 400,000 złł. Wystawiła w Legnicy przy kościele S. Jana mauzoleum dla męża i syna gdzie wraz z córką L. Holsteinską pogrzebaną być chciała sama umarła 1682 5/3

Protestanci wielce go żałowali do Lubo August graf Legnicki jeszcze żył do r. 1679 z wielu innemi dziećmi Jana Chrystyana od następstwa wyłączonemi Cesarz Xięstwo na się zabrał Fryderyk Wilhelm Elektor Brandeburski nie miał dosyć sił do poparcia swey rządy na przezycie familiyne lubo ich 1684 oderwał w r. 1686 zrzekł się praw do Legnicy Brzegu

Wołowy i powiatów Beuten Oberberg i Jägerndorf za te wszystkie pretensye dał mu powiat Szwibuski, ale syn Elektora obiecał Cesarzowi potaiemnie iż mu go (Szwibus) odda skoro na Elektorstwo wstąpi, i uczynił to 1688 (Sebh p 334) Ta okoliczność dała pozniey powod do kłotni i oderwania Szlązka od Czech. —

4. W Świdnicy i Jaworniku

Bolesław II łysy, surowy.

Zwany łysy (Calvus) albo okrutny (saevus.) nadto od Po-
laków dla dzikości charakteru Rogatką
Po wyjściu Tatarów był na monarchę Polskiego
wybrany i kłócił się z Konradem, dopóki Bolesław
wstydliwy nie powrócił. Sprzyjał bardziej Niemcom
niż Polakom, dla tego i Wielkopolanie porzucili
jego rządy a powrócili pod władzę synów Władysła-
wa pierwsza. (1.) Straciwszy polskie prowincye żądał
podziału podług rady Stej Jadwigi Henryk III
dzielił a Bolesław wybierał. Po-
dział zapewne nastąpił r. 1243 (Klose List 30 p. 478) gdyż od tąd Anna matka nieznayduje się na Dyplomatach (2)
Łysy wybrał Wrocław,[F] ale z charakteru chytry
i kłótliwy a przytem nierozsądny, wkrótce żałować
zaczął swego wyboru, tem bardziej, że Konrad brat
młodszy mający swoje do życie na Legnicy na Biskup-
stwa Bamberskiego był wybrany, a zatem zboro stolicę
owszem przyjmie, wtedy Henrykowi III X. Legn.
ciężarem nie będzie. Żądał tedy dzielnicy Henryka
III zezwolił na tę przemianę i Bolesław II za Wro-
cław otrzymał 1244 późniejsze Xięstwa: Legnickie,
Jaworskie, Swidnickie, Głogowskie, Sagan i Krossen-
skie. Ale wkrótce gdy Konrad stan duchowny porzucił, znowu chciał do dawniej swej
swej dzielnicy powrócić lecz też razem stany Wrocławskie
zasmakowawszy w słodkiem panowaniu Henryka

[F] na którym miał swoje wyposażenie Władysław)

Wr 1247 uczynił wyprawę na Wielko Pol. i zatożył zamki Santok i Kopanicę a dwarinne zdobył ale wkrótce (zapewne dla poparcia wojny z braćmi) zawart zgodę i wszystko Wielkopolanom oddał Dług VI ad an 1247. Wtedy zapewne siostrę swoję — — z klasztoru Trzebnic wzięta zaślubił Przemysław X Wielko pol. na Gnier. Anonym p 42 ap Som I. Wśród wojny z Wielkopolanami był pojmany za świadectwem Dług VI p. ale kiedy się to stało?

Cureus Annal Sil p 78 cy Pierwsze oblężenie Wladsl. pod r 1245 innych nie oznacza — zanim powiod Henel annal Sil p 253 i Pol Brest Annal S 84. który ostnie oblężenie pod r 1256 położył.)

f.x jak się te miasta dostały do Szlązka ?? cf Gebh p 221 f.

f.3 książętom należnych jakoto od utrzymywania książęcych myśliwych i żywienia psow rownie jak i od służebności zwanych przewod powoz etc Dud 2 W niejakim czasie rozgniewany na Beskapa nie wiada z jakiej przyczyny odwołał to nadanie, jednak przez papieskiego Wielkarynsza Jakoba archidyakona z Leodyum (Lüttich) pogodził się z Biskupem w Kościele S. Marcina we Wrocławiu 8 Sep 1248 r, zatrzymał sobie jednak

oparty się temu, rozpoczął tedy wojnę r. 1245 obległ Wrocław, lecz po trzech miesiącach odstąpić go musiał. W powrocie spalił Neumarkt w tedy w kościele 500 ludzi zginęło. (3) Zaciężne wojsko za połd niewypłacony uwięziły go i nie wprzód puściły dopóki mu nie dał w zastaw zamków i niektórych włości i podobnie jego Księstwo raz Wrocławskie zniszczyły. Dla otrzymania pieniędzy zastawił r 1247 miasta (Gorlitz i Zittau) z powrotem fx (jak i dostał) Gorlitz i Zyttawę. Z bratem zbity a zatem w odwrocie nabył i na nowo rozpoczął wojnę. po (1248) pojmany przez Brata został i był wydany albo szlachetnie puszczony niestosownie nawiew, (4) dla zapłacenia wojsku zastawił w 1248 Lubusz Jaszowi Ottonowi margrabi Brandeburskiemu i obległ po 2 raz Wrocław. W r. 1250 lecz mestwo Wrocławia jego uciśnienia i teraz wszystko. Oblężenia po trzy razy Wrocławia Dług L VII p 709. 712. 716. Władsi pod latami 1248-49 a za nim Kromer VIII p 226 i Sommer Tab geneal Duc Siles p 7. (?) Thebes saj latami 47-50. Lign Jahrb. T II p 83, 86. 89. które podanie prawdziwsze?

W r. ??? 1248 wraz z bratem

Dopełniając woli ojca uwolnił duchowne dobra i włościan od wszelkich podatków i usług książęcych f.3

Dyplom ten jest napisany we Wrocławiu w kościele St. Marcina d 8 p Koppe a Wenzel 16 Jul który Innocenty IV potwierdził Lugdunie III Non sept Pontificat anno sexto Lugdun 1248 veato Jura eccles Med Kromer T IX p 309.

Wlose Lisd 30 p 47/48 ~~I tak tom II~~ ~~platen i slam I p~~ ~~bardzo biedny~~

W r. 1249 musiał być z bratem Konradem Elekt

Patavien

Pataviensi w zgodzie, gdyż z nim wydał wspól-
nie Dyplomat pozwalający Pustelnikom (Eremiten)
w Gryssobor w pobliżu Landshut podług prawa Nie-
mieckiego Klasztor między rzekami Bober i Zadrecke
założyć. — Ludwig Relig Mat T VI p 487, ~~które~~ Klose I
~~List~~ Br. 20 p 488. Gdy tak przez tę woynę z
bratem Henrykiem III zubożał, Konrad
wsparty od teścia Przemysława X Wielkopol
z nim woynę rozpoczął: po długich zatargach mu-
siał Konradowi mocą ugody Głogowskiej 1258 r. ustą-
pić części swej dzielnicy, to jest: Głogowa, Sa-
gana, Sprotawy, Krosna i ~~niektóre~~ pozostałe Kasztelanije
w Łużacyi wyżej do Szlązka należące ~~Gebh 226 § 17 et 219 § 11.~~
jemu reszta pozostała otrzymała imię Xięstwa
Lignickiego. (5) Podły i łakomy stał przykład
do niknemności iakie dzieje Piastów Szlą-
skich hańbią — Biskup Wrocławski Tomasz I. który
był pośrednikiem ugody Lignickiej za to nik-
czemny Xiążę żądał, aby mu tenże dziesięcin
w swoiem Xięstwie za 10000 grzywien odstąpił a
gdy ten tego nie chciał uczynić r. 1256 poimał
go, dopóty więzieniem dręczył, nieuważaiąc na
klątwę Arcybiskupa Gnieznieńskiego, dopóki
mu ten dziesięcin w iego dzielnicy nie ustąpił
i nadto 2,000 grzywien niewypłacił; podobną zdra-
dę na Konrada Głogowskiego ułożył po śmier-
ci Przemysława Poznańskiego 1257. ale ten
wcześnie o niebezpieczeństwie uwiadomiony z takiej

liczby

{jednak prawo Pani, co iej zas-
tępcy Xiężom i przewodom po-
dani biskupi do takiej były obo-
wiązani jak poddani Szlązcy
Urkunden saml. v Tzschoppe
und Stenzel p 38 4}

{~~zam I. który wiodł~~ spory bez
w szelkiej godności i roz-
sądku których nakoniec
ostateczny koniec był
spodwyższeniu władzy
duchownej}

liczbę wiernych na zaprosiny do Lignicy przyjech
iż samego pojmał i do zapłacenia sobie 2000 g
wieś wydartych Biskupowi zmusił. Domawszy Hen
ryka IV r 1277 wymógł na nim miasta Strehlen, Strzy
Griefenberg i Neumarkt, Stroska, Rzyszyno, Gro
tonisdorf. W życiu prywatnem naganny tak d
leće, że żona drugi piesso do ojca X Pomorsk
uciekła, dla tego też prócz łysego i okrutnego
imie nadawano mu + 1273 Stycznia 17.

Klasztor Dominikanom r 1277 w Lignicy wystawił pr
tytułem Sgo krzyża a obywatelom Lewenberga
ustąpił r. 1281, Cła i od opłat uwolnił.
Synowie podzielili się Księstwem Lignickiem w t
sposób, iż Henryk III otrzymał Lignickie (
szone) a brat jego Bolko Swidnicę oderwan
od X. Lignickiego. Henryk III otrzymał X Wr
cławskie, gdzie imienia Henryka V używał w ty

Do Bolesława II

Dod 1. Przywiley Innocentego IV z 1245 (ap Sommersb I p 779.) potwierdzający wszelkie posiadłości Biskupstwa Wrocławskiego wcale niespomina o prawach drapieżnych w okręgu Niskim ani o uwolnieniu dobr Kapituły zpod zwierzchnictwa xiążęcia. —

Dod 2. Kiedy Bolesław Biskupowi Tomaszowi pierwszy przywiley ~~...~~ ~~swobod~~ nadał nie wspomniał p Tzschoppe i Stenzel lubo przed oczyma mieli manuskrypta Kapituły zdaje się jednak że to było po podziale koła z 1245. Zatem ma związek z D 1.

Dod 3
Około tegoż czasu ~~(1249 26 Lip)~~ pogodził się Bol II z Biskupem o sądownictwo w kasztelanii Milicz co ibrat jego Hen III pan którego dzielnicy ~~tu~~ dostał się potwierdził. Akt ten podpisany z 1249 d 26 Lip ale zcałego jego toku widać że on jest zbiorem poprzednich umow Urkundensaml. Tzschop u Sten p 315 dyp XXI

Mocą tey ugody przyznano biskupowi obszerną władzę ~~miał~~ ~~...~~ w sądownictwie miał nawet udzielnego Kasztelana jednakże zatrzymał sobie xiąże niektóre prawa najwyższej władzy.

Dod 4 Wkrótce atoli zapewne potrzebami, na które przez woynę nierozsądną z bratem, narażony został ciśniony, Bolesław dopuścił się licznych gwałtowności przeciw kościołowi; opanował dziesięciny zaco od biskupa Tomasza I klątwą obłożony został, ~~...~~ dla otrzymania rozgrzeszenia za pośrednictwem ~~Biskupa~~ brata swego Konrada wybranego biskupa Passawskiego pogodził się z Biskupem Tomaszem w Głogowie d 28 Jan 1249 pod następującemi warunkami:
1. Że żadnego duchownego duchownego ani więzić ani zkraju wypędzać niebędzie. 2 Żadnemu

2. Żadnemu duchownemu Beneficium nie odbierać
a gdy przeciw którému mieć będzie jaki zarzut
tedy przed biskupem sprawiedliwości szukać
a gdyby jej u niego nie znalazł u wyż-
szej władzy szukać będzie. 3. Gdzie ma prawo
opieki jus patronatus beneficiów też
stosownie do przywilejów Kościoła osadzać 4. M
jętności kościelnych nie palić, wyjąwszy
gdyby to dla zdobycia twierdzy było po-
trzebne, gdyż w owych czasach był powszechn
zwyczaj Klasztory i Kościoły uzbrajać 5.
Żadnych podatków i opłat na dobra ducho-
wne nie nakładać bez zezwolenia Bisku-
pa i Baronów Kraju. Nadto spalony ko-
ściół w Kaliszu podług rozporządzenia Bis-
przez wyreparować, Klasztorowi (od [illegible]) Dziesięci-
ny i inne własności powrócić. Miej-
sce na którym ten klasztor stoi i inne
włości których potrzebuję za inne w prze-
ciągu dwóch lat wymienić. Nietykal-
ność mieszkań duchownych szanować,
dóbr ich nie zabierać, co im zaś
zabrał albo swej szlachcie (rycerstwu) daro-
wał powrócić, zwyklętemi, wyjąwszy na
wyprawie wojennej lub innej konieczno-
ści, nie obcować, Pełnomocnikom biskupa
lub innych sędzi, wyznaczonym do rozpo-
znania z jego pełnomocnikami, szkód wy-
rządzonych Duchowieństwu, dać wolny głos
i co ci wspólnie za słuszne uznają przed
s Panem wynagrodzić. Tych warunków
gdyby Bolesław nie dotrzymał tedy biskup
ma prawo na niego i jego Kraj, klątwę
rzucić

bezwzględu na wszelkie appellacye jakieby czy-
nił.

Szlachta nie chciała przystać na te warun-
ki, dla tego klątwa z jego dzyństwa nie by-
ła zdjęta z tego powodu Bolesław, udał
się w r 1256 — do Nizy i tam za pomo-
cą braci Henryka i Władysława nową
uczynił z biskupem umowę mocą któ-
rej ponieważ On ani jego ludzie żad-
nej krzywdy kościołowi nie wyrządzili
a ~~niemniej~~ gdyby się co podobnego mimo jego wie-
dzy ~~stało~~ wydarzyło tedy nagrodzi obie-
cuje, ~~tedy d~~ przeto Biskup jego oso-
bę i jego dobra od interdyktu uwol-
nił, za co Bolesław być obrońcą ko-
ścioła Wrocławskiego, tak jak jego Ojciec
Dziad i xiążęcy inni przodkowie byli, przy-
obiecał, z poranych i gwałcicieli mocą
przemuszać a zwyczystemi żadnej spółki
nie mieć. Urkundensamml ~ Tzschoppe u. Stenzel p 38-39.

Ad 5. Po niejakim czasie, znowu wpadł
w kłótnią z biskupem, powody ~~jego~~ istotne
nie są nam dobrze znane, to tylko pewno
że Bolesław, ani ~~w~~ w pokoju ani w kłótni
lub wojnie szlachetności i powagi xią-
żęcej zachować nie umiał. Zubożony
wojną z bratem Konradem żądał od
poddanych kościelnych składki, za co
gdy Biskup pozwolić niechciał, rozgnie-
wany Bolesław, r 1257. porwał samego Bisku-
pa z dwoma innemi xiężami w Gur-
kowie koło Sobótki do więzienia w Li-
gnicy wtrącił, # i dobra ~~zabrał~~ zajechał
wszelkie dochody zabrał
i znaczne sumy pie

nigdy w gotowiznie ~~za~~ łupieskim sposobem
brał. Ujął się za uwięzionym biskupem Fu
Arcybiskup Gnieznieński, a gdy przestrzenia
nie pomagały rzucił klątwę nań, lecz
nato Bolesław niezważał udał się do Pa
pieża o pomoc. Aleksander IV kazał na
upornego księcia krucjatę Arcybiskupowi
Gnieznieńskiemu i Magd ―――― ogłosić.
Lecz gdy się nań wojnę świętą miał, nie
zbierał naprzykrzyło się więzienie Bisk
powi ustąpił ledy ze swoich pretensyi
a Bolesław także dla otrzymania rozgrzeszenia
nia za radą wielu duchownych i świeckich
now przyznał się w kościele S. ―――― (Francisz
ner) w Goldberg d 2 Grudnia 1258 ze dopuszcz
przeciw kościołowi niesprawiedliwości dopuścił
i następującym sposobem Biskupowi zadosyć
uczynić obiecał: z Goldberga z stu znamie
nitemi rycerzami w sukni wełnianej po
trwej boso iść do kościoła S. Jana
ciała (w Wrocławiu Tum) i wszelkie szk
dy nagrodzić nadto przyrzekł że już
nigdy więcej swej ręki na dobra du
wne nie sięgnie. — (Czy dopełnił tej
obietnicy? lo rozumiec o podaniu Gebhar
dego)

??

W następnym roku 1260 d 3 Maja (sic!)
dla zadosyć uczynienia za wyrządzone kr
wdy uwolnił wszystkie wsie i wszystkich
poddanych Biskupich w swoim księstwie
od wszelkich uciążliwych ciężarów usług opłat
i danin, całkowite sądownictwo oddał Bisku
powi, tylko ~~dla~~ na znak najwyższej wład
zachował sobie sądy kryminalne, i trzeci gr

trzeci grosz z opłat sądowych, rzekł się swoim i swoich następców imieniem wszelkich podatków i składek wyjątkowy w trzech przypadkach ugodzie Konrada Głogowskiego w r. 1253 zastrzeżonych 1. Gdyby sam wzięty ~~dostał się w ręce nieprzyjaciół~~ 2 Gdyby jakie jego miasto dostało się w ręce nieprzyjaciół i tylko za pomocą pieniędzy ~~za~~ uwolnione być mogły 3 Gdyby jakie wojsko nieprzyjacielskie w kraj weszło i tylko pieniędzmi do odwrotu mogło być skłonione.—

Henryk III obowiązał się 8 maja 1262 za swego brata Bolesława Biskupowi ~~zadosyć uczynić~~ w nagrodę więzienia i za zabranych pieniędzy zapłacić 2000 grzywien w przeciągu lat 4, inne zaś szkody w ciągu roku następnemu rozgrzeszenia. Zatwierdził nadto wszelkie przez Bolesława dane dobrom duchownym (3 maj. 1260) swobody (czy w swoim dzielnicy?) i przyrzekł postarać się aby je i ~~[illegible]~~ młodszy brat Władysław potwierdził.— Dał nakoniec (5 Czerw 1260) dla nagrodzenia Biskupowi dziesięciny osoepowej (Zehnt malter) którą mu Bolesław zabrał, cło od Dnema na Odrze i 50 Grzywien złota.— Dopiero gdy Urban IV (13 paźd 1261) upoważnił Arcybiskupa Gnieźnieńskiego i innych znamienitych duchownych do zdjęcia klątwy z Bolesława po uczynieniu zadosyć, i gdy ~~na termin~~ Henryk nie mogąc na pierwszy termin wypłacić za Brata raty rocznych 2000 Grzywien, przyrzekł (20 Grud 1261) dopełnić tego za parę tygodni

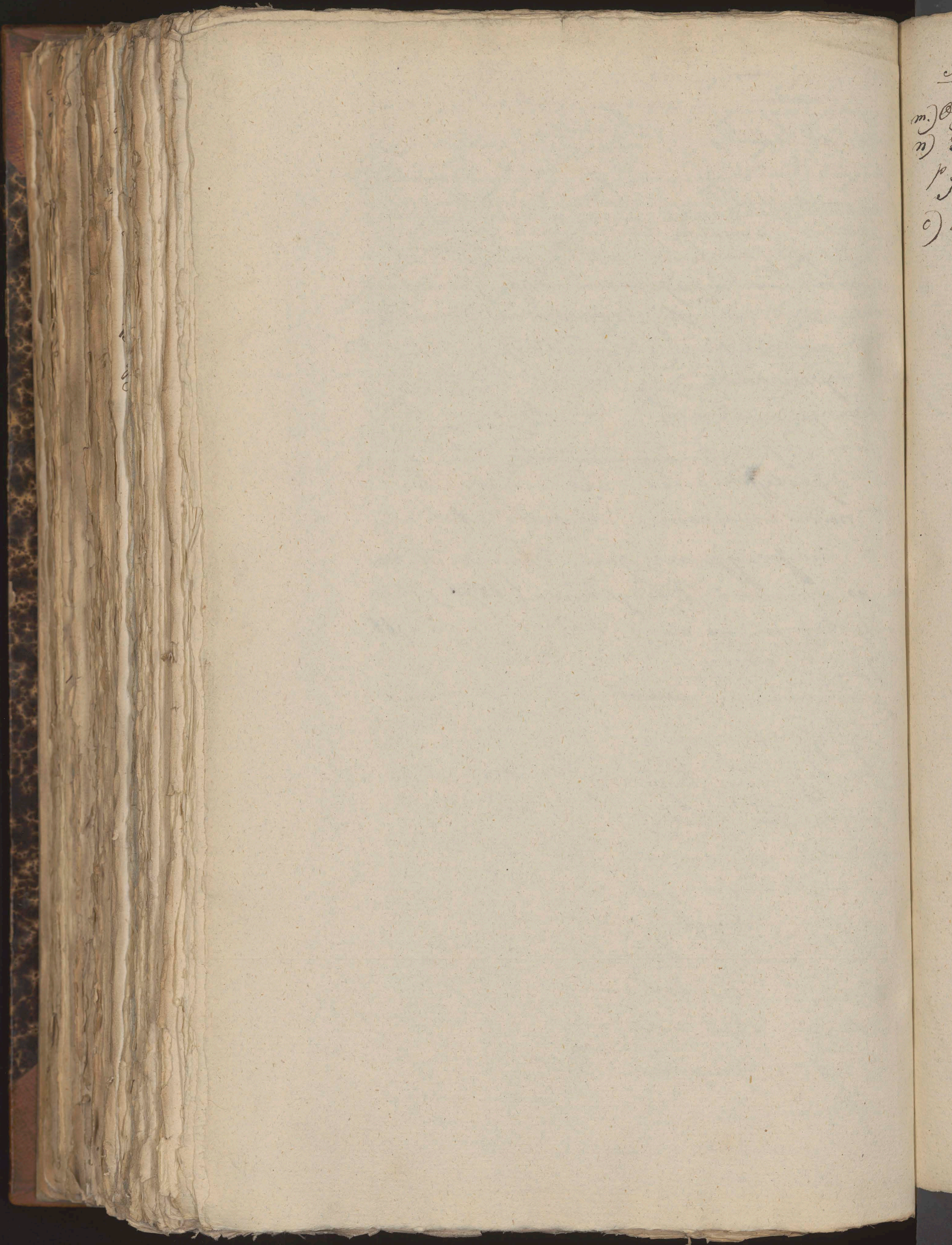
nadto wybrane z dóbr Biskupich jeszcze po 3 maja 1260 przez Bolesława 211 Grzywien srebra i jednę złotą pod klątwą wypłacić, poddając się sam klątwie gdyby tego niedopełnił, dopiero wtedy Bolesław przez Janusza (Janussius) Arcybiskupa Gnieznień. i innych Ja[illegible] przekich pełnomocników przed drzwiami Kościoła katedralnego Wrocławskiego, potwierdziwszy jeszcze raz ugodę 3 maja 1260 uczynioną nadto obowiązawszy się przez sześć lat kościołowi wrocł. po grzywnie złota płacić a Henryk III swoje zarzeczenie powtórzył otrzymał wraz z innemi spół winnemi rozgrzeszenie.

6

Po śmierci Tomasza I r. 1267 d. 31 Maja nasz Bolesław zapomniawszy na ugody z Tomaszem I uczynione znowu dziesięciny wraz szlachtą zatrzymał a nawet niektóre poprzedał — Tomasz II natychmiast rzucił na kraj Bolesława klątwę aże w tym samem czasie Bolesław, wraz z bratem Głogowskim obrażony na brata Władysława wybranego biskupa Wroc. że nie im lecz jemu opieka nad małoletnim Henrykiem IV dostała się wszelkiemi sposobami szkodzić mu się starał tedy nasz Bolesław aby mu tem bardziej dokuczyć pogodził się z Tomaszem II (d. 18 Listop. 1267) obiecując wraz z synem Henrykiem w ciągu bieżącego roku, za dziesięcinę zatrz

Powstały w katedrze Wroc. spory o wybór biskupa część wyższa wybrała Tomasza II, mniejsza zaś obrała Władysława arcybiskupa Salzburskiego którego i brat Bolesław popierał. Wszakże [illegible] Władysław w [illegible] Wrocławskim a nasz Bolesław etc.

Łanu Niemieckiego
mane z ~~nowo~~ wykarczowanego lasu zajęda
ne wirduny z innych zaś Łanów ćwierć
Ćwierć (Scheffel) czyli (Malter) — podług
wyiraju dawnego — Z potaaś które da-
wały dziesięciny snopkowane z wielkiego Łanu
8 skotów z małego Łanu jeden wirduny
Na tem przyrzeczeniu nie poprzestało du-
chowieństwo (i zapewne klątwy nie szczędziło)
powtórnie Książę wraz z Szlachtą
przysiądz musiał (d 2 Grud 1267) Kapituła
przyrzeczona, nayrodic [illegible] i wyjęj
dziesięciny zabierać nie będą — Wal-
szych sporach Tomasza II z Władysła-
wem postępowaniu Bolesława II nie
jest nam wiadome musiało atoli nie
być nieprzyjazne, gdyż Tomasz II ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ po śmierci Władysława (1270) objąw-
szy spokojnie ~~[illegible]~~ swoję Katedrę owe 1700
grzywien srebra które Bolesław jego
poprzednikowi ~~[illegible]~~ był winien nie
za ugody (o której wyżej) wypłacić, a gdy
by on tego nie dopełnił Brat jego
Henryk III zastąpić go pod klątwą
przyrzekł uroczyście 1271. Bolesława-
wi i Henrykowi IV darował zało-
nawzajem księgła obiecali Biskupa
[illegible] jego i kościołowi wszelką opie-
kę dawać Bolesław powtórzył te
obietnice 1272 d 5 Lutego i oraz przy-
rzekł 164 Grzywien srebra które zaraz po
wstąpieniu na Biskupstwo Tom II
zabrał z dochodów jego powrócić
Tzschoppe u Stenzel 244-5.



Bolesław Łysy.

m.) Obj. tylko

n) Thebesii Lignitzische Jahrbücher II Th. p 90 – Chr. Ep. Vratislav. u de Somm. Scr Rer Silesiac T II p 187

o) de Sommersb T III p 33.

Do Bolesława Łysego.

1. Dlug VII p 688. — Cureus annales Siles p 78. — Polius Bres An nal. S 82. — Henel Annal Siles p 252. — Schickfus Schles Chron B II S 28 sq. — Thebes Lign Jahrb T II p 78 Solignac.

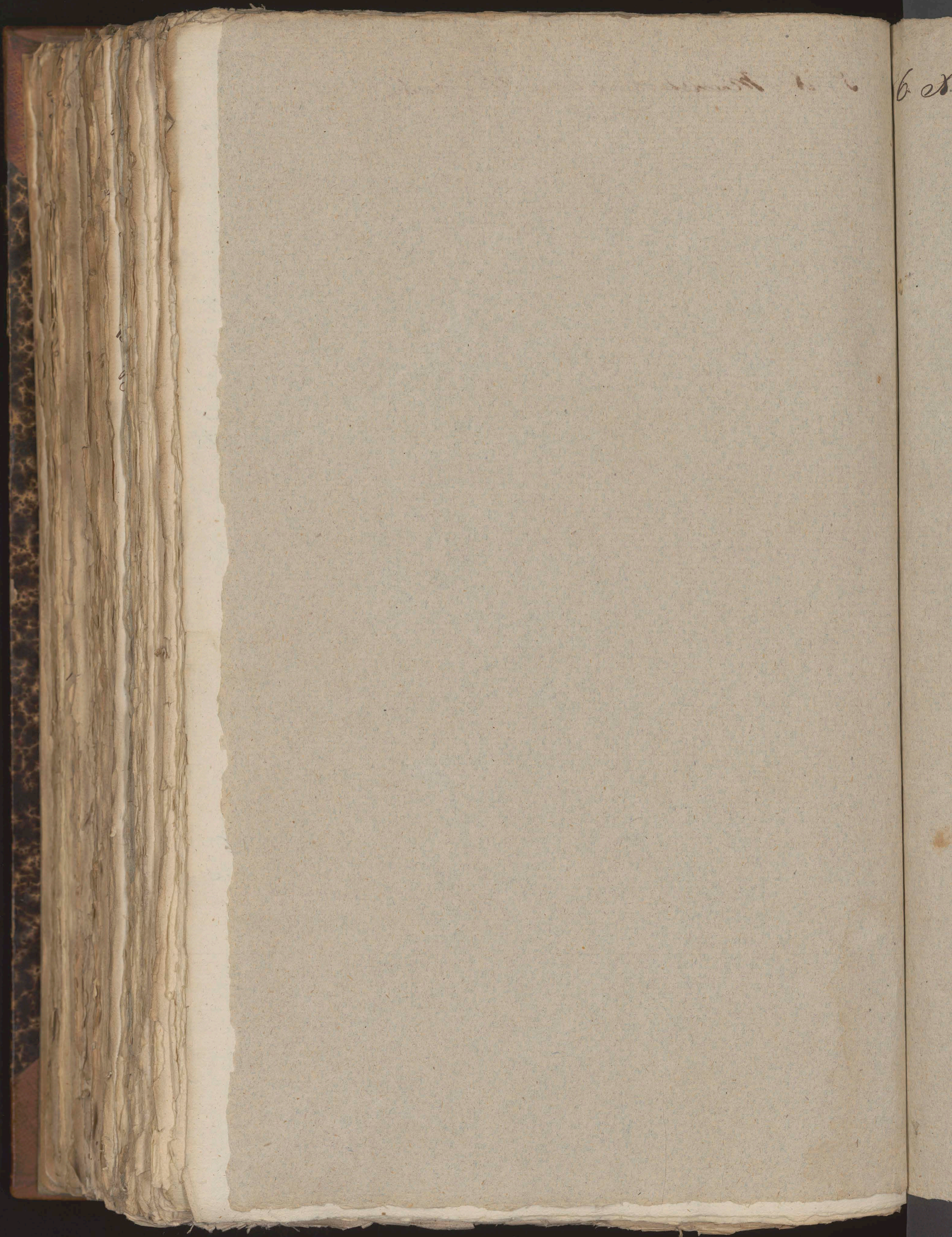
2) Dlug. VII p 699 — Cureus Annal Siles p 78 — Henel Annal Siles p 292. — Pol Bresl Annal S 83. błądzi podział do piero po śmierci S Jadwigi w r 1244 ale Klose I p 478 sq. sądzi że musiał wprzody nastąpić gdyż już z r 1243 pozostały Dyplomata przez Bolesł łysego wydane bez dołożenia matki Anny cf Klose I p 479.
Johannes Chron Pol p 12. ap Sommer T I) zwyczajem swoim nie oznaczyli czasu
Anonym Chron Pol p 43 ap Sommer T I)
Thebes Lign Jahrb T II p 81.

3.) Anonym Chron Prin Pol p 43 ap Somer I
Legen S Hedw p 86 ap Klose I p 483 Nr 109 podała że 800 ludzi zginęło
Thebes Lign Jahrb T II p 83
Deutsche Legen Breslau 1504 K 5.

4. Johannis Chron Pol p 12 ap Sommer I
Anonym Chron Prin Pol p 43 Sommer I
Dlug VII 716. — Thebes Lign Jahrb ~~...~~ T II S 86 domyśla się że Bolesław w niewoli musiał przyrzec Henrykowi zaspokojenie Konrada —
Cromer VIII p 227
Miechov.

5. Dlug VII p 737 sq. — Curei Annal Sil p 89.
Pol Bres Annal S 88 — Henel Annal Siles p 254 sq — Thebes Lign Jahrb T II S 90

5. N. Münsterbergskie (Sambskie)



6. N. Glogowskie.

Konrad

O życiu jego bardzo mało i nie dokładne mamy ułomki. Początkowo oddany był stanowi duchownemu –

Cadl. Ed. Ged. p 53 et Ed. Lip. 734. „Conradum coenobio conjecerat, nescio an propria professio, an patris devotio."

Bogupł. ap Somm p 43 „Conradum vero juniorem imperator Conradus avus (avunculus) ejusdem, ut quidam referunt abbati Wład comiserat nutriendum." – Dług p 484 ~~nazywa~~ toż samo potwierdza i dodaje że to był Opat w Fuldzie

Później opuściwszy stan duchowny otrzymał księstwo Głogowskie, względem czasu kiedy się to stało jest wątpliwość. Że się to jednak nie ... || Najdawniejsi pisarze ~~nie~~ Kadł. i Boguchał wcale wzmiankę o podziale Szląska ... pierwej zacytowany ~~twierdz~~ ... natychmiast nie ~~że Bolesław~~ otrzymawszy od Bolesława ... Bogufał wyraźnie ... słowa dodemowią owszem ... ~~wraz z Szląskiem i Opolem~~ ... ~~podzielił to się~~ ... je: „hi tres tractatenus ... is inter se terras dividerunt" ... ~~Mieczysławowi~~ ...

... modum ich zdanie potwierdza Anonymus 1429 p 38

Jan Krajnikarz ap Somm op Sommersb I p 7. p 38. 39

Anonymus z r. 1290 ap Som zarazm przydzielił tej dzielnicy przez Władysławowiczów ~~mo~~ wi o podziale. Zapewne jak tylko Bartłomi Wrocł. ~~te~~ co było później wprzód położył

~~Długosz~~

zaraz w r. 1163 stało pewna w r. 1178 juz był dziedzicem Głogowa Somer I 307 117.

et

(Ed Lip p 778) Kadłubek i Bogufał (ap Som II p 46) ~~w 1184 ...~~ poda ją że Kaźmierz Sprawiedliwy r. 1184 Margrabią Głogowa zrobił. Ostatni nawet wyraźnie mówi że dotąd przy matce w Adenburgu osadzony bawił. „fratrem quoque ipsorum Conradum, qui in Aldenburg Saxonia ad matrem ad hoc tempus fovebatur Glogoviensem Marchionem creat (Casimirus)." Bog 46.

Uwaga. Zastanowiwszy się nad podaniami historyków wnieść można że Władysławowicze dopiero z czasem szląsk podzielili na trzy części.

Kadłubek spółczesny w Ed. Lips p 748 eg. Ed. wyraźnie mówi ~~tylko~~ że Konrad wstąpił do zakonu, ut supra relatum, a w sporach z Bolesławem Kędzierzawym monarchą że trzymane zamki w Szląsku tylko Bolesława wysokiego i Mieczysława laripes na dziedzice wyprowadza — Dopiero r 1184 godząc o podział ~~...~~ poróżnionych braci Mieczysława i Bolesława zrobił podział Szląska na trzy części. I Bolesławowi Wrocław ~~[illegible]~~ powrócił z Konradem nad Marchią Głogowską przełożył B. Mieczysława darowaniem niektórych miast zobowiązał do pokoju.

Boguchwał ap. Som. II p 43 ~~Boleslaus ...~~ że Bolesław synów Władysława z dobrej woli (gratuito amplexu) synów brata i wydzielił im Szląsk prowincyą i części Opolskie. Którzy w następnym czasie tak ~~[illegible]~~ ziemię podzielili (et hi tres tractu temporis inter se terras diviserunt in hunc modum;) Bolesław wysoki na mocy starszeństwa Wrocław zatrzymał z przyległościami Mieczysławowi miasto Opol z okolicami przeznaczył. i otóż między nimi ~~~~ wojna wynikła narowny podział

— Konrad był oddany na wychowanie przez brata Konrade (??) Opatowi na wychowanie — dalej nasz autor ~~ze~~ mówi o Bolesławie Kędzierzawem

nie wspomniawszy co dostał Konrad, jak
należało zrobić dla dopełnienia wyra-
zow: in hunc modum diviserunt,
et hi tres tractu temporis inter se
terras diviserunt in hunc modum;
albo więc w tekscie wyrazy dla objaśnienia
są wtrącone albo opuszczone.

Dopiero pod r. 1184 p. 46 wraca do
tej czynności, kędy Kazimierz Mieczysława
i Bolesława Wysiedlonych z Kraju gdzie wyraźnie znowu powtarza że się opowiada tylko gdzie wtedy ten Monarcha Bolesławowi
wrócił Wrocław z przyległościami, Kon-
radowi Głogow, Mieczysławowi zaś
na które ziemia darował Bytom i
Bolesław i Mieczysław wrócili

W T. zdaje się że wspomina
Autor o dwukrotnej w tym względzie zgodzie, gdyż znowu toż samo powtarza
z małą odmianą
„Sed Kazimirus princeps serenis-
simus ad unitatem concordiae
ut premissum est, ipsos revocavit, Mesz-
conis, fratris sui exules primogeni-
tos, Bolesla.
Oppoliensem,
Wratislaviens, Conrado Glogovien-
sem. ducatus designando.” całkiem
niezrozumiałe, ponieważ primogeni-
to niewiedzieć równie do Meszconis jak
do fratris sui exulis odnosić się może
że wpierwszym zatem razie znaczy
toby że pierworodnemu Mieczysława (tj.
Kazimierzowi) pierworodnemu Bolesława
w drugim (+ Jarosławowi)
xięstwo Opolskie wyznaczył. Równie
Oppoliensem równie do Meszconis jak
fratris sui exulis należeć może wpierwszym
razie dał Kazimierz Opolskie xięstwo które należało
do Mieczysława w drugim dał Kazimierz Opol. xię

Zgodne uwagi że Bogufał zawsze Mieczysława Starego [Mieczysława] Opolskiemu; chociaż Dyplom ap Som I 896 dowiadczy że był nim Jarosław, ale ten dyplom zdaje się fałszywy — Jak to podania pogodzić?

które było własnością Bolesława — Kronika zaś dodaje że Mieczysławowi Opolskiemu darował Bytom i Oświęcim trzymające się [syna] do Krakowa Jan Kropimkarz. (Chron Polon vel Lechit. ap Som I p. 7. 8. 10 ap Sten I p. 16, 17 18. 22.

Wyraźnie mówi (hi duo Boleslaus et mesko) że Bolesław IV tylko Bolesławowi wysokiemu i Mieczysławowi dał Szląsk i że ci dwaj zaraz o monarchią wojnę rozpoczęli — i byli straszni dla niego (nie zgoda w Szląsku wszczęte uwolniła go od burzy) Bolesław wyrzucił drugą żonę (Adelaidę [illegible]) wtedy ~~gdy się~~ dopiero gdy temu brat Mieczysław z synem jego Jarosławem i Bolesławem Łysym połączywszy się wypędzili go — wtedy godząc ich Kazimierz sprawiedliwy „Quod videns Casimirus, se anterposuit et fratri Boleslai (zdanie nieskończone ale z błędnym można by je tak dopełnić: et fratri Boleslao (vel alto) Wratislaviam restituit) Bolesławowi (powrócił Wrocław.) Mieczysławowi Racibórz wyznaczył Jarosławowi zaś okrąg Nisski (teorium Nizense) od ojca wyrobił — Konradowi Głogowską marchią dał. po jego śmierci, objął ją Bolesław wysoki sam zaś umierając Opol zostawił bratu Mieczysławowi ale ją znowu ~~[illegible]~~ ustąpił synowi Henryk brodaty zabrał Mieczysława Kazimierzowi (cf Sten I 18 № c.)

Bezimienny

Pisarz Kroniki <u>Chronica princ. polonor.</u> ap Som I 38, 39. ap Stenz. I 96, 97 i 99 zaraz ściśle ~~sie~~ między Władysławowiczów dzieli, którą ~~ojcu~~ otrzymali. Bolesławowi wysokiemu Wrocław, Lignicę i Opol, Mieczysławowi Racibórz a Konradowi Głogów daje, wojnę atoli z Bolesławem IV tylko Bol. wysoki i Mieczysław prowadzą — Bardziej Mieczysław połączywszy się z Jarosławem synem Bol. wysokiego ~~i Bolesł~~ któremu już ojciec był dał Xięstwo Opolskie i Niskie ~~Androz~~ z Bolesł. IV monarchą Bol. wypędzili — Ale ten wsparty od Cesarza powrócił ~~ich~~ i do zgody ich zmusił. Mieszko przestał na Raciborzu, a syn Jarosław biskup wrocławski (zapewnie trzeba dodać który później był Biskupem Wrocł.) na Xięstwie Opol dożywotnio i z Nissą przestał. ~~przestał~~. NB ten już wcale żeby ich Kazimierz sprawiedliwy pogodził nie wie. —

<u>Długosz</u> p. 504 daje Bolesł. Wrocław i Krosno Mieczysławowi Racibórz i Opawę Konradowi Głogów.

<u>Cureus p 55 Rétel p</u> pierwszy błąd ~~...~~ powszechnych naśladowców on zarazniej powszechnych ... w 1163 dzieli Władysławowiczów nabyta dzielnica później. Kiedy po śmierci Konrada (podług niego) w 1179 Bolesław jego dzielnictwo zabrał, Mieczysław z nim wojnę zaczął, co że jest mylne spółczesny Kadłubek i Boguchwał zmarły 1259 r okazują, który jednozgodnie że podają że Konrad dopiero gdy Kazimierz sprawiedliwy był monarchą otrzymał Głogów dziedziczne. NB Naszeho Naruszewicz T. p. powtórzył ten błąd Kurensza

Zreszta o jego czynach nic nie wspominają
pisarze kiedy umarł niewiadomo, niektó-
rzy położyli jego śmierć pod r 1179 ~~w r ze~~ Bo-
nia. umarł bezpotomnie dziedzictwo po-
nim objął Bolesław wysoki, | Barthe
domyśla się że to musiało być ~~pod~~ około r 1201.
gdyż (Jan Chron Pol ap Som I 8 ap Sten)
powiedział ~~za po jego śmierci~~ Hoc tandem
defuncto (sc Conrado) Glogoviensis Marchia
in Boleslai (sc Atti) dicionem rediit, qui
decedens (co się stało r 1201.) fratri Mesconi
terram Opoliae delegavit." szczego jednak
mem zdaniem nie zupełnie pewny
wnioszę.

1) Sommer I p 876 sq № CI. *) t. jest Gunenberg Lyndam Poltkowfir Hamczendorf.

Pozostałe resztyª z dzielnicy marnotrawnego Jana opanował był Henryk V żelaznym zwany – ~~[illegible]~~ do tych wznawiał ~~jed~~ swe prawa Konrad stryj jego, dla ułatwienia tego sporu wybrali oba xiążęta sędzią polubownym Ludwika xięcia Brzeskiego ten następujący dał wyrok: Henryk V lub jego potomkowie zapłacą Olesnickiemu Konradowi albo jego potem stwu (na przypadek śmierci) 600 grzywien (grossorum pragensium polonicalis numeri) a to w dwoch ratach 300 w następującey a ~~drugie~~ 300 w drugi następującey dnia gi post. na vito Konrad starszy Olesnicki (brat Jana) miał zobie zapewnione dożywotnie polowanie w lassach Henryk zaś V. miał się zostać na zawsze dziedzicem juz wymienionych ziem. – Mezericz

w Lubinie 1365r feria II in Rogationibus.

NB Godna jest uwagi że Ludwik Brzeski w tym wyroku nazywa Olesnickiego Konrada stryjem ~~ka~~ co jest wiadome, a Henryka V Saganskie sororium siostrzeniem. drugi ten punkt nie jest wcale wytłomaczony owszem z podanych do tąd mi wiadomych przeciwny. Musiał tedy Henryk IV mieć siostrę jaką Ludwika Brzeskiego czy rodzoną czy w dalszym stopniu.

2) Sommer I p 877 sq № CII

Jan Krol Czeski nadaje Henrykowi V w ślad zgłoszeniaª (?) w dziedzictwo kraje po ojcu ~~[illegible]~~ pozostałe (X Saganskie) a nadto jeszcze powraca mu (zabrane dawniej) Połgłogowa z ~~[illegible]~~ należeciami do niego starostwa (Wschowa) nadto przyznaje mu dziedzictwo po stryjach Konradzie Olesnickim i Janie Ścinawskim gdyby ci bezpotomnie umarli – Nakoniec przyrzeka mu pomoc do odzyskania ziem ktoremu Krol Krakowski ~~[illegible]~~ (sic) zabrał. (jest tu mowa o Wschowie)

driat. w Pradze 1344 die Sti Clementis.

Zdaje się że do oddania P. Głogowa Henrykowi V skłonił by go Karol syn który lubił tego xięcia jak w dalszej historyi zobaczemy.

3) Sommert I p 998 sq. № LXXXIV.
Jan X Stenawski obiecuje oddać bratu Konradowi Xięciu Olesnickiemu i Henrykowi (V) X Głogowskiemu oddać list Margr Brand w Gorze podpisany nadto przyrzeka nadal nie przedawać ani fantować ziemi swoich – w Stenawie 1342 w dzień S Elzbiety.

Jan Stenawski III m. n. Amien

1. co otrzymał. wyżej.
2 Hołd składa Czechom r 1329. Sam Jego poddani 1330 x Som I 351.
3. Przedaje ~~braciom~~ Pol Głogowa 1331 Som I p 871. et 351 (Dip I
4. r 1335. uwolniony od hołdu Kaz. Kazim I p 1337.
Przedaje ziemię Gorską i Wschowską
wschowa zaraz hołd składa I p 875, ante Dom Laetare
5. całe xięstwo braciom 1337 feria post diem S Bartholm pozwy i 3 mieszy
6 Krol Czeski potwierdza (Item marziepole X et. d.) przywilej 1338 ale za swe
1000 grzywien wykupił Luben Zam i miasto
Som I 874 Item marzwięcele (E). potem (X)
7 Przyrzeka bratu i bratankowi 1342 r nie fantować
8 1343 Karolowi za 8000 grzywien daje ziemię Gorską 876)

III wygnany i śmierć.

α) 1341. Pol miasta i Zamku Gory Krolowi przedał Som I
hołd Karolowi złożył obaj Ludo
β) 1342 wolleyu Bozywolita Pozwala Karolowi wykupić Volkowie zastawione Jaworskiemu Item Som 3512 Ludw
γ) r 1337 Sabato ante Nativitatem BMV. miasto Vratisław złożyło hołd i przysięgę ~~xięciem~~ X Konradowi i Janowi xiążętom Olesnicy i Stenawy zwoli
roskazu

rozkazu Henryka starszego i Henryka młodszego (V) gdy by umarli ~~wprzód~~ wprzód wspomnieni bez prawnego, hołd jednak który złożyli Annie żonie Henryka młodszego za jej wniosek i posag nie mogł bydz naruszony. (nie zrozumiałe miejsce sens nie skończony)

Sommer III p 126 No 141.

F.) r 1337 fer VI ante Nativitatem BMV. miasto Krosno złożyło hołd i przysięgę Konradowi i Janowi dziedzicom Olesnickim i Stenawskim ~~T~~ z rozkazu Henryka starszego i młodszego gdyby zaś odbierający przysięgę co boże zachowaj umarli (~~[illegible]~~ sens nie skończony

Sommer III p 126 sq Dypl No 141 aq w Krosnie

E) F r 1338, ~~—~~ w Aldenaw na zajutrz po Zwiastowaniu NMP. ~~Xiążęta Głogowscy~~ Henryk i Konrad bracia Xiążęta Szlązcy panowie Saganu i Oleśnicy przyrzekają Janowi Krolowi uwolnie[nie] mieszkańców Lubyna miasta i okręgu i nakazać aby go temuż krolowi złożyli.

Sommer III p 127 Dypl No 143

V) 1339 Sab prox XIM Virg Stynavie Jan Xiąże Stenawski zastawił bratu Konradowi Olesnickie mu ~~—~~ za 100 Grzywien miasto Stynawę i wieś Mereczicz (Meresicz)

Sommer III p 127 sq No 144.

Konrad II

Z rady S. Jadwigi babki do stanu duchowne-
go przeznaczony, w nadziei biskupstwa
Bamberskiego, którem brat Świętej Jadwi-
gi zarządzał. (1) Rzeczywiście przez wpływ
króla Czeskiego, którego był wnukiem
został wybrany na biskupstwo Passawskie
w r. 1249. ale prędko porzucił stan ducho-
wny lubo już był dyakonem i
części z Ojcowskiego dziedzictwa od bra-
ci domagać się zaczął. (2) Mocą podziału
o którym wyżej miał Konrad
swoje dożywocie u Bolesława Łysego
X. Lignickiego. Łysy z natury łakomy
a przytem niegospodarny nic mu dać
nie chciał. Udał się do brata Henryka od-
syłał. (3) W tem smutnem położeniu pomo-
gła Konradowi nienawiść powszechna jaką pod-
danych ku Lignickiemu pałali. Książe ten
prócz zdzierstwa w podatkach, gdy mu było
potrzeba, nieraz chwytał się często
hańbiących nawet pospolitego człowieka
środków — Wiedząc o zamożności Kasztela-
na Krośnieńskiego Mirszona (Mirzonis)
pochwycił jego syna Hinkona i zaciężnym
Niemcom w długu za żołd dał w za-
staw. Oburzył ten czyn podły Ojca i
i wielu znamienitych panów
Skoro się tedy Konrad II ze swojemi pra-
wami odezwał chwycili się jego strony
a Mirszon poddał mu zamek i mia-
sto Krosno r. 1251. (4) Powstała z tym spo-

sobem

tym sposobem znowu braterska woyna. Popart swoje interesa Konrad zwiazkiem ~~z dwyjtnim~~ ~~kapelikim~~ z Przemysławem xiazeciem Poznanskim i Kaliskim, ktorego siostrę Salomeję rownie mądrą jak dwytobliwą niewiastę zaslubił. Odbyło się wesele uroczyscie r 1252 w przytomnosci Fulkona Arcybiskupa Gniez. Boguhwała biskupa Poznanskiego i wielu baronow. (5) Wsparty od szwagra wystawił zamek przedmosci pod Głogowem. i ztąd obu braci kraje najezdzać zaczął. (6) Oblężony odnich r 1254 tak szczęsliwą uczynił wycieczkę iż obu poimał. Bolesławowi wymknąć ~~się~~ udało ~~z niewoli~~ się Henryk zaś III ~~lecz przy~~ w niewoli ~~trzymany~~ po bratersku ~~był~~ traktowany. obowiązał się przysięgą ~~iż~~ albo Konrad~~owi dać~~ część swey dzielnicy za spokoi albo mu dopomodz do odzyskania od brata należney częstki (7) Zniszczenia kraju i zubożenie stron wojujących skłoniły nakoniec xiążąt iż z zaradą panow rycerstwa i Biskupa Tomasza wrocław przystąpili do zgody Głogowskiey r 1255 Bolesław Łysy odstąpił z bolescią serca Konradowi Głogowa Krosna Saganu Scinawy Sprotawy i powiatow dzierzonych w dzielnicy. Kraje te odtąd otrzymały imię xięstwa Głogowskiego. (8)

Utwierdzony Konrad II mocą powyższey ugody udzielnym xiężciem załozył stolicę w Głogowie – Prawa jakie nad tem miastem mieli Biskupi i Kapituła

Wroclawska

Wrocławsku juz od r 1110 wykupił. (9) Zamek i Kościoł dotąd trwający na wyspie gornej (Oberinsel) wystawił. (10)

Nie mogł strawić Bolesław tej ugody Głogowskiej aby więc co odbić ze straty poniesionej ~~udał się~~ do zwyczajnych sobie podstępów. Zaprosił do siebie Konrada 1257 pod zmyślonemi pozorami. Ten przestrzeżony wcześnie o tych chęciach brata postanowił jego samego w zastawione sidła chwycić. Jakby o niczem niewiedział. ~~udał się~~ jedzie na zaproszeny lecz w towarzystwie znacznej liczby zbrojnych z których wierności i męztwie mogł polegać tych przybywszy pod Legnicę w lesie na zasadzce ~~zostawił~~ a sam z małą garsztką przebranszych i na wszystko gotowych ~~udał się~~ zwolna do Legnicy postępuje. Uprzedził Bolesława o swoim przybyciu ~~ten jakby~~ który ukontentowany z połowu dla ukrycia tem lepiej zdrady sam w towarzystwie kilku wyjechał naprzeciw pożądanego gościa – Po wzajemnem powitaniu jadą społnie do zamku lecz skoro stanęli w bramie, zgiełk i wrzawa rozstawione straże z rycerzów Niemieckich przekonały Konrada o prawdzie doniesień. Niebawem porwał Bolesława z dwomi i spiesznie do swoich zostawionych w lesie uciekł. Żołnierz zamkowy szybkością czynu

odurzony a potem

oduczony a do tego wieścią o wojsku podnie-
stem przestraszony zamiast ścigać porwa-
czów sam się ~~w ziemku~~ w kasztelu zamknął.
Tak ~~pojmany~~ porwany Bolesław łysy dla otrzyma-
nia wolności wszystkie pieniądze ~~które~~
był na Tomaszu biskupie Wro-
ławskiego wymusił Konradowi ~~zapła~~ wyliczyć
~~ci~~ musiał. (11)

W r 1267 Był Konrad na uroczystem podniesieniu
zwłok Świętej Babki wraz z 3 synami
Konradem Henrykiem i Przemysławem (12)

W r 1271. Pomagał Ottokarowi Krolowi
Czeskiemu w wojnie przeciw Węgrom
(czy Austryi Gebh:?) albo ~~czy~~ więc miłość wojny
albo ~~czy~~ związki pokrewieństwa były mu
do tego powodem domyślać się wy-
pada — (13)
Dane w zastaw Arcybiskupowi Magdebur-
skiemu miasta z powiatami Krosno
Greifenstein i Przin w 1000 grzywien pozwolił Henry-
kowi IV Wrocławskiemu wykupić. Wzgl-
ędem zastawienia tych miast takie histo-
ryi Polski ~~utrzymują~~ podali. Po śmier-
ci pierwszej żony Salomei Księżnej Wiel-
kopolskiej „pogrzebanej u Dominikanów zapewne w Głogowie” wstąpił Konrad II w drugie
śluby r 1271. z Brygidą córką Teodory-
ka Margrabi Miśnijskiego wdową po
Konradynie wnuku Cesarza Fryderyka
ściętym w Neapolu z rozkazu Karola
Andegaweńskiego Krola Sycylijskiego. Tej
za posag wielki w gotowiźnie i koszto-
wnościach przyniesiony zapisał nasz Konrad II
w dożywocie

dożywocie miasta i powiaty Krosno Greifenstein i Pryn. Gdy ta xiężna ~~w krotce~~ roku następnym umarła, wtedy jej Oyciec ~~te~~ owe miasta posagowe mające bydź zwróconemi r 1278. zabrał i jako swoje Arcy Biskupowi Magdeburskiemu de Steymberg w 10000 złotych zastawił. (14) Aby te miasta nie poszły na łup obcym pozwolił Konrad II wykupić je Henrykowi IV Wrocławskiemu, ~~co gdy On dopełnił~~ r 1276 tak oburzył na siebie Bolesława łysego przeciw sobie zazdrość i był przezeń złapany zdradliwie. jakto pod Xięstwem Wrocławskiem wyłożyliśmy — Wtedy i nasz Konrad II z innemi xiążętami ~~wał~~ ujął się za Wrocławskim i walczył lubo bez skutku za niego. (15)

~~Później~~ Za tę przysługę nie najlepiej się Henryk IV Wrocławski odwdzięczył ~~za tę przysługę~~ Konradowi II gdyż go samego r 1281 7 w Benr. zaprosiwszy z innemi xiążęty do siebie bezwzględu na prawa gościnności przytrzymał i tylko z warunkiem dawania sobie 30 jezdnych na pomoc w każdey potrzebie na wolność wypuścił (16) Później atoli pogodzili się szczerze syn Konrada Przemysław X[iążę] Sprotawski walcząc w sprawie Probusa poległ pod Siewierz 1290. (17) Henryk IV umierając bezpotomnie miał zapisać xięstwo Konradowi albo też przynaymniey musiał mu tego zrobić nadzieję ~~ale~~ do tey godności przyjdzie ~~k przyjdzit~~ go z bratanek Henryk III Lignicki znany pod imieniem otyłego. (18 ~~a jako się~~ Za tę krzywdę wziął się Konrad do broni ~~pomsu zobaczymy niżey~~ ale po krótkiey wojnie widząc ~~Konrad II~~ że tym sposobem nic niedokaże ~~pojmie~~ porzucił ~~nie~~ oręż ~~wszystkiego~~. ~~jako~~ jakby wszystkiego zapomniał. (19)

Dobijającemu się a tron Polski Probusowi pomagały posiłki Głogowskie a nawet syn itd.

Dopiero w r 1293 pomścił się za wydarte sobie
dziedzictwo zapomocą Lutka pałostawowicza i
innych przekupionych co dostawili mu Hen
ryka w ręce wtedy dopoty go ciężkim wię=
zieniem drzżył dopoki mu ten nie ustą
pił mocą ugody z 1294. Oleśnicy Bie
rutowa Namysłowa Kluczborka Byczyny
Kunstadt = Kunzinstadt. Sycowa Milicz
Hainaau Bolesław nad ____ Uraz (Auras)
Trzebnicą ~~ze~~ Hagenau Grosswirsdorf Bau
endorf Sandewalde Landesberg Swierschau
Reichenthal. – do tego 30,000 grzywien.
(20) #
Po śmierci Henryka VI Bolkonowi Ligni
kiemu ~~tylko~~ opiekunowi księżyd Wrocławskich
oddać musiał z tego zabory Bolesławiec i Hai=
nau. z powiatami (20)

(# Ugoda z Henrykiem V Wrocławskim
~~podpisywał~~ w r 1294. zawarł nie Konrad
lecz syn jego Henryk dla czego nie
wiadomo – NB wszystkie te czynności od r 1273 przy
pisane Konrad II nowi Histor przypisują jego synowi
Henr III co tego zamieszania powodem (??

Jeszcze w roku 1279 nasz Konrad między 3 synów
swoje księstwo podzielił Henrykowi Głogów
i posiadłości w Wielkiej polsce Konradowi
garbatemu Ścinawę i Górę a Przemysławowi Szpro-
tawę i Krosno przeznaczył nieusunął się mimo tego
rządów. jakie jednak między nim i synami
były stosunki co do rządów niewiadomo (21)
Inni ten podział inaczej czynią. Przemy=
sław bierze Sagan Przebus. Szprotawę i Ście=
nawę Henryk III (jako w Sztęlei) zwany wier-
nym bierze Głogów a Konrad jako garba-
ty dostanu duchownego przeznaczony (22

Przemysław czyli jak wtedy był zwyczay Przemko zaprowadził wiele dobrych urządzeń. sprzyjał rownie jak Oyciec niemcom. Założył miasto odswego imienia Przemkow (Primkenau Primkau) zwane. Dla siebie ~~wystawił~~ murował w Saganie Dom i Augustyanow z Naumburga przeniósł do Saganu r. 1284. gdzie dla siebie mieszkanie wymurował. Po jego zawczesney śmierci r. 1290 pod Siewierzem 23 Wtedy Oyciec uczynił nowy podział Henrykowi dał Sprotawę a niedołężnemu ~~Henrykow~~ Konradowi Stenawę i Sagan. (?) ale ten ostatni juz 1294 zastawili Brandeburczykom. (24)

Wtymże roku 1294 domyslają się niektorzy że Konrad II dla słabości sił rządy złożył lubo jeszcze żył aż do r. 1299. (25.

Pochowany w Głogowie w Kollegiacie ktorą społem z Tomaszem Bisk. Wrocławskim wystawił. — (26)

Zostawił z Salomei Księżney Wielkopolskiey procz 3 synow wyżey wspomnianych i 3. corki. ztych Anna zaslubiona Ludwikowi II surowemu Falzgraf Renski Elektorowi Palat i Xięże wyższej Bawaryi (+ 1268) (27

Eufemia zaslubiona jakiemus Grabiemu Goritia (von Gortz) (28) — Jadwiga została zakonnicą i umarła Ksienią u S Klary we Wrocławiu — (29)

Potomkowie jego ponaście używali tytułu Dziedzicow Polski (ie Wielkiey) a potem po Przemysławie wyżey — dziedzicami Krolestwa Polskiego (30)

Do Konrada II. Glogowskiego

1) Dlug VII ad An 1248.
Crom VIII. p 546
cf Sommer I 344.

2) Sommersb I p 344.

3).

4.) Dlug VII. ad An 1251.
Crom VIII. p 548.

5.) Dlug VII ad An 1252
Curaeus P II annalium cf Som I p 345.

6

7

8) Dlug. VII. ad An 1255.
Kosse.

9.)

10)

11.) Dlug. VII ad ann. 1257

12) Dlug VII. ad An 1267.
Leg S Hedw
cf Kosse

13) Sommersb I p 344
ed

14 Dlug VII ad An 1271. et 1272.

Joannnis

Joannis Chron ~~Vinc~~ Pol p ad Som I
Anonym Chron Prin Pol. p ap Som I
~~Atoli~~
Miechov. lib III cap 57
Curous ad An 1271.
Cromer

atoli Niemiecy pisarze wcale o tem niewiedzą, owszem o tej dzyznej [illegible] mazej pisza cf Sommersb I p 346.

15.

16 Dlug VI ad An 1281.

17) Dlug VII ad An 1290
Cromer X. p
Miechov lib IV cap 54
anonym Chron Prin Pol p ap Somer I
18 Dlug VII ad An 1290

19.

20) Dlug VII ad An 1293
Sommersb Dipl. CXXI p.

20")

21.) Curous CP II p
~~ap~~ Sommersb I p 345.
Worbs: p.

22.) Worbs Sagan p. 20 dg.

23) Worbs Sagan p 21.

24. Worbs Sagan p 21–23.

25.

26. Anonym Chron Prin Pol p 57 ap. Sommer I
Dlug VII ad An 1298.
Miechov lib IV cap 4
Crom XI p 577.

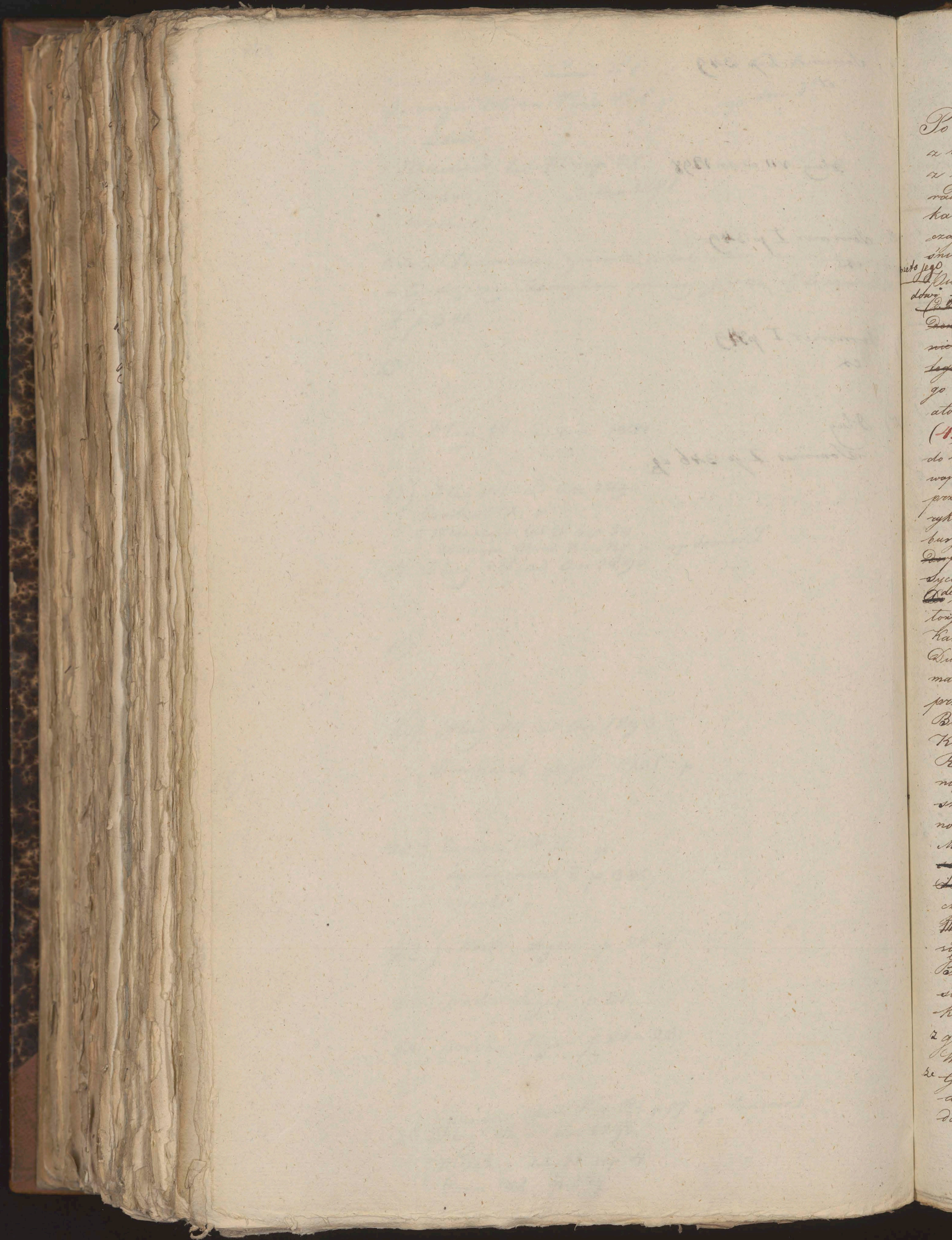
27). Sommer I p. 349
et.

Dlug VII ad an 1298.

28. Sommer I p 349
et

29 Sommer I p 349
et

30) Dlug.
Sommer I p 346 sq.



Henryk III X. Głogowski zwany wierny (fidelis)

Po śmierci ojca Konrada II która koło r. 1273 przypadła podziałem z braćmi otrzymał Głogów, Kożuchów, Grünberg, Świbutz i Wschowę z okręgami. — Anonim z r. 1290 zapomniawszy że już dawniej Konrada II pogrzebał, przez 17 lat następnych czynności syna jego Henryka III ojcu przypisał zaczem poszli śladem Historycy późniejsi i nadzwyczajne zamieszanie w Historyi Szląskiej zrządzili, które dopiero po rozstrząśnieniu pilniejszém Archiwów w naszych czasach rozwikłane zostało. (1) przeto jego Pierwsze lata czynności są nam albo niewiadome albo jak powiedzieliśmy Ojcu Konradowi aż do r. 1298 (2) przypisane. R. 1281 d. 9 Lutego był podstępnie pojmany przez Henryka IV Wrocławskiego w Barcz; podług innych podania spotkał ten przypadek ojca jego Konrada II jak to już pod X. Wrocławskiém wyłożyliśmy. (3.) Wkrótce atoli pogodził się z Wrocławskim Henrykiem i od niego otrzymał Krosno (4.) a nawet w testamencie miał sobie zapisane Księstwo Wrocławskie, lecz do tego ubiegł go Henryk Lignicki V. Ztąd powstała między niemi zacięta wojna, której szczegóły nie są nam dosyć znajome, zdaje się jednak że już przed r. 1294 przyszło do zgody, mocą której nasz Henryk otrzymał z zachodniej strony Odry Hajnawę, Bolesławiec Naumburg nad Kwaśnicą (Queis) i tamże leżący niegdyś znamienity Giesmandorf (dotąd pozostałe gruzy świadczą); na wschodniej zaś stronie Odry Sycow (Wartenberg) Uraz, Trzebnicę, Milicz i Sędziwał (Sandewall) (5.) [Według trwała także do] do zerwania zdaje się że następująca okoliczność nie mało się przyczyniła. Po śmierci Tomasza II Biskupa Wrocławskiego r. 1292 Konrad Kanonik Wrocławski brat naszego Henryka III, jako potomek Dobroczyńców Duchowieństwa Szląskiego, starał się o tę godność i zapewne byłby ją otrzymał gdyby wybór zwyczajnym sposobem był odprawiony, ale partya przeciwna Konradowi do tego rzeczy przyprowadziła iż mianowanie Biskupa, trzém Członkom to jest: Dziekanowi Kantorowi i Kustoszowi Kapituły poruczone zostało. — Ci na tę zaszczytną godność wynieśli Ronkę Kanonika (6) Dla czego księcia Konrada odrzucili nie wspomina Historya; domyślać się jednak możemy że nie chciano w potworno-śmieszny osobie, za którą prócz urodzenia nie najwięcej umysłowe zdolności mówiły szanownego urzędu na szyderstwo i pośmiewisko wystawiać. Może też Henryk V Wrocławski nie życzył sobie aby brat głównego jego przeciwnika miał przyjść we Wrocławiu do tak wielkiego a sobie niebezpiecznego znaczenia, tajnemi praktykami do tego się przyczynił co zerwane wkrótce przyjacielskie stosunki między Henrykiem III Głogowskim a V Wrocławskim jak to zaraz zobaczemy potwierdzać się zdają. Henryk III Głogowski który przez wyniesienie brata na Biskupstwo miał nadzieję zająć jego dzielnicę wziął się do broni i włości nowowybranego Biskupa i Kapituły zniszczył za co od niego wyklęty aby otrzymać rozgrzeszenie szkodę nagrodzić musiał. (7) Po zgodzie z Duchowieństwem zaraz nastąpiły zatargi z Henrykiem Wrocławskim które nam także są w szczegółach wiadome, to tylko pewna że Głogowski nie mógł podołać Wrocławskiemu i do jakichsiś ustąpień a nawet do dania na piśmie zaręczenia był zmuszony, jak to ugoda z r. 1294 napomyka (8.) — Tą nową krzywdą uniesiony Henryk

Henryk III pojmał Wrocławskiego Henryka V za pomocą Ludka Pa-
kosławicza i do ustąpienia sobie prawie połowy Księstwa Wrocławskiego
to jest: tego co później Księstwo Oleśnickie i powiat Namysłowski składa-
ło zmusił jak to już pod X. Wrocławskim powiedzieliśmy — || Podług
Długosza, Kureusza, Poliusza i Klozego (9) Henryk V był pojmany
r. 1293 d. 9 Paźdz: a wypuszczony 1294 d. 9 Kwiet.; tym sposobem je-
go niewola trwała zupełne 6 miesięcy. Ale że dyplomat ugody przez któ-
ry Henryk V wolność kupuje podpisany 6 Maja (10) z tąd słusznej wątpliwości być wytknięte
trudne do wytłomaczenia gdzie Henryk V przez te 4 ty-
godnie które od 9 Kwie do 6 Maja upłynęły bawił tem bardziej, że
wszyscy Historycy jednozgodnie podali że Henryk V przed podpisa-
niem i dopełnieniem ugody z niewoli wypuszczony nie był — ~~To niezgo-~~
~~dności między podaniem Historyków i dyplomatem powiększa jeszcze~~
~~Lecz~~ Jeszcze daleko większa wątpliwość przeciw temu podaniu Historyków powstaje
z dokumentu Henryka IV, przez który ten książe pewnemu Henryko-
wi Skultetus i jego synowi Adolfowi nadał lenność Probsthain któ-
ry jest podpisany przynajmniej w druku d. 13 Stycznia 1294. (11.)
Na tej niezgodności podań opierając się P Worbs (12) całe to więzie-
nie sześciomiesięczne ma za zmyślone, ale mnie się zdaje że należałoby
wprzód dowieść że ów dyplomat który ma niweczyć podania Histo-
ryków istotnie godzien wiary i że wiernie wydrukowany został. — Szcze-
góły mogą być w tem podaniu mylne ale cała czynność
aby była zmyślona niepodobna —

F1. Przemysław X Poznański a przez wybór Król Pol-
ski, Henrykowi naszemu jako siostrzeńcowi przed śmiercią zapisał
testamentem Wielkopolskę. Ale Wielkopolanie nie zważając na to wy-
brali sobie Władysława Łokietka Księciem przed 10 Marca 1296; może
że mieli wzgląd na męztwo i dzielność umysłu jego może też chcieli przez to
dać uczuć swoim naczelnikom że przychylności poddanych nie zaś
F2 prawom urodzenia są winni swą godność. F2 Łokietek zmierzając
do połączenia całego królestwa, podziałami poniżonego aby usunąć
bliższych nieprzyjaciół, uczynił z Henrykiem III Głogowskim zgodę d. 10
Marca 1296 jako książe Polski, mocą której aby go zaspokoić w preten-
syach, ustąpił mu wszystkie ziemie Wielkiejpolskie leżące po lewej stronie
rzeki Obry zacząwszy od jej źródła do Warty, a odtąd do Noteci; i po-
zwolił aby okrąg Zbąski (Cbansin) który królowa wdowa w dożywociu
trzymała za posag żonie należny wykupił, dalej obiecał mu połowę ziemi Kłobuc-
kiej (terrae Clobucensis) to jest co między wschodnią i zachodnią Wartą
do ich połączenia objęte a drugą zaś połowę po zachodniej stronie tej Rz (Warty)
Bolesławowi Książęciu Opolskiemu, mając wzgląd na jego przyjaźń z
Henrykiem III albo raczej aby go od strony książąt Wrocławskich sobie
przeciwnych odłączyć przeznaczył. Nadto syna Henryka III takż
imieniem Henryka, przybrał za syna i temu skoroby doszedł lat męz-
kich ziemię Poznańską tak jak ją zmarły król po podziale z bratem
posiadał wypuścić przyobiecał, gdyby zaś ten umarł toż innemu
synowi Henryka III uczynić obowiązał się. W przypadku zaś
gdyby sam Łokietek bezpotomnie z tym światem się pożegnał
całej

Polski Henryka III i jego potomstwo prawymi Dzie-
dzicami uznał Na koniec pomoc przeciw wszelkim nieprzyjaciołom wza-
jemnie sobie przyrzeczono. Ugoda niniejsza d. 10 Marca 1296 r. w Po-
znaniu zawarta jeszcze bardziej pretensye książąt Głogowskich do ko-
rony Polskiej utwierdziła. Salomea córka Przemysława I poznań-
skiego a żona Konrada II wniosła jej testament Przemysława II
umocował a niniejsza ugoda uznała je prawnemi (13) Odtąd nasz
Henryk III w części Aktach publicznych tytułu Dziedzica Korony Polskiej używał nawet
wtedy, kiedy Wacław Czeski panował — toż jego potomkowie czynili —

Uwagi

4a W niniejszej ugodzie Łokietek mianuje się Książęciem Polskim (Dux Polonie) zna-
czenie tego wyrazu bardzo jest wątpliwe wtedy albowiem zwykle Pol-
ską nazywano to co później nazywano Wielkopolską, małą zaś Pol-
skę powszechnie Księstwem Krakowskim czasem jednak przez Pol-
skę wszystkie kraje małej i wielkiej Polski oznaczano. Łokietek
zatem mianując się Książęciem Polskim mógł rozumieć tylko Wielkiej
Polski lubo i na mocy praw po Leszku Czarnym i do całej Polski mógł
ten tytuł rozciągać — toż rozumieć należy o onym warunku przez który
Przemysła Henrykowi i jego potomstwu Polskę zapisuje albo więc
przez to rozumiał samę Wielkopolskę albo całą Monarchią Polską to jest
Wielką Polskę Pomeranią Krakowskie Łenczyckie i Sieradzkie —
Pierwszy zapis miał jakąś zasobą prawność gdyż Władysław posiadał
rzeczywiście to co zapisywał drugi zaś był tylko przywłaszczeniem
gdyż sam Łokietek dopiero 23 Kwiet. przez
Małopolan Księciem był uznany Mimo tego dalej No 4 6/7

1o Długosz mówi[14] że Przemysław Krol umarł w ręku zabójców ale
w ugodzie niniejszej są wyrazy: „Quod idem rex (mowi Łokietek)
antequam carnis debitum exsolverat totam terram Poloniae sub instru-
mentum ipsius robore sibi dederat et liberaliter resignarat" (15) z tego
więc oczywista że Przemysław uczynił Książęciu Głogowskiemu zapis swe-
go księstwa. Pan Worbs wnosi że Przemysław nie umarł w ręku zabój-
ców lecz później już ranny śmiertelnie ten testament uczynił przez
który księstwo swoje Henrykowi Głogowskiemu zapisał. Choć że Pan
Stentzel (16) cały ten dokument ważny za bardzo błędnie wydruko-
wany podał przeto wstrzymując się od uwag to tylko powiem że
z tych wyrazów wcale nie widzę dostatecznej przyczyny dla czegoby
podanie Długosza za fałszywe poczytać należało gdyż podobny akt
mógł Przemysław i dawniej uczynić co większa mógł go uczynić
ustnie przy świadkach nie na piśmie.

2o W tejże ugodzie Łokietek nazywa Henryka III Sororium nostrum
co Pan Worbs śmiało tłomaczy przez szwagier (17) i kontent z tego odkrycia
daje Henrykowi III za żonę siostrę Łokietka to jest córkę Kazimierza
Kujawskiego która jeszcze r. 1214 żyła i dopiero 1218 umarła —
Ile wiem żaden z Historyków tego nie powiedział, co większa
przymiotnik sororius w łacinie równie może mieć domyślnego rze-
czownika maritus jak i filius a zatem równie może znaczyć szwa-
gra jak i siostrzeńca

-gra jak i siostrzeńca. Które z tych dwóch znaczeń przyjąć należy nie twierdzę, lecz że Henryk III był siostrzeńcem Łokietka jest rzeczą pewną gdyż

prócz tego w owym wieku często pokrewieństwo duchowne z największą ścisłością zachowywane było. Wiemy że Władysław Jagiełło powszechnie w Długoszu i Kromerze (18) nazywany jest bratem Elżbiety Piłeckiej trzeciej swej żony dla tego że jednego ojca matkę chrzestną mieli. to samo mogło zachodzić między Łokietkiem i żoną Henryka III, ale że to nie było nie podpada wątpliwości. A ja to tylko chciałem wiedzieć że sam wyraz Sororius nie jest dostatecznym do takiego wniosku. †

† tym bardziej że ten wyraz w owej nieco taumie znaj duje się brany za krewnego wujko (?) po kądzieli jak fratruus za krewnego [illegible] po mieczu. 3

Z tej także ugody pokazuje się, że Łokietek na zjeździe Wielkopolan i Pomorzan Księciem przed dniem 10 Mar. 1296 był wybrany a później dnia 24 Kwietnia (podług Naruszewicza 23) na zjeździe ogólnym Wielkopolan i Krakowian Królem był uznany ale Długosz obie te elekcye pomieszał gdyż w niniejszej ugodzie użył tylko tytułu Dux Poloniae Pomoraniae Cracoviae Lancitiae ac Siradiae. 19

#

~~4. Że wtedy Polska (Polonia) za Wielkopolskę była brana a Małopolskę Krakowskiem i Sandomirskiem oznaczano niema wątpliwości jednak~~

† Mimo tego P. Worbs (20) słowa następne niniejszego dyplomatu: „Quod si nos (mówi Łokietek) sine liberis mori contigerit filium praedictum Henricum et caeteros filios ejus ad obtinendam totam terram Poloniae subrogamus et constituimus legitimos successores et heredes" tłomaczy bez wahania że na przypadek bezdzietnej śmierci Łokietek całe Królestwo Polskie to jest Poznańskie, Pomorskie, Krakowskie, Łęczyckie i Sieradzkie Henrykowi Głogowskiemu i jego potomkom zapisał. W tym punkcie sam P. Worbs jest z sobą niezgodny, zgadza się bowiem (jak w powyższej uwadze) że tylko od Wielkopolan i Pomorzan był wybrany księciem i dopiero później dnia 24 Kwiet. owego roku od wszystkich Polaków był uznany Monarchą zgadza się więc ~~jakimże tedy~~ że Władysław ~~mógł~~ zapisywał to czego nie posiadał. !!!

Że powyższe zabiegi polityczne Łokietka i Henryka III zniweczone zostały przemocą Czeską wiemy z dziejów Polski – Łokietek nawet pójść musiał na wygnanie, lecz Henrykowi naszemu los zdawał

~~Nienawiść między linią Wrocławską i Głogowską mimo powtarzanych ugód i traktatów ciągle dawała powód do nowych zatargów i niesnasek. Po śmierci Henryka V Wrocław. d. 22 Lutego 1296 Bolko Świdnicki opiekun jego małoletnich dzieci zmusił naszego Henryka III Głogowskiego do zwrócenia z powyższych zdobyczy na Księstwie Wrocławskiem Bolesławia Hajnawy z okręgami z których pierwsze sobie a drugie małoletnim synowcom zostawił (+)~~

~~Lecz~~ zdawał ~~nie~~ się z innej strony ~~Henryk~~ tę stratę nagrodzić ~~[illegible]~~ kiedy bratu Konradowi przez szyderstwo przezwanemu Kobieżka

kobiateczka wyrobił r. 1299 patryarchat Aquilejski Ale ten przeszło 50 lat liczący Książę, zawsze słabego zdrowia zachorowawszy w drodze do Szląska powrócił opuszczając ten zaszczytny i bogaty urząd. Henryk który już zajął był Księstwo jego za powrotem wtrącił go do więzienia w zamku Głogowskim. Za nieszczęśliwym Konradem ujęła się szlachta jego dzielnicy i na wolność wyprowadziła. Tak Henryk dopiero r. 1304 po śmierci Konrada Kanonika jego dzielnicę zajął. (22)

Na początku 14 wieku straszniejsza niż kiedy zaczęła Henrykowi III Głogowskiemu zagrażać burza. Bolko Książe Wrocławski syn Henryka V zaślubiwszy córkę Wacława II króla Czeskiego r. 1303 poddał Koronie Czeskiej w hołd kraje wydarte ojcu przez Głogowczyka z warunkiem, że te przez teścia odzyskane jemu a nie komu innemu w lenność oddane będą. Śmierć atoli Wacława r. 1305 oddaliła tę czeską trwogę owszem nastręczyła w innej stronie pole do nowych korzyści. (23.)

Niechętni oddawna Wielkopolanie Łokietkowi Henryka III Głogowskiego jako ich Księżnej syna a ostatniego ich Księcia i Króla Polskiego Przemysława synowca swoim Księciem uznali. Wziął się Łokietek do broni r. 1306 ale wielą innemi okolicznościami roztargniony zniszczywszy dzierżawy przeciwnika przy tem dziedzictwie zostawić go musiał — Na tej godności wsławił się nasz Henryk ~~srogą~~ surową sprawiedliwością, rozbójników i łupieżców pilnie ścigał i bez względu na jakiebądź związki karał. Zarzucali mu jednak Polacy zbytnią przychylność ku Niemcom i naganne lekceważenie Polaków, i to właśnie było powodem, że lubo insignia królewskie były w Poznaniu, Duchowieństwo jednak mimo jego prawa i usilnych żądań nie chciało ~~przystąpić do jego~~ koronować, a nawet Arcybiskup Gnieźnieński Borzysław wyjechawszy do Awenionu umyślnie za granicą przesiadywał. Nie mogąc z tych przyczyn osięgnąć rzeczywiście godności królewskiej mianował się na wszelkich pismach księciem Szląskim Panem Głogowa i dziedzicem Królestwa Polskiego (24.) Pomnażała się ta niechęć Wielkopolan co raz bardziej nakoniec zgwałcenie niektórych przywilejów wyraźny bunt ~~wznie~~ zapaliło ~~cił~~. Na poskromienie niechętnych wysłał r. 1310 z wojskiem Janusza Barona de Biberszteyn. Ten zaczął dobywać zamku Kleczko. Tu Dobrogust z Szamotuł, przezwiskiem mały, z domu Nałęczów syn Tomisława Wojewody Poznańskiego, na głowę go poraził i obóz mu zabrał 25 ~~gdy~~ W tymże czasie (Henrykowi III i wojna z Bolkonem Wrocławskim równie ~~nie~~ się nieszczęśliwie powiodła) (26 te nieszczęścia prawie jednoczesne tak go zmartwiły iż umarł ~~z~~ w Głogowie 9 Grud r. 1310. pochowany w Lubuskim Klasztorze. (27) Zostawił z żoną Matyldy córki Alberta księcia Brunświcko-Luneburskiego którą zaślubił koło r. 1280 (żyła do r. 1318) synów pięciu: Henryka IV, Jana, Przemysława, Konrada i Bolesława i tyleż córek; z tych Beatrix zaślubiona cesarzowi Ludwikowi Bawarskiemu, Agnieszka księciu Bawaryi Ottonowi Królowi Węgier.

Węgierskiemu dwie Salomea i Jadwiga w dziecinstwie zmarły pochowane? Druga Jadwiga być miała siódmą ksienią w Trzebnicy. (28.)

Z Duchowieństwem próż owych krotkich zatargów z Biskupem Wrocławskim i Kapitułą o wybór brata swego ciągle żył w zgodzie i licznemi je dobrodziejstwami obdarzył, jak to dotąd pozostałe dyplomata świadczą. I tak: r. 1290 d. 20 marca Biskupowi Wrocławskiemu i Kollegiacie Głogowskiej potwierdził wszelkie przywileje które im ojciec jego r. 1253 i 1273 nadał (29) W tejże Kollegiacie (Głogowskiej) ustanowił r. 1305 nowego Kanonika z tytułem Kustosza i tego dochodami Kościoła Metschlau pomnożonymi wyposażył dochód jego wtedy 125 dukatów wynosił które podług dzisiejszej ewaluacyi do 700 albo 800 czerwonych złotych czynią mimo tego kościołowi Metschlau tyle pozostało dochodów iż się z nich ustanowiony wikaryusz wygodnie mógł utrzymać. (30)

Klasztor dla zakonnic S. Klary w Głogowie pod tytułem S. Krzyża wystawił i hojnie wyposażył r. 1307 dnia 8 Lutego nadaniem wsi Rapocin (Rapsen) Konradsdorf w okręgu Fransztackim (czy Wschowskim?) nadto Candlów (Kondlów i Sadłów) i trzy morgi w Żarkowie (Sarców) i wieś Obora (Oborów) z młynem około wałów miasta i sadem we wsi Rauschwitz nakoniec dla utrzymania wiecznie ognia przed ołtarzem przez niego ufundowanym na jatkach mięsnych zapisał 8 kamieni łoju 31 Te nadania tegoż roku w wigilią S. Jana potwierdził i pozwoleniem łowienia ryb dla zakonnic w całém swojém Księstwie i uwolnieniem ich poddanych od cła nakoniec wyjęciem od wszelkiéj obcej jurisdikcyi sądowéj i zaprowadzeniem sądów klasztornych pomnożył (32) R. 1300 wieś Portendorf (przy Wrocławiu) i młyn na Odrze przez PP. Fryderyka i Piotra Habichstein darowane klasztorowi S. Klary (czy w Głogowie czy w Wrocławiu?) uroczystym dyplomatem potwierdził. (33)

Duchakom w Stenawie darował folwark we wsi Ransen r. 1296 d. 8 Kwiet. (34.) R. 1298 Krzyżakom z czerwoną gwiazdą szpitala S. Macieja we Wrocławiu nadał prawo patronatu nad kosciołem Kluczborku (35)

Troskliwości jego o dobro poddanych zostały nam równie liczne ślady — szczególniéj o wzniesienie stolicy. Ru 1290 d. 16 Lipca nadał Głogowowi wsie Brostow Raszewice i Jelcz (Brostau Rauschwitz Jältsch) (42)

Dla wsparcia Głogowa pożarem zniszczonego darował mu opłatę z przejazdu i wolny wyrąb drzewa na budowę i opał tych zaś którzyby do niego z towarami przyjeżdżali uwolnił od opłat nadto na korzyść miasta zakazał traktu przez Polkowice (43) — R. 1297 14 Lipca pozwolił téj stolicy zakładać tyle jatek i kramów ile tylko zechce (44). W następnym r. 1298 przywilejem w zamku Sedlsche przy Bytomiu (Beuthen) d. 2 Grudnia podpisanym darował Głogowianom przy mieście leżące zarośle z krzewiny (rubetum) i pozwolił im tyle gruntów z dóbr Obera i Jatetz miastu przyległych kupić ile zechcą (45) — R. 1302 ukończył Henryk wątpliwości i spory o wymiar sprawiedliwości chociaż bowiem Głogów już od r. 1253 rządził się prawem niemieckiem jednak w wielu okolicznościach nie wiedzieli sędziowie jak sobie postąpić mieli, mianowicie gdy zaszły zatargi między obywatelami Głogowa i innéj jakiéj jurisdykcyi podlegającymi. Aby usunąć spory ztąd wynikające sam Henryk pojechał do Wrocławia i wyrobił sobie u Magistratu w tym względzie informacyą (którą ją już dawniéj z Magdeburga otrzymali) i podług niéj postępować zalecił. Dyplomat ten 1302 d. 3 Sierpnia w Głogowie wydany i ztąd jest ważny że w nim Henryk użył tytułu dziedzica Korony Polskiéj (46)

R. 1306 d. 1 Marca w Szprotawie którą wraz z Saganym po śmierci brata otrzymał pozwolił zakupić 60 morgów grunta w okolicy miasta i te pod prawa miejskie przyłączyć (47) Podobny przywiléj i Kożuchów od niego otrzymał (48)

Wschowie (Fraustad.) 15 łanów (Hufen.) grunta darował (49.)

Jak zwyczajnie do których często chęć nagrodzenia zasług lub okazania względów częścią potrzeba pieniędzy był powodem.

Niemało także wydał dyplomatów na korzyść osób prywatnych. I tak w r. 1281 d. 25 Stycznia nadał Adwokatowi Głogowskiemu Ludolfowi trzeci grosz z opłat sądowych (50) — R. 1304 przedał pewnemu Mikołajowi z Budechowic wójtostwa Głogowskiego którato godność świeżo mu przypadła po śmierci brata Konrada (51.) Kanonika.

R. 1296 d. 15 Sierpnia przedał Gebchardowi Prausniz pół miasta Prausniz [52] a w następnym roku to jest 1297 zakwitował Bertę Prausniz z odebranych dwustu grzywien za pół Prausniz. (53)

R 1297 d. 21 Lipca przedał wioskę Rozenau przy Byczynie P. Teodorowi z Frankenberg. (54) Przedaż wsi Rastwitz w następnym roku (1298) d. Grudnia) potwierdził (55)

R. 1301 d. 14 Grudnia Rycerza Ramwold przy posiadaniu części Wilkowa (Wilkau) potwierdził i pozwolił mu ryby łowić w obrębie mili a polować w obrębie 3 mil (56)

R. 1308 d.   szlachcicowi Merbotowi v Haugwitz nadał w lenność wioskę Machnicę (Magenzwicz) w Trzebnickiem (57)

R. 1309 d. 27 Sierpnia mieszczaninowi Głogowskiemu (Hergius v Lauban) przedał 13 ogrodów w Rauschwiz (58)

Żydom nadał wiele przywilejów w młodości i te r. 1298 d. Grudnia potwierdził. Te o ile były szkodliwe poddanym nie dosyć mi wiadomo (59)

Charakter podług bezimiennego z r. 1290 był surowy i poważny zwyczajne w owym wieku rozboje i zdzierstwa surowo karał i podróżny w jego księstwie bezpiecznie mógł przebywać. Zkądby przezwisko rzetelnego (fidelis) otrzymał niepewno jedni bowiem w tem imieniu chcą widzieć pochwałę za wierne dotrzymywanie słowa inni zaś szyderstwo za zdradliwe poimanie Henryka Wrocławskiego. (61.)

(60)

Zakonnicom S. Magdaleny (świeżo do Szlązka sprowadzonym) w Bytomiu wystawił przy dzisiejszym Kościele farnym S. Krzyżpana † Klasztor (roku 1296) lecz pamięć tych dobrodziejstw zaginęła i tylko jej ułomki pozostały. [3]

nadał wolny połów ryb w Odrze (36) r. 1302 pomnożył dochody z ceł tego miasta pozwolił wolny wyrąb drzewa na opał i budowę i zbieranie żołędzi na opas trzody. Prócz tego potwierdził im legacye uczynione 1° przez pana [illegible] Der który im zapisał opłaty Neustättel 2° przez P. Bonsch z Bausch który im wieś Heinrichsdorf w Grünbergskim darował nadto poddanych tej wsi od wszelkich posług Książęcia uwolnił (39) [1]

R. 1299 d. 23 Marca potwierdził darowane temu klasztorowi 1° przez Herchard obywatela Sagańskiego 4ry łany (mansus) we wsi Heinrichsdorf (między (Bernstadt) Bierutowem i Sprotawą) na wyposażenie córce która sukienkę S. Magdaleny przyjęła 2° i czynsze z górnego młyna w Herrindorf odstąpione przez Kapellana księcia Gysellera (37) [2] Następnego roku to jest 1300 d. 25 Września darował temu Klasztorowi dochody z przejazdu na Odrze a to na sprawienie jak mówi w dyplomacie lamp których jeszcze nie miał (38)

W dwa miesiące później temuż Klasztorowi dał jus patronatus nad Kościołem w Bytomiu, cztery włoki gruntu i cztery łąki, na koniec już dawniej darowane dochody z ceł. potwierdził (40) [4]

Tu nie od rzeczy będzie wspomnieć że Magdalenki Szlązkie nie mają żadnego związku z pokutnicami Francuzkiemi tegoż imienia†. Francuzkie bowiem przynajmniej podług ustawy przez Zygmunta V Biskupa Paryzkiego r. 1497 napisanej przysięgą, czyniąc śluby zatwierdzały iż straciwszy niewinność haniebnie młodość spędziły, i że teraz poznawszy swoje obłąkania łzami i ostrą pokutą zmazać swe winy postanowiły. Nie przyjmowano nigdy starszych nad lat 35, a to aby prędzej drogę od odkładania poprawy do poźnej starości [illegible].

W Szlązku przeciwnie bez względu na wiek jedynym warunkiem do przyjęcia były czyste obyczaje. Magdalenki zatem Szlązkie raczej od Niemieckich o których już w r. 1215 i 1229 spotykamy wzmiankę w Bullach papiezkich wywodzić należy. (41) Dalsze koleje tego Klasztoru nie są mi wiadome, w czasie reformacyi zubożał na koniec r. 1512 gdy cathum

† i chojnie wyposażony

† którym Bertrand z Marsylii r. 1272 dał początek

pożarem został zniszczony zakonnice przeniosły się do Sprotawy (41) i tam ~~do~~ Ewoli zkassowania klasztoru w Szlichu ~~mustały~~ doczekały

W Kollegiacie Głogowskiej ustanowił dwoch Kanonikow. 1mo

1= W r 1295 w Czerwcu ~~w tejże Kollegiacie Głogowskiej ustanowił nowego Kanonika~~ z tytułem Kanonika ~~swojego pisatora~~ i ~~wyniosł na tę godność swojego pisarza~~ i wyposażył ~~go za~~ zmnieyszonemi dochodami przy Prezentacyi probostwa Zöllinz które za Henryka I koło 1220 r składały się z 24 Grzywien (czy złota czy srebra) i 5a kop srebra (blisko 116 dukatow) z dziesięcin snopkowych wsi 15. – z czynszu ze 4ch łanow i dwoch stawow – W miejsce proboszcza który przeszedł na Kanonika w Zöllinz, który miał być ustanowiony wikaryusz który nowemi dochodami opatrzony został to jest dwoma łanami gruntu – mesznem (Decem) dziesięciną z jarzyn i pokładnego (offertorium) – Z tego powodu Biskup Wrocławski daje mu pochwałę iż w pobożności wstępuje w ślady Ojców, i dwa chcąc nosić niebieską sobie nagrodę za pomn

i wyniosł na tę godność pisarza swego

(36)

F1 Ugoda niniejsza powiększyła co do granic prawie
o połowę Xięstwo Głogowskie ale razem dała począ-
tek do zaciętej i długo trwającej między bratniemi Ксиążęty nienawiści, która
w następnym czasie ~~[illegible]~~ z rozmaitym skut-
kiem przy nadarzonej okoliczności nie raz się ob-
jawi — Wkrótce nowa pomyślność właśnie do
naczelnictwa między polskiemi xiążętami drogę na-
wet Henrykowi III wytknęła.

F2 Wypadało Henrykowi III poprzeć swe prawa orężem — ale ~~Hen-
ryk III~~ wiedział, że miał z Łokietkiem do czy-
nienia — wiedział że miał ciągłego głównego nieprzyja-
ciela w linii Wrocławskiej, na której czele
po śmierci Henryka V (+ 22 Lut 1296) stanął
Bolko Świdnicki, waleczny i czynny xiążę, jako
opiekun małoletnich synowców — Ten zaraz,
korzystając z tej okoliczności, zaczął się uzbrajać —
Henryk III aby ~~[illegible]~~ się pozbyć
jednego nieprzyjaciela odstąpił mu bez woj-
ny z powyższych na Xięstwie Wrocławskim zdo-
bytych: Bolesławca i Hajnawy — z których
Bolko pierwsze sobie a drugie synowcom
zostawił (21) Dla tej przyczyny i Łokie-
tek zmierzając

Henryk III zwany fidelis rzetelny

Przypisy

1. Chron Pol. w Scrip. rer. Siles. pz Stenz. T. I p. 30; it Chron Prin Pol. T. I p. 109 i 115 No 1. 2. 3. 4. 5. Urkundsaml. v. Tzschoppe u Stenzel. p. 51.

~~Worbs Neues Archiv I p. 94 (ef. No 56).~~

2. Sommers. I 342–5.
3. Dlug. VII 822. Klose Br. 33 T. 338 Worbs Neues Archiv II p. 4 sq.
4. Tschoppe u Stenzel. p. 51.
5. Somersb. I. 890. pz Homaczenia p Worbs Neues Archiv II p. 6–14.
6. Sommer. II p. 166–188.
7. Worbs Neues Archiv I p. 105.
8. Worbs Neues Archiv II p. 16.
9.
10. Sommersb. I p. 889.
11. Christian Runge, historische Bericht von dem Gute Probsthaim Hirschberg 1730 in 4o 8.
12. Worbs Neues Archiv II p. 17
13. Worbs Neues Archiv II p. 22–5. et 124–7.
14. Dlug. (T. I 881)
15. Worbs Neues Archiv II p. 22 et 124.
16.
17. Worbs Neues Archiv II p.
18.

19

20 Worbs Neues Archiv II p 25–26.

21 Sommersb I 48. Thebes
Worbs Neues Archiv II 25 sq.

22 zob §

23

24 Dlug IX ad an 1306. – Uryw tego tytulu ... r 1302
r 1308 Sommersb I p 969 Dipl No LXXVI;
Worbs Neues Archiv II p 136.

25 Dlug IX ad an 1310.
Cromer XI. ad an 1310.
Miechov IV cap 7.
Cureus P II p mowi ze 15 Grudnia
marł – Anonymus Chron Prin
Polon Scrip rer siles Ed Stenz. I p. 148.

26 zob pod X Wrocł §

27 co w Nrze 25.

28 Sommersb I p 342

29 Worbs Neues Archiv II p 98. 103.

30' Worbs Neues Archiv I p 108 Id. II p 21.

30'' Worbs Neues Archiv I p 126.

31. Worbs Neues Archiv II p 124.

32 Worbs Neues Archiv II p 35 sq.

33. Worbs Neues Archiv II p 36 z. Glogauisch
Jahrbucher p 61.

34 Eberhard Diplomatische Beytrage IV 124
Somersb.

35 Sommersb I p 348.

36 Neues Archiv I p 113

37 38 { Provblt z r 1815. 8er Stück p 125. Wypis z Archiwum panien w Sprotawie wykonał Büsching

39 Worbs Neues Archiv I p 121. Pan Busching w provblt ~~N°~~ zr 1815 Zeszyt 87 mowi iz w manuskryptach ~~[illegible]~~ kto re miał przed oczyma znalazł Bausch nie Bonsch jak P Worbs czytał. – jednak p Worbs w Neues Archiv II zr 1824 znow powtorzył Bonsch – dla czego nie korzystał z uwagi P Buschinga nie jest mi wiadomo –

40 Worbs Neues Archiv II p 134.

41. Fragmente aus der Geschichte der Klöster in Schlesien. p 305.-311.

42 Worbs Neues Archiv. II p 121.

43 Worbs Neues Archiv I p 98. 103

44 Worbs Neues Archiv I 117

45 Worbs Neues Archiv II 128.

46 Worbs Neues Archiv II 136.

47 Worbs Neues Archiv II 146

48 Worbs Neues Archiv II 38.

49 Sommersb II. b. 84.

50 Worbs Neues Archiv I. 94.

51. Worbs Neues Archiv I 124

52 Sommersb III 137

53 Sommersb III 138

?

54 Sommersb I p ^{3}497

55 Worbs Neues Archiv I p 118. przedaz wsi Rastwitz.

56 Worbs (Neues Archiv II p 29

57 Sommersb I p 969

58 Worbs (Neues Archiv II. 36 u Glogauesche Annalen p 61. Dyplomat ten jest ~~dotąd~~ ze znajomych dotąd najdawniejszy.

59. Sommersb III 105.

60

61.

Konrad (I Sagański / III Szląski) garbaty

Upośledzony od natury na ciele i zdrowiu stał się za życia a nawet i po śmierci igraszką. Niemcy szydząc z garbu nazywali go Księciem Koberlein to jest kobiałeczką a polacy garbulinkiem (1) Ojciec przy pierwszym podziale przeznaczywszy go do stanu duchownego wcale mu nic nie dał tylko go do dzielnicy Przemysława najmłodszego brata przyłączył (2) dopiero po śmierci Przemysława otrzymał Sagan i Ścinawę podobno i Bolesławiec nad Bobrem i Hajnawę zdobyte na Wrocławskim. (3) Ale Sagan już 1294 był zostawiony Brandeburczykom a Bolesławiec i Hajnawę w r. 1296 Lignickiemu Bolkonowi oddano (4.) W r. 1292 już panował nad Saganem Dyplomata dowodzą: (~~5~~) w dzień Zielonych Świątek Dobra szpitala od wszelkich danin i służebności uwolnił (5.) i r. 1299 dom wymurowany w Saganie przez brata Przemysława darował Kanonikom Lateraneńskim. (6) Po śmierci ojca nowym zapewne podziałem dostał Głogowi Loben jak się zdaje Anonimowi: (7) Był kanonikiem Wrocławskim: Brat Henryk III chcąc go się pozbyć starał się usilnie dlań (jak widzieliśmy wyżej) o Biskupstwo Wrocławskie, (8) nakoniec wyrobił mu Patryarchat Akwilejski r. 1299 (9) ale Konrad przeszło lat 50 mający do tego słabego zdrowia, zasłabszy w drodze powrócił. W Szląsku zrobiono sobie ztąd igraszkę rozgłaszając iż nie przyjął Biskupstwa i powrócił gdy się dowiedział w Wiedniu że w Akwilei piwa nie robią które on bardzo lubił (10) Tym czasem Henryk brat jego Księstwo zajął a samego za powrotem do więzienia w Głogowskim zamku wtrącił. Z tego za pomocą swoich Wazalów i poddanych z Luben i Rudenaw którzy ukradkiem do zamku wpadli uwolniony panował jeszcze do r. 1304 d. 11 Paźdz: w którym umarł pochowany w Klasztorze Lubuskim. (11.)

1. Dług IX ad Ar 1304. — Cromer XI. p 577.
2.
3.
4.
5. Worbs Neues Archiv II p 130.
6. Worbs Neues Archiv II p 132. Worbs Sagan ♯ p 21.
7. Anonymus ap Somm I ap Stent
8.

9. Curaeus II ad An. p.
Sommersb I p 347.

10. Curaeus II
Cromer XI. p 577.

11. Dlug IX. ad Ann. 1304. Cromerus XI p 577.
Curaeus

Xięstwo zostawił piąciu synom bardzo wsmad wymstanie w Wielkopolsce bund. w skarbie ubostwo mnostwo zamkow i włosci zastawio nych Brandeburskiemu Margrafowi Xiążętom Wrocławskim i wielu prywatnym.

1277 ~~Opiekunowie~~ Dla małoletnosci xiążąt byli opie kunowie Gebh.

Wielkapolska się ~~wybuta~~ oderwała Poznań się opierał ale broniąc Łobieńka do ~~poslu~~ ~~~~ poddania zmuszony. r. Ubostwo nie dozwoli popr[ze] wojny. Podział jeszcze ich bardziej osłabił. — Ten stanął r 1312 feria III post Dominicam Oculi etc. w Głogowie Łatę dziedzictwo wybrani przez xiążąt społnie 6 rozjemców podzielili na dwie Części z tych I. Olesnicka z Kaliszem i Gnieznem ~~obejmio~~ dostała się Konradowi i Bolkowowi obej mowała 29 Kasztelanij tojest. 1. Lubes zamek z temi dobrami ktore z tej strony zbte. ry zamek stoi leżą 2. Wołov.

3 Winck 4. Hernstat.
5 Trachenberg 6 Milicz
7 Ułraz 8 Trzebnica
9. Olesnica 10. Betoldistad (Burntow
11. Koly 12. Mannslavia
13. Kunzenstad 14 Cruczebue
15. Landisberk 16 Byzina
17 Boleslavicz 18 ~~Hurla~~ Wartenberg
19 Hurla 20 Groda.
21 Pobedzet 22. Cleszk
23 Nakel 24 Gniezna
25 Pizdri 26 Wrimestad

27 Konyn 28 Nowenstat
29 Kalisz

II. Sagan z Poznaniem, otrzymali trzej xiążęta Henryk IV Szczupły / II Sagański Jan I. i Przemysław. dzielnica ta obejmowała 25 Kasztelanij tojest 1. Stinavia

2 Lubin 3 Sprotavia
4 Sagan 5 Nuwenburg
6 Gruninberg 7 Kozna
8 Ponecz 9 Góra
10 Costan. 11 Srzem
12 Poznania 13 Rogozno
14 Uzcz 15 Obornik
16 Wronik 17 Grodis
18 Criwin 19 Gostyn
20 Praemstat 21 Brandotindorf
22 Benschin 23 Slaua
24 Wrowinstat 25 Lubenow

Nadto po matce mieli otrzymać zapisane jéj w dożywociu dobra. — Ponieważ wdzięcznicy xiążąt Oleśnickich w Wielkiejpolsce ~~były już bunt i nie~~ dwa zamki Nakło i Konin były zajęte przez ~~nie posłusz~~ zbuntowanych tedy xiążęta Sagańscy obowiązali się swoim kosztem dawać przez rok pomoc 100 ludzi zbrojnych xiążętom Oleśnic~~kich~~kim na zdobycie pomienionych zamków. Dla większej pewności tej obietnicy podali swój zamek Konin z okręgiem pod dozor wybranemu przez xiążąt Oleśnickich rycerza wyraznem warunkiem iż gdyby pomocy

pomocy obiecanej nie dali tedy pomieniony zamek ów Starosta Książętom Oleśnickim miał oddać. — Prócz tego przyrzekli sobie nawzajem Książęta Oleśnicki i Sagański dawać poczto ludzi zbrojnych na pomoc przez trzy lata przeciw wszelkiemu nieprzyjacielowi któryby ich dzielnice napadł i te miały być utrzymywane kosztem strony potrzebującej pomocy a na stratę dającego pomoc — Dla pewności przyrzeczenia dali w zakład miasta i zamki Oleśnicki Uraz a Sagański Lubin. pod dozor nawzajem wybranym. i przysięgą do pilnowania tego warunku zobowiązanych — Długi za które były u Margrabi Brandeburskiego i Książąt Wrocławskich ~~tudzież~~ zastawione Zamki, tudzież długi zaciągnięte u Mieszczan Wrocławskich Głogowskich i Vrankinwart.! obowiązali się na połowę spłacić Książęta Oleśnicki i Sagański. — Co się tyczy długów pomniejszych u szlachty i prywatnych. te li Książęta mieli zaspokoić w których wierzyciele ~~miał~~ mieli swoje dziedzictwo, gdyby zaś który z takich wierzycieli miał w obu dzielnicach swój majątek tedy ci byli winni zaspokoić w których miał wyższą majętność Gdyby się jakie prócz wiadomych długów odkryły jakie zagranica te na poły obie Dzielnice będą obowiązane spłacić — Równie koszta jakieby wypłynęły z rzuconej klątwy przez Arcybiskupa Gnieźnińskiego i Biskupa Poznańskiego na połowę podejmować mieli — Były już miasta i poddanych nałożone podatki

na wykupienie

?

wcelu ~~na~~ wykupienia zamkow miast i okręgów zastawionych
których jeszcze większa część niebyła wybrana
te wybrać i jedynie na ten a nie inny
obrocić użytek swojej sobie przyrzekli.
Wszelkie zapasy ~~pieniężne~~ żywności i uzbroje-
nia ~~jako te~~ (expense annone et defensicula)
znajdujące się roztożone po zamkach do tej Dzielnicy
miały na przyszłość należeć w której się
znajdują w czasie zawarcia niniejszej
ugody. Nadto Henryk zastrzegł
sobie zwrot posagu żony 2000 marcarum
denariorum grossorum przez Książąt Oleśnickich
(musiał je tedy albo dawniej ulokować na ~~ich~~ do-
brach w ich dzielnicy albo też musiał
wykupić jakie dobra ~~w tej~~ w tej Dziel-
nicy położonych.) Tę sumę poszli się
Książęta Oleśniccy wypłacić Wrocławskim
Książętom w połowie przypadającej do wy-
płacenia na Książąt Sagańskich Dziel-
nicy. Ale (po odtrąceniu tych 2000 grzywien i reszta) przypadająca do
spłacenia na Książąt Sagańskich musiała
być znaczna i musiała ~~ta~~ cieżeć
na ~~stop~~ włościach Oleśnickiej Dziel-
nicy kiedy dla większej pewności Ksią-
żęta Sagańscy dali (czyli jak mówią wsebewest) w zakład wybranemu
przez Książąt Oleśnickich Staroście do którego miasto
Ponecz a to na tak długi czas aż dopoki
tego długu nie spłacą. Książęta Oleś-
niccy zastawili byli na dwa oddzielne
potrzebę miasto Benszin. które do
mocą tego działu dostało ~~do~~ Książętom
Sagańskim, to wykupić swoim kosztem

nia tego warunku (przypuszcz. Zobowią zaniemu) ?

kosztem byli obowiązani a dla większej pewności dali w sekwestr miasto Pobedist wybranemu przez Xiążąt Sagańskich.

Mocą tej ugody Xięstwo Głogowskie rozerwane na dwie części to jest Oleśnicę i Sagańsko Głogowską. Xięstwo Oleśnickie już stale odłączone później w dzięce wyłożemy. tu trudnić nas będzie Sagańsko Głogowska dzielnica.—

Podupadłe Xięstwo Głogowskie tem podziałem i długami jeszcze bardziej poniżyli trzej Xiążęta w następnym czasie nowym działem— Kiedy go uczynili niezdarny to mi się wyczytać, utworzyły się trzy Xięstwa to jest Przemysław w Głogowie Jan w Stenawie i Górze Henryk w Saganie każdy zosobno rządził ~~przedawał i fantował~~. Przemysław i Henryk żyli w zgodzie i mimo gospodarności nie mogli podupadłej powagi podnieść tym bardziej że ich brat Jan niespokojny i marnotrawny swoim postępowaniem na wiele strat i przykrości ~~ich~~ narażał.

Anonym Chron Prin Pol p 58 ap Sommer I

Henryk II. IV

W r 1319. Henryk i Przemysław uczynili z wujem Waldemarem Margrabią Brandeburskim, który trzymał mnóstwo zamków i powiatami w zastawie za długi ugodę następującej treści. ustąpili mu w dziedzictwo Kopanitz Brandazendorf Benzin Forstetel

Forstetel. Rybiack Züllichau Schwibus z okręgiem Lübenau i Wytin, a nawzajem Margrabia miał im oddać Sagan Krosno i Międzyrzycz z krajami na zachód Saganu gdyby umarł bez potomnie. ~~to~~ Waldemar umarł jeszcze tego samego roku ~~taewięc~~ Henryk tedy Głogowski odzyskał Sagan z wymienionemi ziemiami. w niniejszej ugodzie.

Sagan będący od r 1294 – 1319 w zastawie u brandeburskiego Margrabi Waldemara stąd się teraz nie tytularnie ale ~~za~~ najistotniej jest częścią xięstwa Henrykowego

też ~~wszystkie~~ mianował się ~~z~~ tytułu Xiężę Szlązkie Głogowskie a Pan Na Saganie – Waldemar wprowadził do Saganu Barfüsser-Mencke r 1294. Za jego rządów sławny w historyi głód r 1312–1318 trapił te okolice – Wr 1318 jednem przywilejem darował Saganowi ~~miasto~~ wieś Eckardsdorf ~~a~~ a drugim postanowił aby ~~wzjednym z~~ wygnany z miasta Gubyn Krosno Sagan Somervelt i Trebule ~~wzajem~~ zgodnie uważały tego za wygnania któby z jednego z nich był wypędzony – więcej o rządach tej okolicy Waldemara niewiadomo. Worbs Sagan p 22–25.

Intrygi Krola Czeskiego i brata Jana zmusiły go na koniec iż się on r 1329 uznał lennikiem Czeskim W dyplomacie poddania wzywa tytułu Xięcia Szlązko Głogowskiego Pana na Saganie z wymienionych miast i zamków można widzieć co on przez podział niewiadomy

zbraćmi

zbraimi otrzymał a te są: Sagan Frey=
stadt. (Vreistad) Sprotawa, Grunberg (Grunem
berg) Krosno Naumburg (Numburg) Sy
cow (Wartemberg) Malmizt Vusa, Bo=
bersberg (Pobersberg) Zilichowa (Zülchow)
Swibusz (Swibzin) Bentschitz Kopa
nica (Kopaniz) Standendorf Notka Ba-
binmort Primlikon Vrsibron i Grebe=
chaw — W przypadku wygaśnięcia je
go linii dziedzictwo spadało na ~~linii~~
braci to jest Konrada Xięcia Szlązko Glo
gowskiego na Olesznicy i Jana Xięcia
Szlązko Głogowskiego na Ścinawie — W spra
wy między Xięciem i w jego państwie zamieszkałym Xiężmi mieszczanami chłopami
i żydami Krol Czeski nie miał prawa się
wtrącać; Szlachta zas mogła się odwoływać
od wyroków Xiążęcych do Krola i w takim
razie Xiąże był winien ~~za~~ stawić się
osobiście przed Krola do Czech i Polski
(Jeszcze się wtedy niebył zrzekł Jan
~~swych~~ praw chytrze uznowanych do tej
Korony) Gdyby zas sam Krol nie jez
dził lecz w swoim imieniu kogo inne
go delegował wtedy przed takiego za
stępcę Krolewskie Xiążę Głogowsko Sa
ganskie tylko w obrębie ~~z~~ Ziemi Wrocławskiej był
winien zjechać — Ziemie lub Zamki kto
reby w potrzebie On lub jego potomkowie
przedawali lub zastawiali to zastrzeżono:
aby jeżeli Kupujący lub w zastaw biorący był
Xięciem powinien ~~?~~ je wziąść w lenność
od Krola

od Krola, jezeli zas Salackii tedy od samego dziedzica w kazdym razie, Krol lecz bi miał prawo ze spłacić nim dumy zastawną odebrać takowe Włosi – Gdyby Krol zządał pomocy za granicę Czech i Polski powinien im był dawać utrzymanie
Sommer I p 845.

Za to ponizenie przez obelzności ~~odebrał~~ miał zapewne drugie ~~zapewne~~ obie cane znaczne dumy jakoz odebrał czeszkę Ludwig Releg Manusc IV p 547
Reszte zapewne musiał darować gdyz dzy zkady ze pewne dumy hydremu lecz bum Janowi do okazania dwej przychyl nosci ku ~~prz~~ Senjorowi darował mu Sommer I
et.

Trudno zas przypuscic zeby mu nasz Henryk cos pozyczył sam zadluzony.

Spory z Lobethiem

Po śmierci Przemysława r 1331 jego dziedzictwo
cm. Konrad Oleśnicki otrzymał Stinawę. Henryk
podzielił z bratem z Janem Głogowem
podzielili się na połowę — Marnotraw-
ny Jan przedał 1334 dwojej cząstkę kró-
lowi Janowi Czeskiemu, który za pomocą prze-
kupionych obywateli czy też staro-
sty głogowskiego zajął cały Głogów i z drugiej połowy Henryka wypędził.
Krzywda ta tak miała dotknąć Hen-
ryka iż ze zgryzoty umarł. pochowany w Saganie u Kanoników Regularnych
Anonym Chron Princ Pol p 58 ap Sommer I

Czas jego śmierci jest niepewny
Sommersberg i Poliusz kładą przy
końcu r 1334. a Retel nawet
w r 1332. Worbs atoli widział
w Saganie jego oryginalny Dy-
plom z r 1337 a w Ludewiga (Reliq
Manuscr V p 543) jest z r 1338.
Worbs domyśla się że około r 1343
życie przestał (worbs Sagan p 24)
albo z powodu iż

Żona jego Matylda córka Hermana margrabi Bran-
deburskiego, pokrewieństwo było powodem że się du-
chowieństwo oparło temu małżeństwu, udał się
[illegible] do Rzymu i ten był względniejszy na
niego gdy się obowiązał regularnie święto-
pietrze płacić udzielił mu dyspensy.

Przemysław

Podziałem otrzymał: Głogow z przyległościami
Zaslubił Konstancyą Bernarda Swidnickiego. córkę
Dla cnot i rozsądku wielce od wszystkich kochany. Żądania Jana Czeskiego względem hołdu zgodną dumą odrzucił, woląc na koniu zmarłego dziedzictwa wyjechać niż bydz w nim łaczym pod danym — Nie nacierał na niego Jan więcej dla czego? nie jest mówiono — Wr 1330 zginął od zadanej Arwczny. ~~[illegible]~~ domyślano się że złoczeńca był nasadzony przez Jana Kr Czeskiego.
Pochowany w Klasztorze Lubięskim.

Anonymi Chron Prin Pol p 58 ap Sommer I
cf Sommer I p 351. et.

Żona jego po śmierci została za [reguły S Klary] konnicą i umarła dienią w klasztorze Tzanica [?] (Szczera & Szonew) w Dyecezyi Krakowskiey
Sommer I p 404 sq №12 et 961 №
LXII.

Dziedzictwo po Przemysławie podzielili bracia Tyszey Konrad [Oleś] Jan i Henryk Gł.
Poźniey atoli jeszcze Konrad Oleśnicki będzie się z tego zw.

Jan Stenawski

Co otrzymał zob. § et §.

Rządził Górą i Stenawą lubił wojnę albo raczej rabunki to bowiem w owych czasach § jego mieniem fedy albo gwerry rozumieć wypada. Nie gospodarstwem jeszcze bardziej zadłużył xięstwo. Życie jego da się jasno objąć w jednem okresie do po-ki tylko co miał przedawać lub fantować a gdy wszystko zmarnował umarł w nędzy.

W r 1329 został hołdownikiem Czeskim za wolność dał mu Luxemburczyk 400 grzywien i wykupił mu zastawione miasto Fraustadt z okręgiem Gebh.
nb cf Ludewig Diplomatar Bohem Siles T VI. Dipl N° 56.

Tym aktem obowiązał się Janowi i Karolowi jego synowi pod pewnemi warunkami składanie dwoch poddanych do hołdu Som I 351. cf. Orig.

W r 1331. Przedał swoje prawe po Ojcu Henryku III i braci Przemysławie do Głogowa i jego okręgu w Głogowie w dzień S Remigiusza
Sommersb I p 871. Diplm N° XCVI

W r 1335. i w r jest wspominany w dyplomatach przez które Kazimierz W Krol Pol uwolnił Szląsk z pod hołdu Polski.
Sommer I p Dypl N° I et N° II

W r 1337 ante dominicam Laetare za 1000 grzywien podług polskiego rachunku (to jest po 48 na grzywnę Groszy Praz) przedał Janowi Krol Czeskiemu ziemię Górską i Wschowską drugą natychmiast Krolowi przysięgę wierności wykonała. Ztąd się można domyślać że ze strony Polski jej posiadanie było zagrożone ale ją dożywotnie zatrzymał jako

jako feudum honorabile

Sommer I 874 Dypl N° 98.

Ze takie fantowanie dziedzictwa wobecz[nie] nie mogło bydź miłe braciom Henrykowi Żegańskiemu i Konradowi Oleśnickiemu którzy podupadły dom swoj podziałem dobrem rządem jako mogli dźwigali łatwo sobie wystawić możemy. Zaszły tedy zapewne rozne w tym względzie przedstawienia i układy wskutku których Jan Stenawski w tymże r. 1337 d. 25 Sierpnie zważając na ugodę z Krolem Janem przed pięciu miesiącami uczynioną całe swoje xięstwo Stenawskie z miastami i zamkami Stenawą Gorą Fraustadt i zamkiem im przyległemi Polkewitz Heinzendorf Neustadt (Nowacivitas) Linda (Linen?) i Gobena (?) w Stenawie feria post dum B Bartholomei

Sommersb I p 872 dy N° XCVII. Ugoda ta jest wczęśniejsza niż dyplom potwierdzający ją przez Jana Krola Czeskiego 1338. Ale u Sommersb jest MCCC XXVII w tym wyraźnie trak[tuje] X. tym bardziej że w tej ugodzie xiążęta układy warunek że pod sądem przed zatwierdzenie Krola Czeskiego jako pana Lennego Lennikami zostali w r. 1329. gdyby więc r. 1327 była stanęła ugoda warunek poddawania jej pod zatwierdzenie panu lennemu nie miałby w żaden sposob w niej miejsca

Z tą ugodą mają związek dwie transakcye mo[wiące] o jednej z 1337. Sabato ante Nativitatem BMV. z woli zezwolenia Henryka (IV) starszego i Henryka (V) młodszego zbyło miasto

[margin note: i nie wyłączając nawet dawniej sprzedanych miast i ziem]

miasto Vriestatt złożyło hołd i przysięgę wierności Konradowi i Janowi dziedzicom Oleśnicy i Stenawy – to jednak miało niewątpliwie zao' już dawniej wykonanemu hołdowi dziedzicznej Annie żonie młodszego Henryka, za jej wniosek i posag – gdyby zao bezpotomnie zmarli (zeno' nie skończony.)

Sommer III p 126 № 141.

Tegoż roku 1337 feria VI ante Nativitatem BMV miasto Krosno złożyło hołd i przysięgę Konradowi i Janowi dziedzicom Oleśnickim i Stenawskim przeciw Henryka starszego (IV) i Henryka młodszego (V) gdyby zao ~~siemm~~ odbierającej tę przysięgę zmarli bez potomstwa wtedy znowu (zeno' nie skończony.

Sommer III p 126 sq № 142

Zdaje się więc że te dziedzictwa nowe były Janowi Stenawskiemu dane przez Henryka Żagańskiego w nagrodę za dziedzictwo bo istotnie w ugodzie powyższej nie masz żadnej wzmianki o cenie przedaży.

Powyższe ~~przedaż~~ kupno dziedzictwa ~~po~~ Stenawskie poddali Henryk Żagański i Henryk Oleśnicki pod zatwierdzenie Królowi Czeskiemu, ten je potwierdził w Aldenaw 1338 wdzięczny za dwiadczowania NMP Panny wyjąwszy z niej miasto i zamek Lubin z okręgiem który dla siebie zatrzymał.

Sommer I p 872 Dipl № XCVIII

Wyłączenie ~~tego~~ Lubina czy ~~było~~ na prawie mocniejszego czy też na jakich nam niewiadomych powodach było oparte nie umiem zapewnie domyślać się – albo można że Jan Król Czeski zabrał go

zabrał go za owe 1000 grzywien które wo
ku przeszłym był wyluczył za Górę i Frau
stadt. Zaraz nadrugi dzień po zwiasto-
waniu NMP. Henryk i Konrad Książę
ta Żegański i Oleśnicki obowiązali się
na piśmie Janowi obywateli miasta
i okręgu Lubyna od przysięgi uwolnić
i nakazał im złożyć hołd i przysięgę
na wierność Królowi Czeskiemu

Sommer III p 127 Dypl No 143

Ru 1339 sabato prox XIM. Virg w Stena
wie zastawił (Jan) bratu Konrado
wi Oleśnickiemu Stenawę ~~za 100~~
i wieś Mereszyce za 100 grzywien

Sommer III p 127 sq Dypl No 144.

Ru 1341. Przedał pół miasta i zamku
Góry Karolowi synowi Jana

E Ludewig IV (Dypl No 57 p 554) Sommer I p 351. E w tymże roku (przysiądł [illegible] obowiązani w Korzna ~~Zło~~-
nie) ~~[illegible]~~ hołd ~~temuż~~ Karolowi i jego synowi
złożyć. Ludewig IV Dypl No 58 p et.

Ru 1342 Pozwolił Karolowi wolitawi Krzozolicki wykupić
Polkowice które był zastawił Henryko
wi synowi na Jaworze

Sommer I p 351. Ludewig IV Dypl No 91.

Tegoż r 1342 przyrzekł w
bratu Konradowi Oleśnic i bratankowi Henrykowi V że nadal
fantować nie będzie

Sommer I p ~~876~~. 998. Dypl No 84.

Ale zaraz wnastępującym roku 1343 nie
zważając na to przyrzeczenie przedał Karo
lowi za 8000 grzywien ziemię Gorską

Sommer I p 876. Dipl №. 100.

Gdy przy tak ciągłem marnotrawstwie jeszcze
i poddanych zgnębił i ciemiężył ~~a~~ wygnany
został z dzistwa r 1343 przez Konrada
brata i Henryka V bratanka a wdwa lata
umarł. (na tułactwie) 1345. Geb.

Henryk V.

Henryk V (III) zwany żelaznym

Zaraz na początku panowania Kazimierz Król polski rozpoczął z nim wojnę 1343 o Wschowę (Fraustadt) którą do Szlązaw trzymali z krajów Wielkopolskich Król Czeski nie dał Henr V wsparcia, przeto mimo odwagi i męstwa musiał uledz potędze polskiej Kazimierz zdobył Wschowę znacznie wprzód Szlązkich zubrał jako zdobył ale obywatelom jako przyszłym swoim poddanym żadnej krzywdy czynić niedozwolił. Dla dokończenia dzieła wkroczył do Xięstwa Głogowskiego, Cienśawę (Stenawę) mocą zdobył a poniszczywszy wiele okolic już pod Głogów się przystąpić zabierał kiedy Henryk V widząc że złej wojny żadne dobre skutki nie wypadną dla niego, łonu opuściwszy postów z prozbą o pokój wyprawił. Nie miał Kazimierz celu obcego zabierać lecz tylko swoje odzyskać łatwo się do zgody nakłonił której warunkiem było zrzeczenie się zupełne xiążąt Głogowskich wszelkich praw do krajów Polskich jakie sobie po babce dziedzicznej Wielkopolskiej jako też po Przemysławie rościć mogli

Dług IX p 1068 seq. Długosz twierdzi w tym miejscu wprowadzę postaw mówiących ze Henryk Żegański i jego bracia Konrad Oleśnicki Jan Stenawski i Przemko Głogowski zrzekli się praw do Wielkiejpolski, gdyż Przemysław Głog już nieżył a Henryka (V) Żag byli stryjowie nie bracia wspomniani Konrad i Jan.

Z praw i zwyczajów feudalnych wypadało iż Król Czeski Jan, powinien się był za swoim ~~lennikiem~~ hołdownikiem ująć ale tego nie uczynił. ~~Dawniej~~ z jakich powodów: Widzieliśmy wyżej że ten chytry opiekun podupadłych książąt Szlązka, ojca naszego Henryka V połowę Głogowa wydarł. Krzywdy wszystkie te ~~te~~ obudziły ~~w~~ teraz w Henryku Gniew i rozpacz. Rzucił się z wściekłością na księstwo Głogowskie i rabunkami ~~a~~ może i wstawieniem się Karola (poźniej Cesarza IV.) u ojca ~~syna~~ Jana go prawie wszystko od Ojca ~~z którego~~ [illegible] ~~wziętkie~~ wszystko gdy ~~iż mu oddać należącą połowę Głogowa stanęła ugoda w [illegible]~~.

Anonymi Chron Prin Vol. I. p 58 sq ap Sommer I

Ta musiała wkrotce nastąpić gdyż już w 1344 ~~może wkrótce~~. Jan Krol Czeski nadaje w lenności Henrykowi V Księciu Szlązkiemu na Głogowie i Żeganie pozostałe dziedzictwo ojcowskie to jest Żegan i Poł Głogowa z należącemi doń okręgami (Weichbild). Przyznał mu dziedzictwo po stryjach Konradzie Oleśnickim i Janie Ścinawskim gdyby li bezpotomnie zmarli. Nakoniec przyrzekł mu pomoc na odzyskanie krajów które mu Krol Krakowski (sic) świeżo zabrał.

Działo się w Pradze 1344 die St. Clementis

Sommer I p 877 sq. Dip No CII.

odzyskał Poł Głogowa mocą ugody zawartej

NB Dług

NB Podanie Luca p. i Autora Versuch über Schlesische Geschichte iż Henryk V dopiero w 1360 wziął Połgłogowa w lenności od Karola IV Cesarz

Karola IV cesarza ma Worbs Pslager p 29
za błędne wspierające się na powyższym dy-
plomacie, mnie jednak jego twierdzenie
nie zdaje się bydź wolne od zarzutu gdyż
Anonym wyżej przywołany (wa) na świadectwo
wtedy żyjący p 384. ap Som I. wyraźnie
mówi że Henryk V miał wiele wojen
równie z Janem jak i Karolem je-
go synem. Czywiście między r 1344–1360
nie miał jakich zatargów z Królem
Czeskim ~~większym żyjący~~ z dowodów. do
tąd mi znanych nie mogę śmiało twierdzić

Że u Karola IV cesarza miał wielkie wzglę-
dy mamy liczne dowody. Często by-
wał na dworze Czeskim jakto widać
z wielu pism urzędowych. Sommer I p
354 etc. i na złotej Buli z r 1347 Balbin lib
VI. p 44.

W r 1351. Dał mu Karol IV przypadłe
do Korony przez śmierć Bolkona Munsterbergskiego hrabstwo Glackie które wtedy
xięstwem zwać zaczęto w lenność
Ludwig Reliq mspt T V p 542.

Żona Anna xiężna Mazowiecka wnio-
sła ~~mu~~ don Henr prawa i nadzieje do tego
xięstwa Ojciec jej Wacław albo jak
go i wtedy zwano Wanko, xi Mazow na Płocku ~~równie jak~~
~~Brat jego nim panujący Bolesław~~ z nie
nawiści ku Łokietkowi ~~i Kazimierzowi~~
publicznie zostali hołdownikami Czes-
kiemi toż uczynił jego syn i na-
stępca Bolesław, nakoniec umierając 1351
bez potomstwa swoje xięstwo siostrze Annie teraz
zapisał Dług IX ad An 1351.
N Głogowskij dla poparcia

Na poparcia tego zapisu, ~~w jadze~~ Hen
ryk V towarzysząc Karolowi IV^tu jadzcemu
do Rzymu na Koronacyą wziął od nie
go pomienione Księstwo Płockie
w lenność r. 1351 w Piernis w wigilią
Narodzenia Maryi Panny Ludewig Dypl Boh siles T V lib III p 543. / Sommer. T II P II p 3. sq.

NB Wspomniana jest ta Anna w r 1337 T III 126 Dypl № 141.

Atoli w następującym czasie sam Karol
Cesarz swoje nadanie, lubo cyże podług
traktatów powyższych nową ugodą
r 1356 skassował z Kazimierzem Królem, mocą
której zrzekł się praw do Mazo
wsze a zato ~~[illegible]~~ oddał mu Kazi
mierz Byczynę i Kluczbork nadto
jakąś summę pieniędzy mu darował.

?

Sommersb T II P II p 7. et Goldastum in appen Docum
№ XLI. et Schickfus Chron Schles L I cap XXIX p 72.

Czy ta okoliczność nie zerwała związków przy
jaznych między Cesarzem Karolem i Hen
rykiem Głogowskim ? i czy nie sprowadziła ~~nie jest mi wiadomo~~
wojny albo fedy ~~[illegible]~~ między Henrykiem i Karolem* nie jest
mi wiadomo atoli już w r 1362. dał Karol IV drugą
połowę Głogowa z Cieszyńskim w lenność

? ?

* o której kroniki wspominają.

Podług podań niektórych Kronik
miał Henryk V po Koronacyi Ka-
rola IV Cesarza w Rzymie odwiedzić
grób ~~Jezusa~~ Zbawiciela w Palestynie

Polius ad an 1369.
Curaeus p 168.

Za powrotem swoim z Palestyny miał
fedę z możnem grafem Bibersteinem
z Sorawy o jakieś włości ale nad nim
zupełne zwycięstwo a z tąd oczywisty
wniosek że słuszność była na jego stronie.

Magnus Geschichte v Sorau p 5.

Posiadał

Posiadał Henryk V. od dawnego czasu resztki pozostałe z dzielnicy Jana marnotrawnego na Ciemiawie to jest Grunenberg Lyndau Polkowicz i Heintzendorf. Konrad Oleśnicki stryj wznawiał swoje prawa do części tej puścizny dla ukończenia tego interesu wybrali oba xiążęta sędzią Ludwika xiążęcia Brzeskiego, który swoim wyrokiem Henrykowi V zupełne dziedzictwo owych grodów i ziem przysądził, ale Konradowi miał zapłacić (w przeciągu roku) 600 grzywien (marcas grossorum pragensium polonicalis numeri a to w dwoch ratach po 300 za części od następującego postu – Nadto Konradowi dopóki żyć będzie wolne polowanie w lasach Mezericz

Sommer I. p 876 sq dypl N. CI.

Był to xiąże surowy szczególniej przeciw szlachcie niespokojnej i lubiącej najazdy. Kary ~~atoli~~ jakie im wyznaczał malują łagodniejsze obyczaje np. musieli jeździć bez siodeł, koń czasem o dwoch lub trzech podkowach, za większe przewinienia musieli jeździć tyłem na koniu twarzą do ogona, albo na koniec boso chodzić do miasta, ta surowość była powodem iż mu nadano imie żelaznego. Worbs Sagan p 30 sq. inni atoli to nazwisko raczej od męstwa i stałości w wojnie wyprowadzają

Anonymi Chron Princ Pol p 58 sq. ap Som I

W starości miał nieszczęście stracić wzrok wtedy szydzące zmięgo nieciętni ze szlachty porwali go i szyderstwem i naigrawaniem obwiodłszy szydzenej skarca po lesie nakoniec wtrącili do sklepu w Kościele S. Jakoba w Głogowie. Dopiero mieszczanie Głogow dowiedziawszy się od ławnika o jego ukryciu uwolnili go z tej doli. Po tych naigrawaniach powrócił do Saganu. Tu gdy w r 1369 trzeci wybuchnął pożar (1351, 1360, 1369) tak się przeląkł iż ~~wkrotce umarł~~ zaraz zachorował i po kilku dniach umarł.

za jego panowania

Pohlius ad An 1369.

Cureus ~~Anonim~~ Chron Prin Pol p 59. ap Som I
Worbs Sagan p 31 et 167 Dlug IX ad An 1369.

Godna jest rzecz pamięci iż pies jego nie odstąpił grobu pana swego i nanim życie skończył.

Worbs Sagan p 31 z Mstu.

Został pochowany w Saganie w Kościele Augustyanow (Canonici Regulares) przy chórze obok Ojca. Grob jego był jeszcze r 1601. widziany ale później przy reparacyi kościoła oba te groby tubo fundatorow zostały ruszone i zniweczone, znajduje się jest ze ułamek Kamienia w murze z imieniem Henryk ale czy tego czy inny nie umie nas zapewnić.

O żonie Annie Księżnej Mazowieckiej, świadczy Worbs p. ktorego cośmy przytoczyli wyżej wątpić nie można, atoli inni dają mu za żonę jakąś Katarzynę do ktorej miał być aż do zbytku przy

przywiązany i ztąd ~~zwyc~~ na wyprzydzenie jego dziecinnej miłości nazwisko ^stare^ Katarinka otrzymał.* Czyby miał lub nie drugą żonę wstarości zpewnością twierdzić nie mogę jednak całą tę powieść za bajkę jako niewspartą na dowodach uważać można dopoki innych gruntowniejszych nie będzie.

* Pohlius ad An 1369.

Mieszko zwykle w Żaganie posiadał procz xięstwa Żagańskiego Krosno Szwibusz (Schwiebus) Zulichau (Cylichowa) Freistadt. (Koniechow!) Sprotawę Grünberg i Pół Głogowa i Pół Gory.

Pohlius l.c. ad An 1369.–

Przypisywano mu też błędnie że Żaganowi darował Belfe i Steinkammer (opłaty) To jednak uczynił jego Ojciec ~~On zas~~ ^Na^ dał Żaganowi prawo Bierzeitrotamt. cf Worbs Sagan p 32.

Zostawił trzech synow ktory wszyscy nosili imie Henryków i tylko dodanemi imionami mogą bydz odroznieni tojest Henryka VI. zwanego starszym
Henryka VII zwanego średnim albo Rampoldem I. (mocny Rudolf I.)
Henryka VIII młodszy zwanego wroblem

ci po Ojcu panować będą jak zobaczemy niżej.– Z dwoch corek Jadwiga była zaslubiona Kazimierzowi Krolowi Polskiemu

a po jego smierci wdrugie małżeństwo
Rupertowi A. Łyznickiemu
Anna zaslubiona Janowi Opawskiemu,

Trzej Henrykowie synowie Henry
ka V zwanego żelaznym w ten spo
sob dziedzictwo Oycowskie podzie
lili.

1. Henryk VI zwany starszym otrzy
mał Zagań Krosno Naumburg
i Świbusz z okręgami. – Żona jego
Jadwiga xiężna Legnicka córka Wa
cława – Umarł bezpotomnie r
1388

2. Henryk VII wśrodni zwany Rapoldus dostał
pół Głogowa nadto pół Góry pół Ścinawy
i zamek Heinzendorf z okręgami

3. Henryk VIII od społecznych zwany wroblem dla licznego
potomstwa otrzymał Kożuchow (Freyn
stadt) Szprotawę i Grunberg.
Anonym Olsson Chin pol ap Somm t I p 59
Cureus | p 310 ap Somm t 356
Dług ad An 1369

Gdy w Polszcze po śmierci Ludwika z odrzu-
cenia Zygmunta który później był ce
sarzem powstały zamieszki wtedy ~~xiążę~~
~~ta Głogowsky zwanemy~~ Henryk VII
Rapoldus dla odzyskania Wschowy (która po 40 latami do Szląska na
leżała) a mo
że i zagarnięcia Wielkiej polski nad którą
jego przodkowie panowali uczy
nił wyprawę r 1388 Dali mu pomoc bra
cia i Stryj Konrad Oleśnicki – Nie
powiodła

niepowiodła mu się ta wyprawa lubo
miasto w wielu miejscach spalone
Załoga jednak wsparta od mieszkan-
ców tak dzielny dała odpor aż za
nadejściem nowych posiłków Rapol-
dus cofać się musiał — Idąc potem
za nieprzyjacielem zniszczyli Głogowskie
xięstwo ~~dopiero~~ nakoniec Rapoldus
zebrawszy ~~swe~~ rozproszone siły na-
padł na ich obóz przy wsi Weschitz
nad Odrą zupełnie pokonał, mno-
stwo uciekających w nurtach rzeki
utonęło. Z łupów zebranych wy-
stawił Rapoldus na przedmieściu
Głogowskim kościół ku czci S. Je-
rzego — Wkrótce umarł (r 1389
podług Sow. I p 343) bez potomny a
brat najmłodszy po nim dziedzictwo
objął. O żonie nie wiadomo.

~~Curaeus II c p 311~~

3. Henryk VIII najmłodszy dla liżnego potom-
stwa zwany zwykle od spółczesnych wró-
blem otrzymał naprzód Korzuchów (Freyen
stadt) Szprotawę i Grünberg a po
bezpotomnej ~~wczesnej~~ śmierci braci całe xięstwo
~~jego~~ Głogowskie posiadł = naprzód zwykle
dziwem Grünbergskim zwany
~~Anonym~~ Chron Pol
Lubił Turnieje i sam tę zabawę życiem w Gło-
gowie r. 1397 d 28 Lutego przypłacił — Pocho-
wany w Lubuskim klasztorze

Anonym Chron Princ Pol p 59 ap Som I
Cureus II lc p 310 cf Som 356 sq
Dlug IX ad An 1369 et 1397
Tabula Geneal ap Hubertum p 14.
Worbs Sagan p.

Żona jego miała bydź Anna corka Bernarda Xiążęcia Opolskiego i Racibor skiego

Tabula Gen ap Hubertum p 11. wątpliwość o niej zob Sommersb I p 357 sq N. 34

Zostawił synow: Jana, Wacława Henryka IX Rapoldus i Henryka X i dwie corki Jadwigę poslubioną Xiążęciu Bernardowi VI Xiążęciu Anchalt linii Bernburgskiej zmarła 1498 – i Małgorzatę poslubioną jakiemuś hrabiemu Mansfeld

Tabula Geneal ap Hubertum p 11.

W parę lat około 1405–1408 po śmierci Ojca Xiążęta ci podzielili się dziedzictwem. 1 Jan I. otrzymał Sagan i nazawsze to Xięstwo oddzielił. o nim wosobnej Xiążce

Wacław otrzymał Krosno i Swiebus z r 1414. był na wyprawie pruskiej z Władysławem Jagellą – reszta życia jego jest nam nie wiadoma – Strzelając nie uważnie ze smigownicy gdy ta pękła zabity został. – to się stało mię dzy latami 1428 i 1432 gdyż z 1419 zostawił Kroznie mieni w Archiwum Gorlitzkim w którym się Xiążęcia Krozna jest jego list a z r. 1428 dyplom przez który mia stu Swiebuzowi darował opłaty od spraw nocnych (tak rozumiem wyraz Nachtgerichte) ale w r 1432 już brat jego młodszy Henryk X Krosno posiadał cf Worbs Sagan p 33. u Probl z r 1794, II 87 p 417 4.

Cureus P II p 312

Dlug II p 359 (w ktorej Xiążce?) Długosz nazywa go Wacławem z Saganu ale za należy o tem Wacławie rozumieć niż zab o Wacławie Saganskim † 1488 we Wrocł slepnym twierdze Worbs Probl 1794. II n p 418.

otrzymał Pol
~~Ślęzmy~~ 4

3. Henryk IX Rampoldus —

z Głogowa
Bawił na dworze Cesarza Zygmunta ~~i był~~ dla nauki był używany do rozmaitych ~~[illegible]~~ ważnych interesów. Otrzymał w dożywocie miasta Łużycy Zittau Bautze i Gorlitz —

Ao 1423 był w imieniu Cesarza pośrednikiem pokoju między ~~[illegible]~~ Erykiem — Krolem Duńskim i Henrykiem dziedzicem Slezwiku i Hrabią Holstenu — Interes ten udało mu się u(że nietylko zgodę między dziedzicami szczęśliwie nieprzyjaznymi zkleił ale nawet do przyjaźni) skonczyć tak pomyślnie że Krol Duński zawdzięczając mu się (prócz kosztownych w kosztownościach i złocie podarunków) zaręczył mu dwa krewną z dziedzictwem Pomorskich ale zaraźliwa choroba ktorego w krotce w Hadersleben życia pozbawiła dalsze nadzieje Jego z żalem Krola Duńskiego przecięła. Panowie Szl(ązcy) którzy mu wspaniałe towarzyszyli chcieli wziąć jego ciało do grobow swoich ale Krol Eryk nie pozwolił na to, kazał go wspaniale pogrzebać i uczcił wspaniałym nagrobkiem, który potomności świadczyć ma jego uczucia.

Sommersb I p 338 dy No 37 et 38. et II 313
Pontani Hist Dan. p 569 et MT p 422-4
Worbs Sagan p 34. Idem in probl 1794
Carpov's Ehrentempel der Ober Lausitz I p 49.
Jego części ~~[illegible]~~ objął Hen X

4. Henryk X z przydomkiem piękny.

Worbs Sagan p34.
Podziałem otrzymał Kożuchow Freystadt a po śmierci brata Rampolda i części Głogowa. — Dobrem sercem zyskał sobie powszechną miłość szczególniej Kożuchow winien mu swoj wzrost włazdności i bogactwa. —

Mądrości jego już w młodym wieku była wielkie miano wyobrażenie kiedy mu

kiedy mu Kapituła w 1414 ofiarowała Biskupstwo ale jej za to podziękował.

Curaeus Annal P II ad 1414.

Schickfus IV B p 179.

W r 1457 wziął od Książąt Legnickich Jana i Henryka wziętaw miasto Lüben, które w jego familii do 1498 zostawało.

Theb Lig. Jahrb III Th p 301.

W r 1435 przystąpił do związku Książąt Szląskich przeciw Hussytom i bronił Bibersteinów.

Dipl Boh Lit № CXL ap dom I p.

Jerzego Podiebradzkiego nie wprzód uznał aż go Cesarz jego wybor potwierdził.

Poźniej atoli z Czeskim królem wprzyjaźnił i towarzyszył mu gdy ten w Głogowie 1462 z Kazimierzem królem polskim pokój zawierał.

Curaeus annal II p 314
Dlug XIII ad 1462.

Gdy Jan II Książe Żegański braciom Władysławowi i Baltazarowi w 1465 Sagan wydarł, natenczas Henryk X wziął się ze niedoświadczonymi książętami obległ Sagan 1467 i zmusił niegodziwego Księcia do oddania braciom własności.

Curaeus annal P II p ad an 1465
Rositzius ad an 1467 ap dom I

W krotce po tej wyprawie umarł r 1467 d 11 Listop. w Kożuchowie gdzie żywy
tle przemieszkywał, i tamże w kościele parafialnym pochowany. Z Anny
córki Konrada II księcia Oleśn. [illegible]
spłodził dzynow Zygmunta kto
zy umarł młodzieńcem 28 letnim
(ur 1430 um 1458) Henryka XI. kto
zy ponim panował – Córeck Anno
(cory Jadwiga ?) zaslubiona Janowi
Rosenberg hrab Czeskiemu umarła
r 1483. Elzbiety los niewiadomy.

Dlug XIII ad 1467
Curaeus Annal VII ad 1467
Sommers: I p 359 et N 39 – 41. et p 362
N° 44.

Kureusz w Hom. Räthel 1601. s 324 podał że Henryk
sprzyjał Husytom co ze błędne z życia jego Brata jego
Henryka IX widoczne. tę niesłusznie wyłożył obiecał Pan
Worbs Problem 1794. IX VI p 421 gdzie tego dopełnił ??

Henryk XI

Słaby na ciele i duszy ale dobrego
serca – Jan II Żagański miał
na jego życie zasadzki czynić
Schickfus IV B p 225.

113 cf Tab Gen

Z początku sprzyjał Podiebradziemu
i na wsparcie jego posłał z 1467
dwie wojska do Luzacyi Geb. ale wkrót
ce opuścił jego stronę zmuszony
klęskami i Śląska zpod mowy [illegible]
cieja Króla węgierskiego. i posłał
pomoc miastom Luzacyi
Tab Geneal ap Stubertum p 15.
cf Som I p 360

Syn tego Krola Henryk dziś Mün
sterbergski chciał go mocą do po-
wrotu na stronę ojca zmusić i
w tem celu r 1469 ~~po~~ wyprawił
się z wojskiem ale znalazłszy
Henryka silniejszym nic nie
zdziaławszy wrócił.

Sommer I p 360

Troskliwy o swoich poddanych szczę-
ście co mógł dla nich robił.
Głogowianom nadał r 1478 prawo
odprawiania wielkiego Jarmarku
na Święty Andrzej.

Som I p 360.

Ru 1472 d 30 Lipca zaślubił Bar
barę 9 letnią córkę Alberta zwa
nego dla męztwa Achillesem Elekto
ra Brandeburskiego — Małżeństwo
to nierówne było wymuszone
jedynie na to aby się po nim
księstwo nie Janowi II Żagańskiemu
lecz Brandeburczykom dostało. Po-
zwolił tedy zapisać swej młodej
żonie także wielki posag (którego
nie wziął) na swem księstwie aby
po jego śmierci mogła je trzymać
w zastawie — Do tego postępowa-
nia czy nienawiść ku okrutne-
mu Janowi czy słabość na rozu-
mie czy nakoniec chwilowa mi-
łość ku lub inne nieznane nam,
powody istotnie wpływały. nie dojś-

mi wiadomo. — Miedzieszowski ale
potomka z Barbary umarł 1476
z 21 Lutego. — pochowany

Sommer I p 360
Fab General ap Huberstum

Henryk IX. Głogowski zwany Rumpold (Henr. syn Wróbla)

Kroniki Szląskie nie wiele o nim wiedzą, gdy bawiąc zagranicą jego życie nie wiele się tyczyło Ojczyzny, nowsi zatem historycy o nim wiedzą to z obcych historyków czerpali.

Nazywał się równie jak jego stryj Rumpoldem. Imie to rozmaicie pisane przekształcają jedni Rumpold albo Romphold drudzy Rampold albo Rappold inni nakoniec Rudolf. — W dyplomatach które miał przed sobą P. Worbs (Prtzbl 1794. II 87 p 418) sam nazywał się Rumppolt albo Rumpulo podług wtedy niestałej ortografii. — Skąd to nazwisko otrzymał?

Co nam tu uważać należy iż on był młodszy od brata rodzonego Xięcia Kożuchowskiego tegoż imienia jakto świadczą dyplomata (które miał P. Worbs l.c.) z których jeden zaczynał się w tych słowach „Wyr Henrich der junger Rumppolt genant von gotis gnade Hertzog und Here czu grossin Glogan etc." na pieczęci (Dyplomatu Nr 1420) zaś był tytuł „S. Henrici junioris duc. glogoviensis et Saganiensis." Dlaczego tytułu X. Żagańskiego używał? kiedy już Jan od 20 lat zupełnie się oddzielił. Okoliczność ta okazuje że Długosz (T II 352.) nie bez przyczyny jego brata (Wacława nazwał X. Żagańskim.) zatem IX nazwę otrzymał przez wzgląd nie na urodzenie ale na kolej książąt Głogowskich był bowiem dziewiątym

w tym dystawie panujących.

W pierwszych latach jego życia nie wiemy tylko chyba że wraz z braćmi był pod opieką Ruprechta Księcia Lignicy i Glacu ~~i [illegible]~~

Thebes

Doszedłszy do lat dojrzałych otrzymał działem pół Głogowa.

Bawił ciągle na dworze Zygmunta cesarza dla obszernej nauki i rozumu wielce był od niego lubiony i do rozmaitych interesów Państwa używany.

Zaraz po śmierci Wacława 1419 wyprawił go Zygmunt do wyższej Łużycy dla zapewnienia ~~się~~ sobie wierności – (W październiku następującego roku 1420 już go znajdujemy Starostą tej prowincyi (Landvogt) Gdy na dwór cesarski ~~(1421)~~ z początkiem 1421 odjechał zastępował go w obowiązkach brat Henryk z Kosnowa. Husyci wezwali go (w lipcu 1421) aby ~~[illegible]~~ z Sześciu miastami Łużycy (Sechsstädte) do ~~na jch~~ ich strony przystąpił

Hoffmanni Scrip rer Lus IV 215.

Henryk (pierwszy) IX ~~([illegible]~~ Głogowa) dla oparcia się ich napadom zawarł ugodę z Fryderykiem i Wilchelmem Księżętami Saskiemi i Landgrafem Turyngii Fryderykiem (w Budyszynie w dzień S to jest Magdaleny 1421.) W następującym Wrześniu oba Henrykowie IX i X wojska Łużycyi wyższej przez Goldberg i Swidnicę przyprowadzili na pomoc Zygmuntowi cesarzowi do Morawii gdzie jego jenerał Szpipa wojsko zgromadzał – To wojsko było pobite Henryk IX udał się z cesarzem do Iglowa

Windeckii historia Sigism ap Mencken I p 1149.

Henryk (X) [Kożuchowski] resztki Łużyckiego wojska odprowadził
do domu i sprawował obowiązki Starosty
(Landvogt) szczególniej wiele poczynił
przygotowań dla oparcia się najazdom Husytów
Jakoż napoczątku następnego roku (w Lutym
1422) wpadli ale zostali od Łużyckiego woj
ska pod dowództwem Henryka Kożuchowskiego odpar
ci. — ~~Henryk~~ W tymże czasie cir Hu
syci stoczyli z Cesarzem bitwę pod Nie
mieckim Brodem i zupełnie go pokona
li, w tej znajdował się Henryk IX i
wraz z Zygmuntem schronił się
do Jglowa. Lausizische Provinzialblätter 1B 1800
W sierpniu tegoż roku (1422) był z Ce-
sarzem na sławnym sejmie w Norim
berdze. (Windecke l.c. p 1155.) po którego
skończeniu w Wrześniu udał się do
Wyższej Łużycy, gdzie ~~na~~ do (Löbau)
Lubawy zaprosił ziązd i stany na
zjazd, na tym zażądał aby ~~wraz~~ z Elekto
rami i Książętami Rzeszy natychmiast
~~do~~ z wojskiem wkroczyli dla ~~do~~ dania
odsieczy twierdzy Karlsteini (Karola skała)
a potem połączywszy się z Książętami
Śląskiemi ~~dali~~ ruszyli dla wsparcia
Krzyżaków przeciw Polsce. Na pierwszą
wyprawę zgodzono się a nasz Henryk
IX jako Starosta wraz z Bratem Henr X
Kożuchowskim na czele wojska Łużycy
udali się wkrótce do Drezna, tu po-
łączywszy się z armią Fryderyka Margra
fa miśni poszli na Oddsiecz Karlstei
nowi

Karlsteinowi lecz ta wyprawa bardzo im nie pomyślnie poszła gdyż pobici cofnąć się musieli. Henr Korzuchowski wojska pozostałe do Łużacyi odprowadził a Henryk IX do Cesarza pojechał

Lausez Magazin 1774 S 197

Lausizische Provinzialblätter I 304.

Położenie Sześciomiast pod biskupem Konradem, i Rycery (zapewne Niemieckiego zakonu tj Krzyżaków) i Łużacyi wyższej nastąpiło w Styczniu 1424 r

Lausez Mag 1774 l.c. u Laus Provblatt l.c.

NB w jakim celu? może i Klose wypisze

?

(AB)

+Długi ktoreby się wykryły zagranicą na poł ~~[illegible]~~ mieli za= płacić A i B. Dalej kopła jakie wypłyną zrzuconey klątwy przez Arcybisk. Gniez. i Bis kupa Poznanskiego takze napoł.

wierzyciel miał dwoje posiadłości w tedy Bo
kojenia go w ktorych miał większe dobra. + —
na miasta i sprzedanych wielu wykupienia pofanto
przyrzekli wybrać i jedynie na ten
tel — Wszelkie Zapasy pieniężne żywności i rzeczy
fendicula) znajdujące się pozamykał ~~Ząge ma~~ do tey Dzielnic
zeć w ktorey się znajdują wszystkie ogłosz
Nad to Henryk zastrzegł przez Xiążęt A sobie zwro
grossorum ktore mu się po żonie należy
niey zastawione ziemie wykupić ktore
teraz tę summę podjęli się X. A wrac
w połowie do ktorey był B obowiąz
połowę przypadającą na B do wypłaceni być
no it i musiała być na ~~tey~~ Dzi
dla większey pewności Xiążęta B da
nemu przez A synowi miasto Pone
B niezapłaci — Nakonice Xiążęta A
miasto Benschin ktory teraz przyp
A zapłacić ~~ma~~ obowiązują się i dla pe
będzie Xiążętom B. —

wtedy Ci dziedzice byli obowiązani do zaspo
ce dobra.+ — Podatki które były nałożone
a posantowanych Włości swięcie także
na ten a nie na inny obrocie użyc
i s uzbrojenia (expense annonae et de
do Dzielnicy naprzyszłości mają nale
wczasie ogłoszenia ninieyszey ugody
dziedzic A zwrot 2000 marcarum denariorum
należy (o musiał tedy że te pieniądze dawa
ypił które teraz były w Dzielnicy A)
A Wrocławianom zapłacie ~~za część~~
obowiązani musiała jednak
do wypłacenia wrocławianom dziedzic
być bardzo wielka, ~~tedy dla pe~~
~~wtesze~~ Dzielnicy być ... kiedy
B dali ~~wstawieni~~ wzastaw wybra
Ponieważ dopóki swoiey połowy dziedzic
dziedzic A zastawili na swą potrzebę
teraz przypadł dla B. sami ją wyk
i dla pewności ~~dają~~ wzastaw Po-

Uwagi i Wnioski

1 Było więc ich dziedictwo mocno zadłużone

2 Z hist. X. Wroc. niewidać żeby im (Głogowczykom) co Wrocławscy pożyczali owszem wtedy Bolkon wojnę z ich Ojcem prowadził mogły tedy te sumy należące się Wrocławskim być wymuszone wojną dla siebie a może i dla ~~[illegible]~~ pomocników Bolkona.

3. Wielkiej Polsce już kont. i kłotnie z Arcybis. i Bisk

B

267

18 Crivin
19 Gostyn.
20 Premstat.
21 Brandotsindorf.
22 Benschen.
23 Slawa
24. Wrowinstat.
25 Lubenow.

Ci także Księża B. obowiązani byli przez rok dawać pomoc 100 ludzi swoim kosztem braciom pod. A. na zdobycie Nakła i Konina dla większej pewności tej obietnicy dali ~~[illegible]~~ pod Straż obywatelowi wybranemu przez Książęt A zamek swoj Koscian z tym wyraźnym warunkiem iż gdyby nie dotrzymali i pomocy nie dali tym że Książętom A. ten zamek oddanym miał zostać.

[...]ranym nawzajem

B. Lubyn
zamek i miasto.

[...]eburskiego i Książąt Wrocławskich za [...]dłuzy u Obywateli Wrocławskich ~~Lignic~~ [...]li położone A a druga B zapłacić [...]przyjętych te ~~[illegible]~~ Ci Książęta mieli zap~~[illegible]~~ spokoi [...]zas w obu dzielnicach tak i wierny ciel

A B

Left margin (adjacent page fragments): [...]one, [...]by im, [...]wyż, [...]ojnie, [...]tedy, [...]ławskie, [...]ubieł, [...]Bol, [...]i klot

Henryka $\frac{\text{I Głogow.}}{\text{III Szląz.}}$ uczyniony w 1312

[...]ain: Oculi Sommer I p 869 Dipl XCV

II Dzielnica Poznan i Sagan dla trzech przeznaczona to jest Henryka $\frac{\text{II Sag.}}{\text{II Szląz.}}$ Jan 1 Przemysława i mieli jescze po śmierci matki zapisane jey w dożywocie ziemie odziedziczyć. — Dzielnica ta obejmowała w sobie 25 Kasztel (Geb.)

1. Stinavia
2 Lubin
3. Sprotavia
4 Sagan.
5 Nuwinburg.
6. Gruninberg
7. Kozna
8 Voncz
9. Gora
10. Costan.
11. Szrem
12 Poznania
13 Rogożno.
14 Uzek
15. Oborniki
16 Wronit
17 Gradis

B

Podział między [5ciu] synami Henryka
w Głogowie (feria III post dominicam. Oculi

Uwaga Żaden z histo=
ryków niespomniał
o Bolkonie Oleśnic
kim czy on czasem
nie jest Bolko Wro
cławski a możeby
ny zmusił Konrada
Głogow. do przypuszcze
nia się do dziedzictwa

I Dzielnica Gniezno, Kalisz Oleś
nica. dla dwoch przeznaczona to=
~~jest Henryku IV Janowi Przemy~~
~~sławowi~~ to jest Konradowi i Bol
konowi. ta dzielnica obejmowała (28 Kap
telanij (Gebh.!).

1 Lubes. zamek z tem dobrami które
z tej strony Odry z której zamek stoi
leżą.
2 Wołow. z okręgiem (destrictu)
3 Winek z okr.
4. Hernstadt. z okrę
5 Trachenburg z okr.
6 Milicz z okr.
7 Uras. z ok
8 Trzebnica z okr.
9 Oleśnica z okr.
10. Beroldistadt (Bierutow) z okr.
11 Koły z okr
12. Mann slavia (sic!) z okr
13 Kunzenstadt z okr.
14 Truczebune (sic) z okr.
15 Landisberk z okr
16. ~~Harta~~ Byczyna z okre

4

8976

A

17 Boleslavicz z bbr
18 Wartinberg z bbr
19 Hurla z bbr
20 Groda z bbr
21. Pobedist z bbr
22 Cleczk z bbr
23. Nakil z bbr
24 Gnezna z bbr
25 Pzdri z bbr
26 Wrim stat. (teraz (sc w Polsce) z[...]
27 Konyn z bbr
28 Nowin stat z bbr
29 Kalisz z bbr

Wzajemną pomoc (między A i B.) 100 ludzi
na trzy lata przeciw wszelkiemu
nieprzyjacielowi ~~[illegible]~~ napadają-
cemu ~~[illegible]~~ super damnum propr[...]
sum in expensam illius qui p[...]
vamine indigebit. Dla pewn[...]
ści tey ~~[illegible]~~ obietnicy dali
wza~~[illegible]~~ Klad w[...]
A Uraz
zamek: Miasto

~~Zast~~ Długi zaciągnięte u Margrabi Bra[...]
które były zamki zastawione tudzież
~~[illegible]~~ Glogowskie i Urankinwart [...]
co się tyczy zastawion długów pomnieyszych u ~~[illegible]~~ Żydów
~~[illegible]~~ którzych dzielnicy i mieszczan ~~[illegible]~~ Gdyb[...]

7 Olesnickie

Xięstwo Oleśnickie 270

Xięstwo to powstało z podziału X. Głogowskiego r 1312.
Gebh p — A 263

Bolko nosił tytuł X. Sląs-
ki pan Oleśnicy — Nie
chciał dziesięcin oddawać
Bisk. Wrocławskiemu i
Kapitule — Dokłotni o to
zpustoszył włości Bis-
kupa wyklęty niemając
dosyć sił musiał przy-
stać na zgodę, z krzywdy
wynagrodzone odstąpił
Wrocławianom r 1315
d 18 Listop wieś Pirsino
z prawami dzierżącemi, nadto
dla zapłacenia zaciężnego mu
woyska musiał trzy
wsie zastawić Janusowi
von Trachenberg — Umarł
bezpotomny między 1317–1322
Xięstwo dostał ? Brat?

271

Konrad I. F Oleśniey

(odziedziczył Wołowę Ścinawę po Janie † 1360 Zwyciężony przez Bolesława III ~~Wrocławskiego~~ Ks. Brzeskiego Lignickiego tak dalece iż w jedney sukni pozostał, musiał oddać wydarte przez dziada X. Wrocławskim miasta tylko nie później Bolesław III Wołowę i Lubusz (Lubus) przedał § 56. — Zmuszony do lenności Czechom 1329 § 52.)

F początkowo był panem Namysłowa — dopiero po bracie Bolkonie dostał Oleśnicę — Posiadał na swoje nieszczęście kraje wydarte przez dziada nie godziwym sposobem Wrocławskiemu Henry IV Da tego zestawianie był celem zemsty ~~[illegible] wrocław~~ ~~k~~ potomków Hen IV Wroc stracił juz 1311 niektore dzierżawy — a 1319 i 1320 zbity zupełnie p Bolesława III wszystko stracił, ale w tym nagle Bol III zmienił ~~[illegible]~~ swoje zamiary zlitował się nad nim oddał mu księstwo tylko sobie Benstadt (Berolstadt) Kluczborg Byczynę i Konzenstadt zatrzymał. — Tę zgodę utwierdziło małżeństwo Konrada z ~~[illegible]~~ córką Henryka VI Wroc. synowica Bol III Henryk VI dał swojemu zięciowi pieniądzy dla zaspokojenia roszczeniy Bol III i wziął w zastaw Oleśnicę ale tę* ~~[illegible]~~ r 1322 oddał zięciowi a wziął w zięciu ~~[illegible]~~ Trachenberg z ~~[illegible]~~ 10 wsiami w zastaw — Namysłow Bolesław zatrzymał.

r 1329 Zmuszony do hołdu
Czechom zwarunkiem że
on, jego potomkowie przynaymniey mają
prawo do posiadłości
po braciach linii Głogow
skiey i nawzajem i że dopiero po zu
pełnem ich wygaśnięciu X Gło
gowskie będzie do Czech przy
łączone – ~~Gr~~ Rozległości
Xięstwa albo praw Kon
rada cf Gebh 264 –
Konrad X Szląski i Głogow
ski, X Oleśnicki poddaje
się z miastami i Kasztela
niami Wartenberg Mylicz
Trzebnica Trachenberg
Wolau Lüben Winzig
Herrenstadt Stock
Prausnitz i Sando
wal.

?

r 1331 po przemysławie bra
cie otrzymał część Scinawy
i Głogowa i że poddał w len
nośi Czechom odtąd tytuło X Ści
nawy (używał lubo i Jan brat
jako czyni pan ten tytuł no
szt. g) a nakoniec od marnotraw
ney

~~ttt~~ ke
marnotrawnego Jana r. 1329 i jego
części na Stenawie nabył. nie zważa
jąc na prawa brata Henryka III (Zab.)
corkę Jadwigę chce uczynić dzie
dziczką wbrew ugodzie zabez
chanej i uczynił w tem celu 1338
umowę tayną z Czeskim Janem
Henryk bratanek (V Zab) uprzedził
go zabierając dziedzictwo po Janie
Stryju a jemu 600 grzywien zapła
cił.
r. 1345. Towarzyszył Janowi
w woynie przec. Kazimierzowi
Vol. — Polacy wetując zniszczyli Stena
wę i takie mnostwo szlachty
poimali iż na wykupienie
ich Konrad musiał Janowi
czeskiemu cały spadek po bra
cie Janie (to jest Frauenstadt
Köben i poł Stenawy i Gora
cf Gebh 265) przedać
Po śmierci pierwszey żony (1328) dosta
był Eufemię czyli Efkę corkę Wła
dysława X Beuthen i Cosel. Na
mocy tego pokrewieństwa po śmier

brata zmarłego Bolesława ks. Bytom i Koźla dostały (podległości te-go ob. Ges. 266)

co?

Umarł ~~po…~~ między 1365 – 1367 cf. Gesch p. 267. Syn objął rząd 1366 cf. Gesch. 36…

Konrad II. X. Oleśnicki

nazywa się dziedzicem Polski
+ 1418? Żona Agnieszka córka
Bernarda X Świdnickiego.
Gdy Jagełło wojował z Władysławem Opolskim on na Kalisz napadł
tecz na próżno § 69 + 1403 § 70.

Namowy wydy 1338 zlse
chami miała Jadwiga po
siadać dzielstwo ale urodze
nie się Konrada II zni
weczyło jej nadzieje
Nazywał on się Konrad II
z B. L. X. Szląska Pan
Oleśnicy i Koźla — blizt
[illegible] 1366. — Ukończył
spor o spadek po matce
(do Bytonia i Kozla) 1369
i otrzymał Kozle i
Byton (Beuthen) a
r 1370 Gliwice.

Wmieszał się do wojen domowych
w Pol po śmierci Ludwika — połą
czywszy się z Domaratem wal

cył pn Zygmuntowi i
r 1383 ~~[illegible]~~ dobywał
Kalisza zdobył Tonyecz.

Pornicy sterzył wwoyska
Władysł Jagełły. i walczył
r 1386 w Litwie Gebh 366
cf Hens § 69
Bartosz z Odalanowa i
Wacław Haugwitz opa
nowali na zamek Ole
śnicki

~~Pokoy~~ Był pośrednikiem
pokoju międy Jagełłą
i Władysławem opolskim
r 1396.

W Hen § 69.

Um 1403 d 10 Czerwca

Konrad V Kantner Gebh. 366

Konrad V albus I weiße

III 570 na Oleśnicy + 1447 ~~[illegible]~~

z bratem Konradem IV

Należał do związku przeciw Husytom § 74. Przyjął z polską i zratował § 77. Konrad III biskup za rabunki kazał go poimać i w Nyssie osadzić 1444 wyszedłszy z więzienia bez przez Synów zrucony § 78 przez Konrada białego II r. 1450 i do mieszkania w Wrocławiu zmuszony § 79.—

Marnotrawca

r 1419 Zastawił Kanth bratu Berk wrocł

Służył w wojsku Zygmunta Cesarza za co ten monarcha wiele mu ~~jego~~ włości zastawionych wykupił i wiele darował.

r 1447 Po Bracie Beske pie dostał Bernstadt

Zaslubił corkę Kowala ~~[illegible]~~ Rinkenberg imieniem ____

Z tego małżeństwa corka Anna

była zaślubiona Władysława
na Płocku i przeżyła nie tylko mę-
ża ale i synów Ziemowita i Wła-
dysława na Płocku Bełzu (Bełz)
Sochaczowie i Gostyninie.

Należała do wojen z Hussyta-
mi.
Um 1452.

Konrad VI Gebh. Abb. ber przydomka

275

Konrad VI ~~junior~~ ~~na Rauden Mistrz Krzyżacki~~.

Otrzymał mocą podziału uczynionego 1404 d 26 Grud Bernstadt i Wartenberg a od Marcina V Bisk Wrocławskie 1417
Złożył je 1444. ale po woli Kapituły objął ~~gdy~~ i trzymał aż do śmierci 1447.

efötten §

Mały zająkliwy jedzeniu piciu oddany Rozrzutno ścią niektorych dobra zobowiązał ~~to~~ a rozpustą poczciwych oburzał Postanowił aby Kanonicy byli doktorami ~~prawa~~ § 103 Hens.

Wzięte wzastaw Kanth r 1419 od brata Konrada V ~~do~~ Biskupstwa przyłączył ~~Fe~~ to ~~do~~ r 1471

jako nie odlzirne od Bisk
uznane (jakim sposobem)

Konrad IV młodszy Gebh
p 366 ?

Konrad IV Niger I

~~na Coseth (?)~~

Należał do związku przeciw Hus-
sytom z bratem Konradem V § 74

Żył spokoynie rządząc Oleś-
ną i Ścinawą um 1434. Gebh 366
Zostawił syna

Wacław

ten um 1476 bezpotomny Gebh 366.

Konrad III biały Gebh. 366?
ci posiadał (zob. Notatki
pod V. i Gebh. 367 f.)

Konrad III Senior

~~Biskup Wrocławski 1417
† 1447 za Kadłu § 70. r. 1444
złożył Biskupstwo X. Opolski
Opawski i Oleśnicki zrabowali
Biskupstwa 1446 obiąt gdy
Kapituła długi spłaciła §
Mały zasztkliwy i jedzeniu
i piciu oddany, Ustanowił
aby Kanonicy byli Doktorami
§ 103.~~

pod Konradem VI.

Służył wwojsku Polskim
pr. Krzyżakom i był poi
many 1410 d. 15 Lip. za
raz wykupiony. – Zaraz
1414 ~~we~~ wraz z bratem Kon
radem Känthër zwa
nym był Krzyżakom
~~...~~ w następnych latach
zatrudniała go wojna
z ~~Krzyżak~~ Hussytami ci
1432 zniszczyli jego dzierżtwo

Prausnitz Militsch i Klasz
tor Trzebnicki z którego dzwo
ny i dach jaki? ołowiany Geb.
p 367) zabrali Mieszkan
cy Oleśnicy uciekli ~~pod~~
do Wrocławia podpaliwszy
miasto – Husyci ugasili
pożar dla zdobyczy pozosta
łych po piwnicach – Oba
Xiążęta Oleśnicy ... i Wro
cławianie husitów chcieli wypę
dzić ich z Brzegu lecz
z klęską odparci.

Ru 1434 Przymał za Albertem
szwagrem Zygm. lecz za to
Władysław polski (który?)
X Oleśnicki – po śmierci
Alberta przeszedł na stro
nę Króla Polskiego przeciw
ściągnął na się oręż stron
ników Królowey Elżbiety
wdowy po Albercie – Wojo
wał tedy z tey przyczyny
z Wrocławianami dzielna
Lignicka? a nawet z ~~br~~
bratem Konradem biskupem

biskupem wrocł. R 1443
wodz Elżbiety Leonard Azenkeym
zpustoszył Oleśnickie X i
zmusił Konrada III do
zawieszenia broni - wkrot Pol
ce zerwał je i zebrawszy ochotników Pol znoszył
Wrocławian i Bis
włości - Mimo tego od
wiedział 1444 d 14 Lutego brata
Biskupa wtedyż go ten przy
aresztował i w Nyssie
zamknął (Na wstawie
nie się Aryżbis Poznan
skiego i innych panów
Pol był uwolniony przy
czeterzy naygrodzie kny
dy i niemście się za
uwięzienie - Ale znamo
wy żony Doroty (cor Ja
na Mazowieckiego na War
szawie) wziął się dobro
ni wtedy jako burzyciel
spokoynośći społecznemi
siłami xiąt i stanów
Szlązkich rozbrojony

od xięstwa odsądzony i Kon-
radowi VIII po białym zwa-
nemu na jego śmierci dzie-
ciom Oleśnicy wybranem
pod dozor oddany - ~~siedzi~~
Miał do śmierci siedzieć
w więzieniu w Oleśnicy
Na wstawanie się Piotra
Bis. Wrocł. i Głogowskiego Xię
zrzekłszy się
xięstwa na synów Kon VII i
VIII uwolniony żył pry-
watnie do r 1451 we
Wrocławiu

Zostawił dwóch synów Kon-
rada VII czarnego i Konrada VIII
białego i córkę Salomeę zaślu-
bioną X. Opawskiemu zapew-
ne Wacławowi ona kupiła
od młodszego brata Rauden
i Stenau 1459 r 23 paźd
które dopiero 1497 do X. Oleś.
wrócony Gebh 368

Konrad VII niger | Konrad VIII albus.

muszkat w Kozlu lubił pokoy | w Wolawie muszkat lubił woynę

wspolnie rządzili _ Starali się o spokoyności publiczną wiele zamkow złodzieiskich zruynowali — Mieli woynę z Wrocławianami o coś w Psimpolu i Hünern 1459. — Kiedy ta trzymali się strony Podiebradskiego a Wrocławianie ~~[illegible]~~ mu byli przeciwni Ale gdy ich poddani opuscewszy ~~po~~ łączyć się zaczęli z Wrocławianami musieli uczynić rozeym.

Po smierci Ziemowita mazowieckiego na Rawie r 1462 jego żona (Konr) Małgorzata jako corka naby ła prawa do tego spadku cf Gebh Sbg ~~[illegible]~~
Ustąpił 1465 r d 2 lip Krolowi Kazimierzowi swych praw gdy ten jego żonie i dzisieyszey wdowie Annie (czy każdey z osobna czy razem) zapisał 20,000 dukatow węgier

Konr. VII czar   Konr VIII biały

r 1463 na żądanie Podiebr. odnowili spory z Wro
cławianami przeszkadzali dowozu do miasta
Nawet aby tym bardziey dokuczyć swoim nie
przyiaciołom chciał Jerzy zamiany uczynić
z Księstwami na x Oleśnickie i Ława ~~ale~~ dla wy
cia ich dobre dał im zdobyty Namysłów pod do
Kor. ale ~~nie~~ [na] to nieprzystała i 1466 uczynili co
Zeym a przestraszeni klątwą papieską źwła
szcza popierani dzielnego Macieja przeszli 1468
na stronę Węgierskiey — Gdy [na powtórną Czerwcu 1469] wszystka hold
~~złożyli~~ składali Kon Czarny jako taynyradca
ca nie chciał go złożyć ale później ~~złoż~~ [i d 18 Czer]
[mimo] skrypt ~~opuścił~~ złożył — Że porzucał przybył
nym Jerzemu wdać z Czechów jakie czynił
z bratem aby Macieja z Jerzym pogodzić za
pomocą Kr Pol [Kon Czar] Um 1471. d 15 Sierp
Konrad biały sprzyiał wybranemu Władysławo
[Jagieł] ~~wybranemu~~ [1471] na tron Czeski — Żył bezżenny — lecz
Kg brata —— zaślubił 1472 z dynem Henr Mon
sterbergskiey Hen chciał jey dadź zaraz kozle sko
nnu 9000 złotych zapłacić ~~zaraz~~ [przyszłości] ale Maciey
na to niepozwolił. — Sam nawet swoie dzierżaw 1475
miał ochotę przedać ~~swoje dziedzictwo~~ Elekt i x Sas
Kurm Albertowi ale i temu przeszkodził Maciey
i kazał sobie jego poddanym d 2 Maja 1475 ~~ex~~ eventualnie
hołd złożyć ~~jednak~~

jednak postępować jakby
z dziedzictwa oleśnickiego
był prawdziwym panem
gdyż Konrada białego rządzą
cy dwoim żywotnim wpi
smach urzędowych z Ole
śnickiego mianował
Kozle od Münsterber
skich książąt wypłaci
wszy im 9000 złotych
odebrał i dał je 1479
Kazimierzowi Cie
szyńskiemu za pa
łowę Głogowa który po
siadali — Te krzywdy
były powodem iż Kon
rad biały połączył się
z Janem Żagańskim
po Maciejowi ale uledz
musiał sile wyparowa
ny mieszkał w aurors

2

uznał całą czynność przy Kon VIII za niesprawiedliwą Władysław Kr.

Po śmierci Macieja przywrócił Konrada białego do dzierżawy ~~Wa~~ Korwina syna Macieja go oddalił. ~~który~~

Konrad VIII biały zemarł 1492 d 21 wrześ

Po jego śmierci do Czech przyłączona Oleśnica do Czech. —

Konrad VIII albo II mieszkał
w Auras § 78 na Oleśnicy i Wołowie
§ 104 Gdy chciał swoję Dzielnicę Sa-
xom przedać kupił ją Maciej a
jego zrobił rządcą § 105.
Wypędzony Konrad Oleśnicki przez
Macieja a przez Władysława przy-
wrócony 1492 ale gdy 1494 umarł
dostało się do Czech ale Władysław
Trachenberg i Militz przedał
a Oleśnicę i Wołowę 1495 dał
w lenność Henrykowi i Münster-
bergskiemu podziebradzkiemu
§ 112 Żonie Jana czy z Sagań-
skiego oddał Władysław cały Ste-
nawę § 112 W r. 1498 Książęta
na Munsterbergu oddali swojemu
teściowi Janowi na Przibus i
Sagan odstąpili w dożywocie
Wołowę § 114. W roku 1504
dnia 22 Września w Wołowie
umarł Jan Sagański w 71 roku
życia, jego żona Katarzyna
w Wrocławiu r 1505 § 115.

8. N (Saganskie) Żegańskie

Xięstwo Żegańskie (Sagańskie)

Xięstwo Żegańskie (Sagańskie) powstało jak widzieliśmy wyżej z rozerwania Xięstwa Głogowskiego. Czas tego podziału nie jest pewny. Schickfus r. 1396 (wbrew temu świadectwu) naznacza; ale Jan I. jeszcze r. 1402, przystępując do związku Xiążąt Szląskich, przeciw burzycielom spokojności publicznej, nazywał się Xięciem Głogowskim, i dopiero w Dyplomatach z r. 1405. pierwszy raz tytuł Xiążęcia Żeganu przez niego użyty czytamy; atoli żona jego już w roku 1398 Xiężna Żegańska podpisała się w aktach publicznych. Som I p 1066 Worbs Sagan p 66.

Granice tego Xięztwa równie jak i dochody bardzo były szczupłe. Dochody składały się z Opłat gruntowych (Dienst i Zins) z Składek od mieszczan (Stadtgeschoß) z Czynszu od Rzemieślników, Ceł, kar sądowych a od r. 1429 i z Mennicy. – Wiele atoli z tych dochodów szczególnie już były w prywatnych ręku, szczególniej dziedziczne Wójtowstwa t. j. prawo dziedzicznego Sądu i ztąd dochody wielu miastom i szlachcie już dawniej przez Xiążąt były przedane. Gebh. 355.

Być może że Jan nawet po rozerwaniu z braćmi działu, pamiętny na swoje pochodzenie tytułował się xięciem Głogowskim.

Początek Żeganu (Sagan) niewiadomy. W wieku XIII dobre rządy Konrada II Głogowskiego przyciągnęły do niego mnóstwo Sukienników Niemieckich z Misnii, i już 1320 r. w miejsce praw Polskich otrzymał Magdeburskie. Mimo tego język polski obok Niemieckiego do dziś dnia zachował. Jan I obrawszy sobie w nim Stolicę, starał się o jego podniesienie i w miejsce drewnianego parkanu murem opasał – Ok. 1413 powiększył Jan swoję dzielnicę nabyciem Przybocza (Przywoz) sławnego bogatemi hutami żelaznemi. Starożytne to miasto, leżało przy wielkim trakcie prowadzącym z Polski do Niemiec; ztąd też od wyrazów Wendeńskich przy i wez (może woz – woz) nazwę otrzymało – Gdy Cesarze granice Niemiec w Słowiańszczyznę posuwać zaczęli, i Przybocz z innemi okolicami aż do rzeki Kwisy i Bobru chwilowo ich panowaniu uległ, i władzy duchownej Biskupa Myszneńskiego, a świeckiej Margrabi Łużycji poddany został. Wkrótce zaraz w wieku XI i XII dzielny oręż Bolesławów odepchnął z tych stron panowanie Niemiec i do Polski je powrócił. Cesarze i inni Xiążęta Niemieccy, lubiący wszystko pozorami piśmiennemi uprawniać, często te okolice w Aktach publicznych

kraiu który niewątpliwie do Polski należały

nych jako części państwa Niemieckiego wspominali; władza ich jednakże
w tych stronach w owych czasach porównaną być może z władzą
Biskupów krcowatych in partibus. — Później ten stary Przybór
niewiadomo kiedy i z jakich powodów zrujnowany a w miejsce jego
dzisiejszy nad rzeką Nizą (Nissa:) o tysiąc kroków ku zachodowi
wystawiony; jeszcze dziś mieszkańcy tameczni nazywają starego
Przybora gruzy na wzgórku miasteczkiem a trakt ku niemu
idący traktem wielkim. Dzisiejsze miasto zapewne się z
początku XII wieku. Krzywousty podług wszelkiego podobieństwa
do prawdy mocnym go zamkiem obwarował z którego dotąd wieża pozo-
stała na pamiątkę strasznego bratobójstwa Mężytłodem nazwana. Mieszkańcy
tego miasta są po większej części Wendowie i do dziś dnia używają
słowiańskiego języka, lubo od wieków zniemczałym Szlązakom lub
Brandeburczykom podlegają. — Okrąg Przybocki ze przyczyn o których
wspomnieliśmy wyżej liczą do Łużacyi. Po rozdziale Polski między
potomków Krzywoustego należał do dzielnicy Szlązka dolnego, a po
jego rozerwaniu z rąk do rąk przechodząc nakoniec z Xięztwem
Swidnickiem dostał się pod panowanie Czeskie. Przez Xiążąt
Lignickich przedany czyli też w posagu dany, stał się w wieku XIII
własnością familii Hakebornów. Wiadome powszechnie należy Ludwik Hakenborn około
1268 poślubił Elżbietę córkę Bolesława Łysego Lignickiego, ztąd
częsta wzmianka tych panów na dworze Xiążąt Lignickich.
(Post Ehrhard u Worb 78 sq.) Od tych Hakebornów kupił go
Jan I. Żegański w r. 1413. ale pieniędzy pod rozmaitemi pozorami
długo zapłacić niechciał, ztąd mocne spory z tą familią prowadził.
Nie zważał nic na wyroki Starosty Łużacyi i Magdeburga. Hakebor-
nowie z przyjaciołmi wzięli się do broni i ze swoich włości (Żary i Sercha
przy Görlitz [13]) prowadzili z nim fedy, ale z małem powodzeniem. Dopiero
Margrabia Brandeburski swym wpływem ten interes zakończył
w 1427. lubo szczegóły nie są wiadome, atoli można się domyślać
że Jan należytość zapłacił. — Kto miał w tej sprawie
słuszność dla braku szczegółowych wyjaśnień z pewnością powiedzieć
nie można. Później zapewne r. 1429 Cesarz Zygmunt nagradzając
wierne usługi Jana przeciw Hussytom oderwał Przybusz od Łuża-
cyi a do Szlązka wcielił. — Z powodu nabycia Przybusza miał
Jan także spory ze Szpitalem w Żarach (Sorau). Dawni jego Dziedzice
Hakebornowie darowali 1350 r. wspomnionemu Szpitalowi wieś
Leuthen przy Przybuszu i las przy Kunowie (Kunau). Jan I.
niechciał uznać tej darowizny i kazał w lesie r. 1418 drwa rą-
bać a chłopów z Leuthen którzy mu się śmieli zbrojno opierać,
jednych ubił a drugich poimał i dopóty więził, aż mu
okupu w pieniądzach i zbożu niezłożyli. — Nakoniec
ta sprawa zagodzona

(dopoty złożyć nie chciał dopoki by mu Hakebor[nowie] dostatecznego zaręczenia nie dali że nikt do tego dziedzictwa prawa nie ma.)

[13] Zhorelice
Zgorzelice
Gorzelice
Drewonova
(Drewnow

Gorzelicach

?

zagodzoną została 1420 przez Cesarskich Komisarzy we Wrocławiu — Ponieważ odtąd ten szpitał nieposiada zdaje się przeto że słuszność była na stronie xiężcia.

Ru 1420 przystąpił Jan z braćmi Henrykiem Głogowskim i Wacławem Krosnenskim i innemi xiążętami Szląskiemi do związku Zygmunta Cesarza z Krzyżakami przeciw Władysławowi Jagielle i Witoldowi ale ten związek jakokolwiek potężny żadnych skutków nie miał na Polskę.

Ru 1426 miał spory z Biberstejnami ale o co niewiadomo które przez delegowanego od Starosty Łużyckiego wyższej ułatwione zostały.

Od 1426 najwięcej zatrudniały Jana wojny z Hussytami w czasie których zawsze wiernym wiernie Jagielly i cesarzowi pokazał się bardzo czynnym i dzielnym obrońcą przyjaciół szczególnie Gorliczanów (Górliczanów przy końcu 1428 a najwięcej r 1429 gdy zapędy Hussytów od parto Nasz Jan udał się do Cesarza do Węgier a z tamtąd do Łużyc ... do swych przysług owa trzymał przywilej na bicia pieniędzy — Ledwo co przybył do Szląska kiedy oddział Hussytów pod dowództwem Cerdo (w czerwcu 15 przebywszy Góry około Zytawy (Zittau) wpadł do Łużycy, a z tamtąd przez Lubań (Lauban) do Szląska a zapaliwszy Bolesławiec (Bunzlau) wkroczyli do dzierżaw Jana i podstąpili pod Żegań (Sagan) ...). Hussyci podstąpili pod Sagan Jan nie mając dostatecznych sił do odporu musiał od nich kupić rozejm za 1200 reńskich Bco które oni odebrawszy dali pokoj miastu ale klasztor Augustyanów na przedmieściu leżący wraz z piękną biblioteką zniszczyli a sprawdzić to z Historyi Sagana twierdzą skarbe zabili — Po upłynionym rozejmie dawał w następnych latach 1430, 31. pomoc miastom Łużycy a mianowicie Gorliczanom (Górliczanom) tych nieprzyjaciół od tylko zagrożony w r 1432 będąc sam od Gorliczanom odmówił im pomocy —

Po mimo tych przyjazni dowodów ku miastom Łuża

stowarzyszył mu na ów zjazd sławny w Łuczku Vol w Łucku z Jagiełłą i Witoldem.

Łużacyi w ostatnich latach życia ~~upadł~~ mad

zwawe zatargi ~~spory~~ z Gorzeliczanami (Goerliczanami) ~~nad stronie~~

~~stronie byty~~ słuszność nie łatwo powie-

~~dzieć~~ to atoli pewny że wciążu ~~ktorych~~ tych sporow Jan I ~~ciągle~~ pobudził

się umiarkowanym i pokoj lubiącym są-

siadem. Rzecz tak się miała — Biber-

stainowie ~~swoj zamek~~ Landskronę

z wioskami Kunnerzewice Lunnerwitz Nowa wies Neuendorf i Klein

mała Brzeznica Briessnitz wzgl. przy Gorlit. przedali Henrykowi Prom

nitz wazalowi Jana, Wkrótce ten nowy

dziedzic ustąpił ~~tych włośc~~ go swemu ~~Jan~~

Seniorowi ktory go zaraz ludzmi osadzi zajęte przez Biberstein ~~wyprawdzie~~ ale

i ~~zajęte~~ ~~poprawione~~ dwa zamki

nowo ~~przez nie ukończone~~

~~budowa~~ ukończyć postanowił — Oznaj

mił Gorzeliczanom Gerliczanom o ~~tej~~ tem kupnie i

prosił aby jego ludziom żywności i in-

nych potrzeb dostarczali, ~~raczyli~~ Gorzelcza Ger-

nie liczanie ktory dawno mieli ochotę

tej własności nabydź od Biberstei-

nów ~~ale nie mogli~~ nie nawistnie pa-

trzeli na wzniesienie wszpiedztwie

swoim twierdz ktorych pan po-

różniwszy się z nimi mogłby im wiele

szkodzić — Dawne Przeszłe stosunki wzajemnej

przyjazni z dzyciem niepozwalały im

wprost okazać swego podejrzenia i nie-

chęci okrasili tedy swoje ~~nie podejrzenia~~

zazdrości pozorem. ~~Rozsieli umyślnie~~

~~albo też puszczona chętnie chwycieł~~ Ro-

może i umyślnie przez nich puszczone

zeszła się była wieść jakoby Landskronę

Jan I kupił społem z Zygmuntem ~~syna~~ na Wartenberga ~~ktor~~

~~pit trudno dziś odgadnąć~~ złaty dwoje familia ktorym Gorel. Gerli-

czanom ~~być w ciągłej nienawiści~~ zeu-

ato znastepującego

ktagarem być nieprzyjacielem. — ~~Mar~~

powodu Jan B. z Wartenberg

?

Jan z Wartenbergu brat tego Zygmunta

Możny panek Czeski złączywszy się
z Hussytami o wiele szkod miasta Luzacyi
przyprawił. Gorzliczanie poimawszy jego syna
na ... (zemsta uniesień) za krzywdy
przez Ojca wyrządzonych ... ściąć kaza-
li. Ztąd cała Wartenbergowo familia ciągle im nie
przyjazna była — Oczywista ... że dla Gorzli-
czanów nie mieć takiego sąsiada nie mo-
było bezpieczna nader — ... Żądali tedy aby
xiąże poprzestał budowli i mocne w tym
względzie zaniesli żażalenia do Cesarza
a tem czasem wszelkiemi sposobami
utrudzali ... budowę. Jan Xiąże wszelkich
używał sposobów aby ... przekonać Gor-
liczanów o fałszu puszczonej wieści
~~...~~ uroczyście przed
Cesarzem zaręczył że dom ... był nabywcą
a nawet dla większej pewności że Pan Warten-
berg żadnego udziału nie ma w tem ku-
... posłał im ... dyplom kupna
na pokazanie wszystko to było próżne
Gorzliczanie usilnie przeszkadzali tej
budowie zamków udając bojaźń ...
a Cesarz na często zanoszone prośby Jana ... Trudno wiedzieć
ze strony Wartenbergów
na jakich powodach Gorzliczanie swą
obawę opierali — najmniejszego śladu
nie pozostało z którego by można wnosić
że Pan Wartenberg miał jaki udział
w kupnie. Trudno dziś twierdzić żeby
sami Gorzliczanie wymyślali tę wieść
aby ubarwić swego postępowania
które mu winny były podejrzliwość
z Xiążęciem, atoli to jest
pewna że raz ... podług
cieńszych wieści nie opartej na żadnych
dowodach zastawiali się ... uporczywie i
żadnych rozsądnych przedstawień nie
słuchali

W skardze do Cesarza przez bojaźni z strony Wartenbergo dołączają że Jan mieć jakieś zapisy od Ojca Cesarskie-
go Karola IV i brata Wacława, Jana któ-
rym przez na-
jazdy znowu wznie-
sionych zamków
w Landskrony wagę
nadać zamyśla —
Skargi te znalaz-
ły względy u Cesarza
z jakich powodów
Bez względu na dawną wierność i usługi
nie wiadomo, dalę
ce Janowi aby się
wstrzymał z budową
do dalszego czasu.

(Dziedzictwie

a zatem słuszny mamy powód domyślać się że ich postępowanie w tym względzie było pozorne i udane. — Okoliczności dalsze tej sprawy nie są wiadome. — W aktach miasta Gorzelic jest wspominka że r. 1439 Ks. Jan miał z tem miastem fedę które zapewne z dopiero wspomnionemi sporami jest w związek. Śmierć Księcia 1439 położyła końce tej kłótni; synowie bowiem Landskronę Gorzelczanom jeszcze tegoż roku przedali; i spory usunęli.

Wszystko cośmy dotąd powiedzieli, okazuje, że Jan lubił pokój i zgodę, do tego przydać należy, że był nieprzyjacielem zwyczajnych w owym wieku najazdów, i w swoim Księstwie surowo puszczających się na łupiestwa karał; a gdy jego poddanym od sąsiedzkich Grabieżców krzywda była wyrządzona, nie brał się porywczo do broni, lecz zwykle u prawej władzy cierpliwie sprawiedliwości szukał. (Vorbs pag. 39 et 48.)

Wszystkie te szczegóły ratujące pamięć tego Księcia od hańby jaką go dawniejsze kroniki okryły, winniśmy jesteśmy pilnemu i rozsądnemu przetrząśnięciu (Miasta Żegania &c.) manuskryptów P. Vorbs. — Dawniejsi pisarze idąc za Kurcuszem malują go okrutnym kłótnikiem i niesprawiedliwym, ale o całem jego życiu, co każdego uważnie i zimno rzecz biorącego zadziwi, dwie tylko okoliczności wspominają, to jest: surowe obchodzenie się z żoną i okrucieństwo na opacie Augustyanów Żegańskich popełnione. My opuszczając wszelkie pomysły mogące sprawy te okrutne zmniejszyć lub uniewinnić, z równą szczerością i prostotą rzecz jak była wyłożemy. — Żona jego była Scholastyka, córka Rudolfa III Elektora Saskiego. (Sommer I p. 362. Kurcusz błędnie nazwał ją Księżną Turyngii.) i względem niej miał być Jan tak dzikim i nieludzkim, iż ją często w zapale gniewu, kopiąc ostrogami kaleczył. Nieszczęśliwa księżna nie mogąc nakoniec znieść takiego z sobą obchodzenia, uciekła do Naumburga, i tam z dziećmi żyła w nędzy. W Kożuchowie (Freustadt) jeszcze przy schyłku XVIII

pokazywali Zakonnicy miejsce w którym ta nie ludzka scena zdarzyć się zdaje miała

Dwu żonę postąpił. Z jakiego powodu Jan do takiej dzikości posunął się, dziejopisarze

milczą, a robić domysły na uniewinnienie lub potę-

pienie, byłoby to uwodzić czytelnika. Ponieważ

Scholastyka powiła r. 1435 syna znanego pod

Imieniem Jana III, łatwo ztąd wnieść możemy, że

rozłączenie między Xiążęcą parą po tem roku nastąpiło.

Nędzę w jakiej Xiężna w Naumburgu żyła, nie

samej złości Jana, ale owszem więcej ubóstwu wielkiemu jego przypisać

należy, gdyż większa część dochodów małego Xięztwa

przez przodków zmarnowana była. —

Co do sporów z Klasztorem i Opatami Augustyanów

Żegańskich, te lubo ręką duchownych skreślone, jednak i

Xięży niezupełnie uniewinniają. Zakonnicy niepamię-

tni że dobrodziejstwami jego przodków zbogaceni, w zaszłych

tych zatargach zbyt wiele śmiałości naprzeciw Xiążęciu

okazywali. Jan porównywając swoje ubóstwo z obfitością

Zakonników, którzy ciągle nowe wsie zakupywali, nie

miłem na nich okiem poglądał, tem bardziej, gdy z ich

strony zamiast winnego uszanowania i wdzięczności zu-

chwalstwa i pogardy doznawał. Dumę swych zakonnych

Panów podzielali i włościanie. Mieszkańcy wsi Schönbrunn

niechcieli Janowi hołdu złożyć, co do tego stopnia popę-

dliwego Xięcia oburzyło, iż kilkunastu do pieca piekarskie-

go wrzucić kazał z pogróżką, że ich natychmiast spali, jeżeli po-

słuszni nie będą. Ale wtedy rzecz

skończyła się na samym postrachu — za świadectwem

Życiopisarza Opatów Żegańskich jakaś siła nad-

naturalna wstrzymała dzikiego Jana od zbrodni. —

Z Opatem Ludolfem miał zatargi, których lubo szczegóły

nie są nam dobrze znane, wnosić atoli nie możemy, aby

w nich Opat był całkiem umiarkowany; gdyż sami zakonni-

cy tego Opata charakter nie najpiękniej malują. Daleko

większe kłótnie powstały z jego następcą Henrykiem któ-

rego, też kroniki klasztorne, zarozumiałym, uporczy-

wym, płochym i od wszystkich pogardzonym wystawiają.

Już przed wyborem na Opactwo dał się z tej strony poznać Xiążęciu a Po wyborze dumny z swej godności żadnego względu dla swego zwierzchnika nie okazywał w małych nawet zajściach rzucał na Jana klątwy i na tych, którzyby go otaczali; ale tą bronią z Xiążęciem, któremu zdania Husa już może nadały przeciw władzy duchownej śmiałości, nie wiele dokazał. Nakoniec gdy w sporze o młyn tejże broni użył, rozgniewany Xiążę, żądał zdjęcia z siebie klątwy, pod zagrożeniem zemsty. Opat uporczywy postanowił potajemnie do Grünberga uciec, ale w drodze przez pogoń Xiążęcia doścignięty, do Żegan wrócony, i w wieży zamknięty; zostal — Tenże Jan prócz zdjęcia z siebie klątwy, żądał od niego 6000 grzywien; a gdy mu Opat tej summy dać nie chciał, czy nie mógł, wtedy Xiążę po trzech miesiącach związanego na wozie po ulicach Żaganu obwozić kazał, a sam niegodność swej osoby przeładując ulicę, tud na to niecnem widowisku zwoływał, nakoniec przestawiwszy go z najgrawaniem w rzęsie, do więzienia napowrót wtrącił. Na prośby zakonników przybył do Żaganu Biskup Wrocławski, ale stron pogodzić nie mógł — winę jednak nie samemu Xięciu przypisał, Zato Xiążę zakonnicy obwinili go o stronnictwo — Gdy Janowi żądanych 6000 grzywien dać nie chciano, wtedy rozgniewany kazał Opatowi, który już dawniej bawiąc się w ogrodzie był sobie jedno oko przypadkowo ciernem wybił, w swej obecności drugie wyłupić. Po tak srogiej karze, trzymał go jeszcze czas niejaki w więzieniu, nakoniec czy na wstawienie czyjeś, czy to też z litości, uwolnił go pod warunkiem, że bez jego wiedzy nie opuści klasztoru. — A lubo wspomniony Opat, ten warunek zaprzysiągł, obawiając się skutków zapędów Jana, jednakże wkrótce potajemnie uciekł do Kożuchowa (: Freustadt :) i tam żył do śmierci nieprzyjaznego sobie Xięcia — Podania Klasztoru Żagańskiego, jako też i niektóre manuskrypta za przyczynę tego sporu dają, że Xiążę żądał od Opata ustąpienia sobie wielkiego Młyna przy bramie Żarowskiej (Sorauskiej) czego gdy mu Opat odmówił, tak skrzywdzony został. — Niektóre manuskrypta

Dodają, że dla otrzymania tego młyna, zaprosił Xiążę Opata
aby mu trzymał do Chrztu syna, i w podarunku dla
niego tej ofiary rządał, co gdy mu była odmówioną,
tę krwawą kłótnię rozpoczął. Po ucieczce Henryka nowo
obrany Opat, zaproszony do trzymania syna Xiążęcia za
podobnymże warunkiem przyjął zaproszenie i ustąpił
wraz z Klasztorem młyna i żył w zgodzie z Xiążęciem. przypuścimy że
Okoliczności te nienawistnem piórem pisa,
przyczernione zostały, co do istoty nie mogą
bydź wymyślone, a z nich widać, że charakter Jana
nie był wolny od dzikości przynajmniej w uniesieniu.
Umiarkowanie jakie w sprawach z sąsiadami okazy,
wał, nie może bydź dostateczne do odjęcia wiary poda,
niom i dawnych kronikarzy i licznym rękopismom,
tym bardziej, że i podobna mieszanina charakteru
umiarkowania z dzikością nieraz w sercu ludzkiem
naprzemian gości. Nieraz ten co w ubóstwie był grzecz,
nym i pokornym, po zmianie stanu wyjawił nie,
znośną dumę, i ów co dla mocniejszego jest uległym
dla słabszego pastwiącym się i tyranem.

Szczegóły jego z końcu życia zakonnych
nacechowane osobliwościami posłużyć mogą do poznania ducha owego wieku
Duchowni często przypominaniem śmierci zachęcali
Jana do pokuty, ale ten zatwardziały w grzechu
odpowiadał z najgrawaniem: „że wtedy umrze gdy
się wieża kościoła (w Żaganiu) wywróci i gdy dzika gęś jedna
połeci.“ — Tymczasem 1439. dnia 12 Lutego zwaliła się rze,
czywiście tak jednak szczęśliwie iż jeden tylko stróż na niej będący na nogach
szwank poniósł. — Zdarzenie to przypadkiem (jak się niektóry nowsi domyśla czy sztuką) mocno ścięcia przera,
ziło, że podług jednych zaraz się rozchorował, a
podług innych, chcąc uniknąć grożącej sobie śmierci, natychmiast z Żegania
wyjechać postanowił, ale gdy się z pospiechem do tej
podróży wybierał i często oknem wyglądając na woźnicę, aby konie

jak najprędzej zaprzęgał, wola, nowe zjawisko przestraszony
jego umysł do szczętu zmięszało. jeżeli dzika (szczególniejszem trafem) jedna przelatuje, może
też imaginacya rozdrażniona innego ptaka w węża mu przeistoczyła.
Bądź jak bądź
te zdarzenia całkiem odjęły przytomność Janowi, upadł
w gorączkę i mocno przekonany, że się już koniec jego
zbliża, wezwał Ojca Marcina swego spowiednika zwyczajnego
a ten dokończył co wieża i gąska rozpoczęły. Ciężkie rzewnemi
łzami zaczął swoje grzechy opłakiwać, i z taką skruchą
przyjął święte Sakramenta, że za świadectwem naocznego świadka owego Ojca Marcina spowiednika, Szatan
zawiedziony na swoich nadziejach, stanąwszy przed
łożem Jana, z gniewem wrzasnął: „Przecieś mi się, niegodziwy ptaszku twojem szlochaniem wyrwał." Jakiekolwiek z tej powieści zechcemy wysnuć domysły, ten zawsze będzie najpożyteczniejszy, że własne sumienie najokropniejszem straszydłem jest dla człowieka. Umarł Jan
r. 1439. dnia 12. Kwietnia, pochowany na wyraźne żądanie w środku kościoła Augustyanów (Żegańskich) a to
dlatego aby go po śmierci ciż zakonnicy, których za życia tak
nie szanował codzień nogami deptali. Świadczy
o tem jeszcze dotąd tam będący napis. Zostawił czterech synów
Wacława, Rudolfa i Baltazara i trzy córki. — ⊬

Żona jego żyła do r. 1463 w Naumburgu całą jej
pociechą wśród kłótni jej synów, były córki, które za
jej życia nie poszły za mąż, i ona pochowaną była
w Żaganie. —

⊬ Z tych Jadwiga była poślubiona Bernardowi Księciu Anhalt-Bernburg. Kronika Anhaltska maluje jej charakter dzikim zostawszy wcześnie wdową (r 1464) miała zamiar zapisane sobie wdowie dożywocie majętności Anhaltskie zupełnie oderwać i z tego powodu wiodła zawsze spory z familią męża. Z poddanemi obchodziła się okrutnie jednych z majątku odbierała innych więzieniem dręczyła a nawet niektórych utopić lub powiesić kazała. Mimo tego była bigotka bo cały swój majątek i nawet dożywocie wdowie Arcybiskupstwu Magdeburskiemu zapisała Worbs Żag 150 str
Betrams Geschichte v. Anhalt Th. I
S 720 str

Sagan pod synami Jana I, Janem II i Baltazarem od r. 1439 – 72. –

Po śmierci Jana I, dla małoletności młodszych synów ~~Wacława~~ Szo i Jana II (: ostatni bowiem dopiero lat cztery liczył :) dwaj starsi Baltazar i Rudolf xięstwem rządzili. Liczne długi a ztąd wypływające ubóstwo i słabość sił, była im powodem, że dla ukończenia sporów ze Gorzeliczanami sprzedali im Landskronę, z wsiami Kunarzewice (Kunnerwitz), Nowa-wieś (Neudorf) Mała Biesnica (Klein Biesnitz), za 6000 grzywien. Ugoda stanęła w Sierpniu 1440 r.; ale zubożeni Gorzeliczanie wojną ze Husytami, natychmiast pieniędzy wszystkich wyliczyć nie byli wstanie; rozłożono tedy wypłatę na dwa lata, ostatnią ratę oddali 1441 dnia 11. Listopada. ~~(Worbs 85)~~ W następnych latach młodzi xiążęta Żaganu, z temiż Gorzeliczanami i innemi miastami Łuzacyi, żyli równie jak ojciec w przyjaznych stosunkach; nawet ~~czego oczywistym dowodem:~~ ~~że~~ od pierwszych, w sporach ze familią Kotwitz, za rozjemców wybrani byli. – W r. 1447. Baltazar był w Kopenhadze, na weselu Chrystyana króla duńskiego ze Księżniczką Brandeburgską. (1.)

~~Sommer. II. p. 365.~~

Gdy najmłodszy ze braci Jan II. doszedł lat 15. wieku, uczynili podział xięztwa r. 1450. – Baltazar otrzymał Żagan i Naumburg z obowiązkiem utrzymywania matki i brata Rudolfa, tudzież wyposażenia siostr czterech. Janowi II dostał się ~~Przybór~~ Przewoz (Pribus) z obowiązkiem utrzymywania brata Wacława. Całego xięztwa dochody były szczupłe; oczywista że tym większy niedostatek dał się uczuć po zrobieniu podziału. Ubóstwo tych xiążąt doszło do tego stopnia, iż młodsi nie utrzymywali dworu, tenże tylko po jednym słudze, a stół najmowali sobie u mieszczan Żagańskich. Mięsięcznie Wacław i Rudolf pobierali na utrzymanie po grzywnie Żagańskiej (czyli 28 srebrnych groszy ~~Weissgroschen~~). Z powodu tej szczupłej płacy wszczynały się między starszymi i młodszymi spory, które jednak nie pociągnęły za sobą żadnej uderzającej sceny. –

~~Worbs 91.~~

Jakkolwiek, młodsi byli tylko na pensyi, jednak i do rządu mieli czasem jakiś udział; ztąd też na niektórych Dyplomatach pieczęć Rudolfa razem ze pieczęcią Baltazara znajduje się.

Baltazar, dla poparcia swoich interessów, najął się za pieniądze Krzyżakom i na czele 4800 Szlązaków, ze bratem Rudolfem wojował przeciw dawnej swej ojczyznie Polsce. Pod Chojnicami 1454 bijąc się mężnie (d. 17 Września) stracił właśnie cały swój oddział i brata Rudolfa – jednakże zwycięztwo na stronie Krzyżackiej zostało; Polacy bowiem, gdy Król spadł ze konia, sądząc że zabity w nieładzie się cofnęli, zostawiwszy na łup nieprzyjaciołom do 4000 wozów ze rozmaitym zapasem i sprzętem wojennym. I w następnych 3. latach walczył mężnie w szeregach Krzyżackich i wiele się przyłożył do zdobycia Królewca, Kniphoffu i innych miast. (2)

Cureus 154–156. Dlug ad an. 1454–57. – Berlinische Monathschrift 1785. 342. – Worbs 91 sq.

Niedługo gdy Baltazar ze Prus powrócił 1457 r. umarł w kwiecie wieku Władysław król Czeski i Węgierski. Węgrzy oddali koronę Macijowi Huniadowi; w Czechach zaś partya Husytów wybrała królem dotychczasowego Rządcę Jerzego Podziebradskiego. Stany i Xiążęta Szląscy, takiem nieprawnem opuszczeniem siebie przy wyborze obrażeni, zgromadzili się do Lignicy i postanowili nie uznać Jerzego za swego Pana; tym bardziej że jego przychylność do nauki Hussa nie tajną była. Wkrótce atoli większa część panów i xiążąt Szlązkich, już to z własnego natchnienia, już to z rady Papieża, ze którym Jerzy zaraz w przyjazne stosunki wchodził, odmienili swoje zdanie i wierność Podziebradskiemu zaprzysięgli, jedni tylko Wrocławianie i Baltazar w niechęci dawniej wyjawionej trwali. Wkrótce atoli i Wrocławianie widząc że ich wszyscy opuścili, z rady Hieronima Landy bisk. Kreteńskiego papieskiego legata, i Franciszka ze Toledo Magistra S. Teologii, wyprawili na początku r. 1460 posłów do Pragi z oświadczeniem swojej uległości; żądali jednak aby przeze trzy lata od złożenia uroczystego hołdu wolnymi byli, nadto aby im równie jak ich przyjacielowi Baltazarowi Żegańskiemu dawne urazy przebaczone zostały.

Na wszystko Jerzy przystał z łatwością, a do owych trzech lat jeszcze
miesiąc dodał, tylko o Bałtazarze który go osobiście swą nierozsą-
dną mową obraził, z początku nawet słyszeć niechciał; na koniec jednak na
usilne prośby posłów Wrocławskich przebaczył mu pod warun-
kiem, żeby swoich pełnomocników do Pragi przysłał, którzy-
by w jego imieniu umowę ze Wrocławianami uczynioną pod-
pisali. Bałtazar z tej pomyślnej pory niekorzystał; owszem
niedorzecznemi słowy, jeszcze bardziej Podziebradzkiego obra-
ził, a nawet publicznie oświadczył, że nigdy Kacerzowi podle-
gać niebędzie. Upór takowy ze strony Xięcia, ze tak małemi
zasobami do wojny, wtedy kiedy wszystko władzy Jerzego
uległo, był oczywistą płochością i nierozsądkiem i nie mógł
dla niego pomyślnych skutków sprowadzić. Król Czeski
uspokoiwszy przeciwników silniejszych, wyprawił wojsko na zmuszenie kanon-
nego Bałtazara do posłuszeństwa, do którego i miasta Łużacyi
swoje oddziały przyłączyć musiały. W Sierpniu r. 1461. to
połączone wojsko podstąpiło pod Żagań, wezwało raz ostatni
Bałtazara do złożenia hołdu królowi; czego gdy nieuczynił,
zaczęło miasta dobywać. Wkrótce okazało się, że nawet sta-
łość i męztwo, większej sile uledz musi. Żagań znacznie uszko-
dzony poddał się, a Bałtazar ucieczką osobę swoję
uratował. Teraz król Xięztwo Żagańskie oddał bratu jego
Janowi II. Niektóre kroniki piszą, że już przy wojsku Czeskim
znajdował się Jan II, co bydź mogło, gdyż zapewne już wprze-
dy Jerzy, u którego Jan II zawsze szczególniejsze miał względy,
jemu jako największe prawa do tej lenności mającemu
to Xięztwo przeznaczył. (3) Co się tyczy Bałtazara, ten błąkał
się z początku po przyjaciołach, potem schronił się do
Wrocławia i tam żył przez czas niejaki w nędzy a nakoniec
udał się do Rzymu i przed Ojca S. skargi przeciw królowi
i bratu wytoczył. Siedział wtedy na stolicy Apostolskiej Pius II,
znany w świecie uczonym pod imieniem Eneasza Silwiusza.
Jako legat przyłożył się najwięcej do pogodzenia Husytów
ze Kościołem, i skłonił swego poprzednika Eugeniusza i zgro-
madzonych Ojców na Sobór Bazylejski do przyjęcia Arty-
kułów podanych przez Czechów zbuntowanych, które są
znane pod imieniem kompaktatów; ale zostawszy

papieżem, całkiem swoje zdanie zmienił, i wszelkiemi siłami sta-
rał się owe Kompaktata, dawne swoje dzieło, zniszczyć. Zdaje się
że Jerzy przy wstąpieniu na tron, ciśniony okolicznościami,
jeżeli niewyraźnie, to przynajmniej dwuznacznemi wyrazami
pomagać stolicy Apostolskiej w tym względzie przyrzekł; dlatego
Rzym, niechętnych poddanych jak to widzieliśmy wyżej, do
uznania go królem skłaniał. Lecz wkrótce rzeczy wzięły inny obrót.
Pius II. przyjęte pr. sobór owe Kompaktata,
mocą swej powagi skassował 1462. Partya Hussytów, zawsze
w Czechach można, z największą zapalczywością tę wieść przyjęła
tak dalece, że biskup praski Rokiczana publicznie Jerzemu
oświadczył: jeżeli obrazisz Hussytów byłeś królem. Wtedy Jerzy,
widząc niepodobieństwo, aby dwuznacznem postępowaniem
obu stronom dogodził, wyraźnie na Sejmie w Pradze d. 10. Sier.
1462 oświadczył: że lubo Papież Kompaktata skassował, on
jednak podług nich żyć będzie, a nawet w ich obronie krew swoję
gdyby było potrzeba, przeleje. Tem oświadczeniem stygną-
cą ku sobie miłość Hussytów odzyskał, ale Katolików zu-
pełnie odraził. Na drugi dzień legat Papiezki Fantin
de Valle przyszedł na zgromadzenie sejmowe, cały gniew
na króla wywarł, nazywając go heretykiem, wiarołomcą i
tym podobnemi obelżywemi wyrazy. Jerzy zniecierpliwiony
tem grubiaństwem, równą monetą odpłacił, a na drugi
dzień legata odgrażającego się, porwać i do więzienia w zamku
rodzinnym Podziebrad osadzić kazał, zkąd go dopiero na wstawie-
nie się Cesarza po 3. miesiącach wypuścił. Postępek ten
znowu sklejoną słabo przyjaźń rozerwał. Papież obrażony, odtąd
był Jerzego nieubłaganym nieprzyjacielem i wszelkiemi
sposobami starał mu się szkodzić. Wrocławianie którzy jak
powiedzieliśmy wyżej obowiązali się za trzy lata Podziebradzkiemu hołd
złożyć, zakosztowawszy w wolności i swawoli, zaczęli danego
słowa żałować, i wszelkich środków szukać, aby się od przyrze-
czenia uwolnić, wysyłali to listy, to posłańców do Rzymu,
aby ich Papież od przyrzeczenia uwolnił. Dla poparcia
swego

swego interessu rozmaite obelgi i potwarze na Podziebrackiego wymy-
ślano. Z początku prosby ich przyjmowano obojętnie, dopiero teraz
gdy związki między Hussytami i Rzymem zerwane zostały,
dopięli czego żądali. Naprzód (r. 1462 w Październiku) przysłał
im Pius bullę uwalniającą ich od składania przysięgi
Królowi Czeskiemu; następnego zaś roku (1463 w Maju)
wydał drugą, przez którą miasto Wrocław i Namysłów
wziął pod szczególniejszą swą opiekę. Zaraz byłby Jerzego
obłożył klątwą, ale Cesarz i xiążęta Niemieccy uśmierzyli
cokolwiek jego zapał; gdy im bowiem na sejmie krucyatę
przeciw Hussytom proponował, wyraźnie oświadczyli:
że, lepiejby było ogłosić krucyatę przeciwko Turkom a
Jerzego jako doświadczonego wojownika dowódzcą połączo-
nych Chrześcian mianować. (4) — Mimo tego nieodstąpił
dwór Rzymski od zamiaru poniżenia Podziebrackiego
i jego stronników, i żadnej stosownej okoliczności w tym celu
niepomijał. Żale Baltazara Lutacza, na które z początku
żadnego względu nie miano, teraz były przyjęte chętnie:
Pius II. na jego korzyść wydał (r. 1462 d. 6. Grud.) dwa
~~w jednem nakazał~~ breve swemu Legatowi we Wrocławiu Arcybiskupowi
Kretyjskiemu, ~~w jednym nakazał~~ aby się starał Baltazara
do Xięstwa powrócić; Wrocławianom zaś zalecił, aby mu w
razie potrzeby pomocy nieodmawiali. W drugiem, Prałata
~~ci~~ na Tumie Jana Düster, znanego z nienawiści prze-
ciw Przdziebrackiemu upoważnił, aby Jana II, gdyby się
temu poleceniu Stolicy S. śmiał opierać klątwą obłożył.
Z tą duchowną bronią i wyprawioną kurzenią przybył
Baltazar na początku r. 1463 do Wrocławia. Próżne
były uwagi biskupa Wrocławskiego Jodoka, który w tych
sporach ze Podziebrackim zawsze Wrocławianom umiar-
kowanie radził. Legat i Prałat Düster do zerwania
z nim związków ~~za to że pod dwiema postaciami kommunią~~
~~przyjął~~ lud zapalający zagłuszyli go. Ze Janem atoli II
Sagańskim przez całe lato, na prosby samych Wrocławian
łagodnie postępować postanowili, a to z obawy aby ten

znany ze sposobu myślenia hussyckiego, co wtedy znaczyło bezbożnego
i okrutnego, kupców którzy się w różne strony dla handlu udali, jada-
cych z towarami niezłupił. Dopiero jesienią, gdy większa część do
domów powróciła, Księciu wolą Papieża oznajmiono, które gdy
On jak się spodziewać można było odrzucił, przy końcu roku
Prałat klątwę na jego Księstwo włożył. Ale ta nie sprawiła zamie-
rzonego skutku; bo lubo przez 6 lat wszelkie nabożeństwa i
obrządki religijne były zawieszone, jednak nikt Księciu posłuszeń-
stwa nieodważył się wypowiedzieć. Jan mszcząc się za tę zniewa-
gę ~~aby zastąpić na to piekło, któremu go już za życia przeznaczono~~
nielitościwie Wrocławian gdzie tylko mógł rabował, co czasem i
do innych pod pozorem że mają związek ze jego nieprzyja-
ciołmi rozciągał; mianowicie do Norymberczyków którzy Wrocławianom
towarów dowozili. Tymczasem Baltazar (w mowach i pismach przeciw niemu
piorunujący, żył w ostatniej nędzy we Wrocławiu. Pius II. roz-
poczawszy urzędowy proces ze Jerzem o kacerstwo (r. 1464 około
wielkiej nocy), niedokończywszy rzeczy umarł (d. 14. Sierpnia
1464.) Następca jego Paweł II. posuwając dalej sprawę rozpoczę-
tą, wysłał do Wrocławia Rudolfa biskupa Lewantu legatem
w miejsce Landego, którego na dwór do Węgier do Macieja przeniósł.

Nowy legat bullę papieżką zapozywającą przed Sąd Ojca Sgo Podiebradzkiego po Szląsku
obwieścił, a gdy się król niestawił do tłumaczenia, tedy Papież (r. 1465 d. 28. Czer.)
ogłosił go heretykiem i niezdolnym do piastowania tronu. Wykonanie
wyroku polecił Arcybiskupowi Moguntskiemu Adolfowi i kru-
cyatę przeciw Utrakwistom ogłosił, lecz ta niemiała skutku bo
Cesarz i Książęta byli za zgodą. W Szląsku większa część Książąt
i panów żądała pokoju, tylko sami Wrocławianie ciągle od legata
Rudolfa pobudzani przeciw heretykom, krzyczeli. Gdy Jerzy (r.
1466. w zimie) bawiąc w Głacu, odebrał Czechów ku Namysłowowi
wysłał, legat Rudolf natychmiast, (około wielkiej nocy) krucyatę ogłosił.
Zebrało się do 8000 piechotników, 150 konnych i 300 wozów
pod dowództwem Baltazara Żagańskiego i Alberta Tolenstein
barona Łużyckiego, który za podobne przeciw hussytom uczucia
podobnego doznał losu jak nasz Książe Żagański. Te zastępy
wyszły na pomoc Namysłowowi; lecz tej razą cała wyprawa
krzyżowa miała koniec. Czesi na odgłos że potężna Armia

Wrocławska idzie, cofnęli się do Konstadt a Wrocławianie z tejże samej przyczyny, zwiedzeni przez szpiegów doniesieniem że ich Czesi mnóstwem nadzwyczaj przewyższają, na drugi dzień do domu wrócili. Dotąd wszelkie zamachy Rzymu przeciw Jerzemu były bezskuteczne i kończyły się na szarpaniu sławnej; dopiero gdy r. 1464 Maciejowi żona Katarzyna córka Jerzego umarła, udało się legatowi Laurencemu wciągnąć tego bohatyra do papiezkich zamiarów. Dumny ten Xiążę, niepamiętny na dawne związki przyjaźni i pokrewieństwa z Jerzem, podjął się pod pozorem gorliwości religijnej naczelnictwa przeciw swojemu dobroczyńcy i teściowi. Teraz ośmielony Paweł II. przystąpił do ostatecznego kroku; d. 23. Grudnia 1466 ogłosił przeciw Jerzemu klątwę w której go odsądził wraz ze synami od godności królewskiej a poddanych i wojsko od wierności uwolnił. Wrocławianie z nadzwyczajną radością i okrzykiem tę wieść przyjęli, ale żadnych skutecznych środków nieprzedsięwzięli. Odezwała się i w Czechach partya przeciwna Jerzemu pod dowództwem Zdenka Sternberga. Jodokus biskup który dotąd zawsze był doradzcą pokoju, zagrożony klątwą papiezką, wystąpił nakoniec z żalem przeciw Podziebradkiemu i odtąd najdzielniejszym okazał się jego przeciwnikiem w Szląsku. Z jego porady, stanął formalny związek między kapitułą, Opatami, najświętszej Maryi Panny, S. Wincentego i miastem, w którym sobie wzajemną pomoc zaręczono i z Czeską partyą w stosunki zaczęto wchodzić. – Miasto uzbroiło 1000 piechoty, 150 konnych i 126 wozów i naczelnictwo nad tą armią oddano Krzysztofowi Skopowi (Skoppe), wielce w czasie wojny Pruskiej wsławionemu, i Schlodendorfowi. – Biskup uzbroił do 1200 piechoty, 200 jazdy i 100 wozów. Połączywszy te wojska około zielonych świątek 1467. wystąpili przeciw królowi kacerzowi. Z początku szły im rzeczy pomyślnie, zdobyli Ząbkowice (Münsterberg) i Frankenstein i od mieszkańców przysięgę na posłuszeństwo biskupowi i miastu Wrocławiowi odebrali; ztąd widać, że Wrocławianie nie samą religią, ale i chęcią zaborów ~~w Szląsku~~ byli powodowani w tej wojnie ~~byli~~, i podobnie jak miasta Włoskie o uformowaniu osobnej Rzpltej marzyli. Nie długa z tego była radość–

Nadeszło Czeskie wojsko, a armia Wrocławska, która w pochodzie Krzyżowni[ków]
do 20.000 pomnożyła rozbiegła się; biskup szczęśliwie się ze swojem[i]
cofnął; ale Skop z Wrocławianami odcięty w Frankenstein zam-
knąć się musiał. Bronił się mężnie, a nawet razu pewnego, gdy go
odbiegli towarzysze, On sam, jak drugi Kokles, przez godzinę od mo[stu]
nieprzyjaciół mężnie odpierał. Ułaskawieni Czescy, zaczęli powtarzać
dzikie husytów okrucieństwa; jeńcom Szląskich, zmazali krzyże czerwone na
sukniach przyszyte potykać albo im takowe
na czołach wykroiwszy do swoich odsyłali. Skop
oddając wet za wet branom Czeskim kielichy na czołach wyrzynać kaza[ł]
i tą surowością zmusił przeciwników, iż z nim przystąpili do ugody
i przyrzekli uroczyście wojnę po rycersku szlachetnie prowadzić. Na
odsiecz oblężonemu wojsku zebrano we Wrocławiu nową armią: 2000
piechoty i 200 konnicy i oddano nad nią dowództwo Baltazarowi.
Mikołaj Opolski przyłączył się do nich ze 700 piechoty i 150
jazdy. Przez szpiegów dano znać Skopowi, że na dzień Bożego
Ciała niezawodnie odsiecz przyjdzie. Już Baltazar był o pół mi[li]
od Minsterberga, kiedy przybyli do niego posłańcy ze Swidnicy i Jawor[a]
aby na nich zaczekał pod Niemczą, że i oni chcą do tej wyprawy
swoje 2000 wojska, które pod Reichenbach stoją, przyłączyć.
Nie było czasu do stracenia, roztropniejsi byli zatem, aby nieść odsiecz
niezwłocznie; jednak na radzie wojennej przegłosowano i posta-
nowiono czekać. Termin umówionej odsieczy upłynął — posiłki
Swidnickie nie tylko na czas wyznaczony nie przyszły ale się na-
wet zbierać nie zaczęły. Tym czasem nadeszły nowe ze Czech
wojska, a wtedy Baltazar ze swoją armią, zwłaszcza gdy go posiłki
Opolskie i Biskupie opuściły do pola występować nie mógł, i powrócić,
nic nie dokazawszy do Wrocławia musiał. Tą razą nie przypisano
mu winy — pokazało się bowiem, że Reibnitz i Petersvalde rządzcy
Swidniccy, tajni przyjaciele Jerzego, dla pozyskania jego wojska czasu
całego postępu byli sprawcami. Skop zostawiony swoim siłom mimo
cudów męstwa i przemysłu, gdy już dla braku żywności niepodobno
było bronić się, postanowił nocą (dnia 15. Czerwca) ze swoją
załogą przerznąć się przez nieprzyjaciół. Ale plan nie udał się wcale, bo odwrotu zmu-
szony został, a za nim i Czesi do miasta wpadli — Nasta-
piła

piła rzeź straszna, w śród której prócz mnóstwa niewinnych obywateli, zwojska Wrocławian i Nissan, 400 zabito, 300 w niewolą zabrano i cały rynsztunek wojenny. Okropne było położenie Wrocławian; cała partya katolicka w Szlązku własnie do upadku przyprowadzona została szczęsciem, że Wiktoryn królewic do Moraw z wojskiem wezwany nie korzystał ze zwycięztwa, bo tą razą Wrocław nie byłby wstanie oprzeć się a z nim cała partya przeciwna w Szlązku byłaby niezawodnie pokonana. Swidniczanów jako sprawców tego nieszczęścia legat klątwą obłożył, Baltazara zaś, jako niewinnego jeneratorem wodzem krzyżowników ogłosił, polecając mu, aby wszystkich którzyby z heretykami trzymali ogniem i mieczem karał. Atoli ta nowa godność ani mu losu zmieniła, ani mu powagi przydała. Ubóstwo i niepomyślność świeżej wyprawy były powodem że go wzięto, jak to mówią na język, zamiast szacunku potrzebnego wodzowi, imie jego stało się publicznych żartów i szyderstw hasłem, zwłaszcza że reszta Szlązka nie podzielająć interesu i fanatyzmu Wrocławian, nie wiele na bulle papierskie zważała. (6) Po części tę opinią publiczną o sobie, Baltazar nieroztropnem postępowaniem usprawiedliwił. W tym jeszcze roku, wziąwszy od Wrocławian 200 piechoty i tyleż konnicy postanowił tą garstką brata ze swego dziedzictwa wygnać, lecz w drodze uwiadomiony, że się na przyjęcie jego Jan II dobrze przygotował, schronił się do stryja swego Henryka X. Xięż. Kozuchowskiego, który nanowo z Podziebrackim związki zerwał. Jan II pospieszył za bratem i doścignąwszy go pod tem miastem dnia 28 Sierp. zupełnie poraził. Wrocławianom zabrał wszelkie sprzęty, samych jak świadczy Kureusz nago do domu puścił. Za ten postępek nieludzki, Legat na Jana klątwę obostrzył. Ta niepomyślna wyprawa, Baltazar do ostateczności został przyprowadzony, i wszelką nadzieję stracił. Wkrótce jednak sam Jan II niewyrachowanem postępowaniem sprawił jego pomogł. Pod czas powyższej wyprawy, Henrykowi X stryjowi, (lubo ten dotąd żadnego mu niedał powodu do nieprzyjaźni) kilka wsi zniszczył. Podobnie postępował sobie z miastami Luzacyi i innemi

sąsiadami którzy od strony Jerzego odpadli; przez co zmusił ich dla własnego bezpieczeństwa do połączenia się z sobą. Jakoż z namowy biskupa Wrocławskiego d. 18. Paździer. Henryk Kożuchowski zawarł ugodę z miastami Łużycy i Fryderykiem Bibersteinem von Forst przeciw Jerzemu i jego przyjaciołom. Pierwszy na którego obrócić siły postanowili był Jan II. Gdy się wojska sprzymierzone zgromadziły do których i syn Kożuchowskiego Henryk XI Książę na Krośnie swoje pułki przyłączył, oddano dowództwo Henrykowi na Kożuchowie. podstąpiono pod Sagan i po trzech dniach do poddania zmuszono, (8 Listopada) gdyż o wzięciu szturmem [illegible] bardzo wątpliwe. Baltazara wkrótce do niego wprowadzono, Jan zaś do Przybuza odjechał. (7)

Worbs p. 116 – 122
Rosia Chronicon.

Że Jan czynił zabiegi względem odzyskania Saganu (r. 1476) wid. z Historyi Czeskiej; lecz Jerzy rozerwany mnóstwem nieprzyjaciół, niemógł się dzielnie ująć za nim – (Mimo tego [illegible]) było samo imię Jana II. Baltazar i Wacław, dla ułagodzenia gniewu jego, zapłacili mu r. 1471 pewną summę pieniędzy, którą ze Prus i Danii otrzymali. Czy to uczynili jedynie ze bojaźni, czyli też powodowani szlachetnem uczuciem sprawiedliwości, trudno odgadnąć; bo ten cały interes w dziejach nie jasno wyrażony: to tylko pewno, że ten krok nie osiągnął zamierzonego celu, bo Jan trwał ciągle w zawziętej nienawiści ku Baltazarowi i w niezachwianej wierze ku Jerzemu, za którego pomocą co stracił odzyskać miał nadzieję. Dopiero gdy Maciej Korwin przyjął tron Czeski, a wkrótce opanowawszy większą część Moraw, koronacyą w Ołomuńcu (1469 w dzień podniesienia S. Krzyża) odbył; wtedy i Jan, ulegając okolicznościom opuścił stronę Jerzego, do Wrocławia zjechał i tam wraz ze 20 innemi Książętami Szląskiemi, (Maciejowi hołd złożył (w której liczbie był i brat jego Baltazar) Jednak dopóki żył Jerzy, Jan nie był w sprawie Macieja czynny; dopiero po śmierci jego, gdy stronę Husytów na sejmie w Kutnej gorze obrała królem Władysława Jagiellończyka, i wielu Książąt Szląskich zaczęło się wahać w wierności ku Maciejowi, On wyraźnie działać zaczął. Udał się do Węgier z Fryderyk

ziem Legnickim, ofiarując swoje usługi królowi. Macięj wielkie miał wyobrażenie o zdolnościach Jana, przeto mile go przyjął i wybrał wodzem do rozpoczęcia wojny ze Polską od strony Szląskiej. W tem celu dał mu 10000 dr. T. na zaciąg wojska, nadto nakazał Wrocławianom, aby mu Namysłowa w kędy twierdzy ustąpili, na skład zapasów i punkt środkowy do działań wojennych. ~~Ale~~ Ci znając niespokojny charakter Xięcia nie byli posłuszni rozkazom króla, ~~a~~ swoje zaś nieposłuszeństwo znaczną summą pieniędzy wymówili. Że nieufność [Wrocławian] ~~ich~~ była słuszna, wkrótce czas okazał. Jan II za pieniądze wzięte od Macieja na wojnę Polską, zaciągnął wojsko ze tutejszego i do rabunków w ciągu wojen hussyckich przywykłego ludu, to powiększył oddziałem zbrojnych Przybuszan. Cała armia wynosiła do 3000. Z tem wojskiem przystąpił spiesznie pod Sagan 1472. oblężenie trwało [dni 4] ~~tylko~~ (od 4 do 7.) [Dnia 7.] Maja; ~~ostatniego dnia~~ rzucił do miasta kule ogniste ze takiem skutkiem, iż prawie całe ze kościołami i częścią klasztoru pożarem schłonięto. Lud przerażony nieszczęściem, chcąc życie z płomieni ratować, zaraz bramą Żorawską ze miasta tłumnie uciekał, ale na moście zastąpiło mu wojsko Jana i bez braku i litości, mieczem kto się nawinął siekąc w rzekę Bobru wpędzało, przy czem wielu straciło życie więcej jeszcze kalictwo poniosło. Wojsko wpadłszy do miasta, z równem okrucieństwem tych, których pożar oszczędził ~~wy~~mordowało. Kroniki ówczesne twierdzą że to wszystko ze wyraźnego rozkazu Jana popełniane było. Baltazar po wzięciu miasta trzymał się jeszcze dni 9. w zamku, ale w poniedziałek Zielonych świątek (16. Maja) wymówiwszy sobie wolność osobistą poddał się. Jan przeciw danemu słowu pojmał go i zaprowadził do Przybusza i w wieży zamknął, w której ten nieszczęśliwy Xiążę po 2 miesiącach, podług jednych z żalu i głodu podług drugich ze srogiej choroby zniszczony, życie zakończył, d. 15. Lipca, życia 60 roku pochowany w Saganie. Którą bądź z tych przyczyn weźmiemy za prawdziwą, zawsze pamięć Jana hańbą

przyćmiona zostanie. Podanie jednak o głodzie, jakkolwiek zdaje się wszelkie wyobrażenie prawdy przechodzić, jest podobno najprawdziwsze. Spółcześni rzecz tę jako niepodpadającą wątpliwości podali. Kroniki Sagańskie w rękopismach powiększej części powtarzają, że Jan brata do więzienia wtrącił i głodem zamorzył; parę manuskryptów świadczących jakoby Baltazar ze fetoru i choroby nędzne życie zakończył, jakkolwiek równocześne zdają się bydź przez urzędników Jana skłonione. Rajcy Głogowscy którzy w parę lat temuż losowi ulegli wyraźnie w liście z więzienia napisanym mówią, że Jan rodzonego brata w więzieniu umorzył. — Podania z ust do ust w Saganie przesyłane toż samo potwierdzają. Pamięć tej okropnej zbrodni dotąd się w Przybuszu zachowała; równie młody jak stary ze przestrachem pokazuje zwaliska wieży zwanej z tego powodu Mrzygłodem, czyli wieżą mrzygłodną, w której to straszne bratobójstwo spełnione zostało. [? Opowiadają rozmaite okoliczności przy tem zdarzeniu. Najczęściej jednak, że Jan zamknąwszy brata w wieży Przybuskiej, sam bawił w Saganie; razu pewnego siedząc do stołu, gdy sobie przypomniał nędzę brata, tak nadzwyczajnym żalem i boleścią został zdjęty, iż mu nóż wypadł z ręki. Co tu kazał konia osiodłać, w największym pędzie do Przybusza pojechał, w drodze z wielkiego pośpiechu spadł nawet z konia, tam przybywszy, prosto na zamek poleciał, więzienie otworzył, ale w nim już bez życia brata przy stole siedzącego z obgryzionemi palcami znalazł, a na stole napisane słowa „pragnienie więcej mnie jeszcze niż głód dręczy." (8) Żona Baltazar Anna Cieszyńska — — — — —
po wzięciu męża w niewolę udała się do Głogowa, a po śmierci jego do swego Ojca. — Jedyna ich córka także Anna udała się do swej wujenki (siostry ojca:) stryjnej Anehalt Bamberg i tam już r. 1463 umarła. — Z ostatnich lat panowania Baltazara w Saganie, wiemy iż sukiennikom potwierdził przywileje dawne, i pozwolił im używać na suknach pieczęci złożonej w połowie z orła z jednem skrzydłem i ogonem, a w drugiej z szachownicy, na której S litera napisaną była. Okropny koniec tego życia, każdego kto tylko ma serce ludzkie

zapewne pierwszy; atoli historya powiedzieć musi że on sam pierwszym
początkiem był nędzy, której w 11 ostatnich latach swego życia doznawał.
Nieumiarkowana gorliwość religijna, połączona z nieumiarkowa-
nym językiem oburzyła na niego Jerzego i zawzięła pomimo niechęci.
Jan II po odrzuceniu brata, miał oczywiście największe prawo do
Żagania, że z tego korzystał, nie było to prawda po bratersku ani po chrze-
ściańsku, mogło jednak być wymówione polityką, a podobnych
przykładów nie mało nam historya stawia. Odtąd zawzięta się
nienawiść zawiązała między bracią. Baltazar nie mogąc siłą, ciągle
mowami i pismami obelżywemi Janowi starał się szkodzić, wszędzie
go jako heretyka i bezbożnego wystawiał, klątwy nań wyrabiał,
czem lubo mu nie wiele zaszkodził, jednak w jego sercu ostudzoną
miłość braterską zupełnie zgasił i zemstę zapalił. Mimo tego
postępek Jana jest nieludzkim i dostateczny do tytułu tyrana,
którym go spółcześni i potomność napiętnowała. Wydrzeć
bratu dziedzictwo ojcowskie, uwięzić go przeciw danemu słowu
a nakoniec umorzyć głodem, zawsze będzie okrucieństwem
na który się natura wzdrygnie a czytelnik ze sercem ludzkim
łzę uroni. Był to prawda wiek wojen hussyckich, wojen
religijnych, które, niestety! jak nas dzieje nauczają, pod chlubnem
godłem miłości Boga, zawsze i wszędzie ze piekielną zawzię-
tością i okrucieństwem prowadzone były i naturę ludzką
w barbarzyństwo zamieniały. Podobnego okrucieństwa
przykładów moglibyśmy więcej z owych czasów wyliczyć,
ale te okazałyby tylko że złe było powszechne i duch czasu
zdziczały; postępku jednak Jana nie uniewinnią ani dziko-
ści jego charakteru w wątpliwość nie podadzą. Nie dzielę ja wcale
tych pisarzy zdania którzy od zbrodni umorzenia brata i Książąt
Głogowskich (o czem niżej) zupełnie Jana uwalniają a całą winę
składają na Burza faworyta i poradcę jego, który przed śmiercią sam się
do tych szkaradnych czynów przyznał, (9) bo służalcy niegodziwi
i podli, w złym zwykle chęci panów uprzedzają, często nawet
ich winy na siebie biorą pewni, że za to nie karę ale nagro-
dę otrzymają. Podobieństwo charakterów jedna przywiązanie;
oczywista tedy, iż gdyby nawet historya o charakterze tego

Busza zbrodniczego milczała; moglibyśmy go sobie znając Jana którego był polubieńcem łatwo określić. Zresztą Jan jeżeli był sam niewinny czemuż zbrodni swego zausznika nieukarał, wszakżeż to było jego obowiązkiem, a zatem tego jego interes wymagał, bo wszędzie z tego powodu przeciw niemu straszliwe głosy powstały. Ale zbrodnia zwyczajny sobie skutek zrodziła; Jan zawsze śmiały po spełnieniu bratobójstwa, miotany jeszcze zgryzotą sumienia, jeszcze bojaźnią że się Maciej za Baltazara zawsze sobie wiernego mścić będzie, tym bardziej że danych pieniędzy na wojnę Polską na swój użył interes, postanowił nagle całe swoje księstwo sprzedać – przebrany za wieśniaka, na prostej bryce potajemnie do Drezna pojechał, Książętom Saskim Ernestowi i Albertowi swoje dziedzictwo przeciw ofiarował. Ci przyjęli podanie; na piśmie stanęła ugoda d. 12 Grudnia 1472 r. W tej kupujący obowiązali się 50.000 złotych węgierskich (~~dukatów~~) za księstwo Żegańskie wyliczyć i należący posag 3 siostrom księcia wypłacić; natychmiast dali 7000 duk. a na Wielkanoc 3000 duk. resztę to jest 40000 dukatów obiecali w ciągu lat 3 od dnia ugody rachując, złożyć; gdyby nie mogli dostać złotych węgierskich, przyrzekł za 4 węgierskie 5 reńskich rachował. Nadto w ciągu 3 lat na wypłatę przeznaczonych mieli Janowi II procentu po 2000 zł. składać, który do zupełnego uiszczenia tej summy zamek Żegański miał mieć w swej mocy, a na jego utrzymanie nowi dziedzice mieli mu dostarczać pewną ilość żywności, nadto pobierał przez 3 lata po 100 kop groszy (zapewne z hut szklarnych) z resztą uwolniwszy poddanych od przysięgi całe księstwo zaraz im oddał w posiadanie i przyrzekł przed Królem Czeskim zrzec się urzędownie swych praw ~~lenności~~. Z tej summy miał otrzymać brat Jana Wacław 21000 dukat. lubo o tem żadnej wzmianki w akcie przedarzy nie ma. ~~Po czem udawszy się do Wrocławia resztę życia spokojnie oddany fundacyom pobożnym dokonał.~~ Podanie niektórych Kronikarzy że cena przedarzy była 55000 jest błędne, chybabyśmy w to i procent policzyli, równie jak i to że każda z sióstr po 1000 duk. na wyprawę z tej summy otrzymała

bo w akcie ugody, tylko przyzwoite wyposażenie trzem siostrom bez wyrażenia szczegółowego zapewniono. Opat Żegański przy tej przedaży, bardzo wiele się przysłużył stronom.

(10) Dalsze czynności Jana II Xięcia Żegani i Głogowa od r. 1472 – 1504

Po tej czynności Jan II bez ludzi i ziemi (bez krainy i drużyny) jak wtedy mówiono błąkał się przez czas niejaki, nakoniec osiadł we Wrocławiu. Kłótnia o tron Czeski między Maciejem Korwinem i Władysławem Jagellończykiem ułatwiła mu zgodę; gdy bowiem Węgierskiemu przyrzekł za summę przedaży zaciągnąć wojsko na wojnę Polską, wtedy Ten potwierdził tę ugodę. Jakoż Jan dopełniając tej obietnicy na początku r. 1474 zebrał znaczny oddział wojska, którému na rozkaz Macieja Wrocławianie armat dać musieli, i napadł na Wielkopolskę i do 600 wiosek w dwóch miesiącach zniszczył. W Kuflewie o mało sam życia nie stracił, w domu palącym się belka potłukła mu nogę, upadł i byłby się sam stał pastwą płomieni, które rozniecił, gdyby nie on pułkownika jego Busza, który Go z twarzą już mocno opaloną z pośród płomieni na swoich ramionach wyniósł. Odtąd Jan zawsze owego Busza swoim ojcem nazywał. (11) Pamięć tego zdarzenia zachowała się w ułamku pieśni gminnej z której wyjątek po niemiecku tak brzmi: [F a lud Rossoz albo Koźma]

"Herzog Hans ohne Leut und Land
Hat sich bey Kufel das Maul verbrant."

Po tym nieszczęśliwym przypadku, żył Jan II w Stenawie aż do r. 1476 w którym umarł Henryk XI dziedzic większej części Głogowa i Krosna. Niedołężny ten Xiąże na duszy i ciele, zapisał, umierając, swej młodej żonie, bo dopiero 12 lat liczącej, Barbarze córce Alberta Achillesa Elektora Brandeburskiego, całe swoje Xięztwo. Wielu miało ten zapis za całkiem podrzucony albo przynajmniej podrobiony. Oba Królowie Czeski i Węgierski, którzy jeszcze o panowanie nad Szląskiem spór wiedli uznać go nie chcieli i radzi byli że Jan II Żegański jako najbliższy krewny, odezwał się ze swojemi prawami. Zarzucano mu ze strony Brandeburskiej, że Ojciec jego Jan I przy podziale ze braćmi zrzekł się prawa do dziedzictwa. Jan II nie przeczył

temu punktowi, ale go ułamarzył iż ojciec wziąwszy większą część przy podziale, dla nagrodzenia tego testam. zostawił im pierwszeństwo brania po sobie spadków, dopóki ich potomstwo trwać będzie, lecz przez to ani chciał, ani mógł znieść prawa kardynalnego, aby najbliższy krewny brat dziedzictwo po wygaśnieniu jednej linii. Nie mając atoli pieniędzy na poparcie pretensyi [illegible] siedzieć spokojnie musiał. Tym czasem Elektor Brandeburski, ująwszy sobie stany zajął księstwo Głogowskie a dla zabezpieczenia się przy tym nabytku ofiarował Władysławowi Jagiellończykowi Królowi Czeskiemu swą córkę w małżeństwo. Władysław łatwy na wszystko przystał na podanie i odebrał od stanów Głogowa i Kożuchowa (Freystadt) hołd d. 12. Sierpnia 1476 jako mąż Xiężnej wdowy. Rządcą księstwa zrobił Elektor pewnego pana Szenk ( ) ten wkrótce dumą i nieroztropną surowością wszystkich serca obraził. (12) Maciej który oddawna swojego syna naturalnego Jana Korwina księstwami Szląskiemi wyposażyć zamierzył, zawikłany w wojnę ze Austryą nie mógł się udać w ten interes, postanowił tedy użyć do tego Jana, któremu potem zdobycze odbić przy zdarzonej okoliczności za rzecz nietrudną sądził. Dał się do tego łatwo namówić Jan II wsparty potajemnie pieniędzmi od Macieja, zaciągnął wojsko i tak dzielnie ze Brandeburczykami rzecz rozpoczął, iż za pomocą obrażonych przez Szynka obywateli, jeszcze w tym roku całe księstwo opanował, prócz Krosna i zamku Kożuchowskiego i na wierność przysięgę w Grudniu odebrał. Władysław, z natury leniwy innemi sprawami rozerwany ze pomocą swej narzeczonej nie pospieszył, nakoniec oddział wojska który wysłał w drodze się rozproszył. Zostali tedy na scenie Jan II i Elektor Brandeburski Albert, niszczyli sobie nawzajem kraje. Albert którego w całych Niemczech sława wojenna głośną była, Albert niemiecki powszechnie Achillesem zwany nie mógł sobie dać rady ze słabszym w zasoby nieprzyjacielem. Jan mimo odniesionych porażek zawsze z nową mocą powstawał i aż w Marchią swe zagony zapuszczał i często z Krosna i Frankfortu nad Odrą kontrybucye wybierał. Nakoniec zamek Kożuchowski zdobył.

Mimo tej pomyślności poznawszy zamiary Macieja względem siebie nieszczere, rozejm r. 1479 z

?

Brandeburczykiem uczynił. Maciej pokojem Ołomunieckim
od Czeskiej wojny uwolniony zaczął wyraźniej do opanowania
Xięztwa Głogowskiego zmierzać. Nad drugą połową Głogowa
panowała wtedy Anna ze Cyllej wdowa po Władku Xiążęciu,
po której śmierci to dziedzictwo miało się dostać Kazimierzowi
Xiążęciu Cieszyńskiemu. Maciej nabywszy od Cieszyńskiego prawo dziedzic-
twa za część powiatu Kozielskiego, która dawniej
do Oleśnicy była oderwaną. To uczyniwszy, wysłał swego
ministra Jana biskupa Waradyńskiego do Głogowa, pod pozo-
rem odebrania od poddanych Xiężnej przysięgi wierności na przy-
padek jej śmierci dla króla, w rzeczy zaś samej aby pota-
jemnie związki na wygnanie Jana ze Obywatelami Głogowa
zawierał, o których wiedział że go nielubią, bo ich dawniej dla
oparcia się Brandeburczykom a teraz Maciejowi podatkami
uciemiężał. Jan o tem uwiadomiony przez swego Kanclerza
Opica de Kolo zabronił biskupowi Waradyńskiemu wstępu
do miasta; ten przeto nic niesprawiwszy do Wrocławia powrócił.
Teraz Jan postanowił bronić oprzeć się przemocy. We-
zwał Xiężnę Annę ze Cyllej drugiej połowy Głogowa panią
do związku przeciw Maciejowi, a gdy do tego niechciała przystą-
pić, wygnał ją z miasta, domy żydów których ona szczególniej
ochraniała spalił, a mieszczan do złożenia sobie przysięgi
na wierność zmusił (d. 11. Marca 1481) poczem i samę w zam-
ku obległ. Dopiero wspomniany biskup Jan Waradyński,
(który od r. 1478 po Stefanie Zapolskim generalnym starostą
Szlązka został) Biskup Wrocławski Rudolf, Xiąże Konrad
Oleśnicki i Fryderyk Lignicki, Stany Wrocławskie i
Swidnickie, starali się impetycznego Xiążęcia od tego gwałtu
odwieść, i w tym celu skłonili go do zjazdu we wsi Hochkirchen
na którym on po wielu skargach na niesprawiedliwość
Króla, wyraźnie oświadczył, iż dla własnego bezpieczeństwa
zamek Głogowski zdobyć musi, gdyż Xiężna postanowiła go
tajemnie wydać w moc Elektorowi Brandeburskiemu.
Zgromadzeni Xiążęta nic nie zdziaławszy dla powszechnego
pokoju, rozjechali się zostawując Xiężnę wdowę losowi, która
dla otrzymania prędszej pomocy ustąpiła Kazimierzowi wno-
kowi Góry. Jan tymczasem żywo popierał oblężenie

pozostałe familie tych mieszczan, którzy się ze służbą do zamku schronili z miasta wypędził i przeciw oblężonym użył sposobu nigdyś przez Wandalów używanego, za pomocą machin, beczki napełnione smrodliwemi materyałami, do zamku wrzucać kazał. Dla ujęcia sobie duchowieństwa, w dni święte wstrzymywał się od działań wojennych, a nawet w wielki czwartek z największą powierzchowną pobożnością spowiadał się i kommunikował w katedralnym kościele. Mimo tych środków mocno dokuczających przy nadzwyczajnych, jakie wtedy panowały gorąca, służba mężnie wytrzymywała oblężenie, dopiero gdy posiłki z któremi Kazimierz xiąże (wnuk) Cieszyński, na pomoc pospieszył, zwyciężone zostały; do zgody (po 7 tygodniach oblężenia) przystąpiła, (d. 1. Maja) (Wtedy musiała Jana II całej po sobie puściżny dziedzicem uznać, a natychmiast mu rządów nad całym Głogowem ustąpić, za co miała pozwolone mieszkać w zamku albo też w mieście. Mimo tego, niedowierzając charakterowi Jana, przeniosła się do Góry gdzie wkrótce umarła. Trwały jeszcze przez czas niejaki zajazdy między Janem i Gorzanami, dopiero w Czerwcu za pośrednictwem Konrada Oleśnickiego stanęła zgoda, która i Janowi bardzo była potrzebna; bo Maciej nakazał Stanom Szląskim aby połączonemi siłami Jana jako burzyciela spokojności publicznej z Głogowa wypędziły i pojmanego jemu do Węgier przystały. Szczęściem że stany Szląskie zdzierstwem i tyranią Macieja obciążone, niechętnie się do spełnienia tego rozkazu brały; owszem na zjeździe Xiążąt w Parchwicach skłoniły Jana II do powolności, wyjednały mu u Naczelnego Starosty Szląska roczny rozejm, w czasie którym Xiążę miał się starać o zgodę ze królem Węgierskim. Jan II wycisnąwszy na swoich poddanych znaczne summy wyprawił do Węgier swego Kanclerza Jana Opitza de Kolo i pisarza miejskiego Jana Kretel. Ci złotem ująwszy sobie faworytów Macieja a mianowicie Jerzego Stein (Stenius) rzecz tę szczęśliwie załatwili. Maciej rozmaitemi ważniejszemi interesami zatrudniony wyprawił wspomnionego Jerzego Steina do Szląska z zupełną mocą ukończenia zatargów. Ten przybył do Głogowa 1481 w Czerwcu i zaraz d. 7. tegoż miesiąca stanęła zgoda między królem, Janem II, Elektorem Brandeb

burskim i Księciem Cieszyńskim, pod następującemi warunkami:

1. Jan II prosi Króla o przebaczenie, chociaż go ani obraził ani chciał obrazić.
2. Król uznaje Jana II prawym dziedzicem całego Głogowa, Kożuchowa (Freystadt) Szprotawy, Zielonej góry (Grunberga) Bolkowic (Polkwitz) Starej (Schlawa) Hammerow (Sobersburgu) do których się X. Cieszyński wszelkich pretensyj zrzekł.
3. Jeńców wszelkich Jan na wolność oddać obowiązuje się.
4. Gdyby Książe bez potomka płci męzkiej umarł, dziedzicem jego Król będzie, i ten warunek wszyscy poddani jego dopełnić natychmiast zaprzysięgną.
5. Z tej nowej posiadłości nie wolno nic Janowi II ani przedawać, ani zastawiać bez pozwolenia królewskiego. —
6. Jan II ustępuje Królowi Świbusia, Cylichowy i wszelkich praw do Krosna, te natychmiast dane zostały Elektorowi Brandeburskiemu w zastaw za dożywocie jego córce Barbarze wdowie po Henryku XI, który nawzajem zrzekł się wszelkich praw do nowej dzielnicy Jana II i pokój zachować przy~~rzekł~~ obiecał
7. Jan obiecuje Królowi pomoc przeciw wszelkim nieprzyjaciołom. —
8. Żonie Jana dożywocie, a córkom posag zapewniono, które to zapisy raz ułożone nie mogą bydź później dowolnie przez Jana powiększone. —
9. Aby zaś Jan II mógł zaciężnemu wojsku należny żołd wypłacić, na lat 5 od wszelkich podatków uwolniony. (14)

Ta ugoda, jakokolwiek miała ukryte cele na korzyść króla, zwłaszcza że Jan nie miał potomka płci męzkiej, w ogóle atoli bardzo była korzystna dla niego. Zwykle całą tę pomyślność przypisują [illegible] Jerzego Steina i zręczności w prowadzeniu interessów Opitza de Kolo, którego Jan II. przez wdzięczność Prałatem w Głogowie zrobił. Spółcześni pisarze malują tego Opitza jako mądrego i roztropnego, ale przytem bezbożnego księdza, i przypisują jego podszeptom wiele nieszczęść które ten Książe na swoich nowych poddanych sprowadził. Prócz tego Kanclerza umiał sobie u Jana względy zachować już wspomniany wyżej szlachcic Busz. Względem innych faworytów był Jan niestałym i zwykle gdy wypadli z łaski, dawne względy krwią

okupywali; — i tak r. 1479 ze namowy tego Busza Teofil Bergman tajny jego radca który mu w wielu poselstwach ważne przysługi wyświadczył, nagle pojmany do wieży w Szprotawie wtrącony głodem dręczony a nakoniec przy dwoch swiadkach ze rozkazu księcia o północy ścięty został. Tenże los spotkał w następnym czasie Jana Keppel pisarza miejskiego, lubo tyle dał dowodów swego przywiązania. W krótce w nowej ugodzie ze Elektorem w Kamieńcu (Kamenz) 16. Wrześ. 1481. ustąpił Jan Brandeburczykowi miast Lemrzin (Sommerfeld) i Hammory (Bobersberg) a nawzajem otrzymał Swiebuz. Obwód ten wraz ze Krosnem, dany w zastaw Elektorowi, już się więcej ze Szlązkiem niepołączy lubo jeszcze długo do niego w politycznym względzie liczony będzie i dopiero później urzędownie oderwany zostanie. —

Jan II osiągnąwszy niespodzianym sposobem dziedzic-
two swoich przodków w dożywocie, aby przy nim na
(zaczął gromadzić wymyślać stosowne do opornsety a przez to)
zawsze swoją familią utrzymać, ściskał nowych podda-
nych bez litości. Pod rozmaitemi pozorami zmuszał ich
(bez ustannie)
do składania znacznych summ, to na zapłacenie dłu-
gów podczas wojny zaciągnionych, to na obwarowanie
Głogowa i innych miast, to na uzbrojenie i wyżywi-
nie wojska, które w znacznej ilości ciągle utrzymy-
wał. W ogule w swoim małem xięstwie to samo
czynił na mniejszą skalę, co Król Maciej w całej
prowincyi na większą. Szczególniej los tragiczny
znamienitej familii Zabeltitzów która nad Odrą
piękne hrabstwa Sycowa i Kantopu posiadała,
wielce wszystkich uderzył. Dwaj starsi Bracia
Bruno i Kasper zostali d. 21 Października 1481
w Głogowie przyaresztowani, a trzeci Krzysztof
w Sycowie (Wartenbergu) niespodzianie napa-
dnięty, pojmany i do Korzuchowa uwieziony.
Obwiniono ich o tajne bawienie się rozbojem
i bez dostatecznych dowodów, dwaj starsi we
dwa dni po przyaresztowaniu o północy w
wieży ścięci zostali a najmłodszy w więzieniu
umorzony. Ta surowa kara była w owych
czasach zwyczajna na rozbójników, atoli cho-
ciaż zdaje się wyłosił się w zamkach ukaranych
Zabeltitzów rozmaita zdobycz nagromadzona
łupiestwem i rozmajta morderza krew znale-
zione zostały, jednak powszechnie to oskarżenia
miano albo za przesadzone, albo za całkiem
zmyślone, a ukaranie Zabeltitzów przypisano
zbrodniczemu łakomstwu xięcia, który zaraz
cały ich majątek zabrał, a ich lenna szlach-
tę do przysięgi sobie na wierność zmusił. (15)
Mimo tej dzikości i gwałtowności charakteru

wyznać musi historya, że Jan II był sam je-
den z Piastów szląskich zdolny stawić czoło
Maciejowi, przed którego przemocą wszystko drż-
ło. Bolało go iż po jego śmierci Xięstwo Głogowsk[ie]
odwieczna Piastów dziedzina, miało się dostać
Króla dorywczemu synowi i aby to zniweczyć, po-
stanowił Go z Szląska wyrugować. Gwałty Wę-
gierskie nie ~~miały~~ mające ani miary ani końca, o-
budziły powszechną niechęć, z której Jan po-
stanowił korzystać. Podmówiony od X. Oleśni-
ckiego Konrada, uczynił z nim i XX. Opolski-
mi Janem i Mikołajem, którzy świeżo z ro-
kazu Króla pod pozorem związków z Polską
pojmani ~~byli~~ nie wprzód otrzymali wolnoś[ć]
aż złożyli 40.000 #, tajną ~~[illegible]~~ umowę na wygna-
nie Węgrów z Szląska - atoli z rady Opitza
de Kolo swego przebiegłego i wiernego sekre-
tarza, który dobrze wiedział, że poniżeni Szlą[scy]
Piastowie nienawidząc duszą i sercem
Króla, z bojaźni jego potęgi są raczej zdol-
ni pokątnie przeklinać Go niż z bronią
przeciw niemu otwarcie wystąpić, zaczął my-
śleć o przygotowaniu sobie obcej a silnej po-
mocy. Najstosowniejszym do tego był Włady=
sław Król Czeski, który po śmierci Macieja
miał prawo do Szląska, ale obojętność jego
charakteru nie wielkie czyniła nadzieje. Zrę-
tny i przemyślny Opic de Kolo wiedząc iż mężny Hen-
ryk Podziebrad X. ~~Lambicki~~ Ziembicki (Münsterberg)
i Kłocki (Glac) mający u Władysława i
Czechów wielkie względy, osobistych krzywd od
Macieja doznał, postanowił go właśnie

interesem do tego przedsięwzięcia pociągnąć. Wyswatał trzy córki Jana IIᵒ to jest: Salomeę Jadwigę i Annę za trzech synów Henryka to jest Alberta, Jerzego i Karola i dla nich w posagu xięstwo Głogowskie w umowie ślubnej przeznaczono. (15.) Wesele odbyło się w Głogowie trzeciego 1488 r. w Styczniu. W czasie tej wesołej uroczystości Jan II zgromadzonym Panom Xięstwa i Mieszczanom Głogowa, przedstawił swoje odwieczne prawa do Xięstwa Głogowskiego i niesprawiedliwość Macieja, który to dziedzictwo jego familii wydrzeć postanowił, poczem żądał, aby na przypadek jego śmierci zięciom jako prawym dziedzicom warunkowo hołd zaprzysięgli. Równie szlachta jak i mieszczanie wymówili się od tego, świeżo wykonaną przysięgą Królowi i bojaźnią jego zemsty, któraby przez podobny krok niechybnie ściągnęli. Jan niemiał jeszcze dostatecznych środków pod ręką, któremiby mógł zmusić do wypełnienia swej woli, opierającą się szlachtę, za której przykładem Mieszczanie postępować przyrzekli. Ułagodził trochę gniew Xięcia Burmistrz Głogowski, Jan Köppel obiecując Mieszczan zwolna do jego zamiarów pociągnąć. Krok ten jakokolwiek bez skutku, był już w pewnym względzie wypowiedzeniem wojny Maciejowi. Wiedział to dobrze Jan, przeto wyprawił swoją żonę z młodszemi córkami do Świbuza i śpiesznie zaczął się gotować do wojny. Xiążę Fryderyk I Legnicki, Biskup Wrocławski i Naczelnik Szląska Jerzy Stein ~~(Alemitt)~~ starali się Jana z Królem pogodzić, ale ten

zaufany w posiłki Czeskie, które mu Zięć Je-
rzy obiecał przyprowadzić, tudzież w obiecaną
tajnie pomoc od innych xiążąt Szlązkich, odrzucił ich
dobre chęci i stracił porę uratowania się.
Stósownie do umowy z zięciami Oddział
Czechów 1500 ludzi liczący posunął się na
początku Lutego aż do Schönau ale tu od Ksią-
Lignickiego i Ulryka Gotsch zaskoczony do
powrotu do Czech zmuszonym został, tylko
samemu Ks Jerzemu w 45 koni do Teścia
udać się pozwolono. Książęta Opolscy przestra-
szeni tą pierwszą niepomyślnością i groźne-
mi rozkazami Króla, zaparli się uczynione-
go związku i żadnej pomocy mimo wezwań
i próśb Jana nie przystali. To wszystko
nie odstraszyło przedsięwziętego Jana od raz uczynionego
kroku. Powtórne wezwanie xiążąt i Guber-
natora Szląska do pokoju odrzucił i wszyst-
ko do odporu gotował. Koło 8° Marca 4°
Czeskie Chorągwie wynoszące 1000 ludzi zna-
lazłszy przejście przez Saxonią przybyły do
Jana. Ta pomoc jakkolwiek mała do za-
pewnienia pomyślnego przeciw Królowi skut-
ku była jednak dostateczna do utrzymania
Głogowian w posłuszeństwie. Na utrzymanie
tego wojska, zmusił swoję szlachtę do skła-
dek w ten sposób, iż każdy z Wazalów, któ-
ry stawiał jednego Konnego do wojny mu-
siał dawać na dwóch pieszych płacę i pew-
ną ilość żywności. Dotąd Jan postępował
z pewnem umiarkowaniem, ale teraz mając

dostateczne

dostatecznie siły gwałtowniej działać zaczął.
Na wieść, że Maciej przeciw niemu wojsko
wyprawił, zgromadził lud Głogowski na
rynek i oświadczył w gwałtownej mowie, że
go Magistrat zdradził i oskarżeniem swoim
przed Królem ściągnął na niego i kraj zgu-
bę wojny. Nieczekając uzmaczenia, kazał
wszystkich rajców wraz z ławnikami i
cechmistrzami wtrącić do więzień, miastu odjął
wszystkie przywileje a jego dochody i dobra
za swoje ogłosił. Na drugi dzień wybrał
nowych rajców z ciemnego i bezbożnego jak
(mówi Kureusz) gminu, którzy na żądanie
Xięcia nietylko hołd jego zięciom złożyli,
ale mu nawet wszystkie dobra i dochody
miasta na własność odstąpili. Przy tej
okoliczności niektórzy Historycy podają, iż gdy
urząd burmistrza ofiarował biednemu gar-
barzowi, a ten się od tego wymawiał niezdol-
nością, Jan z uniesieniem zawołał: „takich
mi gapiów potrzeba, przeszłe łotry były dla
mnie za mądre." Ławnicy i Cechmistrze
po kilku dniach aresztu otrzymali wolność,
ale radcy zostali zamknięci w wieży zam-
kowej, a w ich liczbie znajdował się daw-
ny Jana faworyt ów burmistrz Jan Kop-
pel, który, że nie mógł dotrzymać danej
nieopacznie obietnicy, skłonienia mieszczan
do woli Xięcia, nie ubłagany gniew jego
na siebie ściągnął. Klucze od bram mia-
sta zostały teraz oddane naczelnikowi na-

najemnych Czechów, mieszczanie zostali zmuszeni uzbroić się do obrony murów. Ósmego Kwietnia uczynił Xiążę za miastem przegląd uzbrojonych, z czego się okazało iż mieszczanie niezmiernie liczbą Czechów przewyższali, ale im zato ustępowali w zręczności i ozdobie broni. Naradziwszy się z naczelnymi wodzami, kazał klasztor Bernardynów, ~~(który Xiężna Anna z [illegible] nad brzegami Odry wystawiła)~~ tuż przy zamku leżący zburzyć, a kollegiatę kosztem Kanoników uzbroić. Tymczasem Maciej, który dobrze przewidywał niebezpieczeństwo, jakie się mogło z tego buntu rozszerzonego dlań rozwinąć, wyprawił część swego sławnego pułku czarnym zwanego pod doświadczonym Tettauerem, z surowym rozkazem, aby Xiążęta Szląscy połączyli z nim swoje poczty a Wrocławianie i inne miasta, aby swoich armat z potrzebnej ammunicyi dostarczyli. — Przybycie Węgrów sprzyjającym Janowi potajemnie odebrało całkiem odwagę; Władysław zaś Czeski, już to dla braku pieniędzy i naturalnej gnuśności charakteru, już to nauczony doświadczeniem jak niebezpieczną było rzeczą zaczepiać Macieja, mimo próśb i namów nic dał pomocy Janowi. W połowie Kwietnia już wojsko Węgierskie połączone z Szlązkiem stało pod Stenawą, teraz Jan gotując się do obrony miasta przedmieścia około bramy Brasławskiej ~~(Breslauisch)~~ spalił, i wszystkie

drzewa w około miasta wyciąć kazał. Czes-
cy żołnierze, napojeni zdaniami Hussa (
przy tej okoliczności zrabowali Kościół Kano-
ników Krzyżaków ~~(Kreuzherren)~~, a zalani
trunkiem posuwając pogardę rzeczy świętych
do swawoli, ubrani w kościelne szaty nosili
obrazy świętych po ulicach i rynku śpiewając
pieśni pijackie i wszeteczne. Jan potrzebu-
jąc ich pomocy patrzał na to obojętnie.
Chociaż już wszystko okazywało niechybną
wojnę, Książęta Szlązcy starali się jeszcze
wszelkiemi sposobami pogodzić Jana z
Królem. Na ich naleganie uczyniono
zjazd we wsi Hochkirch dwie mile od
Głogowa. Na tym zgromadzeniu Tettauer
Jerzy Stein teraz już rządzca całego Szlą-
ska, jako też posłowie z miast Wrocławia
Swidnicy, Jawora i Strzygowy wszelkiemi
sposobami namawiali Jana do przepro-
szenia Króla. Tettauer zaręczał mu imie-
niem Królewskim nie tylko przebaczenie
zupełne, lecz nawet pomnożenie dzie-
dzictwa byle się z nim sam osobiście
do Węgier dla wytłumaczenia i przepro-
szenia Macieja udał. Ale Jan nauczo-
ny doświadczeniem, tak dobrotliwym Króla
obietnicom nie dowierzał, nakoniec po do-
brym obiedzie rozochocony winem prze-
rwał te namowy rubaszno-dowcipną odpo-
wiedzią. Klapnąwszy się po tyłku rękami,
rzekł: „Mości Panowie! tak wielkie trudy
nie na moje stare i ciężkie mudy. do Węgier Ja nie

nie pojadę" ~~to~~ a dopełniając grubijań-
stwa odgiął z śmiechem u sukni połę dla
pokazania że prawdę mówi. (16) Na drugi
dzień d. 9. Maja Tettauer a z nim wszystkie
stany Szląska posłały Janowi uroczyste wy-
powiedzenie wojny. Nieszczęśliwym zdarzeniem
umarł tego samego dnia Fryderyk I Lignic-
ki, którego wola, rozsądek i wymowa, może-
by w tej okoliczności, jak się wszyscy spodzie-
wali była jeszcze od ostateczności rzeczy wstrzy-
mała. Wojsko Królewskie podstąpiło dnia 12go
Maja pod Głogów, dniem wprzódy Jan resz-
tę pozostałych przedmieść z Kościołami Mły-
nami Szpitalami tudzież pobliskie Folwar-
ki spalił. Z początku Tettauer ograniczył
swoje oblężenie na zamknięciu miasta, u-
dając, że to czyni, aby dać Księciu sposobność
do upamiętania się, rzeczywiście zaś czekał
na nowe z Węgier posiłki; gdyż zgroma-
dzone nie zdawały mu się dostateczne
do działania. Jan korzystał z tej zwłoki;
czynił częste wycieczki na przyległe okolice
i z licznemi trzodami i znacznemi zapasa-
mi żywności powracał do Miasta. Dla za-
pobieżenia wszelkiemu zgiełkowi, zakazał
dzwonić po Kościołach, a nawet u Zygarów
polecił zastawić dzwony. Siódmego Czerwca
nadeszło 4000. Węgrów, a teraz od strony Kol-
legiaty zamknięto Miasto bateryami. Jan
widząc, że mu było niepodobno obronić Kolle-
giaty, kazał ją dnia 12go Czerwca zapalić, a
wśród tego zgiełku tak dzielnie uderzył na
nieprzyjaciół niczego się niespodziewających

iż im

302

iż im zabrał jednę Wrocławską i jednę Budyszeńską armatę, i dopiéro gdy Tettau przeciw niemu całe wojsko zgromadził, z pola ustąpił i wrócił zwycięzko przez płomienie palącéj się Kollegiaty do Miesta. Dwa dni potem zgromadził wszystkich mieszczan i żołnierzy i oświadczył im, iż na czas niejaki opuści Głogów, dla przeprowadzenia odsieczy, z którą mu ziękowie pospieszają, a tymczasem Jérzemu Ks Ziembickiemu (Münsterberg) oddał naczelnictwo [nad wojskiem i sam zaraz w nocy d. 14. Czerwca z miasta wyszedł. Zostawiony tajny jego radca Opic de Kolo dla utrzymania mieszczan w posłuszeństwie których nędza zaczęła do zuchwalstwa ośmielać, sumiennie swojego obowiązku dopełniał, na przemiany to dobroci, to gwałtu, to podstępu używając. Raz pod pozorem odniesionych zwycięstw przez Ks Księcia odprawiał uroczyste nabożeństwa lub wesołe uroczystości, znowu przedstawiał Mieszczanom nastrojonych posłańców z pomyślnemi doniesieniami, inną razą kazał na rynku i placach publicznych rozbijać namioty dla wojska mającego przybyć na odsiecz; przytém dla zapobieżenia pożarom zmusił mieszczan do zniesienia dachów, słowem wszystko, cokolwiek mogło być ku obronie z największą gorliwością wykonywał. – Tymczasem Jan, co mógł, to czynił

nieprzyjaciół częstemi napadami szarpał, obłężonym posiłki w ludziach, ammunicyi i żywności nadsyłał. Nakoniec zięciowie zebrali na jego pomoc mały oddział z ochotników powiększej części Czeskich, i tych przez Księstwo Świdnickie, gdzie ciągle Czechom sprzyjano przeprowadzili. Lecz w tym danym czasie Maciej, który znając Jana przedsiębiorczy i odważny umysł, pilniejszą uwagę na niego zwrócił, nowe posiłki pod dowództwem Barona Morawskiego Jana Haugwitz do Szląska wysłał. Ten w sam czas na zgubę Jana przybył, wzmocniony oddziałem armii oblegającej Głogów, ludzież Szlachta Ks. Lignickiego która do broni przez namiestnika Henryka Zedlic powołał, pospieszył dnia 28. Lipca przeciw nadchodzącym Czechom. Ci liczbą wyżsi ale licho uzbrojeni ognia armii Królewskiej dobrze ćwiczonej wytrzymać nie mogli i po małem staraniu, w największym nieładzie z placu uciekli i więcej zbiegostwem niż mieczem nieprzyjaciół zmniejszeni, schronili się do Szprotawy gdzie na nich Jan czekał z oddziałem, który załogom zamków Świbuża, Korzenchowa Heinzendorfu po trosze ludu ujawszy, uformował. Z tem wojskiem jakokolwiek zmniejszonem, Jan postanowił iść na odsiecz Głogowa, ale gdy na tę wieść większą część zaciężnych, raczej do rabunku

niż porządnej bitwy gotowa rozbiegła się
zaniechać musiał zamiaru, a pozostałą resz-
tę armii zamki wzmocniwszy i dalej tyl-
ko wojnę dorywczą i napastniczą prowadził. Hangwic
zaś rozproszywszy Czechów połączył się
z Tettauerem. Wieść o zniszczeniu odsi-
czy, wkrótce się po Głogowie rozeszła,
a naczelnicy już swojemi podstępnemi
wieściami i zaprzeczeniami wiary nie
znajdowali. Dla zachęcenia żołdactwa do
wytrzymałości, pozwolił im Opic i Książę
Jerzy zrabować domy tych obywateli, którzy ~~miasto~~
unikając oblężenia, miasto opuścili. Mieszczanie
dręczeni głodem zaczynali się coraz moc-
niej oburzać. Jan aby ich ułagodzić, ~~przy~~
wysłał swego powiernika Busza, który gdy ich za-
chęcił do wytrwałości, ~~ale temu~~ d. 4º Wrześ-
nia z wielkim krzykiem odpowiedzieli ~~eli~~
że ani dnia dłużej nędzy znosić nie bę-
dą, wszyscy atoli zamilkli, gdy w tym pra-
wie czasie 400. żołnierzy przybyło od Księcia
w posiłku, za pomocą których śmielszych
krzykaczy uwięził, a innym zagroził. Oblę-
gający jak mogli miasta oszczędzali, szcze-
gólniej od kościołów straty odwracali, przeto też lubo ~~i lubo~~
mieli mnóstwo armat, między temi wiel-
ka Świdnicka od 32. koni ciągniona i
do tego artylerya dobrze ćwiczona, jednak
w ciągu całego oblężenia w domach i
na ulicach tylko 3ch ludzi zabitych było,
to jest kowal, dziecko i żołnierz. Dnia 10º

Od pow

Września dla braku paszy wypędzono 300.
koni za bramy. W dzień S. Maurycego
uczynili oblegający powszechny attak, który
jednak odparty został. (12) Około tego czasu
wspomniany wyżej ~~znany~~ Busz opuścił miasto, i zabrał z
sobą klucze od wieży, w której radcy Głogow-
scy w liczbie 7miu zamknięci byli, a przezto
niesłychanym sposobem tych nieszczęśli-
wych o śmierć przyprawił. Okropne to
zdarzenie nie tylko w Szląsku, ale i po ca-
łej Europie rozgłoszone ~~[illegible]~~ przeciw
Janowi powszechne oburzenie i gniew zapaliło — godne
abyśmy dlań kilka słów poświęcili. Nieszczę-
śliwe te ofiary okrutnej polityki porwane
zostały do więzienia d. 8. Marca, z po-
czątku aż do świąt Wielkanocnych no-
szono im żywności z domów, ale od tego
czasu Jan obostrzył ich więzienie i mi-
mo usilnych próśb nie dozwolił im do świętych sakramentów przystępować, ani
z miasta żywności pobierać. Z początku
i to przez czas krótki kazał im dawać
żywność dwa razy, wkrótce tylko raz na
dzień. Dnia 15. Sierpnia umarł Antoni
Knappe, bez SS. Sakramentów, lubo o to
najusilniej prosił. Teraz z pozostałemi roz-
poczęto na nowo ścisłe badania, ale, gdy
z niewinnych żadnej winy jak chciano
wycisnąć nie można było, niby wymierza-
jąc im sprawiedliwość, dawano im przez
parę dni podostatkiem żywności, potem
nagle dla dokuczenia tém więcej, całkiem

im pokarm

im pokarm i napój odjęto i głodem i
pragnieniem aż do 8go Września dręczono.
Następnie, jakby dla przeciągnienia nędzy
dawano im trochę żywności co drugi i
czwarty dzień, ~~to jest 8go 10. 14.~~) Dnia 14go
Września wieczorem ~~uwolniono z więzie-~~
~~nia Mikołaja Gumeckiego~~ na usilne proś-
by pozostałym 5iu dano dwa dzbaneczki
piwa i jeden wody i po półkopy bukwie.
(——) Odtąd już im żadnego pożywienia nie
dano, na jęki i prośby dnia 17 Września do-
stali ostatni raz 10. kwart wody. Tego dnia (17)
zakończył Jan Keppel burmistrz Głogowski
swój dziennik, w którym, swoję, i swoich to-
warzyszy więzienia nędzę skreślił przerażającemi
wyrazy. Pisał go, rozrobiwszy śliną spalony
knot ze świécy zebrany w szczepcach, zakoń-
czył go słowami: głód nie tyle nam dokucza
jak pragnienie. (18.). Gdy Busz z mias-
ta uciekł i zabrał z sobą klucze od więzienia,
tych nieszczęśliwych, wśród zgiełku oblężenia zos-
tawiono swemu losowi. Wśród niesłychanych
mąk i udręczeń pasowali się czas niejaki z
śmiercią; na początku Października zakoń-
czyło życie czterech: Jan Keppel, Maciej Kel-
ner, Jan Prüfer i Kasper Schorcz: przed śmier-
cią okropnem wyciem i jękiem napróżno
wzywali litości. Dnia 7go Paźd. umarł Bernard
Dreissigmark którego Ślub napisany d. 10.
Września w Więzieniu, zachowała Historya.
Najdłużéj męczył się Mikołaj Kunzel, bo do

do d. 17. Października w tym dniu na krzyk i płacz mieszczan odbito więzienie i nieszczęśliwego wyniesiono; ale starania już były próżne. Zostali wszyscy razem pochowani na kurytarzu w Klasztorze Franciszkanów.— Aby zatrzeć ich pamięć, pod najsurowszą karą zakazano o nich mówić, nawet ich imion wspominać. Ale te rozkazy tylko chwilowe miały znaczenie. Po upadku Jana wzniesiono im pomnik z napisem: Dziennik Jana Keppel i ślub Bernarda Dreissigmark jakby jaką świętość troskliwie zachowywano i przepisywano — zaś imiona Jana i Busza jako sprawców tego okrutnego czynu z największem wstrętem i obrzydzeniem wspominano. Gdy ten okropny czyn był dokonywany, Jan nie znajdował się prawda w Głogowie, nie dał przeto, ani mógł dać do spełnienia jego wyraźnego rozkazu, słusznie więc najwięcej Busza o to obwiniać należy, za co jak zobaczymy niżej, słuszną karę poniósł, atoli i Jan, jako pierwsza przyczyna sprawca tych okrucieństw słusznie haniebnem imieniem Tyrana w pamięci ludzkiej napiętnowany został. Ale wróćmy się od tej okropnej sceny na plac boju. Jan cotylko mógł, wszystko robił ku własnej obronie. Dnia 14° Października był w Kożuchowie, a widząc niepodobieństwo obrony miasta

Od początku

Kazał je Czeskiej załodze opuścić i do zam-
ku się przenieść, która wprzódy nim to zrobiła,
~~wprzód~~ miasto zrabowała, a potem spaliła.
Kurcusz oburzony zniszczeniem rodzinnego
miasta, mocno powstaje na Jana z tego
powodu, i nazywa ten postępek bezrozum-
nym, nie zważając na to, że w sztuce
wojennej dla Ks. Xięcia zamek był pun-
ktem głównym a miasto podrzędnem i
Ks. Xiążę w tym razie postępował całkiem
podług powszechnie przyjętego w wojnie
prawidła, był więc czyn jego moralnie i
religijnie nie ludzki i barbarzyński, ale
podług sztuki wojennej nie był bezrozum-
ny - lubo rozpoczęcie wojny bez wyrachowa-
nia sił jako prowadzące za sobą próżne
zniszczenie płochością i nierozsądkiem ~~ło-~~
~~[illegible]~~ nazywać słusznie ~~należy~~ można. - W Głogowie co dzień
bardziej głód dokuczał dla zapobieżenia nę-
dzy, pozabijano pozostałe w mieście konie
a gdy i tego zasiłku brakło, dzikie żołdac-
two szukając żywności, przetrząsało komory
i składy mieszczan, przyczem często nieludz-
kie zachodziły sceny. Do głodu przyłączyła
się zaraźliwa i śmiertelna choroba. Wśród tej
nędzy i rozpaczy nieraz do dołów w tym
celu na cmentarzu xięży Franciszkanów
wykopanych jeszcze dyszące lubo bez zmy-
słów i przytomności nieszczęsnej wojny i choroby
ofiary rzucano. Mimo tego Opic de Kolo
zwykłym sobie wybiegiem, chcąc obudzić

podupadłego ducha, pod pozorem odniesionego wielkiego zwycięstwa przez Xięcia nad nieprzyjacielem, wyprawił d. 24 Października świetny obchód. Ale te sztuki i wybiegi już były zużyte, i tylko śmiech i pogardę obudziły. Gdy załodze głód coraz bardziej dokuczał, zebrała się d. 29. Października i oświadczyła w buntowniczym krzyku, że już dłużej nędzy znosić nie będzie. Teraz Xiąże Jerzy i Opiu ~~de Kolo~~ widząc niepodobieństwo utrzymania w uległości wojska, nocą uciekli z miasta. Naczelnicy zaciężnych rozpoczęli zaraz umowy względem poddania, ale ugoda odciągnęła się aż do 16. Listopada w którym Węgry miasto i zamek zajęli. Załoga miała wolność odejść swobodnie, miasto zdało się na łaskę Króla (19). Inne miasta Xięstwa poszły za przykładem stolicy: Sprotawa i Zielenice (Grünberg) ~~Zielonie~~ poddały się przy końcu Grudnia. Zamek Korzuchowski w czasie postu [illegible] Dnia 17. Lutego następnego r. Tu znajdowała się żona Jana Katarzyna Ks Opawska z dwoma jeszcze nie zamężnemi córkami, mimo usilnych próśb, aby jej tu przynajmniej mieszkać pozwolono, wypędzono ją i tylko sprzęty domowe pozwolono jej z sobą zabrać. Udała się do Ścinawy, gdzie jej matka Salomea mieszkała, ale i tu łakomstwo Króla nie dało jej żyć spokojnie, wkrótce po śmierci jej matki d. 23. Lutego 1489. i z tąd wygnaną była, a Ścinawa do Korony przyłączona. Niedługo potem

mimo

mimo odwoływać się do prawa ze strony
Katarzyny i Księcia Oleśnickiego. Stenawa z
Rudą (Rauden) dana była przez Karola
w podarunku Jerzemu Steinowi z warunkiem
zaspokojenia żony Jana i jéj siostry Księżni
w Trzebnicy. Głogów po poddaniu się otrzy-
mał przebaczenie i dawne przywileje i od-
dany został w lenność naturalnemu syno-
wi Macieja, Janowi Korwinowi. Jan wy-
gnany z Xięstwa błąkał się przez czas niejа-
ki po różnych miejscach. Naprzód udał się
do Polski, lecz tu od Króla Kazimierza a
szczególniéj od szlachty pamiętnéj na jego
rabunki w Wielkiéj Polsce tak był źle przy-
jęty iż spiesznie przeniósł się do Księstwa O-
polskiego: ale i tu nie lepszej doznał gościn-
ności. Książęta Opolscy lubo byli spólnikami
jego buntu, ani się widzieć z nim nie
chcieli. Wreszcie udał się do Glacu, ale w
podróży ~~[illegible]~~ napadnięty
większą część swoich sprzętów stracił, uciekа-
jąc, spadł z konia i tak ciężko się potłukł
iż słaby do Glacu zaniesiony długo z tego
przypadku chorował. Tu odwiedziła go
żona z córkami a niedługo i inni przy-
jaciele. Widząc wszystko stracone dla
otrzymania przynajmniej bezpieczeństwa
osoby, zrzekł się wszelkich swych praw do
Księstwa Głogowskiego, pod d. 4 Kwietnia
1489r. przez swoich delegowanych Opica
de Kolo i Ernesta Czamarę. Za co Maciéj
obiecał mu dać 40000. złotych (czerwonych) ~~[illegible]~~

ale wszystkim sobie obyczajem nie wyli-
czył ich sam, ~~[illegible]~~, ale mu je
innym wypłacić kazał, i tak Ks. ~~X~~iążęta O-
polscy, o których było dobrze wiedziano ~~[illegible]~~, że by-
li uczestnikami Jana w buncie, mieli
mu zapłacić za karę 18000. Czy Jan odebrał
tę summę całą czyli tylko jej część nie
wiadomo. (20) Inni Xiążęta za swo-
je spólnictwo z Janem II nie uszli
kary. Xiąże Henryk Glauki Ziembice stracił (Mün-
sterberg) Ks. ~~X.~~ Oleśnicki Henryk całe swe
Xięstwo odstąpić musiał i tylko mu w
dożywocie Urząd był pozostawiony ~~pozwolony~~ i dopiero przez
Władysława do dzielnic swoich powróceni
zostali. Opic de Kolo z Szląska wygnany.
Niedługo jednak musiało trwać jego wyda-
lenie, bo ~~go~~ wkrótce widzimy go Kanoni-
kiem Wrocławskim ~~i naczelnikiem [illegible]~~
~~[illegible] przeciw Biskupowi~~.
Tylko wspomniamy Busch po upad-
ku swojego Pana tułał się przez czas
niejaki od miasta do miasta, nakoniec
w Kożuchowie pojmany i od mściwych
mieszczan, który wiele od ~~[illegible]~~ Księcia ~~ucierpieli~~,
którego on był naczelnym doradcą i pil-
nym woli wykonywaczem, ucierpieli, jako główny
sprawca zamorzenia Radców Głogow-
skich śmiercią ukarany. Przy inkwi-
zycyach przyznał się, że to popełnił bez
rozkazu Xięcia.–
Tak zakończył swój zawód publiczny
Jan II ostatni z Książąt Żegańskich,

i Głogowskich z familii Piasta pochodzą-
cych. Przy większych zasobach, byłby może
w Historyi jaśniał jako wybawiciel Szląska
od obcej przemocy — mimo tego, gdyby był miał
więcej umiarkowania i łagodności w chara-
kterze, byłby przynajmniej litość nad sobą
spółczesnych i czytających obudził. Spółczes-
ni oburzeni jego dzikim okrucieństwem,
nazwali go szalonym tyranem. Potom-
ność, która czyny równie z powodów, jak
skutków i środków przedsiębranych sądzi,
niemoże go zupełnie od tych tytułów u-
wolnić. Nie odmawia mu płodnego dow-
cipu w tworzeniu wielkich planów i
wynajdowaniu środków do ich dopięcia,
Męstwa jego niezachwiała żadna prze-
ciwność. Znajomość sztuki wojskowej zje-
dnała mu szacunek pierwszych swego
wieku bohaterów: Jerzego Podziebrata i Ma-
cieja Korwina. Ale przytem jego stałość
w przedsięwziętych zamiarach przechodzi-
ła często w upór i tyranią, a tem sa-
mem szkodziła pomyślnemu skutkowi.
On jeden z tylu Xiążąt Szląskich odwa-
żył się zerwać kajdany, które Maciej je-
mu i jego Ojczyznie haniebnie narzu-
cił, a lubo opuszczony, albo raczej zdra-
dzony od wszystkich sprzymierzeńców, tak
dzielnie stawił czoło przeciwnikowi iż
ten całej swojej potęgi użyć musiał prze-
ciw jednemu mało znaczącemu Xięciu. —
Krótce bo r. 1490. d. 4. Kwietnia umarł

Maciej. Wybrany na tron Węgierski Wła-
dysław Jagiellończyk dotąd Król Czeski,
Xiążętom: ~~Münsterbergskiemu~~ Ziębickiemu i Oleśnickie-
mu przez Macieja wydarte Kraje ~~oddał~~ powrócił, na-
wet żonie Jana IIo Katarzynie oddał Ste-
nawę - ale nasz Jan II nowym porywczym
krokiem swój interes pogorszył. - Jan Albert
Jagiellończyk młodszy brat Władysława
panującego w Czechach wybrany przez
część Węgrów wziął się do broni przeciw
bratu. [Jan któregośmy widzieli wyżej
chorego w Glogau, z natury niespokojny
wyzdrowiawszy dla polepszenia swoich
interessów chwycił się jego strony i wal-
czył przeciw Władysławowi, którego gnuś-
nością gardził. Albert po dwakroć porażony
pogodził się z bratem Władysławem, ~~Wła~~ gdy się ten (na jego ko-
rzyść zrzekł ~~się~~ praw do Polski, a tymczasem
dał mu r. (1491) Xięstwa Opawskie i Głogowskie
jako lenność Czeską, albowiem Jan Korwin wi-
dząc sobie nieprzychylnych Szlązaków oddał
je Władysławowi za dobra w Węgrzech i Wielko-
rządztwo Bośnii. (21) Odrzucony nasz Jan od
Króla, żył czas niejaki w Krośnieńskim u
Szlachty, potem ~~udał się~~ po[illegible]ał do Xiążąt Sas-
kich swoich krewnych, żądając od nich aby
się za nim wstawili u Króla Czeskiego, ale
ci dawszy mu mało wsparcie pożegnali go.
Następnie udał się ~~[illegible]~~ do Polski i tam na sejm
wytoczył skargę przeciw Xiążętom Opolskim
zapewne o owe 18000 ₰. które mu Maciej u nich
za Xięstwo Głogowskie przeznaczył, lecz i tu nic nie
~~zyskał~~ wskórał. Nakoniec znalazł uprzejmy przytu-
łek u Elektora

przytułek u Elektora Brandeburskiego
z którym dawniej zaciętą wojnę prowa
dził, ten szlachetny xiążę przeznaczył
naszemu Janowi na mieszkanie Frank
fort nad Odrą, vulgo Frankfurt, którego
przedmieścia Jan przed niewielą laty
niszczył i palił. Wszystko to stać się mu-
siało przed r. 1498. niżeli w r. 1499. jak
Mikłas twierdzi, bo już z r. 1498. z 22.
Stycznia znajduje się Dyplomata Jana
nadany miastu Wołowie (Wohlau), do którego po
siadania jak przeszedł zaraz powie-
my. W r. 1492. umarł Konrad VIII xiążę
Oleśnicki, który dwa lata rządził tą reszt
ką swej dzielnicy przez Macieja prywa-
tnym nie rozprzedanej ⟵⟶. Po jego
śmierci Władysław Król tę resztę, do któ
rej Wołów należał, wcielił do Korony
a w r. 1495. pomieniał ją z Xięciem
Henrykiem ~~Münsterbergskim~~ [Ziembickim] za jego
majętności Ojcowską Podziebrad, a ten
ustąpił ich swojemu teściowi. Którego
roku Jan II przyszedł do posiadania
Wołowa i Winzig nie pewno, równie i
to jest wątpliwą rzeczą, czyli je jedynie
z łaski swego zięcia posiadał, bo w tes-
tamencie Jan wspomina, że je miał
zapisane przez Konrada VIII swego Krew
nego. (22). Cała więc powieść o jego
wielkim ubóstwie w starości, niektórych
Historyków, całkiem jest bezzasadna.—

(NB od początku)

Z tego Dziedzictwa nasz Jan miał do-
stateczne dochody, nietylko na utrzyma-
nie, ale nawet nowe budowle rozpocząć.
Ciągle miał wesoły humor, bawił się
z mieszczanami poufale, nawet za-
pisał się do towarzystwa strzeleckiego
w Wołowie. Dowcipne jego odpowiedzi,
które kroniki zachowały na dowód jego
trafności więcej pokazują wesołości niż
smaku w owym wieku. W r. 1500. dla
zaspokojenia wyrzutów sumienia, od-
był podróż do Rzymu na jubileusz.
Papież dowiedziawszy się o bytności
Xięcia Niemieckiego w swej stolicy dla
okazania mu swego szacunku ofiaro-
wał mu audyencyą i pozwolił mu
ucałować swe S. stopy. ale Jan po-
dziękował za tę łaskę, dając za po-
wód:, że się musi śpieszyć do Domu
dla ważnych interessów. Może też
i obawiał się, aby po wykryciu, kto
on był, nie został za dawne nieposłu-
szeństwo i nieszanowanie Bullów Papies-
kich do odpowiedzialności pociągnięty.
W ostatnich latach swego życia chwy-
cił się robienia złota. Gdy uczuł zbli-
żający się koniec życia, tak mocno
żałował swoich dawnych postępków,
iż go prawie za świętego jeszcze za
życia poczytano. Ostatnią z jego czyn-
ności znanych, jest podpisanie wraz
z innymi Xiążętami Artykułów Ko-
łowrata zapewniających swobody Xią-

Xiążąt i Stanów Szląskich r. 1504. W krótce potem umarł 1504 r. 22. Wrześ-nia mając lat 69. miesięcy 3 dni 6. Pochowany w farnym Kościele w Wołowie przed Wielkim Ołtarzem, jak to dotąd leżący Kamień zaświadcza. (23)

Tak skończył swoje niespokojne życie Jan II naprzód Xiążę Przewozu (~~Przybusza~~) potem Żeganu, dalej Wielkiego Głogowa nakoniec Wołowa i Winzigu. Zbieg okoliczności był powodem, iż mu dwie niesłychane ~~winy~~ zbrodnie przypisano, to jest zagłodzenie brata i radców Głogowskich, a to mniemanie miało nie mały wpływ na zniweczenie wszystkich jego dalszych zamiarów. Z pewnością nie można mu przypisać zabójstwa brata, jak widzieliśmy wyżej, a od winy zagłodzenia Radców Głogowskich już go pocześci nawet spółcześni uwalniają i całą zbrodnię przypisują jego ulubieńcowi Buszowi, Jednak słuszna~~jący~~ w sądzeniu potomności lubo mu obu tych występków wprost nieprzypisze, zawsze go za ich sprawcę ~~dalszego~~ uważać będzie – a kładąc na wagę sprawiedliwą jego zdolności z dzikością i porywczością, dowcip z płaskością przechodzącą w grubiaństwo, powie że Jan II przy lepszej Edukacyi i większych zasobach byłby się może stał ~~z~~ chlubą swojej Ojczyzny.—

Do tego przydać należy, że lubił

nauki i sam w nich podług swego
wieku, celował. ((24)) Żona jego
Katarzyna z Opawy, która tyle
nieszczęść z powodu męża ucierpia-
ła, ostatnie dni życia spędziła we
Wrocławiu, umarła r. 1505. d. 14. Kwiet-
nia pochowana w Trzebnickim Klasz-
torze na Kurytarzu. ((25.)). Z trzech
córek jego zaślubionych Xiążętom (~~Mün~~ Zumbulem
~~[illegible]~~ Salomea i Jadwiga umar-
ły bezdzietne. Anna została matką
licznej familii, bo z 11. osób złożonej.
Małgorzata poszła za jakiegoś pana
węgierskiego Banfi, a Barbara zos-
tała zakonnicą i była Xienią (Ks) w
Strzeli (Strelen). ((26)).—

Jan II, osiągnąwszy niespodzianym sposobem Dzie-
Wdowy po [illegible] aby przy nim nad [illegible]
dzictwo swoich przodków III
swej familii zatrzymać uczkał innych podanych bez litości
[illegible], stąd rozmaitemi pozorami, zmuszał ich
do składania znacznych summ, to na zapłacenie Głogowa podczas wojny zaciągniętych
[illegible]
jużto na obwarowanie Głogowa i innych
miast, już to na uzbrojenie i utrzymanie wojska
które w znacznej ilości ciągle utrzymywał. – Wszystko to samo czynił na mniejszą skalę
w dwoim małym dzierżawie
[illegible] wkrót Maciej w całej prowincji
[illegible] – Szczególniej los tragiczny znamienitej
familii Zabeltitzów która nad
Odrą piękna hrabstwa Syców i Kantopu
posiadała, wielce wszystkich uderzył. Dwaj
starsi bracia Bruno i Kasper zostali 21 Paź-
dzier 1481 w Głogowie przyaresztowani a trzeci
Krzysztof w Sycowie (Wartenberga) niespo-
dzianie napadnięty pojmany i do Kożuchowa uwięzio-
ny. Obwiniono ich o tajne bawienie się
rozbojem i bez dostatecznych dowodów dwaj starsi we dwa dni po przy-
aresztowaniu o północy w więzieniu ścięci
zostali a najmłodszy w więzieniu umorzo-
ny. – Ta surowa kara była w owych czasach
zwyczajna na rozbójników, atoli chociaż dla-
tego ogłosił że w zamkach ukaranych Zabelti[illegible] nagromadzone łupiestwem
ców rozmaite zdobycze
i rozmaita morderna broń znalezione
zostały, jednak powszechnie te oskarżenia mia-
no albo za przesadzone albo za całkiem zmy-
ślone. A ukarania Zabeltitzów przypisa-
no zbrodniczemu łakomstwu księcia który
zaraz cały ich majątek zabrał, a ich lenna
na składkę do przysięgi sobie na wierność
zmusił.

Mimo tej dzikości i gwałtownego charakteru (wyznać musi historya) Jan II był jeden z Piastów Szląskich sam zdolny stawić czoło Maciejowi, przed jego przemocą wszystko drżało – Bolesław ... po jego śmierci xięstwo Głogowskie ... dziedzina miało się dostać ... Królowi, i aby to zniweczyć postanowił ... z Szląska wypędzić. Gwałty Węgierskie nie miały ... ani miary ani końca, obudziły powszechną niechęć z której Jan postanowił korzystać. Podmówiony od X. Oleśnickiego Konrada * uczynił z nim i XX Opolskimi Janem i Mikołajem, który zdradziecko Króla pod pozorem związku z Polską ... byli poimani nie wprzód aż złożyli 40 000 ... otrzymali wolność ... na wygnanie ... ny xiążęce ... rady Opitz de Kolo, ... swego przebiegłego i wiernego sekretarza ... wszelkich ... dobre wrażenie że ponurzeni ... duszą i sercem ... Króla, zbójeczni jego potęgi ... pokątnie przeklinali go nie zbrojni przeciw niemu otwarcie wystąpić zdolni zaczął myśleć o przygotowaniu sobie obcej a silnej pomocy. Najstosowniejszym był Władysław Król Czeski, który po śmierci Macieja miał prawo do Szląska ale obojętność jego charakteru nie wielkie czyniła nadzieje. Zwrotny Opitz de Kolo wiedział że mężny Henryk podczaszy X. Münsterberski (ambitny) i ... (Głos majacy z u Władysława i Czechów wielkie wzięcie i osobistych krzywd od Macieja doznał postanowił go własnem interesem do tego przyciągnąć

przedsięwzięcia pociągnęło. Wyswatał trzy
córki Jana II to jest Salomeę, Jadwigę
i Annę za trzech synów Henryka to jest
Alberta Jerzego i Karola, i dla nich wy-
posagu księstwo Głogowskie w umowie ślubnej przeznaczone
— Wesele odbyło się wiosną
1488 r. w Styczniu. W czasie tej uroczystości
Jan II zgromadził, przy czym stanom księstwa i mieszczanom Głogowa
przedstawił swoje od wieczna prawa do Księstwa i niepodzielność
Głogowskiego, Maciej który
to dziedzictwo jego familii wydrzeć
postanowił, potem żądał aby zięciom jako prawnym dziedzicom warunkowo
na przypadek jego śmierci hołd zaprzysię-
gli. Równie szlachta jako i mieszczanie
nie wymówili się od tego świeżo wykonanego
królowi, i bojaźnią jego zemsty, który by przychylny

Jan nie miał jeszcze dostatecznych
środków pod ręką którymi by mógł zmu-
sić do wypełnienia swej woli, opornej szlach-
ty za której przykładem i mieszczanie po-
stępować przyrzekli. Ułagodził trochę gniew
Księcia burmistrz Głogowski Jan Köppet,
obiecując zwolna mieszczan do jego zamia-
rów pociągnąć. Krok ten jakkolwiek bez
skutku był już w pewnym względzie wypowiedzeniem
wojny Maciejowi. Wiedział to dobrze Jan, prze-
to wyprawił swoje żonę z młodszemi cór-
kami do Świebodzina, i śpiesznie zaczął się
gotować do wojny — Książę Fryderyk I. Li-
gnicki, Biskup Wrocławski i Naczelnik
Szlązka Jerzy Stein (Stenius) starali się Jana z kro-
lem pogodzić, ale ten zaufany w posiłku Czeskie
które mu rzesz Jerzy obiecał przyprowadzić, tudzież
obiecaną tajnie pomoc od innych książąt, odrzucił
ich dobre chęci i stracił porę uratowania się —
Oddział Czechów 1500 ludzi liczący posunął się na po-

Schickfus. X II [illegible] p 203

podobny król nieochybnie ściągnął.

Stosownie do umowy z zięciami.

na początku ~~Stycznia~~ Lutego aż do Schönau ale

tu od dziecia Lignickiego i Ulryka Gotsch ~~[illegible]~~ zaskoczony

~~ny~~ i do powrotu do Czech zmuszony został

tylko samemu dziecu Jerzemu z 45 koni do

Czech wrócić pozwolono. – Xiążęta Opol-

scy ~~wezwany~~ przestraszeni o pomoc ~~przestraszeni~~ ~~tą~~

tą pewnego nieporozumieniami i groź-

mi rozkazami Króla, ~~z wyjątkiem ani [illegible]~~

~~sześć nie chcieli o żadnego księżątku~~ za

ki do uczynionego związku i żadnej po-

mocy ~~niedali~~ mimo wezwań i przez Jana

nie przysłali. – To wszystko nie odstra-

szyło Jana od raz uczynionego Króla ~~[illegible]~~ gubernatora szlązkiego

Powtórnie wezwanie Xiążąt do połącze-

Odrzucał i całemi ~~siłami~~ do i wszyst-

~~Około 8 Marca [illegible]~~

do oporu gotował. Gdy koło 8 Marca z Czeskiej ~~[illegible]~~

~~mógł [illegible]~~ ~~cicki, znalazłszy~~ przechód ~~przez Saxonię~~

wyprawił 1000 ludzi znalazłszy przejście przez Saxonię

~~na pomoc [illegible]~~

przybyły do Jana ~~nie przybyły~~ – Ta pomoc ~~[illegible]~~ jaka-

kolwiek mała do zapewnienia pomyśl-

nego Królowi skutku, była jednak-

dostateczną do utrzymania ~~[illegible]~~ Głog-

wian w posłuszeństwie. Na utrzymanie

tego wojska, zmusił swoję szlachtę do skła-

~~[illegible]~~ w ten sposób iż każdy uważałem

który był ~~obowiązany~~ ~~[illegible]~~ stawiał

jednego konnego do wojny, musiał

~~dawać na~~ dwoich piszych opłatę ~~składać~~ i

pewną ilość żywności. – Dotąd Jan

postępował z pewnem umiarkowaniem

ale teraz mając dostateczne siły ~~do~~ gwał-

towniej działać zaczął. Na wieść że

Maciej przeciw niemu wojsko wypra-

wił, zgromadził lud Głogowski na sejmik i oświad-

czył w gwałtownej mowie iż Majestat ~~obrażał [illegible]~~ zdradził

zdradził i oskarżeniem swoim przed Królem
przyczynił się do jego straty i zguby wojnę. Nie
czekając potomaczenia kazał wszyst-
kich rajców wraz z ławnikami i cechmistrza-
mi wtrącić do wieży, miastu odjął wszy-
stkie przywileje a jego dochody i dobra za swoje
ogłosił. Dla drugiego zaś wybrał nowych rajców
z ciemniejszego i bezbożne-
go gminu, jak mówi Kurnatowski, który na żądanie księcia
nie tylko hołd jego synom złożył ale mu nawet
wszystkie dobra i dochody miasta na własność odstąpili.
Przy tej okoliczności
nie którzy historycy podają iż gdy budnemu
urząd Bormistra ofiarował
garbarzowi a ten od tego
wymawiał się niezdolnością, Jan
z uniesieniem zawołał: "takich mi
gapiów potrzeba przecież tych tylko
mnie za mądre." Ławnicy i Cechmistrze
po kilku dniach aresztu otrzymali wol-
ność ale radcy zostali zamknięci w wieży
Zamkowej, a w ich liczbie znajdował się
dawny Jana faworyt bormistrz Jan
Köppel, który że nie mógł dotrzymać
danej nie bacznie obietnicy skłonienia mieszczan do woli księcia nie ubłagany
gniew jego na siebie ściągnął. Klucze od
bram miasta zostały teraz oddane na
dzielnikowi najemnych Czechów i mieszcza-
nie zostali zmuszeni uzbroić się do obrony miasta.
Ósmego Kwietnia uczynił książę za-
miastem przegląd, z czego
się okazało iż uzbrojeni mieszczanie
niezmiernie liczbą Czechów przewyższali ale im
za to ustępowali w zręczności i ozdo-
bie broni. — Kazał klasztor Ber

Bernardynów, (który księżna Anna z Łyckiej nad brzegami Odry wystawiła tuż przy zamku) zbur... a Kollegiatę kosztem kanoników nabro...

Tymczasem Maciej, który dobrze przewidywał niebezpieczeństwo jakie się mogło z tego buntu rozszerzonego dalej rozwinąć, wyprawił część swego sławnego półku czarnym zwanego pod doświadczonym Tettauerem, z surowem rozkazem aby książęta Śląscy połączyli zaraz swoje pocz... a Wrocławianki i inne miasta aby swoich ... mały i potrzebnej amunicyi dostarczyli. Przybycie Węgrów, potajemnie sprzyjającym Janowi odebrało album odwagę, Władysław Czeski, już to dla braku pieniędzy, i naturalnej gnuśności charakteru, już to nauczony doświadczeniem jak niebezpieczną było rzeczą zaczepiać Macieja, mimo próśb usilnych nie dał pomocy Janowi. W powtórce Kwietnia już wojsko Węgierskie połączone z Śląskiem stało pod Ścinawą. Sam Jan gotujące się do obrony miasta przedmieścia około bramy Brustawskiej (Brustaisch) spalił, wszystkie drzewa wkoło miasta wycięte. Każdej części żołnierze, napojeni ... przy tej okoliczności zrabowali kościół Kanoników Krzyżaków (Kreutzherren) a z całym tryumfem ubrani w kościelne szaty, posuwając pogańskie rzeczy świętych do ... nosili obrazy świętych po ulicach i rynku śpiewając pieśni pijackie i bezecne potrzebując... Książęta Śląscy starali się jeszcze wszelkiemi sposobami pogodzić Jana z Królem, dla ich nalegania

pomocy patrząc nato obojętnie. Chociaż już wszystko okazywało niechybną ... Książ...

na ich naleganie uczyniono zjazd we wsi ~~w~~ Hochkirch dwie mile od Głogowa, na tym zgromadzeniu Tettauer, Jerzy Stein teraz już naczelnik całego Szląska, jako też posłowie zmiast Wrocławia ~~Swidnicy~~ Swidnicy Jaworu i Strzygawy wszelkiemi sposobami namawiali Jana do przeproszenia Króla. Tettauer zaręczał imieniem Królewskim nie tylko przebaczenie zupełne lecz nawet przywrócenie dziedzictwa, byle się z nim sam do ~~Krol~~ osobiście do Wyzier dla wytłomaczenia i przeproszenia Macieja udał. Ale Jan nauczony doświadczeniem jak ~~tym~~ dobrotliwym Króla obietnicom nie dowierzał, na koniec po dobrym obiedzie rozochocony winem przerwał te namowy szrubaszno dowcipną odpowiedzią — kiła pijawszy się po kieliszku rzekł: „Mości panowie! Tak wielkie trudy nie na moje stare i już niesposobne do tak wielkiej mordy!" a do pędniającej grubijaństwa odjął z sukni pote dla pokazania że prawdę mówi (przyp. do Luca Kl Pr 137 p 348) ~~te namowy~~ ~~Kiedy~~ ~~nie na moje stare~~ ~~Tak wielkiej podróży trudy~~ — Na drugi dzień d. 9 Maja Tettauer a z nim wszystkie Stany Szląska posłały Janowi urzędowe wypowiedzenie wojny.* Nieszczęśliwem zdarzeniem umarł tego samego dnia Fryderyk I. Legnicki, którego cnota, rozsądek i wymowa, możeby w tej okoliczności jak się wszyscy spodziewali była jeszcze od ostateczności rzeczy wstrzymała. Wojsko Królewskie podstąpiło d. 12 Maja pod Głogów, dniem wprzódy Jan resztę pozostałych przedmieści z Kościołami, Młynami, Szpitalami i Folwarkami tudzież pobliskie spalił. Z początku Tettauer ograniczył swoje ~~miasta~~ oblężenie na zamknięciu miasta udając że to czyni ~~pozorem~~, aby dać Janowi sposobność do upamiętania się, w rzeczywistości zaś, ~~aby~~ ~~się~~ czekał na ~~obiecane~~ nowe z Węgier posiłki gdyż zgromadzone nie zdawały mu się dostateczne do działania ~~zaczepnego~~.

Jan korzystał z tej zwłoki, czynił częste wycieczki na przyległe okolice i z licznemi łodami i znacznemi zapasami żywności powracał do miasta. Dla zapobieżenia wszelkiemu zgiełkowi, zakazał dzwonić po kościołach, a nawet u Zygarów polecił zastawić dzwony. Siódmego Czerwca, nadeszło 4000 węgrów, a teraz od strony Kollegiaty zamknięto miasto bateryami. Janowi Odząc że mu było niepodobno ubronić Kollegiaty, kazał ją d. 12 Czerwca zapalić, a wśród tego zgiełku tak dzielnie uderzył na nieprzyjaciół niczego się niespodziewających, iż im zabrał jedną Wrocławską i jedną Budyszeńską Armatę i dopiero gdy Pettauer całe wojsko po niemu zgromadził z pola ustąpił i wrócił przez płomienie palącej się Kollegiaty do Miasta. — Dwa dni potem zgromadził wszystkich mieszczan i żołnierzy i oświadczył im, iż na czas niejaki opuści Głogów, dla przeprowadzenia odsieczy z którą mu Zięciowie pospieszają, a tym czasem Jerzemu Sambickiemu (Münsterbergskiemu) oddał naczelnictwo nad wojskiem, i sam zaraz w nocy d. 14. Czerwca z miasta wyszedł. Zostawiony tajny jego radca Opic de Kolo dla utrzymania mieszczan w posłuszeństwie, których zgoda zaczęła do zuchwalstwa ośmielać (zgodnie swojego obowiązku dopełniał, na przemiany to dobroci to gwałtu to podstępu używając. Raz pod pozorem odniesionych zwycięstw

przez xięcia odprawiał uroczyste nabożeństwa lub wesołe uroczystości
znowu, przedstawiał mieszczanom nastroyonych posłańców z pomy-
ślnemi doniesieniami, inną razą
kazał na rynku i placach publicznych rozbijać namioty dla wojska mającego
przybyć na odsiecz, przytem
dla zapobieżenia pożarom zmusił mieszczan
do zrucenia dachów, słowem
wszystko co tylko mogło bydź ku obronie
z największym gorliwością wykonywał.

Tym czasem Jan co mógł to czynił, nie
przyjaciół częstemi napadami szarpał, obleżo-
nym posiłki w ludziach amunicyi i żywno-
ści nadsyłał. Nakoniec rycerzowie ze-
brali na jego pomoc znaczny oddział żoł-
nierzów powyższej części Czeskich, i tych
przez X. Świdnickie gdzie ciągle Czechom
przyjazno przeprowadzili; Lecz w tym sa-
mym czasie Maciej który znając Jana przedsiębiorczy i odważny
umysł pilniejszą uwagę na niego zwrócił
nowe posiłki pod dowództwem Barona
Morawskiego Jana Haugwitz do Szlą-
ska wysłał. Ten w tym czas na zgubę
Jana przybył, wzmocniony oddziałem ar-
mii oblegającej Głogów, tudzież Szlachty
xięstwa Lignickiego, która do broni przez
naczelnika Henryka Zedlic powołana po-
spieszył d. 28 Lipca przeciw nadchodzącym
Czechom, ci liczbą byli wyżsi
ale lekko uzbrojeni ognia armii królewskiej dobrze uzbrojonej znieść nie
mogli i nie stoczywszy bitwy w najwię-
kszym nieładzie z placu uciekli i więcej
zbiegostwem niż mieczem nieprzyjaciół
zmniejszeni schronili się do Szprotawy
gdzie na nich Jan czekał z oddziałem, który dało

załogom zamkow Szwidnica Konichowa Hein-
zendorfu po trosze ludu używszy uformował
z tem wojskiem jakokolwiek zmniejszonym
Jan postanowił iść na odsiecz Głogowa, ale
gdy na tę wieść ~~a walec~~ większa część za-
ciężnych (raczej do rabunku niż porządnej bitwy gotowa) rozbiegła się z zamkami musiał
zamiaru, E ~~Dalej tylko a zmuda~~ i dalej tylko wojnę do-
rywczą i napastniczą ~~rabunek~~ prowadził ~~a wzmocnił~~
~~załogi zamkowe wzmocnił~~ - Hangwic zaś
potykał się z Tettauerem
Wieść o zniszczeniu odsieczy wkrotce się
po Głogowie rozeszła, a naczelnicy już
swojemi podstępnemi wieściami i ~~zapewnieniami~~ wiary nie zna-
dowali. Dla zachęcenia żołdactwa do
wytrzymałości, pozwolił sin Opic i Zyg-
ze Jerzy zrabować domy obywateli kto-
rzy z miasta umkając oblężenia opu-
ścili. Mieszczanie udręczeni głodem zaczynali się coraz mo-
cniej oburzać ~~...~~, (aby ich ułagodzić) Jan przysłał swojego (powiernika) Bu-
sza aby ich zachęcał do wytrwałości
~~ale do 4 dni przez 6 tygodni~~, ale temu
do 4 września z wielkim krzykiem odpo-
wiedziano że ani dnia dłużej wytrzymywać nie będą krzy-
~~cz~~czy atoli zamilkli gdy w tym pra-
wie czasie 400 żołnierzy ~~wojska~~ przybyło na
odsiecz w posiłku ~~...~~, za pomocą których śmielszych
krzykaczy uwięził ~~a~~ a innym za-
groził. Oblegający jak mogli miasto szko-
dzili, szczególniej od kościołów strzały
odwracali a lubo ~~...~~ mieli ~~liczną artylerię~~
mnostwo armat między tem wielka od
Świdnicka od 32 koni ciągniona i do tego
artylerya dobrze ćwiczona jednak wcią-
gu całego oblężenia ~~tylko~~ w domach i na
ulicach tylko 3 ludzi zabitych było, to jest
kowal dziecko i żołnierz. Dnia 10
września

E pozostałą resztą armii zamki wzmocniwszy i dalej tylko

rozproszywszy Czechów

?

Dnia 10 września dla braku paszy wypędzono 300 koni za bramy. W dzień S. Maurycego uczynieli oblegający powszechny atak który jednak odparty został. — Około tego czasu znany Busz opuścił miasto, i zabrał z sobą klucze do wieży w której radcy Głogowscy zamknięci byli a przez to niesłychanym sposobem tych nieszczęśliwych o śmierć przyprawił. Okropne zdarzenie to nie tylko w Szląsku ale i po całej Europie rozgłoszone powszechne Janowi oburzenie i gniew zapaliło — godne abyśmy dla kilka słów poświęcili.

Nieszczęśliwe te ofiary okrutnej polityki porwane zostały do więzienia d. 8. Marca, z początku aż do Świąt wielkanocnych noszono im żywność z domów, ale od tego czasu Jan obostrzył ich więzienie, i mimo usilnych próśb nie dozwolił im ani do Świętych sakramentów przystępować, ani z miasta żywności pobierać. Z początku pobierali żywność od stróża, ale przez czas krótki kazał im dawać żywności dwa razy, wkrótce tylko raz na dzień. — Dnia 15 kwiet. umarł Antoni Knappe bez S. sakramentów lubo o to najusilniej prosił. — Teraz z pozostałemi rozpoczęto na nowo ściste badania, ale gdy z uwięzionych żadnej winy jak chciano wyjaśnić nie można było, niby wymierzając im sprawiedliwość dawano im przez parę dni żywności z podostatkiem, potem nagle dla dokuczenia tym więcej całkiem im pokarm i napój odjęto i głodem i pragnieniem aż do 8 września dręczono, następnie dla słabych przeciągnięcia nędzy dawano im trochę żywności co drugi i czwarty dzień (to jest 8, 10, 14). Dnia 14 wrześ. wieczorem uwolniono z więzienia.

Mikołaj

Mikołaja Guncelt, a na usilne prozby pozostałym 3 dano dwa dzbanuszki piwa i jeden wody, i pº połłopy bulwić ( ) Boża już im żadnego pożywienia niedano, na jęki i prozby od 17 wrzes dostali ostatni raz 10 kwart wody — Tego dnia (17) zakonczył Jan Keppel burmistrz Głogow-ski, ~~wszystko~~ swoje ~~list~~ ~~czyli~~ dziennik w którym ~~malowaś~~ swoje i swoich towarzyszy niedolę skreślił ~~przepastniemi~~ zyskanemi ~~kropli~~ Pisał go ~~swoje~~ ~~i swoich towarzyszów~~, rozrobiwszy śliną spalony knot ze świecy zebrany w rękach, zakonczył go ~~słowami~~ głód nie tyle nam dokucza jak pragnienie. — ( )

Klose Br 137 B^d
Worbs Neu Arch II p 171 dz XXVII

Busz nazywa ny przez Klose że wszystko spalone i 2 płomieni i klasztor Klose, zrobił No me p 356

Gdy Busz ~~tam~~ z miasta uciekł i zabrał z sobą, która z tych nieszczęśliwych (owo) do wyzwolenia szczęśliwszego przeznaczono swemu losowi. ~~Memo tego~~ ~~doczekali czyli~~ Wśród niesłychanych mąk i udręczeń pasowali się czas niejaki z śmiercią ~~dożyli do października~~ na początku października zakonczyło życie czterech Jan Keppel. Maciej Keller Jan Strifer i Kasper Scherer przed śmiercią okropnym wyciem i jękiem na próżno wzywali litości — D 7 umarł Bernard Dreissigmark którego ślub napisany d 10 wrzes w więzieniu zachowała historya. Najdłużej wyżył się Mikołaj Kunzel bo do d 17 paźdz w tym dniu na krzyk i płacz mieszczan odbito więzienie i nieszczęśliwego wyniesiono ale już były próżne ~~bo~~ Zostali wszyscy razem pochowani na Kurytarzu w klasztorze Franciszkanów (Schwarzen Mönche) — Aby zatrzeć ich pamięć

cf Klose 137 p 356

pod najsurowszą karą zakazano o nich mo
wić nawet ich imion wspominać. Ale te
rozkazy tylko chwilowe miały znaczenie ~~ima mage~~
Po upadku Jana wzniesiono im pom
nik z napisem. Dziennik Jana Keppel
i ślub Bernarda Dreissigmark jakby
jako świętość ~~osobliwość~~ ~~z~~ troskliwie zachowywano i przepisywa
no ~~a pan~~ i wszędzie z największym
wstrętem ~~imię Jana~~ i obrzydzeniem
mordu Jana i Bussa sprawców tego czynu wspominano. ~~Jan~~
~~prawda~~ Gdy ten okropny czyn był do
konywany Jan nie znajdował się prawda
w Głogowie, nie dał przeto ~~ani mogł~~ ~~ani nawet~~ do spełnienia je
go wyraźnego ~~nie dał~~ rozkazu ~~mysł~~ ~~r~~ słusznie więc najwięcej
~~tego~~ Bussa oto obwiniać należy żało
jak zobaczemy niżej słuszną karę po
niesie, atoli ~~i~~ Jan jako dalszy sprawca
licznych ~~tyranii~~ okrucieństw słusznie
haniebnem imieniem Tyranna wpa
niej ludzkiej napiętnowany został.
~~Ale~~ || Ale zwrócmy się od tej okropnej sceny na plac boju
Jan tym co tylko mógł ~~tylko to~~ wszystko ~~ale~~ ~~o~~ był
ku własnej obronie. d 14. Kw. był w Korneuko
wie (Freystadt.) a widząc niepodobieństwo
obrony miasta kazał je czemprędzej żołdactwu
opuścić i ~~sam~~ do zamku się przenieść, kto
ra nim to zrobiła ~~wsz~~ wprzód miasto
zrabowała a potem spaliła. Kurcusz oburzony
zniszczeniem pięknego miasta
mocno powstaje na Jana ~~tra~~
~~znisz~~ z tego powodu ~~zniszczenia tego mia~~ a
~~sto~~ ~~swojej~~ ~~Ojczyzny~~ nazywając ~~ten~~ ten postępek bezrozum
nem nie zważając
na to że wszelkie ~~wszystkie~~ wojenne dla księcia
Zamek był punktem głównym a miasto
podrzędnem i książę w tym razie postępo
wał całkiem podług

chowania się jako prowadzące za sobą przez zniszczenie płochości i nierozsądkiem ~~cechowe~~ piętnować słusznie należy

d. 24 paźdz.

?

podług powszechnie przyjętego w wojnie pra
widła (moralnie religijnie?) był wtedy czyn jego nieludzki i barba
rzyński ale podług sztuki ~~wojennej nieg~~ był bezrozumny lubo rozpoczęcie wojny bez wyp[illegible]
W Głogowie co dzień ~~gł~~ bardziej głód dokuczał
dla zapobieżenia nędzy pozabijano pozostałe w mie
ście konie a gdy i tego zasiłku brakło, dzikie
żołdactwo szukając ~~[illegible]~~ żywności przetrząsało komory i składy mieszczan
przy czem często nieludzkie zachodziły sceny. Do
głodu przyłączyła się zaraźliwa i śmiertel
na choroba. Wśród tej nędzy i rozpaczy
~~rzucano~~ ~~razem~~ naraz do dołów wszystkich na cmentarzu Szary
Franciszkanów (Schwarzer Mönche) wykopanych
jeszcze dyszące lubo bez zmysłów i przytom
ności nieszczęsnej wojny ofiary wrzucano. Mimo
tego Opiz de Kolo zwykłem sobie wybie
giem, chcąc obudzić podupadłego ducha
~~kazał~~ pod pozorem ~~we~~ odniesionego wiel
kiego zwycięztwa przez księcia nad nieprzyjacielem
~~przez wojciechie Jrner załogę~~ wyprawić
świetny obchód. Ale te sztuki już były ~~tu~~
zużyte i wybiegi tylko smutek ~~i pogardę~~ obudziły
~~[illegible]~~, Gdy zatem głód co raz bardziej
dokuczał, zebrała się d. 29 paźd. i oświadczy
ła zbuntowniczym krzykiem że już dłu
żej nędzy znosić nie będzie. Teraz Książę
Jerzy i Opiz de Kolo widząc niepodobieństwo
utrzymania w uległości wojska, nocą uciekli
z miasta. Naczelnicy zaciężnych rozpocz
li zaraz umowy względem poddania, ale ugo
da odciągła się aż do 16 Listop. w którym Wę
grzy miasto i Zamek zajęli. Załoga mia
ła wolność odejść swobodnie ~~wolno~~ miasto zdało się
na łaskę Króla. Inne miasta Księstwa
poszły ~~[illegible]~~ za przykładem stolicy: Szprotawa
i Grünberg (Zielenice) poddały się przy końcu
Grudnia, Zamek Kożuchowski w czasie postu (Fa
~~adwentego czy wiel post~~ Fastenzeit?) Świebodz? d. 17 Lutego

15

Świbuz 17 Lutego następnego r. 1488 Tu znajdo
wała się żona Jana Katarzyna z Opawska z dwoma
jeszcze nie zamężnemi córkami, mimo usil
nych próźb aby jej tu przynajmniej mieszkać
pozwolono wypędzono ją i tylko sprzęty domo-
we pozwolono jej z sobą zabrać.
Udała się do Stenawy gdzie jej matka Salomea
mieszkała, ale i tu łakomstwo Króla nie dało
jej żyć spokojnie, w krótce po śmier
ci jej matki d. 23. Lutego 1489. ztąd wygnana była
a Stenawa do korony przyłączona, niedługo potem
mimo odwoływań się do prawa ze strony Katarzyny i Oleśnickiego — Stenawa
dana była przez Króla z Rudą (Rauden) w podarunku Jerzemu Stein owi
z warunkiem zaspokojenia żony Jana i jej siostry Anny Trzebnicy.
Głogów po poddaniu się otrzymał przebaczenie
i dawne przywileje i oddany został w lenność naturalnemu
synowi Macieja Janowi Korwinowi — Jan wy
gnany z dzierżawa błąkał się przez czas
niejaki po różnych miejscach. Naprzód
udał się do Polski, lecz tu od króla Kazimierza
szczególniej od szlachty w Wielkiej Polsce pamiętnej na jego rabunki tak był
źle przyjęty że spiesznie przeniósł się do dzierżawa Opol
skiego. ale i tu nie lepszego doznał gościnności
Xiążęta Opolscy lubo byli spólnikami je
go buntu ani się widzieć z nim nie
chcieli. Nareszcie udał się do Glacu ale w po
drozy od biskupich drabantów
napadnięty większą części swoich sprzętów
stracił, a uciekając spadł z konia
tak ciężko się potłukł że słaby do Glacu zanie
siony długo z tego przy
padku chorował. Tu
odwiedziła go żona z córkami a niedługo i inni
przyjaciele. Widząc wszystko stracone dla
otrzymania przynajmniej bezpieczeństwa osoby swojej

zrzekł się wszelkich swych praw do księstwa Głogowskiego ~~przez~~ pod d. 4 Kwiet 1459 r. przez swoich delegowanych Ojca Kolo i Ernesta (Tschammer Czammer) Za co Maciej obiecał mu dać 46,000 złotych (czerwonych) ale zwyczajem sobie obyczajem nie wyliczył ich ~~sam~~ sam ze szkatuły ale mu je ~~do~~ innych wypłacić kazał, stąd księżęta Opolscy o których wiedziano dobrze że byli wierzycielami Jana w kuncie mieli mu zapłacić za kare 18.000. — Czy Jan odebrał całą czyli tylko część jej ~~[illegible]~~ nie wiadomo.

Schickfuss II. 220 sq

Worbs Sag p 144.
~~Stellbeter~~
Sommersb. I p 1056.

Inni księżęta za swoje spólnictwo z Janem II nie Książe Henryk Głabi stracił Münsterberg a Oleśnicki Henryk — całe swe księstwo od stąpić musiał i tylko na dożywocie utrzymał i dopiero przez Władysława do dzielnic dwuch ponownie został pozwolony. Ojciec Kolo zaś zbiegł wygnany

ust. kary —

Niedługo jednak musiało trwać jego wygnanie Dalenie bo go wkrótce widzimy Kanonikiem Wrocławskim i naczelnikiem kabały przeciw Biskupowi

Klose 137 p. 86 Pol. Bar.

?

Tylekroć wspomniany Busch po upadku swojego Pana tułał się przez czas niejaki aż dostał się do miasta nakoniec w Korzuchowie ~~[illegible]~~ został poimany i ~~tam~~ od mocnych mieszczan, którzy wiele od niego ucierpieli, ~~a~~ którego on był naczelnym do radzcą, ~~[illegible]~~ i pilnym wykonywaczem woli ~~[illegible]~~, jako główny sprawca za mordowania Radców Głogowskich ścięcia uba

inwersią ukarany. przy niedowierzycyach przy
znał się że to popełnił bez
rozkazu Syzcia

Tak zakończył swój zawod publiczny Jan II
ostatni z xiążąt Sagańskich i Głogowskich
z familii Piasta pochodzących. Przy więk-
szych zasobach, byłby może w historyi
jaśniał jako wybawiciel Szląska
od obcej przemocy – mimo tego
Gdyby był mniej
wolny od umiarkowania i tajemnosci w charakterze
byłby przyczyną
mniej litości nad sobą spółczesnych i
dzikim okrucieństwem
obużeni jego
tańszych obudzał. Spółcześni
potomności która czyny równie
z pobudek jak
dziś nazwała go wściekłym tyranem
i środków przedsię-
branych sądzi nie
nie odmówią mu płodnego dowcipu
może go od tych zupełnie
w tworzeniu wielkich planów i wy-
tytułów uwolnić
najdowaniu środków do ich
dopięcia, Mężstwa jego niezachwiała
żadną przeciwnością
zjednała mu szacunek pierwszych
swego wieku bohaterów Jerzego Po-
Znajomości sztuki wojskowej i Stałość
diebrada i Macieja Korwina. Ale przytem jego
Stałość
w przedsięwziętych zamiarach przechodziła
często i tyranią a tym samym odwodziła go przystępu przeciwnikom.
w upór. On jeden z tylu xiążąt
śmiał odważył się zerwać kajdany które
jego hołdowniczo
Maciej jemu i całemu Szląskowi narzucał
a lubo opuszczony albo raczej zdradzony
od wszystkich sprzymierzeńców, tak dzielnie
stawił czoło przeciwnikowi iż ten
całej swojej potęgi użyć musiał przeciw
jednemu mało znaczącemu xiążęciu.

W krotce bo r 1490 d 4 Kwiet umarł Maciej
Wybrany na tron Węgierski Władysław Ja-
giełończyk, dotąd Krol Czeski, xiążętom Münsterbergskiemu i Oleśnickiemu przez
Macieja wydarte kraje oddał, nawet żonę
Jana II

Katarzynie oddał Stenawę — ale nasz Jan nowym
powyższym Królem swój interes pogorszył. —
Jan Albert Jagiellończyk młodszy brat Władysła
wa panującego w Czechach wybrany przez
części wyzwoń wziął się do broni przeciw
brata. Jan któregośmy widzieli wyżej
chorego w Głogu z natury niespokojny
wyzdrowiawszy dla polepszenia swoich
interesów chwycił się jego strony i
walczył przeciw którego gnuśnością gardził Władysławowi. Albert
po dwakroć porażony pogodził
się z Władysławem który na jego korzyść
zrzekł się praw do Polski, a tymczasem
dał mu (1491) Księstwa Opawskie i Gło
gowskie jako lenności Czeskie a bowiem
Jan Korwin widząc sobie nieprzychylnych
Szlązaków oddał je Władysławowi za dobra
w Węgrzech i Wielkorządztwo Bosnii
Odrzucony nasz Jan od Króla żył za
niejaki w Krośnieńskiem u Szlachty, potem
udał się do Książąt Saskich swoich krew
nych żądając od nich aby się za nim wsta
wili u Króla Czeskiego, ale ci dawszy
mu małe wsparcie pożegnali go. Udał
się znów do Polski i tam nasz wy-
toczył skargę przeciw Książętom Opolskim
zapewne o owe 18000# które mu Maciej
z nich na X. Głogowskie przeznaczył lecz
i tu nic nie zyskał. Nakoniec znalazł
uprzejmych przyjaciół u Elektora Brande
burskiego z którym dawniej zaczętą woj
nę prowadził, ten szlachetny Xią
że przeznaczył naszemu Janowi na
mieszkanie

319

na mieszkania Frankfort nad Odrą, co do Frankfort którego przedmieścia Jan przed niewielą laty niszczył i palił. Wszystko to stać się musiało przed r. 1498. nie zaś w r. 1499 jak Ossolinski twierdzi bo już z r. 1498 z 22 Stycz znajdują się Dyplomata Jana jako nadań miasta Wołowie [F] do którego posiadania już przyszedł zawar pojednany – W r. 1492 umarł Konrad VIII starszy Oleśnicki który dwa lata przed tą resztką swej dzielnicy przez Macieja prywatnym nie rozprzedał (M p. 244 sq.). Po jego śmierci Władysław król tę resztkę do której Wołowa należała z wuie lit do Korony a w r. 1495 pomienił się z Szwagrem Henrykiem Münsterbergskim za jego majętność Ojcowskie Podziebrad, a ten ustąpił ich swojemu teściowi – którego roku Jan II przyszedł do posiadania Wołowy i Winzig nie pewno, również i to jest wątpliwa rzecz czyli je jedynie z łaski swego zięcia posiadał, bo w testamencie Jan wspomina że je miał zapisane przez Konrada VIII swego krewnego – (M 251) Lecz wiele powieść o jego wielkiem ubóstwie, wszakże niektórych historyków całkiem jest bez zasadna, z tego dziedzictwa miał nasz Jan dostateczne docho dy nie tylko na utrzymanie ale nawet nowe budowle rozpocząć –

F Theb. P. II p. 369

Ciągle miał wesoły humor, bawiąc się z mieszczanami poufale nawet za-pisał się do towarzystwa Strzeleckie-go w Wolawie. Dowcipne jego z-powiedzi które kroniki zachowały na dowód jego trafności więcej po-kazują wesołości niż smaku owego wieku — W r 1500 dla uspo-kojenia wyrzutów sumienia, odbył podróż do Rzymu na jubileusz. Papież dowiedziawszy się o bytności Xięcia ze swej Stolicy dla okazania mu swego szacunku ofiarował mu audyencyą i pozwolił mu ucałować swe S. Stopy. Ale Jan podziękował za tę łaskę dodając za powód że się musi spie-szyć do domu dla ważnych interesów." Może też i obawiał się aby po wy-kryciu kto on był, nie zostać za dawne nieposłuszeństwo i niezważa-nie Bullów papieskich do odpowie-dzialności pociągnięty. — W ostatnich latach swego życia chwycił się ro-bienia złota. Gdy uczuł zbliża-jący się koniec życia, tak mocno żałował swoich dawnych postępków że go prawie za świętego jeszcze za życia poczytano. — Ostatnią z jego czynności znaczną jest podpisanie wraz z innymi Sta-nami Artykułów Kolowrata za-pewniających swobody Szlacht i Sta-nom Szlacheckim

Szczepkich z 1484. W krótce potem umarł 1504 22 września mając lat 69 miesięcy 3 d 6. Pochowany w farnym Kościele w Wołowie przed wielkim ołtarzem jak to do dotąd leżący kamień zaświadcza

Tedy Testament

Klose Br 144 p 498 sq. — Fülner Schlesische Bibliothek p 483

Jak skończył swoje nie spokojne życie Jan II naprzód Xiążę Przybuszu potem Saganu dalej Wielkiego Głogowa nakoniec Wołowy i Wenzigu. Zbieg okoliczności był powodem iż mu dwie niesłychane wtedy zbrodnie przypisano to jest zagłodzenie brata i radców Głogowskich, a to niezmiernie miało nie mały wpływ na zmniejszenie wszystkich jego dalszych zamiarów.

Z pewnością nie można mu przypisać zabójstwa brata, jak widzieliśmy wyżej, a od winy zagłodzenia Radców Głogowskich już go poczęści uwalniają, i całą zbrodnię przypisują jego ulubieńcowi Buszowi, jednak słuszniejsza w sądzeniu potomność lubo mu obu tych występków wprost nie przypisze zawsze jego za ich sprawcę dalszego uważać będzie. A kładzie na wagę sprawiedliwą jego zdolności a dzikości, i porywczości, dowcip z płaskością w grubiaństwo przechodzący, powie, że Jan II przy lepszej edukacyi i wszystkich zasobach byłby się może stał chlubą swojej Ojczyzny. Do tego przydać należy że lubił nauki i sam w nich podług swego widzenia ćwiczył. Ex. (p 146)

Żona jego Katarzyna z Opola ~~skończyła~~ ~~życie r 1505 d 14~~ która tyle nieszczęść z powodu męża ucierpiała, ostatnie dni życia spędziła we Wrocławiu umarła r 1505 d 14 Kwiet pochowana w Trzebnicy Xięże Klasztorne na Cmentarzu
Klose B. II 45

Z trzech córek jego zaślubionych dziedzicom Münsterbergskim ~~umarły~~ Salomea i Jadwiga umarły bezdzietne. Anna została matką tej nowej familii bo z 11 osób złożonej. Małgorzata poszła za jakiegoś pana węgierskiego Banfi. a Barbara została zakonnicą i była ksienią w Strzeli (Strelen)

(Sommers I 550.)

NB Jeżli nie chcesz posie[?] trzeba śpiewać albo pływać

NB Za powrotem opowiadał ~~mieszczanom~~ [Zdarzenie] Wolowa - jego serdeczność z obojętności ~~grzecznej~~ ~~przepłoszyła~~ ~~obowiązała mi~~ dała mi (wolność) policzył (pełni) błota na dwojej trzewiczy - ~~Za młodu~~ gdyby to było biedna jedna przy niej dzieweczynka ~~na myślał~~ ~~kazał~~ Za młoda byłoby się ... Kręgowskie tułaczy nie czuje ale nade ~~nadplatatem~~ tem ochoty (dalej Ja (dyc) za pałkę i kobietkę hała do Doma

I 298 II 342 III 372 IV 386 V 417 VI 667 VII 750

321

Przypisy

(1). Werbs p 85. – Sommersb I p 365.

2) Curaeus 154 – 156. Dlug ad an 1454–57
~~Böhmische monatsch 1765. 242~~ –
~~Werbs 91.~~ Curaeus p II an 1454 Aeneas Silvius de Stat Europ sub Fred III c 22
Werbs 91.

3) Sommer I

4) Balzal I p 327. Klose III p 270 Hebert Allg Weltth. in fragm
Ausz ~~Heberlin~~ T VI p 562 sq –
Dubrav 1.30. Gebh ad an Th III p 53.

5.) Klose III p 165–88; Dubr 1.30

6) ~~I~~ Pelz I 328 sq Klose III p 2 Thebes 371 sq, Kureus ad ann p 172
Henn ad an p
Pel. v Büsch. ad an p
Dlug XIII ad an p 406

Sommer

7) ~~[illegible]~~
Werbs 116 sq
Kureus ad an

Na Pribus ~~dzisiejszym~~ Numiers, upolakow znajduje Przyborem Przyborem albo Pozeworem Kwa ny od położenia przy Boru albo,

8.) ~~Werbs 125~~ Klose T IV 330 sq
Kureus ad an 1467 i 1472 Pelius Burg ad ann
Henn ad an Werbs 126

9.) ~~Kureus p 363.~~ Somer 366 ~~Pel~~ ad an

Schikfus IV 183 sq

10) werbs 157 Pel ad an.

11). ~~Dlug ad an~~ Krom ad an
werbs 139.

12.

13.

14

15

16 Przypisy polskie do Luca Krzyżanki

17

18) Klose Br 137
Worb. Il Anh II 171.

19)

20) Worbs Sag. 144
Scultetus.

21.

6. Powróciwszy z Pielgrzymki z Rzymu mieszczanin Wołoma opowiadał że zwykłe sobie wesołością zaproszony przyjechał na posłuchanie u świętego Ojca przeplatając dał mi (z wolności) i całować swoje trzewice — Gdyby to ładniuła buska dziewice — Młody Junkier byłby się pokwapił — Ale na te teskno nie miałem ochoty — wżdy za łatki i kobiałkę i skała do domu.

Z ostatnich wyrazów można by wnosić że tej podróż odbywał pieszo a w jednak mając względ na jego godność i wiek podobniem — stary nie zdaje mi się —
Wyrazy kursywą są wiernie zap.

Błędy

Kar — — przewoz czytaj Przewoz
— — Sycow (Wartenberg) czytaj Nie
mieckie Sycow (Deutsch Wartenberg)
dla różnicy od Polskiego w Księstwie
Wrocławskim —

Pribus u Niemców, dziś od ludu Przybuszem zwany dawniéj znajduje nazywany Przyborem od położenia przy borze, albo Brzyboiszem że brał blisko wielkiego traktu handlowego, albo nakoniec Przewozem że był przypomniał przewoz — podobnie: Münsterberg. Sambicami albo Ziembicami — Leobschutz dawniej Hlubczyce od hlubki chlubie dziś Głubczyce Goldberg dziś Złotoryja dawniéj

NB. W nazwiskach miast które dziś całkiem przybrały inne nazwy niemieckie na mocy dyplomatów i kroników ośmielam się używać dawnych kościelnych jednak w nawiasie dla pamięci ślady niemieckiej — w tym atoli względzie wielka zachodzi trudność — lud dzisiejszy polski w ciągu zapomniał wielu tych miejsc pierwotnego nazwiska i często tworzy sobie nowe przepolszczone; w dyplomatach i kronikach niemieckie są zlatynizowane lub zgermanizowane, stąd niemała trudność w wyśledzeniu ich pierwotnego brzmienia — Najpewniej by ku temu pomogły rubrycelle księgi i archiwa Kapituły wrocławskiej, ale te dziś uważane przez Niemców uczonych nie znających polszczyzny przetrząsane (i wydawane często nowe błędy płodzą) jak to w wielu miejscach wyżej przekonać się mogłem.

Uwagi

Wspomniany Busz (co dzisiejszemu Pastorowi odpowiada) jak się nazywał z domu niewiadomo. Że Ms przy Labie Kropp nazywany Mossa albo Mesma — Leszno

wnosić że dziś , nazywać należy
Un zkąd Nosza albo Niesma (
Otrzymał to imię za to że dzień
z płomieni w Kuflowie wyniosł — Uczony
Klose w liście 137 p 372 dowiedzie z dziennika
radcy Głogowa Keppel-a dał mu
imię NEME. [odważniejszy, uczeni wszak zarzucać nie mogą] że to nazwisko jest przekręcone przez nieznajomość Polszczyzny z
Niesmy albo Niesmy. Nierozsądny
Keppel znał z osoby twarzy tego sprawcę
swej okrutnej śmierci wyraźnie mówi: v

Un 2 Wyżej daliśmy przykład płaskie-
go albo grubjańskiego dowcipu Jana na
lepszym okoliczności równie tę twierdze-
nie nasze objaśnią —

a. Gdy dobywał Zamku Głogowa udawał
pobożnisia — Mimo tego niechcieli
odprawiać nabożeństwa z powodu klątwy
rzuconej na Jana II i księstwa — prosił się
[o służbę bożą] ale za próżno; aby na swoim postawić po-
zwał Kanoników do tumu Głogowskiego
innym pozorem — Skoro kanonicy weszli
na most i odrzwi poza który się wchodzi
do Kościoła dał znak nasrożonym sądzonym w łodzi
ludziom aby zerwali część pod
do mostowego — a to gdy się stało i wszyscy
w Oder Zawołał śmiejąc się złośliwie
na przerażonych Kanoników " Przyszli
sie do chóru (tak nazywał most na którym
stali) jeśli niechcecie posiedzieć, trzeba śpiewać
albo pływać! " Kanonicy uległszy którzy zło
się niechcąc drażnić mściwego
słowego charakteru mieli zważne dowody
[byli posłuszni] jego pobożnemu żądaniu i odtąd nabo-
żeństwo odprawiali

Przypisy

1) Worbs p 85. Sommersb I 365

2.) Cureus p II p 154-156 — Dlug ad ann. 1454-57
Aeneas Sylvius de Statu ~~Europae~~ sub Fred. III c 22
Worbs 91.

3) Hennel ap Sommersb I ad Ann; Cureus ad Ann;
Pol. v. Busch ad Ann Worbs 93.

4) Pelzel I p 327 — Klose ~~III~~ ~~IV~~ Br 106

5. Klose Br 100, sq et Br 105.
Dubrav l. 30.

6. Kureus ad Ann p 172 — Henn ad ann - Theb. ad An
Pol a Büsch ad Ann Dlug. XIII ad ar
Pelzel ~~Br III et 112 p~~ I p 328 sq —
Klose Br 111. et 112 —

7. Kureus ad Ann. 1467 - 1472 Worbs 116. —
Sommersb I 365.

8 Kureus ad An 1467 - 472 Hennel p 353. Pol v Büsch ad Ann
Sommersb I p Worbs Klose.

9. Kureus p 363 Som I p 366. Klose III P1. p Br.

10. Worbs 157 Pol v Büsch ad An Schikf IV 183. sq.
Henel ap Som I 359 — ~~Laueff~~ Sommers I 343.

11 Dlug. XIII p. 506 sq 512 Cureus 185
Hennel ~~ad ..~~ ap Sommers. ad Ann.
Klose Br. 129.

12 Klose Br 131
Sommersb I p 380
Cureus ad Anr
Pol v. Büsch ~~ad~~ Anr

13.) Hennel ap Som I ad Anr
Cureus ad Anr
Pol v. Busch ad Anr
Klose Br 137

14. ~~Klose Br 134.~~ ~~Sommersb I 349~~ Hennel ap Som II 346 et 353 sq. Curei ad Anr – Klose B 134.

15.) ~~Kureus ad Anr.~~ Hennel ap. Sommersb II 361. Cureu ad Anr
Menzel

16. i 17) Cureus ad Anr; Schikfus l. XIV. c 32 p 202;
Pol v Büsch; ad Anr
Hennel ap. Somm ad Anr;
Prag p 197;
Klose Br 136;

18) ~~[illegible]~~
Cureus ad Anr;
Pol v Büsch ad Anr;
Schikfus IV p 211
Thebes. II 362;
Klose Br 137.

19) [illegible] pod ~~[illegible]~~ N 16 i 17.

20). Sommersb. I p 1056;
Schikf IV. 220 sq;
Morbs Sag 244.

21. i 22) ~~[illegible]~~. – Klose Br 137 Pol v. Büsch ad Anr
Thebes II p 369.

23.) Klose Br 144 – ~~[illegible]~~ Henn ap Som ~~[illegible]~~ II 354 et 376; Cureus ad ~~Anr~~. et Henn ap Som I 376

24. ~~Sommers 367 sq~~ et Hen ap Som ad Anr; Curd et Pol v. Busch ad Anr.

Urywkowe wiadomości do Żegana

Żegan przedaja 1472 Som I 364 (270. 353) – Henel Som I 353.
Kohl ad An 1488 Smierc Wacława we wroc

Bitwa ~~Bitwa~~ Konienska Dl XIII An 1454
Aeneas Silvius de Statu Europa sub Fred III Cap XXII
Cureus P II An 1454

Baltazar w Kopenhadze Som I p 365,
Jego spory z Jan II Cureus ~~pod~~ An 1467 (1472 et 367 podaje Cureus) Dług.
Żona Jana II Catharina Opav Som I 702 Bląd.
O jej smierci Kohl et Anal Vratisl ad An 1505

Dzieło Jana Cureus pod latami (Henelius pod latami Koh. v Busch) – Somm I p 366.
O potomstwie Jana I p 366 seq.

Spór Jana z Balt Hen 353. Cureus ad An Kohl v Bus ad Ann ~~Som~~ Smierc Som II p 359.

Napad Jana na Polskę 1474 Dl XIII p 506 seq 512 –
Klose Br 129 – Dług
Cureus p 185
Hen An Sil ad Ann op Som

ad An Henryk XI Glog zapisuje Barbarze siostrze – Jan II je zajmuje et 262
Klose 131 p 258 seq –

(II 354, I 376) Klosego Br 133 – Umowy o zgodę w Olomuncu 1478 (w Styczniu podpisane w Budzie 20 7bris)
Dl. XIII 566 do 568 – Zjazd krolow na 2 Maja wrocla
następnie umowiony wsie cytaty 281 Zjazd w Olo
muńcu D cf Bonf Dec IV L IV p 604 seq
Potwierdza Stanom Śląs 1479 w Sty Jakow i w Sty Lau
renty Warszymer
Br 134 p 294 gdzie pomoc pro Janowi II ofiarowana zdobyc
zamek Glog. = Zdobycie Glogowskiego zamku od 11 Maja 1480 Br 134
p 302 seq – Henel ad An. Paulitallj Preus Gesch
2 B p 352 – Ugoda et p 303 spisane pr Jan Stain d 8 Junii
1481.

Klose Br 136 p 339 — Mieław umiera 29 Kwiet 1488
et Pohl v Busch ad An — Henelii ad An Tom Tab in 4 p
Wojna Głogow p 341.

Cureus ad An
Schickfus XIV. r 32 p 202
Pohl v Busch V
~~Pray~~ Henel ad An p 365.
l. c. p 197
Pray

Klose Br 137 p 348
Zjazd w Hochkirchen p 349 sq
Śmierć radców p 351 sq

Cureus ad An 34
Pol v Busch ad An
Schickfus IV p 211 sq
Thebes T II p 368
Dziennik pana Keppel
Klose Br 137 ~~p 349~~

Jan zaślubia córki Tom II 365.
Wojna (Jana i Batt) 1465–1467 Tom II 346. — Jd I p 359 { Cure II ad An
Wojna z Batt. 1472 — Jd II 353 — Jd I
p

O nędzy Jana i śmierci ap Tom II (Henn 359 376 ~~34~~ et Cure ad Ann

Adata Kolowrata Hen ap Tom (376 887)

„Der kam einer der hieß Nemm, darum daß er Zwerg Zangen und dem Sauerkraut, der er Kiefel [illegible]." Nazywał się więc Nemm bo Zwerg[?] wymost, zatem w nazwisku Nemm ~~+~~ kryje się znaczenie Zwerg czyli nost — ztąd wnoszę że w oryginale było Nesne i tylko przez niemców nieznających polskiego sn zamienione zostało na m i utworzyło Nemm nie mające żadnego znaczenia; z Nesne ~~[illegible]~~ zmieniwszy ortografią na dzisiejszą będziemy mieli Niesny którem ~~[illegible]~~ odpowie Nosny bo więc tak ~~[illegible]~~ był nazywany Nosal Nosmo a delikatniej i Niesnym

Tekst

Mieczysław II +1246
z Judytą córką Konrada X.
Mazowieckiego, później za
Henr III Wrocław

Władysław I objął 1246 +1252?
z Eufemią cór. Przemysława
poznańskiego koło 1251 = 1252

Jakob wojewoda (Vol Tel)
(Sandomierz)
(X. Racibor)

Władysław (Vol Tel) II, X. Opol. i Ciesz Tel
z Zuzanną

Kazim I (Vol)

Mieszek III (Tel Dl)
Ciesz

Kazimierz II Tel (Dl)
(Bytomski X.
X. Ciesz Tel
z (Beatrycą) cór. Ottona Marg. Brand.

Bolesław (Tel
X. Opol.

Przemysław
Opol. + 1295

Viola

Jan X. Cieszyn
i Oświęcim
1322

Kazimierz III + 1347 i wyłączone
X. Cieszyn a 1327 i wyłączone
poddaje się Janowi Król Czes.
z

Konrad X. Oświęcim i Toszkow | Bolesł X. Bytom bez potom. | Elżbieta polka

NN (Anna)
zaśl. 1346 Wacław
X. Lign.

Przemysław

Ziemowit

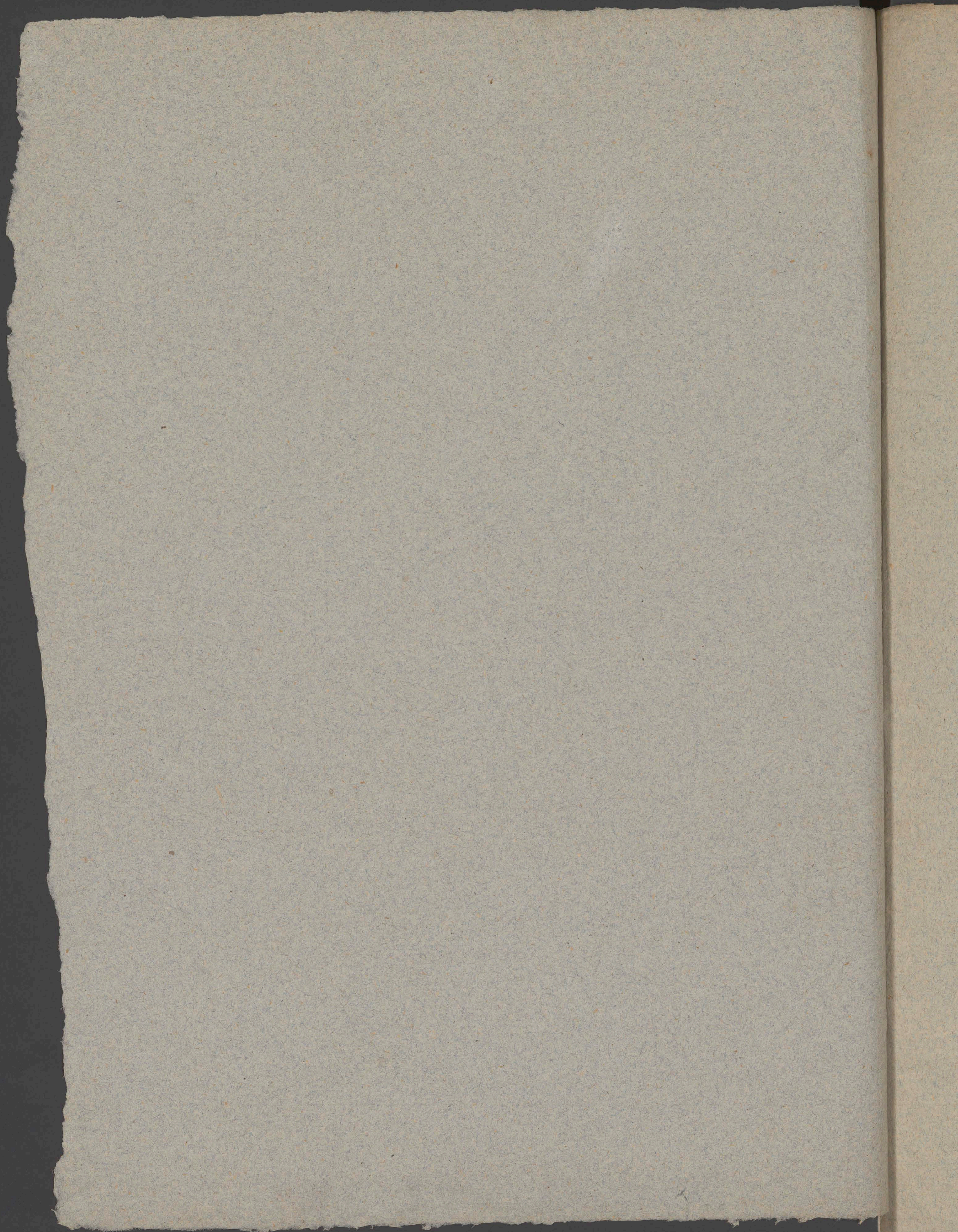
Kazim X. Ośw. i Tosz
który podział 1414
z Bolest Cieszyn
+ 1427

Przemysław

Bolesław

Wacław
na Rybn

Jan X. ...
...
...
...



Genealogiae

Duces Suueidnicenses Jaurenses

B. Boleslaus dux Suueidniciensis et dominus Jauorii etc Fundator Caenobii Grisson sis Moritur anno 1301. Uxor ignoratur.

- Henricus Jauorii dux: moritur sine liberis. Uxor Agnes, filia Uencesl lai R. Bohemiae.
- Boleslaus Sambicensis vel Munsterbergensis dux: Uxor ignoratur. Ejus filius Nicolaus dux Munsterbergensis. Moritur in Hungaria, in redeitu ex Syria. Ejus uxor ignoratur.
  - Henricus commend[...] ordinis Teutonici in [...]
  - Boleslaus dux Munster[...]gensis occisus a fratre [...] ictu lateris. Uxor ignora[...] sine liberis.
- Bernhardus Suuidnicensis dux in Silesia N filia Vladislai Loctici R. Poloniae
  - Boleslaus vel Bollo dux Sueidnic[...] Moritur anno 1368 Sepultus Grissoae Ux[...] gnes filia Leopoldi ducis Austriae [...] Alberti Caesaris. Abijs Catharina sine lib[...]
  - Henricus vel Heynko dux Jaurensis [...]stenbergensis Obiit anno 1345 Author [...] sis Caenobii ad S Mariam Magdalenam [...] filia Anna uxor fuit Caroli IV Caesaris [...] dote Suidnicensis et Jaurensis ditione[...]

C. Henricus primum Lignicius dux postea commutatione princeps Vratislaviensis. Moritur anno 1266. Ejus uxor

- I Juditha filia Conradi ducis Masoviae vidua Micislai Opoliensis
  - Henricus IV vel probus dux Vratislavie[...] sis ex patre et princeps supremus Polon[...] anno 1289 contra Boleslaum Massovium Locticum. Moritur anno 1290 sine liberis. Mechtilda filia Othoni March Brandeburgici
  - Heduiga.
- II Filia ducis Saxoniae

Initium Ducum Glogoviae.

D. Conradus primus ecclesiae destinatus armis haereditatem paternam repetit factus dux Glogoviensis et Crosnensis an 1251. cum ex testamento Henrici probi relictus esset Vratislaviensis principatus haeres impeditus ab Henrico Kenricoso Lignicio duce sed tamen magnam partem istius provinciae tandem accepit. Moritur exeunens septuagenarius an. 1298. Ejus uxor

- I Salome filia Vladislai Spuitatoris ducis majoris Poloniae sanctissima matrona moritur anno 1271.
  - Henricus primum Glogoviensis et post fratres totius paternae ditionis princeps et dux etiam majoris Poloniae et electus contra Locticum supremus princeps Poloniae Moritur anno 1309 V Decembr. Sepultus in Lubensi monasterio Uxor Mechtilda Alberti Brunsuicensis ducis.
    - Henricus IV Zagani et Sprottae [...]ceps et mortuo Premislao fratre, [...]nus dimidiae Glogoviae. Moritur [...]re quod frater alteram Glogov[...]tem vendidisset Bohemis anno [...] Ejus uxor Mechtilda Hermanni Brandenburgici filia ex matre [Au]striaca Anna. Ex ea natus Henr[...] Ferreus Vide signum):(
    - Beatrix uxor Ludovici Caesaris
    - Conradus dux Olsniciensis et p[...] annem fratrem Stinaviensis [...] omnium Olsniciensium princip[...] qui usque ad annum 1492 vixer[...]
    - Joannes dux Stinavii et [...] post Premislaum fratrem dim[...] Glogoviae quam vendit Joann[...] hemiae. Moritur sine liberis.
    - Premislaus dux Glogoviensis [...] sus a suis anno 1331.
  - Anna
  - Conradus dux Stinaviensis et Gurensis gibbosus [...]fit praepositus Vratislaviensis et cum Archiepisc[...] Salisburgensem inepte propter schismam quae [...] non esset repudiandus ideoque ditionem a fratre [...]rett capitur et liberatus tandem moritur an. 1304 Sepultus Stinaviae.
  - Euphemia
  - Premislaus dux Sprottensis et Saganensis occi[...] bello Henrici probi Vratislaviensis contra Locticum an[...]
  - Heduiga
- II Brigida Theodorici Marchionis Misniae filia vidua Conradini ducis [...] Obiit an 1272 cum nuptiae fuissent anno 1271. sine liberis.

[...] Henri[...] domin[...] Glogov[...] gani [...] stadii [...] Anno the[...] a Polo[...] diensi[...] Profic[...] riam [...] anno 1[...] rina.

Henricus VI cognominatus senior dux Sagani Crosnae et Suibusii. Moritur sine liberis.

Henricus VII Rapoldus dux dimidiae Glogoviae Stinaviae et Curae dominus arcis Heneersdorfii. Moritur sine masculis liberis. —

Ioannes Saganensis vel Suibusiensis dux et deinde etiam D dimidiae Glogoviae asperrimus tyrannus postremo eiectus in exilium moritur in inopia anno 1502. Vendit saganensem ducatum Ernesto et Alberto fratribus Saxoniae ducibus. Uxor Catharina filia Venceslai Stinaviensis ex matre Salome

Salome uxor Alberti

Hedviga uxor Georgii

Anna uxor Caroli. —

Munsterbergici ducis. Nam hae tres sorores trib. fratribus filiis Henrici Munsterbergici nepotibus Georgii Boiebraci regis Bohemiae nupserant an. 1488.

Ioannes Saganensis crudelitate princeps primus Sagani dux. Moritur an. 1479. Uxor filia Landgravii Thuringiae alii ducis pa Saxon. Scholastica Lauenburgica. —

Venceslaus consenescit Vratislaviae in otio mortuus an 1488.

Rodolphus cecidit in bello Prutenico an. 1454 XVII septembr.

Balthasar egregius miles, moritur in carcere in quem frater Ioannes eum coniecerat. —

Tres filiae: quarum nomina latent. —

Henricus V Ferreus dominus dimidiae Glogoviae Curae Sagani Crosnae Freistadii Sprottae etc. Vindicat interceptum a polonis Frauestadiensem tractum. Proficiscitur in Syriam et moritur anno 1369. Uxor Catharina. —

Henricus VIII cognomine Passer dux primus Freistadiensis et Sprotanus. Tandem post fratres totius paterni ducatus princeps. Moritur anno 1395 uxor N filia ducis Opoliae et Rathiboriae. —

Venceslaus Crosnensis dux discerptus a rupta belli machina

Henricus IX Rapoldus. Moritur in aula Regis Daniae

Henricus X dominus dimidiae Glogoviae et Freistadii unde dux Freistadiensis dici consuevit. Moritur an. 1467. uxor Hedviga. —

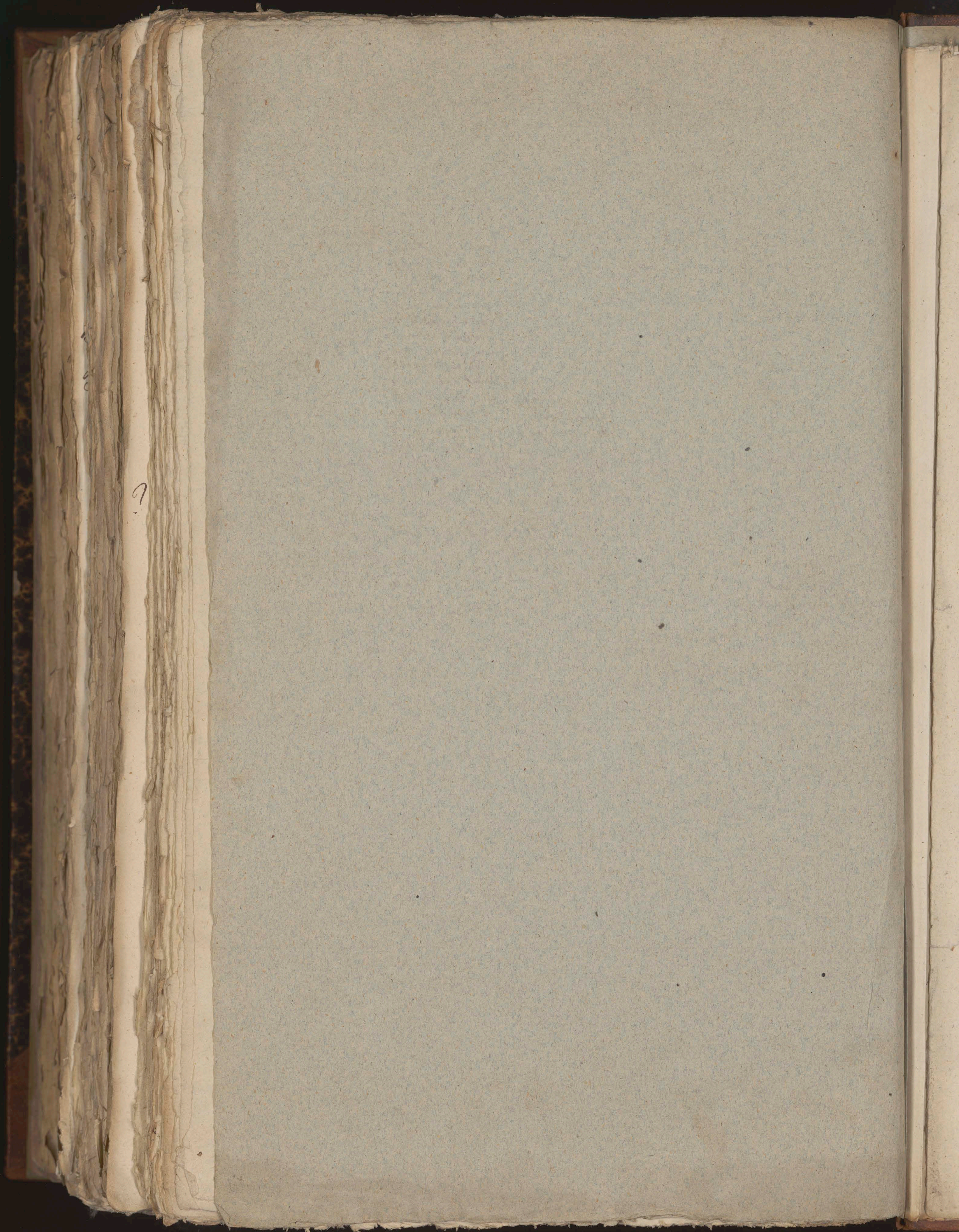
Elisabetha

Anna uxor domini Rosenbergii Bohemici Baronis. —

Sigismundus natus an. 1430 Moritur an. 1358.

Henricus XI dimidiae Glogoviae et Freistadii dux. Moritur an 1476. XXI Februarii. Ejus uxor Barbara Alberti March. Brandeburgici electoris filia nata X annos concubuit cum marito an. 1474.

Hedviga uxor Casimiri Regis Poloniae. Quo mortuo nubit Ruperto Lignicensi duci. —



Z Hubnera T 103 — A

do Art 1 Str 2

Cieszyn.

Kazimierz II 1272 +1306 pan 34.
Z Beatryxa Marg Brand Ottona dlugiego
Corka cf T 174

Oswiecim
Jan X Osw żyt 1337

Kazimierz III X Cieszynski +1358.

Ziemowit żyt 1311

Władysław +1356 Z Beatryx

Wiola żeń. mał. Wacł. V Kr Cz +1317

Konrad X Oswiec żyt 1359

Anna pośl Bolesł III X Falkenb

Przemysław I na Cieszyn +1406 Z Anna

Ziemowit na Glogow +1382

Anna pośl Wacławowi X Lignic 1346

Bolesław na Bytomiu

Elzbieta

Kazimierz X Oswieć +1427 Z Jadwiga N.

Reszta dobre.

Przemysław +1483 Wacław Jan Oswieć

Jan X Oswiecimski zabity 1513 Z Barbara Cor Mikolaja X Kornowskiego

B Z Tilisch ap Sommersb

Kiedy Krakowskiego wziął Lublinitz Olsnitz i Görtzyn wzajstow +1407 za życia oddał synom wszy

Reszta zgodnie.

Mieczysław +1211

Kazimierz +1234

Mieczysław +1246

Władysław +1272 Z Eufemia X pozn

Jakob X opolski Racibor i Wojewo de Sandomirski

Władysław +? Obrany Krol Pol r 1273. nieprzyjął.

Kazimierz X Cieszyn Z Cor Ottona Brand

Jan Książe Cieszyn i Oswiecimski +1322

Kazimierz X Cieszynski a w r 1327 i Glogowe wyższego – został lennikiem Czeskim i miał potwierdzone prawo następstwa Oswiecim

Wiola r 1306 za slub Wacławowi VII a potem Piotrowi d. Rosenberg

Konrad X Oswiecimski i Toszkowski +?

Bolesław Bytomski bezpotomny +?

Elzbieta Polska ?

Kazimierz X Oswiecimski i Toszkowski wszedł po dział ze swoim Stryjem X Cieszynskim Bolesławem 1414 +1427.

Cor N za slub na 1346 X Wacławowi Lignickiemu

Przemysław X Cieszyna w Głogow – Kupił Siewierz – Odebrał 1383 Koł od Wyłog. – r 1363 był mu Bytom oddany – Od Kr Cz i les Wacława prawo do Xięstwa Falkenberg Neustadt i miał otrzymał – 1396 od Wojewody Krakowskiego

Ziemowit razem z bratem odebrał Kolo od Glog

Wacław na Rybniku +?

Przemysław na Oswiecimiu i Toszku +?

Jan X Oswiecimski i Zator +r 1453 przedał Oswiecim polakom

Wacław na Rybniku

Jan na Gliwicach i Zatorze

ur. objął. +1313

ybka M Wroc. corka

olesław III Albrecht

2

Z N. (G)

Kazimierz II ur

Z. Beatrixa cor Ottona

Slod... wiota Czehom

Bolesław (G.)

Jan. I.

"Jan. II." G

Władysław. (G)
Z.
um około r 1347.

Kazimierz ur r
Z Luburda
w dozywociu Bytom
i Toszek

Mieczysław G.
został r 1322 Księ
żakiem

Bolesław.
Z Małgorzatą
v Sternberg.

Elżbieta (4)
1 ...
2 Eufemia
za Konrad
X Olesnickim
3 Bettyxa
za Mazyr
4 d Nabor

Trzy Córki.
1 Elżbieta zaśl przemysł I.
Cieszyn.
2 Bolkan zaręczone Zenkow
lecz nie doszło małżeństwo
zmarł w Trzebicy
3 Eufemia zaręczona Bol
Falkenb ale zaśl Bol
Munsterberg

n. i 5 N. ?

Wacław
X Zatorski

Przemysław
X Toszkowski

Jan
X Oświecim
Z Barbarą
Cor mikołaja
X Opawskiego

Z Chłopka ?

Synów 7.
Jan X Gliwicki
Zamordowany 1513.

Małgorzata
Zakonnica we
Wrocławiu

Wacław I.
Cieszyński
Z Ofką cor
Ziemowita
Mazowie.
Z 2 Elżbietą
wdowa po Lu
notka Brzeskim

Władysław
ur - um
X pol Gło
Z Margo
cor Herm
ze Cyllu
...
za Glo

Wacław II.
starał się o
Mazowsze.

Przemysław III
Z. ... Anna
um 1477.

Małgorzata
ur 14..

X Oświ...

Fryderyk Kazimierz
X Bielski ur
um 1566.
Z Katarzyną X
Lignicka

Wam Wacław ur +
Z Elżbieta cor Gotarda
Ketlera X Kurlandji

Fryderyk +15..
Dziekan Kap Wro
...

Fryderyk Wilhelm
ur + 1625

Elżbieta Lukrecya
Zona X Gondebare
Lukkensteina

H. Hubner
G. Gebhardy

330a

[...]erz II ur um 1306? pr 34.
[...]a cor Ottona Długiego Marg Brand (T. 174) H
[...]hota Czechom 1289.

[...]sław G. [...]1322 Kry

Kazimierz III ur um 1358. Z holdownik Czeskie r 1327.

Władysław III ~~[...] 1311~~ + 1355 – wśi ze byt ne dwo rze Karola IV

Ziemowit. Jerzy

Ziola H. za We [...]

[...]aw [...]nale [...]erg.

1 Elżbieta (H) 2 Eufemia ze Wrzandem X Olesnicim 3 Beatryxa ze Marg Magdebur 4 a N. Zbor

Ziemowit został Joan nitą

Przemysław I. Noszak ur — um Z Elżbietą X Bytom skie Kozlanska

Anna żeń Wacławowi X Lign 1346 (Sic) H

[...]ak. [...] zast przemysł I.

[...] zarzerone Denkowi [...] dobyto malinstwo [...] w Trebicy [...] zazgrać Bol [...]la ale zasub Bol [...]sterberg ?

Bolesław I ur um 1433 Z Zofią E Orle? siostra Wła dysława Jagiełły

Przemysław II ur um 1407 = 1421. Z Jadwigą X Brzeskie

Kazimierz ur +1433 Z

Wacław Przemysław Jan

[...]sław I. [...]ynski [...]a cor [...]wda [...]roie. [...]baba [...]ro Luw [...] Brzeskim

~~Bolesław~~ Władysław Ur – um 1463 X pol Glogowa Z Margoretą cor Hermana G. Cyllaystiego miała ponoś na Glogowie

~~Władysław~~ Bolesław II Ur um 1460 X Bytomia

Przemysław III ur + 1477 Z Anną (H. [...]

Magdalena za Janem III X Racibor skiego pośl

Jadwiga pośl Stefanowi Zapolskiemu

[...]sław III [...] Anna [...]477.

Margoreta ur 3 [...] X Oswięcim

Kazimierz III Ur + 1528 Z Joanną X Munsterberg wiktoryna

Córki 3. Jedna za Baltaza rem X Zagańskim Zofia za Wiktoryneu X Munster bergskim

Frydryk + 1507 Dziekan Kap Wro Cławsk

Wacław ur + 1524. Z Anną X Branebursko Anspach ska

Wacław Adam Ur 1524 = 5 ? + 1579. Z1 Marya cor hr Jana Bernstein. Z2 Katarzyną Sydonią X Sasko Lauenburgskie

// ^ //

Bolesław
Z Eufemią

Bolesław II

Xiążęta Opawscy z familii Mikołaia Czeskiego. (T: 104).

Mikołaj I. syn Przemysława III Ottakara i Panny Künring
Ż. N.
+ 1318 – 1320

Mikołaj II + 1361. (1340) Ż. 1. Anna X. Raciborska
Ż. 2. X. Oleśnicka Ż. 3. N.

Wacław + ?
zapisał swoję część
Janowi bratankowi.

Ż. 1. Jan I. obłąkany 1404 + 1419. Ż. N.

Ż. 2. Mikołaj III + 1394.

Ż. 3. Wacław II + 1381.

Przemysław I. + 1433.
Ż. Katarzyna X. Münsterberg
Ż. Anna Cor Bernarda X. Falkenbergskiego

Jan II + 1425.
Ż. Helena Cor....
X. Litewskiego

Mikołaj IV + 1422.

Wacław III + 1432?

Mikołaj V + 1441.

Wilhelm + ...
Ż. Salomea

Przemysław II
Bisk. Wrocław
+ 1478.

Ernest + ...
Ż. N.

Mikołaj VI + 1432.
Ż. Barbara Roxenberg

Wacław IV + 1457
Ż. Małgorzata Mazowiecka.

Jan III + ...

Wacław. +.

Katarzyna za Janem ... X. Saganskim.

N. Zakonnica.

Jan V starszy + 1483.

Wacław V. + ...

Barbara
Mąż 1 Jan X. Cieszyń
M. 2 Jerzy Szellenberg

Jan IV młodszy + ...
Ż.

Mikołaj VII. + 1506

Jan VI + 1507

Walenty 1521.

Xiążęta Oleśniccy (i Münsterbersy) z familii Podziebrackiego

Jerzy Podziebracki ur. 1420 Kr. Czes. 1458, 2 mar. + 1471. 22 marca Ż. 1. Cunigunda Cor Smdlonis hrab. Sternberg + 1449. 19 Nov.
Ż. 2. Johanna v. Löben i Rozmital. + 1475.

Bożko ur. 1442 + 1491.

Victorinus X. Münsterberg ur. 1443. + 1463 + 1479.
Ż. 1. Zofia Baronowne X. Cieszyń Sioit z Montferatu
Ż. 2. Zofia Cor Kazimierza III
Ż. 3. Małgorzata Paleologa

Joanna + 1496 mąż Kazimierz IV Xiążę Cieszyński.

Bartholomeus utopił się w Dunaiu r. 1515.

Joachimus Biskup Brandeburski 1546 + 1562.

Henricus II na Münsterbergu ur. 1507 wstąpił 1536 + 1548 Ż. Margareta Xiż. Henryka Meklemburskiego corka 1538 + 1559.

Georgius ur. 1512 + 1553 życia 41.

Henricus III na Münsterbergu i Oleśnicy + 1587.

Carolus III w Oleśnicy i Münsterbergu + 1617 Ż. 1° Katarzyna z Sternberga z Czech 1570 + 1583
2° Elisabetha Magdalena Xiężna Georgiusza Piusa corka 1583 + 1630

Henricus Wenceslaus ur. 1575 + 1591 w Rzymie przed Oycem.

Henricus (2) Wenceslaus ur. 1592 Xiążę na Bernstadt 1617 + 1639 życia 47. Ż. 1° Anna Magdalena Pfalcgrafa Georgiusza Gustawa corka 1617 + 1630.
2° Ursula z Reibnitz 1626 rostała Xiężniczką 1637 + 1658.

Carolus (2) Fridericus Xiążę Oleśnicki ur. 1593 + 1647.
Ż. 1° Anna Sophia Xiężna Fryderyka Wilhelma Saskoaltenburskiego corka 1618 + 1641 2° Sophia Magdalena Xiż. Jana Chrystyana Legnickiego corka 1642 + 1660.

Elisabetha (2) Magdalena ur. 1599 + 1631 mąż Jerzy Rudolf Xiż. Legnicki + 1653

Katarzyna Zofia ur. 1601 + 1659 mąż Jerzy III Xiążę Legnicki 1638 + 1664

Elisabetha Maria dziedziczka Xięztwa Oleśnickiego ur. 1625 11. Maia + 1686 17 Marca mąż Sylvius Nimrod Xiążę Wirtemberski.
Ur. 1647. 28. Apr. + 1664. Zobacz o nim i iego potomkach 206 Tabelle. —

Barbara ur. + zaśl. Henrykowi z Leippe marszałek królestwa w Czechach

Albertus na Glacu ur. 1464 + 1511. Ż. Salome Xiż. Jana II na Saganie corka 1458. —

Cunigunda + 1532 mąż Krzysztof na Boschowitz

Barbara Xieni w Strelen + 1539

Henricus Senior ur. 1448. Xiążę Münsterbergu 1479 na Oleśnicy 1495 + 1498.
Ż. Ursula Kurfirszta Alberta Achillesa Brandeburgu corka

Katarzyna ur. 1449 + 1464 mąż Matias Król Węgierski 1458 + 1490.

Georgius na Oleśnicy ur. 1470 + 1502 Ż. Jadwiga Xiężn. Jana II na Saganie corka 1458 + 1514

Margareta + 1533 mąż Joannes Xiążę z Hasenbergu

Ursula + 1539. mąż Hieronimus z Biberstein

Sidonia albo Zedena ur. 1449 + 1510 mąż Albertus Animosus Xiążę Saski 1464 + 1500

Carolus I. na Münsterbergu ur. 1476 wstąpił 1498 + 1536 Ż. Anna Xiężna Jana II na Saganie corka 1488 + 1541.

Joannes w Oleśnicy i Münsterbergu ur. 1509 + 1565 Ż. 1 Katarzyna z Szelewitz z Polski 1536 + 1555 2° Margareta Xiężna Henryka Brunswickiego corka 1561 + 1565

Carolus Christophorus z Oleśnicy i Münsterbergu ur. 1545 + 1569

Hincko x Henricus Junior Xiążę Münsterberski ur. 1452 + 21 Marca 1492. Ż. Katarzyna Xiż. Wilhelma III Saskiego corka 1459. zaśl. 1459 wdowieństwo żyła iescze w roku 1498.

Margareta + 1530 mąż Ernestus Xiążę w Anhalt 1502

Magdalena ur. 1482 + 1513

Ludomilla + 1503 mąż Xiążę Fryderyk I Legnicki 1474 + 1488 Tab. 101.

Zedena + 1522 mąż Graf Ulricus na Hardeku.

Hedwig + 1531 mąż Jerzy Pius Margraf w Brandeburgu 1525

Xiążęta Olesniccy i Bierutowscy z linii Wirtemberskiey (Tab. 206).

Julius Fridericus syn Xięcia Fryderyka Wirtemberskiego podług 202 Tabelli ur: 3 Jun 1588 + w Sztutburgu 24 April 1635 zycia 47. Żona Anna Sabina Xięcia Jana młodszego Holsztynskiego córka 1. Jan: 1618 + 18 Jul 1659.

Rodericus ur: 19 Oct: 1618 + 19 Nov 1651 wieku zycia 33.

Juliana Felicitas ur: 19 Dec: 1619 + 3 Jun 1661 maz Joannes Xiąże Holsztynski i Biskup Lubecki 1640 + 18 Feb: 1655

Szląska Linia
Silvius Nimrod ur: 1622 2 Maia + 16 Apr: 1664 zycia 42. Ż: Elisabetha Maria Xięcia Karola Münsterberskiego i Olesnickiego w Szląsku córka Dziedziczka 28 Apr. 1647 + 17 Mart 1686

Floriana Ernesta ur: 8 Mai: 1623 + 6 Dec 1672 mąż Fryderyk Graf na Hoenloe 18 Maia 1657.

Faustina Mariana ur: 2 Augusti 1624 + 15 Apr. 1679. zycia 55.

Anna Sophia ur: 29. Augusti 1648 + 13 Apr: 1661.

Ferdinandus Carolus ur: 15 Januar: 1650 + 23 Decemb: 1668 w Kassel zycia 18 Roku. —

Na Olesnicy
Silvius Fridericus ur: 21 Febr: 1651 + 3 Jun: 1697 zycia 46 Ż: Eleonora Charlotte Xiż: Jerzego Wirtemberskiego i Mimpelgardskiego córka ur: 20 Novemb 1656 zaślub: 7 Maia 1672. Wdowa 1697. zost. taie Katoliczka 1702 3 August.

Na Bernstadt.
Christianus Ulricus ur: 9 Apr: 1652 + 1704 zycia 52. Ż: 1ª Anna Elisabeth Xięcia Chrystyana z Anhalt i Bernburg córka: 13 Mart: 1672 + 3 Sept: 1680. 2ª Sibylla Maria Xiż: Chrystyana 1º Sasko-Merseburskiego córka 27 Oct: 1683 + 9 Oct: 1693. 3ª Sophia Wilhelmina córka Ennona Ludwika Xiż: Ost-Frislandii. 27 Nov: 1695 + 25 Jan 1698. 4ª Sophia Xiż: Gustawa Adolfa z Meklemburgu i Güstrow córka ur: 21 Jun: 1662 zaslubiona 6 Dec: 1700 Wdowa 1704 żyie w dziedzictwie Olesnickiem w ~~[illegible]~~ Dożywociu Pielgut albo w Olesnicy.

Na Julinsburgu.
Julius Sigismundus ur: 1 Aug 1653 + 1684 5 Oct: Ż: Anna Sophia Xiż: Adolfa Fryderyka xięcia Meklemburgu, w Szwerin córka, ur: 24 Nov: 1647. zaśl: 25 Mart 1677 Wdowa 1684 żyie w Julinsburgu

---

Louise Elisabeth ur: 23 Febr: 1673 mąż Filip Xiąże Sasko-Merzeburski 7 August 1688. zostata wdową 21 Jun 1690, mieszkała w Forsta w Nider Lauzsin

1. Sophia Angelica ur: 20 Maia 1677 + 11 Nov: 1700 mąż Xiż: Fridericus zu Saxsen-Zeitz in Pegau zaslubiona 13 Apr: 1699.

1. Pięcioro innych z których dwóch Xiążąt a troie Xiężniczek w kolebce umarły. —

2. Carolus Fridericus panuiący Xiąże w Olesnicy ur: 7. Feb: 1690 Ż: Juliana Sibylla Charlotte Xiż: Fryderyka Ferdynanda Wirtemberskiego w Wellingen córka, ur: 14 Nov 1690 zaśl: 21 Apr: 1709.

2. Christianus Ulricus ur: 27 Jan: 1691. mieszka w Wilhelminen-Ort. Ż: Charlotte Philippine Grafa Erdmana z Reden w Szląsku córka zaslubiona 13 Julii 1711

2. Pięcioro innych, ieden Xiąże, a czworo Xiężniczek umarły małe

3 Augusta Louise ur: 11 Jan: 1698 mąż Jerzy Albertus Dziedziczny Xiąże w Saxsen-Weissenf. w Barby 18 Febr: 1721

Carolus ur: 1 Mart. 1682 mieszka w Bernstadt. Ż: Wilhelmina Louise Xiż: Bernharda, z Saxsen-Meiningen córka, ur: 19 Jan: 1686 zaśl: 26 Dec: 1703 iest znowu w Meiningen

Jeden Xiąże i iedna Xiężniczka umarła w kolebce.

Elisabeth Sophia Charlotte ur: 20 Jun: 1714 + 10 Apr: 1716.

Ulrica Louise ur: 21 Mai 1716.

Carolus Christianus Erdmannus ur: 26 Oct: 1716. ....

Mieczysław I.

Z{ Ludomiła zey rod

Kazimierz I. Ur 1179 +
~~Z Wiola X Bułgarska~~
~~Z Anną~~

Mieczysław II +1246 ~~Władysław~~
Z Judytą cor Konrada X Mazow
Spólniey Henryk III Wrocł post.

węgierskie

Mieczysław III +1294
Z
X. Raciborski pow Cieszyna

Kazimierz II Ur +1306
Z Beatryxą cor Ottona
długiego Marg Brandeburg

Jakob H. i Telesch
bez potomny
był Woiewoda Sandom

Wiola ~~+1317~~ poślub
1 Wacławowi V Kr Czes
zab w Olomuncu r 1305.
2 Piotrowi Rosenberg
+1317

Henryk +1346
pod Crecy.

Bolesław (G)
+ ?
X Cieszyń

Kazimierz III
Ur. +1358
Z
Xżę Cieszynski

Władysław III (G)
żył na dworze
Karola IV
+1355 w Pizie.

Władysław III
+ 1347? 1356?
Z Beatrix (H) ?
X Bytom

Jan. I. (G)
Cieszyn

Przemysław I.
noszak. +1410.
Z Elżbietą X By-
tomsko-Kozielsk.

Ziemowit E
został Joan-
nitą + po
r 1392 (E X Głogów)

Anna
post
Wacławo-
wi X Legnic
+1346

Kazimierz +
X Bytom
Z Luduwda

Elżbieta
zast Przem
sławowi I.
X Cieszyn

Jan II. G.
Cieszyn

Przemysław II +1407
r 1408?
Z Jadwigą X Brzeskie

Bolesław I. +1433
Z Zofią siost Wła-
dysława Jagełły.
Z1. W.

Jan II ?

Kazimierz +1433

Bolesław II.
+1460
Z. Anną N (H)
X Bytomska

Przemysław III.
+1477 (cf Prze IV)
Z Anną ? (H)

Magdalena

Wac
+1474
Z1 Euf
Ziemo
Z2 Elżb

Wacław

Przemysław

Jan.

Kazimierz IV.
X Cieszyn +1528.
Z Joanną X
Munsterberg

1 Beatryxą ze X
Sagańskim
2 Zofią ze xiężni-
czą em Münsterb.
3 N.

Jadwiga pos.
Stefanowi Zapol
skiemu.

Wacław
+1462.

7 synow. Jan.

Małgorzata

Wacław III.
+1524
Z Anną cor ~~Fryderyka~~ Jarzy
~~Fryderyka~~
Marg Brand Ansz

Fryderyk
Dziekan
Wrocł.
+1507.

Jan Zapolski
Kr Węgier
+1540

Barbara
Żona Zyg-
munta I
Kr Pol.

Wacław Adam. Ur 1524 ~~*~~
+1579 Z1. Marya cor hr
Jana Bernstein Z2 Katarzy
na Sydonią cor Francipka X Saske Lauenburg.

Fryderyk Kazimierz E
Z Katarzyna cor Fryde-
ryka III X Legnickiego +1571.
E X Bielsko.

Adam Wacław
ur 1574 +1618 (H) 1617 (S)
Z Elżbietą cor
Gotarda Kettlera X
Kurland. 1595 +1601

Sydonia ~~(H)~~ Marya
post Fryder
kowi IV. X Legn.
+1587

Katarzyna ~~(H)~~ ~~...~~
panną +1581. H

Fryderyk Wilhelm.
ur 1601 +1625.

Elżbieta Lukre-
cya post Gunda
Łakarowi X Lichten
stein.

Syn Naturalny (H)
jego potomkowie zwani
Grafami Hochfeld.

cor Kaz III

Z{ Małgorzata
był Z Ż Hen
ryka VIII X
Brzes.

Agn
...
Ko
X ...
+ 1...

332

…ezysław I. ur. + 1211. d 15 Maja

…edomiła jej rod? + 1211 d 19 wrześn.

…mierz I. ur 1179 + 1236.
~~… X Małgorzata~~ Z Wiola (cz Wencesław?) + 1251.

~~Władysław~~ X Marow …
Władysław. ur. um 1288?
Z Eufemia ~~cor~~ Przemysław Jorn 1252
„ Z Zuzanna + 1258 (?)
Cor (Wencesław) zakonnica w Cze nowym ~~…~~ + 1236.

Jakob H. i Telesch. bez potomny był wojewoda Sandomier
~~Bolesław~~. Władysław?
Ester M. Henry VII …
Bolesław I. ur + Z Eufemia Cor Henry ka VI wrocł.
Przemysław + 1297 + 1309. Z N.?
Ester zast. Henrykowi VII Ces

Władysław III + 1347 + 1356 X Beatrix H.? X Bytom
Ziemowit Jerz. X Gliwic + 1342 + 1327/1333
Kazimierz Krzpale
Marya post. Kar Robert Kr Węg. 1306 + 1317
Bolesław II. Elżbieta Cor Karola Roberta Kr Węg.
~~Bolesław III~~ Albert X Strzelechi Z (agnieszka?) + 1365
~~Albert~~ Bolesław III + Z Anna.
Leszek I. + 1340. Z N.
Anna post. Mikołajowi X Opaw.
Ofka zakonnica w Raciborz.

Kazimierz + X Bytom … Z Lukrenda
Bolesław X Bytom Z Małgorzata Sternberg
Eufemia Za Konrad … Olesnickim
Beatryxa za Marg. Magdebur. Bertoldem
~~Elżbieta~~ Agnieszka Ksieni … 4 Katarzyna ~~…~~ Ksieni w Trze
Władysław ur + Z Agata siostr. Ziemowita X Mazowieckiego
Bol. IV + 1382 Z Eufemia Cor.
Jadwiga za Aleksandra węgierskiego
(agnieszka)
Henryk + 1382
Bernard + 1396
Wacław + ? Z Ofka Cor Bolesława X Kosiel.

1 Elżbieta zast. Przem. Nowowi I. X Cieszyn
2 Bolkowa Ksienia w Trzebni
3 Eufemia zast. Bol. Kon. X Mun. …
Sternberg
4 N.
Wacław
Przemysław
Jan I. Krzywda Bisk. + 1421
Bolesław V + 1437 X Opol Z Małgorzata hrab. Grötz
Bernard + 1455 Z Jadwiga X Falkenberg
Henryk

…II. Magdalena
Wacław I. + 1454 Z Eufemia Cor Ziemowita 2 Elżbieta …
Władysław II. + 1453 Z Małgorzata Cor Hermana Hr Cyllejskiego
Δ (Eβ) Córki
Mikołaj I. ur. + 1463 Z Magdalena Cor Ludwika II. Lignic cz Brzesk. X Opol.
Jan ur + Z Barbara Cor Fryderyka Brand.
Bolesław VI … ur + 1460 + 1465
Henryk
Elżbieta post. Leopoldowe … …
Małgorzata post. Ludwikowi III Legnick

…iga post. …owi … …mu.
Wacław II + 1462.
Przemysław IV + 1487 Kanonik w Głogow
N3 i 4 błędny.
Mikołaj II ur + 1497 ścięty w Nysie
Jan III.

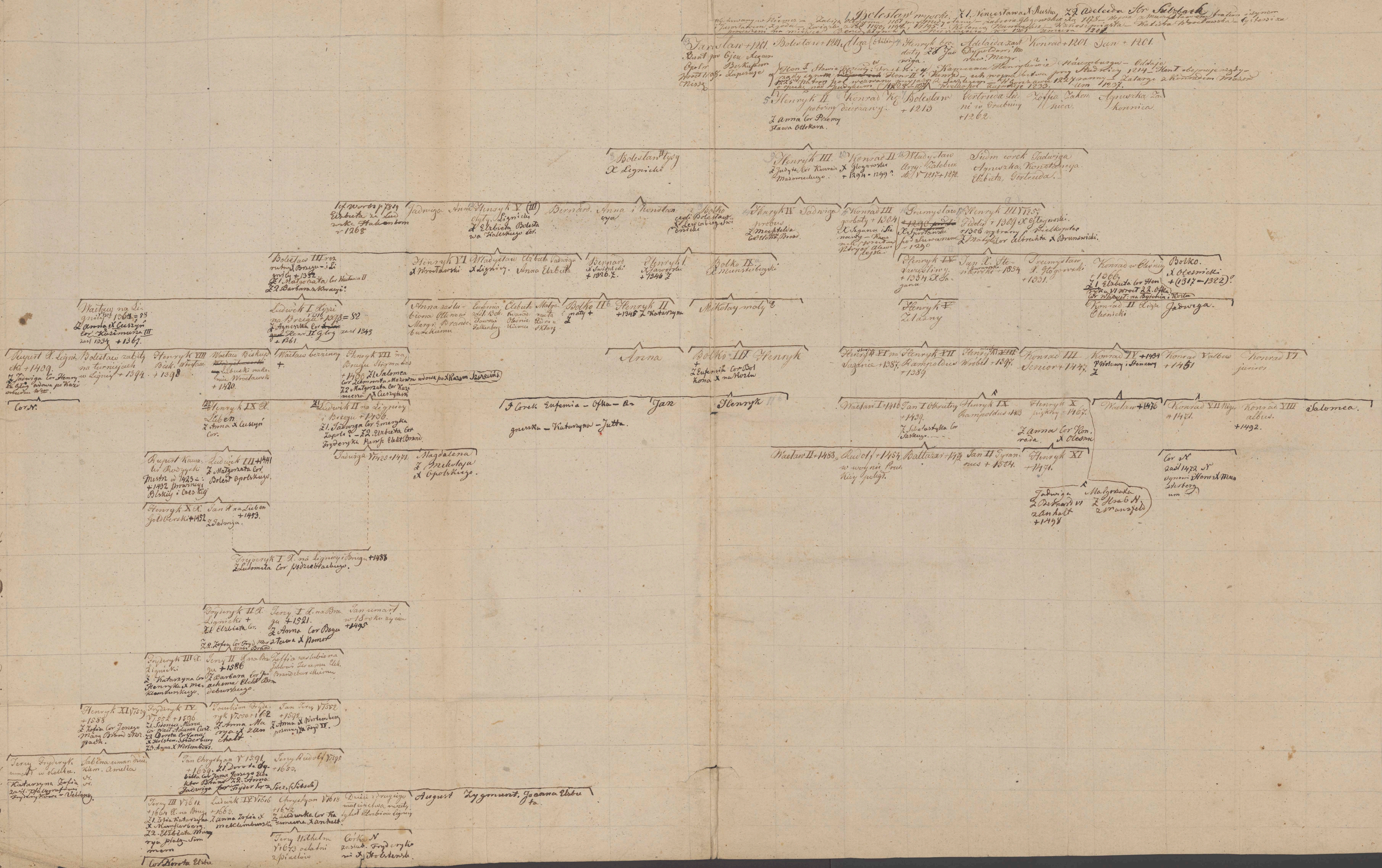
Barbara Żona Zygmunta II Kr Pol.


Kaz III
Małgorzata … Z Henryka VIII Brzes.
Agnieszka żyła 12 Konrada II X Olesnic + 1371.

Eβ Cor Bol I Książ. Głog w.
Weronika post. Fryderykowi Hr Cyllej + 1454
Magdalena Z Jana X Racibor + ?
Aleksandra post. Władysławowi z Gory Palatynowi Węgier + ?

Katarzyna post. Henrykowi passer gł.
Anna Żona przemysła … Opaw

153. Szczygiel Tencza


Bolesław wysoki
Jarosław +1201
Bolesław +1201
Konrad +1201
Jan +1201
Henryk II pobożny
Konrad Kędzierzawy
Bolesław +1213
Bolesław Łysy X Legnicki
Henryk III
Konrad II
Władysław
Henryk IV probus
Henryk V
Bernart
Jadwiga
Anna
Henryk VI
Władysław
Bolko II
Henryk II
Mikołaj mały
Anna
Bolko III
Henryk
Jan
Henryk
Konrad III
Konrad IV
Konrad V
Konrad VI junior
Konrad VII
Konrad VIII
Salomea
Jan I
Henryk IX
Henryk X
Wacław
Baltazar
Jan II
Henryk XI
August
Zygmunt
Joanna Elżbieta



Bolesław wysoki

1\. Jarosław +1201. – Bolesław +1201 – Alga – Henryk brodaty – Adelaida – Konrad +1201 – Jan +1201.

2\. Henryk II Pobożny – Konrad Kędzierzawy – Bolesław +1213. – Gertruda Ksieni w Trzebnicy +1262 – Zofia. Zakonnica – Agneszka zakonnica.

3\. Bolesław łysy. – Henryk III – Konrad II. – Władysław Arcyb. Zalcburski ✓1217 +1270 – Siedm córek Jadwiga, Agnieszka, Konstancya, Elżbieta, Gertruda.

4\. Jadwiga. – Anna. – Henryk V Otyły – Bernard ✓1249 +1277. – Anna i Konstancya. – Bolko – Bolesław – Henryk IV probus – Jadwiga – Konrad III garbaty +1304. – Przemysław +1290. – Henryk III Fidelis ✓1257. +1309.

5\. Henryk VI. – Władysław. – Elżbieta, Jadwiga, Anna, Elżbieta – Bernard – Henryk I. – Bolko II. – Henryk IV Szczęśliwy +1334. – Jan X. Ścinawski +1354. – Przemysław X. Głogowski +1331 – Konrad w Oleśnicy +1366.

6\. Bolesław III

7\. Wacław na Lignicy +1363. – Ludwik I X. na Brzegu +1398.

Anna zaśl: Ottonowi Margraf. Brandeb. – Eufemia zaśl. Bolesławowi Falkenberg – Elżbieta Konradowi Oleśnickiemu – Małgorzata Mniszka u S. Klary. – Bolko II – Henryk II – Mikołaj mały – Henryk V Żelazny. – Konrad II X. Oleśnicki

8\. Rupert X. Lignicki +1409. – Bolesław zabity na turniejach w Lignicy +1394. – Henryk VIII Biskup Wrocław. +1395 ✓8. – Wacław Bisk. Włodysławski, czy Lubuski, nakoniec Wrocławski. +1419. – Wacław bezzienny – Henryk VII na Brzegu Stygmatias +1400. – Anna – Bolko III – Henryk – Henryk VI na Żaganie +1387. – Henryk VII Rampoldus +1389 – Henryk VIII Wróbel +1397 – Konrad III Senior +1447 – Konrad IV – Konrad V albus +1441. – Konrad VI junior.

9\. Henryk IX Lubucki – Ludwik II na Lignicy i Brzegu +1436. – Jan – Henryk. – Wacław I +1416. – Jan I Okrutny +1439 p 163. – Henryk IX Rampoldus +1423 – Henryk X pijany +1467. p 163. – Wacław X. – Konrad VII. Niger. +1471 p 164 – Konrad VIII albus

??

10\. Rupert kawaler Rodyyski. – Ludwik III – Jadwiga ✓1412 S +1471 – Wacław II +1488. – Rudolf +1454. w woynie Pruskiey poległ – Baltazar +1472. – Jan II Tyrannus +1504 – Henryk XI +1471.

11\. Henryk X X. Goldberski. – Jan X.

p 163.

12\. Fryderyk I X. na Lignicy i Brzegu

9

13\. Fryderyk II X. Lignicki. – Jerzy I X. na Brzegu – Jan umarł w 18. roku życia.

14\. Fryderyk III X. Lignicki. – Jerzy II X na Brzegu. – Zofia zaślubiona Janowi Jerzemu Elek. Brandeburskiemu.


15\. Henryk XI. ✓1539 +1588. – Fryderyk IV ✓1552 +1596. – Joachim Fryderyk ✓1550. +1801. – Jan Jerzy ✓1552 +1592.

16\. Jerzy Fryderyk umarł w kolebce. – Sabina um: Dziecko Amelia N. N. 9 – Jan Chrystyan ✓1591. +1639 – Jerzy Rudolf ✓1595 +1653.

17\. Jerzy III ✓1611. +1664 X. na Brzegu. – Ludwik IV ✓1616. +1663. – Chrystyan ✓1618 +1672 – Dzieci z drugiego małżeństwa nabyły tytuł Hrabiów Lignicy.

18\. Jerzy Wilhelm ✓1660 +1673 ostatni z Piastów. – Córka

19\.



Mieczysław I ur.? + 1211 d. 5. Maja.
Z. Ludomiłą iej rod.? + 1211. d. 19 Września.

Kazimierz I ur. 1179 + 1236.
Z Wiolą (czy Wencesławą?) + 1251.

Mieczysław II + 1246.
Z Judytą cór Konrada X. Mazowieck
którą później Henryk III Wrocł poślubił

Władysław ur. + 1288?
Z Eufemią Siostrą Przemysława poślub. 1252
Z Zuzanną r. 1258?

Córka (Wencesława) Zakonnica w Czarnowązu + 1236.

Mieczysław III + 1294.
Z
X. Raciborski póź. Cieszyna

Kazimierz II ur. + 1306.
Z Beatryxą Córką Ottona dłu-
giego Margr. Brandeburgs.

Bolesław I ur. +
Eufemia Córka Henryka VI Wr.

Przemysław + 1295.
Z N.?

Wiola poślub. 1 Wacławowi V Król. Czeskiemu zab. w Ołomuńcu r. 1305. 2 Piotrowi Rosenberg.

Bolesław +? X. Cieszyn.

Kazimierz III ur. + 1358. Z X. Cieszyner.

Władysław III żył na dworze Karola IV + 1358 w Pizie

Władysław III +1347? 1356 H. Z Beatryx H. X. Bytomsk.

Mieczysław Krzyżak.

Ziemowit X. Gliwicki ur. 1342. +? ...

Jerzy +1327. 1335.

Marya pośl. Karol. Robert Krol. Węg. 1306.+1317.

Bolesław II
Z Elżbietą cór. Karola Roberta Kr. Węgiersk.

Albert Xeiłi
Z Agnesslobs.

Bolesław III
Z Anną

Leszek I. + 1340.
Z N.?

Anna poślubiona Mikołajowi X. Opawsk.

Agna Zakonnica w Raciborzu.

Henryk + 1346
Zgod. Cresp.

Władysław ur. +
Z Agatą siostrą Ziemowita X. Mazow.

Bolesław IV + 1382.
Z Eufemią cór.

Jadwiga zaślubiła Aleksandrowi Wigundowi.

Agn.

Henryk + 1382.

Bernard + 1396.

Wacław +?
Z Ofką Cór. Boles. X. Koziel.

Wacław - Przemysław.

Jan I Kropidło Biskup + 1421.

Bolesław Opol. + 1437.
Z Małgorzatą Gróts.

Henryk

Bernardus + 1455.
Z Jadwigą cor. Spytka Mielsztyńskiego.

Henryk

Mikołaj I + 1460.
Z Magdaleną cór. Ludwika II Lignick. czyli Brzeg.

Jan ur. +
Z Barbarą Cór. Fryderyka Brandeburs.

Bolesław VI Mordobij ur. + 1463 H. + 1460 G.

Henryk

Elżbieta pośl. Leopol. Margr. Meklenburg.

Małgorzata pośl. Ludwikowi III Lignickiemu

Katarzyna Z Henrykiem pass.

Anna pośl. Przemysławowi Opaw.

